

Justerat tisdagen den 11 december 2007

Inger Linge

Conny Andersson

John Glas

§ 256
Inledning

Ordföranden inledde dagens sammanträde med en parentation över fullmäktigeledamoten Andres Käärrik som avlidit.

Ordföranden förklarade härefter sammanträdet öppnat.

Upprop förrättades varvid närvaro och frånvaro på grund av anmälda förhinder antecknades i enlighet med bilagda uppsproslistor, bilagorna A och B.

Fullmäktige godkände de anmälda förhindren.

§ 257
Kungörelse och annonsering

Kungörelsen om fullmäktiges sammanträde utsändes den 15 november 2007 till fullmäktiges ledamöter och ersättare samt länsstyrelsen. Kungörelsen anslogs samma dag på landstingets anslagstavla.

Föredragningslistan infördes den 16 och 19 november 2007 i de tidningar där enligt fullmäktiges beslut annonsering ska ske.

Tillägg till föredragningslistan anslogs den 23 november 2007 på landstingets anslagstavla och utsändes samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare.

Det antecknades att sammanträdet utlysts i laga ordning.

§ 258
Justering

Att jämte ordföranden justera sammanträdet protokoll utsågs förste och andre vice ordföranden.

Protokollet ska justeras senast tisdagen den 11 december 2007.

Fullmäktige beslutade enligt ordförandens förslag att växeltjänstgöring mellan de båda sammanträdesdagarna fick ske under behandlingen av § 260.

§ 259

Anmälan av länsstyrelsens beslut att för tiden t.o.m. den 31 oktober 2010 till ny ledamot i valkrets 5 efter Andres Käärik (fp) inkalla Lena Huss (fp) och till ny ersättare utse Zazan Sanli (fp), till ny ersättare i valkrets SO efter Maria Strömkvist (s) utse Carl Melin (s), till ny ersättare i valkrets SV efter Berith Grönqvist (s) utse Rose-Marie Jacobsson (s) och till ny ersättare i valkrets SV efter Gabriel Atasayar (mp) utse Johan Settersjö (mp)

LS 0709-0942, 0998, 0710-1042, 1142

Efter förslag av ordföranden lades anmälan till handlingarna.

§ 260

Budget för Stockholms läns landsting för 2008 och planären 2009-2010 samt investeringsbudget för 2008 och planären 2009-2012 samt behandling av motion 2006:8 om samordnad informationspolicy för funktionshindrade i kollektivtrafiken, motion 2006:20 om handbok angående tillgängligheten i kollektivtrafiken, motion 2006:21 om studentrabatt för SL-kortet, motion 2007:6 om utredning av spårbilssystem, motion 2007:11 om översvämningsrisker som hotar kollektivtrafiken, motion 2007:14 om landstingshuset som blivande energiföredöme samt motion 2007:15 om höjd trafiksäkerhet i busstrafiken (förslag 75)

LS 0705-0451, LS 0603-0561, LS 0610-1693, LS 0610-1694, LS 0702-0181, LS 0703-0297, LS 0703-0301, LS 0703-0302

Ordföranden föreslog att ärendet skulle behandlas enligt följande

Inledning med debatt om ärendet i dess helhet. Därefter med följande uppdelning.

- (1) SL-koncernen (inkl motion 2006:8 om samordnad informationspolicy för funktionshindrade i kollektivtrafiken, motion 2006:20 om handbok angående tillgängligheten i kollektivtrafiken, motion 2006:21 om studentrabatt för SL-kortet, motion 2007:6 om utredning av spårbilssystem samt motion 2007:15 om höjd trafiksäkerhet i busstrafiken)
- (2) Färdtjänstnämnden
- (3) WÅAB
- (4) Regionplane- och trafiknämnden
- (5) Kulturnämnden
- (6) Revisorskollegiet
- (7) Hälso- och sjukvårdsnämnden (inkl tandvård och patientnämnd)
- (8) Landstingsstyrelsen/Finansiering (inkl ägar-, investerings-, miljö- och personalfrågor samt motion 2007:11 om översvämningsrisker som hotar energiföredöme)

kollektivtra

Landstingsfullmäktige godkände den av ordföranden föreslagna behandlingsordningen.

Anf. 1-62

I den allmänpolitiska debatten yttrade sig landstingsråden Chris Heister, Ingela Nylund Watz, Birgitta Rydberg, Birgitta Sevefjord och Raymond Wigg, Pia Lidwall, landstingsråden Gustav Andersson och Maria Wallhager, Thomas Magnusson, landstingsråden Stig Nyman, Dag Larsson och Filippa Reinfeldt, Håkan Jörnehed, Lena-Maj Anding, Tage Gripenstam, Åke Askensten samt Viviann Gunnarsson.

Anf. 63-162

I trafikdebatten i sin helhet yttrade sig landstingsråden Christer G Wennerholm och Lars Dahlberg, Lennart Rohdin, Yvonne Blombäck, Gunilla Roxby Cromvall, Jan Stefansson, Tage Gripenstam, Stella Fare, Jan Strömdahl, Åke Askensten, Nanna Wikholm, Björn Sigurdsson, Charlotte Broberg, Johan Sjölander, Staffan Holmberg, landstingsrådet Gustav Andersson, Peter Kockum, Lennart Kalderén, Anna Starbrink, Björn Sundman, Anna Manhag, Necla Bora, Niklas Gladh, Leif Kroon, Eva Klingström, Mikael Freimuth, Urban Ryadal samt Viviann Gunnarsson.

SL-koncernen

YRKANDEN

Framställda säyrkanden togs först upp till behandling.

- 1) bifall till s-ledamöternas säyrkanden på sätt som framgår av bilaga 1
- 2) bifall till v-ledamöternas säyrkanden på sätt som framgår av bilaga 1
- 3) bifall till mp-ledamöternas säyrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

Härefter behandlades de olika budgetförslagen i deras återstående delar.

- 4) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 5) bifall till s-ledamöternas förslag
- 6) bifall till v-ledamöternas förslag
- 7) bifall till mp-ledamöternas förslag

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena 4) - 7) ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag

Under punkten SL-koncernen behandlades även nedanstående motioner.

Motion 2006:8 om samordnad informationspolicy för funktionshindrade i kollektivtrafiken

Följande yrkanden förelåg

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag med instämmande av s- och v-ledamöterna innebärande "att anse motionen besvarad"
- 2) bifall till mp-ledamöternas förslag "att bifalla motionen"

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

Motion 2006:20 om handbok angående tillgängligheten i kollektivtrafiken

Följande yrkanden förelåg

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag med instämmande av s- och v-ledamöterna "att anse motionen besvarad"
- 2) bifall till mp-ledamöternas förslag "att bifalla motionen"

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

Motion 2006:21 om studentrabatt för SL-kortet

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

Motion 2007:6 om utredning av spårbilssystem

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

Motion 2007:15 om höjd trafiksäkerhet i busstrafiken

Följande yrkanden förelåg

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag med instämmande av mp-ledamöterna "att anse motionen besvarad"
- 2) bifall till s- och v-ledamöternas förslag innebärande "att bifalla motionen"

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

Färdtjänstnämnden

YRKANDEN

Framställda säyrkanden togs först upp till behandling.

- 1) bifall till s-ledamöternas säyrkanden på sätt som framgår av bilaga 1
- 2) bifall till mp-ledamöternas säyrkanden på sätt som framgår av bilaga 1
- 3) bifall till tilläggsförslag av m-, fp-, kd- och c-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 1

Härefter behandlades de olika budgetförslagen i deras återstående delar.

- 4) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 5) bifall till s-ledamöternas förslag
- 6) bifall till v-ledamöternas förslag
- 7) bifall till mp-ledamöternas förslag

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena 4) - 7) ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag

RESERVATION

Reservation mot fullmäktiges beslut avseende, att uppdra åt färdtjänstnämnden att under 2008 införa rullstolstaxi, anfördes av s-ledamöterna med följande motivtext:

”Inget hotar kvaliteten i välfärden mer än en misskött ekonomi. Det krävs ständig kontroll och att man agerar innan stora underskott tillåts uppkomma. Annars riskerar viktig service som t.ex. färdtjänsten att tvingas spara. Det slår hårt mot utsatta grupper. Förra gången de borgerliga satt vid makten lämnade de efter sig ett rekordunderskott och en ekonomi i stort sett i fritt fall.

Rullstolstaxi har prövats tidigare och då visade det sig att servicen är mycket dyrare än traditionell färdtjänst. Man får alltså fler resor för pengarna om man väljer en annan modell för dessa resor.

De borgerliga visar återigen upp ett ekonomiskt lättsinne och har inte redovisat vad återinförd rullstolstaxi kostar eller hur den ska finansieras. I den borgerliga budgeten finns inga medel avsatta. Dagens beslut är inte finansierat. Rullstolstaxi har vid tidigare försök visat sig vara kostnadsdrivande varför det dessutom är av vikt att uppvisa en kalkyl som sträcker sig längre än till 2008.”

Waxholms Ångfartygs AB

YRKANDEN

Framställda säyrkanden togs först upp till behandling.

- 1) bifall till mp-ledamöternas säyrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

Härefter behandlades de olika budgetförslagen i deras återstående delar.

- 2) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 3) bifall till s-ledamöternas förslag
- 4) bifall till v-ledamöternas förslag
- 5) bifall till mp-ledamöternas förslag

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena 2) - 5) ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag

Regionplane- och trafiknämnden

I ärendet yttrade sig Erik Langby, Anna Kettner, Stella Fare, Maria Hamberg, Björn Sigurdsson, Jan Stefansson, Lars Carlsson, Erika Ullberg, Raymond Svensson, Åke Askensten samt landstingsrådet Gustav Andersson.

YRKANDEN

Framställda säyrkanden togs först upp till behandling.

- 1) bifall till mp-ledamöternas säyrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

Härefter behandlades de olika budgetförslagen i deras återstående delar.

- 2) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 3) bifall till s-ledamöternas förslag
- 4) bifall till v-ledamöternas förslag
- 5) bifall till mp-ledamöternas förslag

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena 2) - 5) ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag

Kulturnämnden

Anf. 163-178

I ärendet yttrade sig Karin Ekdahl Wästberg, Gizela Sladic, Morgan Lindqvist, Agnetha Boström, Mohibul Ezdani Khan, Pia Lidwall, Christine Chambay, Åsa Öckerman samt Ingvar von Malmborg.

YRKANDEN

Framställda säyrkanden togs först upp till behandling.

- 1) bifall till mp-ledamöternas säyrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

Härefter behandlades de olika budgetförslagen i deras återstående delar.

- 2) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 3) bifall till s-ledamöternas förslag
- 4) bifall till v-ledamöternas förslag
- 5) bifall till mp-ledamöternas förslag

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena 2) - 5) ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag

Revisorskollegiet

YRKANDEN

Framställda säyrkanden togs först upp till behandling.

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag med instämmande av s- och mp-ledamöterna avseende landstingsbidrag
- 2) bifall till v-ledamöternas förslag avseende landstingsbidrag

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag

Härefter behandlades de olika budgetförslagen i deras återstående delar.

- 3) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 4) bifall till s-ledamöternas förslag
- 5) bifall till v-ledamöternas förslag
- 6) bifall till mp-ledamöternas förslag

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena under 3) - 6) ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag

Sammanträdet avslutades kl 20.10 för att återupptas nästa dag kl 09.30.

Upprop förrättades den 28 november 2007 varvid närvaro och frånvaro antecknades i enlighet med bilagda uppropslista B. Fullmäktige godkände de anmälda förhindren.

Hälso- och sjukvårdsnämnden (inkl tandvård och patientnämnd)

Anf. 179-340

I ärendet yttrade sig landstingsråden Filippa Reinfeldt, Dag Larsson och Birgitta Rydberg, Lena-Maj Anding, landstingsrådet Birgitta Sevefjord, Pia Lidwall, landstingsråden Gustav Andersson och Lars Joakim Lundquist, Inger Ros, landstingsrådet Maria Wallhager, Håkan Jörnehed, landstingsrådet Stig Nyman, Kajsa Hansson, Marie Ljungberg Schött, Juan Carlos Cebrian, Olov Lindquist, Pia Ortiz-Venegas, landstingsrådet Raymond Wigg, Regiana Hortin, Gunilla Helmerson, Tove Sander, Rolf Bromme, Åke Askensten, Saime Bilici, Aram El Khoury, Olle Reichenberg, Mikael Sundesten, Carl-Anders Ifvarsson, Kerstin Pettersson, Boris von Uexküll, Sverre Launy, Eva Lannerö, Torbjörn Rosdahl, Lotta Lindblad-Söderman, Anders Lönnberg, Peter Andersson, Yvonne Andersson, Kristina Söderlund, Lena Cronvall-Morén, Inga-Britt Backlund, Elisabeth Dingertz, Barbro Nordgren samt Magda Ayoub.

YRKANDEN

Framställda säyrkanden togs först upp till behandling.

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 1
- 2) bifall till tilläggsförslag av m-, fp-, kd- och c-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 1
- 3) bifall till s-ledamöternas säyrkanden på sätt som framgår av bilaga 1
- 4) bifall till v-ledamöternas säyrkanden på sätt som framgår av bilaga 1
- 5) bifall till mp-ledamöternas säyrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

Härefter behandlades de olika budgetförslagen i deras återstående delar.

- 6) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 7) bifall till s-ledamöternas förslag
- 8) bifall till v-ledamöternas förslag
- 9) bifall till mp-ledamöternas förslag

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena 6) - 9) ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag

Patientnämnden

YRKANDEN

Framställda säyrkanden togs först upp till behandling.

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag avseende landstingsbidrag
- 2) bifall till s-, v- och mp-ledamöternas förslag avseende landstingsbidrag

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag
Begärd omröstning genomfördes enligt följande godkända voteringsproposition.

Den som bifaller landstingsstyrelsens förslag röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat enligt s-, v- och mp-ledamöternas förslag.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablan visade 79, ja-röster, 58 nej-röster och att 12 ledamöter varit frånvarande.

Lennart Norman meddelade att han avsett av rösta nej.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 1:17

Härefter behandlades de olika budgetförslagen i deras återstående delar.

- 3) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 4) bifall till s-ledamöternas förslag
- 5) bifall till v-ledamöternas förslag
- 6) bifall till mp-ledamöternas förslag

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena under 3) - 6) ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag

TioHundranämnden

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till s-ledamöternas förslag
- 3) bifall till v-ledamöternas förslag
- 4) bifall till mp-ledamöternas förslag

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag

Landstingsstyrelsen/Finansiering (inkl ägar-, investerings-, miljö- och personalfrågor)

Anf. 341-384

I ärendet yttrade sig landstingsråden Chris Heister, Ingela Nylund Watz och Birgitta Rydberg, Håkan Jörnehed, Viviann Gunnarsson, landstingsråden Stig Nyman och Gustav Andersson, Jan Olov Sundström, Johan Sjölander, landstingsrådet Maria Wallhager, Björn Sigurdsson, Kajsa Hansson, Tage Gripenstam samt Curt Linderöth.

YRKANDEN

Framställda säryrkanden togs först upp till behandling.

- 1) bifall till s-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1
- 2) bifall till v-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

- 3) bifall till mp-ledamöternas säyrkanden på sätt som framgår av bilaga 1
- 4) bifall till tilläggförslag av m-, fp-, kd- och c-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 1

Härefter behandlas de olika budgetförslagen i deras återstående delar.

- 5) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 6) bifall till s-ledamöternas förslag
- 7) bifall till v-ledamöternas förslag
- 8) bifall till mp-ledamöternas förslag

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena 5) - 8) ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag

Under punkten Landstingsstyrelsen/finansiering behandlades även nedanstående motioner.

Motion 2007:11 om översvämningsrisker som hotar kollektivtrafiken

Följande yrkanden förelåg

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag med instämmande av s- och v-ledamöterna "att anse motionen besvarad"
- 2) bifall till mp-ledamöternas förslag "att bifalla motionen"

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

Motion 2007:14 om landstingshuset som blivande energiföredöme

Följande yrkanden förelåg

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag med instämmande av s- och v-ledamöterna "att anse motionen besvarad"
- 2) bifall till mp-ledamöternas förslag "att bifalla motionen"

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

Övriga ej tidigare behandlade att-satser i landstingsstyrelsens budgetförslag togs sedan upp till behandling.

1:a att-satsen: Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till landstingsstyrelsens förslag och till s-, v- och mp-ledamöternas respektive förslag och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

2:a att-satsen: Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till landstingsstyrelsens förslag och till s-, v- och mp-ledamöternas respektive förslag och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

3:e att-satsen: Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till landstingsstyrelsens förslag och till s-, v- och mp-ledamöternas respektive förslag och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

4:e att-satsen: Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till landstingsstyrelsens förslag och till s-, v- och mp-ledamöternas respektive förslag och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

5:e att-satsen: Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till landstingsstyrelsens förslag och till s-, v- och mp-ledamöternas respektive förslag och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

6:e att-satsen: Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till landstingsstyrelsens förslag och till s-, v- och mp-ledamöternas respektive förslag och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

Ordföranden konstaterade herefter att under överläggningarna framställda yrkanden beträffande förslaget till budget för Stockholms läns landsting för 2008 och planären 2009-2010 samt investeringsbudget för 2008 och planären 2009-2012 och motionerna 2006:8 om samordnad informationspolicy för funktionshindrade i kollektivtrafiken, motion 2006:20 om handbok angående tillgängligheten i kollektivtrafiken, motion 2006:21 om studentrabatt för SL-kortet, motion 2007:6 om utredning av spårbilssystem, motion 2007:15 om höjd trafiksäkerhet i busstrafiken, motion 2007:11 om översvämningsrisker som hotar kollektivtrafiken samt motion 2007:14 om landstingshuset som blivande energiföredöme behandlats, varvid fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag jämte framlagda tilläggsyrkanden från m-, fp-, kd- och c-ledamöterna.

Reservationer anfördes av s-ledamöterna, v-ledamöterna och mp-ledamöterna till förmån för respektive partigrups budgetförslag och övriga under sammanträdet framförda yrkanden i de fall yrkandena inte bifallits av landstingsfullmäktige.

Fullmäktige hade sammanfattningsvis beslutat

att fastställa landstingsstyrelsens förslag till budget för Stockholms läns landsting för år 2008 samt flerårsberäkningar för åren 2009-2010

att fastställa landstingsstyrelsens förslag till resultatbudget, balansbudget och finansieringsbudget för år 2008 och planer för åren 2009-2010

att fastställa landstingsstyrelsens förslag till investeringsbudget för år 2008 samt plan för åren 2009-2012

att fastställa Stockholms läns landstings driftsbudget för år 2008 enligt upprättat förslag till landstingsbidrag/tillskott och resultat- och avkastningskrav för respektive nämnd/styrelse och bolag

att fastställa landstingsskatten för år 2008 till 12,10 kronor per skattekrona

att fastställa landstingsstyrelsens förslag till taxor och avgifter för år 2008

att uppdra till förvaltningar och bolag att till landstingsstyrelsen avlämna månadsbokslut, prognoser, delårsbokslut, årsbokslut, personalbokslut, miljöbokslut, årsredovisning och övriga erforderliga underlag till landstingets koncernbokslut och övrig uppföljning i enlighet med de anvisningar som landstingsstyrelsens förvaltning utfärdar på landstingsstyrelsens uppdrag

att uppdra åt respektive nämnd/styrelse att tillse att verksamheterna bedriver ett utvecklingsarbete som syftar till att ständigt förbättra verksamheten ur bland annat ett medarbetarperspektiv

att göra chefsprogram tillgängligt även för andra personalgrupper utöver läkare och sjuksköterskor

att uppdra åt landstingets verksamheter att aktivt arbeta med utlandsrekrytering inom bristområden för att säkerställa att nyckelkompetens finns inom vården samt underlätta för personer med utländsk vårdutbildning att få svensk legitimation genom att erbjuda auskultations- och praktikplatser

att använda lönebidrag för att möjliggöra för funktionshindrade personer att få anställning inom landstinget

att avsätta 30 mkr för en utökning av antalet ST-tjänster (specialistläkarutbildning) inom sjukvården under 2008. Av dessa skall 20 mkr avse ST-tjänster inom allmänmedicin. 10 mkr destinerar till fler ST-tjänster inom radiologi, psykiatri och patologi

att uppdra åt landstingets verksamheter att bedriva ett aktivt säkerhets- och arbetsmiljöarbete inom sina verksamheter och ta ansvar för sina anställda. Nolltolerans mot våld och hot ska råda

att uppdra åt landstingets verksamheter att bedriva ett aktivt hälsoarbete som syftar till att främja personalens hälsa. Samtliga nämnder och styrelser ska arbeta aktivt med arbetsmiljö och göra satsningar för att minska sjukfrånvaron

att utarbeta en strategi för att åtgärda osakliga löneskillnader beroende på kön utifrån arbetet med arbetsvärdering som genomförts under 2007

att prioritera personalgrupper med eftersatt löneutveckling vad gäller löneutvecklingen, inom ramen för landstingets lönepolicy

att flickor och pojkar, kvinnor och män ska behandlas individuellt och utifrån sina behov och få tillgång till alla landstingets verksamheter på jämlika villkor

att könsuppdelad statistik ska analyseras ur ett verksamhetsperspektiv och åtgärder föreslås vid behov

att uppdra åt nämnder och styrelser att vidta de åtgärder som krävs för att nå målet om 50 % förnybara bränslen 2011

att den miljörelaterade ersättning inom sjukvården ska vara 2 promille av den totala ersättningen

att uppdra åt nämnder och styrelser att verka för att utsläppen av de mest miljöstörande läkemedlen minskar och avveckla användningen av särskilt farliga kemikalier

att uppdra åt nämnder och styrelser att minska användningen av dubbdäck och förbjuda inköp av däck med de cancerframkallande HA-oljorna

att uppdra åt landstingsstyrelsen i samarbete med nämnder och styrelser samt andra aktörer under 2008 utreda vilka konsekvenser Stockholms region kan stå inför i ljuset av Klimat- och Särbarhetsutredningens slutbetänkande

att fastställa ny strategi för styrning av akutsjukhusen

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att utarbeta fleråriga avtal med Karolinska Universitetssjukhuset, Södersjukhuset AB och Danderyds sjukhus AB

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att basera ersättningen i avtalen med akutsjukhusen på den lägsta kostnaden landstinget har för motsvarande vård

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att utveckla öppna kvalitetsjämförelser för att invånarna ska ges möjlighet att jämföra kvaliteten hos olika vårdproducenter

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att föreslå för alla områden inom vården där det är möjligt och funktionellt att successivt införa Vårdval

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att i samråd med vårdproducenterna utvärdera regelboken för Vårdval Stockholm i syfte att förenkla och förtydliga reglerna inför år 2009

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att ta beslut om eventuella förändringar i regelboken och av ersättningen inom Vårdval Stockholm

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att utveckla och förbättra det akuta omhändertagandet genom nya uppdrag till primärvårdsjouren, närakuterna och sjukhusens akutmottagningar

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att se över och utveckla Folkhälsopolicyn

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att i avtal ställa krav på vårdproducenterna att minska utsläppen av lustgas

att uppdra åt färdtjänstnämnden att under 2008 införa rullstolstaxi

att uppdra åt färdtjänstnämnden att se över grunder och villkor för resetilldelning i syfte att uppnå ett friare resande för färdtjänstens resenärer

att uppdra åt färdtjänstnämnden att i samarbete med hälso- och sjukvårdsnämnden se över regelverket för sjukresor i syfte att ta fram klara och länsövergripande regler

att uppdra åt färdtjänstnämnden att utveckla kostnadseffektiva resor där närtrafik och linjelagd färdtjänst prioriteras

att uppdra åt färdtjänstnämnden att inarbeta miljösteg 5 i verksamheten

att godkänna kulturnämndens avtal med Stockholms konserthusstiftelse för åren 2007-2010

att uppdra åt kulturnämnden att minst 60 procent av bidragen ska gå till barn och unga

att uppdra åt kulturnämnden att införa ett nytt hälsopedagogiskt kulturstöd

att uppdra åt kulturnämnden att överföra driften av Circonova och Film Stockholm till annan huvudman

att uppdra åt kulturnämnden att göra en översyn av konstinventeringen samt utarbeta rutiner som innebär att det kontinuerliga inventeringsarbetet löper på ett smidigt sätt

att uppdra åt kulturnämnden att utreda möjligheten att starta ett växthus för kultur-, närings- och forskningsverksamhet

att uppdra åt landstingsstyrelsen att utveckla mångfaldsarbetet inom landstinget i syfte att möjliggöra för befintliga vårdproducenter att växa och för nya vårdproducenter att etablera sig

att uppdra åt landstingsstyrelsen att fortsätta utvecklingen av ersättningssystem främst inom psykiatri och akutsjukvården

att uppdra åt landstingsstyrelsen att permanenta patientsäkerhetskommittén

att bemyndiga landstingsstyrelsen att göra justeringar av teknisk art avseende denna budget

att uppdra åt utskott/nämnder/bolagsstyrelser att utforma sina respektive slutliga budgetar i enlighet med denna budget

att nämnder och styrelser senast den 31 januari 2008 överlämnar behandlad budget till landstingsstyrelsen i enlighet med de anvisningar som landstingsstyrelsens förvaltning utfärdar på landstingsstyrelsens uppdrag

att uppdra till landstingsstyrelsen att anmäla slutlig budget till landstingfullmäktige senast vid fullmäktigesammanträdet i mars år 2008

att anse motion 2006:8 om en samordnad informationspolicy för funktionshindrade och personer med begränsad rörlighet i hela kollektivtrafiken samt motion 2006:20 om handbok angående tillgängligheten i kollektivtrafiken besvarad

att anse motion 2006:21 om studentrabatt för SL-kort besvarad

att anse motion 2007:6 om utredning av spårbilssystem besvarad

att anse motion 2007:11 om översvämningsrisker som hotar kollektivtrafiken besvarad

att anse motion 2007:15 om höjd trafiksäkerhet i busstrafiken besvarad

att anse motion 2007:14 om landstingshuset som blivande energiföredöme besvarad

att avgiften för rullstolstaxi ska vara densamma som för övrig färdtjänst och omfattas av högkostnadsskyddet. Beslut om när denna avgiftsförändring träder i kraft under 2008 delegeras till färdtjänstnämnden

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att med berörda aktörer, bl a Stockholms stad, genomföra en bred narkotikapolitisk utredning för att få en mer sammanhållen, effektiv och evidensbaserad strategi mot narkotikaberoendet och dess konsekvenser, denna utredning skall också omfatta smittspridningsproble-

matiken och sprutbytesprogram, utredningen skall göras i enlighet med nedanstående:

Narkotikaberoende är en av de största orsakerna till social utslagning, psykisk och fysisk ohälsa och förtidig död. Att bekämpa narkotikamissbruk är en av de mest centrala socialpolitiska uppgifterna. Samtidigt måste detta ske genom att arbetet med motivation, avgiftning och behandling utgår från den enskilde missbrukaren och med respekt för hans och hennes människovärde. Det är av stor vikt att hitta väl fungerande metoder att nå ut till denna grupp, som ofta har stora behov av vård. Att missbrukarna ofta har dålig kontakt med sjukvården förvärrar problematiken med exempelvis smittspridning. Där utgör bland annat blod vid sårskador och injicerande, orena kanyler och oskyddat sex risker för exempelvis HIV-smitta. De samlade resurser som såväl det offentliga som det civila samhället satsar på berörda grupper är ansevärd men är organisatoriskt spridda och det finns dessvärre betydande brister i samordningen.

Stockholms stad har i kommunfullmäktige fattat beslut om att initiera en med Stockholms läns landsting gemensam utredning. Stadens socialtjänstförvaltning bedömer att en gemensam utredning av staden och landstinget skulle kunna öka förutsättningarna att kunna ta ställning till ett eventuellt införande av sprutbytesverksamhet i Stockholm.

Sprutbytesverksamhet är en kontroversiell fråga, som har delat forskare, vård och beslutsfattare kring det bästa sättet att hjälpa missbrukare att dels få kontakt med samhället och bli fria från sitt missbruk, dels hindra och förebygga spridning av hiv och hepatit.

Evidens och erfarenheter kring sprutbytesverksamhet har tolkats olika. En viktig faktor är naturligtvis hur de försök med sprutbyten som redan har genomförts har utfallit. Här ligger också en av utmaningarna i sprutbytesdebatten; de genomförda försöken har kommit att tolkas på högst disparata sätt av olika bedömare utifrån deras olika utgångspunkter. En förutsättning för att kunna föra en vidare diskussion om huruvida en sprutbytesverksamhet vore önskvärd eller inte är därför att på ett så grundligt, uttömmande och objektivt sätt som möjligt klargöra vilken slutsats som kan dras av tidigare försök på området.

Det är dock viktigt att inse att utvärderingen av sprutbytesprogrammen inte är den enda faktorn för att komma fram till vilka strategier eller metoder som är att föredra i kampen mot narkotikamissbruket och dess följd. Lika viktigt är att se till narkotikapolitiken i stort och vilka insatser på juridikens och socialpolitikens fält som har varit framgångsrika. Självklart måste även de andra metoder som har använts för att hindra smittspridning utvärderas och nya metoder tas fram och prövas.

För att ta ett steg mot en mer sammanhållen, effektiv och evidensbaserad strategi mot narkotikaberoendet och dess konsekvenser i hela stockholmsregionen bör Stockholms läns landsting initiera en bred narkotikapolitisk utredning. Denna utredning skall också omfatta smittspridningsproblematiken där bland annat frågan om användande av så kallade sprututbytesprogram skall prövas.

En sådan utredning skall sträva efter att nå bredast möjliga uppslutning av berörda aktörer i regionen, förutom landstinget såväl kommuner som frivilligorganisationer och andra relevanta myndigheter och organisationer. Utredningen bör klargöra hur de samlade resurserna inom landstingets vård och tandvård, psykiatri och smittskyddsprevention, kommunernas socialtjänst och missbrukarinsatser och frivilligsektorn kan organiseras för att på bästa sätt förebygga missbruk, rehabilitera missbrukare, förebygga smittspridning och skapa dragliga livs- och hälsovillkor för missbrukare.

En sådan utredning bör inte bara vara förutsättningslös i förhållande till sprututbytesprogrammen, utan också gå igenom och utvärdera alternativa strategier som har samma syfte men andra metoder för att uppnå målen. I det perspektivet bör utredningen genomföra en bred översyn av genomförda sprututbytesprogram, såväl nationellt som internationellt, där särskilt intresse bör riktas mot försök som genomförts i områden med många beröringspunkter med Stockholm såsom Oslo, Köpenhamn och Malmö men också ge en jämförelse med program i Schweiz och Holland.

Även relaterad forskning bör granskas, exempelvis vilka riskgrupper som kan identifieras och hur dessa utvecklas, med avseende på både narkotikamissbruk och smittspridning. Frågor som bör belysas är exempelvis hur smittspridning sker bland narkotikamissbrukare och inom andra grupper; vilka strategier för smittskydd som kan identifieras och vilka som är verksamma; vilka metoder som är effektiva, speciellt för unga riskgrupper; huruvida det föreligger några risker i samband med sprututbytesprojekten och vilka mer generella narkotikapolitiska effekter som sprututbytesprogrammen har.

Utredningen har således att bedöma vilka social- och narkotikapolitiska verktyg som står till förfogande och vilka påvisbara effekter dessa har, samt utifrån denna slutsats rekommendera hur och i vilken omfattning dessa bör användas i Stockholmsregionen.

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att förbättra tillgängligheten, öka valfriheten och förbättra kvaliteten i primärvården genom att införa Vårdval Stockholm fr o m den 1 januari 2008

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att följa upp hur barnavårdscentrerna och mödrahälsovården samverkar med andra vårdgivare och myndigheter i frågor som rör barns hälsa

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden och TioHundranämnden att förbättra situationen för patienter som är i behov av dialys genom att utöka och utveckla dialyssjukvården i hela Stockholms län

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att följa Socialstyrelsens rekommendationer vad gäller införandet av vaccin mot livmoderhalscancer

att uppdra åt landstingsstyrelsen att utifrån landstingets remissvar över Ansvarskommittén aktivt delta i arbetet med regionfrågan tillsammans med intresserade kommuner och landsting i Mälardalen

att uttala att Stockholms läns landsting ser positivt på ett samarbete i regioner där utgångspunkten är att bidra till att minska administrativa hinder för att öka människors fria rörlighet, ökad ekonomisk tillväxt och möjliggörandet av fler jobb. För Stockholm/Mälardalen finns stora fördelar med en ökad regional samverkan inom flera för landstinget viktiga områden.

§ 261

Vissa val och fyllnadsval samt *bordlagda* val m m (förslag 76)

LS 0610-1661, 1777, 0611-1936, 1958, 0702-0244, 0704-0427, 0705-0455, 0491, 0708-0788, 0804, 0859, 0709-0888, 0892, 0989, 0710-1022, 1023, 1026, 1034, 1043, 1062, 1095, 1103, 1119, 1142, 1143, 1162, 1185, 0711-1193, 1204, 1207, 1230, 1259, 1328

Fullmäktige beslutade medge befrielse för Magda Ayoub (kd) från uppdraget som ledamot i kulturnämnden, för Doris Gävefeldt (fp) ersättare i landstingsfullmäktige, valkrets NV, för Bjarne Isacson (s) ersättare i landstingsfullmäktige, valkrets N, för Thorbjörn Ekström (-) ledamot i Stiftelsen Centrum för Molekylär Medicin, för Tora Hansjons (s) från uppdraget som ledamot i fullmäktige, valkrets SV, suppleant i styrelsen för AB Storstockholms Lokaltrafik och ledamot i valberedningen samt för Magnus Agestav (kd) från uppdraget som ersättare i fullmäktige, valkrets O och suppleant i styrelsen för Waxholms Ångfartygs AB.

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag

Regionplane- och trafiknämnden intill utgången av 2007

Ledamot

fp Stella Fare (efter Andres Käärik)

1:e vice ordförande

fp Stella Fare (efter Andres Käärik)

Sjukvårdsstyrelse Norr intill utgången av 2007

Ledamot

mp Helene Sigfridsson (efter Anna Littmarck)

Mälardalsrådet intill utgången av 2010

Ledamot

fp Stella Fare (efter Andres Käärik)

Stiftelsen Centrum för Molekylär Medicin intill utgången av 2010

Ledamöter

- Carola Lemne

- Bo Brissmar (efter Thorbjörn Ekström)

Suppleant

- Bordläggs

Länsrätten intill utgången av 2010

Nämndemän

- m Majlis Schale Glemme (efter Monica Laszlo)
- m Carin Magnusson (efter Pia Larsson)
- fp Margaretha Herthelius (efter Manijeh Barkhodaee)
- fp Samir Saado (efter Emil Barhebréus)
- fp Ove Ladin (efter Inga-Maj Dunér)
- s Gudrun Büstrich (efter Mari Ann Svärd)
- mp Bayram Uludag (efter Anders Hård)
- mp Anders Nystedt (efter Anton Klepke)

Länsrätten, fastighetstaxeringsmål t o m 30 juni 2013

Nämndeman

- m Marine Ohanyan (efter Elisabet Björkholm)
- mp Kjell Bivén

Svea Hovrätt intill utgången av 2010

Nämndeman

- m Mikael Onegård (efter Katarina Hamntorp-Kretzschmar)
- s Maria Hassan (efter Hans Båging)

Skattenämnden för skattekontor 1 intill utgången av 2010

Ledamöter

- s Patrik Rotter (efter Shafqat Khatana)
- s Ali Khan (efter Martin Edward)
- mp Peter Modesta

Skattenämnden för skattekontor 2 intill utgången av 2010

Ledamöter

- s Jan Lindegren (efter Monika Kurin)
- mp Sanger Rawaie

Skattenämnden för skattekontor 3 intill utgången av 2010

Ledamöter

mp Hami Etemad
mp Ante Nyström
mp Henrik Lilliehöök

Skattenämnden för storföretagsskattekontoret intill utgången av 2010

Ledamöter

mp Ingvar von Malmborg

Fullmäktige beslutade enligt valberedningens förslag att bordlägga val av

en ledamot i kulturnämnden efter Magda Ayoub (kd)

en ledamot i valberedningen efter Tora Hansjons (s)

en ledamot i AB Storstockholms Lokaltrafik efter Tora Hansjons (s)

en suppleant i Waxholms Ångfartygs AB efter Magnus Agestav (kd)

en suppleant i SLL Internfinans AB, (-)

fem nämndemän i länsrätten efter Björn Falkenström (m), Klara Spangenberg (fp), Lars Uebel (fp), Peter Bojovic (s) och Awad Hersi (mp)

elva ledamöter i skattenämnden för skattekontor 2, 5 (v) och 6 (mp)

nio ledamöter i skattenämnden för skattekontor 3 efter Marcin Zakowicz (m) samt 4 (v) och 4 (mp)

fyra ledamöter i skattenämnden för storföretagsskattekontoret efter Mikael Löwenhielm (kd), Stig Gerdin (c) samt 2 (mp)

två ledamöter i skattenämnden för skattekontor Eskilstuna efter Margareta Nyström (m) och 1 (v)

en ledamot i skattenämnden för skattekontor Uppsala (mp)

Fullmäktige beslutade enligt valberedningens förslag att nominera

Mälardalsrådets planerings- och trafikutskott

Ledamot

fp Stella Fare (efter Andres Käarik)

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens allmänna utskotts förslag

att medge befrielse för Maria Sedolin som ledamot i AB SL Finans, SL Infrateknik AB, SL Lidingö Trafik AB, Fastighets AB Viggestaberg, Tågia AB, Busslink i Sverige AB och Transitio AB

att intill slutet av ordinarie bolagsstämma 2008 välja Gunnel Forsberg till ledamot i AB SL Finans, SL Infrateknik AB, SL Lidingö, Trafik AB, Fastighets AB Viggestaberg, Tågia AB, Busslink i Sverige AB och Transitio AB.

§ 262

Anmälan av interpellationer

LS 0711-1291--1295

Nr 2007:93 av Ingela Nylund Watz (s) om privatisering av sjukvården i Salem, Nykvarn och Södertälje

Nr 2007:94 av Juan Carlos Cebrian (s) om framtiden för Närvårdscentralen i Hökarängen

Nr 2007:95 av Juan Carlos Cebrian (s) om Hökarängens Närvårdscentral och dess betydelse för funktionshindrade

Nr 2007:96 av Juan Carlos Cebrian (s) om förbättrad tillgänglighet till influensavaccin

Nr 2007:97 av Lars Dahlberg (s) om SL Access

Interpellationerna skall besvaras vid nästa sammanträde.

Avslutning

Ordföranden avslutade sammanträdet kl 19.40.

Peter Freme

Yttranden vid Stockholms läns landstingsfullmäktiges budgetsammanträde den 27-28 november 2007

Parentation

Ordföranden: Vi nåddes för en tid sedan av beskedet att Andres Käärik, landstingsledamot sedan mer än 20 år, hastigt hade insjuknat och efter ytterligare några dagar att han hade avlidit endast 53 år gammal.

Andres började redan 1980 som suppleant i landstinget för Folkpartiet liberalerna. Under åren som följde fick Andres fler och fler uppdrag. Till en början kom trafik- och regionplanefrågor att bli Andres huvuduppgifter. Men 1991 axlade han ansvaret som sjukvårdslandstingsråd och ordförande i hälso- och sjukvårdsnämnden.

En utgångspunkt för Andres sjukvårdspolitiska engagemang har varit ett intensivt och energiskt arbete för en primärvård baserad på en husläkarorganisation där valfrihet för patienterna och långsiktiga hälsofrämjande vårdkontakter har varit grundstenarna.

Emellertid har Andres aldrig låtit sig läsas in i något politiskt fack. Även under åren som sjukvårdslandstingsråd hade Andres uppdrag som styrelseledamot, till exempel i länsstyrelsen och Mälardalsrådet, och var även ledamot i olika regionala samverkansorgan. Vi minns också hans stora kulturintresse och kulturkunskap, liksom hans specialkunskaper om till exempel Londons historia och även Londons nutid.

Från och med det här året var Andres tillbaka i regionplane- och trafiknämnden, nu som förste vice ordförande, och även tillbaka som engagerad deltagare i arbetet i Mälardalsrådet. Som ledamot i en beslutsgrupp för interregionalt skärgårdssamarbete, som handlar om vår skärgård tillsammans med de finska och estniska skärgårdarna, fick Andres möjlighet att också på det här sättet följa den intressanta utvecklingen i sitt andra hemland, Estland. Engagemanget för Estland var ju en av Andres verkliga hjärtefrågor.

Andres Käärik var helt enkelt en mycket engagerad person, mångkunnig och debattglad. Med sin snabba tanke och sitt rörliga intellekt kunde han när han var som allra bäst nå verkliga höjder i sina debattinlägg. Han kunde provocera, men han kunde också engagera. Andres Käärik lämnar stora tomrum efter sig i Stockholmspolitiken.

Vi tänker på Andres hustru Katrin och sonen Markus. Jag vill också å alla våras vägnar framföra vårt deltagande till Folkpartiet liberalerna. Låt oss nu slutligen förena oss i våra egna tankar och hedra Andres Käärik med en tyst minut.

§ 260 Budget för Stockholms läns landsting för 2008 och planåren 2009-2010 samt investeringsbudget för 2008 och planåren 2009-2012

Ordföranden: Det finns anledning att inledningsvis göra fullmäktige uppmärksamt på några regler.

Till att börja med finns det en gruppleदारöverenskommelse om debatttider och indelning av de båda dagarna i olika block. Den är utdelad på borden. Blockindelningen betyder att inträde av ersättare bara kan ske i skiftet mellan block.

Jag vill också fästa uppmärksamheten på att trafikblocket innehåller såväl SL som färdtjänstnämnden och WÅAB. Skifte mellan ordinarie och ersättare kan alltså inte ske mitt i detta block. Det är viktigt att ni uppmärksammar det.

Jag vill också säga att presidiet har ett önskemål om att nya yrkanden lämnas in skriftligt, så att vi lättare kan hantera dem. Vi har också önskemålet att begäran om ordet ska ske skriftligt – det gör det lättare att hantera de här båda dagarnas debatt. När vi kommer till trafikblocket är det naturligtvis bra om ni kan ange vilken av delarna som ni vill prata om, så att vi också i viss mån kan sortera.

Det finns inga överenskommelser om repliktider. I normala fall är repliktiden vid våra sammanträden som ni vet en minut. Från presidiet rekommenderar vi naturligtvis att man håller sig så nära en minut som möjligt för att det ska bli en bra debatt, men repliktiden tas från respektive partis talartid.

I handlingarna till ärendet finns det i huvudsak fyra olika förslag till budget: landstingsstyrelsens, Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets förslag.

Vi går nu till första delen av budgetdebatten, den allmänpolitiska debatten. Här har gruppledarna föreslagit att repliker ska ske efter det att alla inledningsanföranden av gruppledarna har hållits.

Allmänpolitisk debatt

Anförande nr 1

Landstingsrådet Heister (m): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter, ärade åhörare! Alliansens budget är en stark och robust budget. Den innehåller kraftfulla satsningar på sjukvård och kollektivtrafik. Det är vi stolta över.

Vi gör vardagen lättare för stockholmarna. Vi gör det genom att förbättra tillgängligheten och kvaliteten i vården och öka tillförlitligheten i kollektivtrafiken. Med alliansens politik får stockholmarna dessutom mer pengar i plånboken.

Vi infriar våra vallöften och uppnår våra budgetmål – mål som innebär ökad kvalitet och tillgänglighet i vården samtidigt som patientinflytandet stärks. Patienten står i centrum för en sjukvård som ska vara lätt att nå. Stora satsningar görs också på nya läkemedel, inte minst inom cancervården och ögonsjukvården.

Om vi gör en kort tillbakablick och tittar på hur det såg ut när vi tog över efter vänstermajoriteten förra hösten kan vi konstatera att kurvorna då pekade åt fel håll. Ekonomin drogs med stora underskott, tillgängligheten i barnsjukvården var under all kritik, pendeltågstrafiken hade havererat, och kundnöjdheten bland SL:s resenärer var rekordlåg. Nu har det vänt!

Allt fler människor går från utanförskap till arbete. Bara i Stockholms län har det nyanmälts närmare 70 000 jobb på ett år. Sysselsättningsgraden har ökat mar-

kant under det här året. Under tredje kvartalet slås nytt rekord i antalet arbetande invånare i Stockholms län. Över en miljon stockholmare har ett jobb att gå till i dag.

Fler människor kommer i arbete, och alliansens politik bryter utanförskap. Detta ger oss högre skatteintäkter och en positiv utgångspunkt inför framtiden. Men det är inte bara ökade skatteintäkter som gör att vi kan satsa mer på sjukvård och kollektivtrafik. Vi i alliansen har gjort våra hemläxor, och på område efter område har vi påbörjat förändringsarbeten som är väl underbyggda i gedigna analyser.

Att vårt förändringsarbete är framgångsrikt kan vi se i ett antal betyg som vi fått på senare tid:

- Förra veckan förbättrade ratinginstitutet Standard and Poor's landstingets rating till AA+.
- Nu på morgonen har vi fått den senaste helårsprognosen för i år, som visar på ett överskott på 719 miljoner kronor – över 200 miljoner mer än i budgeten.
- Vi har den lägsta nettokostnadsutvecklingen av de tre storstadsregionerna. Västra Götaland har 6,8 procent, Skåne 7 procent och Stockholms läns landsting 6,1 procent. Det ska man se i ljuset av att vi fick ärva en väldigt hög kostnadsökningstakt av den förra, vänsterledda majoriteten.

Vårt målmedvetna arbete visar att vi i Stockholms läns landsting under 2007 har blivit bäst i klassen. Det har vi all anledning att vara stolta över.

2008 går startskottet när vi börjar betala tillbaka till stockholmarna. Det är dags att börja sänka skatten för invånarna med den i särklass högsta landstingsskatten. Sänkningen är en frihetsreform för stockholmarna, som nu får valfrihet och själva kan välja vad de vill göra med sina intjänade pengar. Den rekordhög skattehöjning som den förra vänstermajoriteten genomförde börjar vi nu betala av, tioöring för tioöring.

Vår stabila grund gör att vi kan sänka skatten nästa år med 17 öre. Tillsammans med skattesänkningen i Stockholms stad och regeringens förstärkta jobbavdrag ger det en genomsnittlig stockholmare en rejäl skattesänkning nästa år. Det innebär en extra månadslön för Anna som jobbar på Södersjukhuset och har en inkomst på 24 000 kronor i månaden. Anna får 15 000 kronor mer i plånboken nästa år jämfört med förra året. En stor skillnad som gör vardagen lite lättare för Anna och många med henne.

Men det är inte bara lägre skatt som denna budget summerar till. Den innebär framför allt stora satsningar på våra kärnverksamheter, vård och kollektivtrafik. Det stora arbete som vi har lagt ned under det här året börjar nu märkas. Fler än någonsin reser med SL, och resenärerna är mer nöjda än någonsin – all time high! Punktligheten i trafiken har blivit väsentligt bättre. Nu fortsätter vi arbetet i ännu högre takt med att ytterligare förbättra punktligheten och tryggheten och att bygga ut kollektivtrafiken. Att öka kollektivtrafikresandet är den viktigaste miljöinsats som Stockholms läns landsting kan göra.

Den 1 januari nästa år inför vi Vårdval Stockholm, den största valfrihetsreformen i primärvården någonsin. Det handlar om att patienten väljer den vårdgivare hon känner förtroende för, och pengarna följer patienten i hennes val. Det är en viktig reform för att förbättra tillgängligheten och korta väntetiderna. Patienten i centrum – inte politisk detaljstyrning. Vi flyttar makten från politikens sammanträdesrum till stockholmarnas köksbord.

Sjukvårdens utveckling står i fokus i vår budget. Vi ser till att vi får väl fungerande sjukhusstrukturer och välskötta sjukhus som har en effektiv organisation och som ger stockholmarna vård i världsklass.

Vi har i denna budget också gett de grundläggande förutsättningarna för att kunna bygga ett nytt universitetssjukhus. Vi vill genom vårt arbete med att integrera sjukvård, forskning och företagande göra vården till den blomstrande sektorssektor som den faktiskt är om den får rätt förutsättningar, förutsättningar som jag hoppas och tror att vi ska kunna åstadkomma genom att vi här i fullmakt i början av nästa år fattar beslut om att bygga Nya Karolinska.

Reflekterar vi för en kort stund över Socialdemokraternas budgetförslag ser vi att Ingela Nylund Watz föga förvånande anser att det måste till mer pengar; det är en miljon här och fem miljoner där. Det finns inte ett område som Ingela Nylund Watz och hennes socialdemokrater inte lägger symboliska pengar på.

Samtidigt som hennes lösning är att utan någon som helst styrning pumpa in mer pengar i vården har hon mage att hävda att kostnadsökningstakten är för hög. Hur den ekvationen ska gå ihop kan troligen ingen människa svara på. Ingen styrning och inga idéer om sjukvårdens utveckling går att utläsa ur Socialdemokraternas budget – bara mer pengar.

Alliansens jobbpolitik och stora förbättringar i våra verksamheter gör det möjligt för oss att tillföra 2 miljarder till sjukvården och 1 miljard till kollektivtrafiken. Vi sparar på administration och byråkrati för att satsa på sjukvård och kollektivtrafik. Vi väljer verksamhet i stället för politik, valfrihet i stället för byråkrati. Vi uppfyller dessutom vårt vallöfte att inleda sänkningen av landets i särklass högsta landstingsskatt.

Stockholms läns landsting måste arbeta konsekvent med att säkra en långsiktigt hållbar finansiering av medborgarnas uppdrag. Grunden för finansieringen är invånarnas möjligheter till egen försörjning. Därför är det viktigt för landstinget att fokusera på förutsättningar för nya jobb och tillväxt i vår region.

Vi arbetar målmedvetet för att förbättra kommunikationerna för att attrahera ännu fler företag till Stockholmsregionen. När Stockholmsregionen växer måste även kollektivtrafiken byggas ut.

Vi arbetar också med att förbättra förutsättningarna för etablering av fler företag inom *life science*. Vi lyssnar på dem, och vi hör vilka problem och möjligheter de upplever i sin vardag. Vi tar till oss av detta och gör det vi kan för att underlätta för dem och skapa goda förutsättningar.

Alliansens budget är i balans, och vi uppfyller landstingets långsiktiga finansiella mål. Sedan vi i alliansen presenterade vår budget har vi fått en uppdatering av skatteintäktsprognosen för nästa år, en prognos som ytterligare förstärker våra finanser med 383 miljoner kronor och som gör att vår budget är en superstabil budget med ett överskott på 840 miljoner kronor.

Mot en splittrad vänsterkartell med tre olika budgetförslag som alla bygger på gammal vänsterpolitik – högre skatter, mindre valfrihet för patienten och mer makt åt politik och centralbyråkrati – står en enad allians med en urstark budget.

Därmed, fru ordförande, yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag om att bifalla alliansens budget för 2008.

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktigeledamöter! Jag skulle vilja börja med att säga att Moderaterna och deras alliansbröder missar en historisk chans för länets sjukvård och kollektivtrafik. I stället för att använda det ekonomiska utrymme som olika regeringar har bidragit till att skapa genom en stark ekonomi i Sverige väljer man att sänka skatten med 700 miljoner kronor. I stället för att få fler att åka kollektivt prioriterar man en skattesänkning som resenärerna får betala med höjda biljettpriser.

Vi vet ju dessutom att både sjukvården och kollektivtrafiken på lite sikt kommer att behöva mer resurser eftersom det då finns större behov att möta än i dag. Skattesänkningen är därför inte heller långsiktigt hållbar. Det offentliga åtagandet för sjukdom och miljövänliga persontransporter behöver öka långsiktigt, inte minska. Inom både vården och kollektivtrafiken kommer vi att behöva investera mycket mer för framtiden. När man gör det måste man också inse att det långsiktigt inte finns utrymme för skattesänkningar. Det socialdemokratiska budgetalternativet innebär i stället att varje tillgänglig krona används till satsningar på kollektivtrafik och sjukvård.

Vi satsar 400 miljoner kronor mer än Moderaterna och deras allierade på sjukvården nästa år. Viktigast för oss är en storsatsning på att fortsätta utbyggnaden av närsjukvården. I stället för att göra som de borgerliga gör, nämligen lägga ned de populära närakuterna, vill vi gå vidare och bygga ut med tre nya närakuter – i Liljeholmen, i Botkyrka och i Nynäshamn. Vi satsar också på fler specialistläkare och jourläkarbilar i närsjukvården, ett fördubblat folkhälsoanslag och fler slutenvårdsplatser.

Vi satsar 65 miljoner kronor mer än de borgerliga på psykiatrin, särskilt barn- och ungdomspsykiatrin. Vi avskaffar patientavgiften för barn även på sjukhusen, och vi vill förbättra vården för våra äldre genom äldreteam och äldrevårdscentraler.

Moderaterna och deras allierade inför nu en modell för närsjukvården som tar resurser från de fattigaste områdena i länet och ökar resurserna i de välbeställda delarna. Vi vill göra tvärtom. I utsatta områden vill vi öka resurserna. Dessutom vill vi återinföra den gamla befattningen som socialläkare.

Ordförande, fullmäktige! Vi satsar 450 miljoner kronor mer på SL-trafiken än Moderaterna och deras allierade. Ska vardagen fungera med arbete, fritidsaktiviteter, hämtning och lämning på dagis, så måste det fungera att åka med SL. Vi satsar på bättre punktlighet och på att få fler att resa.

Den borgerliga majoriteten har höjt SL-taxan redan en gång tidigare samtidigt som den infört krångliga zongränser och alldeles för få betalningsmöjligheter. Vi socialdemokrater säger: Återinför nu enhetstaxan! En enkel resa ska kosta 20 kronor oavsett hur långt man åker i vårt län. När det är enkelt att resa och enkelt att göra rätt för sig ökar betalningsviljan och fler kommer att resa med SL i stället för att ta bilen.

I stället för att höja 30-dagarskortet till 690 kronor skjuter vi med vår budget till resurser så att vi kan bibehålla dagens 620 kronor också nästa år. Höjningen av SL:s priser drabbar dem som är helt beroende av SL-trafiken och dem med små ekonomiska marginaler. Dessutom driver de ständiga höjningarna av biljettpriserna bort resenärer från kollektivtrafiken till förmån för bilen. Tar man miljö- och klimathoten på allvar, så är den borgerliga politiken på detta område också helt oacceptabel.

Ordförande, fullmäktige! Det borgerliga budgetförslaget missar som sagt en gyllene chans för vår region. Vad vårt län nu behöver är inte lägre skatt, utan en politik som får fler att resa med kollektivtrafiken och ger en bättre sjukvård.

Därför vill jag göra följande deklARATION: Vartenda öre som Moderaterna och deras allierade använder för att sänka skatten kommer vi socialdemokrater att satsa på kollektivtrafiken och en utbyggd sjukvård – på resenären och patienten.

Ordförande, fullmäktige! Det är inte bara pengar som saknas i den borgerliga sjukvårdspolitiken. Politiken präglas också av svek mot utställda löften och en närmast total likgiltighet inför den ojämlika hälsan i vår region.

Så sent som i juni 2006, mitt i valrörelsens upptakt, slog Moderaterna på trumman för att de hade tänkt om när det gällde närakuterna. De var ett viktigt komplement och en service som medborgarna uppskattade, hette det då. Det var en bra insikt. Men nu ser vi att den kovändningen bara var ett spel för gallerierna. Närakut efter närakut ska läggas ned. Löftessvek, fullmäktigeledamöter, ska kallas vid sitt rätta namn! I stället ska nu Folkpartiets statistiska omhuldande av husläkaren få fritt spelrum. Nu är det slut på den gradvisa utvecklingen av en modern närsjukvård där fler specialister görs tillgängliga i närsjukvården. Nu ska husläkardogmatismen vara borgerligt rättesnöre.

Under valrörelsen var det också tyst från de borgerliga partierna om den privatiseringspolitik som nu står allra högst upp på agendan. Före valet uttalade Birgitta Rydberg i tidningen Dagens Medicin att den här mandatperioden inte skulle ägnas åt omfattande privatiseringar. Nu ser vi att det inte heller var sant. I stället tilläts privatiseringshysterin slå ut i full blom. Det borgerliga budgetförslag som nu ligger på fullmäktiges bord genomsyras av att privata driftsformer ska genomföras i alla delar av vården – akutsjukhusen är på intet sätt undantagna.

Nu förbereder man att göra någonting hemligt med Södertälje sjukhus. Nu förbereder man att börja erbjuda privata aktörer att plocka russinen ur kakan ur vår akutsjukvård. Det är inte så lite uppseendeväckande att det som vi avfärdade som överdrifter före valet nu efter valet faktiskt visar sig vara precis den politik som ska genomföras. Vi kan ett drygt år efter valet konstatera att väljarna fördes bakom ljuset av löften som Moderaterna och deras allierade i dag faktiskt inte vill kännas vid.

Ordförande, fullmäktige! Sveket paras nu med den märkliga hårdförhet som kännetecknar majoritetens hantering av Vårdval Stockholm. Jag har sagt det förut och jag säger det igen: Vi är villiga att sätta oss ned tillsammans med de borgerliga partierna och konstruera ett system där patienternas val kopplas till den ersättning som ges till vårdgivarna. Däremot kan vi inte acceptera att ersättningen inte tar hänsyn till de socioekonomiskt betingade skillnaderna mellan olika områden i vårt län.

I Vårdval Stockholm kommer ersättningen för varje person att vara lika stor oavsett sjukvårdsbehoven – bara ålder påverkar ersättningen. Det kan ju vid en första titt verka rättvist men innebär egentligen en gigantisk överflyttning av resurser från dem som behöver mycket vård till dem som behöver mindre. Den del av ersättningen som tidigare varit direkt relaterad till den högre ohälsan i områden med lägre inkomster, högre arbetslöshet och sociala problem avskaffar majoriteten med *ett* pennstreck. Det betyder oundvikligen att sjukvårdsresurser per capita flyttas från områden som Högdalen och Fittja till områden som Stureplan och Äppelviken.

Dessutom har det tidigare kunnat tas en viss hänsyn till större svårigheter att rekrytera personal till vissa områden. Även denna möjlighet försvinner nu, när ersättningen per patient blir helt standardiserad för länet. Denna standardisering borde motivera ett ännu större inslag av socioekonomisk kompensation. I stället avskaffas denna helt. Det är en orättvis och obegriplig politik.

Jag beklagar djupt att den borgerliga majoriteten hittills inte varit beredd att ta hänsyn till ojämlikheten i hälsa i vår region. Från Socialdemokraternas sida har vi hela tiden varit villiga att försöka åstadkomma ett system som förenar valfrihet och rättvisa. Det är inte nödvändigt att välja mellan valfrihet och rättvisa som viktiga mål – vi skulle faktiskt alla kunna ha båda som mål.

Vi har hittills mötts av en kall hand och ett närmast föraktfullt avvisande från den borgerliga majoritetens sida. Men jag vädjar nu till majoriteten att inte i onödan göra detta till en konfliktfråga. Jag föreslår ännu en gång att vi sätter oss ned och för ordentliga politiska samtal om detta. Låt oss kompromissa och nå en blocköverskridande uppgörelse. Vi är villiga till detta om ersättningen till vårdgivarna till en del baseras på socioekonomiska faktorer och om en utveckling av närsjukvården som inte bara bygger på den gamla husläkarmodellen tillåts. Detta skulle betyda att införandet av Vårdval Stockholm inhiberas en liten tid. Men vore inte en blocköverskridande överenskommelse värd det?

Våra invändningar har hittills bemötts från borgerligt håll med att allt nu blir så rättvist – vårdpengen per patient blir ju lika för alla. Men är ni i borgerligheten verkligen helt blinda för att rättvisa faktiskt kan betyda att de med sämst hälsa ges större resurser än de med bättre hälsa? Inser inte också ni att områden med lägre inkomster och större sociala problem har ett sämre hälsoläge? Ni har väl ändå precis som vi läst våra egna folkhälsorapporter?

Vi är villiga att komma överens. Använd nu tiden fram till nästa halvårsskifte till att föra ordentliga politiska samtal om detta. Jag kommer att ställa ett särskilt yrkande med detta innehåll och överlämna det till presidiet.

Ytterligare en angelägen fråga finns det anledning för majoriteten att begrunda. Det handlar om vårt yrkande om att landstinget hos regeringen ska begära att få överta huvudansvaret för de regionala utvecklingsfrågorna från länsstyrelsen. Jag hoppas att också majoriteten kan ställa sig bakom yrkandet, som innebär att vi vill påbörja en diskussion med regeringens samordningsman om en regionbildningsprocess i Stockholm–Mälardalen.

Ordförande, fullmäktige! Det finns en annan väg än den som sätter skattesänkningarna i högsätet och låter utvecklingen av vården och kollektivtrafiken stå tillbaka. Det finns ett alternativ till ett vårdvalssystem som blundar för en ojämlik fördelning av vård och hälsa i vår region. Det finns ett alternativ till privatiseringshysteri och husläkarfundamentalism. Det finns ett alternativ som tar hänsyn till patienten mer än till producenten.

Bifall till det socialdemokratiska budgetförslaget!

Anförande nr 3

Landstingsrådet Rydberg (fp): Ordförande och landstingsledamöter! Med glädje kan vi i Folkpartiet ställa oss bakom det samlade budgetförslag som alliansen lägger fram. Det är en urstark budget som ger utrymme för stora satsningar på sjukvård och kollektivtrafik och samtidigt en skattesänkning. Till det kommer beskedet att vi förra veckan faktiskt fick höjd rating hos Standard och Poor's, som Chris Heister nyss berättade.

Att vi har fått ett så gott betyg för vår ekonomiska politik – det är faktiskt det som det handlar om – gläder oss nu när vi ska spika budgeten. Att notera är att vi inte har satt sprätt på de ökade skatteintäkter som oppositionen förbrukar i sitt budgetförslag. Det innebär att vi har ytterligare 383 miljoner i reserver. Den budget vi lägger fram bygger på en expansion av sjukvårdskostnaderna, men vi har, som Chris Heister sade, inte längre den högsta kostnadsutvecklingen för befintlig

verksamhet. I stället ser vi till att få mer valuta för de pengar som kommer in genom landstingsskatten, så att det finns utrymme för riktade satsningar, inte minst inom primärvården, psykiatrin, cancervården och barnsjukvården.

Välfärden har inte delats ut rättvist. Det fanns hälsoklyftor för 20 år sedan. Den senaste folkhälsorapporten pekar på att inte mycket har hänt. Det är fortfarande vissa kommuner som har ett sämre hälsoläge och andra som har ett bättre hälsoläge. Den senaste folkhälsorapporten gjordes 2006 med sjukvårdsregisterdata som hämtats från samma år. I den kan vi konstatera att fyra år med socialistisk rödgrön röra har drabbat medborgarna i vårt län i form av ökade hälsoklyftor.

Vi ser ett facit som tydligt visar vad en s-regering i nationen, i landstinget, i staden och i flera kranskommuner skapar, nämligen hälsoklyftor. Utvecklingen går inte åt rätt håll rent generellt. I vissa delar av länet går det åt rätt håll, men andra delar av länet hänger inte med i den positiva utvecklingen. Det är dags att rannsaka och våga ompröva. Det behövs en annan politik. När Ingela Nylund Watz på DN Debatt skrev om behovet av omprövning, menade hon då att det gällde även henne själv och hennes partivänner här i huset? Eller gällde det bara andra men inte hennes egen landstingsgrupp?

I mer än 30 år har vi talat om behovet av en tillgänglig närsjukvård. Nu tar vi klivet och genomför en reform som ändrar maktförhållandena och som ger patienter tryggheten att äntligen få en egen husläkare och distriktssköterska som ingen annan har valt åt dem. Det är en patientreform som ger patienten makten att välja och att välja bort och som innebär att både min och Ingela Nylund Watz makt minskar.

Men den minskar inte bara vår makt. Den innebär att många nya mottagningar startar. Just nu är 25 avtal klara med mottagningar som startar direkt på nyåret. Och det är glädjande att se att det inte är i patriciervåningar på Östermalm utan till exempel på Järvafältet, i Botkyrka, Farsta, Nynäshamn, Huddinge, Järfälla och Upplands Bro som nya mottagningar startas. Varför starta närakut i Nynäshamn när det kommer två nya husläkarmottagningar dit? Vi ser att de som vill starta ny verksamhet väl har undersökt var det finns stora vårdbehov som inte tillgodoses, alltså var man kan bedriva verksamhet där det kommer att finnas patienter som behöver den.

Ska vi minska hälsoklyftorna är en viktig beståndsdel tillgänglig vård där mottagningarna får betalt för att de tar emot sina patienter – inte för att mota bort dem. Men vi ska också jobba nära kommunerna med lokala folkhälsoinsatser. Nytt i Vårdval Stockholm för primärvården är att vi kräver att man arbetar med förebyggande insatser. Det står väldigt tydligt i regelboken att det är obligatoriskt. Och vi kommer att följa upp detta.

Jag tycker också att det är önskvärt att se hur vi kan utveckla ersättningsystemet så att det stimulerar jobbet med förebyggande insatser ytterligare. Mälardalen med Stockholm har framtiden för sig. Vi är loket som drar tillväxten i Sverige. I dag finns inte någon stockholmsfientlighet från grannlänerna utan man inser att vi tillsammans kan förbättra välfärden. Människor arbetar och bor inte alltid i samma län. Arbetsmarknad och transporter har inga gränser. Länsgränser är passé. Vi ser också inom sjukvården att patienter, medborgare, reser över länsgränser, och det har gynnat Stockholms läns landsting som mottagare – det är fler som reser in till oss än som reser bort från oss.

Vi i Folkpartiet tycker att det är viktigt att delta i samtal och diskussioner med grannlänerna om att bilda nya samverkansformer. Vi är positiva till regiontanken, och vi vill delta i arbetet att forma det som gynnar utvecklingen i vår del av

Sverige. Besluten ska komma underifrån, från oss som bor i de här områdena, i Stockholm och närområden, inte från regeringen som ett påbud uppifrån.

För vårt landsting skulle regionutveckling öka möjligheterna att öka vårdexporten i internationell konkurrens. Vi i Stockholmslandstinget har så bra kvalitet att vi därmed skulle kunna öka tillväxten i regionen. Vårt samarbete med Akademiska sjukhuset i Uppsala behöver utvecklas, så att Karolinska universitetssjukhuset och Akademiska universitetssjukhuset tillsammans kan bli attraktiva för ännu mer bra forskning och ännu bättre sjukvård, både för våra egna medborgare och för att ta emot patienter från andra håll när vi har klarat vårt eget uppdrag. I Europa men också i världen i övrigt ser vi att moderna människor tar reda på var vårdens kvalitet är bäst och söker sig dit. Internet har skapat stora möjligheter att dela information, men vi kan också marknadsföra vad vi kan erbjuda – vi har en hel del att erbjuda här i Stockholm.

Ordförande och landstingsledamöter! Jag skulle vilja avsluta med att ta upp ytterligare några delar av budgeten som är av stor vikt. Arbetet med jämlik vård och med jämställdhet – två olika områden men lika viktiga – ska ha fortsatt hög prioritet. Såväl inom personalpolitiken inom vården och i vårdens utbud som i samhällsplaneringen är det viktigt att ha ett raster för ögonen där man gör en bedömning av om olika förslag främjar jämlikhet respektive jämställdhet. Uppföljning, analys och utbildning är några av de viktigaste verktygen för detta.

Slutligen kan jag konstatera att med Folkpartiet och alliansen vid makten frodas länets kultur mer än någonsin. Nya vägar att nå barn med barnkultur, nya sätt att använda kultur med hälsopedagogik, som Karin Ekdahl Wästberg kommer att säga mer om senare i dag, och en satsning på upprustning av Konserthuset är några viktiga delar.

Med detta vill jag yrka bifall till alliansens förslag.

Anförande nr 4

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Ordförande, fullmäktigeledamöter och radiolyssnare! Vi har redan pratat mycket om den ekonomiska utvecklingen i Stockholms läns landsting. Den är god – exceptionellt god – men kanske inte bara på grund av att vi har en borgerlig majoritet; historien är mycket längre än så. Så snabbt skapar man inte ekonomiska förändringar.

Sysselsättningen ökar och därmed också skatteinkomsterna, och det gläder ju oss politiker – då vet vi att vi har mer pengar att använda för att förbättra och utveckla välfärden. Under många år, när ekonomin har varit skraltig eller problematisk, är det faktiskt stora grupper som har fått stå tillbaka därför att pengarna inte har räckt. Nu har vi pengar som gör att vi skulle kunna förstärka och utveckla välfärden, hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting. Och vad gör den sittande borgerliga majoriteten då? Jo, den sänker skatten med 17 öre! Och Chris Heister kallar det för en frihetsreform! Man kan ju skratta för mindre.

Vi vet att skattesänkningar i första hand gynnar höginkomsttagare. Ju mer pengar man tjänar, desto bättre blir det med skattesänkningar. Den skattesänkning som borgarna föreslår betyder ungefär 20 kronor extra i fickan för en medelinkomsttagare i Botkyrka. Det är knappast en frihetsreform.

I stället för skattesänkningen, som främst gynnar höginkomsttagare, det vill säga områden i länet där människor bor bra, har bra utbildning och äter bra, och en höjning av priset på SL-kortet, som man också föreslår och som främst drabbar låginkomsttagare och kvinnor eftersom det är de som i störst utsträckning har

behov av en väl fungerande kollektivtrafik, vill vi i Vänsterpartiet ha oförändrad skatt. Vi vill använda pengarna till att bibehålla priset 620 kronor för månads-kortet. Vi vill återinföra enhetstaxan. Vi vill ge trogna SL-resenärer ett tolfte månadskort i bonus. Det kan vi använda skattesänkingspengarna till. Det är fördelningspolitiskt helt rätt och ur miljöpolitisk synvinkel helt nödvändigt.

Jag skulle vilja påstå att det faktiskt pågår ett systemskifte i svensk sjukvård, framför allt här i Stockholms läns landsting, en utveckling som går emot att poli-tiken ska styra mindre och marknaden mer, en utveckling som förvandlar oss medborgare till kunder där juridiken tar över politiken och där snabba besluts-processer försvårar eller till och med omöjliggör öppna demokratiska diskussio-ner innan stora politiska beslut ska fattas. Insyn, meddelarfrihet och yttranderätt hotar att inskränkas i takt med utförsäljning och privatisering av vården och vär-dens resurser.

I budgetdebatten för ett år sedan sade du, Chris Heister, att vården var en fram-tidsbransch; nu skulle vi satsa på personalen, engagerade medarbetare. Och så kör ni över alla engagerade medarbetare, dem som står här utanför och proteste-rar mot att ni lägger ned till exempel många närakuter. Ni vill ju inte ens lyssna på dessa engagerade medarbetare! Det ni menar med engagerade medarbetare är de som vill knoppa av och privatisera. Men alla de engagerade och duktiga medarbetare som jobbar i den landstingsdrivna vården pratar ni aldrig om. De gör ett fantastiskt jobb, men de får aldrig någon positiv respons från er.

Det här gör att också de fackliga organisationerna, som företräder alla dem som arbetar i vården, känner sig helt överkörda. Därför avsåg Kommunal, Lärarför-bundet, SKTF och Vårdförbundet ert budgetförslag för 2008. Det var bland annat för att ni brister i respekt för medbestämmandelagen och för att ni inte har några riskanalyser och konsekvensbeskrivningar av de förändringar ni föreslår. Att ni åstadkommer sådana motsättningar mellan er och de fackliga organisationerna borde få er att börja fundera över hur ni hanterar medarbetarna i Stockholms läns landsting.

Hälsa- och sjukvårdens målparagraf om vård på lika villkor och om att de som har störst behov ska få vård först och barnkonventionen om att vi alltid ska sätta barnens intressen främst har jag som rättesnöre i det politiska arbetet. Jag tror att de flesta av oss i den här församlingen har det. Men vi har olika sätt att se på hur vi ska uppnå dessa mål. Vi har olika ideologiska utgångspunkter.

Vi i Vänsterpartiet tycker att det är fullständigt oacceptabelt att man nu har en fri etableringsrätt när det gäller vården i Stockholms läns landsting. Det blir en eta-blering på vårdproducenternas villkor, inte på patienternas och medborgarnas villkor. Vi vill självklart också att man ska återinföra socioekonomisk ersättning för att vi ska få en vettig fördelning av vårdens resurser och styra vårdens resurser till de områden där behoven är störst. Då behöver vi aktiva politiker. Vi kan inte låta marknaden styra de här resurserna.

Jämställdhet pratade Birgitta Rydberg om, och det blev jag väldigt glad över, för Chris Heister sade inte ett enda ord om jämställdhetsarbetet i Stockholms läns landsting. Det var ett prioriterat område under förra mandatperioden, men jag tror att vi många gånger jobbade över partigränserna för att förbättra jämställd-hetsarbetet i Stockholms läns landsting. Men efter drygt ett år av borgerligt styre tycker jag mig se att man tappar tempo när det gäller jämställdhetsarbetet.

Ett skäl till det tror jag är att det inte längre finns någon centralt placerad person i koncernledningen som har ett ansvar för att bedriva jämställdhetsarbete inom landstinget. Ni har inte heller avsatt några extra resurser för att vi ska genomföra arbetet, handlingsprogrammet Mäns våld mot kvinnor och jämställdhetspolicyn, som vi har antagit i bred politisk enighet. Däremot är jag väldigt glad över att ni fortsätter den certifierade jämställdhetsutbildningen i landstinget. Jämställd-

hetsarbetet är ett sisyfosarbete. Trycket måste hela tiden vara hårt – annars tappar vi mark. Jag tycker faktiskt att vi börjar att tappa mark nu.

Vårdval Stockholm har vi ju redan pratat om många gånger. Vi har, precis som hela oppositionen, uttryckt oro över Vårdval Stockholm och det sätt som ni inför den här förändringen på. Det är en dramatisk förändring som ni genomför utan att föra en konstruktiv debatt med oppositionen.

Vänsterpartiet har i olika sammanhang uttryckt varför vi är oroliga. Det kan sammanfattas ungefär så här: Vi är oroliga för att vårdvalet som det ser ut i dag kommer att innebära en utarmning av vården i utsatta områden, att de som redan i dag har god tillgång till vård kommer att få än mer tillgång till vård, till förfång för andra. Vi är oroliga över att ni inte har gjort några ordentliga konsekvensanalyser, och vi är oroliga över att sambandet mellan social och ekonomisk utsatthet och ohälsa kommer att förstärkas genom att ni genomför den här reformen på det sätt som ni gör.

Den valfrihetsreform som enligt vad ni hävdar sätter patienten i centrum tycks redan nu visa på att det är en välmående och välutbildad medelklass, framför allt i Stockholms innerstad, som kommer att få en allt större del av vårdens resurser. Vi får larmrapporter från vårdcentraler och familjecentraler runt om i länet, i Husby, Akalla, Rinkeby, Botkyrka, Skärholmen och på många andra ställen, där de som jobbar på vårdcentralerna och familjecentralerna säger: vi får mindre resurser till vår verksamhet. Vi varslar om uppsägningar inom våra verksamheter.

Jag förstår inte varför ni inte ens reagerar på detta, utan bara nonchalerar det och tycker att det kommer att fixa sig. Ofta brukar ni säga: Vi tror inte att det blir några problem. Men när verksamheterna säger att det är problem, varför lyssnar ni inte?

Vi har alla fått brev från undersjuksköterskor och kuratorer som har larmat oss och sagt att de hotas av uppsägning, eftersom vårdcentralerna inte har råd att ha dem kvar. Varför lyssnar ni inte?

Det enda ni säger är: Vi tror inte på det – om ni bara jobbar snabbare och tar emot fler patienter ska allt fixa sig.

Inte heller ser ni några problem med ett privat barnsjukhus som finansieras med försäkringsmedel eller en privat cancerklinik som ska invigas av festfixaren Micael Binfeld. Det är smaklöst, tycker jag. Dessutom ska man kanske ha ett privat landsting i Södertälje – så blir det ju om ni privatiserar också beställarfunktionen.

Till och med Expressen har reagerat och skriver: "Om förslaget" – det vill säga den omfattande förändringen i Södertälje – "genomförs innebär det i praktiken att man skapar ett litet privat landsting i landstinget. ... Det lär varken vara bra för patienter eller skattebetalare. Att partier som talar om valfrihet kan se fördelar i en sådan lösning är helt obegripligt. Men för en del borgerliga politiker – om än långtifrån alla – tycks det som om det enda av betydelse är driftsformen." Det är precis det vi ser, tycker jag.

Avslutningsvis: Vi i Vänsterpartiet menar att det är genom klara politiska ställningstaganden för ett rättvist och jämställt landsting som vi kan leva upp till hälso- och sjukvårdens portalparagraf. Det är vårt politiska ansvar att styra vårdens resurser. Vi får inte överlämna detta till marknaden.

Vi tror att den valfrihet som ni inför är en valfrihet på de starkas och producenternas villkor, för ni har ännu inte – trots att vi har frågat många gånger – lyckats

förklara hur demenssjuka, psykiskt funktionshindrade, svårt sjuka barn, analfabeter och alla de som ännu inte hunnit lära sig det svenska språket ska kunna hävda sig i detta valfrihetens paradiset som ni nu sjösätter i form av Vårdval Stockholm.

I den budget som vi i Vänsterpartiet lägger fram finns det en rad förslag som, om de genomförs, kommer att leda till ett mer jämställt och rättvist landsting. Det återkommer vi till i de framtida debatterna.

Men detta vill jag yrka bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 5

Landstingsrådet **Wigg** (mp): Fru ordförande, landstingsfullmäktigeledamöter, åhörare! Jag visar nu en bild som pekar på att vi måste tänka globalt i varenda åtgärd som vi i den här salen, lika väl som i alla andra fullmäktigesalar, vidtar.

Det är vi människor och våra aktiviteter som gör att polarisarna smälter i en hastighet som aldrig tidigare har skådats. Vi är på väg att passera olika trösklar i ekosystemen runt om i världen. Vad händer till exempel om ekosystemet i Amazonas kollapsar? Det kan ingen svara på i dag.

Kan då vi i Stockholms läns landsting göra något för att förhindra denna utveckling? Svaret är inte bara att vi kan utan att vi ska bidra till en hållbar utveckling. Vi måste sätta upp tydliga mål som möjliggör ett samhälle i ekologisk balans.

Målet om ett fossilbränslefritt landsting 2021 ska tidigareläggas till 2015. Vi har möjlighet att göra det i landstinget. Förutom att avskaffa de fossila drivmedlen måste vi bryta ned alla anestesigaser – inte bara lustgasen. Det finns andra gaser som används som är ännu mer klimatpotenta, som det heter.

Men självfallet räcker det inte med att vi i landstinget gör oss av med de fossila drivmedlen och kraftigt bygger ut våra kollektiva färdmedel. Åtagandena för att bemästra klimateffekterna är större än så också för vår del.

Vårt transportsystem ska förändras så att det bidrar till en god miljö för oss och våra barnbarn. Varje krona vi förfogar över måste medvetet användas för att ta steg i den riktningen.

Hur står det då till med kunskapen om klimatet och att det är den absolut viktigaste fråga vi har att hantera som politiker? Är det bara en läpparnas bekännelse? Ja, tyvärr verkar det vara så. Låt mig ta bara ett exempel.

Den moderatledda alliansen säger ja till Förbifart Stockholm. Att vi i Stockholms län i dag – år 2007, snart jul – fortfarande pratar om att bygga en sexfilig motorväg för bilar som ökar koldioxidutsläppen med 140 000 ton per år, det trodde jag inte skulle vara möjligt.

Ett fossilbränslefritt samhälle när vi endast med ett deltagande från alla berörda. Näringsliv, myndigheter, privatpersoner och alla politiska nivåer måste vara med för att ta sin del av ansvaret.

Vi föreslår därför i vår budget att landstinget tar initiativ till att samla alla aktörer för att sätta upp målet ett fossilbränslefritt län år 2030. Det är ett övergripande samarbete som helt ligger i linje med Klimat- och sårbarhetsutredningens förslag.

Kostnaderna för att bromsa klimatförändringarna är stora, men de är inte oöverstigliga, vilket Sternrapporten visade. Men gör vi inget nu kommer kostnaderna att öka tills notan vida överstiger vår betalningsförmåga.

Som ett komplement till det långsiktiga arbetet i landstinget föreslår vi att landstinget inrättar en klimatfond. Den kommer att behövas förr eller senare för att åtgärda akuta frågor som vi inte känner till i dag men som kommer att visa sig i framtiden.

Det finns också andra stora miljö- och hälsofaror som påverkar livsmiljön negativt. Det stod till exempel om buller i tidningen i dag. Många fler dör av buller än av trafikolyckor. Där måste vi gå vidare – vi känner ju till detta. Vi måste än mer kraftfullt än i dag vidta åtgärder för att minska bullret och partiklarna från främst biltrafiken.

Den ökade kemikalieanvändningen påverkar vår arvs massa i negativ riktning. I dag innehåller nästan vartenda plagg som vi har på oss och textilier i möbler, tyger och andra ställen kemikalier. Varje plagg är impregnerat av kemikalier som förgiftar vattnet och luften.

Då frågar jag mig: Varför dröjer det så länge innan vi i landstinget får en upphandlingspolicy som inte bidrar till att människor och miljö förgiftas av produkter som vi handlar in till vårt landsting?

För en månad sedan upptäcktes det för första gången läkemedelsrester i fisk fångad mitt i vårt vackra Stockholm, här i Riddarfjärden nedanför Norr Mälarsstrand, där vi brukar promenera på våra lunchraster. Vi brukar säga: Här kan man bada med gott samvete. Vi måste komma till grundproblematiken, komma till grundsubstanserna i läkemedlen, i forskningen. De måste ändras, för annars fortsätter detta år från år.

Miljöpartiets förslag till budget år 2008 inleds med rubrikerna ”Hållbar och hälsofrämjande utveckling i Stockholms läns landsting” och ”Klimat och sårbarhet i fokus”, och därefter följer orden: ”Stockholms läns landsting ska vara ett föredöme när det gäller att ta ansvar för en hållbar samhällsutveckling; ekonomiskt, socialt och ekologiskt. Våra mål kan bara förverkligas om medvetenheten ökar om konsekvenserna av de hot vi står inför. Det krävs ett paradigmskifte inom politiken med kraftfulla politiska styrmedel inom alla politikområden.”

Det paradigmskiftet kommer också att omfatta hälso- och sjukvården i Stockholms läns landsting.

Vi presenterar i vår budget – vi ser det som en styrka att det finns ett eget förslag från Miljöpartiet – Hälsoval Stockholm, ett hållbart och hälsofrämjande alternativ till den borgerliga majoritetens Vårdval Stockholm. Hälsoval Stockholm kommer att ge primärvården flera verktyg i arbetet med de stora folksjukdomarna, och det kommer att ge en bättre hälsa hos befolkningen. Fokus ska ligga på att motverka ohälsa som hör ihop med miljö, livsstil och socioekonomiska faktorer.

I Hälsoval Stockholm behålls valfriheten för patienterna och auktorisations-systemet. Vi tror att det kan ge mer kontinuitet och kvalitet till verksamheterna. Vi återinför områdesansvaret, helt i linje med folkhälsouppdraget, och avskaffar etableringsfriheten, som bara gynnar de välbeställda områdena, och den ständiga utmaningsrätten, som underligt nog gäller åt bara ett håll, så att de privata får utmana det offentliga.

Mångfald i Miljöpartiets värld innehåller även drift i egen regi, inte bara privata alternativ. Viktiga utvecklingsfrågor för den egna verksamheten är ledarskap och ökat självbestämmande.

Ett rikt kulturliv främjar hälsan, höjer livskvaliteten och stimulerar till samhälls-engagemang och ekonomisk utveckling. Kulturen bygger broar mellan generationer och mellan grupper av människor med olika bakgrund. Framtiden står inför oss med många och stora utmaningar. Det är bara tillsammans vi kan lösa dem.

Miljöpartiets förslag till budget är en liten pusselbit som förhoppningsvis ger ett bidrag till tänkbara lösningar på dessa utmaningar.

Jag önskar oss alla lycka till i vårt gemensamma arbete, i sökandet efter svaren på de frågor som vi ställer oss själva i dag och som jag vet att vi kommer att ställas inför i morgon.

Därmed, fru ordförande, yrkar jag bifall till Miljöpartiets förslag till budget för år 2008.

Alla ledamöter här har sett att vi också har en egen investeringsbudget, och den har delats ut på bankarna. Jag yrkar bifall också till den.

Anförande nr 6

P i a L i d w a l l (kd): Fru ordförande, landstingsledamöter! Nu har det gått drygt ett år sedan invånarna i länet valde att sopa ut vänsterpakten från makten i landstinget och installera en allians för välfärd och vård. Det är en utmaning och ett förtroende som vi tackar för och kommer att förvalta väl.

En undersökning som Röda Korset gjorde nyligen visar att det finns en stor oro för framtidens vård och omsorg. Det är en vård och omsorg som är präglad av en långvarig socialistisk hegemoni. Vi fostrades ju i ett socialistiskt Sverige som innebar att makten skulle ligga hos statsapparaten. Vi medborgare har länge fått skrapa med foten och ha mössan i hand. Vad värre är: Vi har lärt oss att inte behöva ta så stort ansvar för våra egna liv och inte heller för våra medmänniskor.

Effekten av det ser vi i undersökningar som visar att så många som 70 procent av den vuxna befolkningen i vårt land är oroad över att inte få den hjälp man behöver när man blir gammal och orkeslös. Vi vet också att antalet platser i särskilda boenden minskade drastiskt under förra mandatperioden.

Mellan år 2001 och 2005 lade socialdemokratiskt styrda kommuner ned 14 000 platser för många äldre som får mycket hemtjänst och långt gående hemsjukvård. Det är en beskrivning av verkligheten för många äldre.

Det är därför vi i alliansen har insett att staten inte kan hjälpa oss, utan att vi själva måste ta ansvar för våra egna liv. Det är i grunden väldigt sunt. Vi har numera fått ett större inslag av valfrihet och mångfald som har inneburit att man kan välja och välja bort.

För att valfrihet ska gälla även för våra äldre har regeringen redan satsat 1,35 miljarder kronor under 2007 för att förbättra det medicinska omhändertagandet i äldreården. Det har inneburit att Kristdemokraterna i landstinget har kunnat införa reformer inom det förebyggande arbetet för att bland annat förebygga fallolyckor. Vi har påbörjat arbetet med att ge äldre bättre tillgång till läkare, så att de kan få ett bättre medicinskt omhändertagande, vare sig det är i äldreteam, vård i särskilt boende eller uppföljande vårdplanering vid upprepade besök i akutvården.

Inom ramen för Vårdval Stockholm får vi läkemedelsgenomgångar för de äldre, så att biverkningar och skador kan undvikas. Sedan Kristdemokraterna tillträdde i landstingsmajoriteten har det också avsatts medel för att utveckla det sociala innehållet i äldrevården. Den psykiska hälsan är nämligen lika viktig som den fysiska. I allt man gör ska det finnas ett hälsoperspektiv så att man ser hela människan.

Vi har i dag fostrat en generation människor som är unga, kaxiga och stolta. De tar för sig och tycker att det mesta är självklart, samtidigt som vi ser att väldigt många är ensamma och olyckliga med sina frågor om livet.

Vårdval Stockholm är en klar politik anpassad efter den kommande generationen, som är färgad av att beslut ska ligga nära människorna. Vi är ju myndiga och ska ta ansvar för vår hälsa och kan därmed välja och välja bort om vi inte blir bemötta bra och får god vård i tid.

Trycket på samhällets resurser och på vad det offentliga har att erbjuda ökar ständigt och är egentligen oändligt stort. Färre människor är med i arbetslivet nu jämfört med för några år sedan. I dag är ingången i arbetslivet 25–28 år, och många vill faktiskt gå i pension redan vid 60. Det är inte till alla delar landstingets ansvar utan regeringens, men konsekvenserna drabbar oss. Tack och lov har vi nu en regering som har tagit sitt ansvar och genomfört många viktiga beslut. Skatteintäkterna ökar starkt, och det måste vi vårda varsamt här.

En mycket stor utmaning för Sverige och resten av Europa handlar om demografin. De närmaste tio åren går ungefär 1,2 miljoner människor i pension. Det behövs alltså ökade skatteintäkter från fler som arbetar. En av regeringens främsta uppgifter är därför att se till att fler kommer i arbete, att människor går från utanförskap och arbetslöshet till arbete eller studier. Sedan blir det också en liten skattesänkning, för att även vår allians ska betona arbetslinjen.

Den fråga som vi måste ställa oss är: Ska det i framtiden inte finnas något att hämta för den som är hemlös? Kommer läkare att gå rond på Kungsgatan för att människor med psykiska sjukdomar inte får plats hos oss inom psykiatrin? Lämnas de unga som är olyckliga ensamma med sina frågor om livet? Har vi inte tid för äldre och orkeslösa?

Visst har vi det, om vi förändrar vården efter de demografiska och ekonomiska förutsättningar som vi har. Men om vi inte gör det finns det en uppenbar risk att vi inte står rustade den dag då fler är pensionärer än de som arbetar. Det skulle jag inte vilja vara med om.

Ett Stockholm i arbete är grunden för en fungerande välfärd. Enligt den kristdemokratiska idétraditionen är arbete sunt och gott för samhället, och det är i samklang med människans natur. Tänk om resurser skapades helt utan arbete – som manna från himlen, om jag uttrycker det så – skulle vi då vilja vara utan arbete? Nej, vi låter nu Stockholms läns landstings organisation arbeta för att tillåta erfarna läkare, distriktssköterskor och andra inom vården att lättare knoppa av en vårdverksamhet och fortsätta jobba för att tillhandahålla vård för en växande skara patienter.

Genom att låta en stor del av dem som arbetar inom vård och omsorg få utlopp för sina omsorgsidéer i egen regi kan vi kombinera ökat vårdutbud med samhällsekonomiskt nödvändiga skattesänkningar och en tydlig arbetslinje.

Men för att vår välfärd ska kunna fungera krävs det att människor kan ta sig till och från sina arbeten. Där lider vi av att underhållet inom trafiken inte har hunnits med. Under vänsterpaktens mandatperiod undveks ett flertal beslut om

framtidssatsningar. Vi har till exempel en miljövänlig busspark där bussarna är upp till 15 år, i stället för ca 8 år, som det borde vara.

Vi kristdemokrater tar ett helhetsperspektiv på trafiksäkerheten genom SL:s nya trafiksäkerhetspolicy. Enligt Vägverket kör varje dag mellan 12 000 och 15 000 förare alkoholpåverkade, och ca 10 procent av dem är yrkeschaufförer. Därför påbörjar vi under 2008 på vårt initiativ införande av alkoholås i bussar och färdtjänstfordon. Alkoholås är från början till slut ett kristdemokratiskt initiativ som vi är mycket stolta över.

Självfallet skulle vi egentligen vilja gå betydligt fortare fram för att öka trafiksäkerheten, men satsningar på ökad trafiksäkerhet tar tid, eftersom det till stor del handlar om attityder. Jag noterar att Socialdemokraterna inte med ett enda ord i sin budget talar om alkoholås.

Ett annat löfte där väljarna väntade förgäves under förra mandatperioden gällde studentrabatt på SL. Endast ett år in på alliansens styre införde vi studentrabatt. Visst kan vi kritiseras för att den inte är optimalt studentvänlig. Men med tanke på att vänsterpakten inte ens försökte införa studentrabatt under fyra år, känns det som om justeringar i ett uppfyllt vallöfte är bättre än en helt utebliven reform. Men pakten kanske resonerar annorlunda.

Avslutningsvis: För oss kristdemokrater är och förblir vården ett finansieringsansvar för det offentliga. Vi är stolta över att vi kan garantera vård från vaggan till graven. Det är viktigt. Men det behöver inte betyda att den vård vi kommer att erbjuda Stockholms läns invånare är en vård som följer principen *one size fits all*. En tröja gjord för landstingsrådet Gustav Andersson kan omöjligt passa mig. På samma sätt är det med den vård vi beställer. Visst är det enklare att distribuera en vård där *one size fits all*, men det fungerar inte vare sig det gäller kläder eller vård.

Alliansen kommer att fortsätta att erbjuda skräddarsydd vård med valfrihet och kvalitet. Vi vill ge alla, från primärvårdspatienter till blivande mödrar, möjlighet att måttbeställa vård efter eget tycke, efter egna behov: fri vård, landstingsvård, privata tandläkare, folktandvård, stiftelsedrivna vård, familjecentraler, äldreteam, tunnelbana, buss eller tvärbana – valfrihet med trygghet.

Vi har ärvt en sjukvård där köer och ransonering av sjukvård fortsätter att vara det mest tydliga symtomet på vänsterpaktens styre. Men i och med budgeten för 2008 skapar Kristdemokraterna med visst stöd av andra partier i alliansen en vård som är den mest optimala med hänsyn till uppgiften och de anställdas arbetsmiljö, utan att den längre baseras på politiska församlingars tro på vad som är det mest effektiva.

Vårdtagaren kommer i framtiden att avgöra vad som är bäst, och därmed kommer väljaren i nästa val att veta vilka som är bäst på att erbjuda värdig vård.

Därmed yrkar jag bifall till alliansens budgetförslag.

Anförande nr 7

Landstingsrådet Andersson (c): Ordförande, fullmäktige! Efter att ha lyssnat på debatten så här långt framträder en tydlig bild av alternativen. På den ena sidan har vi en allians som gemensamt presenterar en rekordstark budget med fokus på ökad valfrihet, tillgänglighet och tillförlitlighet i vården och kollektivtrafiken. På den andra sidan finns en spretig vänstertrojka som tror att dagens och framtidens problem ska lösas med gårdagens recept.

Vår starka budget, som kombinerar satsningar på vården och på en bättre kollektivtrafik med sänkt skatt, är resultatet av ett nära samband med den nationella politiken mot utanförskap och för jobb.

Alliansregeringens politik har medfört att 70 000 personer fler har jobb i dag än om de politiska åtgärder som genomförts inte hade genomförts. Det innebär att vi har 70 000 fler i jobb som betalar skatt, och vi har 70 000 färre som tvingas leva på den försörjning som de offentliga bidragssystemen erbjuder. Det är klart att detta innebär en stor skillnad i landstingens och kommunernas ekonomiska förutsättningar.

Som miljölandstingsråd är det med glädje jag konstaterar att det finns en stor uppslutning bakom den miljöpolitik som alliansen i landstinget bedriver. Arbetet med miljöprogrammet Miljö Steg 5 går vidare i bred politisk enighet.

Klimatfrågan är vår tids ödesfråga. Det är ingen fråga om att det blir en klimatförändring. Frågan i dag är om vi ska kunna begränsa den till 2 grader eller om den ska hamna på 3, 4 eller 5 grader.

Klimatfrågan är inte heller en höger-vänster-fråga. Var och en kan se att frågan aldrig har drivits så hårt som i dagens borgerliga regering. Men ingen misstror heller en vänsterregering för att den inte också skulle ha insett frågans vikt.

I Stockholms läns landsting har vi under lång tid arbetat med klimatfrågorna. Här är det samma sak: Ingen kan ifrågasätta att landstingsmajoriteten ger högsta prioritet åt klimatfrågan, samtidigt som jag ärligt talat tror att engagemanget i den här frågan hade varit stort även om det hade varit en annan majoritet.

Landstinget går nationellt sett i spetsen för klimatarbetet. Fram till 2010 investerar vi i Stockholms läns landsting 1,2 miljarder kronor i klimatåtgärder. Det är 500 nya miljöbussar som ersätter gamla dieselbussar. Det är nya destruktionsanläggningar på Södersjukhuset och Danderyds sjukhus för att förhindra att lustgasutsläppen bidrar till att förstärka växthuseffekten. Det är nya bränslen inom Waxholmsbolaget. Det är också satsningar på att samordna landstingets transporter, vilket innebär både att pengar kan sparas och att antalet person- och lastbilskilometrar kan minska. Det är god borgerlig miljöpolitik som kombinerar minskad miljöpåverkan med minskade kostnader.

Det är också mycket glädjande att personalorganisationerna i sin kommentar till budgeten särskilt uppmärksammar landstingets föredömliga miljöarbete, inte bara för att det är trevligt att få beröm utan framför allt för att landstingets personal är de som i sitt dagliga arbete ser till att vi kan nå våra miljömål. Jag vill därför rikta ett särskilt tack till personalen i landstinget för alla de insatser som görs i miljöarbetet.

Landstingets viktigaste miljöinsats är att få fler att resa kollektivt. Redan efter ett år med alliansen i landstinget ser vi resultat av de massiva satsningar som har gjorts under vårt första år och som vi fortsätter under nästa år. Fler än någonsin reser med SL, och fler än någonsin är nöjda. Samtidigt måste vi vara ärliga och erkänna att pendeltågstrafiken fortfarande fungerar på tok för dåligt. Vi kommer inte att vara helt nöjda förrän resenärerna är helt nöjda.

De satsningar vi nu gör på kollektivtrafiken är absolut nödvändiga för att öka resandet ytterligare. Landstinget och resenärerna delar solidariskt på kostnaderna för det, och det tycker vi är bra. Tillgänglighet, tillförlitlighet och trygghet ska prägla Stockholmsregionens kollektivtrafik.

I det här sammanhanget måste jag passa på att kommentera det Raymond Wigg sade om klimatfrågan. Han hävdar att den moderatledda alliansen säger ja till

Förbifart Stockholm och att det innebär ett svek i klimatfrågan. Jag anser att han har fel.

Med den satsning på miljöbilism som regeringen genomför och som trängselavgiftssystemet understöder kan vi bryta det direkta sambandet mellan biltrafik och negativ miljöpåverkan. Det är klart att det finns problem med biltrafiken. Men det är en illusion att tro att vi kan klara en storstads utveckling helt utan bilar.

Att bilar står i trängsel på den trånga Essingeleden och i innerstaden är inte ett bra sätt att lösa miljöproblemen på. Då är det mycket bättre att satsa på trängselavgifter och miljöbilism. Det är också jättebra att satsa på hållbara storstäder där man bygger tätt och ser till att det finns förutsättningar att använda kollektivtrafiken effektivt. Här finns uppenbarligen en skillnad i synen på miljöpolitiken.

Från Centerpartiets och alliansens sida bejakar vi teknikutvecklingen. Vi tror att det går att förena en hög kollektivtrafikandel med en utveckling mot miljöbilism och på det sättet skapa hållbara storstäder.

Utmaningarna inom vården är minst lika gamla som det hus vi sitter i i dag. Men även om problemen är gamla krävs det nya lösningar för att möta dem. Dessa lösningar måste utgå från varje individ och hennes behov.

Vårdval Stockholm gör att resurserna styrs efter befolkningens val av vårdgivare och inte efter antaganden, fyrkantig statistik och avtal där slumpen avgör vem som får mest. Patienterna får möjlighet att jämföra olika mottagnings tillgänglighet och kvalitet och får möjlighet att byta om de inte är nöjda. Det ger makt åt patienterna och höjer kvaliteten inom vården. Det är med andra ord demokratiskt och kvalitetssäkrande på samma gång.

Jag reagerar mot vänstersidans ständiga påpekanden om att det skulle innebära att det är marknaden som styr. I Vårdval Stockholm är ingen patient mer värd än någon annan. Man kan inte komma fram fortare eller bättre genom att stoppa in mer pengar i systemet. Det är ett helt och hållet skattefinansierat system där alla medborgare är lika mycket värda. Det som däremot skapar klyftor i vården är när man inte ser till att tillgängligheten fungerar och när man ger förutsättningar och underlag för privata försäkringsbolag att sälja vårdförsäkringar eller för personer som har råd att gå till helt privata närsjukvårdsmottagningar.

Den retoriken skulle vi vara mycket tacksamma om vi besparades. Detta är ingen marknadslösning, utan det är en valfrihetsreform som bygger på att alla människor är lika mycket värda.

Jag måste också säga att Socialdemokraternas attityd är förvånande. Allt alliansen gör är katastrof. Allt leder till ett moras för de fattiga, särskilt i förörterna.

Ta till exempel mitt eget område: tandvården. Under Socialdemokraternas styre steg priserna, och Stockholms läns landsting hade landets sämsta uppsökande verksamhet för äldre och psykiskt sjuka med stort vårdbehov. Men inget gjordes.

När någon nu ägnar tandvårdsfrågorna omsorg och ser till att åtgärder vidtas, då är det katastrof! De försiktiga avknoppningar som landstingsmajoriteten nu öppnar för – för motiverad personal under marknadsmässiga förutsättningar – beskrivs som ett dräpslag mot folktandvården. Men det var under Socialdemokraternas styre som tandvården blev en klassfråga. Det var då prisernas steg så att många människor valde att inte gå till tandläkaren.

Det är nu under alliansens styre som krafttag tas för att bromsa prisökningarna och se till att äldre får bättre hjälp. Det är nu man på nationell nivå inför hög-

kostnadsskydd och i likhet med oss riktar sökljuset både mot att skärpa konkurrensen och mot att se till att den uppsökande verksamheten för äldre fungerar. Det är nu vi lanserar ett historiskt genombrott för att riva Berlinmuren mellan hälsovård och tandvård genom att införa att munhälsan ska vara en aspekt som tas upp i hälsosamtalen för personer som fyller 75 år.

Ta frågan om Vårdval Stockholm än en gång! Det skulle slå hårt mot förörternas, sägs det. Men vårdgivarna fattar tydligen inte det, för de vill etablera sig där. Jag tror inte på Socialdemokraternas beräkningar och att dåligt fungerande och dåligt ledda vårdcentraler utvecklas. Det är oftast de vanskötta mottagningarna som har fått mest pengar.

Men jag tänker vaka över vårdvalets sociala profil, och jag vet att det är många andra i alliansen som känner ett engagemang för det. Blir det stora svårigheter får vi se över hur ersättningssystemet kan justeras. Men låt inte – om jag får rikta mig till medborgarna i Stockholms läns landsting – Socialdemokraternas skräm-selpropaganda förföra!

Det stora problemet är inte ersättningssystemet utan hälsoklyftorna, och hälsoklyftorna är den direkta och konkreta följderna av en havererad nationell politik under tolv år av socialdemokratiskt styre. Det är utanförskapet – att arbetsföra människor ställs utanför arbetsmarknaden – som har skapat de sociala problemen och de ekonomiska klyftorna, grogrunden för missbruk och psykisk ohälsa. Det är en havererad integrations- och bostadspolitik som har skapat de hälsobarriärer som skiljer Mälardalen från Skarholmen.

Vi i Centerpartiet och alliansen går till roten med problemet. Vi menar att det kommer att bidra till minskade hälsoklyftor.

När Socialdemokraterna har haft makten nationellt och här i landstinget har de valt den lätta vägen: inga förändringar, sitta still i båten, minsta motståndets lag. Så växte problemen: utanförskap, fler arbetslösa, långtidssjukskrivna, fler funktionshindrade som inte fick jobb, fler nya svenskar som inte kom in i samhället. Med utanförskapet växte också inkomstskillnaderna. Inom tandvården, som är ett av mina områden, har priserna stigit med 70 procent sedan slutet av 90-talet. Resultat av utanförskapet är dramatiska hälsoklyftor.

Vi i alliansen har valt en annan väg. Vi väljer förändring.

Förändring har ett pris. Det skapar oro och innebär att verksamhetens förutsättningar förändras. Men det är bättre än alternativet. Vi tror att medborgarna i hela vårt län kommer att ge oss ett kvitto på att vi gjorde rätt som valde förändring och inte att sitta still i båten.

Anförande nr 8

Landstingsrådet Rydberg (fp): Husläkarfundamentalismen, som jag och Folkpartiet står för enligt oppositionen, motsvaras väl av närukutsextremismen hos de rödgröna. Vi i Folkpartiet och alliansen värnar om fasta läkarkontakter, som är det oöverträffat bästa, inte minst för gamla och barnfamiljer, som har de största vårdbehoven. Men det är också effektivt för hälsofrämjande arbete kring livsstil.

Med er närukutsextremism vurmar ni för dem som behöver gå till doktorn för snuva en gång om året, detta till en kostnad som är dubbelt eller tre gånger så stor som för besök hos husläkaren.

Den tidigare makthavare som har genomdrivit den absolut största centraliseringen i landstingets historia säger sig nu räcka ut en hand till majoriteten. Den tidigare makthavare som mot oppositionens vilja slog ihop två redan gigantiskt stora sjukhus till ett vill nu ha en dialog och kompromissa.

Ursäkta, men jag betvivlar din uppriktighet, Ingela. Ingenting i ditt tidigare beteende och dina yttranden ger skäl till att tro att du är seriös. Socialdemokraterna är bara emot valfrihet, och ni är emot mångfald. Erkänn åtminstone det! Ni är emot husläkare. Ni är emot privata alternativ. Ni är emot fri etablering. Ni är emot högre besöksersättning.

Fler stockholmare i arbete ser vi. Skatteintäkterna ökar rekordartat. Överskottet är nu runt 800 miljoner kronor, trots en skattesänkning med 17 öre. Min fråga till dig, Ingela Nylund Watz, är: Vilka förutsättningar krävs för att du ska överväga en skattesänkning med 10 öre? Ska stockholmarna alltid ha landets högsta landstingsskatt?

Anförande nr 9

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Om vi nu inledningsvis ska ha ett replikskifte mellan Folkpartiet och Socialdemokraterna skulle jag vilja skicka tillbaka passningen till Birgitta Rydberg, som tydligen har tagit på sig rollen att försöka driva något slags offensiv debatt och fråga: Om du tycker att det är så förfärligt att ingenting hände med hälsoklyftorna under förra mandatperioden, hur kan då Folkpartiet komma till slutsatsen att svaret på klassklyftorna i fråga om folkhälsa är att införa ett ersättningssystem som innebär att man undandrar resurser från de områden där vi har den sämsta folkhälsan?

Jag kan gärna föra diskussioner om de 400 miljoner kronor som vi har extra i sjukvården i förhållande till ert förslag. Men du är svaret skyldig beträffande varför du skriver under skrifter från landstingets folkhälsoarbete om vikten av att satsa i socialt utsatta områden och sedan inför ett system som innebär att man gör precis tvärtom.

Anförande nr 10

Landstingsrådet Rydberg (fp): Vi kan bara konstatera att med den modell som du och dina landstingsvänner står för blev det inga nya husläkare. Ni tvingades välja en annan modell, som inte skapade kontinuitet och förtroende för vårdgivarna hos patienterna. Det innebär att man inte kunde jobba med hälsoråd på ett sådant sätt att människor kände: Min sköterska och min doktor känner mig, så jag litar på deras råd.

Svaret på era frågor när det gäller gamla problem är att använda gamla lösningar. Svaret för oss i alliansen är att hitta nya lösningar som innebär att vi ökar antalet vårdmottagningar, inte minst i de utsatta områdena, och obligatoriskt lägger in att man ska jobba hälsofrämjande men framför allt utökar ersättningen för dem som faktiskt tar hand om patienterna. I er modell fick man betalt för att man råkade ha ett område – man fick inte betalt för att man tog väl hand om patienterna och jobbade med hälsoråd till dem. Där blir det en ändring.

Taket i den nya modellen är konstruerat så att man kommer att kunna ta emot dem med stora vårdbehov i betydligt större omfattning och dessutom inom betydligt fler läkar- och distriktssköterskeverksamheter.

Anförande nr 11

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande! Men, Birgitta Rydberg, hur kan det komma sig att den profession som finns samlad i den organisation som du är ansvarigt landstingsråd för, nämligen Centrum för folkhälsa, kommer till

slutsatsen att det ersättningssystem som du nu har klubbat igenom innebär en uppenbar risk för att hälsoklyftorna i länet kommer att öka?

Jag förstår inte hur Folkpartiet kan komma till slutsatsen att ökade klyftor i folkhälsan ska mötas med mindre resurser till de områden där folkhälsan lider mest. Jag kan inte begripa annat än att du faktiskt föreslår och genomför ett system som ökar klassklyftorna i fråga om hälsa i vår region och gör människor i de delar av länet som redan har det sämst mer maktlösa i förhållande till vården.

Anförande nr 12

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Ingela Nylund Watz! Det finns väldigt många i professionen som jublar över att vi nu äntligen inför fri etablering för husläkarteamen. Det finns inte någon enig profession som är emot det.

Jag kan bara be dig: Besök Rågsveds husläkarmottagning! Där jublar personalen och säger: Nu kan vi ta emot ännu fler patienter, för nu får vi betalt för det.

När det gäller ersättningssystemen har vi granskat våra grannländer. Vi har granskat vad som har hänt i Norge och vad som har hänt i Danmark. I Norge har man en enhetlig ersättningsmodell kopplad bara till antalet personer på listan. I Danmark har man också en enhetlig ersättningsmodell. I Norge och Danmark har man modeller där man jobbar mycket med folkhälsan, där man tar emot sina patienter och där vanliga människor tycker att förstahandsalternativet är primärvården, inte sjukhusens akuter.

Du är emot husläkare. Du är för närakuter i stället. Det är bättre att du erkänner att du egentligen inte tror att det är bra med kontinuitet och att man har tillit till sin egen läkare. Du vill ha en shoppingmodell där man går och köper vård på olika ställen olika gånger. Vi tycker inte att det är en bra modell. Vi tror att vården blir både dyrare och ineffektivare då. Det finns också starka vetenskapliga belägg för att en trygg, fast kontinuitet i primärvården ger de bästa hälsoeffekterna på befolkningsnivå och de bästa kvalitetseffekterna i sjukvården. Du kan gå in och läsa Socialstyrelsens rapport om hälso- och sjukvårdssystem som kom redan 1999. Där gjordes det en stor, vetenskaplig granskning av detta.

Vi kommer nu att genomföra det vi vet att 80 procent av svenskarna vill ha, nämligen rätten till en egen husläkare och distriktssköterska. Vi kommer att ha en modell som innebär att det blir fler jourmottagningar och bättre tillgänglighet.

Du är emot det. Det är tydliga besked. Därför ska vi vara väldigt tacksamma för att väljarna avsatte dig och din majoritet i förra valet.

Anförande nr 13

Landstingsrådet S e v e f j o r d (v): Ordförande! Jag tror att jag missförstod något, för jag trodde att vi först skulle ha en replikrunda för alla partier. Men uppenbarligen var det inte så, och därför går jag upp nu. Annars borde det vara Chris Heister som skulle gå upp före mig.

Då kan jag ställa en fråga till dig, Chris Heister. Du sade att skattesänkningen på 17 öre är en frihetsreform. Det är ungefär 20 kronor i månaden för en medelinkomsttagare i Botkyrka. Samtidigt höjer du månadskortet för den medelinkomsttagaren med 70 kronor. Kan du tala om för mig på vilket sätt du ökar den personens frihet genom att skattesänka med 20 kronor och öka SL-kortet med 70 kronor? Jag får inte det att gå ihop.

Birgitta Rydberg! Du pratade om att ni nu tar klivet och genomför en reform som ger patienten makten att välja och välja bort. Men om patienten vill välja en närakut – många patienter vill göra det, och det är därför de har protesterat i den omfattning som de har gjort – menar du att den personen är en extremist. Du pratar ju om närakutsextremism i fråga om oss som står upp och försvarar närakuterna eftersom vi tycker att de är bra. Du betraktar förmodligen även mig som en extremist, eftersom jag tycker att närakuter är bra.

Den valfrihet som du sjösätter handlar bara om rätten att välja husläkare eller husläkare. Vad är det för valfrihet? I det gamla socialistiska systemet i Sovjetunionen skulle man nog ha kallat det valfrihet, men det gör vi väl knappast i det demokratiska Sverige? Vi vill kunna välja mellan en husläkarmottagning, en närakut eller kanske till och med en äldrevårdscentral, som vi inte heller får välja, utan valet gäller bara husläkare eller husläkare. Jag föreslår inte hur det kan öka vår valfrihet.

Sedan tyckte jag att det var symptomatiskt att du sade: Nu jublar professionen. Det är precis det jag säger: Nu är det marknaden och professionen som styr utvecklingen av vården – inte vi politiker och människors behov.

Du pratade om en shoppingmodell. Men det är ju du som har myntat det uttrycket – att vården ska vara som en galleria. Det har jag läst på flera ställen.

Till Pia Lidwall, som växte upp och fostrades i ett socialistiskt Sverige, där man stod med mössan i hand och skrapade med foten: Jag har också växt upp i Sverige, men aldrig har det Sverige som jag växte upp i varit socialistiskt. Det skulle alltså vara intressant att veta exakt var du växte upp, där det var ett socialistiskt Sverige. Jag har heller aldrig stått med mössan i hand och skrapat med foten, utan jag har nog protesterat och bråkat så mycket jag har kunnat när det inte har fungerat.

Du pratade väldigt mycket om vad Kristdemokraterna har gjort i landstinget. Jag fick nästan intryck av att det var ni som styrde och ställde – att det var Kristdemokraterna som gjorde det absolut mesta.

Du pratade också mycket om vad staten och regeringen gör. Jag förstår att du gör det. Men vad du inte pratade om är vad du gör som ansvarig för äldrevården i Stockholms läns landsting. Du lägger ner geriatriska vårdplatser, och du stänger äldrevårdscentraler! Kan du tala om för mig på vilket sätt vården av äldre i vårt landsting förbättras när du gör det?

Du säger också att arbetslinjen ska gälla. Javisst, det tycker vi också. Men varför låter ni då flera hundra välutbildade, duktiga medarbetare lämna vårt landsting i förtid? När de 200 första personerna fick lämna med *golden handshake* kostade det skattebetalarna 177 miljoner kronor. Är det en arbetslinje? Det tycker inte jag!

Med detta vill jag avsluta mitt anförande, oavsett om det var en replik, en inledning eller en avslutning.

Anförande nr 14

Landstingsrådet Heister (m): Fru ordförande! Jag har nog samma synpunkt som Birgitta Sevefjord när det gäller debattreglerna. Inte heller jag förstår dem riktigt. Jag trodde att vi skulle ha en organiserad replikrunda mellan de olika partierna.

Jag vill i alla fall ta upp en liten bit till en början. Det gäller just det Birgitta Sevefjord var inne på och Ingela Nylund Watz hade med i sitt inledningsanförande också. Det gäller alliansens förslag om att sänka skatten.

Vi har fått ett rätt klart besked från Socialdemokraterna om skatten i Stockholms läns landsting: Det blir aldrig någon sänkt skatt om Socialdemokraterna styr. Under förra mandatperioden höjde Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet skatten med 1:95 kronor. Det innebär att vi har landets i särklass högsta landstingssskatt, 12:27 kronor. Det är ungefär 1:50 högre än genomsnittet i övriga landsting i Sverige.

Nu har vi goda tider i den meningen att över en miljon invånare i Stockholms län arbetar. Det innebär att vi har fått ökade skatteintäkter. Men när vi får ökade skatteintäkter är inte Socialdemokraterna och Ingela Nylund Watz beredda att i något avseende låta invånarna i Stockholms län få behålla lite mer av sin lön, utan de använder alla pengar fullt ut. Egentligen kan man säga att de vrider på alla kranar så att de står helt öppna.

Det förvånar mig något, mot bakgrund av att Ingela Nylund Watz tidigare har varit finanslandstingsråd och inser vikten av att ha en verksamhet med en rimlig kostnadsökningstakt där man ser till att ha en effektiv verksamhet så att man använder skattebetalarnas pengar på allra bästa sätt.

Jag vill bara påminna Ingela Nylund Watz och Socialdemokraterna om att det för länge sedan fanns en finansminister som hette Gustav Möller, som sade: Tar man ut en enda krona för mycket i skatt är det en stöld från de fattiga. I någon mening kan man säga att vad Socialdemokraterna ägnar sig åt nu är att ta pengar från de fattiga.

I grunden handlar det om detta: Tillsammans med skattesänkningen i många kommuner i Stockholms län, framför allt Stockholms stad – och med de jobbavdrag som görs på riksnivå – innebär landstingets skattesänkning att en normalinkomsttagare i Stockholms län, till exempel en sjuksköterska som jobbar på Södersjukhuset, får 15 000 kronor mer i plånboken nästa år jämfört med vad hon hade förra året, när ni styrde. Det är en extra månadslön för en normalinkomsttagare!

Det är klart att det är en viktig frihetsreform. Därför vill jag ställa en fråga till Ingela Nylund Watz. Du säger i ditt budgetförslag att det inte finns något utrymme för skattesänkningar under de närmaste åren. När kommer det enligt Socialdemokraterna att finns utrymme för skattesänkningar?

Anförande nr 15

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag tycker att det är utmärkt att det blir tydligt vad det egentligen handlar om. Det handlar om att vi – när vi ser hur behoven ökar på kollektivtrafikens område och på hälso- och sjukvårdens område, inte minst mot bakgrund av den demografiska utveckling som vi ser – väljer att möta de behoven fördelningspolitiskt genom att sköta verksamheterna genom vår gemensamma skatt, i stället för att göra det fördelningspolitiskt orättfärdiga att övervältra kostnaderna på dem som har det svårast att klara sin ekonomi och höja taxor och avgifter.

Det är en väsensskillnad på politiken i det avseendet, också i Stockholms läns landsting.

Anförande nr 16

Landstingsrådet Heister (m): Vi ägnar oss åt fördelningspolitik, sade Ingela Nylund Watz, men i fördelningspolitiken finns inte invånarna i Stockholms läns landsting med. När vi får ökade skatteintäkter är hon inte beredd att ge utrymme för att invånarna i Stockholms län får behålla mer av sina intjänade pengar, utan hon tar dem allihop.

Det är den fördelningspolitik som Socialdemokraterna har. Hon är inte beredd att ge tillbaka till invånarna i Stockholms län när skatteintäkterna ökar, utan hon behåller alla pengarna. Det är ett viktigt besked. Det blir inga skattesänkningar med Socialdemokraterna – inte ens när det är goda tider.

Hon säger att Socialdemokraterna vill satsa mer på kollektivtrafiken och sjukvården. Jag ska återkomma till det i ett inlägg senare. Nu vill jag bara säga: Den allra viktigaste reformen – vid sidan av att se till att människor kan känna trygghet och kan leva på sin egen lön – är att vi har en bra kollektivtrafik. För kvinnor och ungdomar är det bra och viktigt att vi har en fungerande kollektivtrafik. Med vår politik ser vi till att få en bättre kollektivtrafik än när ni styrde. Det är också en viktig frihetsreform för kvinnor och för ungdomar.

Anförande nr 17

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige, Chris Heister! Till sist i diskussionen om valet av finansiering: Ja, vi väljer att använda det gemensamma skatteuttaget i stället för att lösa de ekonomiska problemen genom att vältra över kostnaderna i form av ökade kostnader för SL-kortet och ökade avgifter. Det är ett fördelningspolitiskt mer korrekt sätt att fördela kostnaderna, som vi ändå måste betala gemensamt.

Anförande nr 18

Pia Lidwall (kd): Fru ordförande, Birgitta Sevefjord! Vi satsar stort på äldre- sjukvården i landstinget. Jag utgår från att du har läst vårt budgetförslag. I dag har vi till exempel tre äldrevårdscentraler. I morgon blir det äldrevårdscentraler i miniatyr på alla vårdcentraler i och med det skarpa uppdrag vi ger till vårdcentralerna. Vi satsar alltså stort på äldresjukvården.

Ja, Birgitta, det är så att Kristdemokraterna styr i alliansen. Det är bara det att Moderaterna har något fler mandat.

Anförande nr 19

Landstingsrådet Sevefjord (v): Jag skulle bara vilja veta hur små miniäldre- vårdcentralerna kommer att vara, de som ska finnas på husläkarmottagningarna.

Anförande nr 20

Pia Lidwall (kd): Det är ingen adekvat fråga. Varje husläkare som får avtal med landstinget ska genomföra läkemedelsgenomgångar, hembesök och äldre- samtal. Det spelar ingen roll hur stora eller små centralerna är. Uppdraget är skarpt, och det ska genomföras.

Ordföranden: Det är lite krängel med tekniken. Det är ingen tvekan om att Chris Heister nu står först på talarlistan, även om den uppgiften har fallit bort. Beträffande talartiderna har det också rullat lite tid på ett sätt som inte har varit vår mening. Jag får alltså be sekretariatet att vara uppmärksam på de sekunder som flyter.

Jag har förstätt att också Raymond Wigg önskar replik i denna första replikomgång.

Anförande nr 21

Landstingsrådet W i g g (mp): Fru ordförande, fullmäktige, åhörare och lyssnare! Vi är lite förvirrade, men vi ska nog klara det. Jag begärde replik på Gustav Anderssons inlägg. Hur ska vi rädda klimatet, om man nu kan rädda klimatet? Vi försöker ju.

Grundläggande är att vi inte höjer priserna på kollektivtrafiken. Gör vi det tränger vi ju undan de människor som eventuellt skulle kunna åka kollektivt.

Beträffande den skattesänkning som görs har det med klarhet visats att de 20 kronorna i skattelindring ger ett minus i plånboken, genom höjningen på SL-kortet med 70 kronor.

Vi behöver öka andelen kollektivtrafik i förhållande till bilarna, men den står stilla i dag. Vi behöver också ha det gemensamma åtagandet att öka kvaliteten i kollektivtrafiken. Det går från majoritet till majoritet – det är inget som varje majoritet sköter enskilt.

Jag måste säga: Här i salen är vi väldigt snabba att peka finger åt andra. Men detta är ett gemensamt åtagande som alla måste sköta. Jag åker pendeltåg i princip varje dag, Gustav, och jag vet att problemen inte är lösta ännu. Det var de inte heller under vår tid. Vi måste jobba tillsammans med Banverket, våra entreprenörer och många andra i den frågan.

Vi måste skynda på satsningen, Gustav Andersson! Beträffande förnybara bränslen är satsningen bra, men den måste vässas ännu mer om vi ska lösa klimatfrågan.

Vi föreslår – det har vi möjlighet till – att man använder ny teknik. Vi är inte emot ny teknik, men vi vill ha det inte bara på miljöbilar, utan vi vill ha spårbilar, vilket jag har förstätt att även Centern vill, även om det inte syns i alliansens budget. Hybridteknik, ny teknik på bussarna, vill vi ha.

Så till Förbifart Stockholm, som var Gustavs huvudnummer: Hur ska miljöbilar – som enligt alla experter kommer att utgöra ungefär 5 procent av fordonsparken år 2050 – kunna lösa vår klimatproblematik globalt, Gustav? Vi kan inte bara lita på miljöbilarna!

Förbifart Stockholm är en ny infart till Stockholm som ni bygger för 27 miljarder. Ni bygger en ny infart, eftersom 90 procent av bilarna ska till Stockholm. De ska inte till Häggvik, Sollentuna, Södertälje eller någon annanstans, utan de ska in till Stockholm.

I det sammanhanget har vi trängselavgifterna, som i dag går till att finansiera Förbifart Stockholm. Det är nästan så att vi i Miljöpartiet överväger att avskaffa trängselavgifterna, om de ska gå till att finansiera en ny motorväg!

Anförande nr 22

Landstingsrådet A n d e r s s o n (c): Först till frågan om taxorna i kollektivtrafiken. Jag citerar här från Socialdemokraternas, Miljöpartiets och Vänsterpartiets beslut när de höjde månadskortet med 100 kronor år 2002:

”Ökad avgift för månadskort i storleksordningen 100 kronor kommer gissningsvis att få liten miljöeffekt. Erfarenhetsmässigt vet man att antalet betalande resenärer minskar momentant vid taxehöjningar hos SL för att efter ett tag återgå till nästan ursprunglig nivå. Däremot finns det inget som tyder på att detta minskade resande av ekonomiska skäl leder till ett ökande bilresande.”

Den bistra sanningen är väl att för de personer som tycker att det blir för dyrt med 70 kronor mer för norra Europas bästa kollektivtrafikpaket är inte bilresandet ett alternativ.

Med den satsning på trängselavgifter som vi nu har permanentat har också kostnaderna för att åka bil i Stockholmsregionen ökat betydligt mer än vad kostnaderna för att åka kollektivt gör.

Kollektivtrafiken i Stockholms län, med 30-dagarskort, är ett fantastiskt erbjudande, ett oerhört prisvärt kollektivtrafikpaket. Man skulle kunna beskriva det som: Ta två, betala för en! Hälften av pengarna betalar man själv, men för varje krona som man själv betalar, betalar vi 1 krona från den gemensamma kassan. Den principen håller vi fast vid.

För att kunna göra den mycket kraftiga satsning på kollektivtrafiken som vi nu gör i Stockholms läns landsting tillgriper vi den rimliga åtgärden att höja avgiften och matchar upp det, krona för krona, med ökade landstingsbidrag. På så sätt klarar vi av en kraftsamling för en riktigt bra kollektivtrafik och för att kunna utveckla den – inte hålla den på sparlåga, som man gjorde under förra mandatperioden. På så sätt kan vi attrahera så många som möjligt att välja att åka kollektivt i vår region.

Anförande nr 23

Landstingsrådet W i g g (mp): Faktum är att kollektivtrafiken har ökat med 0,1 procent detta år, Gustav. Resandet ökade med 6 procent år 2006. Självfallet kommer det att finnas människor som inte kommer att ha råd med ett trettio-dagarskort, och bilisterna har haft mycket lägre ökning av kostnaderna än vad kollektivtrafikanterna haft, historiskt sett.

Men vad ska vi göra för att lösa den här frågan, Gustav? Ska vi satsa alla intäkter från trängselskatterna på byggandet av motorväg? Hur löser det de framtida klimatproblemen? Det kommer inte lösa problemen, tvärtom kommer det att öka de framtida koldioxidutsläppen med 140 tusen ton, och tyvärr kommer köerna på Essingeleden och infarterna till Stockholm att fortsätta, eftersom de bilarna ska till Stockholm, de ska inte till Häggvik.

Anförande nr 24

Landstingsrådet A n d e r s s o n (c): Lösningen på klimatfrågan måste bestå av en rad insatser. En av de insatserna är starkt ökad kollektivtrafik, en annan insats är omställning av den miljöfarliga bilismen till en miljövänlig bilism.

Raymond Wigg säger att 5 procent av alla bilar sett i ett globalt perspektiv ska vara miljöbilar år 2050. Redan nu har andelen miljöbilar ökat mycket kraftigt och om den nuvarande trenden står sig så kan man på goda grunder hoppas att en majoritet av bilarna är miljöbilar år 2020, kanske tidigare. Nu görs kraftanstängningar med miljöbilspremier på det nationella planet; skatten på bensin höjs, och dessutom hoppas jag att det ska bli ett miljöbilsundantag för trängselskatterna här i regionen.

Anförande nr 25

Landstingsrådet Wigg (mp): Om alla bilar i Sverige och i Stockholm skulle vara miljöbilar år 2020 så skulle inte den här planetens åkrar räcka till för att odla tillräcklig mängd bränsleråvara. Då skulle vi tvingas odla vår mat på månen.

Anförande nr 26

Landstingsrådet Heister (m): Fru ordförande! Ingela Nylund Watz har stått i talarstolen på väl nästan vartenda fullmäktigesammanträde på senare tid och sagt att vi i alliansen inte har någon kontroll över kostnadsökningarna inom sjukvården eller inom landstinget som helhet.

Nu redovisade jag i min inledning att vi är bäst i klassen, att vi har den lägsta kostnadsökningstakten av de tre stora regionerna. Då har Ingela Nylund Watz ingenting att säga, hon är helt tyst. Hon har ingenting att säga i sin budget heller om kostnadsökningstakten. Jag tycker att detta är rätt så intressant. Hon kan inte på något sätt ge oss i någon mening beröm för att vi håller kontroll på kostnaderna samtidigt som vi klarar av att göra stora satsningar på sjukvård och kollektivtrafik – hon är helt tyst. Jag tycker att detta är mycket talande.

Socialdemokraternas budgetförslag gör mig också riktigt orolig när det gäller kostnadsökningstakten. Om ert budgetförslag skulle bifallas så skulle vi ha en helt annan situation än den vi har i dag. Då skulle vi snabbt ha kostnadsökningar på 7–9 procent. Därmed är det så, vänner, att det inte bara handlar om oförändrad skatt med socialdemokratisk politik, utan då kan vi förvänta oss skatthöjningar fastän vi i det här landstinget redan i dag har landets i särklass högsta skatt! Det blir högre skatt med socialdemokraterna vid rodret och det blir lägre skatt med alliansen i Stockholms läns landsting vid styret. Det är tydligt, och därmed vet invånarna i Stockholms län vad de har att rätta sig efter.

När det gäller trafiken säger Ingela Nylund Watz att SL behöver pengar. Hur kan hon då lägga förslag om en budget som drar undan hundratals miljoner kronor från SL? Det är de facto det som ni gör. Ni har mindre pengar att satsa på kollektivtrafiken än vad vi i alliansen har. Era pengar till kollektivtrafiken handlar om att införa enhetstaxa och avveckla zonsystemet och inte höja priset på månadskortet med 70 kronor. Vad leder det till? Det leder till mindre kollektivtrafik än den som vi föreslår. Det blir mindre pengar till kollektivtrafiken med socialdemokraternas politik.

Varje krona som vi höjer månadskortet med kommer att gå till utökad och förbättrad kollektivtrafik. Precis som Gustav sade kommer vi att matcha varje krona med bidrag från landstinget. Det innebär att SL nästa år, precis som i år, kommer att ha 1 miljard mer att röra sig med, och på det viset kan vi se till att vi får en kollektivtrafik som blir ännu bättre än vad den är i dag. Aldrig någonsin har så många rest med SL som i dag och aldrig någonsin har människor varit så nöjda som de är nu, men vi nöjer oss inte med det. Kollektivtrafiken ska bli ännu bättre, det har den möjlighet att bli med alliansens politik, med Socialdemokraternas politik har den det inte.

Jag tänkte ägna en stund till att tala om Vårdval Stockholm. Ingela Nylund Watz säger att vi väl kan skjuta på det här beslutet för att se hur vi kan hitta en lösning eftersom vi ändå inte kan komma överens i dag. Jag tycker inte att det förslaget är riktigt trovärdigt, Ingela. I er budget är ni motståndare till vårdvalet, ni är motståndare till Vårdval Stockholm. Ni säger nej till det systemet. Ni har en annan politik. Jag känner att ni egentligen bara vill skjuta på den här reformen i hopp om att den inte ska träda i kraft.

Ingela, du har ju tidigare inte intresserat dig så mycket för sjukvården, men om du studerar primärvården så ska du upptäcka att Stockholmarna inte känner till-

räcklig tilltro för primärvården i Stockholms län. Det är det som gör att människor åker till akutmottagningarna och sitter där i timmar eftersom de inte ens vet vilken vårdcentral de ska ta sig till.

Det är också så att många har känt sådan otrygghet att de har valt att teckna en privat försäkring för då vet de i alla fall att de har ett telefonnummer att ringa så att de kan komma till en vårdcentral, för när människor har ringt till landstingets vårdcentraler så har de inte ens kommit fram per telefon.

Valfriheten har inte heller varit särskilt utbyggd. Människor har till och med hänvisats till vissa områden trots att vi har haft upptagningsområden när det gäller primärvård, och vi vet ju att vi har haft stora problem i många områden i Stockholms län att få en väl fungerande primärvård. Det är till och med så att ni lade ned vårdcentraler – i Sorunda till exempel eftersom ni aldrig fick den att fungera.

Men det är inte vår politik. Vi vill inte göra så, vi vill inte bygga upp parallella system med närakuter som i någon mån får bli en lösning på att stockholmarna inte känner riktig tilltro till primärvården.

Vårdval Stockholm är en viktig reform för oss. Det handlar om att människor ska kunna välja den vårdcentral och den läkare som de känner förtroende för. Det handlar om att resurserna ska följa patienten i hennes val. Det är djupt orättvist, säger ni, att vi ser till varje individ och varje individs behov och önskemål och försöker möta dem med en väl fungerande primärvård som utgångspunkt inom ramen för Vårdval Stockholm.

Ni säger att dagens system är höjden av rättvisa och att Vårdval Stockholm är höjden av orättvisa. Men om man tittar på det exempel som ni själva berör i er budget, Rågsveds vårdcentral, så kan man se att den ersättning de får till 70 procent utgörs av fast ersättning.

Och om vi tar reda på vilket socioekonomiskt index som Rågsveds vårdcentral har åsatts, vilket är det system som gäller nu, alltså det gamla systemet, så finner vi att den vårdcentralen ligger på femtiosjunde plats. Ett läkarbesök på Rågsveds vårdcentral kostar i dag 2 000 kronor. Om vi tar reda på vilket socioekonomiskt index som vårdcentralen i Tumba har så ser vi att den har ett index på 8, inte 57. De har en ersättning per läkarbesök som är ungefär hälften av det som vårdcentralen i Rågsved får.

Det gamla systemet finns det inte någon logik i, inte någon rättvisa i. I någon mån beror detta på att den överenskommelse man träffade om ersättning i samband med att man tecknade avtal med hälso- och sjukvårdsutskottet. Utgångspunkten den gången var mer vårdcentralen är de enskilda patienterna. Det vi gör nu är precis det som Gustav säger, nämligen att vi behandlar alla patienter lika. Varje patient ska få rätt till en väl fungerande sjukvård.

Vi vet att det allra viktigaste, det som slår igenom mest när det gäller behov av vård, är ålder. Därför tar vi hänsyn till det i vårt system. Vårdcentralerna får ersättning efter patienternas ålder. Vi har fyra ålderskategorier. Den som är mest sjuk har också mest behov av vård. Den personen gör fler besök i vården, så är det. Och i det sammanhanget handlar det om kontinuitet. Vi har därför höjt läkarersättningen i Vårdval Stockholm.

En annan viktig sak slår också igenom i Vårdval Stockholm och det är om man kan behöva tolk, och i så fall kommer läkarbesöket att ta längre tid än i andra fall. Därför ger vi också ersättning för den mertiden, utöver tolkersättningen, för att människor ska få en väl fungerande sjukvård.

Detta är grunden i Vårdval Stockholm som handlar om ersättning. Det ska vara så att varje individ ska få sitt vårdbehov tillgodosett oavsett om man bor i Rågsved, Tumba, Täby eller Bromma. Det är individen som ska vara utgångspunkten, inte producenten eller vårdcentralen. Det är den enskilda patientens behov som vi ska se till att få fungerande vård för.

Socialdemokraterna vill ge sken av att vi tar från de fattiga områdena och ger till de rika områdena. Både Birgitta Sevefjord och Ingela Nylund Watz berörde den frågan. Men vi kan ju redan nu se, med de vårdcentraler som har fått auktorisation, att det inte finns några så kallade vita fläckar i Stockholms län längre. Vi har fått etableringar i områden där vi tidigare förtvivlat försökt få till stånd fler. I till exempel Nynäshamn har man redan auktoriserat ytterligare en vårdcentral. Nynäshamn har haft en vårdcentral som inte fungerat under många år. Likadant är det i Kista–Rinkeby; där får vi till stånd fler

etableringar som gör att de får mer vård i Kista–Rinkebyområdet och på Järvafältet än vad de hitintills har haft. Det tycker uppenbarligen inte socialdemokraterna är bra.

Mina vänner, det som jag tror är det allra största problemet för Socialdemokraterna och är det som gör att de vill skjuta upp den här viktiga reformen är att de inte får vara med och styra längre, och det var det som Birgitta Sevefjord sade, nämligen att politiker inte får styra. Fri etablering bygger ju på tanken att vi tillåter dem som erbjuder vård att också bestämma var någonstans de vill vara verksamma. Och kan ni tro, när de får chansen till det så blir det etableringar i de områden som vi själva inte har klarat av att förse med fungerande primärvård!

Stockholms läns landsting har alltid det grundläggande ansvaret för att det ska finnas god vård i hela länet. Vi tänker inte smita från det ansvaret – aldrig! Tvärtom! Det vi ser redan innan Vårdval Stockholm träder i kraft är ju att vi får fler vårdgivare efter den 1 januari än vad vi har nu. Vi får fler vårdgivare i områden som vi tidigare inte klarat av på ett bra sätt ge god primärvård, och vi har en Vårdval Stockholm-reform som bygger på att vi ser till behoven hos individer och patienter och ska se till att de får den allra bästa vården.

Mina vänner, säg som det är: det här handlar om att ni inte längre kan styra och ställa och bestämma exakt var en vårdcentral ska ligga. Jag vill ge dem som arbetar i vården möjlighet att med sitt kunnande utveckla verksamheterna. De ska få chansen och möjligheten att ge god sjukvård efter varje enskild patients behov och önskemål. Det handlar om att förbättra kvaliteten och tillgängligheten, och den reformen vill vi inte skjuta på.

Vi är jättestolta över att alliansen har en mycket stark budget. Vi satsar 2 miljarder mer på sjukvården nästa år och 1 miljard på kollektivtrafiken. Vi gör detta samtidigt som vi kan börja sänka landets i särklass högsta landstingsskatt. Vi ser till att stockholmarna, genom vårt arbete på alla tre nivåer, får en extra månadslön nästa år; de får 15 000 kronor mer kvar i plånboken. Det handlar om frihet och om trygghet för Anna och alla andra i Stockholms län.

Med detta, fru ordförande, yrkar jag med glädje och stolthet bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 27

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Det yrkande som jag vill att vi ställer under särskilt proposition lyder så här: att skjuta upp ikraftträdandet av Vårdval Stockholm till den 1 juli 2008 för att ge tid för en

blocköverskridande dialog i syfte att nå en bredare enighet kring konstruktionen av en vårdvalsmodell med tillhörande ersättningssystem.

Jag menar fullt allvar. Jag tror nämligen i grunden att det är så att vare sig Folkpartiets väljare, Kristdemokraternas väljare, Centerpartiets väljare eller för den delen en del av Moderaternas väljare egentligen är förtjusta i en politik som innebär att vi missgynnar de områden där människors folkhälsa är sämst. Jag tror inte ens att de väljare jag nämnde är införstådda med att införandet av Vårdval Stockholm på det sätt som den nuvarande majoriteten trumfar igenom det nya systemet kan innebära att ni tullar på hälso- och sjukvårdslagens portalparagraf.

Däremot tror jag att många väljare och patienter i Stockholmsregionen är väldigt intresserade av att vi får en robust modell som innehåller både valfrihet och rättvis fördelning utifrån de behov som medborgarna har. Därför menar jag fullt allvar, för jag vill inte vara med om en utveckling av vården där hälsoklyftorna tillåts öka fastän det har kommit larmrapporter. Jag vill inte vara med om en utveckling där vi inte i tid bromsar orättvisor när vi faktiskt ser dem i vitögat.

Jag måste ta tillfället att ställa en fråga särskilt till kristdemokraterna. Kristdemokraternas gruppledare talade en ganska lång stund om den kristdemokratiska idétraditionen. Jag måste ställa frågan, för jag kan inte komma till någon annan slutsats än att jag måste få svar på detta: vad är det som förenar kristdemokratisk idétradition och etik med att föra en politik som satsar på de äldre medan man använder dem som har den sämsta hälsan och den yngre befolkningen för att fördela resurser?

Hur kan kristen idétradition och etik gå ihop med åsikten att det bara är åldern som ska ge genomslag i ersättningssystemen när ni, precis som vi, vet att det i Fittja, Storsviken, norra Botkyrka och Södertälje, alltså stora delar av vårt län som dras med de allra värsta sociala bekymren, den högsta arbetslösheten och den sämsta hälsan? Det är där vi också kan konstatera att den yngsta befolkningen bor. Hur kan ni vara med och sjösätta ett system och slå er för bröstet med denna insikt?

Det är ju inte bara det faktum att ersättningen görs likställig som skapar problem i de mest utsatta områdena. Det en åldersrelaterade faktorn försvårar ytterligare läget i de områden där det finns en yngre befolkning med sammanfallande behov utifrån sämre hälsa. Jag tycker ni är svaret skyldiga inte minst mot bakgrund av den idétradition du själv talade om.

På samma sätt undrar jag fortfarande hur Birgitta Rydberg – och detta är en gåta för mig i den här debatten – med kunskapen hon bär med sig in i Vårdval Stockholm kan vara med om att föra en politik som faktiskt ökar klyftorna när hon samtidigt försöker kritisera en tidigare majoritet för att inte ha gjort tillräckligt mycket. Det är helt obegripligt för mig att hon är med om att föra en sådan politik.

Jag menar att det finns en vilja från vår sida att skapa ett system som innebär att vi kombinerar valfrihet för patienten med rättvis fördelning utifrån behov. Det är därför jag nu presenterar det här förslaget till att-sats som handlar om inhibering av Vårdval Stockholm till den 1 juli. Jag är beredd att sätta mig i sådana samtal om ni också är beredda till det. Dessvärre tycks det som om debatten just nu tyder på att producenternas frihet är större än patientens.

Anförande nr 28

Landstingsrådet Heister (m): Jag gav Ingela Nylund Watz chansen att säga något om kostnadsökningstakten. Ni noterar väl att hon fortfarande är väldigt

tyst! Annars har hon ju varit väldigt språksam på vartenda fullmäktigesammanträde. Men nu kan vi konstatera att vi kan satsa flera miljarder på sjukvård och kollektivtrafik och samtidigt hålla kostnadsökningstakten i någorlunda schack, även om jag skulle önska att vi fick till stånd en ännu mer effektiv vård som gjorde att vi fick ännu mer vård för pengarna. Ingela Nylund Watz är helt tyst. Jag får väl ta det som ett betyg, bara detta.

När det sedan gäller Vårdval Stockholm och folkhälsan ska jag säga att jag är minst lika bekymrad över klyftorna i Stockholms län som Ingela Nylund Watz är. Bilden från folkhälsorapporten talar sitt tydliga språk. 1987, för 20 år sedan, levde män i Botkyrka och Sundbyberg farligast. Nu när folkhälsorapporten kom, 20 år senare, är bilden likadan. Med socialdemokratiskt styre är har klyftorna inte minskat, de har snarare ökat. En viktig del i det hela är också att vi inte har haft en primärvård i Stockholms län – vi måste vara självkritiska också – som stockholmarna har känt riktig tilltro till och känt trygghet i och inte heller haft någon god och fast läkarkontakt.

Nu inför vi Vårdval Stockholm för att förbättra tillgängligheten och se till att vi får bättre primärvård än vad vi hitintills har haft. Då säger Ingela Nylund Watz att receptet för att komma till rätta med de problem som vi ser är att göra som vi alltid har gjort. Men då kan jag tala om att då blir det också som det alltid har varit! Själva grunden för vårt Vårdval Stockholm handlar ju om att få till stånd en patientvalsreform som ger utrymme för alla dem som arbetar i vården att utveckla sjukvården så att den kan möta varje individs behov av sjukvård och varje individs önskemål med mer jourverksamhet och mer kompetens när det gäller psykosociala problem.

Man kan väl säga att det ligger väldigt mycket i det som den här overhead-bilden visar. Jag tycker att Ingela Nylund Watz skulle sänka tonläget något och vara lite mer självkritisk och kanske skulle hon också tidigare ha räckt ut en hand. Det var nämligen så att första gången vi hade sammanträde med allmänna utskottet så deklarerade hon för Socialdemokraternas del att de inte skulle komma att delta i det här arbetet, Socialdemokraterna skulle bara inhämta information. Det tyckte vi var tråkigt, och vi har försökt få till stånd en dialog med er. Ni ville ställa er vid sidan om en viktig reform, och det är ansvaret för det ställningstagandet som ni får ta.

Anförande nr 29

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Om vi ser 20 år tillbaka så har vi haft nio år med borgerlig majoriteten och 11 med socialdemokratisk majoriteten, och vi har också genomlidit ett 1990-tal med någon som jag tror hette Carl Bildt. Han var statsminister under en period med massarbetslöshet. Det är klart att det är sådant som inte passar in i moderaternas historiebeteckning.

Låt mig ändå säga att om man riktar den kritik som Chris Heister riktar mot att folkhälsoläget inte har förbättrats, att det har varit förfärligt och inte har gått åt rätt håll, hur kan man då komma till slutsatsen att man konstruerar ett fritt vårdval där det är vårdproducenterna som får välja att etablera sig och bortser från de socioekonomiska faktorerna därför att vi ska göra det lättare för vissa patienter att ta sig fram i vården. Hur kan man komma till den slutsatsen?

Det borde väl ändå vara rimligt att Chris Heister kommer till slutsatsen, om hon nu vill rikta den kritik som hon gör, att nu är det valfrihet i vården som gäller, det står på alliansens politiska agenda utan att samtidigt dra undan förutsättningarna för verksamheten i de delar av länet där de största hälsoproblemen finns. Men icke, Chris Heister följer bara den moderata agendan i en del, nämligen den som

gäller etablering, valfrihet och lika ersättning. Det stämmer med den moderata agendan och alliansen är totalt likgiltig inför det faktum att detta kommer att ge mindre resurser till vården i de delar av länet där människor är mest sjuka. Det är en cynisk politik.

Anförande nr 30

Landstingsrådet Heister (m): Herr ordförande! Om jag hade varit totalt likgiltig så hade jag inget gjort någonting, Ingela Nylund Watz. Själva grunden för Vårdval Stockholm handlar om att se till att vi får en primärvård som fungerar på ett helt annat sätt än vad den gör i dag, en primärvård som innebär att vi ser till att förbättra tillgängligheten, som förbättrar kvaliteten och kompetensen i primärvården och som ser till att vi får en väl fungerande jourverksamhet där primärvården känner ansvar också på kvällar och helger för sina patienter.

Det handlar om att stärka kontinuiteten; det handlar inte om att snabbt springa in på en närakut utan om att få en relation till en doktor som gör att man kan följa upp och på det sättet se till att människor inte faller mellan stolarna. Det är ju sådant som vi har sett med dagens primärvård och det är det som ligger till grund för hela vårt Vårdval Stockholm som handlar om att få till stånd en primärvård, en första linjens sjukvård, som gör att människor känner trygghet och inte känner att när man behöver en doktor så ska man sätta sig på det stora sjukhusets skutmottagning och vänta i flera timmar för att få vård.

Det är så, och det vet vi alla, att det allra viktigaste för att människor ska må bra och känna att man är delaktig i samhället är att man har ett jobb. Jag måste säga att det är lite andefattigt om Ingela Nylund Watz måste gå tillbaka till tiden för den borgerliga regeringen 1991–1994 för att försöka försvara sig. Det är ändå så, mina vänner, att det är över 1 miljon stockholmare som i dag har ett jobb att gå till. Att skapa jobb är det allra viktigaste vi kan göra för att förbättra folkhälsan i Stockholms län. Sedan ska vi se till att vi har en väl fungerande sjukvård, och det är det som vi vill åstadkomma med Vårdval Stockholm. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 31

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Det vore förmätet av mig, eftersom vi nu pratar om Stockholms läns landstings politik, att säga någonting om de senaste årens socialdemokratiska styre i riket som har vänt den katastrofala ekonomiska utvecklingen i Sverige till det läge där vi befinner oss i dag. Men jag ska låta det vara osagt och i stället koncentrera mig på det som sker här och nu.

Nu införs Vårdval Stockholm, ett system som faktiskt innebär att ersättningen per capita i Botkyrka eller i Södertälje blir lägre än vad den är i dag. Det inträffar precis just nu, i den tid som vi lever och verkar i, en landstingsmajoritet inför ett system som innebär att per capita-ersättningen med Vårdval Stockholm blir högre på Östermalm än vad den är i dag. På vilket sätt leder detta till minskade vårdklyftor? Den frågan kan ni svara på, alla partier i alliansen. På vilket sätt leder högre ersättning på Östermalm och lägre i Botkyrka till minskade vårdklyftor?

Det är också ett faktum att medelåldern är högre på Östermalm och i Danderyd där det bor människor som är välbeställda och mycket lägre i de områden som är socioekonomiskt svagare såsom Rinkeby och Södertälje. Hälsan följer samma mönster, den är nämligen sämre i områden där befolkningens medelålder är låg och bättre där medelåldern är högre.

Hur kan den borgerliga majoriteten och kristdemokraterna bortse från detta förhållande? Det håller inte, tycker jag, att ha en åldersfaktor som den enda parametern i ersättningssystemet. Också detta innebär en skev fördelning av resurserna, Pia Lidwall. Hur kan det komma sig att du medverkar till ett system, trots insikten om detta, som innebär att resurserna flyttas dramatiskt från Fittja och Botkyrka till Östermalm och Danderyd? Är det bara de gamla på Östermalm och i Danderyd som behöver ökad valfrihet? Hur är det med de gamla tanterna i Storvreten, Fittja, norra Botkyrka och Södertälje? Nej, vi har att välja nu om vi vill ha en politik där vården blir mer rättvis och där hälsoklyftorna minskar eller om vi vill ha en politik för skattesänkningar, ökade hälsoklyftor och mindre valfrihet i vissa delar av länet. Det är bara att välja.

Om man vill nå en överenskommelse som håller över tid i vår region om hur primärvården ska vara organiserad så har jag nu sträckt ut handen. Ni väljer att ta den eller inte. Bifall till socialdemokraternas förslag!

Anförande nr 32

Pia Lidwall (kd): Herr ordförande! Det här handlar om en fråga som du ställde till mig tidigare. Svaret är att det här mycket väl stämmer med kristdemokraternas idétradition, vi satsar på människorna. Det är subsidiaritet det handlar om.

Det är viktigt att säga att Vårdval Stockholm handlar om subsidiaritet, alltså om att besluten ska fattas så nära köksbordet som det bara går.

Jag noterade att Ingela i sitt inledningsanförande talade om resurser till Vårdval Stockholm och nämnde bara en faktor, nämligen ålder. När vi tittar på de här frågorna om vårdbehov så finner vi att ålder är *outstanding* för fördelning av resurser, därefter kommer språk. Det är så vi har fördelat resurserna.

50 procent av sjukvårdens resurser går till 3–5 procent av befolkningen. Det är den delen av befolkningen som är äldre. Man kan vara sjuk på Östermalm men man kan lika gärna vara sjuk någon annanstans i länet också, och man är lika sjuk oavsett var man bor. Det är människorna som ska ha resurserna. Det handlar inte om var man bor, vid vilken gata man bor eller vilket kollektiv man tillhör. Det är människorna som vi ger resurserna. Då handlar den största frågan om ålder och sedan kommer språk. Språk valde Ingela Nylund Watz att inte alls nämna.

Min fråga till dig är om du vill sänka ersättningen till alla äldre, till kronikerna, till dem som faktiskt får sjukvård så ofta. Det lät så på dig.

Anförande nr 33

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Pia Lidwall, du medverkar nu till att sjösätta en reform som innebär att vårdcentraler och husläkarmottagningar i Alby, Fittja, i flera områden i Södertälje, i flera områden i Södra Stockholm får betala den omviktning i systemet som ni gör och som är åldersrelaterad. Det blir alltså dubbel bestraffning. I de områden som jag talar om – i Botkyrka, Södertälje och stora delar av södra Stockholm framför allt – finns en väldigt ung befolkning. Det har en lång rad orsaker och vi ska inte föra den debatten nu, men det är ett faktum. Det är också ett faktum att folkhälsan i de områdena är sämre.

Lägger man ert nya system som ett raster över den verklighet som vi alla lever i och som man kan utläsa av statistiken så kan man konstatera att alla de parametrar som ni inför innebär att alla de områden som jag nämnde förlorar. Du må vara hur värtalig som helst om människan och att det är vid köksbordet som besluten ska fattas, men detta är det system som du inför. Det straffar unga och områden med ung befolkning, och det straffar områden med hög ohälsa. Det är en politik som du ska stå till svars för.

Anförande nr 34

Pia Lidwall (kd): Herr ordförande! Det låter på Ingela Nylund Watz som om det blir en allvarlig försämring över hela linjen. Fakta är att det blir fler vårdcentraler, fler läkare, att vi har bidragit till att det blir fler kuratorer, fler hembesök och att vi kommer att tillse att de behov som människor har kommer att bli tillgodosedda. Det är fakta, Ingela Nylund Watz.

När vi talar om språk som en viktig parameter så betyder det för fullmäktiges ledamöter att vi betalar för tolktid, så att de behov som man har omvandlas för vissa vårdcentraler och kommer tillbaka i form av tolktid. Det är en faktaupplysning. Kom inte och säg att vi försämrar när det de facto blir fler läkare och annan personal vid vårdcentralerna!

Anförande nr 35

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Jag ska bara göra en rättelse. Jag påstår inte att vården blir sämre över hela linjen. Jag påstår att er politik gör vården sämre i vissa områden.

Anförande nr 36

Landstingsrådet Wallhager (s): Herr ordförande! Jag har med intresse följt den här debatten och jag vet inte vad mina alliansbröder och allianssyster känner, men varje gång Ingela Nylund Watz räcker ut handen så känns den mer som en knuten näve. Det är inte så väldigt mycket ödmjukhet i den diskussionen.

Sverige har fått en ny inriktning och så även Stockholms läns landsting. Det går bra för Sverige och allra bäst för Stockholm. Tillväxten ökar och framtidstro har stärkts med fler människor i arbete och ökad mångfald inom många samhällssektorer där vården utgör en viktig del.

Låt mig slå fast att vi har en bra sjukvård i Stockholms län, men vi står inför nya utmaningar. Länet växer med 1–2 procent per år, vi blir allt fler som ser hur fantastiskt Stockholms län är och vill bosätta sig här. Den medicinsk-tekniska utvecklingen går framåt med rasande fart. Nya läkemedel introduceras som individanpassas efter patienternas behov och förutsättningar, nya behandlingsmetoder blir möjliga, sådana som för 10–15 år sedan lät mest som science fiction. Individens önskemål och krav förändras också. Patienterna vill vara delaktiga, de vill vara informerade och vill förstå och påverka. De vill kunna välja, och som liberal känns det här självklart.

Personalens krav förändras också. De vill kunna påverka utan långa beslutsvägar, de vill kunna ta egna initiativ, de vill kunna forma sin egen vardag, de vill kunna växa och fortbilda sig och få en karriär inom sjukvården – kort sagt vill de kunna gå hem efter arbetsdagen och vara nöjda med sin dag.

Vi i alliansen antar denna utmaning och vi har ett övergripande mål: en modern sjukvård med ökad kvalitet och tillgänglighet samtidigt som patientinflytandet stärks.

Om vi backar bandet litet och tittar tillbaka på 2007 så ser vi att det året har präglats av att vara ett omställningsår och ett förberedande år. Vi har genomfört en stor genomlysning på Karolinska universitetssjukhuset, vi sjösätter nu vid årsskiftet Vårdval Stockholm, vi har gått igenom Medicarrier och andra verksamheter, vi har gjort en bryggutredning när det gäller Södersjukhuset och Danderyds sjukhus, vi har genomlyst folktandvården, vi har en investeringsstrategi och vi har påbörjat arbetet med att se över ersättningssystemen för sjukhusen. Nya ägardirektiv har utarbetats och de kommer snart att antas här i fullmaktige. Listan kan göras lång – jag har säkert glömt något.

När vi nu snart går in i 2008 har vi dragit lärdomar av detta, vi har större kännedom och insikt om förutsättningarna som präglar denna vår budget. Det är en stark budget som vi lägger i dag. Budgeten är också landstingets viktigaste styrdokument, den samlade budgeten och budgetarna för de respektive verksamheterna.

För akutsjukvårdens del har vi i alliansen arbetat målmedvetet för att ändra fokus från budgetproblem till utveckling och framtidstro, men också för att ansvar och befogenheter ska gå hand i hand. Inför år 2008 fastställer vi en ny styrstrategi för akutsjukhusen. Den nya strategin bygger på tanken att tydliggöra styrelsernas och ledningarnas ansvar för landstingets sjukhus i egen regi. I den nya styrstrategin

har sjukhusen förtroendet och mandatet att utföra sina uppdrag och realisera målen. Vi ber styrelserna att se över incitamentslösningar för personalen. Akut-sjukhusen har nu ett mandat att till 100 procent ta ansvar för respektive sjukhus resultat, såväl underskott som överskott.

Genomlysningar av Karolinska universitetssjukhuset visar att sjukhuset står inför en mycket krävande utmaning. Man ska motsvara ökade krav på vård och accelererande kostnader samtidigt som man haft svårt att klara budgeten de senaste tre åren. Jag kommer under morgondagens sjukvårdsdebatt att närmare diskutera vad genomlysningen kommit fram till och vad som nu ska hända.

Sammanfattningsvis vill jag säga att det med fog kan hävdas att sammanslagningen av sjukhusen genomförts endast på papperet. Möjligheterna till ökad effektivitet inom såväl forskningen som sjukvården har inte tagits till vara. Det finns många symptom inom Karolinska som visar på en mycket stor möjlighet att bedriva verksamheten mer effektivt och i ökad utsträckning också med högre kvalitet. Den dåvarande majoritetens största förändringsprocess under förra mandatperioden var illa planerad, illa genomförd och har inte givit de förväntade effekterna. Den var, kort sagt, ett misslyckande.

Trots de problem som Karolinska har bedriver personalen fantastisk vård, i många avseenden den bästa i hela Sverige.

Vi har en sammanslagen organisation, och vår bedömning är att det i dag vore värre att slå itu organisationen. Med en stark ägare i ryggen och med ny ledning för sjukhuset är förutsättningarna goda för att komma till rätta med de utmaningar som finns.

Stockholms läns landsting ska också som arbetsgivare utvecklas för att bättre motverka diskriminering och arbeta för jämlikhet oavsett kön, sexuell läggning, etnicitet, kulturell tillhörighet, funktionshinder eller annat. Landstinget ska vara en konkurrenskraftig arbetsgivare – jag kommer att utveckla även det området under morgondagens debatt.

Vi tillämpar en decentraliserad styrmodell och detta innebär att landstingets verksamhet har ansvar men också befogenheter att utforma respektive verksamheter på det mest ändamålsenliga sättet utifrån de policyer, riktlinjer och direktiv som fastställts på övergripande nivå. Alliansen motsätter sig bestämt den inriktning mot mer centralstyre och planbyråkrati som oppositionen så starkt vurmar för.

Personalrelaterade frågor ska utgöra en integrerad del av vår verksamhetsstyrning och några särskilda områden är av vital karaktär för att kunna möta de utmaningar som vi står inför. Det behövs ett bättre ledarskap, ett synligt ledarskap med tydligare ledare och chefer – dock inte endast såvitt gäller läkare och sjuksköterskor. Därför öppnar vi nu chefsprogrammet för andra personalkategorier.

Vi måste säkerställa den framtida personalförsörjningen, och en kartläggning pågår i detta syfte. Vi kommer också att ta hänsyn till och lägga fram planer för att säkerställa detta. Vi inför så kallade karriärstrappor för bland annat disputerad personal. Arbetsituationen för de högspecialiserade sjuksköterskorna måste ses över, och det är viktigt att de får rätt ansvar och rätt arbetsuppgifter.

Nolltolerans mot våld måste råda. Det minsta man kan begära av sin arbetsgivare är väl ändå att man inte i onödan ska utsättas för våld eller hot. Programmet för att förebygga, bemöta och följa upp våld och hot i arbetsmiljön är ett oerhört viktigt komplement för de olika policyer och riktlinjer som finns för säkerhet.

Till sist några ord om regionens utveckling. Dagens län och landsting är inte optimala för invånarnas berättigade krav och omvärldens utmaningar. Därför är det mycket positivt att vi i dag kan uttala för den samlade landstingsledningen att Stockholms läns landsting ser positivt på samarbetet i regioner där utgångspunkten är att bidra till att minska administrativa hinder för att öka människors fria rörlighet, till ökad ekonomisk tillväxt och för att möjliggöra fler jobb. Med dessa ord yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 37

Thomas Magnusson (v): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Den allmänpolitiska debatten har snart pågått i tre timmar. Det är den debatt där vi målar upp visionerna, de stora politiska frågeställningarna, även om jag kan tycka att debatten hittills har varit ganska detaljerad i en del frågor. Jag tror att fullmäktiges ledamöter har möjligheter att återkomma till detaljerna i de blockdebatter som så småningom ska hållas.

Att den här debatten handlar om landstingets ekonomi är ganska naturligt. Att den också handlar om skattesatsen är väl heller ingen överraskning. Däremot kan jag aldrig låta bli att förvånas över de borgerliga partiernas frenetiska diskussion om att den låga skatten är viktigare än allting annat.

Jag kan heller inte låta bli att förvånas över det borgerliga språkbruket som handlar om att det görs satsningar på si eller så många kronor i si och så många verksamheter. Satsning är ett begrepp som både kan innehålla nysatsning men som också handlar om att anslå medel för normal kostandsutveckling. Den typen av språkbruk förvirrar ofta debatten.

Vi har i oppositionen blivit anklagade för spretighet i våra budgetförslag. Jag tror att det snarare handlar om att majoriteten faktiskt tycker att det är besvärligt att vi vill försöka värna landstingets ekonomi och att vi vill försöka föra en diskussion om hur vi tryggar ekonomin framöver. Skattesatsen är viktig, men skattesatsen är fullständigt meningslös att diskutera om man inte samtidigt diskuterar verksamhetens innehåll. Det har skapats en kultur i den borgerliga sfären, i de moderatledda kommunerna och landstingen, som präglas av ett slags tävlan om vilken kommun och vilket landsting som kan hålla lägst skatt, som kan sänka skatten mest. Jag tror att det är en farlig utveckling, en utveckling som skymmer de politiska frågor som vi behöver uppmärksamma och de problem som måste lösas.

Mitt stillsamma råd är: kliv ut från politikens varma tankesmedjor ut i den lite mer kyliga verkligheten och möt de problem som finns här! Om vi tittar i den verklighet som är gemensam så ska vi se att den handlar om behovet att trygga ekonomin framöver.

Om man gör en skattesänkning så kan det på längre sikt äventyra vår ekonomi när vi går in i en lågkonjunktur. Konsekvenserna blir besparingar inom sjukvård och trafik för att klara budgeten, vi måste tänka lite längre.

Beträffande sjukvården har den här debatten handlat väldigt mycket om den ojämlika vården. Den är ojämlik mellan rika och fattiga, mellan bostadsområden, mellan kvinnor och män. Därför är det väldigt viktigt att den budget som vi antar fokuserar på att jämna ut de skiljelinjer som finns. Vi kanske inte kan klara allt under ett år men vi kan välja väg beroende på om vi vill öka skillnaderna eller om vi vill minska dem.

En annan stor fråga handlar om kostnadsökningen. Chris Heister slår sig för bröstet och talar om att vara bäst i klassen. Jag tycker att det är bra om vi är bra i klassen men jag tror också att det är för tidigt att ropa hej och säga att vi har koll på läget. Så enkelt är det inte. Kostnadsökningen är och förblir ett stort problem, och jag tycker att det är bra om vi är överens över blockgränserna om att vi ska jobba med detta.

Den lite stillsamma fundering som jag får är: om man nu inte klarar av att hålla uppe verksamheten utan tvingas till besparingar när det är goda tider, hur blir det då när det är dåliga tider? Hur ska vi då kunna motivera att vi inte klarade av verksamheten när det var goda tider och det blir mycket besvärligare när det blir dåliga tider?

Därför lägger Vänsterpartiet i sitt budgetförslag närmare 500 miljoner kronor mer till sjukvården, just för att vi vill förbättra det ekonomiska utrymmet för satsningar inom barnsjukvården, psykiatrin, äldreården och för landstingets personal som till exempel arbetstidsförkortning för dem som jobbar inom geriatrik, psykiatri och hemsjukvård.

Ett annat område är kollektivtrafiken och Stockholms stora problem med trafiken och klimatfrågan, som bland andra Raymond pratade om tidigare, jag behöver inte upprepa hans argument. Med dessa problem framför sig väljer majoriteten att höja priset på SL-kortet. Vi menar i stället från Vänsterpartiets sida att vi måste förmå fler att åka kollektivt. Vårt förslag om att hålla en oförändrad SL-taxa och att återinföra enhetstaxan faktiskt kommer att få fler människor att resa med kollektivtrafiken. Det är inte precis tvärtom som det ofta hävdas. Just vårt förslag innebär att fler kommer att kunna välja att åka kollektivt, inte minst om vi tittar på det ur fördelningspolitisk synpunkt.

Det är därför som vi föreslår ytterligare 500 miljoner kronor till kollektivtrafiken, och den satsningen gör att vi kan ta ansvar för att fler människor använder de kollektiva färdmedlen. Genom de förslag som Vänsterpartiet lägger i budgetförslaget blir verkligheten här i Stockholms läns landsting mer rättvis och mer solidarisk. Bifall till Vänsterpartiets budgetförslag!

Anförande nr 38

Landstingsrådet Heister (m): Med tanke på tiden ska jag koncentrera mig till den del som Thomas Magnusson berör om landstingets ekonomi. Han försöker gesken av att det viktigaste för oss är den låga skatten.

Jag kan säga att vi med vår skattesänkning på 17 öre fortfarande kommer att ha landets i särklass högsta landstingsskatt.

Vi driver en ansvarsfull ekonomisk politik som bygger på att vi försöker sänka skatten tioöring för tioöring, för att på det sättet se till att människor får mer pengar kvar i plånboken. Det är en viktig frihetsreform och en viktig trygghetsreform. Vi kan samtidigt satsa på både sjukvård och kollektivtrafik i flermiljardersklassen.

Jag tycker ändå att Thomas Magnusson är ute och cyklar lite, för han försöker gesken av att han har en starkare budget än vad alliansen har. Det har inte Vänsterpartiet. Vi har ett överskott i vår budget nästa år på 840 miljoner kronor. Den skatteintäktsprognos som kom för någon vecka sedan visade ett resultat på 383 miljoner kronor, och dem har du redan gjort av med i din budget. De pengarna lägger vi till vårt resultat vilket innebär att vi har en stabil budget med både hängslan och livrem. Så gör man när man är ett ansvarsfullt finanslandstingsråd.

Du vill ge sken av att ni gör satsningar. Ni säger att ni lägger ytterligare 500 miljoner kronor på sjukvården som ska ligga till grund för att ni inte ska äventyra ekonomin i en kommande lågkonjunktur. Om man inte ska äventyra ekonomin i en lågkonjunktur så är det viktigt att landstinget vidtar åtgärder som gör att pengarna används på bästa sätt. Det är det som är bakgrunden till att vi har genomfört alla de genomlysningar som vi har gjort. Det är det som ligger till grund för den nya styrmodell som vi nu inför för akutsjukhusen så att man kan byta det som har varit kännetecknande för er politik med centralstyrning till vår politik med decentralisering där ansvar och befogenheter går hand i hand, till en politik där vi tillåter dem som arbetar i verksamheterna att åstadkomma ett bra arbete, och vi ger också utrymme för incitament. Allt detta handlar ju om att rusta oss inför lågkonjunkturen.

Vi ska inte göra av med en enda krona mer än nödvändigt. Vi ska se till att vi får så mycket vård som möjligt. Det gör inte ni. Ni öppnar kranen, Thomas Magnusson, och låter pengarna rinna, precis som strilande vatten och hoppas att det ska fungera. Det håller inte, det vet vi av erfarenhet. Ett ansvarsfullt landstingsråd ser till att landstinget har ett bra resultat, och det har vi, 840 miljoner kronor, och vi satsar rejält på de områden som vi behöver satsa på men är också beredda att spara på administration och byråkrati, och det har vi också gjort. Bara landstingsstyrelsens förvaltning har dragit ned sin centrala verksamhet med 55 miljoner. Verksamhet i stället för byråkrati, valfrihet i stället för detaljstyrning, det är det som är grunden för vårt arbete.

Anförande nr 39

Thomas Magnusson (v): Skillnaden i synsätt är tydlig: du sätter ekonomin i första rummet, jag sätter patienterna i första rummet. När du är bekymrad över att skattesatsen är hög i landstinget så är jag mer bekymrad över att de människor som har behov av landstingets insatser inte får det. Det tycker jag är viktigare än att ligga bra till i skatteligan.

Anförande nr 40

Landstingsrådet Heister (m): Jag vill bara uppmärksamma fullmäktige på att Thomas just bytte linje i argumentationen för att klara sig! Det var väldigt uppenbart.

Anförande nr 41

Landstingsrådet Nymän (kd): Herr ordförande! Vi har ju inom alliansen för andra gången rubriken Tillgänglighet, säkerhet, tillväxt och framtidstro. Eftersom vi uppfyller det till alla delar har jag förmånen att få yrka bifall till vårt budgetförslaget!

Frågan under den här debatten hittills är om det är reformer eller status quo som ska säkerställa att det här länets patienter får god vård.

Vi rör oss i huvudsak på ett välfärdsområde som för att få ännu bättre genomslag och hållbarhet egentligen skulle fordra lite mer av samsyn. Det finns några trevare här och där men det är väldigt svårt att identifiera dem i de fyra budgetalternativ som föreligger i dag.

Jag ska också avge en självbekännelse. Jag har lite svårt – och allt svårare år efter år, det här är mitt trettonde budgetfullmäktige – för att känna glädje över den otroligt tydliga polariseringen. Jag undrar ibland när jag lyssnar vad det är som väljarna, patienterna och skattebetalarna skulle uppskatta mest om de alla hade tillgång till direktsändning härifrån och hade ledigt och kunde lyssna på budget-

debatten. Skulle de uppskatta att det är väldigt tydliga skillnader mellan politiska partier eller är det uttryck för en gemensam strävan för dem som har det sämst?

Vi hade alldeles säkert inom alliansen kunnat göra mer för att uppnå större samförstånd, men jag tycker inte att vi har mötts av så särskilt stor öppenhet i någon debatt hittills. Jo, Ingela lade en att-sats i dag som ska ställas under särskild proposition. Jag måste erkänna att jag har lite svårt att ta den på riktigt allvar eftersom den dyker upp här och nu.

Att erkänna att man behöver ompröva en politisk hållning eller ett politiskt ställningstagande är nog det svåraste som vi utsätter oss själva för, men det krävs ju om vi ska få den förändring till stånd som behövs framöver.

Jag vill också se tillbaka lite. Jag har sammantaget genom åren suttit på budgetfullmäktige ungefär en månad utan helgledighet när detta fullmäktige sammanträde är över. Mycket känns igen och väldigt lite är nytt.

Senast det var borgerlig majoritet i landstinget var efter valet 1998, och då genomfördes det en rad reformer. Några blev mer uppmärksammade än andra, och jag tänker naturligtvis på överlåtelse av driften av S:t Görans sjukhus till Capio AB eller Bure hälsa och sjukvård, som det hette då. Det var en reform som hette duga! Den gav eko långt utanför vårt landstings gränser och den gav eko internationellt som gjorde att det blev ett enormt intresse för det som då hände i Stockholm. Utan att vi på något sätt förhåver oss kan påstå att det också var startskottet på en ny hälso- och sjukvårdspolitik, inte minst i England. Vi ser konkreta exempel på det är för år.

Beslutet vi fattade här 1999 var unikt. Det var det första akutsjukhus i landet som överläts till privat regi. Vi mötte en obeveklig opposition, den tiden befolkad till stor del av samma personer som nu. Regeringen Persson införde en stopplag på ungefär den tid som man behöver för att införa undantagstillstånd. Utan utredningar infördes en stopplag därför att vi hade tagit oss före att föreslå och genomföra en reform som ingen annan hade vågat genomföra dessförinnan. Efter valet 2002 kom Socialdemokraterna tillbaka som ledande regeringsparti i vårt landsting och avtalet med Capio förlängdes, förbi tidpunkten för andra upplagan av stopplagen! Det har jag hedrat dem för. Det var klokt, det var förnuftigt och det var framsynt – men det var en helt annan politik än den som ni framförde i oppositionsställning några år tidigare.

Detta har lärt mig att det är en ganska klok strategi att välja att genomföra reformer som bygger på att verkligheten tar över argumentationen och att partipamfletterna får läggas åt sidan. Man byter alltså åsikt och man byter åsikt på riktigt. Nu har jag förstått att Vänsterpartiet bytt åsikt igen och inte längre gillar att avtalet förlängdes och kommer att motsätta sig det nästa gång frågan blir aktuell.

Det är Vårdval Stockholm som är det stora spöket. Och, vet ni, även om jag försöker hålla tummarna för den här reformen och inför varje stor reform, så tror jag inte att det dröjer längre än till slutet av den här mandatperioden förrän vi i brett samförstånd inser att detta var den reform om primärvården i Stockholms läns landsting behövde.

Jag tycker att det finns många tecken bland dem som ska genomföra reformen i praktiken, våra medarbetare och chefer – som tyder på att den kommer att bli rätt hanterad och rätt bemött. Och mycket tyder på att det här kommer att bli en reform som heter duga! Och det kommer att bli en och annan politisk omvärdering, och då tänker jag inte i första hand på den partialians som jag själv tillhör.

Låt mig beröra en annan fråga som egentligen borde vara vägledande för oss alla men inte är det ännu för alliansen, den är det inte riktigt för mig själv heller, men desto mer angeläget är det att få säga det. I april 2004 fick Socialstyrelsen en rapport som var skriven av Per-Axel Svalander. Den nämner jag i nästan varje anförande och i varje samtal eftersom den är så angelägen. Den säger att 25 procent av befolkningen inte behöver någon sjukvård, att 3,5 procent av befolkningen behöver hälften av resurserna och att den andra halvan fördelas på drygt 70 procent av befolkningen. Den rapporten används inte ens av Socialstyrelsen som beställde den. Jag tycker inte att det är en rimlig ordning av den som beställer en rapport och får sådana här fakta.

Jag har talat med mannen som skrev rapporten och frågat honom om den fortfarande stämmer. Och då svarar han genom att säga att om den stämde då så stämmer den i ännu högre utsträckning nu. Det må så vara om det är 3,5 procent, 3,6 eller 7 procent. Det är inte avgörande.

Det viktiga är att vi analyserar vilka som har de här vårdbehoven. Jag brukar använda ett konkret exempel. Jag bor i Vallentuna, som bekant, där är vi snart 30 000 invånare. Om rapporten stämmer, och jag påstår att den stämmer, så skulle det vara så att 7 500 Vallentunabor inte behöver någon vård alls. När jag i självprovningens stund funderar så undrar jag om inte jag lyssnar mer på dem än på de 3,5 procenten av invånarna som behöver hälften av resurserna, vilket i Vallentuna bör vara 1 000 personer. Det är 1 000 personer som svarar för hälften av vårdbehovet. Drygt 20 000 personer av invånarna i Vallentuna behöver den andra halvan.

Det som är risken för oss politiskt är att vi lyssnar mera på dem som inte har de egentliga behoven, för bland dessa 3,5 procent av befolkningen finns de som har lägst röstläge, av skäl som kommer av att de har ett stort vårdbehov. Och om vi skulle välja det här som utgångspunkt för planering och finansiering, ja då skulle vi hamna i en helt annan situation och förhoppningsvis i en helt annan, mycket mera saklig, framåtsyftande debatt. Det skulle jag önska kunde bli svaret.

Jag har för avsikt att ta upp den här frågan alldeles speciellt i Tiohundra-nämnden lite senare i vinter, därför att det är ett sådant konkret område. Jag skulle önska att de tre geografiska sjukvårdsstyrelserna tog till det här och analyserade detta djupare: är det värt att ta vara på och nyttja som planeringsutgångspunkt? Jag tror det.

Politik är någonting långt mera viktigt och seriöst än det vi oftast ägnar oss åt – jag säger vi – nämligen en partipolitisk skönhetstävling, där vi tror att det handlar om att vinna debatten. Jag tror att vad det handlar om är att vinna framsteg som kommer människor till godo – och då tänker jag inte på skattebetalarna i första hand utan på dem som är i behov av vård och omsorg.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 42

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Jag kunde inte låta bli att begära replik när jag hörde Stig prata om Capiro S:t Göran. Låt oss gå tillbaka i tiden något och vrida klockan tillbaks. 2002 års val förlorade ni i högeralliansen, och jag vågar påstå att ett av skälen till det var att folk inte vill ha privata sjukhus. När vi då tog över makten upptäckte vi att ni hade varit listiga nog att sluta två avtal, ett vårdavtal med Capiro som gick ut 2006 och ett lokalavtal som gick ut 2008.

Min enkla fråga till dig, Stig, är om du känner dig stolt över att ha satt dig över demokratin och medborgarnas möjligheter att överpröva din politik, och om det

var den bästa vägen att i praktiken sätta handklovar på en ny politisk majoritet i den här församlingen.

Anförande nr 43

Landstingsrådet N y m a n (kd): Ja, jag känner mig stolt, därför att vi var pionjärer. Om man kräver att pionjärer till varje tiondel ska hamna alldeles rätt, ja då har vi inte här att göra, därför att vi är fulla av brister i det avseendet.

Sedan var vi faktiskt inte så smarta att vi fixade två avtal för att binda upp en kommande majoritet. Hade vi varit så smarta, hade vi naturligtvis gjort ett ännu bättre avtal.

Om väljarna inte ville ha privata sjukhus? Ni vann med ett mandat! Och Centern kom inte över treprocentsspärren. I praktiken ville ju stockholmarna ha fortsatt borgerligt styre, det var alldeles klart, och så gav de ett sjudundrande besked för drygt ett år sedan.

Lite ödmjukhet, Dag Larsson, bara lite, lite grann, kräver jag av dig. Det skulle vara tacksamt.

Anförande nr 44

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Helt fantastiskt! Här står en man som säger att han infört en sjukvårdspolitik, privatiserat ett sjukhus, och är stolt över det. Så förlorar han valet och är ännu mer stolt över att han sett till så att den nya majoriteten inte har några legala möjligheter att göra någonting åt hans politik.

Anförande nr 45

Landstingsrådet N y m a n (kd): Sådan är politiken.

Anförande nr 46

H å k a n J ö r n e h e d (v): Ordförande! Jag blir nyfiken på om det är ett medvetet val från er i alliansen att ni har begått brott mot medbestämmandelagen i och med framtagandet av er budget. Personalorganisationer överväger att begära skadestånd för landstingets handläggning av budget för 2008 och brott mot MBL. Personalorganisationerna fick tre dagar på sig att analysera, diskutera och kommentera alliansens budgetförslag för 2008, inte de tio dagar som medbestämmandelagen säger och som även är överenskommet i samverkansavtalet.

Då undrar jag om det är ett medvetet val från er på allianssidan, att det gång på gång inträffar att man slirar på MBL innan beslut fattas. Är det ett medvetet val, att oppositionen gång på gång får MBL-protokoll dukade på landstingsstyrelsens bord så vi inte hinner väga in personalorganisationernas synpunkter innan beslut tas i landstingsstyrelsen? I den sjukvårdsstyrelse där jag sitter fick vi MBL-protokollet efter att beslutet hade tagits!

Om dessa händelser är medvetna val från er sida undrar jag, eller är de uttryck för bristande administrativa rutiner? Om de är uttryck för bristande administrativa rutiner, så konstaterar jag att era neddragningar och besparingar på administration inte var så smart.

Anförande nr 47

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Ordförande, landstingsledamöter! Det har varit en lång debatt. Jag tänker återknyta till det som Birgitta Rydberg och Gustav

Andersson har pratat om lite grann, och Chris också. Vi får nu en helt ny modell i landstinget, som heter Vårdval Stockholm. Den är, som vi upplever det, tyvärr inte särskilt robust som Ingela sade tidigare, utan vi behöver faktiskt en mer ansvarsfull politik i landstinget som tar ansvar för medborgarna och de områden där de medborgare bor som har störst ohälsa. Det är viktigt.

Vårdval Stockholm har gett läkare ett folkhälsouppdrag, att man ska arbeta hälsofrämjande. Det är egentligen ingenting nytt, det har ju läkare försökt göra i alla år – det är bara det att man inte har lyckats särskilt bra. Det beror helt enkelt på att man inte har detta i sin utbildning. Det finns många som är intresserade av det och försöker, tillsammans med sjuksköterskor, göra ett bra arbete, men man misslyckas därför att man inte har detta i sin utbildning – jag säger det en gång till.

Birgitta sade att husläkarmodellen bygger på att man litar på sin läkare: Jag litar på dig, och jag litar på dina goda råd. Men modellen vi använder i hälso- och sjukvården måste faktiskt bygga på kompetens och kunskap. Det är viktigt att primärvården har rätt kunskap för att kunna ställa rätt diagnos.

När det handlar om ohälsotalen och hur vi kan komma till rätta med den stora ohälsan i länet, är det inte så att läkaren har receptet. Man har visserligen fått fysisk aktivitet på recept, men det räcker inte. Man måste också ha en utförarorganisation, någon som kan ta emot recepten, och det är där som alliansens modell brister. Den brister så stort att man inte har någon utförarorganisation. Man har inte gett medel till de rehabiliteringsenheter som finns, så att de verkligen kan utföra sitt uppdrag.

I Miljöpartiets modell däremot, där bygger vi kompetens i primärvården. Där är det så att när man som patient kommer till primärvården så finns rätt kompetens där, som kan ge de rätta råden. Vi vill ha kiropraktorer, naprapater, arbetsterapeuter som kan bedöma arbetsförmåga; det kan tyvärr inte läkare göra fullt ut. Vi vill ha sjukgymnaster där, vi vill ha hälsopedagoger. Vi vill också ha läkare som är intresserade av förebyggande och rehabilitering och som kan arbeta med sjukdom och läkemedel. Vi vill ha psykologer och kuratorer där, precis som tidigare.

De här kompetenserna i ett tvärprofessionellt samarbete, tror vi kan utgöra en mycket god modell för att komma till rätta med den stora ohälsan i Stockholms läns landsting, för att komma till rätta med de folksjukdomar som människor har i dag. Vi måste bryta trenderna när det gäller länets ohälsa och de stora folksjukdomarna.

Miljöpartiet lägger 551 miljoner kronor mer än alliansen för att få den rätta kompetensen i primärvården. Vi bygger den inte på att man känner att man kan lita på sin läkare – vi bygger den på kompetens och rätt kunskap.

Anförande nr 48

T a g e G r i p e n s t a m (c): Fullmäktige, ordförande! Jag tänkte prata om tre saker. Jag börjar med perspektivet ohälsa, ett argument som har använts flitigt för att sätta käppar i hjulet för Vårdval Stockholm.

Det känns på något sätt som om framför allt Socialdemokraterna egentligen tycker att det här är ganska bra – bara vi inför det om ett halvår, när vi har fått diskutera det lite mera. Jag tror att det är en felsyn. Det gäller att göra någonting ganska snart, och det gäller att vara öppen för att förändra en del i vårdvalssystemet när det har startat, för man kan inte dra slutsatserna på det sätt som ni gör nu om ekonomi och utfall.

Jag bor i Södertälje kommun, och vi har det största ohälsotalet i hela länet, om jag kommer ihåg rätt från folkhälsorapporten. Vi har utbyggda vårdcentraler, faktiskt rätt hyggligt fungerande, i Södertälje kommun. Vi har dessutom ett akutsjukhus. Vi har det system som socialdemokrater och andra hävdar är det som ska fungera när man ska bekämpa ohälsan. Det har inte fungerat under den gångna mandatperioden, kanske inte under flera mandatperioder tillbaka i tiden, och då måste man fundera på om det inte är dags att pröva någonting annat.

Och det är ganska bråttom. Ohälsan ökar kraftigt i Södertälje, och vi behöver hjälp också från landstinget att få ordning på den. Det har man inte varit särskilt bra på tidigare.

Det beror naturligtvis på en lång period av misslyckad politik, framför allt från en regering som inte har klarat av att ta till sig och jobba med integrationsfrågorna på rätt sätt. Det är någonting som återspeglas i alla de områden som man nu pratar om, och där får ju framför allt socialdemokratin bära ett mycket stort ansvar. Fördelen för landstinget i just de frågorna är att nu kommer åtminstone mångfaldsfrågorna in i RUFSS-arbetet enligt de direktiv som antogs förra året – det får vi väl tacka den gamla majoriteten för. Det var ju bra.

Sedan var det skatten. Man kan ifrågasätta skattesystemet. I går hade vi budgetfullmäktige i Södertälje, och det blev ganska långt; det lär bli en lång dag i dag också, misstänker jag – jobbigt. Jag pratade med en vänsterpartist – det händer ju att man gör det – och vi funderade ett tag på det där och kom gemensamt fram till att det faktiskt är två skattebaser som är enklast att beskatta i Sverige: låginkomsttagare och fastigheter. De flyttar sig nämligen inte så lätt.

Jag skulle vilja fråga vänsteralliansen: Är det verkligen så att vi inte ska få sänka skatten för låginkomsttagare därför att även höginkomsttagare tjänar på det? När ska vi få en chans att ge människor som tjänar mindre mera i plånboken, så att de själva kan få välja och ha en större frihet att använda sina egna pengar?

Jag blev faktiskt ganska brydd när Raymond Wigg började prata om att bränslena inte räcker. Det går inte att ersätta de fossila bränslena med något annat, sade han, och så började han prata om livsmedel och så vidare. Det tycker jag är att ha gett upp, för vad det handlar om är att man måste göra det man kan göra, och i rätt ordning. Just nu är det framför allt etanolbränslen som är den lösning man ser framför sig och som är möjlig att använda snabbt och kvickt. Sedan kommer det säkert andra saker som ersätter och utvecklas. Därför måste den nya tekniken vara lösningen på koldioxid- och fossilbränsleproblematiken.

Jag avslutar med att yrka bifall till alliansens förslag till budget.

Förste vice ordföranden: Innan Ingela får ordet för replik ska jag tala om att det är tre stycken som har begärt replik på Tage. Jag vill fästa er uppmärksamhet på att han bara har 25 sekunder på sig till tre replikskiften. Få se hur många det räcker till!

Anförande nr 49

Landstingsrådet Ny l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Tage, jag ska inte föra in några nya, komplicerade resonemang i detta utan bara konstatera att det är svårt att ta dig på allvar. Om du längtar efter att låginkomsttagare ska få mer i plånboken, varför ser du då till att avskaffa enhetstaxan, vilket drabbar oss som bor längst ut i länet, och varför medverkar du till en politik för att höja månadskorten – något som drabbar låginkomsttagarna värst?

Även om jag hade väldigt svårt att hänga med i dina resonemang om Södertälje måste jag ställa mig frågande. Om ditt resonemang bygger på att det finns ett väl sammanhållet sjukvårdssystem i Södertälje med primärvård, privata vårdcentraler, offentliga vårdcentraler och ett fungerande akutsjukhus, hur kan du då komma till slutsatsen att det är bäst att medverka till en politik som vill avhända oss denna goda sjukvård och dessutom slå sönder stora delar av det, bland annat psykiatri, som har tjänat som föregångare inte bara i vårt eget län utan också runt om i landet? Att skicka iväg hela sjukvården i Södertälje, Salem och Nykvarn till ett privat bolag och en osäker framtid torde inte vara att vårda det väl sammanhållna sjukvårdssystemet!

Anförande nr 50

Landstingsrådet W i g g (mp): Ordförande, fullmäktige! Tage, här har jag en rapport i handen. Den säger att teknik är bra, men den löser inte allt. Vi måste minska volymen på våra persontransporter med bilar. Det går inte med enbart teknik, för då hamnar vi i den fällan att Amazonas djungler trängs ut, med oanade konsekvenser, och i Sydostasien blir det palmolja-plantager med minskad biologisk mångfald som följd. Det är konsekvenser som inte vi kan överskåda i dag.

Därför räcker det inte att enbart prutta in alternativa bränslen i bilarna – även om vi är för det. Det är ett bra skifte, men det räcker inte för framtiden. Vi måste minska våra persontransporter individuellt och åka mer med kollektiva transportmedel.

Anförande nr 51

Thomas Magnusson (v): Tage, du får gärna sänka skatten. Men när du höjer avgifterna samtidigt blir det ingen besparing för småinkomsttagarna. Tänk på det!

Anförande nr 52

Tage Gripens t a m (c): Ingela, det där med enhetstaxan kommer vi tillbaka till så det kan jag vänta med.

Vad jag säger är, även om du inte förstår det, att vi vill utveckla sjukvården i Södertälje i stället för att fortsätta på samma inslagna väg när det faktiskt inte ger de resultat som vi förväntar oss när det gäller ohälsotalen.

Raymond, den där rapporten kan vi nog försöka fundera kring tillsammans. Men man kan väl åtminstone *björja* med nya bränslen!

(Landstingsrådet W i g g (mp): Det har vi ju redan gjort!)

Anförande nr 53

Åke Askén (mp): Ordförande, ledamöter! Jag ska ta upp en fråga som jag tycker att vi har skött lite dåligt i landstinget, trots att vi är remissinstans i den. Det gäller en av de största miljö-, klimat- och hälsobovarna vi har, nämligen flyget.

Jag tror att vi alla är medvetna om att vi måste minska på vårt flygande. Men gör vi det? Vi vill väl gärna att konsumenterna inte ska åka långt, långt bort i onödan och semestra, men samtidigt flyger ju vi politiker rätt mycket själva. Jag tror att vi måste utfärda ett ransoneringskort!

En åtgärd som är viktig är att inte fortsätta att använda Bromma flygplats just som flygplats. Där kan vi bygga miljöanpassade bostäder, så gör vi en dubbel miljöåtgärd.

Nästa fråga: Hur gör vi då med Arlanda, som ju är det stora, stora problemet? Jag menar att vi i landstinget när vi senare ska svara på en remiss om detta ska föreslå någonting i stil med att vi minskar flygandet från och till Arlanda successivt, kanske med 10 procent per år, tills det kommer ner på vad man kan säga är en rimlig nivå, som man möjligen kan tro att vårt samhälle och vår värld kan tåla. Om vi vågar göra det, tror jag att vi kommer att framstå som en förebild för många runt om i världen.

Sedan vill jag nämna någonting om Östersjön och Mälaren, våra vattenproblem. Jag tycker det är jättebra att alliansen här vill att landstinget ska vända sig till kommunerna runt Mälaren och diskutera problemet med föreningarna. Mycket bra! Det stöder vi; vi har ett liknande förslag i vår budget. Men vi har ju också Östersjön, och det är det stora, tillkommande problemet. Tidigare i år steg vattennivån i Östersjön kraftigt, och det var en varningssignal. Som ni vet smälter glaciärer och andra ismassor mycket snabbt nu, och detta påverkar världshaven. Vattennivån stiger, och Östersjön är en del av världshaven. Snart får vi gardera oss, utefter hela östkusten naturligtvis, men också för att skydda Mälaren mot att det tränger in salt och förorenat vatten i det som är vår dricksvattentäkt.

I övrigt yrkar jag bifall till Miljöpartiets yrkanden i landstingsstyrelsen, samt till vår budget förstås.

Anförande nr 54

V i v i a n n G u n n a r s s o n (mp): Ordförande, ledamöter! Jag hade egentligen tänkt att prata om upphandling, som alliansen inte har någonting alls om i sin budget och som vi har haft en animerad diskussion om här under året och även på Landstingsförbundets kongress. Vi kan se att det är fullt möjligt att ställa både miljökrav och etiska och sociala krav. Min fråga skulle ha varit: När kommer det någonting om det i alliansens hantering? Tillsammans med Västra Götaland och Skånerregionen skulle vi ju ta fram ett antal riktlinjer för det här.

Men jag har så få minuter kvar, så i stället koncentrerar jag mig på att fråga Chris Heister angående de 15 000 kronor mer i plänboken som hon säger att en sjuksköterska på Södersjukhuset har. Enligt min uträkning är det så att 17 öre mindre i skatt om man har 20 000 i månaden i lön ger 34 kronor i månaden i tilldelning. För den som i stället tjänar 30 000 i månaden skulle det bli 51 kronor i månaden. Uträknat blir det här 408 respektive 612 kronor per år, så var är de 15 000 kronorna mer någonstans? Dem har i alla fall inte jag sett i någon budget, så jag skulle gärna vilja få en ordentlig hänvisning till hur man gör den uträkningen. Jag vet inte om jag är lite tokig och inte kan räkna, jag är ju bara civilekonom, och det kanske inte är tillräckligt, men jag kan i alla fall inte få ihop 15 000 mer i månaden för en sjuksköterska. Kan jag få svar på det?

Anförande nr 55

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Ordförande! Förra mandatperiodens stora utmaning handlade ju om att försöka få ordning på ekonomin. Vid den tidpunkten låg vi betydligt sämre till i Standard&Poors mätningar än vad vi gör just nu, och det var det som fokus låg på. Det är onekligen som så att vi har stora problem i sjukvården som borde ha fått ta mer kraft i anspråk om det hade varit möjligt, men ekonomin stod i fokus. Det har att göra med medborgarmakt, vår möjlighet att hävda oss gentemot sjukhusbyråkratin, men det har också att göra med fördelningen och hur vi arbetar med hälsofrågorna i de utsatta bostadsområdena.

Därför skulle vi socialdemokrater vilja ha en seriös diskussion över blockgränserna om hur vi skulle kunna åtgärda de två problemen: medborgarmakt och mer rättvis fördelning.

Det som skiljer vårt landsting från andra landsting, exempelvis det berömda Halland, är att i Halland har man ägnat tre fyra års tid åt förberedelser, haft avancerade diskussioner över blockgränserna med varandra och hittat en kompromiss. Här i Stockholm har vi mötts med kalla handen rakt igenom. Det går blixtnabbt, det är ingen diskussion och det är diktat. Vi får nattliga handlingar före sammanträdena. Det görs tjänstemannautredningar om konsekvenser av hur Vårdval Stockholm ska slå, och de tjänstemannautredningarna distribueras inte ens till landstingsfullmäktige. Det är ytterligt oklart var de nya etableringarna kommer att finnas någonstans. När vi frågar tjänstemännen blir beskedet att det kommer så småningom.

Det är bedrövligt! Ni missar en chans att etablera ett system där det faktiskt finns en möjlighet att nå en blocköverskridande överenskommelse.

Tack vare er arrogans och ert blixtnabba sätt att genomföra det här på, riskerar man faktiskt att äventyra vårdens kvalitet och patienternas och personalens arbetsvillkor och valmöjligheter. Det är för trist!

Anförande nr 56

H å k a n J ö r n e h e d (v): Ordförande! I mitt förra inlägg ställde jag en fråga till alliansen. Nu riktar jag mig direkt till Chris Heister: Är det ett medvetet val att ni bryter mot MBL i framtagandet av denna budget? Ja eller nej? Svara på det, Chris! Tack.

Anförande nr 57

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag vill för min del avsluta den här debatten genom att konstatera att jag inte har fått svar vare sig på erbjudandet – jo, det har jag ju på sätt och vis, men det har visat sig inte lönsamt att vädja till alliansen att inte genomföra det stora systemskiftet eller den stora förändringen Vårdval Stockholm med mindre än att vi kan ha en seriös diskussion mellan partierna om dess färdriktning och innehåll.

Jag har också varit helt öppen med att vi för vår del är helt införstådda med och önskar ett system där man kombinerar valfrihet med rättvis fördelning. Det innebär att vi är för ett system i primärvården där frihet att välja för patienten kombineras med politikens möjligheter att styra resurserna dit där vi har de största behoven.

Det är tråkigt att ni visar kalla handen, men det är talande.

Än mer bekymmersamt är – och det är faktiskt besvärande i den här debatten – att kunskapen finns. All kunskap finns om hur ålderssammansättningen ser ut i olika delar av länet, hur hälsoläget ser ut i olika delar av länet, och all kunskap finns om hur effekten blir när rastret med det nya ersättningsystemet i Vårdval Stockholm läggs ut. Det finns tydliga vinnare, och det finns tydliga förlorare.

Det är tråkigt att ni genomför detta i djup konfrontation med oss, eftersom jag egentligen inte tror att väljare hos Folkpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna tycker att det är en rättvis politik. Det kan inte vara rättvist att konstruera sjukvårdens styrssystem så att det är plånboken som styr och så att det är etable-

ringar av fria vårdproducenter som styr i stället för det sjukvårdsbehov vi faktiskt ser hos befolkningen.

Det är också tråkigt att konstatera efter den här debatten att skatten är viktigare än satsningar på en utbyggd sjukvård och en rättvis kollektivtrafik, som gynnar trafikanterna och som gynnar kollektivtrafikåkandet framför bilen.

Det är tråkigt att skattesänkningar har högst prioritet på dagordningen hos den borgerliga alliansen, ledd av Moderaterna – men det är inte förvånande. Det som är förvånande är att den gnutta av socialt engagemang som tidigare fanns hos mittenpartierna nu är helt uttraderad.

Anförande nr 58

V i v i a n n G u n n a r s s o n (mp): Jag ska börja med att yrka bifall till Miljöpartiet de grönas budget. Den budget som vi har lagt ger den här lilla sjuksköterskan på Södersjukhuset 1 080 kronor mer om året, medan alliansens budget ger samma sjuksköterska minus 432 kronor per år.

För det är så, att när man höjer avgifterna för SL-kortet och sänker skatten så blir effekten ett minusresultat. Men när man sänker SL-kortet och håller fast skatten blir det ett plusresultat, både för sjuksköterskan och för kollektivtrafiken i Stockholm – och framför allt för miljön.

Därför: Bifall till Miljöpartiets budget!

Anförande nr 59

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Debatten i dag har klargjort skillnaderna väldigt tydligt. Här ser vi en splittrad opposition, med tre olika budgetförslag, och vi ser en enad allians med ett samlat budgetförslag.

Ingela Nylund Watz försvarar den gamla politiken, som givit hälsoklyftor, brist på tillgänglighet och ojämnt vårdutbud i utsatta områden – en politik som fortfarande styr in besök på sjukhusens akutmottagningar.

Ni har plötsligt låtsats vara intresserade av att diskutera vårdvalet, trots att ni tidigare valt att inte delta. Ni ville ju inte detta förrän nu i sista minuten, här på fullmäktige. Ett väldigt sent uppvaknande!

Men hittills, Ingela, har dina villkor handlat om sådant som du är säker på att alliansen säger nej till. Då är det ju väldigt ofarligt att sträcka ut en hand i den sista skälvande minuten.

Det är faktiskt så att det är historiska skäl som avgör vilka ersättningsnivåer de olika vårdcentralerna har haft. Vi har haft sex tidigare sjukvårdsområden, och det är det som har präglat hur mycket man har fått i ersättning, inte geografin. Dessutom har det präglats av att det har varit olika tidpunkter när det har gjorts upphandlingar och omförhandlingar av vårdavtal.

Nu kommer det att bli en lägre fast andel och en högre andel som är för att man faktiskt tar emot patienter, och en riktad ersättning när man har patienter som har med sig tolk, för att kompensera.

Jag har ställt frågan tidigare i dag till Socialdemokraterna, om det fanns en omprövning med på deras dagordning. Jag var ju väldigt nyfiken när jag läste DN Debatt-artikeln för att se om det betydde att det skulle bli omprövningar av synen här i Stockholms län. Jag har undrat om landstingsgruppen för s tänker

ompröva sin politik och medverka till att medarbetare i vården får knoppa av och bilda småföretag i vården. Förra året fick vi ju höra att du skulle ägna varje dag av ditt liv, Ingela, åt att bekämpa privata lösningar. Och jag har en känsla av att du fortfarande står fast vid det. Åtminstone har vi i dag inte sett ett svar på att du menade allvar med den artikel som du skrev på DN Debatt. Tvärtom har vi i dag fått ett nytt löfte från dig. Ditt nya löfte i dag är att du lovar att vartenda öre som vi i alliansen sänker landstingsskatten ska du återställa med en ny skattehöjning om du kommer tillbaka till makten.

Anförande nr 60

Landstingsrådet **S e v e f j o r d (v)**: Jag klarar mig med de 28 sekunder som är kvar.

Birgitta Rydberg, jag tycker att du använder dig av falsk historieskrivning. Vi har faktiskt gång på gång sträckt ut handen, som vi säger, när det gäller Vårdval Stockholm och lyft problem som vi ser och som vi har velat diskutera med er, men ni har vägrat att diskutera.

För ganska länge sedan lyfte jag till exempel om vi inte skulle kunna tänka oss att skjuta lite på införandet, mot bakgrund av att bland andra Läkarförbundet var väldigt kritiskt till att ni så snabbt ville införa Vårdval Stockholm. De föreslog att man skulle vänta till sista mars 2008. Även det vägrade ni att göra!

Anförande nr 61

Landstingsrådet **W i g g (mp)**: Jag får väl tacka för debatten. Tyvärr är det en fortsättning på en oförsonlig attityd gentemot varandra, precis som Birgitta säger. Vi har sträckt ut handen ett flertal gånger sedan i våras, men det vi får tillbaka är en örfil varje gång. Det är inte så trevligt.

Men vi står fast. Vi kan inte gräva ner oss i skyttegravarna, utan självklart vill vi ha långsiktigt hållbara ersättningsystem, som går över blockgränserna. Tyvärr har ni inte tagit emot den handen. Vi får se om ni gör det i framtiden.

Anförande nr 62

Landstingsrådet **H e i s t e r (mp)**: Herr ordförande! Låt mig först ta upp detta med den utsträckta handen. Jag vet inte riktigt hur man ska tolka det, men om man lyssnar till vad som sägs i stället för att bara höra orden "utsträckt hand" så kan man konstatera att det inte är mycket till utsträckt hand från Socialdemokraternas sida. Det är ju så att ni har i grunden inte velat diskutera detta, från allra första början.

Som jag tidigare påminde om, sade du, Ingela, på det allra första sammanträdet med allmänna utskottet att ni inte tänkte delta. Ni tänkte vara i allmänna utskottet för att inhämta information, men ni tänkte inte påverka diskussionen vare sig med Vårdval Stockholm eller mångfaldsarbetet och andra delar av det som vi vill göra för att förbättra sjukvården i Stockholms län.

Snarare tror jag att det är så att ni på något sätt är lite bekymrade över vad som ska ske efter den 1 januari; inte så mycket, tror jag, till innehållet – jag ska återkomma till det – utan snarare handlar det om att ni kanske är lite rädda för att om man ger makten till patienterna så blir det svårt att ta makten ifrån dem igen. Skulle ni vinna valet 2010 blir det inte så lätt som att bara säga: Nu ska inte ni få någonting att säga till om, utan nu återtar vi makten till politikerna, nu ska politikerna bestämma återigen hur sjukvården ska vara utformad och också påverka var man ska ha vården någonstans.

Det är ju ett viktigt vägval. Vill vi ge makten till patienterna, eller vill vi behålla makten hos politikerna?

Sedan försöker ni klä det i ord genom att säga att om man går med på fri etablering, kommer det att på något sätt inte bli bra. Men redan nu kan vi se, innan Vårdval Stockholm har trätt i kraft, att vi har fått verksamheter som vill etablera sig i områden där vi tidigare inte har klarat av att göra det själva.

På område efter område kan vi visa på att det som ni försöker skrämmas med inte fungerar så. När ni till exempel säger att det är orättvist för dem i Rågsved, så har ju de en ersättning som är 2 000 kronor högre än om de går till akutmottagningen – men det beror på historiska skäl.

Därmed vill jag tacka för debatten och yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 63

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m** (m): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter, åhörare! I snart ett år har jag tillsammans med kamraterna i alliansen haft huvudansvaret för SL och kollektivtrafiken i vårt län. Jag är både glad och stolt över att vi har lyckats vända utvecklingen och förbättra SL.

Över 710 000 stockholmare gör mer än 2½ miljoner resor med SL varje dag. Aldrig tidigare har så många rest med SL som i dag. Det är en stor skillnad jämfört med hur läget såg ut för fyra år sedan och de förlorade åren under den mandatperioden – med ett undantag, för perioden när trängselskatteförsöket infördes stod resandet still och stampade.

Den senaste mätningen som gjorts visar att sju av tio av SL:s resenärer är nöjda med trafiken och allt färre är missnöjda. Samtidigt som allt fler reser med SL, blir de alltså också mer nöjda med kollektivtrafiken. Det är en kraftig förbättring av våra resenärers syn på trafiken på bara ett år! Trots att resenärernas nöjdhet med pendeltågstrafiken ökat kraftigt, från 36 till 53 procent på ett år, återstår givetvis mycket att göra för att få ordning på pendeltågstrafiken.

Under förra mandatperioden ökade inte nöjdheten alls. Det var fyra förlorade år för SL och för oss resenärer.

De här siffrorna visar tydligt att vårt arbete i alliansen med att göra SL och vår kollektivtrafik bättre också har haft effekt. Vi är glada, men vi är långt ifrån nöjda. Vi fortsätter att arbeta hårt för att förbättra både punktlighet och trygghet i trafiken.

Jag brukar ofta beskriva SL som en gammal vän, någon som man vill ha där, någon som ställer upp i ur och skur, någon som finns där dag som natt, vardag som helgdag. Och det är klart, att om man ser på SL på det sättet blir man lika ledsen varje gång som vännen sviker och det inte går som det ska. Jag tycker det är en rätt klockren beskrivning av hur vi borde arbeta och vilken syn vi bör ha på kollektivtrafiken. Det är någon vi arbetar tillsammans med, någon man har förtroende för, som ger mervärde i vardagen.

För två år sedan beskrev Socialdemokraternas dåvarande ordförande sin bild av SL så här: "Egentligen är kollektivtrafik faktiskt ingenting. Helst ska den vara ingenting. Kollektivtrafiken ska vara en osynlig parentes: ett uppehåll i vardagen som märks så lite som möjligt, som tar så lite plats i vardagen som möjligt – – –". Jag tror att det här beskriver en hel del av problemen i Socialdemokraternas syn

på kollektivtrafiken. Kollektivtrafiken kan nog inte bara vara en paus i vardagen. För mig är kollektivtrafiken något mycket viktigare än så.

För det är faktiskt så, att utan en väl fungerande kollektivtrafik fungerar inte vardagen för invånarna i Stockholms län – vare sig för trafiklandstingsrådet, en ensamstående mamma med tre barn eller moster Agda på väg till sina pensionärskompisar. Den är faktiskt mycket mer än en parentes i vardagen.

Vi vill se ett bättre SL med fler avgångar, ökad punktlighet och bättre trygghet, inte ett SL där taxorna gör att vi inte har råd att satsa på framtiden. I den här synen vet jag efter det här året att vi har resenärerna på vår sida. Vi är, till skillnad mot Socialdemokraterna, fast beslutna att ge SL en ärlig chans att bli bättre och tryggare och att locka ännu fler resenärer.

På två år satsar vi inom alliansen ytterligare 2 miljarder kronor på SL för att slå vakt om, bygga ut och förbättra kollektivtrafiken i hela vårt län. När Stockholm växer, måste också SL få växa. Därför genomför alliansen den största satsningen någonsin på kollektivtrafiken. Vi satsar inför nästa år bland annat på fler tåg och bussar, nya linjer, vi börjar bygga upp en sittplatsgaranti när bussen kör över 70 kilometer i timmen, och vi ordnar dygnetruntrafik på helgerna i tunnelbanesystemet och pendeltågstrafiken.

Redan i dag sker sju av tio resor med SL med tåg och bussar som drivs med miljövänliga bränslen. Det tycker jag vi alla gemensamt har anledning att vara oerhört stolta över. Dessa siffror överträffar de allra vildaste målsättningar och förväntningar som till exempel Svenska lokaltrafikföreningen sätter upp i sina mål för hur det ska se ut om några år i hela landet. Det är en mycket bra siffra!

Men vi kommer att fortsätta arbeta hårt för att anta de miljötutoreringar som vi står inför. Ska kollektivtrafiken kunna bidra till att bygga ett långsiktigt hållbart samhälle, måste trafiken i sig vara hållbar.

Vi ökar nu takten i att satsa på ny och på utbyggd kollektivtrafik. På fem år räknar vi med att kunna satsa över 20 miljarder kronor, tillsammans med staten och andra parter, på nya spår, nya tåg och fler bussar. Vi ger SL chansen att ta igen de förlorade åren då Socialdemokraterna såg till att investeringstakten sjönk och underhållet eftersattes.

Mot alliansens rekordstora satsningar på en bättre kollektivtrafik står Socialdemokraterna och övriga oppositionspartiernas förslag om kraftiga nedskärningar. Det är fascinerande att höra hur man säger att man anslår mer pengar till trafiken via skattesubventioner, när man gör det bara för att täcka hål som uppstår hos SL därför att man vill ha en lägre taxa i kollektivtrafiken. Det, mina vänner, ger inte en enda busstur mer, inte en enda avgång med tätare trafik på tvärbanan och det ger inte en enda sittplats till på bussar som kör mer än 70 kilometer i timmen. Det täcker bara ett finansieringshål som oppositionspartierna har.

Värst i den genren är Socialdemokraterna. Om man tittar på innevarande års och nästa års socialdemokratiska budget, så rör sig de förslag som man har lagt på SL-sidan om nedskärningar i miljardklassen. Detta är mycket allvarligt! Till resenärerna och media påstår Socialdemokraterna att de har valt att satsa på SL, men i verkligheten lägger man här i fullmäktige förslag som skulle innebära kraftiga nedskärningar. Jag skulle vilja säga att det är politiskt lurendrejeri, inte bara mot media utan framför allt mot resenärerna och väljarna.

Skulle Socialdemokraternas förslag under innevarande år och 2008, vars budget vi nu diskuterar, bli verklighet så skulle det bli betydligt sämre kollektivtrafik för alla. Och jag är fullständigt övertygad om att de jag talade om tidigare – en ensamstående mamma med tre barn och en gammal tant som är på väg till sin pensionärsverksamhet – inte är det minsta betjänta av en låg taxa, när bussen de

skulle använda är indragen därför att pengarna inte finns för att finansiera trafiken. Det är Lasse Dahlbergs verklighet!

Vi behöver ett bättre SL, inte ett sämre SL. Därför kommer vi att kämpa hårt för att det ska finnas finansieringsutrymme för att kunna förbättra kollektivtrafiken. Vi tar vårt ansvar för att möta upp mot de förväntningar som finns. För verkligheten ser ut så, att när Stockholm växer måste också SL kunna växa, och det måste finnas resurser för att SL ska kunna växa. Det räcker inte med att ha en låg taxa.

Fru ordförande! Jag yrkar avslag på de tilläggsyrkanden utöver själva budgetförslagen som oppositionen har lämnat in på avsnittet om SL – inte därför att en del av dem inte skulle vara bra, men därför att vi redan har påbörjat det jobb som föreslås och i andra sammanhang därför att vi verkligen ogillar förslagen.

Anförande nr 64

Landstingsrådet Dahlberg (s): Ordförande, fullmäktige! Nobels fredspris tilldelades i år Al Gore, som vi ju känner till, men också FN:s klimatpanel IPCC, för det arbete de har gjort för att uppmärksamma klimatförändringarna och få världsoptionen att förstå att något allvarligt håller på att hända. Den 17 november presenterades en fjärde rapport från IPCC där FN-chefen Ban Ki-moon varnade för en katastrof om ingenting görs. Den globala uppvärmningen accelererar, och vi måste i alla avseenden i det vi håller på med tänka på det och göra vad vi kan för att motverka den negativa utvecklingen. Vi är många som är medvetna om det. Vi är också många som sitter i positioner där vi faktiskt kan påverka hur utvecklingen kommer att se ut.

Från socialdemokratiskt håll ser vi kollektivtrafiken som landstingets viktigaste insats i arbetet för att motverka den negativa klimatförändringen. Den budget som vi presenterar i dag för kollektivtrafikområdet syftar till att stärka upp SL så att vi kan vinna ytterligare resandeandelar från biltrafiken och på det viset medverka till att koldioxidutsläpp, kväveoxidutsläpp och partikelutsläpp minskar i Stockholmsregionen.

Punktligheten och kvaliteten i kollektivtrafiken måste förbättras. Men man ska komma ihåg att det tar tid innan sådana insatser ger effekter. Dels därför att många av de saker som vi diskuterar i dag inte kan ge effekt så snabbt som vi skulle önska, dels därför att den förbättrade kvalitet och punktlighet som vi faktiskt ser i trafiken i dag är en effekt av det intensiva arbete som pågick under förra mandatperioden och som Christer Wennerholm lättvindigt viftar bort med handen. Den förra SL-styrelsen lade ned ett intensivt arbete, och det är det vi ser effekterna av i dag när en så stor andel av resenärerna är nöjda. Sedan vill jag gärna säga att den nya SL-styrelsen har fortsatt detta arbete, men jag tycker att det är sniket av Christer Wennerholm att inte på något sätt ge ett erkännande för den förra SL-styrelsens arbete på att förbättra punktlighet och kvalitet. Resultatet ser vi i dag, och det är en effekt av mycket engagemang och många insatser, inte bara av ett ettårigt maktinnehav som Christer Wennerholm har utnyttjat.

När det gäller pendeltågstrafiken är det så att Banverket, SJ och SL har en plan för att förbättra punktligheten. Den är viktig, och där finns en rad åtgärder som kommer att ge effekt. Men det saknas två av de absolut viktigaste åtgärderna för att komma åt de störningsproblem som vi har i dag. Den ena är ombyggnad av bangårdsområdet mellan Märsta och Uppsala, där det finns korsande spår som ställer till problem i trafiken, och den andra insatsen är ombyggnad av spår mellan Södertälje Hamn och Central.

Jag måste säga att det ändå är lite märkligt, när SJ, SL och Banverket slår upp stora annonser i tidningarna och berättar om hur duktiga de ska vara nu när de ska förbättra trafiken utan att man har tagit med två av de absolut viktigaste insatser som måste göras. Jag blir förvånad, och jag skulle gärna vilja ha en förklaring till varför det blir så här. Det hade varit mycket bättre om man hade klämt in dem i den här stora satsningen, och framför allt hade det varit mycket trovärdigare för dem som kör trafiken.

Det avtal som vi tecknade med Stockholmståg under förra perioden innehöll en ökad insats från SL på 100 miljoner kronor, och syftet var att höja kvaliteten. Den kvalitetshöjningen har uteblivit, och vi måste alla hjälpas åt att sätta ökat tryck på Stockholmståg att åstadkomma detta.

Vi har i SL-styrelsen valt att prioritera den fasta trafiken, de fasta turerna som ska gå varje kvart. På det viset har vi också gett ett stöd till att de insatståg som körs i rusningstid inte går i samma utsträckning. Vi har än i dag inte fått något besked om när insatstågen ska börja rulla igen. Däremot får vi höra från Moderaterna att de i sin budget vill satsa på pendeltåg som går nattetid på helgerna och som går sommartid, när folk har semester – då vill de öka turtätheten på pendeltågen! Men när ska frågan besvaras, Christer Wennerholm, när insatstågen ska komma i trafik igen? Det har vi inte fått veta.

Det är ändå så, att ska vi lyckas med den klimatambition som jag inledde med att redovisa, måste vi försöka få så många som möjligt av dem som gör arbetsresor i det här länet att välja att åka med kollektivtrafiken. Att återinföra insatstågen och kanske till och med försöka att bygga ut pendeltågstrafiken i rusningstid är mycket, mycket viktigare än att ha pendeltågstrafik som går på nätterna, när folk är ute och festar, och på somrarna, när folk har semester. Jag tycker det är en obegriplig prioritering från den borgerliga majoriteten.

SL står inför stora utmaningar, och problemen hopar sig faktiskt på investeringsidan. Christer Wennerholm beklagade sig över att det inte hade skett så mycket tidigare. Det vi funderar mest över är de stora förseningarna på investeringsidan för SL. Som det ser ut i dag kommer ungefär 500 miljoner av de pengar som har avsatts till investeringar i år inte att användas därför att man tvingas skjuta upp mycket av investeringsarbetet. Flera objekt är kraftigt försenade. SL Access har media uppmärksammat, men även arbetet med att förlänga Djurgårdslinjen och att bygga tvärbanan till Solna drar ut på tiden och kan inte hålla de tidtabeller man hade hoppats på. Det är också så att priserna stiger i anläggningsbranschen, och vi kan nog få se framför oss hur kostnaderna kommer att öka.

Av de 20 miljarder som Christer Wennerholm säger att man ska satsa de kommande fem åren – och det hoppas jag också att vi ska kunna göra – är det drygt hälften som inte är finansierat än, som vi inte vet hur man ska betala. Det är viktigt att komma ihåg.

Det pågår ju en trafikförhandling om Stockholmsregionen, som leds av Carl Cederschiöld, och i den förhandlingen kommer den nya borgerliga regeringen att prövas. Hur är det med Stockholmsvänligheten, eller om man så vill, Stockholmsfientligheten hos den nya regeringen? Hittills har i alla fall en sådan vänlighet inte varit så närvarande. Regeringen har gett sin förhandlingsman i stort sett noll ekonomiskt utrymme att arbeta med, utan de förbättringar som regionen behöver ska regionen betala själv.

Vi har en fördelning, där staten ska stå för det som är det nationella ansvaret i fråga om infrastruktur. Just nu pågår det en förhandling, där det från regeringens förhandlingsmans sida finns förväntningar om att kommuner och landsting ska ta

ett omfattande ansvar för investeringar som tidigare har varit ett nationellt ansvar.

Jag tycker att det är häpnadsväckande att man inte kan komma längre när det gäller statens vilja att finansiera investeringar som vi i grund och botten alla är överens om måste göras. Nu riskerar vi att hamna i en situation där man i enskilda kommuner måste bedöma vad som är viktigast: är det att satsa, som i Norrtälje, som har fått en förfrågan, 100 miljoner på en förbifart, väg 76? Är det det som är viktigast, eller ska man avsätta de här pengarna för att klara de ökande behoven i äldreomsorgen?

Det är den typen av konflikter som nu kommer att uppstå, när staten inte är beredd att ta sitt ansvar för infrastrukturen.

I taxefrågan tycker vi att taxan är en viktig framgångsfaktor för att vinna så många resenärer som möjligt. Christer Wennerholm drar en parallell mellan lägre taxa och sämre kvalitet. Vi har valt att finansiera de intäktsminskningar som kan uppstå när enhetstaxan återinförs med skattepengar. Vi begärde att SL skulle räkna på hur mycket pengar det kunde röra sig om, men det hade man oerhört svårt att räkna på. Det tycker jag är lite märkligt, men det är bara att konstatera. Vi anser att en enhetstaxa leder till fler resenärer. Vad man däremot kunde leda i bevis var att om man kombinerar enhetstaxan med att bibehålla nuvarande avgift, 620 kronor, för månadskortet, så räknar man med att resenärerna kommer att öka med 3 procent under kommande år jämfört med den utveckling vi skulle ha haft annars. Vårt budgetförslag, med en bibehållen månadstaxa på 620 kronor och en återinförd enhetstaxa, skulle alltså leda till att 3 procent fler resenärer väljer att åka med SL. Det skulle vara en viktig insats. Framför allt skulle det vara ett bra sätt att fortsätta arbeta på den goda trend som vi i den gamla majoriteten skapade under 2006, när vi fick 6 procent fler resenärer i SL-trafiken.

Bifall till Socialdemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 65

Lennart Rohdin (fp): Fru ordförande! Jag vill börja med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Från ett lågt utgångsläge går det alldeles uppenbart bättre och bättre för kollektivtrafiken här i Stockholmsregionen. Men av det skälet finns det inte någon som helst anledning att slå av på takten i ansträngningarna att få det att bli betydligt bättre än så. Det finns säkert en rad orsaker till förbättringarna.

Till att börja med bidrar säkert, Lars Dahlberg, en del åtgärder som vidtogs av den gamla majoriteten till det här. Varför skulle det inte vara så? Säkert kan också väder och andra icke-politiska orsaker ha spelat in. Men naturligtvis leder också den nya majoritetens prioriteringar och satsningar till de mål vi har satt upp om ökad tillförlitlighet, ökad säkerhet och ökad trygghet. Det gör att vi har fler resande, och vi har fler nöjda resenärer i kollektivtrafiken. Det är en bra början. Mycket återstår.

När man tittar på budgetreservatena när det gäller kollektivtrafiken kan man konstatera att både Miljöpartiet och Vänsterpartiet rider på sina sedvanliga käpphästar. Men som jag läser det är det egentligen bara Socialdemokraterna som uttryckligen är missnöjda med utvecklingen inom kollektivtrafiken i länet.

Budgetreservatena visar att valet i kollektivtrafiken står mellan resurser till nya satsningar och resurser till lägre priser. Billigt betyder givetvis lägre priser, men det betyder också lägre kvalitet. De pågående förhandlingarna om Stockholmsregionens infrastruktur har givetvis mycket stor betydelse för hur kollektivtrafiken kommer att utvecklas här i länet framöver. Allra viktigast är naturligtvis Citybanan. Men det är också viktigt att det skapas resurser för utbyggnad av kollektivtrafiken här i länet.

Men Citybanan kommer ju inte på något sätt att vara på plats i morgon eller i övermorgon. Det kommer att ta sin tid. Därför är det självfallet viktigt att alla aktörer i avvaktan på detta söker alla de kreativa lösningar som är möjliga för att åstadkomma fler platser på de tåg som redan i dag passerar genom Stockholm. Majoriteten gör i sin budget fortsatta satsningar både på pendeltrafiken och på tunnelbanan. Tillförlitligheten och tillgängligheten måste bli ännu bättre.

I vårt län dag är det också många resenärer som reser med buss. Många av dem reser på vägar med höga hastigheter och ett hetsigt tempo. På dessa bussar kräver säkerheten att alla har möjlighet att sitta. Bussolyckan i vintras i Uppland visar, tror jag, att det nog är mer tur än skicklighet att vi inte har drabbats av motsvarande omfattande olyckor i vår kollektivtrafik. Därför startar majoriteten under 2008 arbetet med att bygga ut en sittplatsgaranti för bussar som går på de vägarna. Den som varje morgon kliver på till exempel 676:an till Norrtälje i Brottby ska i fortsättningen vara garanterad sittplats, inte ståplats som i dag.

Arbetsmiljöverket tvingade i våras hastigt fram ett kontantstopp i SL. För boende i länets glesare delar blev en effekt ofta att det blev alldeles för svårt att köpa biljett till sin resa. Många SL-chaufförer har hanterat det här både kreativt och ansvarsfullt, och det har de all heder av. Under 2008 kommer majoriteten att se till att det blir betydligt fler försäljningsställen och fler biljettautomater, framför allt i de delar av länet där det är glest i dag.

Jag konstaterar som sagt att Socialdemokraterna är missnöjda. De är också missnöjda med de satsningar som görs. Det man särskilt lyfter fram är majoritetens beslut att påskynda utbyggnaden av Roslagsbanan till dubbelspår. Det betyder att där kollektivtrafiken i dag är svagast, där kollektivtrafikresandet är lägst, där ser Socialdemokraterna en utbyggnad som äventyrlig enligt vad som står i

deras budgetförslag. I Vallentuna och Österåker tycker Socialdemokraterna tydligen att allt fler arbetspendlare ska åka bil. Majoriteten satsar på utbyggnad för fler resande i kollektivtrafiken – det är det viktigaste som vi kan göra för att bidra till en bättre miljö i Stockholmsregionen.

Anförande nr 66

Yvonne Blombäck (mp): Ordförande, ledamöter och åhörare! Det är intressant att lyssna till dagens debatt, där vi har blivit kallade både vänsterpakt och vänstertrojka, fastän vi faktiskt är gröna. Men det är inte vi som står för polariseringen, vill jag då betona.

Jag vill börja med att kommentera Christer Wennerholms historieskrivning om förra mandatperiodens totala misslyckande. Besluten om nya pendeltåg, om förskottering till upprustningen av Nynäsbanan och en ny pendeltågsdepå togs under förra mandatperioden. Men som Christer Wennerholm och alla andra här inne vet tar det tid innan saker genomförs. Det är kanske därför som det känns kul att få säga att det var ni som låg bakom de besluten, men det var faktiskt vi.

Vi i Miljöpartiet gläds åt att fler resenärer är nöjda, och vi gläds åt att antalet resenärer fortsätter att öka. Det är bra för miljön i Stockholmsregionen att fler väljer att resa kollektivt. Det finns dock en gräns där människor väljer att hellre ta bilen än att stå upp på bussen hela motorvägen och ofta faktiskt sedan även vid den fortsatta resan med tunnelbana till sina jobb i innerstan. Jag vet att den typen av aktiva val redan görs. Om den relativa kostnadsskillnaden mellan bilen och kollektivtrafiken minskar genom era höjda avgifter kommer fler att tänka så.

Vi är definitivt inte nöjda med det orättvisa zonsystem som har införts. Det innebär att människor som bor utanför tunnelbanan diskrimineras genom att de får betala minst dubbelt så mycket för samma sträcka – ett av motiven för införandet av zonerna var ju att korta resor skulle vara billigare än långa. Jag vet att det är många av Moderaternas egna ledamöter som håller med oss i Miljöpartiet om att denna fråga är viktig. De kräver precis som vi att enhetstaxan och enkelbiljetten återinförs.

Vi i Miljöpartiet är också fortfarande upprörda över att kontantstoppet på bussar innebär att tusentals människor runt om i länet inte kan köpa biljett utan att först behöva ta bil eller gå flera kilometer.

När jag har tagit upp den här frågan i SL-styrelsen har jag fått till svar att den saken löser sig när SL Access införs. Men nu visar det sig att det inte kommer att sättas upp fler försäljningsautomater vid busshållplatser ute i länet då heller, utan kravet på att alla vi som bor utanför spårsystemet eller där man inte har en automat där man kan köpa en biljett hela tiden måste ha förköpta biljetter hemma i byrålådan för att eventuella besökare över huvud taget ska kunna ta sig hem igen.

De här ingredienserna i Moderaternas och deras allierades budget tillsammans med ytterligare höjda taxor kommer att straffa sig. Ni har ju tappat fokus på resenärerna! Ni panikhöjer avgifterna samtidigt som ni inför ett totalitärt kontrollsystem, och ingen kan svara på hur mycket det kommer att kosta att upprätthålla det. Er politik skapar enligt vårt sätt att se det en segregerad kollektivtrafik där spårtrafiken rigoröst stängs inne bakom murar och där busschaufförerna även i fortsättningen tvingas ta konflikter med resenärer som inte har kunnat köpa biljetter.

Miljöpartiets budget innehåller en ökning på 11 procent jämfört med 2007, och det är faktiskt 250 miljoner mer än vad ni i alliansen föreslår. Vår politik ger en

kollektivtrafik med stort fokus på resenären, ett tillgängligt, öppet system som välkomnar i stället för att stänga ute och dela upp resenärer.

I våra stora matbutiker kan vi numera handla under eget ansvar med självskanning. Stickkontroller görs utan förvarning då och då. Det är självklart för oss att vi ska ha ett sådant system i kollektivtrafiken också, såsom redan finns i många andra storstäder runt om i Europa och även i vårt eget land. Ni på den borgerliga sidan pratar er varma för valfrihet och för att människor ska få ta eget ansvar, men varför står ni inte för det?

Vi i Miljöpartiet tar bort spärrarna. Vi sätter in automater för att möjliggöra köp och stämpling av enkelbiljetter. SL Access är ingen motsättning till detta, utan det kan fungera utmärkt även i vårt system. Då ger vi möjlighet till spontana kollektivtrafikresor som lockar även andra än de trogna resenärerna. Samtidigt tillför vi medel till fler kontrollanter, eftersom vi anser att kontroller sker alldeles för sällan i dag.

De trogna resenärerna gynnar vi genom att sänka priset på ett helt månadskort till 600 kronor. Och det kan vi göra genom att följa beslutet i folkomröstningen 2006 och använda intäkterna från trängselavgifterna till kollektivtrafiken. Då får vi ändå pengar över till kraftfulla satsningar på utökad trafik och ny teknik. Och självklart måste kvaliteten i investeringsarbetet säkerställas.

Jag yrkar härmed bifall till Miljöpartiets budget.

Anförande nr 67

Gunilla Roxby Cromvall (v): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Vi i Vänsterpartiet plussar på med ytterligare 460 miljoner till SL jämfört med alliansens budget – vi vill ha en kraftfull satsning på kollektivtrafiken. Ytterligare en kraftig satsning vill vi göra genom att finansiera mer pengar till kollektivtrafiken med minskade vägenslag. Vi är starkt emot att Österleden och Förbifart Stockholm byggs. Förbifarten är en tillfart. Det är bara 200 bilar per dygn som passerar genom Stockholm utan att ha Stockholm som slutmål, men 400 000 bilar kör på Essingeleden till och från Stockholm. Förbifarten är alltså en tillfart. Den behövs inte.

Om de här två vägarna inte byggs har vi genast minst 36 miljarder till som vi skulle kunna använda till spårsatsningar, kollektivtrafiksatsningar. Vi kanske har ännu mer pengar. Förbifarten var för tre år sedan uppe i 17 miljarder, i dag är det 25 miljarder och enligt Naturskyddsföreningen är det 30 miljarder, så vi har ännu inte sett slutnotan. Så mycket pengar tänker alltså många partier använda för att få en ny motorväg. Det behövs inte!

Om vägarna byggs ökar biltrafiken. Det har sagts förut i dag men det förtjänar att upprepas att trafikanter på förbifarten kommer att släppa ut 140 000 ton växthusgaser årligen. Det går inte att bygga bort köer. Vi flyttar bara köerna – vi har sett beräkningar på det. Ta till exempel Södra länken, byggd för 60 000 bilar – i dag kör där nästan 100 000. Människan tycks vara lat. Finns det vägar så kör *han* på dem.

Nej, det här handlar om våra barn, barnbarn och barnbarnsbarn och de kommande generationerna. Miljön förgiftas allt mer, och temperaturen stiger. Kraftiga oväder ställer till med förödelse, översvämningar och torka. Vi måste agera nu för att klara miljön. Sverige och världen står inför ett akut klimathot, och det är den ökande bilismen som står för den största delen av hoten. Här i Storstockholm har vi förutsättningar att kraftigt öka andelen spårbunden trafik,

att öka andelen kollektivtrafikresenärer, för att få fler att lämna bilen. Här bor vi tätt, här kan vi bygga spår.

Vi vet att det behövs 5–6 miljarder till SL i investeringar och reinvesteringar så att tågen går i tid och nya tåg kan börja gå. Arbetet förra mandatperioden var bra, och det som alliansen gör vidare är bra, men det behövs mer satsningar för att tågen faktiskt ska gå i tid. Då måste staten skjuta till de medel som behövs. De 10 miljarder som staten utlovat – mot 5–6 miljarder årligen – är alltså alldeles för lite för de behov som vi har.

I varje statligt investeringsbidrag till infrastruktur förordar vi att för varje krona till vägar ska 3 kronor gå till kollektivtrafik. I dag gör man tvärtom. I det förslag som finns i Stockholmsförhandlingen säger man att 75 miljarder ska gå till vägar, men till spår ska bara 35 miljarder gå, eller 63 miljarder till hela kollektivtrafiken. Man satsar alltså mer pengar på vägar i Stockholm än på kollektivtrafik. Vi menar att det måste till en helt annan prioritering.

I enlighet med folkomröstningens rungande ja till trängselskatt vill vi låta pengarna därifrån till största delen gå till kollektivtrafiken. Men vi har inte räknat med dessa pengar – 250–400 miljoner per år – eftersom vi just nu inte har makten. Kollektivtrafiken skulle alltså egentligen kunna få väldigt mycket mer pengar.

Varför gör vi de här prioriteringarna? Ja, vi vet att 70 procent av dem som kör bil är män. Det här är alltså en prioritering som har gjorts utifrån mäns behov. Vi vet att det är fler kvinnor som reser med kollektivtrafiken, och de byter flera gånger varje dag – kanske för att lämna eller hämta barn, för att handla och göra andra ärenden. Vi anser att det är männen som måste överge bilen för att gå över till kollektivtrafik.

Det är helt absurt att det i dag faktiskt är väldigt mycket billigare att ta bilen, om vi tar bort bilkostnaden som man har. När man står där i en valsituation – ”Hur ska jag åka i dag?” – vet man att med bil så åker man ungefär två mil för en tjuga. Ska man åka kollektivt kan det med förköp kosta 52 kronor, om man inte har ett SL-kort, och det kan bli så mycket som 80 kronor. Det är absurt att det är sådana skillnader och att bilen alltså är billigast. Tänk då om det är en hel familj som ska resa och göra någonting!

Vi vill återinföra enhetstaxan och avskaffa zonerna. Som andra talare har sagt här i dag är det orättvist att den som passerar en kommungräns ska betala mer eller att den som har hela tunnelbanan till sitt förfogande betalar mindre. Vi anser att alla ska betala samma låga avgift.

Vi tillbakavisar kraftigt alliansens höjning av priset på SL-kortet. Gustav är inte här just nu, men till honom skulle jag vilja säga att vi tvingades höja SL-kortet och skatten förra mandatperioden därför att vi fick en länsrättsdom på att vi var tvungna att åstadkomma en budget i balans. Men ni väljer att sänka skatten och höja priset på SL-kortet, och det är ett fritt val som ni har. På ett år har ni faktiskt höjt avgiften med 90 kronor.

Vi anser att det måste bli mycket enklare att resa med SL, och då framför allt för alla som byter vid stora knutpunkter, till exempel Gullmarsplan, Tekniska högskolan, Centralen, Östra station, Slussen med flera. Vi vill ha fler öppna spärmlinjer och mer personal. Vi tycker att det är en bra idé som Miljöpartiet har att ta bort alla spärrar, men vi tror att tiden kanske inte riktigt är mogen att just nu ta bort alla. Men vi kan börja på de här stora knutpunkterna – det kan inte vara meningen att man ska behöva visas en massa gånger. Till exempel en glasspärr kostar 150 000. Vi har 230 spärrlinjer, och de flesta spärrlinjer har ett antal spärrar. Lågt räknat – om varje spärrlinje bara skulle ha en spärr – skulle det kosta

138 miljoner och 14 miljoner för underhåll. De pengarna tycker vi i stället ska användas till mer personal som hjälper trafikanterna till rätta och naturligtvis fler kontroller, för alla ska betala för sig.

Störningsinformationen måste bli bättre – jag tror att Lars var inne på att investeringar skjuts på framtiden. Det är oerhört viktigt att resenärerna får reda på om bussen eller pendeln är försenad, hur lång förseningen är och var och när det kommer ersättningsbussar. Det är oerhört viktigt att den här informationen byggs ut snabbt.

Vi i Vänsterpartiet avskaffar helt avgifter för barn under 17 år i kollektivtrafiken. Vi tar barnkonventionen på största allvar – barn har ingen egen inkomst. Vi tror att gratis kollektivtrafik är en viktig strategi för att få fler resande och för att behålla ungdomarna som resenärer i vuxen ålder.

Vi anser också att det ska vara lönsamt att vara en trogen resenär. Därför har vi infört en klimatbonus. Man kan till exempel tänka sig att var tolfte månad blir gratis. När vi bad SL att räkna på det konstaterade man att SL troligtvis tjänar pengar på det – då är det fler som köper månadskortet. Vi tycker att alla trogna SL-resenärer tar ett mycket stort ansvar för klimathotet, och de bör premieras.

Vi vill tidigarelägga Spårväg syd, en första förbindelse mellan Älvsjö, Kungens kurva och Flemingsberg – vi har inga tvärförbindelser där som fungerar och är smidiga – och börja nu. Tvärbanan blev en succé – låt oss fortsätta med succén och bygga klart Tvärbaneringen runt Stockholm och börja med Tvärspårväg syd. Ni kommer ihåg vad jag sade i början: Vi har ju alla dessa miljarder som vägarna ska kosta. Ta dem till spåren i stället!

Det är upprörande att Moderaterna går till Stockholmsförhandlingen med en skrivelse om att vi i landstinget vill senarelägga tunnelbanan till Nacka. Mig veterligt har den frågan aldrig varit uppe till diskussion eller beslut eller stått på någon dagordning. För oss i Vänsterpartiet är det självklart att tunnelbanan från Kungsträdgården till Nacka ska prioriteras och tidigareläggas – det är ett område som saknar spår.

Vi tror också på spår som komplement till kollektivtrafiken och skulle därför vilja göra en satsning till Kungens kurva från Skärholmen.

Vi här i landstinget måste ligga i framkant för att klara målen om kraftigt minskade utsläpp. Vi i Vänsterpartiet tar ansvar för en långsiktigt hållbar miljö. Vi satsar på kraftigt utbyggd kollektivtrafik som attraherar alla människor. Det kostar en hel del pengar nu, men det kommer att kosta mycket mer att strunta i klimathotet. Det går att ändra människors beteende. Det går att få män att gå över från bil till kollektivtrafik. Det handlar om något så viktigt och självklart som att rädda vår miljö.

Med detta yrkar jag bifall till Vänsterpartiets budget.

Anförande nr 68

J a n S t e f a n s o n (kd): Ordförande, ledamöter och åhörare! Varje år kostar klotter och plankning 300 miljoner, pengar som kunde användas till trafik. Men jag vill egentligen inleda med en verklighetsbeskrivning som gick att läsa i gårdagens nummer av tidningen Punkt SE. Krönikören heter Tomas Carneheim, 44 år, SO- och svensklärare i Huddinge. Rubriken var: "Bitterheten ger mig lust att kasta ägg på pendeltåget". Han skriver ungefär så här:

Just denna morgon är det extra viktigt att jag är i tid till jobbet. Som lärare ska jag ha ett elevvårdssamtal innan min första lektion. Kuratorn på skolan, en elev och dennes föräldrar väntar mig halv åtta. Medveten om det har jag anträt perrongen vid Södra station fem minuter innan tågets avgång. Klockan är tjugo i sju. Än så länge finns det inget meddelande om försening. Men jag tittar med viss oro mot monitorn som visar tågens avgångar.

Informationen på skylten berättar snart att tåget mot Södertälje är en minut sent, trots att det egentligen redan nu är snart tre minuter sent. Det är i denna stund som dagens första stråk av adrenalin frigörs. Skylten ändras snart igen – tåget blir sex minuter försenat. Därefter en högtalarröst som beklagar: "Tåget ställs in på grund av personalbrist!" Det är då bitterheten talar direkt till mig och säger: "I morgon ska du visa ditt missnöje". Därefter kommer en massa saker som jag inte tar med här. Krönikören fortsätter sedan: I Sverige knyter vi näven i fickan, försöker tänka positivt. Vi agerar väluppfostrat.

Är det någon som känner igen sig? Jag gör det.

I den kristdemokratiska ideologin är förvaltarskap en central tanke. På trafikens område innebär den ett ansvar för människor och miljö men också ett ansvar att utveckla och förvalta våra tillgångar. Förvaltarskapsprincipen är ingenting värd om vi inte använder den som en styrande princip.

Om vi ska kunna se våra barnbarn i ögonen måste vi bygga ett långsiktigt hållbart samhälle. Att få fler människor att resa med kollektivtrafiken är den enskilt viktigaste åtgärd som Stockholms läns landsting kan vidta för att minska den negativa klimatpåverkan som bilismen står för. Därför är vi kristdemokrater både glada och stolta över att fler än 710 000 resenärer reser med SL varje dag. Detta är ett nytt rekord i SL:s historia. Sju av tio resenärer uppger dessutom att de är nöjda med SL under november 2007. Aldrig tidigare har så många resenärer varit så nöjda med SL. 20 000 fler resenärer reser med SL hösten 2007 än hösten 2006.

Hur såg det ut när Kristdemokraterna tillsammans med våra vänner i alliansen tog över rodret i landstinget? Vad lämnade det tidigare rödgröna styret ifrån sig? SL gick med rekordunderskott, och allt fler var missnöjda med att trafiken aldrig kom i tid. Aldrig tidigare hade en SL-minut varit så lång som för den som möttes av inställda bussar och pendeltåg som tagits ur bruk på grund av vagnfel eller något annat.

Nu kan vi se förbättringar. Andelen utförd trafik har ökat i både pendeltåg, tunnelbana och bussar. Vi har infört studentrabatt, som vi tidigare fick hårt motstånd från den dåvarande majoriteten mot. Vi har stärkt utbudet av trafik på en rad områden med bland annat tio direktbusslinjer som avlastar spårtrafiken och förlängd rusningstrafik, med insatståg på tunnelbana och lokalbanor.

Våra insatser har givit resultat. Resenärerna verkar ha uppskattat att vi har prioriterat att resan med SL ska vara såväl säker och trygg som punktlig. Trots att resenärernas nöjdhet med pendeltrafiken har ökat från 36 procent till 53 procent på ett år återstår det mycket att göra. Därför fortsätter vi att prioritera säkerhet, trygghet och punktlighet.

Stockholms län är en tillväxtregion. Befolkningen ökar med omkring 20 000 personer årligen. Därmed ökar också behoven av kollektivtrafik. Det är viktigt att Stockholms län men också Mälardalsregionen betraktas som en gemensam bostads- och arbetsmarknad. Utan fungerande, bekväm och snabb kollektivtrafik i alla delar av länet och regionen hämmas tillväxten och människor hindras i ett fritt bostadsval. Tillsammans med alliansen tillför Kristdemokraterna därför

under de kommande åren ytterligare 2 miljarder kronor till SL i ökade anslag för en mer trygg, säker och punktlig SL-trafik.

Oppositionen vill säkert att dagens debatt ska handla om den höjning av taxan som alliansen föreslår i stället för oppositionens avsaknad av förslag till förbättringar inom SL. Höjningen av taxan innebär ökade möjligheter med mer resurser att klara av en trygg, säker och punktlig trafik. Jag är övertygad om att detta hänger ihop. Det går inte att lova en bra kollektivtrafik, som oppositionen gör, om man samtidigt föreslår en urholkning av SL:s ekonomi genom att man vill återinföra enhetstaxan. Enhetstaxan bidrog inte heller till någon egentlig resandeknäckning men minskade antalet trogna periodkortsköpare och därmed intäkterna för SL.

Kristdemokraternas satsningar tillsammans med alliansen på en trygg, säker och punktlig kollektivtrafik står mot Socialdemokraternas förslag om nedskärningar. Om oppositionens förslag skulle bli verklighet får vi alla en sämre kollektivtrafik med indragna turer på både tunnelbana, pendeltåg och bussar. I sin förlängning leder detta till att fler väljer att resa med bilen i stället för att resa med SL.

Socialdemokraternas förslag är inte förenligt med en långsiktigt hållbar utveckling utan resulterar i en sämre miljö, vilket vi inte kan acceptera. I stället kan vi nu se fram emot de kommande satsningarna inom kollektivtrafiken.

Ett av huvudmålen för Kristdemokraterna i alliansen för budget 2008 är förbättrad tillförlitlighet i kollektivtrafiken. Det är grunden för en fortsatt god resandeströmning till SL, där allt fler resenärer blir allt nöjdare.

Kristdemokraterna anser att vi fått stort gehör för många av våra frågor. På område efter område uppfyller vi nu det som vi lovade våra väljare. Vi tar ett helhetsgrepp på trafiksäkerheten genom SL:s nya trafiksäkerhetspolicy. Alliansens landstingsbudget innehåller också en satsning på alkohol i alla bussar. Med alkohol kan SL garantera att varje förare är nykter när han eller hon sätter sig bakom ratten, något som ingen borde ha invändningar emot.

Ändå nås vi av rykten om motstånd från förarnas personalrepresentanter inom SKAF. Det sägs bland annat att det skulle kränka förarens integritet om alkohöset ger utslag när det finns passagerare i bussen.

Sedan flera år är alla bussar i bland annat stadstrafiken i Karlstad utrustade med moderna och driftssäkra alkohol med mycket goda resultat som följd. Alkohol har också införts i Östergötland, Dalarna och Värmland förutom Karlstads innerstad. Som ansvariga politiker måste vi ta ställning till vilket som ska väga tyngst – ett avslöjande av en påverkad förare eller passagerarnas säkerhet. Vi kristdemokrater väljer säkerheten och kundperspektivet. Det är angeläget att SL har en bra relation till facken, men i denna fråga ser vi ingen anledning för SL att låta facket äventyra resenärernas, medtrafikanternas och chaufförernas säkerhet.

Enligt Vägverket kör varje dag mellan 12 000 och 15 000 förare alkoholpåverkade. Cirka 10 procent av dessa 15 000 är yrkeschaufförer. Därför påbörjar vi nu under 2008 införande av alkohol i bussar och färdtjänstfordon. Jag noterar att Socialdemokraterna i sin budget inte med ett enda ord nämner alkohol. Vi inför en sittplatsgaranti på alla bussar som kör över 70 kilometer i timmen samt utökad grundutbildning för chaufförerna.

Självklart skulle vi egentligen vilja gå betydligt fortare fram för att öka trafiksäkerheten, men satsningar på ökad trafiksäkerhet tar tid eftersom trafiksäkerhet till stor del handlar om attityder.

Vi kristdemokrater är också stolta över att införa dygnet-runt-trafik på helger i pendeltåg och tunnelbana. Eftersom vi tillför 2 extra miljarder till SL de kommande två åren har vi möjligheter till denna stora satsning. Det är dock inte allt. Alliansen genomför femtonminuterstrafik på pendeltåg på sommaren. Vi kristdemokrater är särskilt glada för de stora satsningar som görs på spårvägar i alliansens budget. Vi inför sjuochenhalfminuterstrafik på Tvärbanan i stället för tiominuterstrafik. Vi införskaffar också nya moderna spårvagnar till Nockebybanan.

Sedan många år har Kristdemokraterna motionerat om en förlängning av Djurgårdslinjen fram till Centralstationen. Nu äntligen verkar den efterlängtdade förlängningen kunna genomföras. SL har tagit sitt ansvar för frågan, och nu är det upp till majoriteten i Stadshuset att hantera Djurgårdslinjen för att den ska bli verklighet. Vi vill se museispårvägen ersättas av en modern spårvägstrafik utan behov av fossila bränslen och medverka till att tränga, ineffektiva gatuutrymmen ersätts med effektiva, moderna spårvagnar, som ett led i att vara med och skapa framtidens trafiklösningar.

För oss kristdemokrater är dessa satsningar en bra början. I framtiden vill vi gärna se en konvertering av linje 4 till spårvägstrafik.

När jag har läst Socialdemokraternas budgetförslag har jag blivit förvånad över den totala bristen på förslag till förbättringar och utbudsökningar. S nämner inte med ett enda ord dygnet-runt-trafik på helger i pendeltåg och tunnelbana, utökad turtäthet på Tvärbanan eller nya vagnar till Nockebybanan. Det är genant mot resenärerna att inte komma med några förslag till direkta förbättringar och utbudsökningar i SL-trafiken. Ni har inga förslag som innebär ökad kollektivtrafikandel.

Tidigare har inte SL fått sin berättigade andel av statliga medel till de investeringar som regionens fortsatta utveckling kräver. Regeringen måste inse att en fullgod infrastruktur i landets tillväxtcentrum är en nationell angelägenhet och överföra statliga medel till regionen motsvarande det som andra regioner har fått. Här har Stockholms läns landsting en viktig roll att spela som viktig aktör i bildandet av regionkommunen Mälardalen. Det är inte rimligt att investeringar i infrastrukturen går denna region förbi på grund av att vi talar med flera olika röster och av att vi historiskt har hävdad olika intressen. De pågående trafikförhandlingarna ger oss alla hopp om att detta nu har ändrats.

Stora investeringar i kollektivtrafik och övrig infrastruktur ligger framför oss. Det kräver en kraftfull och långsiktig politik där regionens kommuner såväl som landsting och stat tar sina åtaganden på allvar. Vi kristdemokrater tillsammans med våra vänner i alliansen styr med tillförsikt SL mot en framtid där SL får fler och mer nöjda resenärer tack vare ökad trygghet, säkerhet och punktlighet. Nu är den framtiden här. Tomas och de andra resenärer som jag berättade om i början måste kunna lita på kollektivtrafiken.

Eftersom det under det här avsnittet också kommer att hanteras en motion som Sten Erson-Wester har skrivit vill jag tillägga att jag är glad över att SL har svarat så positivt på motionen, som handlar om samordnad informationspolicy för funktionshindrade med begränsad rörlighet.

Därmed, fru ordförande, vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Tage Gripenstam (c): Ordförande, fullmäktige! Vi är nu inne på trafikavsnittet, framför allt SL till att börja med. Men som flera andra har gjort skulle jag ändå vilja börja med klimatfrågan och säga precis som de att det här är något som nu har gått så långt att vi måste börja driva den frågan ganska hårt även i den här verksamheten.

Kollektivtrafiken har väl under flera år nu ansetts vara den del av SL:s verksamhet som mest kan påverka miljön på ett positivt sätt. Det som nu växer fram – det har nämnts i tidigare debatter – är naturligtvis de miljöprogram och de steg där som man nu har genomfört i övriga verksamheter inom landstinget; steg 5 är det som gäller. Vi i Centerpartiet tycker att det är väldigt positivt att övriga alliansen ville fortsätta det arbetet, så att steg 5 nu håller på att genomföras för fullt. Nu måste vi sikta på steg 6, och där är naturligtvis kollektivtrafiken en väldigt viktig del.

Kollektivtrafiken har egentligen *ett* fokus utöver det här, och det är på resenären. Jag tycker att det är viktigt att slå fast det. Det är vårt fokus när det gäller kollektivtrafiken och varför vi ska ha den. Det handlar naturligtvis om både arbets- och fritidsresor. Men hur ska vi få fler att använda kollektivtrafiken? Hur ska vi fortsätta den positiva trend som nu ändå råder? Det handlar om ledorden: trygghet, säkerhet, tillgänglighet och tidtabellspassning.

Det här är i första hand kvalitetsfrågor. När man tittar på hur det ser ut finner man att pendeltågen är ett avskräckande exempel på hur det egentligen inte ska vara, trots att det har blivit bättre. Här finns det mycket att göra.

En annan sak är framkomligheten för bussarna. Det tror jag också är någonting som man måste arbeta mer aktivt med, framför allt tillsammans med våra kommuner. De insatser som alliansen har gjort – och naturligtvis en del som den tidigare majoriteten har gjort – börjar ge lite resultat i trafiken. Men när vi går in i 2008 är det klart att vi kommer att se nya satsningar – en del har redan räknats upp här.

Vi kommer att ändra turtätheten på Tvärbanan till sju och en halv minut i rusningstid. Vi kommer att ha förbättrad nattrafik, bland annat i tunnelbanan och på pendeltåg på helgerna, även om Lars Dahlberg inte tycker att man behöver det, och vi kommer att utöka pendeltågstrafiken på sommaren till femtonminuterstrafik, vilket naturligtvis gynnar resandet på olika sätt. Sittplatsgaranti införs fram till 2009 på alla bussar som kör över 70 kilometer i timmen. Det är också en väldigt viktig satsning; det är en trafiksäkerhetsåtgärd.

Det finns väl anledning att säga att vi kommer att förbättra kollektivtrafiken till Nynäshamn och Hölö, som var en debattfråga i förra fullmäktige. Socialdemokraterna krävde bland annat pendeltåg, vilket jag tycker att man ska fortsätta att arbeta för även om tekniken innebär att det är svårt. Därför ökar vi nu i stället trafiken med direktbussar. Det är ett bra exempel på en kollektivtrafiksatsning som gör länet rundare.

Precis som Kristdemokraterna tycker vi att det är bra att man inför alkoholås i bussarna. Sedan måste man naturligtvis hitta ett system som fungerar tillsammans med personalen. Vi tar krafttag mot klotter och skadegörelse. Vi kommer att införa lokala kort i Södertälje, Nynäshamn och Norrtälje. Till skillnad från en del andra tycker vi att det är bra att man tar krafttag mot fuskåkning. Det här är en solidarisk tjänst, och den ska man också solidariskt vara med och finansiera. Då kan vi inte tillåta att människor inte betalar för sig.

När det gäller miljöfrågorna har vi bland annat krav på minskad användning av miljöfarliga däck i verksamheten. Energieffektiviseringsprogrammet ska skärpas,

både för att minska kostnaderna och för att minska miljöpåverkan. Miljövänliga bränslen ska användas i allt större utsträckning.

Vi har också ett krav att SL ska söka fler leverantörer av biogaser och andra miljövänliga drivmedel även för de bussar som trafikerar andra delar av länet än Stockholms innerstad. Där kan väl jag som kommer från Södertälje säga att det finns ett intresse att titta på det här i Södertälje kommun, bland annat från vår renhållnings sida.

Det här är exempel på satsningar som nu görs för att förbättra kollektivtrafiken under 2008. Det kostar naturligtvis pengar – det måste man konstatera. Då krävs det också att bland annat priset på månadskortet höjs. På den punkten fördes det tidigare i dag en konstig argumentering, där man sade att man själv hade varit tvungen att höja priset med 100 kronor 2002 men att vi däremot inte är tvungna att höja det nu – nu ska det finansieras på annat sätt. Det är självklart så att vi måste göra det här för att kunna åstadkomma den kvalitet och trygghet som behövs för att människor ska åka kollektivt.

När jag lyssnade på Lars Dahlberg slogs jag av att jag har lite svårt att se att Socialdemokraternas budget är fullt finansierad, men det kanske går att förklara på något sätt. Kanske är förklaringen att ni anser att ni inte har fått svar på vad enhetstaxan för SL verkligen kommer att kosta. Det blir nog i alla fall betydligt dyrare än vad ni har räknat med.

När det gäller investeringar vill jag säga att det är en enorm investering som ligger framför oss – 14 ½ miljard satsar alliansen. Det är så mycket att åtminstone s och v inte vill lägga in ännu mer pengar. Miljöpartiet lägger in lite mer. Det är ett väldigt tufft investeringsåtagande.

Självklart ska den nya regeringen prövas i den här frågan. Jag hoppas verkligen att den står pall för det provet. Det behöver Stockholmsområdet, och vi ska alla hjälpas åt för att det ska lyckas. Jag hade inte tänkt ägna den här första stunden åt någon sorts Cederschiöldsdebatt, som några har gett sig in i. Däremot kan man konstatera att vi naturligtvis ställer oss bakom den 50-procentsregel som Lars Dahlberg brukar ta upp. Problemet är att det väl inte finns någon regering – åtminstone inte den vi har haft under de tidigare tolv åren – som har lyckats leva upp till den. Dessutom har de tidigare regeringarna definitivt inte varit Stockholmsvänliga och inte investerat någonting i Stockholm. Vi skulle ha ett mycket bättre läge i dag i både kollektivtrafiken och biltrafiken om vi under de senaste tolv åren hade haft en regering som hade varit beredd att satsa på det sätt som behövs i Stockholmsområdet.

Det här är en stark budget för SL, och en stark budget för landstinget. Jag är som centerpartist väldigt glad för att vi kan stå bakom den här kollektivtrafiksatsningen. Den för kollektivtrafiken framåt. Det är inte så att vi har nått vägs ände – tvärtom – men i och med att den går framåt kan vi fortsätta att utveckla kollektivtrafiken för att få fler resenärer att välja kollektivt resande framför bilen. Det måste vara en av våra viktigaste målsättningar.

Anförande nr 70

Landstingsrådet **Wennerholm (m)**: Fru ordförande, landstingsledamöter! Det här är ju en intressant debatt, och ibland undrar man om man inte skulle behöva dra in skolfrågorna i landstingsdebatten också, för det är ju uppenbarligen inte lätt att räkna.

En sak kan vi i alla fall konstatera, nämligen att det inte finns någonting som är gratis. Nolltaxa eller enhetstaxa eller att ta bort intäkter som SL har i dag är inte gratis. Från den utgångspunkten blir det rätt fascinerande när man säger att man tillför si eller så många miljoner. Vi tillför 460 miljoner, säger Vänsterpartiet. Vi tillför 248 miljoner, säger Miljöpartiet. Men ni har ju också tagit bort intäkter för SL. Det ni inte låtsas om är att Ingemar Ziegler och hans gäng där borta på huvudkontoret inte får de intäkter de har i dag från taxorna. Det innebär att ni blir svaret skyldiga.

Sanningen är att Miljöpartiet är gröna utan pengar, och vi är gröna med pengar. Ni ska ju spara på trafiken som finns i dag! I Miljöpartiets fall är det 100 miljoner som fattas när man har gjort sanningens rätta experiment. Det går inte att komma undan. Ni tar bort intäkter från taxorna. Ni vill inte ha några zoner, och ni vill säga nej till avgiftshöjningen. Där blir då Miljöpartiet skyldigt 100 miljoner. Vänstern är ännu värre – 135 miljoner. Varifrån ska ni ta de pengarna? Det är ju intäkter som SL har och som ni inte har med. De svarar inte mot den skattefinansiering som ni tillför. Så ser verkligheten ut.

Sedan blir det ju absolut inte bättre av att Miljöpartiet försöker ta åt sig äran av tidigare borgerliga beslut om anskaffning av pendeltåg. Det blir bara sämre om man tar åt sig äran av vad andra har gjort. Vi byter ju också majoritet ibland; ibland har vi fattat besluten, och ibland har ni fattat besluten. Men i det här fallet var det Elwe Nilsson som höll i beslutet. Så ser verkligheten ut.

Anförande nr 71

Landstingsrådet **Dahlberg (s)**: Christer Wennerholm! Det här med att räkna är intressant. Vi hade, som jag sade tidigare, svårt att få fram pålitliga uppgifter när det gäller enhetstaxan, men vi har faktiskt tagit väldigt seriöst på uppgiften i den budget som vi har räknat på, och vi har tagit till i överkant. Jag har några bilder som jag tänkte visa på overheadapparaten.

Jag tycker att det är ett bekymmer att vi har en marknadsavdelning på SL som inte klarar av att räkna på vad olika taxekonstruktioner skulle kunna innebära, men vi har ändå lyckats få fram hyfsade uppgifter och dessutom tagit till i överkant när det gäller intäktssidan. Den budget som vi har presenterat här i dag omfattar 10 670 miljoner, och den som alliansen har presenterat omfattar mindre pengar. Det är möjligt att man kan kalla den en nedskärningsbudget, men då räknar vi väldigt olika – det är bara att konstatera.

När det gäller investeringssidan ligger vi på samma nivå som allianspartierna. Det är möjligt att man skulle kunna beskriva det vi vill investera som en nedskärning också, men då sitter vi väl i samma båt allihop, skulle jag vilja säga.

Sedan till rekordsatsningen. Det vi har kunnat konstatera när vi har gått igenom er budget är att det där finns ungefär 100 miljoner till ny trafik. Annars går ju er budgetförstärkning åt till att betala den befintliga trafiken och inte minst till att betala den trängseltrafik som landstinget numera får bekosta självt. Under försöksperioden var det staten som stod för den, eller snarare trängselskattens intäkter. Här är det snarare fråga om en ökad kostnad på 300 miljoner än om någon rekordsatsning.

Om ni nu står för en rekordsatsning som du säger, Christer Wennerholm, så skulle jag vilja veta var de 100 000 nya sittplatser som vi hade under trängsel-skatteförsöket är. Dem var vi nöjda och stolta över. Vi kunde faktiskt redovisa varenda sittplats i de faktaunderlag som fanns. Men om du nu har gjort en rekordsatsning lär det väl finnas 100 001 nya sittplatser i kollektivtrafiken. Jag har inte sett dem i er redovisning.

Däremot har ni lovat en del andra satsningar. På senaste styrelsemötet i SL fick vi ju veta hur det låg till med dem. Nattrafik på helgerna har ni lovat. Det finns inte med i banplanen för 2008. Tätare trafik på Tvärbanan. Det är skrivet i stjärnorna. Det hänger på att nya fordon kan levereras. Annars får man skjuta på det. Tätare trafik på pendeltågen till sommaren finns inte heller i banplanen. Dessutom är det ju lokförarbrist, vilket har framgått av några inlägg, och lokförarna ska ju också ha semester. Jag vet inte vilka lokförare du då ska mobilisera till den sommartrafiken.

Sittplatsgarantin gör ni ett stort nummer av. Det är oerhört viktigt, inte minst ur trafiksäkerhetssynpunkt, att man har sittplatsgaranti på alla busslinjer som har trafik som går snabbare än 70 kilometer i timmen. Men SL meddelar att man inte kan ge någon sådan garanti under 2008.

När det gäller trafik till nya bostadsområden, som är ett annat löfte, kommer det att startas ny trafik i ett fåtal områden i augusti 2008. När det gäller nattrafiken på tunnelbanan har vi fått veta att den ska kunna komma i gång i augusti.

När du tidigare beskrev vår budget, Christer Wennerholm, talade du om politiskt lurendrejeri. Jag nöjer mig med att konstatera att man nog kan tvista rätt rejält om vad som är politiskt lurendrejeri i de olika budgetförslagen här i salen.

Anförande nr 72

Gunilla Roxby Cromvall (v): Ordförande, ledamöter och åhörare! Det är intressant att man blir attackerad för felräkning. Jag hade inte tänkt på att det kunde bli så, så jag har inte gjort några fina overheadbilder. Men vi har absolut räknat rätt.

I vår budget satsar vi 460 miljoner mer än vad alliansen gör, och varenda satsning som vi har gjort är täckt i ekonomin. Men vi har inte lagt in den vinst som SL säger att det troligen blir av att vi ger en klimatbonus till de trogna SL-resenärerna.

Jag sade också att vi inte heller har räknat in trängselskatten, som Lars Dahlberg precis har visat. Anledningen till det är att vi inte äger den frågan. Hade vi varit vid makten hade vi fått in de pengarna också, och det är 260–400 miljoner. Men det har vi inte räknat in. Vi kan alltså räkna.

Jag ställde en fråga till dig, Christer, som du undviker att svara på. I Stockholmsförhandlingen hörde jag att Stockholms läns landsting har tagit beslut om att senarelägga tunnelbanan till Nacka. Vi har aldrig tagit något sådant beslut; den frågan har över huvud taget aldrig varit uppe på dagordningen. Om man ska göra en överenskommelse om Stockholmstrafiken och vårda den – hur kan man då gå till väga på det sättet att man hindrar andra partier att säga sitt i den viktiga frågan? Tunnelbanan till Nacka behövs och behöver tidigareläggas.

Anförande nr 73

Landstingsrådet **Wennerholm** (m): Den bild jag nu visar på OH-projektorn kan man titta på, när man nu börjar prata om trängselskatt hit och dit, vilka beslut som är fattade för innevarande år och vad som gäller för budgeten för nästa år. Så här ser verkligheten ut.

Ni kommer aldrig ifrån att ni på något sätt ska täcka de intäkter som vi har i form av att vi har ett annat taxsystem eller högre taxor. Så ser verkligheten ut! Och det är ju inte gratis. Då kan ni ju inte göra samma satsningar – det går inte att få ihop, mina vänner. Om ni ska hålla fast vid att ha en lägre taxa får ni nog säga att ni tillför ännu mer skattemedel. Det där kunde ni ju räkna ut när ni satt i majoritet. Då gjorde ni ju rejäla höjningar av SL-taxan, för då var ni tvungna att finansiera era förslag. Att säga att man både kan göra samma utbyggnad som vi gör och ha lägre taxa är lurendrejeri. Så kommer inte verkligheten att se ut.

För innevarande år är Vänstern och Miljöpartiet de facto skyldiga att tala om hur man ska täcka 135 miljoner i Vänsterpartiets fall och 100 miljoner i Miljöpartiets fall. Jag väntar på de svaren.

När det gäller prioriteringar är det faktiskt så att såväl SL:s styrelse som landstingsstyrelsen har fattat beslut om vilka investeringar som ska göras, Gunilla. I handlingen som fullmäktige om en liten stund fattar beslut om finns också den här prioriteringen. Så ser verkligheten ut. Jag är ledsen, men besluten är fattade.

Anförande nr 74

Yvonne Blombäck (mp): Ordförande, åhörare och ledamöter! Det har gjorts en hel del konstiga så kallade verklighetsbeskrivningar från talarstolen. Visst, jag kan ta tillbaka vad jag sade om de nya pendeltågen, om den frågan inte låg på vårt bord utan det var den moderata ledningens förtjänst. Å andra sidan tog ju Centern åt sig äran av övergången till förnybart bränsle, men det beslutet fattade faktiskt vi. Sanningen när det gäller verklighetsbeskrivningen är nog att det är ett bollande hit och dit.

Men när det gäller den typ av siffror som nyss presenterades vill jag säga att de är totalt hypotetiska. Vi har också frågat efter uppgifter om kostnaden för enhets-taxan, och vi har fått svaret att den är ungefär densamma som den höjning av avgiften som Moderaterna lägger in. Det har vi självfallet räknat med i vår budget. Det är alltså inte fråga om någon neddragning.

Sedan har vi också blivit påhoppade för förslaget om öppna spärrsystem. Man har sagt att det skulle betyda ökat klotter och ökat fuskåkande och gjort andra sådana insinuationer härifrån talarstolen. Jag ber alliansen läsa vår att-sats 5 på sidan 32 i vår budget. Den är klart och tydlig, och jag sade det också från talarstolen: För oss ingår det alltså också att antalet kontroller ska öka – i dag är de totalt obefintliga. Det är inte fråga om att vi snackar om gratistrafik, men vi prioriterar på andra sätt.

Majoritetens budget är också hypotetisk. Ni räknar med en resandeökning trots att ingen vet om den kommer att hålla i sig. Vi tror inte det, med tanke på ert sätt att tänka. Vi tror att vårt sätt att tänka ger fler resenärer. Där har ni skillnaden mellan våra budgetar.

Anförande nr 75

Landstingsrådet **Wennerholm** (m): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Det var ju intressant! Hypoteser är alltså underlaget för Miljöpartiets budget! Det är ju oerhört tryggt för resenärerna att stödja sig på hypoteser att man ska klara

finansieringen av utbyggd kollektivtrafik. Det går inte ihop! Det går inte att första ta bort pengar och sedan säga: Vi bygger ut lika mycket som ni gör, för enligt hypotesen har vi ändå de pengar som vi plockar bort när vi tar in mindre pengar på taxan.

Ni lever i er värld, och det är ju oppositionen förunnat att kunna lägga fram sådana budgetar; så ser ju verkligheten ut hos er. Men problemet är att förr eller senare ska ni upp till bevis. Det är precis vad som hände under det här året – ni skulle ju upp till bevis när det gällde konsekvenserna av vad vi gjorde. Det var ju så hemskt att vi såg till att få in 20 kronor mer genom en taxehöjning så att vi kunde förbättra trafiken. Men resultatet av det ser vi nu: Vi har nöjdare resenärer, och det är fler som reser. Och vi tänker fortsätta den framgångssagan. Det är nog så att vi är grönare än ni är! Vi ser mer till en hållbar utveckling, och vi har pengarna att genomföra den. Ni har bara hypoteser!

Anförande nr 76

Yvonne Blombäck (mp): Det är roligt med retorik i fullmäktige; det tycker jag om. Ni har också hypoteser, Christer Wennerholm! Er budget bygger på ett antagande om x antal biljettintäkter som ni förväntas få in och x antal resandökningar som ni väntar er. Så upp till bevis! Samma sak gäller självklart för er – det är ingen skillnad.

När det gäller enhetstaxan handlar allting givetvis om en relation mellan pris och kvalitet. Samma sak gäller förhållandet mellan bil och kollektivtrafik – det var precis det jag redovisade förut: folk väljer i högre grad bilen när det är krångligt att resa kollektivt. Självklart valde folk nu att köpa enkelbiljetter i stället för månadskort – det har vi sett nu och vi tar till oss det. Men därför höjer vi priset på enkelbiljetten och sänker det för månadskortet. Vår budget är alltså lika hypotetisk som er. Upp till bevis! Det ska bli jättekul att se hur fel ni får.

Anförande nr 77

Tage Gripenstam (c): Jag blev apostroferad av Yvonne i det hon sade om förnybara bränslen, och det var det jag reagerade på. Det är väl härligt med den här gröna konkurrensen! Det är förmodligen sådant som driver utvecklingen framåt, så vi får väl dela på äran. Det är ju trots allt inte landstinget som har gett möjligheten till förnybara bränslen; det är rätt många andra aktörer där. Det viktigaste är naturligtvis resultatet. Här handlar det mycket om att fortsätta att vara väldigt aktiv med att byta ut framför allt de bensindrivna bussarna men naturligtvis också bilarna mot sådana som går på etanol och på gas. Det är det som finns utvecklat i dag och som finns på marknaden, och sedan får vi vänta in – eller rättare sagt driva på – utvecklingen på annat, så att vi klarar av att byta ut allt fossilt bränsle, gärna i hela världen.

Sedan tror jag stenhårt på fler resenärer med vår politik. Det som ger resultat är trygghet, tillgänglighet, tidtabellspassning och kvalitet. Det är det som gör att människor åker med vår kollektivtrafik.

Anförande nr 78

Landstingsrådet Wennerholm (m): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Nu när den tekniska utrustningen fungerar igen tänkte jag ta chansen och visa bilder på de relationer som vi har pratat om. Om man tittar på ett stapeldiagram över hur satsningarna ser ut kan vare sig Lars Dahlberg eller någon annan komma undan att verkligheten ser ut som bilden visar. Om det i din beskrivningsvärld är så uselt och ynkligt att detta inte är värt att tala om, då är det upp till bevis för dig att ni med era budgetar skulle ha satsat mer under två år än vad vi har gjort.

Men sanningen är annorlunda. Det handlar om den största SL-satsningen någonsin, om man undantar när tunnelbanan byggdes ut, men då betalade inte regionens egna skattebetalare direkt, utan huvuddelen av den investeringen betalades via statsbidrag.

Från allianspartiernas sida har vi anledning att vara stolta över den bild jag visar. Men jag är inte så förvånad som en del andra över att det resulterar i fler resenärer. Det är en ganska logisk följd av dessa satsningar. Vi har rekordmånga resenärer i SL-trafiken. Det har vi all anledning att gemensamt vara glada över. Men mellan raderna kan man skönja en bitterhet över att de profetior som utslungades från den andra talarstolen för ett år sedan inte har slagit in.

De på Tekniska högskolan och andra ställen som forskar kring detta säger att det som är viktigt för kollektivtrafikresenärerna i dag är hög kvalitet. Folk vill ha bra kollektivtrafik. Det är mycket viktigare än ett lågt pris när det gäller att välja hur man transporteras.

Jag har vid flera tillfällen mött forskare från KTH och andra ställen som har talat om för mig att min huvuduppgift, för att ordna ett hållbart system, är att se till att kollektivtrafiken får så god standard som möjligt, för då får man fler resenärer. Det är viktigare att ha god standard än att ha lågt pris och dålig standard. Det är viktigt att komma ihåg.

Jag tycker också att det är värt att notera att det finns ett samband: Om det är fler som lockas beror det på att de resenärer som redan finns är nöjda och att resenärerna blir nöjdare. Den bästa ambassadören för att resa kollektivt är faktiskt den resenär vi har i dag. Det gäller att se till att vi har trogna kunder, trogna resenärer som är goda ambassadörer för att det är bra, smidigt och hög kvalitet att åka kollektivt. Kan vi fortsätta att utveckla det kommer vi att få ännu fler resenärer och ännu fler nöjda kunder, och det är viktigt.

Hur mycket vi orkar investera i ny och bättre kollektivtrafik och ta igen de försummelser som har funnits beträffande investeringar över tiden är viktigt. Det är investeringar för många miljarder – strax under tio – som släpar efter och som borde ha varit gjorda men som inte är det. Det blir en extra börda för oss. Men vi måste klara av det för att klara av den totala utmaningen.

Jag är fullständigt övertygad om att Stockholmsregionen kollapsar utan en fungerande och uppskattad kollektivtrafik. Att då säga att man kan åstadkomma detta genom att tala om för människor att det inte kostar, att det är näst intill gratis att åka kollektivt, den ekvationen kommer aldrig att gå ihop. Vi måste se till att bygga ut och finansiera en ännu bättre kollektivtrafik för att vi ska kunna få en hållbar trafiksituation i vår region.

Herr ordförande! Jag yrkar bifall till allianspartiernas förslag till budget för SL.

Anförande nr 79

Landstingsrådet Dahlberg (s): Ordförande, fullmäktige! Jag noterar att den statistik som Christer Wennerholm visar är intressant att se på.

Först och främst måste vi alla vara nöjda med att resenärerna blir mer nöjda och att trafiken går bättre och bättre. Sedan går det också att notera att man i den här statistiken har valt månader med en viss omsorg. Det får ju betydelse när man jämför olika månader och olika år. Men jag ska inte ge mig in i det, och jag har inte med mig all statistisk in i salen, för jag tycker inte att det är huvudpoängen.

Att resandet ökar kan vi vara överens om. Men resandeandelen ökar inte eller ökar bara väldigt lite. Vi har nu högkonjunktur. Under tidigare perioder med högkonjunktur har SL fått ett ökat resande som nu men också hävdad sig bättre gentemot bilismen än man har gjort under den här perioden.

Huvudutmaningen ligger fortfarande kvar: Hur ska vi öka SL:s resandeandel? Att vi har ett historiskt sett stort antal resande nu är inte så konstigt, eftersom det aldrig har varit så många som haft jobb i regionen och det aldrig har bott så många i regionen som just nu. Men det förtar ändå inte framgången, som ska framhållas.

Vi står fast vid att en viktig framgångsfaktor trots allt är taxan. Centern och Kristdemokraterna har inte sagt så mycket om sitt vallöfte om att försöka behålla enhetstaxan, men det är ändå ett faktum att det handlar om ett valsvek som ni får hantera.

Vi tror att det är viktigt att ha en enkel, smidig och pålitlig taxa när man ska resa med SL. De zoner som har införts har gjort det krångligare. Det är inte alls omöjligt att en bibehållen enhetstaxa hade kunnat leda till ett ännu mer omfattande resande.

Vi kan inte gå med på den ekvation som Christer Wennerholm talar om, att det på något sätt skulle vara en motsättning mellan att ha en enkel och billig taxa och att ha hög kvalitet. Man måste snarare kunna göra båda sakerna.

Om man ska fullfölja Christers resonemang skulle man kunna höja taxan ännu mer, eftersom det inte verkar ha någon som helst betydelse vilken nivå man väljer, bara man har hög kvalitet. Men det har betydelse. Det är just kombinationen som skapar dynamiken, och det är då SL kan vinna resenärer från bilismen.

Mycket av resandeökningen hänger naturligtvis ihop med att trängselskatten har återinförts och att vi nu har fått en trängselskattetrafiik som har fångat upp en del resande. Hade vi dessutom haft en offensiv taxepolitik i landstinget är jag övertygad om att vi hade haft fler resande.

Som jag sade tidigare: Med det taxeförslag som vi lägger i dag har vi dels en finansierad budget – det har vi räknat noga på – och skulle dessutom enligt SL:s bedömningar med en bibehållen månadsavgift på 620 kronor kunna öka resandet under nästa år med ytterligare 3 procent utöver den ökning som man tror kommer att ske i alla fall. Det tycker jag är ett mycket bättre alternativ.

Jag yrkar bifall till vårt förslag.

Anförande nr 80

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m** (m): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är intressant att med Dahlbergs inlägg kunna konstatera att evidensen – i den mån man kan tala om en sådan i politiska sammanhang – inte finns där. Det är ju önskedrömmar som du har! Du hade ingen resandeökning på grund av din låga taxa. Den fanns inte där! Men du hade ett tapp i din ekonomi.

Du kan ju sänka taxan till noll, men gör det då! Men då ska du också vara ärlig och anslå medel via skatten, så att det finns tillräckligt med pengar för att göra satsningar. Om du inte gör det är det du håller på med bara politisk humbug – att påstå att du har pengar för att göra de satsningar som ni vill göra. Du har inte de pengarna, för ni vill ju ha den låga taxan!

Trots att det tillkom nästan 400 miljoner kronor i skatteintäkter räcker inte pengarna för alla löften, med alla pengar som ni ska strö omkring er åt höger och framför allt åt vänster. Pengarna räcker inte till, Lars Dahlberg! Var är pengarna för kvaliteten i kollektivtrafiken, Lars?

Jag ger dig en eloge: Du har pengar till en låg taxa. Men du har inte pengar till kvalitet!

Anförande nr 81

Landstingsrådet **D a h l b e r g (s)**: Tack för elogen, Christer Wennerholm! Jag ska vara rädd om den.

Som vi redovisade tidigare innehåller vår budget faktiskt mer pengar än alliansens. Trots det påstår Christer att vi inte har råd med kvalitetsförbättringar. Det påståendet får stå för sig självt.

I de tabeller som du redovisade, Christer, finns det några bakgrundsfaktorer som man kan peka på. En är att vi under 2006 hade ett statligt tillskott som inte finns med i statistiken. Det finansierade trängseltrafiken och även investeringar i 200 nya bussar. En anledning till att kostnadsnivån sedan stiger är att landstinget nu ska stå för de kostnaderna. Vi har bland annat 700 miljoner kronor i engångskostnad för att betala fordon och depåer som måste till när trängseltrafiken ska fungera.

Detta nämnde du inte med ett ord. Men det är ett faktum att det är på det sättet. Det är en överföring av ansvar för kostnader som staten stod för tidigare och som landstinget nu får stå för.

En annan faktor när det gäller investeringsnivån i början av förra mandatperioden – jag förstår att du inte vill prata om det, Christer – är att vi tog över ett ekonomiskt moras. Det är inte så konstigt om man inte kan investera så mycket när man tar över ett årligt underskott på 4 miljarder kronor. Det skulle hedra dig, Christer, om du på något sätt visade att du är medveten om att landstinget inte hade en fungerande ekonomi när vi tog över 2002 och att det möjligen kan vara en del av förklaringen till att SL inte kunde investera så mycket pengar. Jag ville bara påminna om det.

Anförande nr 82

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m (m)**: Herr ordförande! Då får jag väl påminna Lars Dahlberg om att när vi tog över var det ett första historiskt underskott i SL:s historia. Det var vad ni lämnade efter er.

Det ni också lämnade efter er var att efter trängselskatteförsöket, med de pengar som staten skickade över, skulle trafiken försvinna. Men en av de första åtgärder som jag och mina allianskompisar vidtog var att se till att behålla den trafiken. Vi gick in och räddade bussar till dina s-styrda kommuner, så att kommunalråden där kunde bli nöjda och belättna.

Jag minns hur de stod här ute i samband med budgetmötet och några veckor senare i fjol och lämnade över listor om att det var så tragiskt att det som hade funnits temporärt under trängselskatteförsöket skulle försvinna. Det fixade vi! Om det inte, Lars Dahlberg, är en standardhöjning att permanenta något som har varit tillfälligt vet jag inte vad som skulle vara en standardhöjning.

Anförande nr 83

Landstingsrådet Dahlberg (s): Ordförande, fullmäktige! Det är en standardhöjning. Jag har inte ifrågasatt att trängseltrafiken har blivit kvar. Det jag ville uppmärksamma fullmäktige på var att vi har fått ta över ett kostnadsansvar som staten tidigare tog. Jag tycker ändå att det förtjänar att påpekas. Om man nu ska prata om rekordsatsningar måste man också reda ut bakgrunden till att kostnadsnivåerna förändras – det har betydelse.

Det hade varit bättre om en permanent trängselskatt hade haft ett regelverk som klart och tydligt slog fast att folkomröstningsresultatet skulle respekteras. Vinner vi valet 2010 är det vår bestämda utgångspunkt att folkomröstningen ska respekteras. Intäkterna från trängselskatten ska delas mellan väginvesteringar och kollektivtrafiksatsningar.

Anförande nr 84

Lennart Rohdin (fp): Herr ordförande! Till slut kröp det ändå fram att även Lars Dahlberg är glad över de positiva siffrorna. Jag är inte direkt överraskad, för Lars är ju en ganska resultatinkriktad person.

Men han konstaterade: Resandeandelen ökar inte. Nej, det återstår en del att göra. Du svarade inte, Lars Dahlberg, på det jag tog upp i mitt inledningsanförande. Hur kommer det sig att det ni är mest oroade för av de satsningar som den nya majoriteten gör är att påskynda upprustningen av Roslagsbanan, där resandeandelen är allra lägst och där kollektivtrafiken är allra minst utbyggd? Där oroar ni er mest över att vi vill göra något åt situationen. Det är ganska märkligt.

Förra veckan var jag på ett av de kommunsamråd som både du och jag tycker har dragit ut på tiden. Det var i Vallentuna. Över alla partigränser sade man: Det som är allra viktigast är en utbyggnad av Roslagsbanan till dubbelspår. Det gäller även dina partikamrater. Nästa onsdag ska jag till Österåkers kommun. Jag är ganska säker på att jag kommer att få höra samma sak där, över alla partigränser.

Men socialdemokraterna i landstinget tycker att det är äventyrligt att påskynda utbyggnaden av Roslagsbanan till dubbelspår, där resandeandelen är allra lägst i dag. Jag tror inte att dina partikamrater i Vallentuna och Österåker upplever det som äventyrligt. Det är nödvändigt för att även de ska kunna bidra till ett minskat bilåkande och därmed till en bättre miljö i länet.

Anförande nr 85

Landstingsrådet Dahlberg (s): Kommunalrådet från Sigtuna uppmärksammade mig på att Sigtuna tydligen är den kommun i länet som har lägst kollektivtrafikandel. Men det kan man säkert tvista om.

Anledningen till att vi har sagt att dubbelspår på Roslagsbanan kan vara lite tveksamt är att det finns en prioritering inom SL som jag ändå tror att vi är ganska överens om mellan partierna. Där har vi sagt att tvärbana till Solna och konvertering av Saltsjöbanan ut mot Nacka är högst prioriterade. Vi har också uppmärksammat tunnelbaneutbyggnaden från Odenplan till Karolinska Universitetssjukhuset. Med de investeringsmedel som finns i dag innebär en utbyggnad till dubbelspår på Roslagsbanan att vi får svårt att prioritera de andra objekten.

Vår enkla utgångspunkt är att de kvalificerade bedömningar av prioriteringar som ligger i botten ska respekteras. Därför tycker vi att det är tveksamt att satsa på dubbelspår på Roslagsbanan. Men finns det ett utrymme vill vi självfallet att även dubbelspår på Roslagsbanan ska genomföras.

Men det är på den punkten, Lennart, som vi måste hjälpas åt i SL:s styrelse. Vi måste respektera de kvalificerade underlag som vi beställer från SL. Då är dubbelspår på Roslagsbanan helt enkelt lägre prioriterat än andra objekt.

Anförande nr 86

Lennart Rohdin (fp): Ett av de kvalificerade underlag som SL:s styrelse kommer att få ta ställning till, Lars, är det som majoriteten har begärt när det gäller underlag för en påskyndad utbyggnad av Roslagsbanan.

Som jag sade tidigare: Det är möjligt att Sigtuna har ännu sämre resandeandel. Men ofta brukar man från den rödgröna sidan stå i talarstolen här och prata om de människor som har råd att åka bil och som korkar igen infartslederna till Stockholm och därmed försämrar miljön i stället för att åka kollektivt.

Då måste det väl vara angeläget att påskynda arbetet med förbättringar där resandeandelen är riktigt låg.

En annan företrädare för oppositionen stod här i talarstolen tidigare i dag och ville tidigarelägga de miljömål som landstinget ställer upp från 2020 till 2015. Det finns väl anledning att försöka se till att fler av dem som känner sig tvungna att åka bil från Vallentuna och Österåker kan åka kollektivt. Men för det krävs det en fungerande kollektivtrafik, där Roslagsbanan är det enda alternativet.

Jag vill påminna Lars Dahlberg om en sak. Den förra socialdemokratiska regeringen gav förra landshövdingen i länet, Mats Hellström, tidigare socialdemokratiskt statsråd, i uppgift att förhandla med länets kommuner om ett ökat bostadsbyggande. Ett par av de kommuner som har ställt upp på det, Vallentuna och Österåker, villkorade det och upplevde att de fick löfte om att landstinget skulle svara upp med ökade satsningar på kollektivtrafiken. Men Lars Dahlberg tycker fortfarande att den prioriteringen är äventyrlig. Det tycker inte jag.

Anförande nr 87

Landstingsrådet Dahlberg (s): Det är lite häpnadsväckande. Problemet, Lennart Rohdin, är inte vad vi anser om Roslagsbanan, utan att pengarna inte räcker till.

För att nu ta det bostadsförsörjningsuppdrag som man jobbade med: Den revidering av de nationella infrastrukturplaner som är gjord i dag ger ännu mindre utrymme till satsningar på kollektivtrafik och vägar. I fråga om mycket av det du pratar om gäller att det är ni som måste leva upp till det. Det är ju ni som har ansvaret. Det är inte jag som ska finansiera Roslagsbanan när det är borgerlig majoritet, utan det är ni som måste skaka fram pengarna till den.

Nu sitter vi i förhandlingar tillsammans kring detta, och jag hoppas att det hela ska gå att lösa. Men det blir lite knepigt när du står här i talarstolen och på något sätt försöker mästra mig för att den nuvarande regeringen inte kan finansiera allt. Hade vi i dag haft en finansiering av de kollektivtrafikinvesteringar som vi vill göra, då hade jag inte tvekat en sekund.

Vi har inget emot dubbelspår på Roslagsbanan. Men det finns en prioritering, och det är den vi måste respektera.

Anförande nr 88

Stella Fare (fp): Ordförande, fullmäktige! Pengarna räcker inte till, sade Lars Dahlberg just nu. Det stämmer väldigt väl. Vi behöver mycket pengar till SL, och

pengarna räcker ännu sämre om vi ska införa enhetstaxan på nytt. Låt oss höja blicken lite från det kamerala och i stället vara förnuftiga! Är priset faktorn den enda faktor som är väsentlig för vilken efterfrågan som vi har på kollektivtrafiken?

Lars Dahlberg, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, ja, alla, vet mycket väl att betalningsviljan här i länet är stor för en god kollektivtrafik. Om den motsvarar de behov som människor har, då är folk också beredda att betala för sin kollektivtrafik.

Vi har här i länet den största kollektivtrafikapparaten i Norden. Vi erbjuder dessutom det billigaste länskortet i Sverige. Vi har ingenting att skämmas för när det gäller prispolitiken. Men det finns en hel del annat att anmärka på. Det är de fruktansvärda eftersläpningar i investeringar i hela kollektivtrafiken i länet som har skett under en lång rad år.

Jag tror att ni alla som har följt med har kunskaper om detta. SL har behov av minst 25 miljarder kronor bara i reinvesteringar under de närmaste 10–15 åren. Det är mycket pengar. Hur ska vi få fram dem om vi samtidigt ska utlova enhets-taxa? Nej, vi måste hålla fast vid den förnuftsstyrda taxepolitiken. Något annat val har vi inte.

Lyft blicken lite från Stockholmshorisonten och se ner mot kontinenten och se på hur de resonerar där! Vi är väldigt stolta över att många tar buss, tunnelbana eller spårväg till sina arbeten. Men precis som Lennart Rohdin var inne på ökar ändå biltrafiken i vårt län. Folk har många andra resebehov än arbetsresor – inte sant? Folk reser på sin fritid. Folk reser i serviceärenden. Folk reser mycket. Ska vi få fler att åka kollektivt måste vi satsa på sådan kollektivtrafik som vi vet att människor föredrar framför bilen.

Om vi ska kunna konkurrera med en ny Volvo eller Saab, vad kostar de i dag? Jag vet inte. Är det 500 000 kronor? Är det kanske 300 000 kronor? Om vi ska kunna konkurrera med komforten i en ny bil måste vi ha kollektivtrafik som håller måttet.

Om man tittar på kontinenten vet man att spårtrafik på ytan är konkurrenskraftigt. Att då satsa på dubbelspår på Roslagsbanan är mycket klokt. Att ställa det mot en investering i tunnelbanan, med prisrelationen ungefär 1:10 – det vill säga att det är tio gånger dyrare att bygga tunnelbana än att bygga dubbelspår – är tokigt. Det är inte förnuftigt. Självfallet ska vi satsa på sådana smarta förbättringar av vårt befintliga system som kommer att ge *payback* i form av trogna resenärer.

Vi pratar om SL. SL är på något sätt ett begrepp. Men låt oss inte glömma att SL i dag är ett bolag som i första hand ägnar sig åt att handla upp trafik. Vi har en väldigt massa olika operatörer. Anledningen till att Roslagsbanan går så bra, att resandet där hela tiden ökar, är att vi har en operatör som har fört med sig kunskaper från kontinenten. Huvudägaren i Roslagståg är nämligen danska DSB, och de kan detta med tåg. Det har vi i Stockholm äntligen fått lite nytta av.

Det är inte så att vi sitter här uppe i skogen och har all kunskap, utan det finns kunskap också på annat håll. Det är därför det är så viktigt att få in ny kunskap, och det är därför Roslagsbanan visar på framtiden. Över huvud taget har lokalbanorna – Saltsjöbanan, Lidingöbanan och Roslagsbanan – behandlats väldigt styvmoderligt. Men nu är det ändring på det. Vi satsar på spåren på ytan, eftersom vi vet – på den punkten är SL:s egna undersökningar mycket tydliga – att resenärerna där är trogna. De kan lita på dessa spår. Resenärerna blir bara fler och fler.

Jag vill berätta att jag har läst en väldigt intressant undersökning från Tyskland. Den är alldeles ny och är gjord av en av Europas ledande kollektivtrafikforskare. Hon har tillsammans med ett engelskt transportinstitut kunnat visa att om man satsar på spårtrafik är höginkomsttagare beredda att avstå från bilinnehav. Det är starka syften. I vissa tyska städer kunde man se 40 procent lägre bilinnehav jämfört med motsvarande städer med liknande socioekonomisk profil.

Man avstår alltså från att köpa den extra bilen. Det betyder otroligt mycket. Låt oss komma tillbaka till klimatfrågan, för det var väl ändå där någonstans vi började. SL har ett enormt ansvar för klimatet. Då måste vi se till att folk väljer bort bilen när de gör sina resor. Vi måste ta med oss kunskaper från andra delar av Europa, från EU, och satsa på den trafik som har kvalitet. Det är dithän vi vill i vår politik.

Om jag har glömt det vill jag genast yrka bifall till alliansens budgetförslag.

Jag vill också säga att vi är ense om väldigt mycket. Men en besvärlig sak har vi fått ära från den gamla majoriteten i SL. Det handlar om SL Access och projektet Just Nu. Det gäller två saker som resenärerna verkligen efterfrågar: ett nytt, smart sätt att betala och ett bättre sätt för att få information om alla störningar.

Bägge dessa projekt har fått enormt mycket kritik av revisorerna för hur de skötes under den förra mandatperioden. Det sitter vi nu med i knät och måste göra någonting av. Det kommer vi att lösa, men ni ska ha klart för er att det inte är lätt när man började på det inkompetenta sätt som man en gång gjorde.

Bifall till alliansens förslag!

Anförande nr 89

Landstingsrådet Dahlberg (s): Fullmäktige! Jag måste ändå påtala att vad gäller projekten Just Nu och SL Access var det politisk enighet i den gamla styrelsen, som arbetade med de frågorna. I grund och botten har det inte varit någon tvistefråga mellan partierna, som Stella Fare nu försöker göra gällande – att det på något sätt var den gamla majoriteten som misskötte de här frågorna.

Den gamla styrelsen hade extramöten och hade dessa frågor högt prioriterade på dagordningen och gjorde vad man kunde för att försöka forcera. Vad vi nu behöver diskutera i den nya styrelsen är om SL har den kompetens som krävs för att fullfölja den här typen av projekt. Det vore en viktigare diskussion, Stella Fare, än att försöka skuldbelägga en gammal majoritet, när styrelsen har hanterat frågorna i enighet.

Anförande nr 90

Stella Fare (fp): Jag tycker nog att det finns anledning att påminna om en del gamla synder, och här har vi helt klart en gammal synd. Som ny ledamot i SL:s styrelse blir man förbluffad över det revisorerna tog fram.

Det är riktigt som du säger att vi måste fundera över om bolaget SL har den kompetens som krävs för den här typen av upphandling. Jag tycker också att det finns anledning att över huvud taget fundera över upphandlingsorganisationen SL, för det är faktiskt vad den har blivit. Är bolagsformen den optimala? Jag är inte så säker på det.

Anförande nr 91

Jan Strömdahl (v): Herr ordförande och alla andra också! Jag ska ta upp två perspektiv i den här debatten. Det gäller frågan om taxorna och kvaliteten å ena sidan och klimatperspektivet å andra sidan.

Flera från den borgerliga sidan har i debatten hävdad att det skulle finnas någon motsättning mellan majoriteten och minoriteten när det gäller strävan efter kvalitet i kollektivtrafiken. Det påstås att vi i minoriteten väljer sämre kvalitet och lägre pris.

Min uppfattning är att vi alla, över parti- och blockgränserna, är lika besjälade av och inser nödvändigheten av hög kvalitet när det gäller kollektivtrafiken, det vill säga kvalitet, pålitlighet och så vidare. Det är en absolut nödvändighet.

Men av det följer inte med nödvändighet att man måste höja taxorna för att skaffa medlen. Det finns faktiskt en frihet att välja mellan en taxefinansiering och en gemensam finansiering via till exempel skattesystemet.

Vad det kan innebära har nu alliansen illustrerat med sitt eget budgetförslag, när ni föreslår en skattesänkning med 17 öre och en höjning av SL-kortet med 70 kronor. För en låg- eller medelinkomsttagare som tjänar knappt 20 000 kronor i månaden blir resultatet av skattesänkningen och SL-kortshöjningen ett minus på 40 kronor i månaden. Så mycket kostar det alltså den som inte tjänar alltför mycket.

En höginkomsttagare – kanske inte riktigt ett landstingsråd men nästan – tjänar i stället 40 kronor i månaden på omläggningen. En höginkomsttagare som är enbart bilist och inte använder sig av SL tjänar 110 kronor i månaden på omläggningen. Den som verkligen tjänar på detta är den höginkomsttagare som slutar åka med SL och bara tar sig fram med bilen, cykeln eller fötterna. Den personen tjänar 800 kronor i månaden på det samlade förslaget.

Vilka signaler ger det? Jo, jag skulle vilja säga att det ger signalen att vi struntar i låginkomsttagarna – de är inte intressanta. Dessutom kan de i allmänhet inte välja mellan bil och kollektivtrafik. Vi struntar också i miljön och klimatet, eftersom vi i alla fall inte bäddar för att öka det kollektiva åkandet utan snarare inför en drivkraft mot ett minskat kollektivresande.

Då kommer jag över till klimatfrågan. Flera har nämnt den senaste rapporten från FN:s klimatpanel, den fjärde. Men ingen har egentligen försökt beskriva vad som står i den. Där finns konkreta förslag till världens politiker och opinionsbildare. På transportområdet handlar förslagen – utöver detta med bränslefrågan, som finns med – om att ge förbättringsrådet att se till att genomföra ett systemskifte från vägtransporter till tåg, kollektivtrafik, gång och cykel och planera markanvändningen för en sådan total omfördelning av transportsystemen. Man ska använda sig av investeringar i attraktiv kollektivtrafik och ickemotoriserade transportformer. I paketet ingår att man ska införa vägpriser och parkeringsavgifter.

Om nu vi politiker i landstinget vill ta vår del av ansvaret för en global klimatpolitik måste det innebära att vi konkret visar att vi vill satsa absolut på utbyggnaden av kollektivtrafiken, omfördela vägmedel och så vidare. En konkret slutsats av detta är att den som driver frågan om att bygga Förbifart Stockholm och Österleden inte är något annat än en klimatterrorist.

Anförande nr 92

Stella Fare (fp): Jan Strömdahl! Jag uppskattar ditt engagemang i de här frågorna, som jag känner sedan länge. Men när du nu var uppe tyckte jag att du

blottade den typiska klyvningen: Är det klimatfrågan eller fördelningspolitiken som är främst?

Ditt resonemang haltar betydligt. Har man 25 miljarder kronor i reinvesteringsbehov, har man en kollektivtrafik som på många sätt haltar, eftersom den har varit försummad så länge, och har man en klimatsituation som är akut, är det då verkligen klokt, vist och ansvarsfullt att i det läget minska intäkterna till den kollektivtrafik som vi alla behöver få utbyggd?

Mitt svar på den frågan är självfallet nej. Vi måste satsa offensivt, och vi måste få med oss medborgarna på att de är med och betalar. Jag menar att den prispolitik som vi för är sansad och förnuftig. Den ska vi verkligen slå vakt om, och vi ska inte tro att länsinvånarna låter sig luras av att det finns något som heter gratis lunch.

Anförande nr 93

J a n S t r ö m d a h l (v): Nej, gratis lunch finns inte. Men medborgarna kan betala antingen via skatt eller via taxor. Det handlar inte om antingen fördelningspolitik eller klimatpolitik, utan det handlar om bägge delarna.

Vi har lagt ett förslag till budget där vi inte har mindre till drift och underhåll utan tar in de nödvändiga intäkterna till större del via den gemensamma kassan i stället, vilket innebär att de som tjänar mer också måste betala lite mer för kollektivtrafiken.

Anförande nr 94

Å k e A s k e n s t e n (mp): Ordförande, ledamöter! Jag hittade en intressant passus i början av ett av budgetförslagen. Hör vad det står: "Att öka kollektivtrafikresandet är den viktigaste miljöinsatsen som Stockholms läns landsting kan vidta. Varje invånare och besökare i länet som väljer kollektivtrafik innebär en miljövinst."

Det var trevligt. Är det en miljöpartist som har skrivit det? Nej, det är alliansen som har gjort det. Men sedan kommer den oskrivna fortsättningen, som inte är riktigt lika uppmuntrande. I själva verket håller allianspartierna på att inom ramen för Stockholmstrafiken dels minska SL:s och kollektivtrafikens marknadsandelar i länet, dels öka biltrafikens andelar. Biltrafiken ska faktiskt öka med 80 procent till 2030 enligt det förslag till överenskommelse som jag förstår att ni är med på. Tala om det hållbara samhället!

När det gäller vem som betalar vad kan man konstatera att skattesänkningen till stor del – till fyra tiondelar – i praktiken finansieras av SL-resenärerna genom den taxehöjning som de kommer att drabbas av. Det är belöningen för dem som gör en miljöinsats genom att åka kollektivt. De bestraffas på detta sätt!

Jag tänkte prata lite om en som vanlig åsidosatt trafikantgrupp, nämligen de funktionshindrade. Det är bara tre år kvar till år 2010, och då ska anpassningen vara klar. Men den kommer inte att vara klar – det är den misstanke som jag har i alla fall. Det har gått alldeles för långsamt för SL på olika områden. Det är tio år sedan de så kallade nya tunnelbanevagnarna kom och ställde till det, eftersom man inte kommer in på egen hand med rullstol. Det är inte mycket gjort åt det.

Nu ska i alla fall SL utbilda personalen, enligt alliansens förslag. Det tycker jag är jättebra, och det behövs naturligtvis. Bussförarna klarar till exempel inte av att använda nigningsfunktionen – eller vill inte göra det – annat än i begränsad utsträckning. Det behövs utbildning.

Men man kan göra mer. Jag tycker att trafiklandstingsrådet i morgon dag skulle tala om för SL att det gäller att de har koll på entreprenörerna, så att de gör vad de enligt avtal ska göra. Till det hör att man alltid, i varje situation, ska tillämpa nigningsfunktionen. Oavsett om det finns någon med rullstol, kryckor eller barnvagn eller inte ska det göras. Men det kanske de inte vet eller inte vill veta.

I övrigt är turtätheten ett problem som vi måste hantera. SL kollar inte sina entreprenörer. De kör ofta alldeles för glest – det stämmer inte med tidtabellen. Nu vill de utöka glesheten i tidtabellen för stombussarna på flera av linjerna. De har redan börjat göra det, ja, i ett par års tid har de gjort det. De kör inte så tät trafik som det står i tidtabellen, så den stämmer inte. Jag vet inte vem som tjänar pengar på det, om det är entreprenörerna, SL eller bådadera, men det är något att ta tag i för trafiklandstingsrådet.

Bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 95

Nanna Wikholm (s): Många har redan pratat om de saker som jag först tänkte prata om, så de saker som jag ska fokusera på nu är det jag vill kalla den blågrå skatteväxlingen, och sedan tänker jag gå vidare till SL:s konkreta miljöarbete.

När man lyssnar lite mellan raderna på det Christer säger framgår det tydligt att det inte handlar om satsningar på kollektivtrafiken utan handlar om hur vi väljer att finansiera den. Det pratade Janne väldigt pedagogiskt om.

Jag satt och räknade här bak i salen. Brytpunkten för när man börjar tjäna på skattesänkningen och taxehöjningen – majoritetens samlade politik, som de har genomfört hittills – är 53 000 kronor. Det tjänar inte jag. Det tjänar vi inte ens i mitt hushåll, om vi lägger ihop våra pengar. Fördelningspolitiken är oerhört viktig.

Så till den fråga som alla verkar vara inne på, att pådyvla oss att vi skulle satsa mindre på trafiken. Vi kan titta i de olika tabeller som finns i våra budgetar och se att de pengar som finns i den socialdemokratiska budgeten, de intäkter som SL får, är 12 miljarder och 800 miljoner samt 88 miljoner. Alliansens motsvarande siffra är samma 12 miljarder och samma 800 miljoner men sedan bara 18 miljoner till. Intäkterna blir lägre.

Christer kan visa siffror som pekar på att enhetstaxan helt plötsligt skulle bli tre gånger dyrare om den införs nästa år jämfört med vad den kostade förra året. Jag tycker inte att det är särskilt realistiskt, även om den taxa som ni inför är väldigt mycket högre än den zontaxa som fanns förut. Nog finns det marginaler i vår budget, och nog är det en budget för rättvisa och en budget som ger mer pengar till SL.

Varför är detta viktigt? Det handlar inte enbart om fördelningspolitik, utan det handlar precis lika mycket om ta ansvar för vår gemensamma miljö. Vi har pratat om de globala frågorna. Men vi har inte pratat lika mycket om hälsan i vår stad. De fina partiklarna beräknar man kostar 5 000 förtida dödsfall varje år i hela landet. Bland de allvarliga partiklarna finns de riktigt små partiklarna, som kommer från avgaserna. Så ser forskningen ut i dag.

Vad är det då vi måste göra, för klimathotet globalt och lokalt? Jo, det handlar självfallet om att effektivisera fordonen. Men det handlar också om att byta bränsle. Men när de som är trafikexperter tittar på detta ser de att det inte räcker,

utan vi måste också resa på ett annat sätt. Då är kollektivtrafiken det bästa vi har att komma med.

Men det handlar inte bara om kollektivtrafiken i sig, utan det gäller också hur kollektivtrafiken är utformad. SL har en av världens mest miljövänliga bussflottor. Det har vi fått genom flera års enträget arbete. Först blev det etanolbussar, och nu går man vidare till biogasbussar, som ger ännu färre partiklar och som dessutom kan produceras här i staden från avfall.

Men inköpen av dessa bussar går inte i den takt som skulle behövas, och vi kan inte använda all den biogas som vi har tillgång till, för vi har inte tillräckligt med bussar. Då blir det en stor skillnad mellan ord och handling när den borgerliga majoriteten i SL-styrelsen för två möten sedan stoppade inköpen av etanolbussar i Botkyrka och Huddinge, eftersom man tyckte att vi ställer för stora krav på bussarna. Tyvärr är det så verkligheten ser ut.

Det måste vara överensstämmelse mellan ord och handling. Man måste ta miljöhänsyn i de strategiska besluten här i fullmäktige men också i de aktiva besluten i SL-styrelsen. Det jag är beredd att göra – och hoppas att också fullmäktige är beredd att göra – är att bifalla det socialdemokratiska budgetförslaget.

Anförande nr 96

Björn Sigurdsson (mp): Ordförande, ledamöter! Sverige och världen står inför ett akut klimathot. Människor känner stor oro. I en undersökning som presenterades i Svenska Dagbladet i våras känner 70 procent av svenska folket stor eller mycket stor oro personligen. Samtidigt försöker många enskilda runt om i landet och i världen hitta en väg för att minska sina egna utsläpp, ta ett eget ansvar. Man försöker ändra sin vardag och sina vanor. Det finns ett stort engagemang. Då efterfrågar folk också – helt rättmätigt – politiska initiativ, ett politiskt ansvarstagande som svarar upp mot den oron.

Jag ska inte recensera trafikförhandlingarna, för jag är själv med i dem som Miljöpartiets representant. Men vi ser det som problematiskt att den utveckling som vi har haft de senaste 25–30 åren – med en vägtrafik som har ökat två–tre gånger mer än befolkningen och med en stadig minskning av kollektivtrafikens resandeandel – fortsätter. Den utvecklingen kan inte få lov att fortsätta.

Aftonbladets ledare kan vi i stället låta recensera trafikförhandlingarna. Aftonbladet kallar detta "Carl Cederschiölds klimatchock". I DN:s ledare, för att ta upp en annan politisk kulör, anser de – mycket modest, tycker de – att det är rimligt att kräva av de regionala parterna att de prioriterar åtgärder som motverkar trenden mot fler bilresor och motverkar lägre andel resande inom kollektivtrafiken.

Vi tycks ha alla med oss när det gäller att vi ska arbeta för detta.

Människors praktiska sökande efter klimatsnåla och klimatsmarta lösningar måste få stöd av politiska beslut från oss, bland annat i den här salen. De goda nyheterna är att vi faktiskt kan bidra. Vårt förslag är ett moratorium på motorvägar tills vi vet att vi klarar klimatet.

Vi i Miljöpartiet är inte emot vägar som sådana. Vi börjar matcha bostadsbebyggelse med både vägar och spårutbyggnad. Men slopa alla planer på Förbifart Stockholm och de andra mångmiljardssatsningar på motorvägar som är på tapeten! Lägg i stället pengarna på spårinvesteringar! Då finns ju de pengar som alla efterlyser. Vi är överens om att SL står inför gigantiska investeringsbehov på minst 5–6 miljarder kronor. 25 miljarder kronor i reinvesteringsbehov har nyligen nämnts. Det är vad man höftar att Förbifart Stockholm kommer att kosta.

Stockholm har med sin stora befolkningskoncentration stora möjligheter att genom en kraftigt utbyggd spårtrafik vända den negativa miljö- och klimatutvecklingen och bidra positivt till lösningar. En trafikutbyggnad som vi förespråkar och som det finns stöd för men inte pengar till hos andra partier, förutom hos Miljöpartiet och Vänsterpartiet, bidrar till en hållbar utveckling för näringslivet och för boende i hela Mälardalen. Det är en framtidssatsning som lämnar gamla hjulspår från Dennispaketens tid och i stället bidrar till bättre hälsa, ekonomi och miljö för alla.

Jag vill fortsätta tro att samtliga partier vill arbeta konkret för detta. Med dagens debatt i ryggen tror jag – och har en stor förhoppning om – att vi kommer att landa i ett förslag där vi prioriterar åtgärder som motverkar trenden mot fler bilresor och motverkar lägre andel resande för kollektivtrafiken.

Anförande nr 97

Charlotte Broberg (m): Ordförande, landstingsledamöter! Vi börjar nu se resultaten av alliansens styre i SL. Som moderat SL-ledamot känner jag mig mycket stolt – men inte nöjd, som någon på den vänstra sidan brukar uttrycka sig.

Av er ledare i denna sal – Ingela – ser jag inte så mycket, men det hon sade antar jag gäller även Lars, nämligen att Socialdemokraterna vill satsa på en bättre punktlighet och fler resande i SL-trafiken. Välkommen till oss! Det är det vi gick till val på, det var det vi vann valet på, och det är det vi har lyckats göra.

De stora trafikslagen – tunnelbanan och pendeltågen – har fått förbättrad punktlighet, och alliansstyret i SL har nått ett all-time-high i resandet. Det är efter det att den rödgröna majoriteten har haft minskande resandesiffror tre år i rad. Med hjälp av trängselskatteförsöket ökade resorna under valet. Samma år införde ni enhetstaxan, till priset av att SL:s biljettintäkter, som under hela 2000-talet ökade stadigt, faktiskt minskade något. Då ska vi komma ihåg att enhetstaxan i stort sett var i kraft under en enda termin. Den infördes den 1 maj, och därefter var det en lång sommar. Annars hade troligen intäkterna fortsatt att rasa, och resultatet blev också att SL:s ekonomi för första gången i modern tid gick med stora underskott.

Dessutom, Yvonne, kom kontantstoppet, som var en direkt följd av enhetstaxan. Den taxan ökade ju kontakthanteringen med 300 procent, så då satte Arbetsmiljöverket stopp. Det har ingenting med dagens politik att göra, utan det var ni som helt och hållet var skuld till detta.

Ingelas tal om att satsa på bättre punktlighet och fler resande i SL-trafiken verkar mest vara munväder. Alla era satsningar i SL-budgeten handlar som vanligt om att säga nej till vår politik, att återinföra enhetstaxan och säga nej till höjningen av SL:s månadskort och därmed minska intäkterna till SL:s kassa. Alla våra förstärkningar av biljettintäkterna stannar i SL:s kassa.

Jag kan berätta för er att Socialdemokraterna och även koalitionsbröderna Vänsterpartiet och Miljöpartiet alltid säger nej till höjda månadskort när de sitter i oppositionen. Men när de sitter i majoriteten är det annat ljud i skällan.

Senast Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet satt i majoritet i SL:s styrelse höjde de månadskortet med 20 procent, från 500 kronor till 600 kronor. Det var en socialdemokratisk ordförande, och det var en miljöpartist som var förste vice ordförande, Nanna satt med i styrelsen, och det gjorde även Jan Strömdahl. Ni pratar mycket om valet mellan att höja priset på SL-kortet och att

höja skatten. Ni gjorde båda delarna – ni rekordhöjde priset på SL-kortet och rekordhöjde skatten. Var finns fördelningspolitiken i det?

Det är inte särskilt trovärdigt att göra en viss sak i opposition och sedan göra det motsatta i majoritet. Vi hoppas dock att ni ska slippa det framöver, för vi tänker behålla majoriteten.

Vi gick som sagt till val på en bättre och mer pålitlig kollektivtrafik. Vi har ökat antalet resande, och förra månaden nådde SL alltså ett all-time-high med 2,5 miljoner resande per dag. Jag tycker att det är fantastiskt. Dessutom har vi fler nöjda resenärer. Under er tid vid makten nådde SL i stället ett all-time-low när det gäller antalet nöjda resenärer.

På tunnelbanan, med över en miljon resenärer dagligen, är sju av tio resenärer nöjda. Det är rekordhöga siffror som är mycket glädjande. Det är följderna av alliansens fokus på bättre pålitlighet och punktlighet i trafiken. Tunnelbanans punktlighet har ökat, och det uppskattar våra resenärer. Även pendeltågen har fått bättre punktlighet. Jag vill dock understryka att vi är stolta över dessa förbättrade resultat men inte nöjda. Vi jobbar vidare för att åstadkomma en ännu bättre trafik och ännu bättre punktlighet.

Även om störningarna blir färre kommer de fortsätta att förekomma. Det sker olyckshändelser och sjukdomsfall i trafiken, och då blir det störningar i trafiken, även om vi vill undvika detta. Desto viktigare är det att det vid störningar finns en störningsinformation som fungerar. Vi jobbar också med det. Vi har ett Just Nu-system som ska införas nästa år. Det innebär just förbättrad störningsinformation. Vi har också fördubblat resegarantin, så att den nu gäller en taxiresa i hela länet, och samtidigt lämnat uppdrag så att garantin ska kunna utvecklas ytterligare.

En annan mycket viktig satsning är en dygnetruntöppen kundtjänst. Om du står och väntar på bussen tidigt en morgon och ska åka till jobbet eller står där sent en kväll, kanske efter en god middag, ska du kunna nå någon på SL och prata med dem, om bussen inte kommer som det är sagt. Det kan man nu göra tack vare en dygnetruntöppen kundtjänst.

En annan viktig uppgift i SL som ligger mig varmt om hjärtat är att skapa en tryggare SL-trafik. En trygg SL-trafik innebär för mig många saker. Det handlar om att fordon och stationer ska vara välstädade, rena och snygga. Det handlar också om att folk ska betala för sig. Det man betalar för är man rädd om.

Det är många av dem som klottrar och förstör i trafiken som inte betalar utan plankar. Det känns därför mycket bra att regeringen har beslutat att bifalla SL:s överklagande i fråga om att höja tilläggsavgiften när man inte betalar för sig till 1 200 kronor.

Sist men inte minst är det också viktigt att antalet poliser ökar. Här börjar vi också se en förändring från ett minskat antal poliser till alltfler poliser i Stockholms län. Bara det senaste året har antalet poliser ökat med ett par hundra.

Till sist vill jag säga: Det är viktigt med kollektivtrafiken och en satsning på miljön, som det faktiskt handlar om. Det är den enskilt viktigaste satsning vi kan göra för miljön. Här har vi i alliansmajoriteten lyckats mycket väl, med ett all-time-high: 2,5 miljoner resor i SL-trafiken.

Yvonne sade att hon tyckte att det var jättekul att se hur fel vi får när vi får mindre intäkter och färre resenärer. Är det verkligen så du menar, att du vill att det ska bli färre resenärer i SL och att vi ska få mindre intäkter och därmed få en sämre

miljö? Jag tycker det är mycket märkligt om det är det du önskar av SL och den politik som vi för.

Anförande nr 98

J a n S t r ö m d a h l (v): Jag vill bara påminna Charlotte Broberg om – och det vet hon också mycket väl – att det vi tvingades till en gång i tiden, att höja både skatt och SL-taxa, var resultatet av en tidigare borgerlig majoritets dåd här i landstinget, med Lédel och kompani, som hade åstadkommit ett underskott på 10 miljarder kronor i landstingets ekonomi – man gjorde det som en protest mot skattefördelningssystemet.

Nu tycker jag att den nuvarande majoriteten är betydligt mer ansvarsfull. Alliansen tar sitt ansvar på ett helt annat sätt än det förra borgerliga styret här. Jag vill också säga att jag för min egen del tycker att det var fel att höja priset på SL-kortet vid det aktuella tillfället, men det var den enda politiskt möjliga lösningen då. Det var en borgerlig misshushållning som ledde till den.

Anförande nr 99

C h a r l o t t e B r o b e r g (m): Man kan ju, Janne, komma i efterhand och säga att man tyckte att det var fel. Men ni gjorde faktiskt en rekordhöjning av priset på SL-kortet, och ni gjorde en rekordhöjning av skatten. Var fördelningpolitiken ligger i det kan man fortfarande undra.

När ni lämnade ifrån er makten i SL:s styrelse vid förra mandatperiodens slut hade SL för första gången i modern historia ett stort underskott. Det hade aldrig tidigare förekommit. Underskott hade vi även efter er.

Anförande nr 100

Y v o n n e B l o m b ä c k (mp): Ordförande, ledamöter och åhörare! Vi har pratat en hel del historia här i talarstolen, men jag vill gärna också se framåt. Jag vill bara kommentera det som Charlotte Broberg frågade mig om, nämligen om jag tycker att det är bra att det blir färre resenärer. Nej, det tycker jag inte är bra. Det jag kritiserade lite var er syn på frågan om vem som står för verkligheten i sina budgetförslag. Vårt budgetförslag är precis lika verklighetstroget som majoriteten anser att ert budgetförslag är.

Det har handlat en hel del om pengar här i dag och SL:s investeringar, bristen på pengar, kraven på kvalitet och utbyggd kollektivtrafik. Ja, det är precis det som vi jobbar för också. Vi tar ett stort ansvar i den frågan.

Så till det som Björn Sigurdsson nämnde, nämligen att det finns ett trafikslag som faktiskt kan minska bilismen med 20 procent, något som gör minimala markintrång och som kostar väldigt mycket mindre i investering och drift än vad den kollektivtrafik som vi har i dag gör. Det handlar om spårbilar som utöver dessa nämnda fördelar är väldigt tystgående och dessutom är helt anpassade till funktionshindrade redan från början.

SL:s styrelse har faktiskt under 2007 tillstyrkt en motion från Miljöpartiet i den här frågan. Nu har vd i uppdrag att återkomma med förslag till en plats i länet för en pilotbana. Medel anslås i Miljöpartiets budgetförslag till igångsättande av flera konkreta spårbilsprojekt, och de har kommit långt i planeringen. Dessutom finns det intresse både hos politiker och hos marknadsaktörer.

Nu har vi faktiskt möjlighet att göra någonting väldigt konkret för miljön på det här området och för våra framtida pengar. Det finns beslut som det bara är att gå vidare med.

Så till frågan om pridfaktor, som Stella Fare berörde, om pridfaktor är den enda faktorn. Vi uppmanades att se ut över kontinenten. Ja, Stella, det är precis det som Miljöpartiet gör. Vi gläds åt att kunna säga att Berlin, Wien och Bryssel har precis det kollektivtrafiksystem som vi vill införa, det vill säga enhetstaxor och öppna spärrsystem med biljettautomater som gör det enkelt och som är välkomnande för resenären.

Det finns ytterligare en fråga när det gäller kollektivtrafiken som vi tycker är väldigt viktig och den handlar om landstingets personal. De är förebilder och de är också beroende av att få god hälsa genom ett dagligt rörelseschema. Därför tycker vi att kollektivtrafiken i det perspektivet är en del i både det förebildsfrämjande och det hälsofrämjande arbetet. Därför vill vi självklart räkna med cyklarna i kollektivtrafiken, det står också i vår budget. Vi vill dessutom i samarbete med kommunerna anordna läsbara cykelinfartsparkeringar under tak så att det blir enkelt att inte bara ta bilen till infarten utan också att ta cykeln dit.

Jag yrkar självklart bifall till Miljöpartiets motion och vårt budgetförslag!

Anförande nr 101

Charlotte Broberg (m): Yvonne, jag antecknade faktiskt vad du sade eftersom jag tyckte att det var så häpnadsväckande.

Vi förde en diskussion, och du varnade för att de prishöjningar vi genomför kommer att leda till minskat resande. Samtidigt sade du att det ska bli jättekul att se hur fel vi kommer att få, alltså att vi skulle få fel i antagandet att antalet resande kommer att öka. Det kan jag inte tolka på annat sätt än att du faktiskt hoppas att få se att antalet resande med SL minskar, och det tycker jag verkligen är anmärkningsvärt.

Anförande nr 102

Yvonne Blombäck (mp): Tack, Charlotte, för att du också stenograferar medan jag talar. Det ska bli intressant att se den stenografiska utskriften och se om du hann med att anteckna korrekt. Innebörden av det jag sade är just det som jag nyss försökte förklara. Det handlar om att ni tror att ni ska få fler resenärer med höjda biljettpriser ytterligare en gång, medan vi tror precis tvärtom. Resultatet kommer vi att få om ett år.

Anförande nr 103

Charlotte Broberg (m): Nu tycker jag faktiskt att du bekräftar att du sade att vi kommer att få fler resenärer och att det var det som du önskade att vi inte skulle få. Vi får väl se stenografernas utskrift.

Anförande nr 104

Stella Fare (fp): Yvonne, jag menade att man ju inte behöver titta bara på de dåliga exemplen från kontinenten. Berlins ekonomi har varit nära kollaps, som du vet. Jag har en känsla av att deras prispolitik när det gäller kollektivtrafiken kanske inte är den mest förnuftiga i det läget. Ibland får man titta lite på resultatet också.

Beträffande resandeandel så är det helt klart på det sättet att vi ligger efter många andra städer på kontinenten. Vi har mycket mer biltrafik totalt sett än många andra städer. Vi ska kanske vara lite försiktiga med att höja oss själva till skyarna. På den punkten ger jag dig rätt.

Anförande nr 105

Yvonne Blombäck (mp): Stella, både du och jag vet att Berlins ekonomi i stor utsträckning hänger samman med sammanförandet av Öst- och Västberlin till en stad. Det har inget samband med en politisk linje som Miljöpartiet har fört vare sig då eller nu så den saken kan vi lämna därhän.

Det känns bra att du ändå anser att det finns mycket att lära om hur man får till stånd en bra kollektivtrafikandel för det är precis det som vår politik går ut på.

Anförande nr 106

Johan Sjölander (s): Det är med viss fascination och stort intresse som jag har följt debatten hittills. Jag reagerade ganska starkt när Charlotte Broberg var uppe i talarstolen tidigare och sade att hon var stolt men inte nöjd med hur trafiken fungerar. Om det är någonting som kännetecknar de borgerliga företrädarnas framträdanden här inne i salen så är det inte det. Det är snarare både stolt och nöjd och tillfreds med det allra mesta vi hör från talarstolen.

Jag tycker mig hitta två saker som verkar engagera den borgerliga majoriteten, två samhällsproblem som de ivrar för och verkligen brinner för att ta itu med. Det första är den tidigare majoriteten här i salen och det andra är den nuvarande oppositionen. Förutom det tycker jag att det är ganska tomt på kraftfull kritik mot de rådande problemen med sönderslagna busskurer, förseningar, alltså de problem som vi faktiskt har i kollektivtrafiken. Jag kanske tycker att ett visst mått av ödmjukhet inför hur det faktiskt fungerar, de problem våra medborgare ändå står inför i dag hade varit att önska.

Vi befinner oss faktiskt i ett läge där vi snart har fler regelbundna avgångar ur regeringen än i pendeltågstrafiken. Jag tycker att det i det läget kunde vara på sin plats med ett visst mått av ödmjukhet.

Låt mig ta ett exempel. Vi pratade om resandeandel här. Det är väldigt många som reser med SL i dag, och det är naturligtvis bra. Men låt oss också se bakgrunden till detta. Stockholmsregionen växer med nära 20 000 människor per år. Det här är en extremt expansiv region. Dessutom råder sedan några år tillbaka en het högkonjunktur, fler människor än någonsin förr jobbar. Det är naturligtvis också bra. Men i en region som växer så det knakar och med fler jobb och människor som måste åka till och från jobben så är en resandeökning med drygt 1 procent inte något att yvas över. Det är inte en tillräckligt stor ökning. Det måste bli fler resande, framför allt om vi ska kunna hantera de enorma klimatproblemen så krävs det högre ambitionsnivåer än detta.

Vad kan man då göra, kan man fråga sig. Vad kan vi göra för att öka resandeandelen ytterligare, för att inte bara hänga med i utvecklingen utan också öka kollektivtrafikens andel av det totala resandet? Ett förslag som vi har bett SL:s tjänstemän att räkna på är vad en annan taxekonstruktion skulle innebära för resandeandelen.

Tjänstemännen säger att de socialdemokratiska taxorna utan avgiftshöjning, bibehållen enhetstaxa och bibehållet pris på periodkortet skulle innebära en resandeökning från 1,5 procent till 4,5 procent, alltså en tredubbling av resande-

ökningen. Vi skulle ha hamnat på samma nivå som rekordåret 2006 om vi inte höjt avgifterna.

Om vi vänder på saken kan man säga att de avgiftshöjningar som ni genomför nu och som ni säger är nödvändiga skrämmar bort nya resenärer och gör att de inte väljer tunnelbana, pendeltåg och bussar i stället för bil.

Chris Heister tog i förmiddags sin utgångspunkt i sjuksyrran som skulle få del av den borgerliga majoritetens skattesänkningar. Det är bra, det är en bra utgångspunkt, vi ska ha medborgarnas perspektiv. Den här sjuksyrran får en sänkning på mellan 30 och 40 kronor per månad, beroende på hur länge hon har jobbat, med de skattesänkningar som alliansen föreslår. Hon får betala 70 kronor mer för SL-kortet. Det innebär att hon förlorar pengar på alliansens politik.

Låt oss låta bli att höja priset på kortet och sänka skatten. Det kommer att innebära dels att sjuksyrran får mellan 30 och 50 kronor mer att leva på – inte jättemycket pengar men kanske tillräckligt för att finansiera julklapparna till årets jul. Det är inte helt fel, men än viktigare är att det leder till en resandeökning inom SL som gör att vi kan klara av att hantera de miljöproblem som vi står inför. Varför inte backa på den transaktionen? Varför inte släppa skattesänkningen och släppa avgiftshöjningen och på det sättet ge vanliga låg- och medelinkomsttagare i länet lite mer pengar i plånboken men också förutsättningar att möta de enorma miljöproblem som vi står inför? Det vore en klok och framåtsynt politik i stället för den politik som borgerligheten för.

Anförande nr 107

Landstingsrådet **Wennerholm** (m): Här har vi nu en bild över resandeutvecklingen. Med det resonemang som du för så skulle vi ha haft en befolkningsutflyttning under ett antal år. Så har det ju inte riktigt varit. Det var väl snarare så över tid – oaktat det varit högre eller lägre konjunktur – att Stockholmsregionen har vuxit oavsett konjunkturcykeln, och det är det som vi förväntar oss i framtiden också, även om tillväxten blir starkare i högkonjunkturer än i lågkonjunkturer.

Sedan sticker den röda stapeln på bilden i väg, och vi vet vad det beror på. Det var trängselskatteförsöket. Sådan är verkligheten. Det håller väl inte riktigt, det här resonemanget om att det just nu är så att befolkningsökningen är grunden för resandeökningen. Det finns nog andra samband också. Jag är övertygad om att de finns där.

Ni är oss fortfarande svaret skyldiga: hur ska ni se till att ha en god kvalitet i kollektivtrafiken med mindre pengar? Det är ju ändå där ni hamnar. Ni gör ett tillskott som behövs för att täcka bristen på intäkter med era lägre avgifter. Sådan är verkligheten. Det måste ni göra för att klara det budgeten, men problemet är att det finns ytterligare en kil som ni inte täcker i ert budgetförslag och därmed kommer det att bli kvalitetsbrister. *I'm sorry*, det kommer att bli så.

Anförande nr 108

Johan Sjölander (s): Jag bad Christer Wennerholm låta bilden ligga kvar, den är nämligen väldigt intressant. Den är intressant ur två perspektiv. Till att börja med är den viktigaste förklaringen till att resandet ökar och borde öka naturligtvis högkonjunkturen. Om vi skulle lägga ett konjunkturaster över bilden så skulle vi se detta. I en högkonjunktur får folk jobb och då reser de mer. Men det som är ännu viktigare är att denna bild är ett väldigt bra exempel på hur Christer Wennerholm använder statistik.

Om vi ser på bilden så kan vi se att det står ett årtal under varje stapel. Det är alltså ett genomsnitt för resandeökningen respektive år – förutom den sista blå stapeln, under den står det en månad, nämligen oktober. Ni behöver inte vara alltför kunniga i statistik och resandemönster för att förstå att resandet i oktober månad alltid är högre än genomsnittet. Om Christer G. Wennerholm hade skrivit juli 2007 så hade vi nämligen fått en helt annan bild. Den här bilden är direkt missvisande.

Sanningen är att resandeökningen i år är ungefär 1,5 procent, betydligt mindre än vad den här bilden visar och betydligt mindre än vad den borde behövt vara om vi hade fått föra en vettig taxepolitik.

Anförande nr 109

Landstingsrådet **Wennerholm** (m): Nu är ju sanningen den att det inte rör sig om 1,5 procent utan att det mellan oktober det ena året och oktober det andra året handlar om 3,5 procent. Där har du en brist i din beräkning av procenten. Det är uppåtgående under året.

Du byter argumentationsslinga. Förut var det befolkningstillväxten som avgjorde resandeökningen, nu är det högkonjunkturen. Du får väl bestämma dig för orsaken till att vi lyckas.

Ni hade möjligheten under fyra år att visa vad ni gick för. Resultatet är tydligt, ni var ingen större succé vare sig i antalet resande eller i möjligheten hos resenärerna. Och det finns väl en förklaring till det.

Anförande nr 110

Johan **Sjölander** (s): Vi kan naturligtvis föra ett resonemang om siffror och statistik. Jag tror att det kommer ges många och goda tillfällen för trafiklandstingsrådet och undertecknad att diskutera hur stor resandeökningen är och kommer att vara. Jag noterar att Christer G. Wennerholms bild är att den är 3,5 procent, min bild är att den är 1,5 procent. Vi får återkomma till detta.

Jag var väldigt tydlig med att det är en kombination av att staden och länet växer i invånarantal men att det framför allt är högkonjunkturen som gör att vi borde kunna ha en betydligt högre resandetillväxt i år än vad vi har haft. Detta hävdar jag med bestämdhet.

Jag hävdar fortfarande att SL:s tjänstemän säger att SL med en socialdemokratisk taxepolitik skulle kunna utöka resandet till nästa år med ytterligare 3 procentenheter. Det är det centrala i mitt budskap och det har Christer G. Wennerholm låtit bli att kommentera, och jag förstår fullkomligt att han inte gör det.

Anförande nr 111

Staffan **Holmberg** (s): Herr ordförande, ledamöter! Många av problemen i kollektivtrafiken beror på att det tar tid att förändra infrastruktur och processer.

Det är mycket glädjande och positiva siffror som SL nu kan uppvisa. De beror givetvis inte på beslut fattade i SL:s styrelse under de senaste månaderna. Snarare är det så att dagens situation med bättre punktlighet och nöjdare resenärer är resultat av flera års träget arbete inom SL, på Banverket och bland länets kommuner.

Christer Wennerholm sade i ett tidigare anförande att det var en framgångssaga som har blivit sann sedan högeralliansen tillträdde. Ja, en saga skulle man väl kunna kalla det, men inte beror det på Christer G. Wennerholms ledarskap. Som flera av debattörerna berört här gäller det att hitta orsakerna till de här förbättringarna, en orsak är historisk men det är också så att vi nu når kulmen av en riktig högkonjunktur som lett till att länets kommuner har växt så det knakar varje år. I kombination med dagens höga bensinpriser vore det närmast skandal om vi inte hade en resandeökning. Den är ändå blygsam procentuellt sett, det måste alla vara överens om, den borde ha varit större. Resandeandelen borde ha varit större i förhållande till den växande befolkningen.

Redan nu börjar problemen hopa sig igen. Därför är det oroande att borgerligheten i allmänhet och Christer G. Wennerholm i synnerhet verkar ta så lättvindigt på de problem som uppkommit. Vi har stora förseningar i stora, viktiga projekt inom SL. Det gäller SL Access, det gäller störningsinformationen, projektet kallas Just nu.

Vi har tidigare här i dag diskuterat de enorma investeringar som SL är i behov av åren framöver. När man tittar i ansiktena på SL:s tjänstemän när vi diskuterar de här frågorna så ser man att de är oerhört bekymrade eftersom högeralliansen hela tiden lägger in nya beställningar utan att göra prioriteringar. Man måste bestämma sig för vad som är viktigast i Stockholms lokaltrafik i dag och vad som kan vänta. Det finns begränsade resurser och det är detta som är Christer G. Wennerholms stora problem. Det är han som leder SL, och det är han som måste se till vad som ska prioriteras. Här krävs ledarskap.

Det är otillfredsställande med en ordförande för SL som inte verkar prioritera styrelsen för information om de problem som finns och aldrig verkar anträffbar för att svara på frågor från medierna. Trots att den nya borgerliga majoriteten nu har haft god tid på sig att ta fram en ny modell för kommunsamråd har inte mycket hänt. Det är ett högst begränsat antal samråd med kommunerna som kommer att ha skett innan styrelsen om ett par veckor ska fatta beslut om trafikutbudet för nästa år.

Detta är anmärkningsvärt och ohållbart och innebär i realiteten att medborgarna inte fått komma till tals om det trafikutbud som ska finnas i Stockholms län år 2008.

En moderat ledamot var nyss uppe i talarstolen och sade att de tänker behålla makten även efter nästa val. Ja, det ser ganska jobbigt ut i så fall. Gallup är inte särskilt nådig mot de borgerliga partierna just nu. Ni har en tuff uppförsbacke framför er.

Tage Gripenstam från centern sade att SL nu ska bygga ut kollektivtrafiken till Hölö och göra länet rundare. Sekunder därefter sade han att SL ska införa lokala kort för kollektivtrafiken i Södertälje och Norrtälje under nästa år. Vad ni gör är inte länet rundare. Ni bygger barriärer. Först tog ni bort enhetstaxan och nu inför ni lokala kort. De som har längst att åka och sämst turtäthet ska betala mest för kollektivtrafiken i Stockholms län.

Ni har det tufft fram till nästa val. Jag yrkar bifall till det socialdemokratiska budgetförslaget!

Anförande nr 112

Tage Gripenstam (c): Jag ska fatta mig väldigt kort. Jo, vi gör länet rundare. Vi försöker också öka kollektivtrafikresandet, och i Södertälje, som jag känner väl, är det en ganska låg kollektivtrafikresandeandel. Därför ska det bli

mycket intressant att pröva ett lokalt kort för att få kollektivtrafikresandet inom kommunen att öka, men vi avskaffar inte månadskortet eller några andra taxor som gäller för alla andra i det här länet. Vill man åka över hela länet går det alldeles utmärkt att åka med det vanliga kortet. Det är inte ett dugg dyrare och länet är lika runt fortfarande.

Anförande nr 113

Staffan Holmberg (s): Herr ordförande! Centerpartiet har aldrig funderat på att inte alla resenärer inte har behov av ett månadskort. Det finns åtskilliga centerväljare som har behov av att åka från Hölö till Stockholm ett antal gånger i månaden och tvingas lösa biljett varje gång. Varför ska de straffas med ett lokalt kort för Södertälje? De kommer inte in till Stockholm billigare med det kortet.

Anförande nr 114

Tage Gripenstam (c): Jag tror att du får läsa på straffrätten lite. Det är klart att man inte straffas. Om jag behöver ett månadskort för att åka ett antal resor in till Stockholm och kanske mest reser inom kommunen så köper jag naturligtvis ett vanligt månadskort. Blir jag då straffad i förhållande till andra i länet?

Anförande nr 115

Landstingsrådet Andersson (c): Den här debatten utspelar sig i skuggan av klimatfrågan, klimatfrågan som inte längre är någon fråga. Jag tror att alla i den här salen nu är eniga om att vi står inför ett stort klimathot som vi måste möta med kraftfulla åtgärder. De åtgärderna måste naturligtvis vidtas på nationell nivå, på regional nivå och på internationell nivå. Där finns ett väldigt viktigt samspel och som landsting kan vi gå före och visa vägen. Vi är beroende av att andra följer efter.

Den här debatten om finansieringen av kollektivtrafiken handlar inte om vem som är för eller emot miljön, den handlar om vilken metod som fungerar bäst. Hur använder vi pengarna till kollektivtrafiken på bästa sätt? Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet vill lägga pengarna på låga avgifter. Vi i alliansen tror inte att den vägen fungerar. Vi vill satsa pengarna på mer och bättre kollektivtrafik till ett bra pris. Vi håller fast vid principen Ta två, betala för en. Man kommer att få mer för SL-kortet under nästa år än vad man har fått tidigare. Varje avgiftskrona matchas med ytterligare en skattekrona.

Det är dags att granska vänstersidans argument. De hävdar att lägre pris minskar bilresandet. Kollektivtrafikens problem är inte priset. Priset på SL-resorna är helt klart konkurrenskraftigt mot biltrafik. Det är inte för att det är för dyrt att åka kollektivt som man väljer att åka bil – biltrafik är alltid dyrare än kollektivtrafik, och har blivit mycket dyrare under det senaste året genom politiska åtgärder, jag menar höjningen av bensinskatten och permanentandet av trängselskatten. Det är helt klart så att det är bilägarna som får kraftiga prishöjningar, inte kollektivtrafikresenärerna. Prisskillnaden mellan kollektivresor och bilresor ökar, det blir allt mer lönsamt att åka kollektivt.

Ni har själva medgett, då ni höjde taxan med 100 kronor, att höjningar av SL-taxan inte får någon miljöeffekt. Det kanske leder till att man får färre betalande resenärer momentant, men man får inte fler biltrafikanter. Däremot spelar tidspassningen, utrymmet på bussar och i pendeltåg och turtätheten stor roll.

Vi ska hålla fast vid insikten om att vi här har en gemensam problembild. På båda sidor erkänner vi klimatproblemet och är beredda att vidta kraftiga åtgärder.

Därför tycker jag att det är lite oförsämrat av Jan Strömdahl att hävda att vi på den borgerliga sidan skiter i miljön. Det är precis tvärtom, vi ökar resurserna till kollektivtrafiken på ett sätt som inte har skett någonsin, tror jag. Nanna Wikholm i Socialdemokraterna talar om partikelproblemet. Vi ser också det problemet och satsar nu pengar och kunskaper i landstinget på en informationskampanj för att få folk att välja bort dubbdäcken. Vi satsar också på andra åtgärder, till exempel när det gäller upphandlingar. Det är nya åtgärder.

Dina förslag bidrar inte till att minska bilåkandet. Det är faktiskt så att det inte bara är så att ni i likhet med oss i alliansen är för Förbifart Stockholm, ni är i Socialdemokraterna faktiskt också för den östliga infarten. Ni vill definitivt bygga fler vägar! Det finns inget i er politik som pekar på att ni ska minska just biltrafiken.

Den grå skatteväxlingen är också väldigt märklig. Det man får i kollektivtrafikpaketet med vår taxehöjning är ju betydligt mer än vad man har fått tidigare. Det sker därför att man kan bygga ut verksamheten och för varje krona som man betalar i avgift följer en krona i skattepengar med i satsningar på kollektivtrafiken.

Om man lyssnar på Miljöpartiets argumentation verkar det som om Åke Askensten inte har läst Cederschiölds dokument. Det är ju faktiskt så att dokument som Cederschiöld har lyft fram visar tydligt att man vill satsa på miljöbilism, och man framhåller en rad åtgärder på både den nationella och den regionala nivån som man kan göra för att styra människors val av bilar från fossilbränsle-drivna bilar till bilar som drivs med miljövänliga drivmedel. På den här punkten föreligger troligen en skiljelinje. Vi i Centerpartiet vill ha mycket kollektivtrafik men vi ser också att miljövänlig bilism fyller en funktion. Det tycks som att i Miljöpartiets analys leder hatet mot bilar till att man inte ser möjligheten i miljöbilism och ekonomiska styrmedel. Mer trängsel i Gamla stan och på den fallfärdiga Essingeleden är inte bra för miljön.

Jag ska i förbigående nämna att även Centerpartiet tycker att det är angeläget med satsningar på spårbilar, och SL har ju börjat intressera sig för frågan och inventerar platser som är tänkbara för ett sådant system.

Jag vill slutligen återvända till tesen för det här anförandet. Vänstersidan vill satsa på lägre avgifter i stället för att satsa på kvalitetsutbyggnad av kollektivtrafiken. De tror att det leder till bättre åtgärder för miljön, eller så säger de åtminstone det. Jag hävdar att det inte är så.

Den kollektivtrafikökning som möjligen blir fallet med Socialdemokraternas taxepolitik handlar inte om att bilresenärer byter från bil till tåg och buss, det handlar om att fler personer väljer kollektivtrafik på korta sträckor där man annars går eller cyklar. Det är möjligen av negativ betydelse för folkhälsan, men det är i vart fall utan positiv betydelse för miljön.

Handlar detta om miljön eller handlar det om fördelningspolitik? Det är möjligt att det handlar om fördelningspolitik men det kan också vara så att det handlar om valtaktik, att det i själva verket är så att Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet siktar in sig på att skära pipor i vassen när medborgarna möjligen inte tycker om att de får betala en del av det som kollektivtrafiken kostar. Det är viktigt att vi får med oss medborgarna på detta för en bra kollektivtrafik till rimligt pris är den viktigaste miljöåtgärden.

J a n S t r ö m d a h l (v): Jag tyckte att jag försökte förklara tidigare, men jag vet inte om Gustav var i salen då. Vi är inte oense när det gäller behovet av och kraven på kvaliteten i kollektivtrafiken. Jag menar också att allt kunnande nog har visat att priset har betydelse för hur mycket man använder saker och ting i samhället.

Vi kan ta museerna som exempel. När museerna hade gratis inträde så var det en enorm tillströmning av folk som gick på museerna. När skolmaten avgiftsbeläggs så har det en enorm inverkan på hur många som äter i skolan. Det är klart att detta också påverkar användningen av kollektivtrafiken. Sedan kan man i och för sig ha olika uppfattningar om hur mycket det påverkar användningen, men *att* det påverkar är helt klart.

Anförande nr 117

Landstingsrådet A n d e r s s o n (c): Jag tror att det är fullständigt marginellt. Biltrafik kan inte vinna i konkurrens med kollektivtrafik när det gäller pris. De resenärer man vinner med sänkt pris är personer som annars går, cyklar eller stannar hemma.

Anförande nr 118

G u n i l l a R o x b y C r o m w a l l (v): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag måste få säga, på de få sekunder som står till buds, att det allvarliga är att ökningen av kollektivtrafikandelarna har stagnerat de senaste trettio åren. Vi har fler som åker med kollektivtrafiken, men det beror på att befolkningen har ökat i antal. Andelen har stagnerat.

Om vi bygger förbifarten och Österleden så kommer vi att få ännu värre förhållanden. Av dem som färdas mellan olika mål i dag är det 39 procent som åker bil. När vi har byggt de nya vägarna så ökar andelen till 50 procent, halva befolkningen kommer alltså att använda bil för sina transporter.

Kollektivtrafikandelarna i dag är 42 procent och kommer att minska till 37 procent om vi bygger de här vägarna. Det är det som är så allvarligt. Andelen som åker kollektivt måste öka. Bygg inte Österleden och förbifarten. Satsa de 37 miljarderna på kollektivtrafiken i stället.

Tack, Nanna, för ditt förtydligande om att våra extra 460 miljoner kronor är extra 460 miljoner kronor jämfört med alliansens budget! Det är fascinerande, Christer G. Wennerholm, hur du kan få det till att bli 100 miljoner mindre.

Det är lätt. Se till att fler män överger bilen. Inför enhetstaxan. Den gjorde att resandeandelen tillsammans med trängselskatterna fick 6 procent fler till kollektivtrafiken. Bifall till vårt budgetförslag!

Anförande nr 119

P e t e r K o c k u m (m): Herr ordförande! Oppositionen ska ju opponera, och det har den gjort. Den uppfyller sin uppgift i det avseendet. Det är dock en skillnad mellan den här debatten och den som vi hade tidigare i dag på förmiddagen. Om det är som så att värdvalet uppammar känslor som gör att debatten blir väldigt hätsk, delvis skrikig och tråkig vet jag inte. Men trafikdebatten är betydligt bättre. Det kan möjligtvis vara så att det är sakargumenten som väger tyngre, att både opposition och majoritet vet att det inte skiljer särskilt mycket när det gäller målen. Det är frågan om medlen, och därför blir saktidningen betydligt bättre.

Jag ska beröra ett par saker. Det påpekades att det finns ett uppdrag till SL rörande spårbilar, och det är riktigt. Jag är personligen intresserad av spårbilar, under många år har jag studerat sådana frågor. Uppdraget är att hitta en lämplig plats för att studera spårbilar närmare. Det handlar inte om någonting annat, inte om att bygga en spårbilsbana eller något sådant. Det är bara en fråga om att identifiera en plats i Stockholms län där det här skulle lämpa sig.

Vi har också en debatt här om låga priser och kvalitet. Alla vet att vi i Stockholms län har väldigt låga kollektivtrafikpriser i förhållande till andra delar av landet, inte minst i förhållande till övriga delar av Europa. Detta är naturligtvis en fördel, men det får inte gå ut över kvaliteten, för det är kvaliteten som attraherar de människor som annars skulle ta bilen. Vi måste se företagsekonomiskt på detta.

Min uppfattning är också att man ska betala för en tjänst, en transporttjänst i detta fall. Den är inte och kommer aldrig att vara gratis. Det finns en massa människor som aldrig utnyttjar den och inte heller har möjlighet att utnyttja den. De ska inte behöva betala, i alla fall inte mer än vad som är rimligt, via skatten.

Nästa diskussion handlade om att räkna rätt. Då måste jag faktiskt säga att mitt förtroende är högre för SL och för majoriteten än för den tidigare majoriteten som nu är opposition när det gäller att räkna rätt. Jag påminner mig bokslutsdebatten där SL uppvisade ett underskott på 1 miljard.

Anförande nr 120

Lennart Kalderén (m): Herr ordförande, landstingsfullmäktige! Så här sent på första dagens budgetdebatt lär väl ingen ha kunnat undgå att Sverige och världen står inför ett klimathot. Vad kan då en ledamot i SL:s styrelse göra åt detta? Det är lätt att tro att man kan göra väldigt mycket men det gäller också att välja sina nischer.

Jag har suttit i SL-styrelsen inte bara under den här majoriteten utan också under den tidigare majoriteten. Jag tycker att det som förefaller mest naturligt att ägna sig åt för en politiker från en av förörterna är trafiken med pendeltågen. Har pendeltågstrafiken blivit bättre? Förutom entreprenadavtalen, förarbristen och själva funktionen hos de nya X60-tågen, till exempel, så har vi själva infrastrukturen i banorna att tänka på. Det som drabbade oss och gav en rätt klar insikt under förra mandatperioden var att det var ett lite konstigt förhållande mellan SL, entreprenören och Banverket. SL kunde upphandla hur bra som helst, men avgörande för om vi verkligen kunde utföra den trafik som vi hade upphandlat föll ändå på Banverket.

Vi var några som tog oss före, på ett styrelsemöte för ett par år sedan, då vi träffade Banverkets representanter att verkligen klargöra att frågan om huruvida Banverket lyckades med en rimlig infrastruktur eller inte, inte var en samarbetsfråga som kunde hänvisas till arbetsgrupper. Det är faktiskt så att SL är Banverkets största kund. Detta behövde nog påpekas. Vi var extremt tydliga på det styrelsesammanträdet.

Jag tycker att vi nu har fått fart på samarbetet med Banverket med en annan kravställarprofil. SL har blivit tuffare mot Banverket. Jag tycker att den Kraftsamling Mälardalen som har utarbetats efter påtryckningar från SL i samarbete med både Banverket och SJ är väldigt lovande. Det handlar om signaltrimningar, det handlar om hastighetstrimningar vid infart till stationer, det handlar om att Banverket nu har en spårpatrull som fixar småfel i spåren runt Stockholm redan kl. 04.30 så att man inte ska tvingas kontakta Banverket som har en framkörningstid, om man nu kan kalla det så i de här sammanhangen.

Med Kraftsamling Mälardalen när vi en bra bit på väg för att få till stånd bättre pendeltågstrafik. Det kan handla om så enkla åtgärder som att införa klockor med sekundvisare på stationerna så att tågen kan avgå precis på sekunden, då slipper förarna vänta för att se att visaren slår över till nästa minut.

Det handlar också om att vi bygger en ny depå i Södertälje och att pendeltågspersonal får handdatorer för att kunna ge uppdaterad information. Dessutom fullföljs leveranserna av X60-tågen.

I den här budgeten finns det också en satsning på att fullfölja kvartstrafiken även sommartid och en satsning på pendeltågstrafik även helgnätter. Avslutningsvis tycker jag att den här majoriteten visar upp en större målmedvetenhet att verkligen förbättra pendeltågstrafiken, att få SL:s utrustning att fungera och att dessutom sätta kontinuerlig press på Banverket så att infrastrukturen finns på plats. Med detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 121

Anna Starbrink (fp): Ordförande, ledamöter! Jag ska byta ämne och tala om färdtjänst.

Det är för krångligt att vara funktionshindrad i dagens Stockholm. Det vill jag ändra på. Alliansen genomför därför flera viktiga reformer. För ett år sedan då jag var alldeles ny i fullmäktige stod jag här och talade om behovet av samverkan mellan Färdtjänsten och SL. Om fyra dagar slår Färdtjänsten upp portarna till sina nya lokaler, då blir de sambor med SL. Det är naturligtvis ett led i vår strävan att få till stånd ett närmare samarbete för att få till stånd en helhetssyn på funktionshindrades möjligheter att resa.

Den förra mandatperioden innebar tyvärr några förlorade år för Färdtjänsten. Flera viktiga landvinningar som hade gjorts dessförinnan drogs tillbaka. Nu står vi inför stora utmaningar för att förbättra livsvillkoren för människor med funktionshinder.

En viktig uppgift som vi har tagit oss an är att utveckla närtrafiken ytterligare. Många nya linjer finns med i planeringen framöver och på lördag startas två nya linjer, en i Vällingby och en i Årsta. Sedan rullar det på med en mängd nya närtrafiklinjer framöver.

En av de viktigaste reformer som vi genomför är rullstolstaxi. Det betyder att människor som sitter i rullstol på ett mycket enklare och mindre krångligt sätt ska kunna få en bil när de behöver det – utan lång planeringstid.

Under det socialdemokratiska styret avskaffades dessvärre den möjligheten i praktiken och det drabbade många rullstolsburna hårt.

Den här reformen riktar sig till den grupp människor som kanske har allra störst behov av färdtjänst, några av de allra mest utsatta. Det är dem som Socialdemokraterna i sitt budgetalternativ vill neka möjligheten. Socialdemokraterna kallar dem för "dem som har råd att betala själva". I stället vill Socialdemokraterna satsa på dem med störst behov, som de säger. Jag undrar: Vilka är det? Om det inte är rullstolsburna människor som måste åka i specialfordon så inte vet jag!

I nämnden säger Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet ja till rullstolstaxi, så därför blev jag lite förvånad när jag i budgetförslaget från Socialdemokraterna ser en helomvändning. Nu säger de plötslig nej. Jag undrar vad det är som gäller. Är det ja eller nej? Björn Sundman, du har ju röstat ja till det här förslaget i nämnden och nu undrar jag hur du tänker rösta i dag. Blir det ja eller

nej? På vems sida står du? På de funktionshindrades eller på den socialdemokratiska landstingsgruppens?

Vi står inför många utmaningar för att få vardagen för invånarna i vårt län att fungera väl. Särskilt för dem som har ett funktionshinder. De reformer som jag här har nämnt är bara några viktiga steg på vägen. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget och till de förslag som framlagts.

Jag vill att ni noterar ett litet tillägg beträffande taxan för rullstolstaxi. Tillägget lyder: Beslut om när denna avgiftsförändring träder i kraft under 2008 delegeras till färdtjänstnämnden.

Anförande nr 122

Landstingsrådet Dahlberg (s): Ordförande, fullmäktige! Jag begärde replik med anledning av det som sagts om förslaget att återinföra rullstolstaxi.

Det var ju så under förra mandatperioden att färdtjänstnämnden tvingades konstatera att kostnaden för rullstolstaxi drog i väg ganska ordentligt och man hamnade i ett läge där man för att kunna hantera ekonomin helt enkelt var tvungen att ta ställning till hur kostnaderna skulle hanteras. Då handlade det om att antingen dra ned på tilldelningen av resor till andra resenärer med stora behov eller att tillåta rullstolstaxiverksamheten att äta upp en större del av den ekonomi som Färdtjänsten har än vad man hade planerat.

Färdtjänstnämnden behandlade tidigare i höst ett förslag till budget och där fanns inte förslaget om att återinföra rullstolstaxi med. Vid senaste sammanträdet presenterade majoriteten det här förslaget och nu i dag har vi på bordet fått förslaget om tillskott av pengarna. Det har alltså tillkommit efter det att budgetförslaget behandlades. Majoriteten lägger nu ett förslag om att rullstolstaxi ska återinföras. Men ni presenterar ingen finansiering. Därför är svaret på frågan om vi säger ja eller nej att vi gärna återinför rullstolstaxi om majoriteten presenterar en finansiering av rullstolstaxi, för det finns ingen ekonomi för det här förslaget. Därför tvingas vi rösta nej vid dagens sammanträde. Vi kommer också att avge en röstförklaring till varför vi röstar nej.

Anförande nr 123

Anna Starbrink (fp): Den där historieberivningen går jag inte riktigt med på. För er handlade det inte om att välja mellan om man skulle avskaffa rullstolstaxi eller dra ned på resetilldelningen. För er handlar det om att göra båda de sakerna och i stället ha mellan 40 och 70 miljoner kronor över varje år. Sådan är faktiskt sanningen.

Det är detta överskott som vi vill använda till rullstolstaxi. Det förslaget har funnits med i budgeten, taxeförslaget har också funnits med i budgeten. Det är bara tillägget om att färdtjänstnämnden bör få besluta om när detta ska träda i kraft som delegeras. Resten har faktiskt funnits med i budgeten. Historieberivningen är helt enkelt falsk.

Anförande nr 124

Landstingsrådet Dahlberg (s): Den historieberivningen är faktiskt korrekt. Dessutom drog kostnaderna i övrigt i väg. Vi brukar alltid när vi är i majoritet försöka se till att vi har en fungerande ekonomi. Då får man faktiskt ta itu med de problem som har uppstått. Om det skulle vara så som du säger, nämligen att färdtjänstnämnden i den borgerliga majoritetens styre har en överbudgetering av

kostnader, så är jag lite förvånad över hur man ser på ekonomin för de verksamheter som vi ansvarar för.

Om det skulle vara så att man genomgående har råkat ha 60–70 miljoner över så hade det varit rätt så klokt att föra över dem till en verksamhet som har kostnader. Det är en väldigt konstig beskrivning.

Vi har lagt förslag om till exempel avskaffande av tremilsgränsen vid resor. Om det här utrymmet finns så borde man väl pröva vilken typ av förbättring som kan tillgodose dem med störst behov. Jag är inte alls säker på att det är rullstolstaxi.

Men som jag sade tidigare: om ni kan redovisa en finansiering så är vi beredda att säga ja, men eftersom det här har tillkommit efter det att budgetförslaget behandlades i nämnden så är vår bedömning att detta inte är finansierat och därför tvingas vi rösta nej.

Anförande nr 125

Anna Starbrink (fp): Färdtjänstens ekonomi under förra mandatperioden får ni ta ansvar för. Det var ni som gjorde besparingarna på några av de allra mest utsatta människorna i vårt län och i stället hade stora överskott.

Vi försöker göra något åt det nu. Vi vill använda de här pengarna till dem som behöver dem allra mest. Vi anser att människor som sitter i rullstol och behöver specialfordon är de som just nu behöver få en betydligt bättre service.

Frågan är om ni tänker ge dem det eller om ni tänker låta bli? Det är den enkla frågan för dagen. Pengarna finns.

Anförande nr 126

Björn Sundman (s): Ordförande, fullmäktigeledamöter! För ett år sedan varnade jag för de höjningar av SL-taxan som skulle komma. Då sade majoriteten att det handlade om marginella höjningar, det var ingenting som man behövde varna för. Men den borgerliga majoritetens ständiga höjningar av SL-kortet drabbar även färdtjänstresenärerna negativt eftersom det driver upp högkostnadsskyddet. Det finns dessutom en zonindelning för resor med Färdtjänsten. Man får alltså betala mer om resan är längre än 3 mil. Det vill vi ta bort.

Vi vill också införa en så kallad enhetstaxa för Färdtjänsten. Det ska inte behöva kosta mer bara för att man råkar bo långt ifrån aktiviteter eller butiker och affärer. Vi anser att det inte är mer än rimligt att färdtjänstkunder ska ha samma möjligheter som andra resenärer.

Det är också av yttersta vikt att brukarna av de taxitjänster som Färdtjänsten upphandlar får god service. Vi socialdemokrater föreslog i samband med taxiupphandlingen att man skulle skriva in i villkoren att det skulle finnas en parameter som handlar om att utförarna skulle ha kollektivavtalsliknande former. Om man som taxiförare har goda och rimliga arbetsvillkor så presterar man mer än vad man gör i en situation där förhållandet är det omvända.

Borgerligheten sade, inte så speciellt överraskande, nej.

Om vårt förslag hade funnits med i upphandlingen så är jag övertygad om att resultatet av taxiupphandlingen skulle ha sett annorlunda ut. Då hade det företag som varit med under många år varit en uppdragstagare åt Färdtjänsten. Men så blev det inte.

I nästan alla branscher, tyvärr även i taxinäringen, finns det några oseriösa företagare som fiffelar med skatt och sociala avgifter. Vi vill därför att landstinget vid upphandlingar ska göra jämförelser och skälighetsbedömningar av omfattningen av ett aktuellt företags verksamhet och dess inbetalningar av skatt och sociala avgifter.

Nu fick vi inte gehör för de här synpunkterna i samband med upphandlingen och därför känner vi stor oro inför det nya taxiavtalet. Det är många företag som har slagits ut. Några frågetecken är: Kommer övergången verkligen att fungera smidigt? Vad händer i de delar av länet där inget bolag har bilar? Hur kommer färdtjänsttrafikanterna att få en trafik som är lik den som är i dag?

Man kanske framöver ska göra en certifiering av leverantörer i stället för som nu använda lagen om offentlig upphandling. Jag kommer senare i dag, vid ett möte med kvalitets- och upphandlingsutskottet inom Färdtjänsten, att ta upp den frågan för att ge den möjligheten framöver.

Ytterligare förslag som vi har lagt fram och fått avslag på är förslaget att färdtjänstnämnden skulle inrätta en fristående kundombudsman. Vår tanke är att kundombudsmannen ska kunna bemöta och ge återkoppling på de många kundsynpunkter som kommer in till Färdtjänstens kundtjänst. Genom att den här kundombudsmannen är fristående så kan den utgöra länken mellan kund och handläggare på Färdtjänsten och på så sätt minska antalet överklagningar till länsrätt och till kammarrätten.

Vi vill även att närtrafiken ska öka. Det föreligger inga meningsskiljaktigheter i den frågan. Under förra mandatperioden fick vi med i budgeten pengar till närtrafik i Österåker, beslut som fattades 2006. Den här trafiken är bra inte bara för dem som har behov av den i form av att man byter till den från Färdtjänsten; den är bra eftersom de kranskommuner som finns runt Stockholm har andra bevekelsegrunder när det gäller vägar och boende et cetera. De små bussarna är ett helt annat sätt att ta sig fram på än med ledbussar och vanliga bussar. Närtrafiken är ett bra komplement och det är ett bra sätt att sköta trafiken.

Det innebär också att vi ställer krav på att alternativa bränslen för Färdtjänsten bör införas snarast. Det är ett viktigt sätt att se till att vi i hela vår "flotta" har bilar med etanol- eller annan drift.

Slutligen vill jag kommentera det som Anna sade om närheten till SL. Jag tror att den fysiska närheten som nu kommer till stånd i och med att husen med SL och Färdtjänsten ligger nära varandra kommer att bli väldigt fruktsam. Jag tror att det här långa fysiska avståndet mellan SL och Färdtjänsten har varit till men för båda parter, och jag tror att det kommer att bli mycket bättre när man har möjlighet att vara vägg i vägg med varandra. Därför yrkar jag bifall till Socialdemokraternas förslag till budget för färdtjänstnämnden.

Anförande nr 127

Anna Starbrink (fp): Jag ställde en fråga, Björn, som jag gärna vill ha svar på. Hur ser du på rullstolstaxi, som du röstade för i nämnden? Det skulle vara skönt för oss att veta att du fortfarande står för det och tänker gå på den linjen även när det gäller budgeten. Du har ju chansen här i dag.

Jag vill bara kommentera förslaget om en fristående ombudsman. Jag vill verkligen göra en markering beträffande det du säger om att det skulle kunna leda till minskat behov av rättsligt prövning. Det vänder jag mig verkligen emot. Rättssäkerheten i vår myndighetsprövning är helt central. Den är jag inte alls beredd att

tumma på. Däremot ser jag ett behov av att förstärka och utveckla vårt kundtjänstarbete och klagomålshantering.

Anförande nr 128

Björn Sundman (s): Det sista som Anna tar upp till debatt handlar om att personer som vänder sig till Färdtjänsten inte får rätt uppgörelse, tycker de tycker själva, med handläggaren. Då går de i stället till länsrätten. I de flesta fall får de inte rätt där heller och då går de till kammarrätten. Det är självklart en kostnad för samhället att ha de här instanserna i gång. Många gånger kan det bero på ett missförstånd mellan handläggare och färdtjänstkunden. Det gör att en kundombudsman kan lotsa och medla och se till att hjälpa till att människor får ett bra beslut. Jag ser inte några konstigheter i det, det är ett väldigt rationellt och bra sätt.

När det gäller rullstolsupphandlingen så är det precis som Lars Dahlberg sade. Om det finns pengar, ordentligt med pengar, så ska man kunna införa det. Vi hade det inte i budgetsammanhanget innan det slutgiltiga förslaget kom med själva rullstolsupphandlingen.

Jag tycker att det var ett bra initiativ att ett konsultbolag på ett bra och fint sätt redovisade möjligheterna. Det är självklart att man inte kan dra på sig höga kostnader hur som helst – de måste rymmas inom ramen.

Anförande nr 129

Anna Manhag (m): Fru ordförande och landstingsledamöter! Förra mandatperioden var en ganska mörk period för färdtjänstresenärerna. Som vi hörde tidigare nästan halverade Socialdemokraterna resetilldelningen, vilket naturligtvis fick rätt så stora konsekvenser för många resenärer. Under det år som vi nu har haft möjlighet att ställa saker och ting till rätta igen har vi tagit flera steg på väg mot att återigen förbättra trafiken, och steg för steg höjer vi kvaliteten och förbättrar tillgängligheten. Men förtroendet tar naturligtvis tid att bygga upp igen.

Både under det år som gått och i den budget som vi nu ska fatta beslut om tar vi flera steg för att förbättra servicen för resenärerna. Det nya trafikavtal som börjar gälla i början av nästa år är ett exempel. I detta ställer vi högre krav på att bilarna ska komma i tid – till exempel har vi både en tydligare bonus när bilarna kommer i tid och en tydligare straffavgift som blir mer kännbar när bilarna inte kommer i tid. Om en bil ändå skulle bli försenad så ska föraren förvarna resenären så att man kan planera för detta. Vi ser detta som en stor förbättring.

Vi har också ställt krav på alkohol i nya bilar vilket ökar säkerheten för resenärerna. Vi har krav på bilbarnstolar hos alla entreprenörer vilket ska förenkla vardagen för småbarnsföräldrarna i trafiken.

Nu har vi, som vi hört tidigare, påbörjat arbetet med att återinföra rullstolstaxi, en tjänst som Socialdemokraterna avskaffade. Vi bygger upp verksamheten igen och har lyssnat noga på alla som var med förra gången och som har betydligt bättre kunskaper om detta än vad vi har, det vill säga resenärer, entreprenörer, organisationer och så vidare, allt för att kunna erbjuda en tjänst som kan bidra till ökad livskvalitet för alla rullstolsburna i länet.

Det som på lång sikt kommer att få stor betydelse för hur vi ser på tillgänglighetsfrågorna är det som genomförs nu i december och som Anna också berörde. Det vill säga samlokaliseringen av Färdtjänsten och SL. Detta skapar tätare och bättre kontakter, och samarbete och tillgänglighetsfrågorna ställs i fokus och vi får ett tydligare hela-resan-perspektiv oavsett vem som utför tjänsten, det vill

säga oavsett om det är SL eller Färdtjänsten som kör. Det blir lättare för SL att få del av alla de erfarenheter som färdtjänstnämnden har byggt upp under åren om hur man anpassar trafiken.

Den vanliga kollektivtrafiken måste alltså bli bättre anpassad till dem som på olika sätt har svårigheter att ta sig fram själva. Om vi klarar detta i kombination med till exempel fler flexlinjer så skapar vi också utrymme för att de med störst behov och de som även i framtiden kommer att behöva Färdtjänsten ska kunna få resa friare.

Men vi har en bit kvar dit. I och med denna budget så tycker vi att vi lägger en bra grund för arbetet. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 130

N e c l a B o r a (v): Ordförande, fullmäktige! Egentligen har jag inte så mycket klagomål när det gäller färdtjänstnämnden. Det kan ju bero på att verksamheten är lagstyrd, man kan inte hacka på så mycket. I stort sett tycker jag att det går rätt så bra.

Det intressanta är att ni pratar hela tiden om att det går jättebra för Sverige och Stockholms läns landsting, så man ska sänka skatten och folk ska tjäna på det. Men det finns faktiskt en grupp, de som använder färdtjänsten, som inte har så höga inkomster att de skulle tjäna på skattesänkningen. De har knappa resurser, och varför inte bjuda dem på lite grann, som en enhetstaxa? Det finns nämligen en att-sats om att avskaffa tremilsgränsen och därmed införa enhetstaxa utan zoner i färdtjänsten. Har vi inte råd med det? Vet man vad det kostar? Varför vill ni inte ge det lilla erbjudandet?

Anförande nr 131

N i k l a s G l a d h (mp): Ordförande, fullmäktige och eventuella åhörare! Färdtjänsten är en viktig del av kollektivtrafiken. För många människor är en väl fungerande färdtjänst nödvändig för ett rikt och värdigt liv. Därför satsar vi i Miljöpartiet 20 miljoner kronor extra till färdtjänsten jämfört med den borgerliga majoriteten.

Det är i dagens samhälle nödvändigt att styra över resandet till mer klimatvänliga transportmedel, och här behöver också färdtjänsten ta sitt ansvar. Tyvärr pekar prognosen på att endast 25 procent av färdtjänstens transporter kommer att ske med förnybara bränslen nästa år, och detta är hela 10 procentenheter lägre än landstingets mål för 2008, på 35 procent. Trots detta föreslår majoriteten inga ytterligare insatser för att nå detta nödvändiga mål. Vi har ju varit överens om i dag att det är nödvändigt att nå dessa klimatmål. Detta samtidigt som kunskapen om klimatpåverkan och vilka åtgärder som behövs nu borde ha nått även den borgerliga så kallade alliansen. Låt det vara mer än ord!

För de personer som ansöker om färdtjänst är det viktigt att få en bra och snabb handläggning av sin ansökan. Vad gör då majoriteten, när målet att 80 procent av inkomna ärenden ska vara handlagda inom en vecka inte kan nås? Jo, då sänker man målsättningen! Här väljer vi i Miljöpartiet i stället att satsa extra medel för att kunna nå målet om en veckas handläggningstid.

Vad gäller rullstolstaxi stöder vi införandet av sådan – under förutsättning att modellen inte går ut över andra funktionshinder grupper. Jag hoppas att Anna Starbrink i dag kan intyga att inga övriga grupper får sämre tillgänglighet.

En av de viktigaste frågorna som äldre oftast lyfter när jag är ute och diskuterar trafik och tillgänglighet är att få en förbättrad närtrafik nära sin bostad. Vi inom Miljöpartiet lägger därför förslag om att ytterligare öka utbyggnaden av närtrafiken i länet.

Avslutningsvis vill jag än en gång påpeka hur viktigt det är att nå miljömålen, och här behöver även färdtjänsten ta till alla tillgängliga medel. Bifall till Miljöpartiets förslag till budget!

Anförande nr 132

A n n a S t a r b r i n k (fp): Du tog upp frågan om rullstolstaxi kontra andra grupper. Vår ambition är naturligtvis att göra färdtjänsten bättre för alla brukare – självklart. Vi ställer inte grupp mot grupp, och det är ingen annan som ska drabbas för att de rullstolsburna får det bättre. Jag förstår inte riktigt synsättet.

När det sedan gäller miljöhänsyn och fordon och så, lägger ju majoriteten som du vet ett förslag att vi ska gå vidare och se hur vi ska kunna få lite ordning på det här när det gäller specialfordonen. Sanningen är ju att det inte finns några fordon som funkar. Därför lägger vi ett utredningsuppdrag om att ta reda på om vi på något sätt kan stimulera fram detta. Det vore ju väldigt bra.

Sedan får nog Miljöpartiet förklara vad man menar med överprövning av läkarintyg. Här menar jag att rättssäkerheten är helt central.

Anförande nr 133

N i k l a s G l a d h (mp): Det är jättebra att man jobbar med färdtjänstens egna fordon och inför att de kan gå på även andra bränslen, och kanske även ökar fokus på miljöfrågorna, precis som man har gjort i Göteborg, kring färdtjänsten.

Anförande nr 134

L e i f K r o o n (kd): Tack för ordet, fru ordförande, ledamöter! Färdtjänsten har inga egna fordon, till att börja dagen med, som används i färdtjänstverksamheten.

Sista timmen har ändå på något sätt visat en enighet om hur vi arbetar, och jag tycker att det känns ganska bra, som någon sade tidigare i nämnden. Vi är överens om målet, och det genomsyras – om jag vågar säga det igen – av att vi från kristdemokratisk sida anammar att alla har lika värde, men alla är olika. Lika värde innebär att man ska ha jämlika möjligheter, och att alla är olika innebär att till det ska kunna läggas valmöjligheter. Just för kategorin funktionshindrade är ju de avsevärt färre i deras tillvaro.

Målet är alltså att erbjuda resenären resande på så lika villkor som möjligt jämfört med dem som åker med SL. Ett viktigt landstingsmål är därför att tillgänglighet anpassa den allmänna kollektivtrafiken så att fler, oaktat funktionshinder, kan använda sig av den.

Ännu mer prioriterat anser vi dock vara att förvaltningen bedriver en verksamhet som tar väl hand om resenärerna, det vill säga det handlar i första hand om ett resenärsperspektiv.

Färdtjänsten beskriver sin verksamhet i tre perspektiv. Man pratar om ett samhällsperspektiv, som har mycket att göra med demografin, hur åldersfördelningen utvecklas bland de äldre. Resurserna ska räcka till fler, blir slutsatsen. Det blir ju allt fler äldre i vårt samhälle. Om vi då får en kostnadseffektiv färdtjänst och minskar behovet av särskild kollektivtrafik, så kan resursanvändningen klart förbättras.

Landstingsperspektivet handlar mycket om hur man samverkar med kommuner, SL, Waxholmsbolaget och så vidare för att stimulera att resa ”kombinatoriskt”, som man brukar säga, det vill säga att kombinera ihop resor. Det finns goda exempel på detta i norra skärgården på Yxlan och Blidö, där Waxholmsbolaget, SL och Blidösundsbolaget tillsammans tar hand om en färdtjänstfunktion. I det sammanhanget kan sägas att Waxholmsbolaget – som vi inte hinner ta upp så mycket nu – är en väldigt framåt verksamhet, som har fått landstingets pris. Det är verkligen något att peka på. Förbättringar inom SL, som vi har hört en hel del om, kommer naturligtvis även färdtjänstresenärerna till del. Det är målet.

Men den viktigaste delen är ändå resenärsperspektivet. Det är ganska självklara saker: det ska vara enkelt att beställa, fordonet ska komma i tid, det ska naturligtvis vara rätt pris, som passar, och det ska vara en rimligt god tillgång på resor som stämmer mot behovet.

Allra närmast hjärtat ligger dock att man ska känna sig trygg och väl bemött. Därför satsas det nu väldigt mycket på dels trafiksäkerhet – alkolås, som är en hjärtefråga för oss kristdemokrater, införs i både SL och färdtjänsten – och vi pratar mycket om säkerhetsfrågor när det gäller trafiken även i utrustningshänseende, dels valfriheten, att själv bestämma. Reseplaneraren har en vacker utveckling. Den som finns hos SL tar med funktionshindrades särskilda bekymmer. Vi tycker att det också är en väg i linje med den motion som kommer upp så småningom som bland annat Kristdemokraterna står bakom, som nämndes alldeles nyss, som handlar om informationsstrategi och så vidare.

I en del kommuner har nästan alla 80-åringar färdtjänst, såg vi i en artikel härom veckan, men i andra är det bara några få. Det är nyttigheter som tillståndsprövas, och ibland är det anmärkningsvärda skillnader mellan olika kommuner. Det är ju viktigt att man får en likvärdig service var man än bor, men praxis skiljer sig tydligen åt. Det har att göra med geografi, demografi, klimat och vad det nu kan vara, men vi vet att färdtjänst i storstaden är en helt annorlunda verksamhet än ute i

glesbygden. Färdtjänsten har dessutom den högsta servicegraden och är den dyraste formen av alla resor, till för dem som har svårt att förflytta sig eller inte kan använda sig av den vanliga kollektivtrafiken.

I vårt landsting blir invånarna allt fler, men antalet tillstånd minskar. Det sker i takt med att den allmänna kollektivtrafiken byggs ut och blir mer tillgänglig. Nya bussar med lågt insteg – alla ska ha lågt insteg, hörde vi – bättre information vid hållplatser, omstigningsmöjligheter och mera uppdatering i reseplaneraren är viktiga utvecklingssteg som måste fortsätta och accelerera.

Jag känner en person vars 97-åriga mamma vägrades färdtjänst. Det tycker jag är lite jobbigt att behöva konstatera; nog sagt om det.

Rullstolstaxi är vi som sagt stolta över. Om inte jag minns fel finns det ett belopp om 20 miljoner angivet – det kan Anna svara på. Vi har också betonat att detta är någonting som vi måste följa. Vi ska inte tro att allting går i gång överallt i länet med en gång, det finns ingen möjlighet, utan vi ska noggrant följa det när det väl installeras under nästa år och se vart det tar vägen.

Det som har sagts om närtrafikens kraftiga utveckling behöver inte upprepas. Kundtjänsten har goda möjligheter att bli det alternativ som s-håll framförs om en kundombudsman. Man får nämligen en samverkan med SL som förenar dess erfarenheter med färdtjänstens erfarenheter, vilket ger bättre resursutnyttjande, och dessutom är det ett ärendehanteringssystem man tittar på som ska göra det effektivare när man sedan ska ta hand om det hela.

När man tittar på budgeten var det någon som sade i morse att det förefaller vara rätt sporadiska pengar som är utlagda på vissa poster. Men det skiljer sig väldigt lite: på de 1,6 miljarderna är differensen 6, 10, 15 miljoner. Det är inte så extremt stora avvikelser.

Bifall till alliansens förslag!

Anförande nr 135

Björn Sundman (s): Det var bra att Leif Kroon tog upp den omställning som skedde under förra mandatperioden, alltså möjligheten för färdtjänstkunder att i stället vandra vidare till kollektivtrafiken. Den förändringen har gjort att vi har ett överskott i budgeten för innevarande år, men samtidigt visar det också att samarbetet mellan SL och färdtjänsten genererar den typen av möjligheter för färdtjänstens kunder.

Det arbetet pågår ute, även om det är lite olika. Fortfarande är det till exempel så att inom busshanteringen har kommunerna en del ansvar, SL har en del ansvar och väghållarna ett annat ansvar. Det här är någonting som man måste komma till rätta med på något sätt, så att möjligheten finns kvar för dem som har någon form av rörelsehinder.

Anförande nr 136

Eva Klingström (m) Ordförande, fullmäktigekamrater! Vi har ju haft färdtjänst sedan 1980-talet, när den bedrevs i SL:s regi. Under åren fram till nu har det överallt i länet inrättats olika linjer – för närvarande har vi 29 stycken. Men nu håller vi på att försöka anpassa fordonen på ett annorlunda sätt och utveckla trafik med andra typer av fordon än bussarna, som har cirka 20 platser. De kommer naturligtvis att fortsätta gå, för de har lägre driftkostnader och går att anpassa till de områden där trafiken ska gå.

Jag ska exemplifiera med ett pilotprojekt som vi har på Yxlan–Blidö. Det är två öar som inte har fast förbindelse med varandra och där det inte finns så många färdtjänstresenärer. Då har man satt in ett läggolvat fordon som tar sju passage-rare, som är anropsstyrt. Det innebär att de som vill komma till centralorten Norrtälje ringer, och så kommer den här lilla bussen och hämtar upp, så får man åka tillsammans till Norrtälje, eller vart man nu vill åka. Detta är väldigt kostnadseffektivt. I stället för att sju personer tar var sin färdtjänsttaxi använder man det här lilla fordonet, som tar sju personer. Det visar sig att det ger en halvering av kostnaderna på bara ett år, från 2,8 miljoner till drygt 1,4 miljoner.

Det här är någonting som även kan användas i andra delar av vårt län där man inte vill bygga ut med stora bussar utan kan nöja sig med ett mindre, läggolvat, anpassat fordon. Det är säkert någonting som vi kommer att arbeta vidare med. Pilotprojektet har nu utvärderats med goda resultat, och det har permanentats.

Det är en mycket intressant lösning, att ha anropsstyrning. Man ringer till färdtjänsten och beställer, så kommer fordonet och hämtar. Men för att öka möjligheterna för dem som bor på Yxlan–Blidö låter man även vanliga SL-trafikanter, i mån av plats, följa med.

De här små bussarna, som kommer att bli mer och mer vanliga, går också snabbare. Det gör att körtiden fördubblas. Dessutom är de betydligt billigare i inköp. Alltihopa det här kommer ju våra färdtjänstresenärer till godo, för då blir det inte lika kostbart utan då kan man satsa pengarna, som Anna Manhag och Anna Starbrink har sagt, på de personer som bäst behöver det.

Det här har vi suttit och resonerat om i en referensgrupp för närtrafik, där vi har inhämtat synpunkter från pensionärsorganisationerna och från handikapprörelsen. Det här är alltså någonting som vi har gjort tillsammans, och jag ser fram mot den fortsatta utvecklingen.

Det känns väldigt skönt att som moderat kunna stå här och plädera för någonting som är så kostnadseffektivt, som kan komma så många andra till del. Med detta tänkte jag sluta. Jag vill bara yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget och avslag på de förslag som oppositionen har lagt fram.

Anförande nr 137

J a n S t e f a n s s o n (kd): Fru ordförande! För några veckor sedan var vi på en gemensam träff, färdtjänstnämndens ordförande Anna Starbrink och jag, och träffade en grupp funktionshindrade i Solna. Man ställde frågor, bland annat denna: Om det finns en ramp i bussen, vem ska lägga ut den? Det ska chauffören göra, sade jag. Sedan tog jag med mig den här frågan till en träff med de entreprenörer som kör i innerstadstrafiken, och då sade de: Nej, det finns ingen sådan uppgörelse. Rampen finns där, men ingen har till uppgift att lägga ut den.

För mig blev det något av en aha-upplevelse, kan man säga. Det finns tydligen en del att göra för SL och färdtjänsten inom det här området när man ska möta kunden.

Dessutom visade det sig att ramperna inte var särskilt lämpliga, de är tunga och otympliga att hantera.

Därför undrar jag vem som har fattat beslutet att de ska ligga där. Ja, det har lik-som bara blivit så. När man har köpt nya bussar så har man också passat på att skaffa ramper till dem – men de har alltså ingen funktion, och ingen lägger ut dem.

Det finns alltså en hel del kvar att göra på det här området, om det nu är så att man vill möta färdtjänst kostnaderna med praktiska lösningar i kollektivtrafiken.

En annan fråga som togs upp var den här. Låt säga att man vill resa, och så fungerar inte hissen. Hur ska man få veta det utan att åka dit bara för att upptäcka att man inte kommer upp, om man är rullstolsbunden? Det här knyter an till den motion som Leif Kroon nämnde, som Sten Erson-Wester hann väcka innan han lämnade fullmäktige förra mandatperioden. Frågan han tog upp gällde just en samordnad informationspolicy för funktionshindrade med begränsad rörlighet.

SL har besvarat motionen med bland annat följande tre punkter: "Bland de kommande förbättringarna som planeras är en möjlighet att göra individuella val beträffande sina egna förutsättningar, så att man till exempel kan ange att man inte kan gå i trappor eller vilken dörrbredd den egna rullstolen kräver." Väldigt bra svar!

"I planerna för den kommande reseplaneraren ingår även att den ska vara dynamisk, det vill säga den ska kunna ta hänsyn till tillfälliga inskränkningar, till exempel trasiga hissar eller bussar med fel egenskaper."

"Det är SL:s uppfattning att en utvecklad reseplanerare är ett betydligt smidigare och mer användarvänligt medel när det gäller att ge funktionshindrade tillgång till information som gör att de kan planera sina resor än ett kartmaterial skulle bli."

Det här är ett positivt sätt från SL att möta just de här behoven, som är så uppenbara. Jag tror också att detta med ramperna kommer att kunna lösas.

För att avsluta och för Kristdemokraternas del lite grann runda av den här trafikdebatten, som jag tycker hänger ihop oavsett om trafiken sker på vatten, asfalt eller kanske grus: Det vi har velat säga, som vår prioritet ett, är att trafiken ska för alla vara trygg, säker och punktlig. Jag tycker också, som ett inlägg till det som har sagts om att den nuvarande styrelsen inte ska ta åt sig äran för allt som har blivit bättre, att jag har en annan uppfattning. De beslut som vi fattar i SL:s styrelse spelar roll, och jag tror också att det engagemang som vi visar som sitter i SL:s styrelse spelar roll. Jag tror att vi kan vara en blåslampa på tjänstemännen, som gör att man gör detta jobb ett varv till, i stället för att inte göra det varvet, så att trafiken blir bättre.

Så jag tycker nog att vi, oavsett om vi är i majoritet eller opposition, om vi är engagerade, i det avseendet kan ta åt oss äran av att det faktiskt finns 20 000 fler resenärer, att kundnöjd-heten har ökat – att ekonomin har blivit bättre får väl vi ta till oss lite extra – och att trafiken fungerar allt bättre.

Jag är lite rädd för att det vi här i dag har fokuserat på tyvärr har varit ett slags överbudspolitik i billighet att resa kollektivt. Jag skulle vilja att man som utmaning ser just de här tre punkterna, att trafiken ska vara trygg, säker och punktlig. Där ligger vår främsta utmaning!

Med det, ordförande, yrkar jag bifall till alliansens förslag och tackar för ordet.

Anförande nr 138

A n n a S t a r b r i n k (fp): Ordförande! Jag känner att frågan om rullstolstaxi inte är riktigt avklarad. Socialdemokraterna avskaffade rullstolstaxi och fortsätter – i alla fall i den här salen – att vilja neka rullstolsburna denna viktiga reform, som skulle kraftigt öka deras rörelsefrihet. Ni kallar den gruppen för ”folk som har råd att betala” och blundar för deras behov av flexibilitet. Nu börjar ni plötsligt att svänga lite och säger: Njo, kanske ändå, om vi har råd, så har vi ju ingenting emot det här.

Men det är ju inte det ni säger i budgeten! I budgeten säger ni: Varenda krona som alliansen vill lägga på rullstolstaxi tänker vi lägga på annat.

Kära vänner! Nu är det väl tid till besinning? Ni har ju faktiskt chansen, innan vi går till beslut, att rätta till och säga ja till rullstolstaxi.

Det luddiga, att ni säger nja, är jag inte riktigt säker på hur vi ska uppfatta, och jag är säker på att handikapprörelsen också är väldigt intresserad av långsiktiga lösningar, där vi kan hitta modeller som kan överleva val. För deras skull får ni nog ge besked nu. Är det ja eller nej som gäller? Ert ”nja” är inte det ni har yrkat på.

Anförande nr 139

M i k a e l F r e i m u t h (m): Fru ordförande, landstingsledamöter! När det gäller Waxholmsbolaget skiljer det inte beloppsmässigt någonting mellan majoritet och opposition, men jag tänkte ändå berätta någonting om Waxholmsbolaget, för jag tror det är av allmänt intresse.

Sedan april i år driver fem entreprenörer i Waxholmsbolagets 25 egna fartyg, som vi själva äger. Arbetet med de externa entreprenörerna har fungerat hyggligt, bra – i varje fall har inte våra resenärer märkt av någonting, utan det kan möjligtvis vara inte interna motsättningar men någon form av friktion. Som helhet betraktat har det varit ett lyckat drag. Utöver de fyra nya entreprenörerna har Waxholmsbolaget avtal med 30 rederier som har egna fartyg. Under högsäsong är det ungefär 55 fartyg i drift, under vinterhalvåret endast 15. Alla fartyg som kör i de tidtabeller som Waxholmsbolaget ger ut drivs sedan 2001 av externa entreprenörer.

Årets fyra kundundersökningar ombord visar en kundnöjdhet på 90 procent, och det är en siffra som inget annat kollektivtrafikföretag i Sverige överträffar.

Vi har upptagit medel för fortsatt utveckling av linjenätet. Det som är basen har fastställts av ägaren, det vill säga fullmäktige – det är RUFSS program. När det gäller sommartrafiken ligger vi över den minimistandard som har angetts, vintertrafiken ligger något under den. Men det är ju under sommarhalvåret som den absolut största delen av trafiken äger rum.

Utö får en utökad trafik år 2008, och samtidigt får även Ornölinjen och linjen från Dalarö bättre trafik och ett fartyg från Stavsnäs kan disponeras i området. Andra förbättringar kommer att genomföras i Vaxholmsområdet, i Lindalssundet, på Fåglarötraden samt Grinda och Gällnö. Tjockö får nya turer. Justeringar i trafiken görs kontinuerligt i samråd med kommuner och bofasta. Varje termin sker det sammankomster med skärgårdskommunerna, och den senaste träffen ägde rum i går. Kontinuerligt är det en stor lyhördhet från Waxholmsbolagets sida gentemot både boende och primärkommunerna.

Anbud på nya vinterfartyg i olika kombinationer håller på att utvärderas och kommer att behandlas av styrelsen i januari nästa år. Det ligger också i linje med den tidigare fastställda investeringsbudgeten.

Ångbåtarna, som ofta diskuteras här, är i toppskick. Västan finns med i budgeten, och där finns det ett omfattande reinvesteringsprogram. Waxholmsbolagets och dess ägares – det är alltså vi som har bestämt det – insatser för det kulturhistoriska tonnaget får stor uppskattning av våra trafikanter.

V-båtarna, det snabbgående tonnaget, kommer under perioden att få trimplan eller interceptorer, som ska monteras i aktern för att förbättra gångläget. Den försöksverksamhet som har genomförts visar att det förbättrade gångläget ger både mindre svallvågor och lägre bränsleförbrukning. Minskad bränsleåtgång gör att investeringen i interceptorer betalar sig redan på några år. Waxholmsbolaget räknar med att kunna delta i större forskningsprojekt om vägbildning, i samarbete med främst KTH i Stockholm.

Alla fartyg utom det antika tonnaget har numera bränsledatorer. Det bidrar till betydande bränslebesparingar, av värde för både miljö och ekonomi. Med dagens bränslepriser betalar sig investeringar i bränsledatorer mycket snabbt.

I dag körs det med 5 procent RME-inblandning, vilket som ni vet är rapsolja, i Miljöklass 1. Vid så gott som varje styrelsesammanträde diskuteras det på vilket sätt vi kan förbättra bränslet i mer miljövänlig riktning, och helst ska det vara förnyelsebart. Waxholmsbolaget är inblandat i flera projekt. Vi genomför nu ett projekt som behandlas på EU-nivå, och vi hoppas få besked vid årsskiftet om vi kan fortsätta med de förnyelsebara bränslena. Det uppstår ju alltid diskussioner om palmolja och liknande – är det bra eller mindre bra? Men hela tiden hoppas vi naturligtvis, precis som alla andra som sysslar med kollektivtrafik, som SL, färdtjänsten och andra, att kunna driva fartygen med så miljövänligt bränsle som möjligt.

Det sker en stor genomgång av maskinutbudet vad gäller miljöegenskaper inför anskaffning av nya maskiner för de fem snabbåtarna.

Samarbetet med färdtjänstnämnden och SL har fördjupats, och Waxholmsbolagets alla fartyg har nu samma system för radiokommunikation som SL:s bussar. Reseplaneraren som har diskuterats här tidigare hoppas vi ska vara fullt genomförd 2008 så att man kan samordna med SL fullt ut.

Budgeten innehåller en godstaxan med 10 procent och en höjning av periodkortpriserna och kontanttaxan med i snitt 3 procent.

Detta är något av Waxholmsbolagets aktiviteter. Mot denna bakgrund yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget och avslag till Miljöpartiets avvikande synpunkter, som de i stort sett är ensamma om, i några tilläggsyrkanden, som väl kommer att framställas snart.

Anförande nr 140

U r b a n R y a d a l (s): Ordförande, landstingsledamöter! Som väl har framgått av Mikael Freimuths redovisning av bolagets verksamhet, är allting på det hela taget mycket väl beställt både vad det gäller miljö och tekniska framgångar.

Waxholmsbolagets roll för skärgården och dess befolkning kan inte nog betonas. Det är ju en viktig del i infrastrukturen för att folk ska kunna arbeta och bo ute i skärgården, men också för att stockholmarna och besökande från landet och andra länder ska kunna få möjlighet att besöka skärgården.

I stort är vi överens om tagen. Det gäller både satsningen på den flotta vi har och på de nya fartyg som är beställda. Glädjande är också att vi nu har blivit överens i styrelsen om att Västan ska behållas. Det är en viktig symbolfråga att vi är ense på den punkten.

Jag har egentligen inte några särskilda förslag, mer än möjligen att vi bör uppmärksamma samverkan med SL och se till att man på våra båtar ska kunna köpa kontantbiljetter för busstrafiken. Det är nämligen så, att vid bryggorna Boda, Sollenkroka och Stavnäs så finns det inga automater, och det gör att man skulle behöva kunna köpa biljett på båten för att kunna åka vidare med bussen utan krångel. Det är en sak som jag tänker ta upp i fortsättningen.

Men jag vill yrka bifall till det socialdemokratiska förslaget till budget för Waxholmsbolaget.

Anförande nr 141

Lennart Rohdin (fp): Fru ordförande! Jag ska fatta mig kort. Waxholmsbolagets vice ordförande Caroline Åkerhielm är på grund av en mycket angelägen familjeangelägenhet förhindrad att delta i dag – hon kommer att vara här i morgon, men jag vill på hennes vägnar yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Jag vill dock göra en liten utvidgning efter det som har sagts av både Mikael Freimuth och Urban Ryadal här, mot bakgrund av de ibland rätt hetsiga debatter vi hade förra mandatperioden, att jag är väldigt glad att det nu råder enighet om det kulturhistoriska arvet inom Waxholmsbolaget och framför allt om den fortsatta satsningen på Västan.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 142

Vivian Gunnarsson (mp): Ordförande, ledamöter! Det är ju väldigt viktigt med kollektivtrafik med båt och buss för skärgården och dess utveckling. Det är som musik att höra att även de borgerliga ledamöterna här tycker att det är viktigt med miljökrav, för vi tycker ju från Miljöpartiets sida att man ska ställa höga miljökrav. Sedan kan man undra om det finns ett seriöst allvar bakom orden i alliansen, som skriver att man i WÅAB ska minska sin negativa miljöpåverkan från fossila bränslen och *fortsätta försöken* med förnyelsebara bränslen. Vi tycker nog att det är dags att sluta försöka och gå över till verklig handling, och vi anser att vi ska på alla sätt och vis jobba för att få in andra bränslen i kollektivtrafiken till sjöss. Därför har vi lagt sådana förslag, och vi har också lagt pengar till det, vilket avslogs från alliansens sida.

Men detta är mycket viktigt, och det är helt klart och tydligt den inriktning som finns från Europeiska unionen också, att mer trafik ska gå till sjöss, mer trafik ska gå på spår, och då kan vi inte fortsätta att göra försök i Sverige, när andra länder gör insatser för att göra det här till reguljär verksamhet!

Landstinget som kollektivtrafikhuvudman måste nu ta ledartröjan både när det gäller bränslena och när det gäller att inte fortsätta med det konservativa upplägget att vara skärgårdstrafikhuvudman huvudsakligen. Kollektivtrafik på vatten i de inre delarna av stadskärnorna blir vanligare och vanligare i hela världen, och det finns exempel på detta i Europa som vi kan titta. Det finns även exempel i vårt eget land. I Göteborg utvecklas nu den stadsnära kollektivtrafiken på vatten på ett helt annat sätt än i Stockholm. Den konservativa inriktning som finns i WÅAB måste upphöra, vi måste se att det finns en annan utveckling också.

Sedan vill jag bara återkomma till att den stackars sjuksköterskan också tjänar 1 080 kronor om året på Miljöpartiets politik, till skillnad från alliansens politik. Bifall till Miljöpartiets budget!

Anförande nr 143

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (c)**: Jag ska först instämma i yrkandet om bifall till landstingsstyrelsens förslag. Jag tycker att det var en mycket bra redogörelse från Mikael Freimuth. Eftersom den här debatten i dag och i morgon utspelar sig i skuggan av klimatfrågan är det också mycket glädjande att Mikael Freimuth lät en så stor del av sitt anförande handla om miljöåtgångarna.

Det är ju så att medan vägtrafiken har tydliga ekonomiska drivkrafter, som ändå underlättar arbetet att ställa om från fossilbränsledrift till förnyelsebara bränslen, omfattas sjöfarten av sedvänjor och internationella konventioner som gör att skatteinstrument och annat inte träffar där. Det är en viktig fråga. För att man ska kunna med kraft utveckla tekniken och utöka andelen förnyelsebara bränslen inom båttrafiken måste det finnas incitament även på det området.

Det här är en fråga som jag tror att vi behöver ta upp med regeringen och se huruvida man med stimulanser eller förändringar i regelverken kan säkerställa att sådana incitament kommer till stånd, så att man verkligen på allvar kan komma vidare.

Likväl är det så att de miljöåtgångar som görs i WÅAB är dubbelt värdefulla – även om de också kostar dubbelt så mycket – därför att det handlar om just att utveckla teknik inom ett område som är starkt eftersatt.

Sedan tycker jag i största allmänhet att det vore bra om vi satsade mer på sjötrafik även i andra delar av länet. Men man ska akta sig för att ha en övertro på att båttrafik alltid är mer miljövänlig i till exempel Stockholms innerstad än annan kollektivtrafik. Det går åt ganska mycket bränsle när man kör i höga hastigheter med båtar.

Anförande nr 144

M i k a e l F r e i m u t h (m): Fru ordförande! För att det inte ska vara några oklarheter vill jag bara säga att WÅAB arbetar aktivt på flera olika sätt för att få miljövänliga och helt förnyelsebara bränslen till de fartyg som ska köras i skärgården. Det är ett samarbete inte bara i Sverige utan även internationellt, med finska och andra företag. Detta ligger nu på EU-nivå för godkännande.

Det är inte alls så att man sitter och rullar tummarna, utan det är ett aktivt arbete. Jag ville bara framföra det så att alla ska ha det klart för sig.

Anförande nr 145

V i v i a n n G u n n a r s s o n (mp): Även om ni arbetar aktivt, är det faktiskt så att ni i er budget har skrivit att ni håller på med försök. Det vore bra om ni skrev om det till att ni faktiskt vill införa!

Regionplane- och trafiknämnden

Anförande nr 146

Erik Langby (m): Herr ordförande, landstingsledamöter! Jag vill knyta an till det block som nyss debatterades, åtminstone till dess sista del, WÅAB. Det här är nämligen också ett område där det råder en hyfsad konsensus. Det hindrar inte att det ändå finns en del att diskutera.

Regionplane- och trafiknämnden arbetar ju med den mycket långsiktiga utvecklingen av vår region. Man kan säga att vi har förmånen att arbeta med de lite bredare penseldragen och de lite längre tidsperspektiven. Vi försöker då bidra till det man skulle kunna kalla en långsiktig utveckling på sitt sätt av välfärden.

Hur gör vi då det? Ja, det handlar om att försöka att genom planeringsinsatser på olika sätt bädda för en bättre boendemiljö, bättre möjligheter för arbete och service, bättre transportinfrastruktur och bättre miljö. Man kan säga att det här naturligtvis mycket handlar om den internationella konkurrenskraften, hur vi i den här delen av Sverige och den här delen av världen sammantaget ska försöka rigga oss för att det finns goda möjligheter för oss att hävda oss, att ha något att leva av och att utveckla vår välfärd.

Det vi då gör i vår planering och som det är väldigt viktigt att hålla fram är att vi försöker hantera både en förtätning och en vidgning av regionen. Vi är helt på det klara med att vi behöver båda delarna; vi behöver både bli tätare och klara att regionen växer. Det finns så att säga inget antingen–eller utan vi måste klara både–och. Samtidigt är vi besjälade av att vi ska klara att skydda de gröna kilarna, som är en väldigt viktig del av den totala miljö som vi lever i, och vi vill också hantera och skydda våra spännande kulturmiljöer.

Vår region växer fort. Det är rätt intressant i ett internationellt perspektiv. Sverige är ett litet land, och vår region är en liten region. När vi jämför oss med den övriga världen vet vi att det är minst 200 storstadsregioner i världen som är större än vår. Men genom att ändå hantera det som är våra goda företräden har vi, tror vi, stora möjligheter att åstadkomma en god utveckling. Med kombinationen av utrikes invandring med trots allt rätt så hög nativitet och låg dödlighet för att vara ett västerländskt land har vi sammantaget en ganska kraftig utveckling av befolkningsantalet. Vi växer med ett Malmö på lite drygt tio år och med ett Göteborg på drygt tjugo år. Det innebär naturligtvis utmaningar på olika sätt för hur vi hanterar regionens utveckling.

I det här sammanhanget tycker jag att det finns all anledning att tacka för det goda samarbetet mellan de 26 kommunerna i länet och regionplane- och trafiknämnden. Vi har ett väldigt gott samarbete, och vi försöker att få till stånd ett samspel. Mycket av regionplaneringen går inte att klara från en landstingsnämnd, utan det går bara att klara om vi jobbar mycket tillsammans i och med att primärkommunerna genom sitt planmonopol självklart har en fundamental del av förutsättningarna för både den fysiska utvecklingen av kommuner och regionen och mycket annat.

Det finns alltså all anledning att tacka för det goda samarbetet både när det gäller att värda och försöka leva med den regionplan som vi antog 2001, den regionala utvecklingsplanen, och när det gäller den nya plan som vi ska anta här i tinget i maj 2010 enligt planerna och som vi nu har kommit ganska långt med. Det är mycket viktigt att vi fortsätter att utveckla det här nära och goda samarbetet mellan kommunerna och regionplane- och trafiknämnden.

När vi tittar på vad vi har för arbetsuppgifter mera konkret i nämnden för 2008, 2009 och 2010 finner vi att just den regionala utvecklingsplaneringen naturligtvis

är en fundamental del av det vi gör. Väldigt mycket av det vi producerar av skrifter, debatter och annat kretsar just kring att göra det möjligt att anta en ännu mer vass utvecklingsplan i maj 2010.

Vi kan också konstatera att ett av de nya inslagen i den utvecklingsplanen kommer att vara att vi nu så tydligt går utanför länet när det gäller att också ha kartor och beskrivningar av hur det som är den funktionella regionen utvecklas för oss som lever och verkar här i Stockholms läns landstingsområde och Stockholms län. Vi kan inte nöja oss med att rita kartor och titta på samband för vårt län – vi måste titta på hela östra Mellansverige för att det ska vara begripligt.

Så här långt i arbetet med den nya Rufs:en, som vi lite vanvördigt kallar den regionala utvecklingsplanen för Stockholms län, har vi satt upp en vision. Vi tycker nämligen att det är en poäng att formulera vart vi vill komma. Så här långt är visionen formulerad så här: Stockholm–Mälardalen ska vara Europas mest attraktiva storstadsregion.

Vi filade en del på det här. Ska vi vara en av de tio bästa, en av de fem bästa eller vad ska vi vara? Vi landade, bland annat efter just kommunsamråden, i att det inte finns någon anledning för den typen av vision att ha någon annan ambition än att vi ska vara den bästa. Och vi har goda förutsättningar, men det är klart att vi sedan också måste ta tillvara dem.

Vi har kompletterat den här visionen med fyra inriktningsmål. Vi har sagt så här: Det ska vara en öppen och tillgänglig region. Det ska vara en ledande tillväxtregion. Det ska vara en region med god livsmiljö. Och det ska vara en resurseffektiv region. Med de här fyra inriktningsmålen har vi försökt fånga de olika delarna i det som vi ska försöka åstadkomma, alltså vilka förutsättningarna är för att vi ska nå visionen. – Så långt Rufs:en.

En av de mycket viktiga frågor som vi jobbar med inom ramen för den totala utvecklingen är naturligtvis transportinfrastrukturen. Här gör nämnden en hel del arbete, och inte minst vårt kontor, regionplane- och trafikkontoret, bidrar naturligtvis väldigt mycket till att skapa underlagsmaterial och på alla sätt tillföra underlag för inte minst Stockholmsförhandlingarna, de regionala förhandlingarna för att försöka utveckla vår transportinfrastruktur. Vi kan över huvud taget vara glada över att vi har ett kontor som är oerhört kompetent. Det har inte sin like i Norden, och vi ska vara glada och tacksamma för den höga kompetensen och det sällsynt goda arbetet. Ett stort tack för det!

Ett annat område som vi arbetar med är någonting som vi kallar storstadspolitik. I den nationella politiken har mycket arbete kretsat kring de glesa delarna av vårt land. Självklart finns det mycket utmaningar och problem i alla de glesa delarna av Sverige. Men ett lands politik blir mycket konstig om vi inte ser att det finns utmaningar och behov också i storstadsområdena. Det är mycket mer än den glesa delen av Sverige som man måste förstå i nationell politik för att hantera Sveriges totala utveckling på rätt sätt, inte minst då utvecklingen för oss som bor och verkar här i storstadsområdena. Här försöker vi verkligen göra vår röst hörd.

Mot bakgrund av det här vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag både när det gäller budget 2008 och utblickarna 2009 och 2010 och avslag på Miljöpartiets särskilda två förslag.

Anförande nr 147

Anna Kettner (s): Jag grubblade lite över vilken talarstol jag skulle ställa mig i, för jag vet ju att när jag ställer mig i den vänstra så vet några på den högra sidan av salen att nu blir det lite jobbigt. Nu tänker jag vädja till era bättre jag.

Jag vill börja med att säga att jag tycker att det är ganska skön stämning och bra samarbete i regionplane- och trafiknämnden – det vill jag säga till Erik och er andra borgerliga ledamöter i RTN. För den som har suttit i SL-styrelsen under den förra mandatperioden är det en viss omställning, både i arbetet och framför allt när man läser budgeten.

Jag är en väldigt konservativ människa, så jag tänkte hålla mig till traditionerna. De som har hört några av mina budgetanföranden vet att de brukar handla om Julkalendern. Det är lite svårt att åstadkomma när budgetfullmäktige inte hålls i mitten av december, men man får ju göra sitt bästa. Den här julen kommer Julkalendern att heta En riktig jul, och temat för det här anförandet är En riktig regionplaneringsbudget – för det är det som saknas.

Första gången jag läste det borgerliga förslaget till regionplaneringsbudget häpnade jag, van som jag är från SL, för det fanns inga riktigt skogstokiga förslag att protestera mot, och det var ovant. Men sedan insåg jag att det berodde på att det inte finns särskilt många förslag alls. Regionplanebudgeten består av knappt en sida i den borgerliga versionen – vårt förslag är fyra och en halv sida.

Kvantitet och kvalitet är ju inte alltid samma sak, men man måste ändå fundera över vad skillnaden beror på. Ibland kan man inte ta till storsläggan. Då får man lägga örat till texten och lyssna till det som inte hörs, det som inte finns beskrivet, det som inte finns i den borgerliga budgeten.

I den vanliga regionplaneringsbudgeten finns det inget om att vårt rika, fantastiska län, som sträcker sig från Botvids kyrka till Rinkers by och lite till, är ett fantastiskt ställe med asfalt men också grusvägar att rita hagar på, konstgräsplaner men också gräsplaner att sparka boll på, ställen att cykla och ställen att rida, vattenglimtar vid Nämdö och Carlhäll men också alldeles nära Landstingshuset här inne på Kungsholmen. Men det är också ett av orättvisor och miljöproblem svårt sargat län.

Enligt de borgerliga politikerna här i landstinget, anförda av Moderaterna, är det inte något som man måste ta itu med på ett samlat, strukturellt sätt. Vill man tolka det vänligt kan man tro att de moderatledda borgarna tänker att man vill uppmuntra till individuella initiativ; politiker ska inte lägga sig i, utan var och en ska ta sitt eget ansvar. Det låter ju fint.

Men om fjärrvärmen är en bristvara och levereras av ett privat monopol som kan ta vilka priser de vill och det inte finns särskilt många miljövänliga alternativ, om kapaciteten för att rena avloppsvatten inte räcker – hur kan man då ta ett miljöansvar? Om bara kommunens absoluta ledning bjuds in att delta i regionplaneringen i ett tidigt skede och vanliga medborgare inte får delta – hur tar man då ett ansvar för regionens framtid? Om man som ung inte kan betala ett bostadsköp eller en skyhögt hyra med mammas tjocka plånbok – var ska man då bo?

Och om de fantastiska naturvärden som länet bjuder på inte är tillgängliga för alla utan bara dem som kan bygga en sommarstuga för miljoner eller köpa en nybyggd bostad, om skärgården blir för människor med stora ekonomiska resurser, och gröna kilar mittemellan tätbebyggelsen försvinner – hur ska vi andra kunna njuta av naturen?

Det här är frågor som inte ställs av Moderaterna och de andra borgerliga företrädarna. De sopas under mattan. De hoppas att det som inte syns glöms bort. Men för många av oss är det inte någonting som går att glömma – det är vårt vardagliga liv som görs osynligt.

Till det här kommer att det finns ett antal saker som de borgerliga med Moderaterna som anförare har valt att säga nej till, aktivt tagit bort: Björnölägret som gav barn och familjer från segregerade områden möjlighet att komma ut i skärgården, fraktbidraget som skulle ge skärgårdsföretagen en möjlighet att fungera, om man tar de små sakerna. Att vi ska jobba kraftfullt för att Södertörns högskola ska kunna bli universitet och att vi snart ska ha en tvärsparväg i Södertörn, för att ta de mellanstora. Till det kommer regionbildningen, om vi ska ta det riktigt stora.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Centern och Folkpartiet: Hur kan ni, som egentligen vill något annat, till och med säga nej till att vi ska prata med regeringens samarbetsman, för att Moderaterna vill det? Jag skulle vilja citera en centerpartistisk företrädare. Han skriver i en insändare i Västmanlands Läns Tidning: Det är givet att vi ska välja en sammanhållen Mälardalsregion. Vi kan inte missa den möjligheten. Vi ser framför oss mycket av bypolitik i syfte att skydda det ena eller andra. Sådana tendenser visar endast upp en total avsaknad av helhetssyn på samhällsbyggandet.

Jag hade inte krävt av er centerpartister i Stockholm att ni skulle vara lika framsynpta som den här centerpartisten från Västmanland – det är kanske ändå svårt att förstå regionfördelarna vid Stureplan – men jag hade ändå hoppats att ni kunde tillåta oss att prata med samarbetsmannen.

Med det här vill jag yrka bifall till Socialdemokraternas förslag när det gäller regionplanenämnden och till våra yrkanden under landstingsstyrelsen när det gäller regionförstoring.

Anförande nr 148

Stella Fare (fp): Herr ordförande! Till Anna Kettner vill jag säga att vi tycker att regionalt samarbete är jätteviktigt, och vi har också lagt ett yrkande på bordet som egentligen bara handlar om att vi har en öppen attityd och att vi är beredda att prata med alla kommuner runt omkring i Mälardalen med frågorna i centrum – sedan får det organisatoriska ge sig. Det viktiga är att man kommer i gång med ett regionalt samarbete. Det är en brännande fråga.

Samhällsplanering har väl inte alltid varit det mest sexiga inom politiken, om man säger så. Men nu, med klimatpåverkan, kan man verkligen säga att det har blivit ett nytt och hett politikområde. Vi måste samhällsplanera mera, och vi måste hitta en modell här i Sverige där kommunerna, som har planmonopolen och som enligt min uppfattning också ska behålla dem, blir bundna av bindande uppgörelser med varandra om hur marken ska användas regionalt, om vilken typ av kommunikationer man vill ha. Det är den stora utmaningen för framtiden. Hur hittar vi en modell för bindande uppgörelser mellan kommuner som är gemensamma arbetspendlarområden, gemensamma arbetsmarknader? Det är en utmaning.

Kanske finns en del av svaren i Ansvarskommittén, men jag menar att den långtifrån svarar på de problem som vi har i Stockholmsområdet. Jag tror att vi i hög grad måste uppfinna svaren själva och även ha frihet att göra det.

Jag brinner för att vi verkligen hittar ett sätt att samarbeta när det gäller transportfrågorna, arbetspendlingen, resorna. Vi har ju det län, den stad och den region som vi har. Om vi utgår från Stockholm – men man kan utgå från vilken

annan europeisk storstad som helst – så kan man se hur transportsystemen historiskt sett har präglat bebyggelsemönstret, inte tvärtom. Det dominerande transportsättet har bestämt hur vi har levt och bott. Den europeiska stenstadens täthet finns fortfarande kvar och lever på egna meriter, men den stora trenden i dag är den utspridda och glesa bebyggelsen – och det är problemet. Den kommer sig av att vi har bilen som norm; bilen har varit väldigt normativ.

Även om vi är lyckliga över att se att det är så många som reser kollektivt och att SL bara ökar sitt underlag hela tiden är det bara 25 procent av alla resor i länet som helhet som sker kollektivt. Resten sker med bil. Det beror på att vi har många andra behov än arbetsresor. Och andelen andra resor ökar hela tiden. Jag anser att det är SL:s uppgift att klara ut de här andra behoven i framtiden och hitta metoder för att tillfredsställa människors resbehov, så att de inte behöver ta bilen på löjligt korta sträckor. Som ni vet är varannan bilresa under fem kilometer, och många är mycket kortare än så.

I Sverige som helhet har gång- och cykeltrafiken upplevt en renässans i väldigt många tätorter. Ledande är Malmö och Lund, som har arbetsresor där 30 procent cyklar. Jag vet inte hur många som går – man har börjat mäta på sistone. Men jag ser framför mig att vi skulle kunna få motsvarande renässans även utanför stenstaden, även i länets andra kommuner. Det handlar om hur man samhällsplanerar, hur man bygger, om att man ser till att människor har tillgång till service, butiker och allt sådant på gång- eller cykelavstånd och framför allt att de resorna eller promenaderna görs attraktiva.

Det här är en utmaning för alla som är intresserade av samhällsplanering, men det går. Det har till exempel visat sig att folk är villiga att gå mycket längre om promenaden till målet är trevlig och intressant än om den går utefter en gata som saknar trottoarer och som upplevs som farlig och där man känner sig otrygg, till exempel på grund av hård biltrafik. Här tror jag att vi i regionplane- och trafiknämnden i framtiden kan betyda mycket.

Som sagt: Biltrafiken ökar i periferin, och det är det som är den stora klimatutmaningen för oss här i Stockholms län: Hur ska vi vända den trenden? Vi ser ju att arbetsmarknaden just nu stimulerar till kollektivtrafikanvändande, men hur gör vi med de andra resorna?

Någonting som jag tror att vi kan arbeta med är att försöka se till kollektivtrafikens enhetlighet. Vi fick länskortet en gång i tiden, och det har varit en fantastisk styrka för oss – det är inte tu tal om det – även om inte skärgården var inbegripen, vilket jag tycker var en väldigt svaghet från början. Betänk att biltrafiken har en väldigt enhetlig infrastruktur i hela Sverige! Det är långtifrån fallet när det gäller kollektivtrafiken utanför vårt län. Alla de barriärer som finns för resande över länsgränserna, där man har olika system, olika kort, olika zoner, skulle man verkligen kunna samarbeta för att riva för att få till stånd en regionförstärkning – jag har förstått att man uttrycker sig så nu; det är inte bara fråga om en förstoring utan också en förstärkning.

I Danmark, som jag gärna sneglar på, har Folketinget nyligen lagstiftat om att man ska ha ett gemensamt resekort för kollektivtrafiken som ska användas i hela landet. Dit har vi långt, men det är i alla fall ett mål att arbeta mot, ett slags vision för att få till stånd ett mer hållbart resande med bibehållen mobilitet.

Jag vill med detta yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag. Jag vill också säga att jag ser fram emot att få arbeta med de här frågorna.

Maria Hamberg (v): Ordförande, fullmäktige! Vi vill att Stockholms läns landsting ska vara ett föredöme för en jämlik och hållbar utveckling i hela regionen. Vi ska verka för minskad miljöpåverkan, minskade klassklyftor och ökad jämställdhet. Genom att i fortsättningen alltid tänka efter före ska vi sluta fatta beslut utan att utreda vilka konsekvenser de får för miljön omkring oss och för de människor som besluten berör.

I planeringen av både bebyggelse och trafiksystem måste vi utgå från vad som är långsiktigt hållbart. Det innebär bland annat att vi ska styra samhällsutvecklingen mot en struktur där bilen inte är ett måste, vare sig för att klara vardagen eller för att nå naturen. I alla beslut måste perspektivet vara långsiktig hållbarhet, och vi ska alltid utgå från minst miljöskadliga trafiklösningar, i första hand gång- och cykeltrafik samt spårbunden trafik. Det betyder bland annat att stora nya vägsatsningar som Förbifart Stockholm och Österleden måste mönstras ut till förmån för satsningar på kollektivtrafiken. Även FN:s klimatpanel påpekar att det måste till samhällelig styrning för att vi ska få stopp på ökningen av koldioxiden.

All infrastruktur ska vara offentligt ägd och offentligt finansierad. Vi säger nej till alla former av OPS-lösningar. Vi ska investera de pengar som finns i dag, inte de resurser som vi tror finns i morgon. Vi ska inte binda upp framtida generationer med avbetalningar på långa tider. Infrastruktur ska vara offentligt ägd för att kunna vara demokratiskt styrd och inte genom ekonomiskt deläggande bli föremål för privata investerares påverkan. Vi har ett exempel i länet på OPS – det heter Arlandabanan, och där finns det åtskilliga problem, som bland annat kräver särskilda lösningar som fördyrar och krånglar till det för resenärerna.

Regionalpolitiken måste användas som styrmedel för att motverka obalanser i regionen. Vi satsar därför fortsatt på Flemingsberg som en viktig regional kärna, satsar på högskolan, bygger vidare på Flemingsberg som viktig knutpunkt för kollektivtrafiken genom att tidigarelägga Tvärsparväg syd och göra det lättare för invånarna i södra delarna av länet att låta bilen stå. Vi ska skydda de goda naturmiljöerna i området och skapa en attraktiv och sammanhållen stadsmiljö.

Vägtrafikens utsläpp utgör en tredjedel av koldioxidutsläppen i Sverige. Störst möjlighet att minska utsläppen har vi i de tätbebyggda delar av storstadsregionen där möjligheterna att välja färd sätt är störst. För att vända trenden att kollektivt resande minskar i förhållande till privatbilism räcker det inte med trängselskatter. Vi måste göra det mer obekvämt, besvärligt och dyrt att välja bilen där kollektivtrafiken är väl utbyggd. Men vi måste också skapa lösningar som gör det lätt att resa kollektivt. Det ska vara enkelt att ansluta till kollektivtrafik både med cykel och med bil. Därför ska vi verka för fler och bättre pendlarparkeringar både för bil och för cykel i alla delar av regionen.

Jag fastnade häromdagen framför ett tv-program om Tage Danielsson på Kunskapskanalen. Han var ju en viktig samhällsdebattör under hela den tid som han verkade. Redan i sitt sista offentliga framträdande som gjordes vid Linköpings universitet 1985 såg han vår oförmåga att ta hänsyn till människan och vår lust att famna all teknisk utveckling som bara av godo. Jag citerar fritt som jag uppfattade hans resonemang i det framförandet:

Människan, makten och vetenskapen är i dag inte i fas med varandra. Vi står och ser hur utvecklingen springer ifrån oss, och makten och vetenskapen säger med spelad förvåning när katastrofen kommer: Hur kunde det bli så här? Vi måste i stället, som Albert Einstein så klokt formulerade saken, alltid sätta människan och omsorgen om hennes öde i centrum. Då kan vi gå – människa, makt och vetenskap – hand i hand mot förutsedda förändringar och säga: Den dagen den glädjen.

Jag ser fram emot ett fortsatt gott samarbete i regionplanenämnden. Men jag ser också fram emot att alliansen ska presentera vad som skiljer deras politik från de formuleringar i konsensus som i princip kopierats ur skrivningar till Rufs i landstingsstyrelsens budget.

I övrigt yrkar jag bifall till Vänsterpartiets budget för nämnden.

Anförande nr 150

Björn Sigurdsson (mp): Det här måste vara den viktigaste punkten på hela dagordningen. Ordförande, tappra ledamöter med intresse för regionplanering och framtidsplanering! Stockholms län beräknas fortsätta växa med uppskattningsvis mer än 200 000 invånare den närmste tioårsperioden. Det är jättepositivt. Det är kul att det föds många barn i regionen och att många vill flytta hit.

Samtidigt innebär det en utmaning att planera vårt län för en hållbar utveckling. Vi miljöpartister är övertygade om att vi klarar det om vi utvecklar Stockholm i samspel och i samplanering med våra grannlän i Mälardalen. Vi tycker också att vårt landsting gärna får utveckla sig till en regionkommun med ett regionalt ansvar för utvecklingen, ett samlat utvecklingsansvar. Däremot tror vi att vi tappar mycket i demokrati om vi bildar en stormälarkommunregion.

Vi vill illustrera samspelet och samplaneringen med våra grannar i Mälardalen med Södertörn och vilka utvecklingsmöjligheter som bjuds där, framför allt samspelet med Sörmland och Östergötland men också åt norr. Vi i Miljöpartiet anser att det är av stor betydelse att den positiva utveckling som sker på Södertörn fortsätter. Vi anser att landstinget ska vara med och fortsätta att driva de projekt som pågår tillsammans med Botkyrka och Haninge kommun i Flemingsberg. Södertörnskommunerna samverkar kring ett regionalt utvecklingsprogram. Det ser vi i Miljöpartiet som positivt. Det är av värde för hela regionen, Stockholm–Mälardalsregionen.

Det är viktigt att Södertörn kan utvecklas på egna meriter och med sina egna inneboende krafter. Det ska vi försöka ge stöd till. Jag vill särskilt uppmärksamma att Södertörnskommunerna på ett förtjänstfullt sätt sätter mångfaldsfrågorna i fokus. Vi har en mängd människor från hela världen i Stockholm, särskilt på Södertörn. Det är bra och kloka människor, av vilka många i dag inte har eller ens ges möjlighet att bidra till samhället med sina förmågor. Jag anser att Södertörnsprogrammet innehåller många bra åtgärder för att utveckla näringslivet, kommunerna i allmänhet och den enskilda människan i synnerhet utifrån den här frågeställningen. Det som ofta ses som ett problem blir i stället en utvecklingskraft.

Vi tror att södra Stockholm och Södertörn måste få en kraftigt utbyggd spårkapacitet för att klara en hållbar social och ekologisk utveckling och ett miljöanpassat och dynamiskt näringsliv. Här behöver Södertörn knytas samman med södra Stockholm genom Spårväg syd, nu och inte sedan, få en utvecklad trafik till Arlanda och Uppsala genom Citybanan och knytas samman med Östergötland genom tidigt byggande av Ostlänken. Ostlänken ger en snabb förbindelse till Skavsta, Malmö och Göteborg, och kontinenten kommer närmare. Ett dubbelspår till Eskilstuna – varför är inte det redan byggt, undrar vi. En tidig utbyggnad av Tvärbanan till Kista ger Södertörn den smidigaste förbindelsen till en viktig målpunkt i norra länshalvan för jobb och utveckling.

Förslaget till vision för vår nya regionala utvecklingsplan är att Stockholm–Mälardalen ska vara Europas mest attraktiva storstadsregion. Det är något Miljöpartiet gärna arbetar för. Det här tycker vi är några bra förslag för stockholmarna som vi vill verka för.

Stockholms läns landsting har ett tydligt och alltmer brådskande ansvar att agera på klimathotet. Vi måste minska utsläppen och förebygga och anpassa samhället till ett förändrat klimat. Här har regionplane- och trafiknämnden en viktig roll att spela. Nu pågår arbetet med en ny regional utvecklingsplan. Det ser positivt ut. Grunden lades under den förra mandatperioden med hjälp av Miljöpartiet.

I det här förslaget har klimat- och sårbarhetsfrågorna tydliggjorts och pekats ut som centrala, vilket inte alls görs i den gamla regionalplanen. Vi tycker därför att vi kan lägga den i arkivet, låta den gå till historien. Låt oss satsa på den nya. Låt oss tänka om, tänka nytt och ta till oss de insikter vi har i klimatfrågan och planera för en framtid med hänsyn till klimatet.

Ett flertal kommuner har efterlyst en särskild handlingsplan för klimat- och sårbarhetsfrågor. Den tycker vi ska tas fram nu och inte efter det att den regionala utvecklingsplanen är klar. Vi tycker faktiskt att regionplane- och trafiknämnden och dess kontor ska avstå från att planera för åtgärder – vägar – som ökar klimatutsläppen. Vi måste visa vad det är som gynnar minskade utsläpp.

När det gäller den demokratiska processen tycker vi att det är av stor vikt att detta sker nära medborgarna, inte bara i små styrelserum, i kommunledningarna. Vi tycker därför att vi måste ändra tidsplanen för regionalplanen och låta den underställas väljarna i valet 2010. Klimathotet väcker oro och engagemang bland stockholmarna. Men genom direkt dialog med väljarna skulle vi kunna kanalisera både oro och engagemang till en konstruktiv utveckling i samhället för en god ekonomisk utveckling och en god livsmiljö även i framtiden. Det vill Miljöpartiet satsa på.

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets budget och Miljöpartiets samtliga att-satser i budgeten.

Anförande nr 151

J a n S t e f a n s o n (kd): Herr ordförande! Jag vill börja med att yrka bifall till alliansens förslag och avslag på alla andra förslag.

I den moderna ekonomin finns det tydliga samband mellan tillväxt och urbanisering. Stockholm utgör navet i både den nationella och den regionala utvecklingen. Tillväxt premieras av en korsbefruktning mellan goda idéer och innovationer som möts i urbana miljöer, flerkärnighet, stor befolkning och en välutbildad arbetskraft. Länen kring Mälaren har alla dessa förutsättningar.

I takt med att kommunikationsmöjligheterna i Mälardalen har förbättrats pendlar människor numera mellan hemmet och arbetet i stället för att flytta. Mälardalsregionen håller på att växa samman till en gemensam arbetsmarknad. Denna utveckling är önskvärd och borde inte hindras av administrativa länsgränser. Numera tävlar inte längre Stockholm mot andra svenska städer om nyetableringar av industrier och arbetstillfällen. I stället konkurrerar Mälardalsregionen med andra storstadsregioner i Europa och världen.

Den globala ekonomin och den tilltagande ekonomiska integrationen kring Mälaren har vävt samman delarna av Mälardalsregionen till en gemensam ekonomi. Om Mälardalsregionen ska kunna fortsätta att utvecklas och förbli en konkurrenskraftig region krävs det att regionen i framtiden talar med *en* röst i förhandlingar gentemot staten. Mälardalsregionen behöver en ökande andel av statliga anslag till satsningar i förbättrad väg- och järnvägsinfrastruktur, satsningar på universitet och forskning samt förbättrat företagsklimat i regionen. Utan en konkurrenskraftig Mälardalsregion i världsklass stannar Sverige.

Inom ramen för Cederschiölds trafikförhandlingar har en samsyn växt fram i hela Mälardalen kring gemensamma prioriteringar av infrastruktursatsningar för ungefär 70 miljarder utöver Förbifart Stockholm. Det handlar om Citybanan, det handlar om Förbifart Stockholm, det handlar om kraftsamling, det handlar om Stockholm–Mälardalenregionen, dubbelspår, Södertälje, Norra länken med mera. Det handlar givetvis också om satsningar utanför Stockholm. Miljöpartiet och Vänstern har ställt sig bakom de flesta förslagen, men Miljöpartiet har ställt sig utanför alla förslag som handlar om vägar.

Det har visat sig att regioner som har talat med *en* röst har lyckats bättre i förhandlingarna med staten. Västra Götalandsregionen och Region Skåne är två exempel på det. Tillkomsten av en Mälardalsregion tillsammans med en förändrad myndighetsstruktur som stöder den regionala utvecklingen kommer att skapa förutsättningar för en fortsatt god tillväxt och en hållbar samhällsutveckling inte bara i Mälardalen utan i hela landet.

För oss kristdemokrater är det självklart att Mälardalen behöver tala med en och samma röst i förhandlingarna med staten men också för att internt kunna arbeta effektivt med de utmaningar som Mälardalen står inför.

En regional utvecklingsplan ska nu tas fram i Stockholms län. Den gamla Rufs:en, som man kallar den, gäller ju fortfarande. En fråga som jag tycker att vi bör ställa oss är hur vi ännu bättre kan genomföra det vi säger, det vi vill och behöver än vad som hittills har lyckats.

Jag skulle bara vilja avsluta med att ställa en fråga till Björn och Miljöpartiet. Du motiverade Ostlänken med att man snabbare ska kunna ta sig till Skavsta. Det är något av ett typexempel. Menar du att vi ska öka transporter på flyget? Jag tror inte att du menar det, men du motiverade det på det sättet. Det här belyser konflikten i hur vi ska satsa på vägar, järnvägar och så vidare, där Miljöpartiet har ställt sig vid sidan om och sagt: Inga vägar! Det är lite knepigt med tanke på det du också sade om 200 000 nya invånare, varav en hel del förmodligen är bilburna när det gäller saker och ting som man behöver; det går inte alltid att ta sig kollektivt till dem. Det innebär då att det blir ännu mer köer, ännu mer utsläpp. Det finns alltså en konflikt i hela det här resonemanget, och det vore lite kul att få svar på det. Är det så att du med resonemanget kring Ostlänken menar att man ska öka flygtransporterna?

Vänsterpartiet skulle jag vilja fråga om OPS-lösningar, som jag tror att man behöver vara öppen för att kunna göra de satsningar som är viktiga här och nu i stället för att ta dem tio, femton eller tjugo år fram i tiden. Att kunna göra det här och nu kräver förmodligen OPS-lösningar, och då kommer samma konflikt när det gäller Arlandabanan. De som är resenärer på Arlandabanan är väl ändå väldigt tacksamma för att Arlandabanan kom till? När du talar om missnöjda resenärer måste det väl vara en annan typ av resenärer? Det positiva med Arlandabanan är väl ändå att man med Arlandabanan har konkurrerat ut biltrafiken? I denna komplexa värld är det svårt att inte göra misstag när man försöker att vara miljövänlig.

Anförande nr 152

Lars Carlsson (c): Ledamöter, ordförande! Jag inleder med att vara lite formell för deras skull som eventuellt följer debatten utanför det här huset.

Regionplane- och trafiknämnden ansvarar för regionplanering, de regionala utvecklingsfrågorna samt den översiktliga trafikplaneringen. Bland andra arbetsuppgifter ingår att utarbeta en regional utvecklingsplan och att ansvara för landstingets behov av statistikinformation och befolkningsprognoser. I detta

arbete ingår vidare att utveckla och delta i processen kring trafikens infrastruktur i Stockholms län och övriga Mälardalen.

Regionplane- och trafiknämndens arbete inriktas dels på förberedelser för en ny regional utvecklingsplan, som enligt tidsplanen ska antas 2010, dels på fortsatt arbete med genomförande av regionplan 2001. Nämnden arbetar med att utveckla stråk, kärnor och delregioner genom bland annat det utvecklingsprogram som har arbetats fram för Flemingsberg i samverkan med Botkyrka och Huddinge samt delregional utvecklingsplan för kust och skärgård.

Stärkt grön storstadspolitik måste vara ett annat prioriterat verksamhetsområde för nämnden. I detta sammanhang är det viktigt att stärka samarbetet med Göteborg, Malmö, Mälardalsregionen men även med de nordiska storstadsregionerna.

I sitt arbete med den nya regionala utvecklingsplanen har nämnden visionen att Stockholm–Mälardalen ska vara en storstadsregion i världsklass och ha som inriktningsmål en öppen och tillgänglig region, en ledande tillväxtregion och en region med god livsmiljö, där en grön satsning också driver på tillväxten.

Några av strategierna för att nå målet En ny utvecklingsplan är att säkra värden för framtida behov, öka uthållig kapacitet och kvalitet inom strategiska områden, vidareutveckla en flerkärnig struktur med täta stråk, stärka sammanhållningen, frigöra livschanser samt utveckla idéer och förnyelseförmåga.

Vi vill också att inriktningen på arbetet med trafikprocesser ska vara att säkra ett skyndsamt och effektivt arbete med inriktningsmål 1 i Rufs 2010 och att säkra värden för framtida behov där fokus bland annat ligger på att transportsystemet ska bli resurseffektivt och faktiskt bidra till minskad klimatpåverkan.

En satsning på regionala cykelstråk bör också belysas i den kommande RUFSProcessen. Det måste bli lättare att ta med sig cykel vart man än reser, om man ska göra omstigningar från tåg, buss och liknande. Målet är att möjliggöra för människor att använda sig av cykeln som transportmedel överallt i länet och i angränsande län.

Utsläpp av läkemedel till Mälaren och andra vattenkällor kommer ganska snart att bli nästa viktiga miljöfråga. Det gäller att kontoret gör en konsekvensanalys och återkommer med förslag till åtgärder. Vi vet att om vi inte förbättrar reningen av dricksvattnet kommer halten av syntetiska kemikalier och läkemedel att vara tre gånger så stor som i dag inom en generation.

Vidare ska ett nytt skärgårdspolitiskt program arbetas fram som är förankrat i skärgårdsorganisationerna och länets skärgårdskommuner. Dokumentet bör vara kort och mer visionärt jämfört med tidigare skärgårdspolitiska program.

Med detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 153

Björn Sigurdsson (mp): Vi tror att Ostlänken är central för att bygga höghastighetsjärnväg till övriga storstäder i Sverige för att minska biltrafiken och gynna näringslivet.

Flyg är något som måste vara globalt, men vi måste prioritera flyget för bara de resor som behövs. Därför behöver vi utveckla Ostlänken och liknande järnvägar för att man inte ska behöva åka med flyget inrikes.

Vi tror att det också innebär att vi kan avveckla Bromma flygplats, om vi fördelar flyget till Skavsta och Arlanda. Vi kan ta tåg till Arlanda. Där finns det inte särskilt många förslag om den fantastiska samsynen i Mälardalen.

Jag har tidigare här i salen sagt att vägar behövs och att järnvägar behövs. Vi behöver ordna vårt bostadsbyggande, och vi behöver mycket mer trafiksäkerhet. På det sättet behöver vi satsa på vägarna.

Anförande nr 154

Erika Ullberg (s): Ordförande, ledamöter, åhörare! För tio sedan började jag studera på Södertörns högskola. Jag bodde då i Åkersberga, så jag tillbringade tre timmar dagligen i tre års tid på vår underbara kollektivtrafik. Det var Roslagsbanan, tunnelbanan och pendeltåget till Flemingsberg. Man kan lugnt säga att jag var väldigt motiverad att fullfölja mina studier.

Ute på Södertörns högskola var det en nybyggeranda och en fantastisk stämning. Man pratade om att man om tio år skulle ha ett universitet där. Nu vet vi hur det har gått. Det är tio år sedan, och det talas väldigt lite om universitetsstatus för Södertörns högskola, inte minst i majoritetens budgetalternativ.

Vi socialdemokrater vill att Stockholms läns landsting ska vara en aktiv aktör för utvecklingen på Södertörn. Vi vill uppvakta regeringen för att Södertörns högskola ska få universitetsstatus. Vi vill se ett genomförande av Södertörnsleden. Vi vill ha en snabbare byggstart för spårana syd. Det är, tillsammans med kommersialiseringen och företagsetableringarna, väldigt viktigt för utvecklingen av Flemingsberg som en regional kärna.

I regionplane- och trafiknämnden är flerkärnigheten en bärande tanke som vi vill fördjupa och konkretisera. Jag bor själv i Vårby, mittemellan två regionala kärnor, Flemingsberg och Skärholmen-Kungens kurva. Jag vet att detta arbete är oerhört viktigt för den samverkan och positiva utveckling som sker.

Vi socialdemokrater vill också bredda Mälardalsperspektivet. Vi vill samverka med andra storstadsregioner både i Sverige och i omvärlden. Vi vill ersätta oss själva och hela landstingsfullmäktige med ett geografiskt större regionalpolitiskt organ som är direktvalt och kan föra regionens talan med en samlad beslutskompetens.

Vi socialdemokrater ser region- och trafikplaneringen som oerhört betydelsefull för att skapa en hållbar, jämställd, konkurrenskraftig utveckling med bättre arbetskraftsförsörjning, minskad segregation och bättre och mer jämlika villkor för alla individer i vårt län, från Hölö till Hallstavik.

Vad majoriteten vill är lite svårt att se på den anorektiska A4-sidan i er budget. Stella Fare! Du sade tidigare att politiken måste spela större roll och att samhällsplaneringen är allt viktigare. Det är synd att ni inte låter det avspegla sig i ord och förslag på just denna punkt. Jag yrkar bifall till socialdemokraternas budgetalternativ.

Anförande nr 155

Raymond Svensson (c): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter, åhörare! Till Anna Kettner kan jag säga: Var lugn – det ligger ett yrkande på våra bord! Centerpartiets principiella uppfattning i regionfrågan ligger fast. Vi vill ha ett direktvalt parlamentariskt organ för Mälardalsregionen. Det har vi tyckt, det tycker vi, och det kommer vi att tycka.

Stockholms län är ganska fantastiskt. Vi har en otroligt vacker skärgård, vi har samhällen av olika storlek, olika städer och vår vackra huvudstad. Grönt och blått är viktiga och riktiga kännetecken för vår region. Det gäller att värna och utveckla vår tillväxtregion, naturligtvis helst i samverkan med omgivande kommuner och län i Mälardalen.

Att bo och verka i en skärgårdskommun är intressant på många sätt och vis. Det behövs jobb, bostäder och service i våra skärgårdssamhällen och på våra skärgårdsöar. Det kräver samverkan och samarbete mellan många människor och olika aktörer, där kommuner, landsting, stat, företag med flera drar åt samma håll. Samarbete betyder inte att man ska göra samma arbete utan att man ska samverka.

Skärgårdsstiftelsen, som delvis finansieras med ett generöst landstingsbidrag, är en viktig aktör. Vi skapar många jobb i skärgården, värnar och utvecklar värdefulla kultur- och naturmiljöer och bidrar till att fler människor kan vistas i skärgården. Visst är det så att framtiden är viktigare än historien, men vunna erfarenheter är viktiga för framtida segrar.

På mitt initiativ som ordförande i Skärgårdsstiftelsen har vi nu dragit igång ett arbete som vi i all anspråkslöshet kallar Vision 2020, där det handlar om vilken framtid Skärgårdsstiftelsen, som ett av landstingets skärgårdspolitiska instrument, ska ha. Målen hoppas jag ska vara intakta, men redskapen och verksamheterna ska utvecklas och förändras. Den processen ska vi utföra i bred samverkan med intresseorganisationer, kommuner och inte minst skärgårdsbefolkningen.

2009 stiftelsen jubilerar 50 år
och blickar bakåt, javisst, men trist,
om inte framåt vi blicka
och tänkbara framtidsscenarioer pricka,
utifrån framtidens behov reflektera
och genom stimulerande samtal intressera.

Alla som vill ha en skärgårdsstiftelse,
aktiv och utvecklande som bara den,
varmt välkommen att bli en aktiv skärgårdsvän!

Fortsatt landstingsengagemang med generöst politiskt och ekonomiskt stöd,
ja, då blir det också i utvecklingsdebatten mera glöd.

Tack för stödet och uppmärksamheten,
men låt inte tusentals vackra skärgårdsöar möta ensamheten!

Levande skärgård med bofast befolkning, vacker natur, jobb och bra företag,
för en mer offensiv skärgårdsstiftelse hoppas jag
på fortsatta gemensamma tag.
Vi framöver nya saker kanske ska pröva,
så se till att vår finansiella bas inte avlöva!
Turism, service, ja, kanske bostäder vi ska syssla med framöver.
Tack för stödet i form av pengar, ja, det andra kallar klöver!

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 156

Å k e A s k e n s t e n (mp): Det är flera partier som anser att Förbifart Stockholm är något bra och viktigt. Men tänk om det är precis tvärtom! Tänk om Förbifart

Stockholm är skadligt för den här regionen! Tänk om det är ett systemfel i det resonemang som ligger till grund för sådana enorma satsningar! Tänk efter!

Är det så smart för pressade personer att sitta i bilar och åka fram och tillbaka mellan norr och söder? Är det inte smartare att söka jobb ganska systematiskt i närheten av där man bor, det vill säga att man söker jobb och verkar i södra delen om man bor där? Då slipper man ju detta race.

Då invänder naturligtvis vännerna av Förbifart Stockholm att så många redan jobbar i söder och bor i norr och vice versa. Så är det naturligtvis. Men det är det vi måste försöka ändra på. Annars blir situation ohållbar.

Tänk nästa tanke: Om en del ändå behöver resa – så kommer det naturligtvis att vara, fast i minskad utsträckning, tror jag – är det då rimligt att lägga 25, 30, kanske 40 miljarder kronor på denna motorled, denna hemska tunnel? Är det inte bättre att i stället satsa de pengarna på kollektivtrafik? Om vi gör det när vi kanske våra regionala miljömål.

Alliansen säger att man vill ha ett transportsystem som ska bidra till minskad klimatpåverkan och bättre folkhälsa. Men så blir det ju inte med de förslag som ni har lagt, tyvärr.

Bifall till Miljöpartiets budgetförslag för en hållbar framtid!

Anförande nr 157

Erik Langby (m): Herr ordförande, landstingsfullmäktige! Jag vill göra några kommentarer och kan börja med Förbifart Stockholm.

Vi tycker det är en ganska naturlig utgångspunkt att se på verkligheten. Hur ser det ut i Stockholms län? Är det så att de som bor i den södra länshalvan enkelt kan hitta sina jobb där? Nej, verkligheten ser av olika skäl inte ut så. Det är inte så jätteenkelt att med någon sorts planekonomiska utgångspunkter försöka flytta jobben, så att folk enkelt kan ta sig till dem, utan det finns en obalans, och vi behöver hantera den, för att inte regionen ska bli delad.

Vi kan redan i dag se att det finns en klar tendens till att vi har inte bara en region utan två: en nord- och en syddel. Det ser vi som ett väldigt stort problem, utifrån människors vardag. Människor måste kunna ta sig till jobbet. Man måste kunna söka arbete på många håll. En del kan då också behöva ta bilen. Dessutom kommer Förbifart Stockholm att användas för väl utvecklad busstrafik.

Ser vi verkligheten – att vi har en obalans mellan nord och syd, har förbifartsbehov och har behov för människor att ta sig till jobbet – behövs Förbifart Stockholm.

Lite av diskussionen togs upp från den socialdemokratiska sidan och fortsatte sedan kring varför vi inte har så storstilade skrivningar i majoritetens budgetförslag. Det är väldigt enkelt. Det speglar att vi vet – eller tror oss veta och anser att vi har underlag för det – att i fråga om effekten av vårt arbete är det inte så att vi fattar en väldig massa beslut och de sedan genomförs av vårt kontor, utan hela innehållet i det vi kan göra är att vi får ett samspel med alla de olika parterna, inte minst de 26 primärkommunerna, så att vi sammantaget får en samhällsutveckling som går åt det håll vi vill.

Då krävs det samspel, dialog och processer som är goda, där vi i den här salen inte kan börja med att vara väldigt precisa i många beslut utan att vi har pratat med varandra om det.

Därför värnar vi den typ av processer som arbetet med den regionala utvecklingsplanen är – RUFs-processen. Där hittar vi det oerhört nära samspelet med de 26 kommunerna i länet och de sex omkringliggande länen, med deras regionförbund och annat som finns med. Det gäller att hitta det som gör att det känns naturligt för dem att känna: Okej, det vi nu kommer fram till i den här processen har vi varit med i och varit en bit av att forma.

Då får vi en trovärdighet, och då blir utvecklingsplanen inte bara en hyllvärmare, ett dokument som man stoppar in i en bokhylla och så står den bara där, utan då blir den något som man lever kopplat till under kanske ett decennium. Det är ungefär den livslängd som vi hoppas på för en regional utvecklingsplan.

Därför tycker vi att det är viktigt att vi är omsorgsfulla i processerna, hittar samspelet och kanske inte så jättekarskt slår fast en massa detaljer i den här typen av församling, där det mer blir en envägskommunikation.

Det är en erfarenhet som många av oss har fått genom åren, när vi har sett hur det var på den tiden då det var mycket detaljerade beslut här utan samarbete med kommunerna. Då fick inte regionplanen det genomslag som inte minst 2001 års plan har fått och som vi utgår från att vi ska få med den plan som beslutas 2010.

Anförande nr 158

M a r i a H a m b e r g (v): Jag har fått några frågor som jag tänkte svara på. Men jag vill också peka på att alliansens politik är ganska tydlig. Man vill gärna ha lösningar för de rika.

Jag läste häromdagen att en anställd på Gröna Lund som är över 18 år tjänar 10 000 kronor i månaden. Då är det kollektiva trafiklösningar som gäller. Bor man på södra sidan av staden och jobbar på norra sidan av staden är det inte alltid man har råd att ha bil och därmed kommer att ha nytta av Förbifart Stockholm eller Österleden. Alliansen kan aldrig få oss att gå med på vägsatsningar bara därför att vi ska vara en enda region och därmed stå starkare gentemot statens förhandlingsman. Man har inte rätt bara därför att man är fler. Vi måste vända klimatkatastrofen. Vi kan inte fortsätta att bygga vägar.

Att vi ibland lägger förslag som innefattar bil- eller flyganslutningar beror inte på att det är det vi vill ha. Men det bevisar att vi alla är indoktrinerade, snudd på hjärntvättade, av vår uppväxt, för ingen av oss är så ung att vi är uppvuxna med det här klimatmedvetandet. Vi har vuxit upp i ett samhälle där bilen stod för frihet och utveckling. Men i dag är bil och flyg inte frihet utan en fara för våra barns och barnbarns framtid.

Angående Arlandabanan och OPS-lösningar: För samma pris som för tre enkelbiljetter à 220 kronor med Arlanda Express till Arlanda får man ett klippkort för 20 resor från Stockholm till Gävle med det nya Upptåget, ett regionalt tåg som fungerar väldigt bra, trots att det passerar två länsgränser.

Vi tycker inte att OPS-lösningar är bra. Arlandabanan skulle till exempel kunna öka kapaciteten till flygplatsen om den drevs i samhällets regi och inte som en OPS-lösning. 220 kronor kommer du långt för med bil. Det är många som kanske inte tar egen bil men låter sig skjutas till Arlanda i stället för att ta Arlanda Express. Själv åker jag alltid med SL om jag ska till Arlanda – det är absolut billigt, särskilt om man har periodkort. Vi vill inte ha OPS-lösningar, utan vi vill i stället ha möjlighet att investera i infrastruktur via lån hos riksgälden.

Anförande nr 159

Anna Kettner (s): Först, Stella, vill jag säga välkommen till dig. Jag glömde det i mitt första anförande.

Som en upplysning: Jag är väldigt glad att du har kommit, för det som eventuellt kärvar i Stockholmsförhandlingen är vårt partis vilja att satsa på miljö och kollektivtrafik – vi har inte så lätt att få med det genom dina kompisar, så vi vore tacksamma för hjälp med det.

Om det bli käxigt eller inte, Stella, beror väl strängt taget på oss, så det kan väl alltid ordnas.

Till Raymond – jag tänkte inte vara riktigt så ekivok utan lite mer blygt poetisk:

Käre Raymond, dyre vän,
tror inte du sett ljuset än.
Högern verkar snäll och huld,
men den är som kattens guld:
lätsas gilla region som vi
men vill ha indirekta val – tvi, tvi, tvi!

Förste vice ordföranden: Jag tillät ett litet överdrag med tanke på den idylliska presentationen. Innehållet bedömer inte presidiet i övrigt, vill jag understryka.

Anförande nr 160

Landstingsrådet Andersson (c): Jag tycker att det är en riktig prioritering och ett stöd för kulturen att man beviljar extra tid för sådana litterära ansatser.

När det gäller regionfrågan har partierna sina olika uppfattningar. Vi lutar oss på den uppgörelse som man har gjort i regeringskretsen och har publicerat och gjort tydlig: Man ska tillåta regioner att växa fram underifrån. Vi lutar oss också mot det gemensamma svar som vi har lämnat från landstingets majoritet, och det är ganska tydligt i regionfrågan.

För min del har arbetet med Cederschiöldförhandlingarna understrukit vikten av att vi till den regionala nivån samlar ytterligare beslutskraft, demokratiskt förankrad, när det gäller trafik- och infrastrukturfrågor. Sedan kan man naturligtvis diskutera gränsdragningarna för regioner. Centerpartiet vill ha en Mälardalsregion.

Sedan vill jag kommentera det Björn Sigurdsson sade om perspektivet i arbetet med RUFs:en. I nästa RUFs-process – som jag är övertygad om kommer att skötas på ett formidabelt sätt av ordföranden, som bland annat vet hur man hanterar kommuner – tror jag det är viktigt att klimatperspektivet blir vägledande i arbetet. Det är också viktigt att man gör arbetet ganska konkret när det gäller att peka på vilka utmaningar vi måste klara av för att i vår del av regionen kunna hantera den oerhörda utmaning som klimathotet utgör.

Målsättningen borde förstås, som Lars Carlsson har sagt tidigare, vara att vi i Stockholmsregionen ska vara bäst på både tillväxt och miljö. Vi ska vara ett föredöme när det gäller att vara en region som kombinerar klimatmässig och miljömässig hållbarhet med tillväxt och ekonomi i absolut världsklass.

Det finns många saker man skulle vilja säga. Till Åke Askensten: Du tycker att folk ska flytta till där de har sina jobb. Men i den här regionen vågar man inte flytta.

Det finns inte bostäder. Folk kan inte ta risken att sälja och köpa hus varje gång man byter jobb – tyvärr!

Anförande nr 161

Stella Fare (fp): Herr ordförande! Om OPS-lösningar, som är på allas läppar i dag, vill jag kort säga till Maria Hamberg: Det finns inget skäl att avfärda kreativa, nya lösningar på de investeringsfrågor som vi har och bara hänvisa till Arlandabanan.

En OPS-lösning innebär att man gör ett avtal med en aktör som tar ett totalansvar för en investering och anlägger en hel livscykelanalys på den investeringen. Det avtal som vi träffade i fråga om Arlandabanan var nog inte det mest geniala, utan det finns tvärtom mycket övrigt att önska där. Men jag tror att det var en god erfarenhet som vi kan ta till vara nu när vi behöver hitta alternativa finansieringsmetoder för allt möjligt som vi behöver i storstaden Stockholm och i länet, i Stor-Stockholm.

Alla längtar inte efter att ösa pengar över oss, och jag tror att vi kan ha nytta av att vara lite realistiska, jordnära och kreativa i det fallet.

Anförande nr 162

Maria Hamberg (v): Jag konstaterar bara att vi är oeniga. Jag anser att det är viktigt att vi undviker OPS-lösningar eftersom infrastruktur ska vara demokratiskt styrd. Då tycker vi att det är viktigt att den är offentligt finansierad, för att ingen ska ha ekonomiska intressen för att styra åt något annat håll än de folkvalda intressena.

Kulturnämnden

Anförande nr 163

Karin Ekdahl Wästberg (fp): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Detta är den debatt som vi alla har väntat på en hel dag, om kulturnämndens anslag i budgeten.

Det är den här alliansens andra kulturbudget som vi i dag lägger fram för fullmäktige. Jag är mycket glad och stolt över att vi även detta år kan lägga ut lite mer resurser till länets kultur- och idrottsliv. Det är plus 12,3 miljoner kronor, det vill säga totalt 355 miljoner kronor.

Det finns mycket man vill ta upp i en kulturdebatt, till exempel bildning och kunskap, böcker, studieförbunden, länsmusik och något annat av de sex länsuppdrag som vi har, Folkoperan, scenkulturen eller dansen. Men jag skulle vilja börja så här.

Kultur är hälsa. Tillgång till kulturupplevelser gör att vi lever längre och mår bättre, och det är faktiskt bevisat att kultur kan påskynda tillfrisknandet. Alla ska ges möjlighet att ta del av ett mångsidigt och hälsofrämjande kulturliv. Kulturens mål är självfallet också att stärka humanistiska och demokratiska ideal i samhället.

Vi från alliansen prioriterar i vårt budgetförslag unga. Vårt mål är att 60 procent av budgeten ska gå till just barns och ungas deltagande i kulturlivet och aktivitet i kulturlivet. Vi ser också att den psykosociala ohälsan bland barn och unga ökar. Därför ska vi införa ett stöd till aktörer som i sin verksamhet ser att kombinatio-

nen av kultur och rörelse kan främja den fysiska och psykiska hälsan. Även här står barn och unga i fokus.

Kultur i vården är, som ni vet, en kärnverksamhet för kulturnämnden, och vi ska under nästa år genomföra en försöksverksamhet med fri kultur i vården. Kultur i vården är ett positivt inslag i vården. Vi erbjuder patienter, personal och anhöriga som vistas på vårdinstitutioner möjlighet att delta i ett högklassigt och stimulerande kulturutbud. Även här vill jag framhålla målgruppen barn och unga, som är viktig. Då inräknas alla barn på våra barnsjukhus men i och för sig också äldre som vistas på landstingets institutioner.

Jag vill sedan komma till något helt annat, nämligen att kulturen är en viktig tillväxtfaktor och en dynamisk del av samhällsutvecklingen. Visste ni att 40 000 personer i Stockholms län arbetar inom de så kallade kreativa näringarna, som film, musik och scenkonst? Det finns potential så att det kan bli ännu fler. Alltfler ser kulturen som en investering i framtida avkastning. Vi vill uppmuntra samarbetet mellan kultur och näringsliv. Genom att utveckla entreprenörskap inom kultursektorn kan nya verksamheter skapas.

Jag kan upplysa fullmäktiges ledamöter om att vi på torsdag håller ett seminarium tillsammans med Stockholms stad. 120 personer är anmälda, och 60 personer står i kö till detta seminarium. Vad handlar det då om? frågar ni er. Jo, det är just hur näringsliv och kultur kan närma sig varandra. Det finns en stor, nyvaken nyfikenhet och ett intresse för de frågorna.

Vi från alliansens sida vill naturligtvis bejaka allt detta, så att dessa två världar möts. Under året ska kulturnämnden verka för att utveckla samarbetet mellan kulturliv och näringsliv. Vi kommer att göra det bland annat genom att undersöka möjligheterna att starta ett så kallat växthus för kultur-, närings- och forskningsverksamhet i Stockholmsregionen.

Jag måste också berätta att jag i söndags var på en urläcker konsert i kanske Sveriges vackraste konserthus, nämligen Stockholms konserthus. Det var filmmusiken till Sagan om ringen som uppfördes av Adolf Fredriks musikklasser tillsammans med Kungliga Filharmonin. Konserthuset var fullt till sista sittplats. Det var inte alls de vanliga besökarna, som jag brukar träffa där. I stället satt pappor i rad med sina tonårspojkar, där satt unga par, och det fanns flera kompisgäng i publiken.

Konserthuset lockar nu helt nya målgrupper, och det är oerhört glädjande. Stockholms läns landsting är ju huvudfinansierare till Stockholms konserthus och till Kungliga Filharmonin. Verksamheten präglas av hög konstnärlig nivå men riktar sig till publik i alla åldrar. Konserthuset är en populär mötesplats i regionen och är ett av Europas mest välrenommerade konserthus.

Det långsiktiga avtal som landstinget har tecknat med Konserthuset innebär att vi skapar stabila förutsättningar för orkestern och kan rusta den fantastiska kulturskatt som Tengboms blå hus utgör.

Ordförande! Vi har ett mycket gott samarbete i kulturnämnden och en mycket bra dialog. Det hoppas jag att vi kan fortsätta med under år 2008.

Med detta vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 164

Gizela Sladic (s): Ordförande, fullmäktige! Människor som har en aktiv fritid och kulturella intressen uppvisar bättre hälsa än övriga. Det är utanför den traditionella sjukvården och inom fritids-, kultur- och rekreationsområdet som

det finns stora möjligheter att förbättra situationen för många människors hälsa, livskvalitet och delaktighet. Särskilt för barn och ungdomar är passivitet och stillasittande den främsta konkurrenten till en aktiv och hälsofrämjande livsstil.

Idrottens och kulturens samhällsekonomiska betydelse är tydligt. Vård- och omsorgsutgifterna kan minska med förebyggande arbete. Att satsa på motion och rörlighet och möjliggöra tillgång till kultur främjar den andliga och intellektuella balansen och sunda levnadsvanor.

Men nu ska nya kvastar sopa rent. Huvudmannskapet för Film Stockholm och Cirkonova ändras. Det handlar om verksamheter som riktar sig direkt till barn och ungdomar. Ett produktionscentrum för film har inte ens lyfts upp på dagordningen. Syns man inte märks man inte, verkar majoriteten tycka.

Bristen på lokaler och anläggningar är akut i Stockholm och i stort sett hela länet. Det vittnade specialidrottsförbunden om när vi träffades i slutet av september på en konferens. Landstinget ska visa ett regionalt ledarskap.

I avvaktan på en kulturpolitik som tar täten kan jag bara hoppas att hela länets trafikbolag SL tar sitt förnuft till fånga och hittar en rimlig hyra för all den ungdomsidrott som finns i den gamla SL-hallen. Första budet att öka hyran från 400 000 kronor till 3 miljoner kronor var inte rimligt. Lokalerna kan ju inte användas för något annat ändamål.

Kulturen är en viktig faktor för regionens attraktionskraft och utveckling. Alltså är den en landstingsangelägenhet. I detta bör ingå att fördela statliga medel till regional och lokal kulturverksamhet. De utvecklingsprogram som ska utarbetas och fastställas av landstinget bör innehålla en kulturutvecklingsstrategi.

För att kulturen ska spridas i hela vårt län ska betoningen inom kulturnämndens bidragsgivning vara på verksamhet med länsövergripande inriktning. Eftersom mycket kultur i dag vänder sig till vuxna är en målsättning att barn och unga ska vara den prioriterade målgruppen.

Det finns en koppling mellan kultur och hälsa. All kultur som landstinget stöder är en del av det hälsoförebyggande arbetet. Några projekt som är särskilt viktiga är friskvårdssatsningarna. Kultur i vården är en friskvårdsverksamhet där musiker, skådespelare och andra kulturarbetare framträder ute på avdelningar inom sjukvården och äldreomsorgen. Prioriterade grupper är äldre och barn.

Förbättrad hälsa, ökad självständighet, social förmåga, självförtroende, utveckling av vänskap och nätverk, motstånd mot sjukdomar samt stresstålighet är exempel på starka personliga effekter som kan bli resultat av en kraftfull kulturpolitik. Kulturnämnden ska dessutom särskilt verka för att stödja insatser mot våld bland våra ungdomar. Detta våld blev vi bryskt påmind om genom det brutala misshandelsmordet på Riccardo Campogiani som skedde här på Kungsholmen. Det är vi vuxna som genom en aktiv kulturpolitik som kraftfullt riktar sig till ungdomsgruppen måste satsa på att våldet bland ungdomar minskar. Jämställdhets- och rättvisefrågor bör alltid vägas in vid beslut, information och statistikhantering.

I vårt budgetförslag föreslår vi socialdemokrater därför att anslaget till ungdomsorganisationer höjs med 1 miljon kronor, att projektstödet Ung Aktiv Kultur höjs med 500 000 kronor och att Stockholmsidrotten får 2 miljoner kronor i höjt grundstöd. Vi vill att Stockholm-Mälardalsregionen tillsammans med övriga landsting ska etablera ett produktionscentrum för film och rörlig bild, Film Capital of Scandinavia. Vi anslår i vårt budgetförslag 5 miljoner kronor för detta. Sist men inte minst: I vårt budgetförslag utökar vi stödet till länets kultur- och

föreningsliv för 2008 med 8,5 miljoner kronor mer än vad våra borgerliga kompisar gör.

Bifall till det socialdemokratiska budgetförslaget!

Anförande nr 165

Morgan Lindqvist (m): Herr ordförande, ledamöter, åhörare! Jag får göra er lite grann besvikna, för även om jag kommer från kulturnämnden tänker jag inte komma med fin poesi när jag framför mitt tal här.

Jag tänker börja med att yrka bifall till alliansens förslag till budget. Vi tycker att den är en bra avvägning mellan sjukvård, trafik och kultur på det stora hela. Det är, som jag ser det, ingen ofokuserad budget som strör lite pengar här och där, som de budgetar som kommer från vänsterblocket – det gäller alla de tre partierna, som jag upplever det.

Kulturupplevelser är bra. Precis som Karin sade ser de till att vi lever längre, må bättre och får ett påskyndat tillfrisknande. Speciellt det senaste tycker vi att kulturnämnden bör fokusera på, nämligen att påskynda tillfrisknandet. Baserat på det har vi ett nytt uppdrag till nämnden i den här budgeten, nämligen att se på något som vi i alla fall än så länge kallar fri kultur i vården, det vill säga att ge möjlighet till ett friare urval för beställarna av kultur i vården.

Fri kultur i vården är ett komplement till den normala programkatalogen Kultur i vården, som är en uppskattad aktivitet på sjukhusen. Fri kultur i vården kommer att ge vårdinrättningarna möjlighet att inte bara välja artister från programkatalogen Kultur i vården utan även välja andra. Den programkatalog Kultur i vården som finns i dag och som man kan välja från ska skapas en gång vartannat år.

Genom att införa detta finns det en möjlighet för folk som kommer nya och flyttar hit att lättare få del av detta stöd. Det kan också finnas lokala artister som är verksamma i någon lokalavdelning i Norrtälje, Södertälje eller kanske Sundbyberg, som jag kommer från, och som det finns lokala kontakter till på de sjukvårdsinrättningar som finns. Det ger också en möjlighet att förbättra och förtydliga den kommunikationen.

Alliansens budget innehåller också en fokusering på de 80 000 konstverk som nämnden är ansvarig för. Dem ska vi inventera och sköta på ett bra sätt. Det är verkligen på tiden att nämnden tar ett ordentligt ansvar här och ser till att dessa konstverk sköts och inventeras på ett bra sätt. Det är något som revisorerna har klagat på tidigare. Nu senast fick vi väl okej, men det finns saker kvar att göra, inte minst beträffande vilka redskap som förvaltningarna – både kulturnämnden och de övriga som har ansvar – använder när de gör inventeringarna.

Ett annat viktigt område i vår budget är den satsning som vi gör på att uppmuntra och utveckla entreprenörskap inom kultursektorn. Den satsningen är mycket viktig för alla kulturutövare, eftersom den möjliggör att de kan bli fria från ett bidragsberoende. Det är väldigt många av kulturutövarna som i dag lever på att få bidrag – annars har de inga intäkter. Får man lite mer entreprenör i dem och kan få det mer fokuserat och det blir mer kontakter med näringslivet och mer kommersialism i det hela, då kan fler slippa gå och be om bidrag för att kunna utöva sin kulturverksamhet, och det tycker vi är bra.

Än en gång: Bifall till alliansens förslag till budget!

Anförande nr 166

Agnetha Boström (mp): Kära fullmäktige! Jag vet inte om jag ska prata fortare än vad jag brukar eller om jag ska prata kortare än vad jag hade tänkt, för kultur är nämligen ett ämne som engagerar oss i Miljöpartiet mycket, och jag vill lämna lite av de snåla sju minuter som vårt parti har till mina partikompisar, som också vill säga något om kulturfrågorna.

Jag vill börja med att säga att Miljöpartiet anser att mer pengar ska gå till kulturen. Morgan Lindqvist! Det är inte att strö pengar omkring sig. Som en av mina partikompisar sade: Kultur är mångfald. Kultur är inte enfald. Och kultur måste få kosta. Den kultur som vi i landstinget betalar för och stöder är kultur som ger så mycket mervärden att det är väl investerade pengar.

Miljöpartiet föreslår därför att kulturnämndens budget ska uppgå till 0,7 procent av landstingets budget under 2008. Det är en del av vår långsiktiga strategi att budgeten på sikt ska uppgå till 1 procent.

Vi ger fortsatt stöd till de uppdrag som finns i dag. Men vi vill också ge en ganska stor ökning till de fria grupperna inom musik, teater och scenkonst.

Jag har suttit i kulturnämnden i ett års tid. Det har varit en intressant upplevelse. Ibland har jag – med tanke på de uppdrag som har kommit härifrån fullmäktigesalen – inte känt det som om jag har suttit i kulturnämnden utan i avvecklingsnämnden. Det handlar om Cirkonova, Film Stockholm, naturbruksgymnasierna och annat.

Nog för att vi inom Miljöpartiet tycker att personalkooperativ och små företag är viktiga, men de bästa förutsättningarna för dessa verksamheter är kanske inte att tvinga in dem i de former som nu diskuteras. Vad gäller Cirkonova skulle vi vilja utöka den verksamheten och ha en stor satsning på hälsopedagogisk teater i hela länet som skulle kunna nå ännu fler barn och ungdomar.

Vi ser att efterfrågan på den verksamhet som läns-hemslöjds-konsulenterna bedriver har ökat ganska kraftigt. Vi vill därför ge ett ökat stöd även till den verksamheten. Det är skapande verksamhet. Det är hälsofrämjande.

Vi vill också att landstinget tar en aktiv del i samarbetet för att skapa ett produktions- och resurscentrum för film. Filmproduktionen i regionen ligger ju, som vi alla vet, på en nästan skamligt låg nivå. För att tala ett språk som kanske alla förstår: När utvecklingen vänder skapar vi arbeten och skapar ekonomisk aktivitet som är till gagn för hela regionen.

Föreningslivet skapar möjligheter till demokrati och det civila samhällets organisation. Här vill vi utveckla stödet genom att förstärka nytänkande och innovativa lösningar. Hur det ska gå till ser vi fram emot att få diskutera.

Slutligen lite om Kultur i vården. Vi vet att vinsterna här är uppenbara, bland annat genom kortare vårdtider. Vi vill att landstinget ska öka forskningen kring kultur i vården, men inte minst vill vi se lite större kraft och lite mer schvung när det gäller att i de olika verksamheterna införa de metoder som har visat sig ge resultat.

Allt det jag har pratat om kostar pengar, men det är väl använda pengar. Jag yrkar bifall till Miljöpartiets förslag.

Anförande nr 167

Karin Ek Dahl Wästberg (fp): Herr ordförande! Miljöpartiet, Vänstern och Socialdemokraterna lägger på mer pengar till kulturnämnden i år. Jag har roat

mig lite med att se på hur det var förra mandatperioden. Jag har helt enkelt plockat fram siffrorna, för att få lite trovärdighet i de siffror som presenteras för 2008.

År 2003 föreslog dåvarande majoritet, som nu vill lägga på en massa miljoner, ingen förändring av kulturbudgeten. År 2004 minskade man budgeten med 50 miljoner kronor, ja, 18 miljoner kronor om man räknar in Cirkonova, som man förde över ansvaret för men inte tillförde några pengar för. År 2005 blev det oförändrad budget, och år 2006 – valåret, hör och häpna – tillfördes nämnden 19 miljoner kronor.

Om jag räknar snällt blev det under fyra års tid 1 miljon kronor mer från den vänstra sidan. Vi har från den borgerliga sidan för två år lagt på 24 miljoner kronor.

Då konstaterar jag att det är enkelt att slå världsrekord i torrsim. Men när man hamnar i vattnet, då är det upp till bevis!

Anförande nr 168

Agnetha Bostrom (mp): Ja, Karin, om man använder siffrorna på det sättet kan det se ut så. Men vi ska inte glömma det som har påpekats så många gånger förut: Vi tog över i en ekonomisk situation för landstinget då det inte var möjligt att öka budgeten – ville man ta ett ekonomiskt ansvar var det helt enkelt omöjligt att göra det.

Nu finns det utrymme, och därför vill vi använda det. Det gick inte då. Vi tog över ett landsting i ekonomisk ruin från er!

Anförande nr 169

Gizela Sladic (s): Det är precis som Agnetha säger, Karin. Kom ihåg att vi under fyra år kämpade hårt för att vi skulle ha en bra ekonomi i kulturnämnden.

Det andra som retar mig jättemycket, Morgan, är vinst, vinst, vinst. Förlåt, men det handlar om fria teatrar som inte ligger mitt i Stockholm och som inte är det blå hus som alla vill finansiera – det är väldigt enkelt att få sponsorer till Konserthuset.

Jag vill att du ska svara på hur man ska sponsra Högdalens fria teater. Är det den lilla tobaksaffär som finns i Högdalen som ska sponsra den teatern?

Anförande nr 170

Mohibul Ezdani Khan (v): Ordförande, fullmäktige! I början av oktober var jag på en konferens i Lund. Där fanns forskare från hela Norden samlade. Genom deras forskning berättade de hur viktig kulturen är för hälsan. Kulturen är grunden för ett fungerande samhälle.

Vi från Vänsterpartiet anser att landstinget ska satsa mer på kulturen, inte göra som det blir nu, med nedskärningar och utförsäljningar.

”Kulturen är viktig för människors hälsa.” Så lyder första meningen i Vänsterpartiets budget för 2008, avsnittet om kultur. Alliansens första mening i kulturavsnittet lyder: ”Kultur är hälsa.”

Där har vi något vi är överens om. Alliansen anser att kultur i vården är en kärnverksamhet. Det är ett framsteg från föregående års budgetdebatter, då moderaterna hävdade att kulturen inte är en kärnverksamhet för landstinget.

Kulturens hälsoeffekter har dessutom bevisats under senare år, inte minst genom Stockholms läns landstings eget omtalade forskningsprojekt Kultur i vården visavi vården som kultur.

Men vi i Vänsterpartiet är inte nöjda. Nej, det finns trots allt en hel del saker att oroa sig för.

För det första: Vart tog det omtalade forskningsprojektet vägen? Det står inte ett enda ord om det i budgeten. Om all verksamhet i vården ska vara evidensbaserad, varför ska då denna forskning ligga på is hela detta år? Det står inte ett enda ord i budgeten om detta, men vi hoppas på det bästa.

För det andra: Cirkonova kommer inte längre att finnas kvar i egen regi. Cirkonova är ett kulturprojekt inom landstinget som förut hade en sakkunnig referensgrupp. Först avskaffades referensgruppen, trots målsättningen att allt ska vara evidensbaserat. Sedan avskaffas verksamheten, för trots skrivningen om kärnverksamhet vill alliansen inte ha någon hälsosam kultur i egen regi utan hoppas att näringslivet ska ta ansvaret för landstingets kärnverksamhet. Det är en intressant tolkning av ordet "kärnverksamhet".

För det tredje: För närvarande står mycket av kulturen genom landstinget stilla. Intresset för politiken är otydligt, för att inte säga svalt. Flera projekt trampar vatten, inte minst de storstilade planerna på ett produktionscentrum för film i Mälardalen. Är det inte konstigt, tycker ni, att en av världens vackraste städer är helt osynlig när det gäller film? Vad beror det på? Jo, just nu beror det på Stockholms läns landsting. Landstinget får statligt stöd för att driva Film Stockholm, som är en viktig part i Film Mälardalen. Alliansen är dock mer intresserad av att upphandla verksamheten än att driva den. Därför händer det ingenting. Alla väntar nämligen just nu på en huvudman. Godot!

Vänsterpartiet vill hellre spela en aktiv roll än vänta på ett ointresserat näringsliv. Vänsterpartiet tror att landstinget har en viktig roll som kulturmotor i vårt stora, brokiga och demografiskt rörliga län, exempelvis genom att aktivt verka för att kulturen når ut till hela länet och till olika grupper i vår befolkning och inte bara till de redan frälsta eller dem som har gångavstånd till Kulturhuset.

Satsning på kulturen är också, tycker vi, att smartare bidra till regionens tillväxt än exempelvis överföringarna av skattemedel till privata vinster, vilket nu sker inom vården. Vänsterpartiet går ett steg längre än alliansen och menar att ett samhälle utan kultur är ett samhälle i starkt behov av vård. Stockholms läns landsting har ett ansvar för länets kultur. Kulturbudgeten ska vara 1 procent av landstingets totala budget.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets förslag till budget för kulturnämnden!

Anförande nr 171

Karin Ekdahl-Wästberg (fp): Jag måste bara få kommentera det som sägs om filmverksamheten. Kulturnämnden avsätter väldigt mycket pengar till satsning på film såsom till exempel den nya satsning som vi gjorde under 2007 som är en satsning på unga filmare i Botkyrka och fantastiska Stockholm Filmfestival. Detta gör vi för att film är viktigt. Vi har också avsatt en halv miljon kronor till marknadsföring av Stockholmsregionen som inspelningsplats. Sedan

några månader tillbaka finns också *Film Commissions* hemsida som ni kan titta på, den är ett värdefullt bidrag det här arbetet.

I vårt län har dessutom Botkyrka kommun och Solna kommun tillsammans med Örebro gått samman för att utveckla det här produktionscentret. Jag tycker att det är positivt att det finns lokala krafter som vill gå vidare och verka för detta i vår region. Vi följer med intresse arbetet. Ännu finns inga konkreta planer på hur det ska gå vidare, men vi följer det hela med intresse. Vi satsar verkligen på film, det vill jag framhålla.

Anförande nr 172

Pia Lidwall (kd): Herr ordförande och ledamöter! Livet blir fattigt utan kultur. Det har sagts flera gånger från den här talarstolen och det kan faktiskt sägas en gång till. Det finns de som säger att man behöver en dos kultur varje vecka för att må bra i sin inre människa. Jag tror att det är sant.

Vi är jätteglada över att projektet Kultur i värden får höjda anslag för 2008. Ibland får man en känsla av att Kultur i värden står och väger lite grand, men ju fler år som går och ju fler forskningsprojekt som kommer så stadfästes insikten om att kultur i värden är viktigt.

Syftet med projektet är att vårdtagare, personal och anhöriga ska få verksamhet som är återkommande. Tänk, att för en liten stund få glömma bort sin smärta därför att någon kommer och läser en dikt, sjunger eller som på barnsjukhuset läser en saga! Det måste väl ändå vara värt en del pengar!

Kultur i värden sprider glädje, livslust och värme till vårdtagarna. Jag anser att det är oerhört väsentligt. Under nästa år kommer man också att öka antalet besök med ungefär 150 stycken. Det kan vara musiker, clowner och allt möjligt. Det är bra. Vi kristdemokrater stöder detta till fullo och försöker arbeta för att kultur i värden ska kunna bli en permanent verksamhet.

När det gäller satsningen på barn och vuxna är det också särskilt angeläget att landstinget tar stort ansvar för att alla barn och ungdomar får sina behov av kultur tillgodosedda. Det är ju inte lika lätt för dem som för oss som sitter här i salen att kunna köpa det. Kultur stimulerar barn och ungdomar till kreativt tänkande och ett mer hälsosamt liv. Den höjning av ribban som alliansen satsar på när det gäller föreningsstödet till barn och unga från ungefär 50 procent till 60 procent under 2008 är angelägen.

Det nyinrättade hälsopedagogiska stödet är en av landstingets nya stora satsningar på barn och ungdomar. Det pedagogiska stödet ska motverka den psykiska ohälsan bland barn och ungdomar och det är något som vi ofta talar om i sjukvårdssammanhang. Nu kommer stödet det in från en annan vinkel, den hälsopedagogiska verksamhet sett med kulturens synsätt. Det är också ett bra komplement till det som kulturnämnden faktiskt gör.

Så till sist några ord om det som faktiskt är vårt flaggskepp och som vi borde vara lite mer stolta över, Konserthuset, som numera är ett av Europas ledande konserthus. Självklart är det så att de behöver ha en mer långsiktig budget om de ska kunna locka till sig världsstjärnor. Jag är extra glad över att man faktiskt tog ett sådant steg för något år sedan och gav dem ett lite längre avtal.

Vi vill ju faktiskt alla lyssna på de stora artisterna och de tycker att det är väldigt roligt att få komma hit till Stockholm och spela för oss. Landstinget kommer dessutom att under åren fram till 2010 vara med och finansiera en upprustning av det fina konserthuset som står mitt i Stockholm och som vi faktiskt ska vara

mycket stolta över. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget och avslag på övriga förslag!

Anförande nr 173

Christine Chambay (c): Ordförande, fullmäktige! Med stolthet och glädje står jag bakom det budgetförslag som landstingsstyrelsen presenterar. Jag vill betona några punkter som vi har pratat om, eftersom vi gemensamt har lagt ett förslag till budget och eftersom Karin, Morgan och Pia redan har talat om vad vi står bakom. Jag ska framhålla kultursamarbete med näringslivet. Det är en viktig del som grund när man talar om att det behöver skapas många företag för att det ska bli fler jobb. Jobb bryter utanförskap. Det är viktigt att fler människor får jobb inom kultursektorn. Vi ser fram emot det arbetet.

Tillgång till kultur ger hälsa. Ni hörde talas om att kulturupplevelser gör att vi lever längre och mår bättre. Det fortsätter vi att arbeta hårt för. Kultur i vården som kärnämne är Centerpartiets hjärtefråga. Ni vet att Knut Nilsson var en av dem som låg bakom detta. Vi fortsätter det arbetet eftersom vi vet att kultur kompletterar den medicinska vården.

Nu har vi ytterligare en möjlighet att gå längre. Vi ska jobba för att ge vården möjlighet att beställa lite friare så att de små kulturutövarna som inte finns i katalogen också ska få chansen att synas i bedriva kulturverksamhet. Nu vet ni att vi talar om den tredje sektorn, social ekonomi. Det dyker upp små centra. Även de nya svenskarna börjar bli lite äldre, och ibland behöver de någon annan typ av kultur också. Nu blir kulturutbudet bredare och vi kommer att jobba hårt för detta.

Vi har redan sagt att kulturnämnden har i uppgift att stimulera kulturen och föreningslivet i länet. Den är en nyckel till att bryta utanförskapet. Vi talar alla om utanförskap, men alliansen satsar på att jobba med den här frågan. Vi ska inte bara prata, vi behöver lite *action*. Nu är vi trötta på att alla talar om Botkyrka, jag bor i Botkyrka i ett invandrartätt område. Nu jobbar vi med frågan och konfronterar den som bidrar till utanförskap. Vi ger många andra chansen. Det finns naturligtvis aktörer där såsom studieförbunden, som jobbar direkt med kultur, så dem kommer vi att stödja liksom många andra.

Landstinget har nästan 80 000 konstverk, vi kan inte ha konstverk utan att ha kontroll över dem. Det arbetet har inte gjorts tidigare. Vi kommer att satsa på att ordna med en databas över konstverken, och det kräver personal och utbildning. Det är ett stort arbete. Det handlar inte bara om att avsätta pengar och köpa en databas. Vi kommer att se till att allt kommer att fungera. Vi tar seriöst på den kritik som riktats tidigare. Med dessa ord bifaller jag landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 174

Morgan Lindqvist (m): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag förstår inte hur ni på vänsterkanten kan anklaga oss för att skära ned anslagen till kulturen. Vi ökar budgeten från föregående år med 12 miljoner kronor! Som Karin sade ökade ni budgeten med 1 miljon under fyra år. Lite mätta och sans efterlyser jag.

Om man ska titta på era budgetförslag så kan jag börja med Socialdemokraternas budgetförslag. Där står det att ung, aktiv kultur har slagit väl ut och att ni vill satsa mer pengar på det. Men det stämmer inte. Antalet ansökningar för ung, aktiv kultur har enligt förvaltningen stadigt minskat under åren. Därför undrar jag hur ni kan påstå att verksamheten har slagit väl ut. Tycker ni att färre ansökningar är bra?

Ni säger också att antalet ungdomsorganisationer har ökat. Det stämmer inte heller. I år var det en ungdomsorganisation mindre, så vi fick pengar över som vi lade på andra verksamheter. Det är alltså också fel.

Socialdemokraterna skriver också i sitt budgetförslag att ni vill att ett tydligt jämställdhetsperspektiv ska genomsyra nämndens uppdrag. Det låter ju jättebra. Hur agerar ni då i nämnden när det kommer ansökningar från föreningar som inte uppfyller de nuvarande jämställdhetsreglerna? Ni säger att det inte spelar någon roll, att de kan få pengar i alla fall. Ska ni inte börja med att följa de nuvarande reglerna innan ni tycker att de ska förbättras? Jag tycker att detta är skrämmande.

I Vänsterpartiets budget står det att ni vill inrätta en konsulttjänst för en person som ska jobba med mångfaldsfrågor. Jaha, tänkte jag när jag läste det, men det finns redan en mångkulturkonsulent som jobbar med att mångfaldsfrågor ska genomsyra all kulturverksamhet i länet. Vill ni införa det som redan finns?

Det står även att Stockholms läns glesbygd ska få del av kulturutbudet och att ni ska utforma ett kultursamarbete med Vaxholmsbolaget. Jaha, tänkte jag, vi har redan ett stöd som heter Kultur i skärgården och som fick en femtioprocentig ökning av anslagen från 2006 till 2007. Ska ni skapa ett stöd vid sidan av detta? Vänsterpartiet skriver också att ni vill satsa på ett centrum för filmproduktion, men ert centrum innebär att ungar kommer dit och leker och gör en bra film och så har de lärt sig göra film. Ett produktionscentrum ska per definition göra kommersiell film, vilket betyder att ett sådant produktionscentrum skulle kunna göra Arn-filmen som kommer att visas på biografer landet runt och dra in massvis med pengar. Det ska vara något som är mer Stockholmsrelaterat, det här centret. Vänsterpartiet är bra på att satsa skattebetalarnas pengar på att möjliggöra kommersiell film. Det var en vändning från er ideologi, men ett bra förtydligande.

Till slut några ord om Miljöpartiets budgetförslag på det här området. Ni skriver att ni vill förstärka stödet till naturbruksgymnasierna Berga och Säbyholm. Kostnaderna täcks av kommunerna, skriver ni. Det är helt riktigt. Det finns nämligen en interkommunal ersättning, och därmed övervältrar ni bara kostnaderna på någon annan.

Anförande nr 175

Mohibul Ezdani Khan (v): Svaret till Morgan är att skillnaden mellan alliansen och Vänsterpartiet är stor – ni är höger och vi är vänster.

Ni vill sälja ut kulturen till privata marknaden och vinstintressena ska komma in i kulturverksamheten. Vi vill behålla den i landstingets egen regi. Där ligger skillnaden. Ni försöker sälja ut en del av den verksamhet som finns kvar. Samtidigt säger ni att landstingets kärnverksamhet är kultur.

Skillnaden är att ni vill sälja ut kulturen till den privata marknaden och vi vill behålla den i landstingets egen regi.

Anförande nr 176

Åsa Öckerman (mp): Ordförande, fullmäktige och åhörare!

Kultur i vården är viktigt,
det är alldeles riktigt.
Den medicinska professionen vårdar sin del
men patienten är ju en människa hel.
Ett litet sjukt barns härliga skratt

gör att cancercellerna får fnatt.
 En bra kultur i vården kan inte vara kommersiell.
 Nej, den måste för patienten vara speciell.
 Kultur har en kraft och förmåga att för läkedom nå patientens hjärta.
 Det kan aldrig vara fråga om kommersiell efterfråga när det gäller att bota smärta.

Anförande nr 177

Ingvar von Malmberg (mp): Ordförande och fullmäktigeledamöter! Det produceras ingen film i Stockholm längre. Vad värre är, det produceras inte heller någon film som handlar om Stockholm. Det här är ett fenomen som pågått ganska länge, ända sedan regionaliseringen av film på 1990-talet. Då flyttade man ut all produktion till Trollhättan, Ystad och Luleå, och Stockholm blev utan.

Vaxholmsbåtarna, Riksdagshuset, villorna i Täby, pendeltågsstationen i Södertälje skildras alltså över huvud taget inte längre. Problemet ligger här i Stockholms läns landsting. Landstinget satsar ingenting och därför får man inte heller någon utdelning.

Sommaren 2006 hade den rödgröna majoriteten ett nästan färdigt förslag som gick ut på att skapa ett resurs- och produktionscentrum för film i Stockholmsregionen. Sedan dess har ingenting hänt. Vi följer utvecklingen med intresse, säger Karin Ekdahl Wästberg. Det räcker inte, det måste till mycket mer än så.

Här i Stockholm finns i stort sett alla filmproducenter, här finns teknikbolagen och två tredjedelar av skådespelarna, men de får allihop vänligen flyga i väg till Trollhättan eller någon annanstans för att göra sina filmer.

Det branschen väntar på är initiativ och handlingskraft! Den ser jag inte någonstans i den här frågan.

Under hösten har vi kunnat läsa spaltkilometer om den usla utvecklingen av svensk film och det har riktats olika krav till regeringen, till kulturborgarrådet i Stockholm och nu riktar vi samma krav till Karin Ekdahl Wästberg och till majoriteten här i landstinget. Varför händer ingenting?

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets alternativa budgetförslag!

Anförande nr 178

Gizela Sladic (s): Intressant, Morgan, men jag kommer ihåg en styrelse med tre kvinnor som hade en ansökan som handlar om mångfald. Vi socialdemokrater ansåg att det var ett väldigt viktigt projekt med körmusik. Vi ville hjälpa till med mångfaldsfrågan.

Jag kommer inte riktigt ihåg projektet men det handlade om hela länet, om religionsfrihet och olika människor som skulle träffas genom körmusiken. Men första gången tre kvinnor kom med en ansökan höll ni strikt på reglerna och sade nej i stället för att ställa er frågan vad hur de skulle kunna göra för att få en man med i styrelsen

En annan intressant sak är denna. Jag vet inte om du har läst förvaltningens kommentar till budgeten som klagar på ett jättestort riksförbund, nämligen på Syrianska riksförbundet som kom in med sin ansökan. Därför vill vi lägga en miljon till och höja ungdomsorganisationernas anslag.

När vi talar om besparingar så säger ni att ni inte sparar pengar. Det heter att ni ska hitta en annan huvudman. Månadsrapporten visar på ett stort överskott, ett överskott som bland annat är resultatet av allmän politiskt restriktivitet och

minskade kostnader till följd av organisationsförändringar inom till exempel Cirkonova och Film Stockholm. Jag kan ge fler sådana exempel som visar på vilket sätt ni sparar pengar på kulturen samtidigt som ni säger att ni satsar på barn och ungdom.

Vad finansierar landstinget? Produktion? Nej! Vad är det som vi finansierar? Bidraget till Växthuset i Botkyrka har dragit ut jättelänge på tiden. De har väntat längre än åtta månader på att skriva kontrakt. Det blev så att Botkyrka satsade 2,5 miljoner kronor i stället. Det betyder inte att ni satsar, Karin, det betyder att ni avvaktar.

Anförande nr 179

Karin Ek Dahl Wästberg (fp): Herr ordförande! Kulturchefen i Uppsala upplyste mig just om att två stora, framgångsrika projekt har spelats in i Stockholm, nämligen Darling och Beckfilmerna. Så nog spelas det in en del film i Stockholm!

Jag vill också rätta till ett missförstånd som handlar om att inga resurser går till Film Stockholm eller Cirkonova. Men det är exakt samma budgetsiffror som finns kvar även fast verksamhetens driftdel går över till en annan huvudman.

Och så ett par ord ytterligare om filmen. Om ni tänker er verksamhet som en triangel med bred bas och smal spets så finns i den breda basen barn och ungdomar och i spetsen har vi en elit som faktiskt kan leva på sin talang och få sitt leverbröd av sin verksamhet. För att få en duktig elit som är framgångsrik och som drar tillväxt och kraft i samhället så måste vi ha en bred bas, fler barn och unga som får testa verksamheterna. Var tror ni här i salen att det finns ett kommersiellt intresse av att satsa pengar, i den breda basen eller i den lilla eliten? Landstinget satsar 60 procent på barn och ungdomsverksamhet, det är målet. Vi ska erbjuda barn och unga att få tillgång till det kulturella utbudet i länet. Det är jätte viktigt. Sedan ska vi följa den mer marknadsföringsmässiga delen av filmen som Stockholmsregionen har ett visst intresse av att finnas med i. Det är därför som vi avsätter en halv miljon kronor för den verksamheten. På begäran av Film Commission har vi sagt till staten att om det finns andra aktörer som är intresserade av att driva den här produktionsverksamheten så ska de få göra det. Solna, Botkyrka och Örebro har ju börjat arbeta med den frågan. Det är jättebra. Bifall till alliansens budgetförslag och avslag på Miljöpartiets förslag!

Hälso- och sjukvårdsnämnden (inkl tandvård och patientnämnd)

Ordföranden: Innan vi går vidare med dagens budgetförhandlingar vill jag säga att vi från presidiet sida gärna ser att begäran om ordet sker skriftligen. Om ni vill ha ändringar i era budgetförslag eller lämna nya yrkanden, vill vi säga att det ska ske skriftligen. Det underlättar vår hantering.

Vi har ju en överenskommelse mellan gruppledarna om hur vi ska hantera praktiska delar som tidsfördelning under de här dagarna. I dag gäller det, att under de två blocken – sjukvårdsblocket och landstingsstyrelseblocket – gäller en gemensam tidräkning. Partierna har alltså en tid för bägge blocken tillsammans att hushålla med.

Sjukvårdsblocket, som vi inleder med, innehåller både hälso- och sjukvårdsnämnden, tandvårdsnämnden och patientnämnden.

Jag ska också säga att suppleants inträde som ersättare endast kan ske i skiftet mellan blocken. Det första blocket kommer att vara i ett antal timmar, som ni kan räkna ut när ni ser tidsfördelningen.

Vi börjar med gruppleदारföreträdarna. Först gör de sina inlägg i den turordning som vi har kommit överens om, och repliker tas efter det att alla gruppleदारföreträdare har haft sina inlägg. När det gäller repliker vill jag i dag vara väldigt tydlig och säga att ni inte får komma med något nytt inlägg och att ni måste tala om på vem ni replikerar, så det blir tydligt vem som ska få motreplik – ingen annan kan få komma in i ett replikskifte.

Med detta ger jag först ordet till Filippa Reinfeldt, sjukvårdslandstingsråd.

Anförande nr 180

Landstingsrådet R e i n f e l d t (m): Fru ordförande, landstingsfullmäktige och eventuella åhörare! Den svenska vården rankas bland de främsta i världen. Vården ligger långt framme, är rent av världsledande inom många medicinska fält. De patienter som får behandling är i de allra flesta fall mycket nöjda med den vård de får – det vill säga, de som får vård är nöjda.

Vårdens problem är ett tillgänglighetsproblem. Att vården faktiskt håller hög kvalitet när man väl kommer fram är till liten hjälp för den som inte kommer fram i tid. Vi har faktiskt en god vård att erbjuda, och det gör tragedin med köerna så mycket större. Vi vet att vi skulle kunna erbjuda en kvalitativ vård som hjälper, om vi bara kunde lösa köproblematiken.

Svårigheterna att navigera i vården och veta hur man hittar fram är störst för dem som redan befinner sig i en utsatt situation. Tillgängligheten brister inte bara när operationsköerna växer, även till primärvården är det svårt att komma fram. När man vill ha kontakt med vårdpersonal är det svårt att komma fram på telefon, och när man väl kommer fram på telefon visar det sig vara ännu svårare att få komma i kontakt med en läkare eller få komma på besök.

Barn är kanske de mest utsatta i vården. Små barn kan inte ens med den bästa tolk i världen förklara var felet ligger.

När vi i alliansen tog över i hälso- och sjukvårdsnämnden för snart elva månader sedan, var läget mer eller mindre kaotiskt inom barnsjukvården, inte minst på Astrid Lindgrens barnsjukhus. De svårast sjuka barnen och barnen med kroniska besvär kom i kläm. Jag minns pappan till en liten pojke som fick upp emot 15 epileptiska anfall om dagen. Pojkens behandling blev uppskjuten gång på gång. Jag känner att det är så oerhört allvarligt när ett litet barn, som den här pojken, som är så tydligt i behov av hälso- och sjukvård, inte får den utan tvingas vänta, vänta och vänta.

Samtidigt fick andra små barn också vänta, med kölapp i handen, i akutmottagningarnas väntrum. Det här illustrerar sorgligt nog att problemet var dubbelt. För ett år sedan fanns inte vården där tillräckligt för de svårast sjuka barnen. Men tillgängligheten brast också för de lite lindrigare sjuka.

Under året som gått har vi arbetat enormt mycket för att komma till rätta med barnsjukvården. Vi har genom omprioriteringar i årets budget lyckats göra stora satsningar framför allt för våra svårast sjuka och kroniskt sjuka barn. En del i detta har varit den nya närakuten för barn vid Astrid Lindgrens barnsjukhus, som har minskat väntetiderna på den stora akuten med närmare 30 procent. Närakuten har avlastat akutmottagningen och gjort att barn med lättare besvär

har kunnat komma till snabbare och att de svårast sjuka barnen har fått ett större utrymme.

Jag känner mig väldigt glad för att vi också i dag ska fatta beslut om fortsatta satsningar för länets barn, både vad gäller det nya primärvårdsuppdraget, vad gäller de fem nya sjukhusanslutna närankuterna, vad gäller de fortsatta satsningarna på mer vård, framför allt med betoning på de kroniskt sjuka och de absolut svårast sjuka barnen.

Vårdens problem är ett tillgänglighetsproblem. Det gäller naturligtvis också för vuxna. Barn och vuxna är inte olika varandra på det sättet. Är man orolig så är man orolig, har man vårdbehov så har man vårdbehov. Tvingas man vänta, ja då innebär det väntan, och får man inte komma till, ja då får man inte komma till.

Men, mina vänner, finns det problem ska vi söka lösningarna! Då kan inte lösningarna vara samma gamla modell som tidigare.

Många människor som bor i Stockholms län vet att det är jättesvårt att komma i kontakt med en vårdcentral. Det är inget nytt. Så har det sett ut i många år. Möjligheterna för patienterna att ha en fast läkarkontakt i den nära vården har helt enkelt inte fungerat.

Den tidigare vänstermajoriteten hade säkert som ambition att göra det bättre och göra det lättare att komma till vårdcentralen, men misslyckades. Och om man gör som man alltid har gjort, ja då kommer det också att gå som det alltid har gått.

Vi i alliansen vill inte ha det så här för patienterna i Stockholms län. Vi tycker faktiskt att stockholmare, oavsett var i länet man bor, ska kunna komma till en sjuksköterska eller en doktor när man är i behov av det. Det är därför som vi i alliansen sätter patientvalsreformen Vårdval Stockholm. Och det gör vi den 1 januari 2008.

Den leder till mer av hälso- och sjukvård i Stockholms län, inte mindre som Ingela Nylund Watz här i talarstolen i går verkade tro. Med Vårdval Stockholm ser vi till att det blir lättare för människor att komma fram till vårdcentralen, lättare att komma i kontakt med en sjuksköterska eller en doktor. När patienten får välja, blir det inte längre politikens perspektiv som styr. På ett konkret och handgripligt sätt kommer varje vårdcentral att vara beroende inte av politikens välvilja utan av att patienterna är nöjda med den vård de får. Och goda rekommendationer brukar sprida sig snabbt, bland vänner, arbetskamrater, familj och grannar.

När enskilda människor får makten från politikerna, kommer också kvaliteten i hälso- och sjukvården att höjas genom att vårdgivare kan mätas och ställas mot varandra. Patienterna ställs på det sättet i centrum, och själva sjukvårdens beslut kretsar kring patientens behov och önskemål.

Vi räknar med att antalet besök kommer att öka med nära 20 procent mellan 2006 och 2008. Det är en dramatisk ökning, som blir möjlig med den nya vårdvalsmodellen.

Alliansen satsar också de ekonomiska resurser som behövs för att få fler besök och göra det lättare att träffa vårdpersonal. Det innebär att vi i budgeten satsar nära 350 miljoner kronor för att nå målet om en bättre tillgänglighet i primärvården.

Glädjande nog är det många vårdgivare som vill vara med och jobba med den nya modellen i den här spännande utvecklingen. Bara här långt, till dags dato, vet vi

att ytterligare 20 nya verksamheter startar sin verksamhet under första kvartalet 2008: fem i innerstan, fem i närförorterna och tio i våra kranskommuner. Dessutom kommer ytterligare nio vårdcentraler att starta vårdverksamhet under året i olika stadsdelar och kommuner runt om i Stockholms län. För att bara nämna några: Kista-Rinkeby, Spånga-Tensta, Södermalm, Södertälje, Huddinge, Årsta, Farsta, Kungsholmen och Botkyrka.

Borta blir detaljbesluten från politiskt håll, och nu kommer våra tjänstemän och vi politiker att få mer utrymme, tid och kraft att följa upp och kontrollera att vården håller god kvalitet och visa jämförelser mellan olika vårdgivare. Därmed blir det också ännu viktigare att vi lägger fokus på att mäta kvaliteten i vården, att göra kvalitetsjämförelser och se till att de blir lättförståeliga och lättillgängliga för länets invånare.

Beslutet vilken läkare man ska gå till, däremot, blir patientens eget.

Redan nu till vintern kommer människor att kunna göra jämförelser av husläkarmottagningarna på vardguiden.se. Nästa år börjar vi också med rankingen av sjukhus och deras vård, och det blir ytterligare en sporre för sjukhusen att höja kvaliteten och tillgängligheten i vården eftersom patienterna också här kommer att kunna göra sina egna val baserat på den informationen.

Ett signum för svensk sjukvård är värdköer. Här skiljer tyvärr Stockholm inte ut sig. Den som har varit i behov av en knäoperation eller en gråstarrsoperation har snällt fått ställa sig i kön och vänta. Fortfarande brottas vi med köer som är oacceptabelt långa; det tror vi i alla fall att de är, men ingen vet riktigt säkert hur det ser ut, eftersom det fortfarande inte finns någon samlad information om hur många som väntar på operation eller behandling.

Men vi kan ändå konstatera att eftersom det finns människor som väntar länge finns det också här mycket kvar att göra. Till att börja med ökar vi grundbeställningarna i den somatiska vården nästa år, men jag tror att vi också måste söka nya lösningar på gamla problem. Vi måste tänka om, och vi måste tänka nytt.

Patientval, som vi nu inför i närsjukvården, ökar tillgängligheten. På samma sätt kan patientvalet också bidra till att ta bort köer till operationer och behandlingar. Vi kommer också att införa patientval inom både höftleds- och knäoperationer och för gråstarrsoperationer. Och det är bara början. Våra tjänstemän ska ta fram område efter område, behandling efter behandling, operation efter operation, hjälpa oss förtroendevalda att ta fram uppdragsbeskrivningar som stämmer överens med patienternas behov. Vi ska klä detta med pengar som vi bildligt talat lägger i ryggsäckar och hänger på patienterna, så att det blir mer intressant för vårdgivarna att erbjuda service till och korta väntetiderna för patienterna.

Precis som med Vårdval Stockholm bjuder vi in alla vårdgivare att inkomma med ansökan om att få vara med och jobba med patienter i den skattefinansierade välfärden.

Mina vänner! Det går inte att vända en atlantångare på ett år, och man kan inte göra allt på en gång. Det krävs ett målmedvetet och systematiskt arbete, steg för steg. Vårt första steg är den stora satsning vi nu gör i primärvården med den stora tillgänglighets- och patientreformen Vårdval Stockholm. Fler människor ska kunna komma till doktorn i den nära och kostnadseffektiva när vården. På så sätt blir det också mer resurser kvar på sjukhusen för att där kunna ta emot, vårda och behandla patienterna med de största behoven.

Vårdval Stockholm har inte ens trätt i kraft ännu, men det är första steget mot att vi ska ta ett trappsteg ner i vårdtrappan. Patienter ska kunna välja, men på rätt vårdnivå. Även patienter i behov av operation ska ha möjlighet att välja den vård-

givare som kan erbjuda bäst vård eller de kortaste väntetiderna. Patientens behov måste komma ännu mera i fokus än vad det gör i dag.

Alliansen vill också förbättra det akuta omhändertagandet. Vi gör det genom införandet av Vårdval Stockholm. Varje husläkare och vårdcentral i länet får ansvar för kvälls- och helgjourer, så att människor lätt ska kunna komma till – en form av när- eller lättakuter för alla stockholmare oavsett var i länet man bor.

Akutmottagningarna vid sjukhusen ansvarar för att ta hand om patienter som är allvarligt sjuka, och många som åker dit i dag upplever att det är väldigt långa väntetider ibland. För att förbättra det akuta omhändertagandet kommer vi också att starta närakuter i direkt anslutning på fem av länets stora sjukhus. Dessutom kommer vi att utveckla och förstärka fyra geografiskt väl placerade närakuter med mer av specialistkompetens – en i ost, en i väst, en i norr och en i syd.

Utmaningarna är många inom hälso- och sjukvården, men möjligheterna är desto fler. Vi måste börja arbeta på alla fronter mer utifrån patienternas behov och inte utifrån politikernas syn på patienters behov. Det vinner alla på – inte minst patienterna.

Med detta, fru ordförande, yrkar jag avslag på Socialdemokraternas yrkande om inhibering av Vårdval Stockholm, och jag vill yrka bifall till alliansens urstarka budget i alla dess delar gällande hälso- och sjukvården, samt bifalla alliansens gemensamma yrkanden som var utdelade till fullmäktige redan i går.

Ordföranden: Får jag bara innan jag ger ordet till Dag Larsson förklara tidsräkningen lite grann. Det ser lite konstigt ut på våra skärmar. Partiets totala tid är angiven, men när vi nu kom över 60 minuter i sammanlagd tid för somliga partier, så klarade systemet inte riktigt av att hantera det. På den klocka som rullar ska ni därför lägga till 60 minuter, så när Filippa avslutade sitt anförande och det såg ut som om Moderaterna hade 17 minuter och 30 sekunder kvar, är det alltså 77 minuter och 30 sekunder. Tyvärr är det på det sättet, och vi kommer att få leva med det ett tag.

Anförande nr 181

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Jag hoppas att man får fråga presidiet om man känner sig förvirrad, efter denna mycket rediga introduktion om hur tidsräkningen fungerar.

Jag skulle vilja börja med att säga att jag tror att vi alla när vi är ute och hälsar på i sjukvården – och det vet jag att vi alla gör – och besöker närakuter, vårdcentraler och stora sjukhus, ofta slås av det engagemang och den vilja att ge medborgarna en god sjukvård som personalen ger uttryck för. De brinner för sitt arbete, och utan dem skulle det vara omöjligt att bedriva sjukvård i vårt landsting. De är värda beundran!

Personligen slås jag också ofta av en stor respekt för att man uppnår så fantastiska resultat med de begränsade ekonomiska resurser som svensk sjukvård ändå har till sitt förfogande. Svensk sjukvård är i toppklass, trots att svensk sjukvård ingalunda är den dyraste sjukvårdsmodellen. Det är väl värt att ha det i minne.

Men vi har problem. Vi har problem med bemötandet. Vi har problem med tillgängligheten i sjukvården. Det finns också ganska skrämmande rapporter och annat underlag som tyder på att vi inte lever upp till hälso- och sjukvårdslagets krav på lika god sjukvård för alla medborgare. Våra folkhälsorapporter visar att vi har skrämmande klyftor i fråga om folkhälsa och medellivslängd bland våra

medborgare. Danderydsbon kan räkna med att leva sex år längre än vad sundbybergaren gör, och det gör att man utifrån det kan se att vi har stora eftersatta behov vad gäller primärvårdssatsningar och sjukvårdssatsningar i områden som Sundbyberg, Botkyrka, Haninge med mera. Vård på lika villkor kräver mer till den som har dålig folkhälsa, inte mindre – och det är ett viktigt budskap.

Vi kan också konstatera att vårt landsting har en relativt god ekonomisk situation för närvarande. Skatteintäkterna ökar, och det gör att vi nu har en reell möjlighet att välja väg för sjukvården. Det är inte varje gång som budgetmötena har det, men nu kan vi faktiskt välja väg för sjukvården. Vi kan välja att göra stora sjukvårdssatsningar, att åtgärda de problem som finns, eller att hålla sjukvården på svältkur. Det är ett val som vi har att ta ställning till i dag.

Apropå de problem som vi har i dag, skulle jag vilja föra tidsmaskinen ett år tillbaka i tiden, när vi mötte medborgarna och pratade med dem om vad vi ville göra med sjukvården. Den 10 september förra året sade Chris Heister, som numera är finanslandstingsråd i den här salen: Hela vår sjukvårdspolitik går ut på att eliminera värdköer. Ett år senare kan vi se att 42 783 medborgare väntar på att få besöka sin specialistläkare. 46 procent av dem har väntat mer än 30 dagar, 36 procent av dem har väntat mer än 90 dagar. Samma statistik, mina vänner, visar att 10 355 medborgare i Stockholms län väntar på operation. 44 procent av dem har väntat mer än 90 dagar. Sedan i maj har operationsköerna vuxit med 1 770 personer.

Låt oss ta Christer G. Wennerholm, som numera är trafikpolitiker, men då var han sjukvårdspolitik. Innan valet deklarerade han stolt till väljarna: "Tillsammans med personalen kommer vi att utforma en barnsjukvård där det inte längre existerar några värdköer." Jag undrar vad de 454 barn som väntar i kön till specialistläkare tänker om det i dag! Eller de 119 av dem som har väntat i mer än 90 dagar på att få möta sin specialistläkare!

1 126 barn väntar på att besöka barn- och ungdomspsykiatri. 102 barn har väntat mer än 90 dagar.

Samma Chris, samma Christer säger till dem i dag: Sjukvården har tillräckligt med resurser. Landstinget har för mycket outnyttjade pengar, som vi inte behöver till sjukvården. Vi kan sänka skatten.

Köerna växer, trots storvulna löften och trots att man till och med skärpt vårdgarantins löften till medborgarna i vårt län. Köerna växer!

Frågan om köerna har större bäring än frågan om man ska lita på högerpolitikens löften i valkampanjer. Det handlar i själva verket om du och jag vågar lita på vården. Får vi vård i tid, när och om vi blir sjuka? När medborgarna inte längre litar på vården eller på vårdgarantins kvalitet, ökar andelen som i stället tecknar privat försäkring. Då minskar stödet för den gemensamt finansierade och solidariska sjukvården.

För några veckor sedan gick jag på bio – det gör jag alltför sällan – och såg Michael Moores nya film *Sicko*. Jag fick tillfälle att se den tillsammans med landets socialminister Göran Högglund. Både han och jag skrattade gott åt filmen. Michael Moore är ju en lysande rabulist och propagandist som visar hur absurt det amerikanska sjukvårdssystemet fungerar. Högglund sade så här: Ja, Michael Moore är ju kul, men han har ingenting att lära oss i Sverige, det finns inga paralleller att dra. Jag vågar påstå att Göran Högglund är naiv. I själva verket kan vi lära väldigt mycket av filmen *Sicko*.

I en situation med växande köer och en sjukvård som går på svältkur ser vi hur allt fler tecknar privat vårdförsäkring – en utveckling som kraftigt har ökat sedan Göran Haggglund blev socialminister. Haggglund avskaffar samtidigt lagstiftning som hindrar offentligt finansierade sjukhus att ta emot privata försäkringspatienter. Effekten blir att man öppnar upp för en försäkringsmarknad. Möjligheterna för den som har råd att köpa sig förbi de växande köerna växer.

Här i vår sal har Filippa Reinfeldt sagt att det där är inget problem, privata vårdförsäkringspengar kan berika och ge tillskott till sjukvården. Filippa Reinfeldt tycker inte att det är något problem, för hon anser ju också att sjukvården har för mycket pengar, att det finns outnyttjade ekonomiska resurser – vi har möjlighet att sänka skatten.

Capio S:t Göran, som finns här i Stockholm, har nu signalerat att det pågår diskussioner med landstingsledningen om att ta bort förbudet för gräddfilspatienter på sjukhuset.

Det är en skrämmande utveckling! Haggglund är naiv. Det finns mycket att lära av att se filmen *Sicko*. Vi ser nu en utveckling där man öppnar upp för den amerikanska sjukvårdsmodellen.

Högerns stora projekt under mandatperioden är Vårdval Stockholm. Det finns något positivt i Vårdval Stockholm, i meningen så länge som det handlar om att stärka medborgarnas makt gentemot sjukvårdsbyråkratin. Men det gör mig beklämd och djupt bekymrad att det finns noll vilja att diskutera en blocköverskridande överenskommelse om hur Vårdval Stockholm skulle kunna organiseras.

I stället sätter man i sjön en ekonomisk modell som plockar ekonomiska resurser från de områden där folkhälsan är dålig, som kommer att leda till en katastrof för primärvården i stora delar av Stockholms län. Senast i går stod man här och skröt över hur stolt man är över nyetableringarna, och vi får några exempel. Men det förtigs ju nogsamt att de flesta nyetableringarna blir i områden där folkhälsan är bra, där de rika och friska bor. Där blir det en kraftig ökning av primärvårdens utbud.

Fullmäktige har i dag några frågeställningar som är viktiga att ta ställning till. Ska skatten sänkas, eller ska ambitionsnivån för sjukvården öka? Ska skatten sänkas, eller ska sjukvården ta sitt ansvar för att minska de dramatiskt stora klyftorna i hälsovillkor i Stockholmsregionen? Ska skatten sänkas, eller ska sjukvården göras mer tillgänglig?

Därmed yrkar jag bifall till Socialdemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 182

Landstingsrådet Rydberg (fp): Ordförande, landstingsledamöter! Det är med stolthet jag står här i dag och konstatera att den budget som Folkpartiet och alliansen lägger fram för landstingsfullmäktige innebär ökad valfrihet, bättre patienträttigheter och en kraftigt ökad tillgänglighet framför allt i närsjukvården.

Jag kan också konstatera att vi äntligen kan få till stånd en förbättrad information och uppföljning av vårdens kvalitet. Detta både för att göra det lättare för patienterna att välja men också för att invånarna ska få veta att deras skattepengar används effektivt.

Nu tar vi också krafttag inom psykiatri och missbruksvård, vi satsar på hälsofrämjande sjukvård, förbättrad cancersjukvård och barnsjukvård, och vi gör en

stor satsning på läkemedel så att stockholmarna ska få tillgång till nya, effektiva läkemedel. Den vårdskuld som vi ärvt från s med värdköer är ett viktigt område att komma till rätta med, och ingen möda ska sparas.

Fru ordförande! Det är med stolthet och glädje jag på Folkpartiet liberalernas vägnar yrkar bifall till alliansens sjukvårdsbudget.

Alliansens budget innehåller stora satsningar inom flera delar av vården. En ökning med drygt 2 miljarder gör att landstingsbidraget nu uppgår till nästan 40 miljarder. Med en så svindlande summa måste vi hela tiden pröva att vi använder medborgarnas pengar på bästa sätt. Vi måste ständigt våga ompröva för att frigöra och effektivisera. Fortfarande finns det en potential genom att se över de transportsträckor som patienten upplever som onödigt väntan och osäkerhet – jag tänker på när en patient är beroende av att flera enheter lyckas samordna vården, allt från väntan till vissa undersökningar till provsvar och tills man faktiskt får sin behandling.

Tillgänglighet är inte bara ett politiskt mantra för alliansen. Det är också en ledstjärna för att medborgarna ska känna tillit till en offentlig, solidarisk finansiering av sjukvård. Vi ska se till att det inte behövs en marknad för privata försäkringar för sjukvård.

Men tillgänglighet är bara en del för tillit. Den andra sidan av samma mynt handlar om patientmakt – att själv välja vem man vill vårdas av. De flesta av er här i salen har själva valt en tandläkare, som ni återkommer till, trots att ni kanske bara behöver gå dit vartannat år, därför att ni litar på henne eller honom. På samma sätt vill vi i Folkpartiet tillsammans med våra alliansvänner öka patienternas makt genom vårdval med pengsystem där detta är funktionellt – det passar inte hela vården, men det får inte hindra att man inför det i delar av vården där det skulle vara möjligt.

Den största patientreformen i detta århundrade är att nästa år får alla i länet makt att välja sin egen husläkare och distriktssköterska. Ingen ska få som första fråga när man ringer: Var bor du? Nu kommer vi i stället att mötas av beskedet: Välkommen! Att vi redan på nyåret får 25 nya mottagningar kommer att öka tillgången till vård. Den kommer att öka i många av de utsatta delarna, som Dag Larsson nyss talade om. Det är inte på Östermalm vi ser de nya mottagningarna, utan det är i Huddinge, Farsta, Nynäshamn, Upplands-Väsby – jag kan räkna upp ännu fler kommuner. Och ersättningen kopplas till faktiskt utförd vård. Den som väljer att verka i områden med stor ohälsa har också förutsättningar att ta emot sina patienter, men den som motar bort patienter kommer att bli bortvald.

Kontinuitet i vården och tillit till den man har valt kommer att skapa betydligt bättre förutsättningar för att arbeta kraftfullt med livsstilsförändringar, alltså den förebyggande delen av vården. En mera hälsofrämjande sjukvård är ett av de stora utvecklingsområdena för den här majoriteten. Det är därför vi kommer att utveckla folkhälsopolicyn och se hur uppföljning och ersättningssystem kan göra att vården verkligen arbetar mera offensivt med hälsoproblem.

Inom psykiatrin kommer den pågående översynen att ge oss bättre kunskap om hur vi åstadkommer en vård som i högre grad bygger på vetenskap. Ny kunskap måste snabbare omsättas till behandlingsinsatser till patienterna. Mer utvärdering av behandlingsresultat är nödvändigt. Men det som är en stor utmaning är också här tillgängligheten. För många får vänta. Det nya sättet att efter årsskiftet betala våra vårdgivare med ökad besöksersättning är ett medel att öka deras intresse att ändra arbetsrutiner och ta emot fler patienter – men det är också ett betydelsefullt tillskott att 168 nya miljoner går till psykiatrin.

Patienterna har en svag ställning i psykiatrin. Bemötande och innehåll i slutenvården lämnar en del att önska. Det är anmärkningsvärt att alldeles för många från patientföreningar vittnar om att deras medlemmar upplever att de inte tas på allvar eller blir kränkta. Brukarmedverkan i utbildningar och som stöd för kliniker att ta tag i ändrade attityder och bemötande är av strategisk betydelse.

Valmöjligheterna ökar i psykiatrin genom att ersättningen till hälften följer patienten. Men i dag finns för få alternativ att välja mellan. Under 2008 genomförs en del upphandlingar för att öka vårdutbudet. Det är oerhört intressant att det för närvarande finns 37 initiativ om annan driftform. Hälften av dessa handlar om annat sätt att organisera vården. En del av de här idéerna kommer att prövas när vi granskat vad vi vill upphandla.

Inom missbruksvården tar vi nu ett samlat grepp kring narkotikafrågor med ett uppdrag om en bred genomgång av hur vi ska kunna möta behoven hos patienter med narkotikamissbruk på bästa möjliga sätt. Alla stenar ska vändas. Samordning mellan olika myndigheter och frivilligorganisationer ska ingå. Även frågan om sprutbyten kommer att belysas.

I budgeten finns också riktade pengar för en lågtröskelverksamhet för injektionsmissbrukare. Den verksamheten måste ha ett bra samarbete med såväl infektionssjukvård som beroendevård och verksamheter för hemlösa vid Hällpunkt Maria.

De kvinnliga missbrukarna far ännu mer illa än män som missbrukar. De hinner bli mer nedgångna och utsätts ofta för övergrepp av män de lever med. Därför är det viktigt att vi under nästa år tar ett beslut att starta särskilda, avskilda avgiftningsplatser för kvinnor. Det kommer att genomföras.

Ett område där inte pengar kan lösa alla problem är att kunskapsläget kring neuropsykiatri vuxit men behandlarkompetensen inte har hängtt med. När det handlar om barn håller vi på att få en betydligt stabilare utrednings- och stödverksamhet trots att remisserna i år har ökat med hela 40 procent. Vi upphandlar en hel del för att kunna korta väntetiderna. Under nästa år startar ett kompetenscentrum i samarbete med Karolinska Institutet.

Ett svårt uppdrag framför oss är att klara den ökning som behövs av utredningar för vuxna. Vuxenpsykiatrin får nu uppdraget, men samtidigt krävs det stora utbildningsinsatser för att öka kompetensen. Vi kommer inte att klara detta till nyårsdagen, men det ska hända saker under nästa år.

Vården är inte alltid jämlik. Ibland är det kvinnor som får fel vård, ibland män. Men alltför ofta är mannen norm på ett omedvetet sätt som leder till felaktig vård för kvinnor. Fortsatt utbildning av chefer och fortsatt granskning och analys av könsuppdelade värddata ska ske för att individanpassa vården. Vårdprogrammen måste också lyfta fram könsfrågor. Förutom detta kan vi räkna med att den nya gentekniken kommer att fortsätta sina framsteg, som skapar ökade möjligheter till individuellt skraddarsydd vård både för läkemedel och för en del andra behandlingar.

Jämlik tillgång till vård oavsett kön, etnicitet eller bostadsort är en viktig utgångspunkt för alliansens budget. Folkhälsan förbättras inte lika snabbt i hela länet. Det pekar på att det borde finnas möjligheter att nå bättre hälsa för dem som ännu inte har nått dit. Vikten av bra utbildning, vettig samhällsplanering och tillväxt med jobb så sysselsättningen är hög påverkar hälsoläget i stort i en befolkning. Därför behöver vi en fortsatt bra nationell politik.

Men vi i kommuner och landsting kan göra mera. Inte minst handlar det om att påverka levnadsvanor – det här svåra som handlar om att motionera, äta mera frukt och grönt, dricka måttligt med alkohol och helst inte röka. Livsstil och utbildningsnivå hänger ihop, och vi ser även tydliga mönster att barnens hälsa påverkas av föräldrarnas sociala position och ekonomi. Sjukvården kan inte bota allt detta ensam, men vi ska använda vårdens mänskliga möten och stödja livsstilsförändringar och komma in tidigt i sjukförlopp. Vården behöver utbildas i motiverande samtalsmetodik, och vi ska ställa krav på evidensbaserade förebyggande metoder. Vi ska arbeta främst mot de stora folksjukdomarna astma, diabetes, stroke, hjärt-kärlsjukdomar och psykisk ohälsa med mer hälsofrämjande insatser.

Överviktsproblemen bland länets medborgare måste ägnas stor kraft. Vi reviderar nästa år handlingsplanen mot övervikt till följd av den beställarrevison som nu håller på att avslutas. Vi börjar se resultat att barnen inte fortsätter att bli fetare och vårdutbudet är bättre, men när det gäller vuxna med övervikt har vi kvar ett stort och svårt arbete. Nya riktlinjer om fetmakirurgi kommer att påverka vårt landsting trots att vi redan i dag utför en tredjedel av landets fetmakirurgi. Så även om vi är långt framme jämfört med de andra landstingen har vi en resa kvar. Men de allra flesta med övervikt och fetma måste erbjudas annan insats, och det i ett tidigare skede där inte övervikten leder till medicinska komplikationer.

Bland andra förebyggande insatser som är viktiga att nämna är fortsatt satsning med fysisk aktivitet på recept, fler öppet hus för tidig upptäckt av malignt melanom, alltså hudcancer, genomförande av screening av tjocktarmscancer och hälsosamtal till alla som har fyllt 75 år.

Låt mig avslutningsvis konstatera att budgeten för sjukvården innebär reformer för patientmakt, kvalitets- och tillgänglighetsförbättringar samt öppenhet för nytänkande och alternativ inom vården. I kombination med en ansvarsfull ekonomi inom landstinget har vi lyckats skapa en budget som ger medborgarna bättre valuta för sin landstingsskatt och större inflytande över deras egna skattepengar.

Med det yrkar jag bifall till alliansens förslag till budget.

Anförande nr 183

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Ordförande, landstingsledamöter, medarbetare och medborgare! Hälsa- och sjukvården står inför stora utmaningar. Det finns ett antal negativa trender som måste brytas. Vi har de allt ökande kostnaderna för läkemedel, allt högre koncentrationer av läkemedel i våra vattendrag och i vårt dricksvatten. Alldeles för många blir sjuka av läkemedel, både av felaktigt läkemedelsval och av för många läkemedel samtidigt. Allt fler råkar också ut för livsstilssjukdomar av olika slag, allt i från högt blodtryck till hjärt-kärlsjukdomar. Dessa försöker man i dag att förebygga, med ganska dålig effekt, också med läkemedel. Allt fler människor blir också beroende av läkemedel. Många medicineras på grund av psykisk ohälsa redan från unga år och har svårt att komma in i arbete och leva ett aktivt liv.

Miljöpartiet vill se en helt annan utveckling. Vi menar att det behövs ett paradigmskifte inom hälso- och sjukvården, och vi har de politiska lösningarna som förbättrar både miljön och människors hälsa. Vi ser inga andra partier i dag som tar liknande helhetsgrepp.

Vi har alltså en politik för en hållbar och hälsofrämjande utveckling. Vi har valt att kalla vår systemförändring för Hälsoval Stockholm. Vårt hälsoval är, till skill-

nad från de borgerligas vårdval, hälsofrämjande. Det är också långsiktigt hållbart, både ekonomiskt och socialt.

Hälsovalet är uppbyggt på auktorisation, som vi ännu inte vet om det kan ersätta vanlig upphandling men som vi tror, med de krav som vi ställer, är ett bra sätt att uppnå kvalitet i primärvården.

Miljöpartiets krav ser däremot annorlunda ut än den borgerliga majoritetens. Vi ger auktorisation till vårdteamet. I detta team finns kompetens som kan möta människor med olika miljö- och hälsorelaterade problem. Multiprofessionellt samarbete i vårdteam ökar primärvårdens möjligheter att ställa rätt diagnos och att göra en bedömning av vad som kan åtgärdas manuellt med till exempel kostråd, individuell träning, manipulation eller kanske ett hjälpmedel, och vad som behöver läkemedel. Patienten är i högsta grad deltagande i behandlingen och förväntas bidra aktivt.

Efter det stöd som Vårdguiden kan ge, är hälsoteamet den första kontakten människor ska möta i hälso- och sjukvården. Vi kallar den här vårdnivån hälsocentraler, för de ska sätta åtgärder som förbättrar människors hälsa i fokus. Där vill vi förutom läkare, sjuksköterskor, kuratorer och psykologer se arbetsterapeuter, hälsopedagoger, kiropraktorer, naprapater och sjukgymnaster.

På hälsocentralen ska man arbeta med både individer och grupper. Där ska det finnas stöd när man har beslutat sig för att man vill sluta röka, att man vill försöka gå ner i vikt, att man vill röra på sig mer och att man vill äta mera hälsosamt. Det stödet ska finnas, och det ska vi ge i hälso- och sjukvården.

På hälsocentralen finns också kunskap för att bedöma arbetsförmåga och hur rehabilitering ska gå till för att bli lyckosam.

Från hälsocentralen kan man också få hembesök, om man inte kan komma till hälsocentralen själv.

Patienten i vården väljer självklart hälsocentral fritt.

I Miljöpartiets krav ingår områdesansvar. Det är en garanti för dem som har svårt att välja eller inte kan välja. Därför menar vi att politiker ska ange i vilket område en etablering ska ske. Vi är alltså emot etableringsfrihet. Vi ställer fortsatt krav på miljöcertifiering och fortbildning, både i miljöfrågor och i hälsopedagogiskt arbete. Vi frågar: Vad är alternativet som kan ge samma resultat? Knappast ett gammalt, omodernt husläkarsystem!

Redan 2003, i en rapport som Landstingsförbundet beställde av Institutet för hälsoekonomi, sade man att från 2003 skulle kostnaderna för till exempel fetma fördubblas till 2030, det vill säga ända upp till 6,5 miljarder kronor, om man inte vidtog några ytterligare förebyggande åtgärder. Är det den framtidsvisionen ni borgerliga vill ha? Eller är det ändå inte dags att pröva ett helt annat recept, med rätt kompetens för uppgiften?

Miljöpartiet möter de 3–5 procent som använder 50 procent av resurserna i vården med verksamma verktyg för att öka hälsa och livskvalitet. Vi räknar med att investeringen i hälsocentraler ganska snart kommer att bli lönsam. Vi får minskade sjukskrivningar, vi får ett större välbefinnande, vi får minskad övervikt, vi får färre fall av diabetes, vi får färre fall av hjärtsjukdomar och stroke, vi får färre cancerfall – det vill säga förbättringar inom de flesta av de stora folksjukdomarna. Detta ska vi självklart följa upp och börja mäta.

Som bonus får vi minskad läkemedelsanvändning och minskade läkemedelskostnader i dessa delar.

Men det är inte bara hälsocentralerna som ska arbeta hälsofrämjande, det måste hela landstinget göra. Vi måste ta radikala grepp inom alla politikområden för att få en hållbar hälsofrämjande utveckling. Det gäller arbetet med infrastrukturen, inom kollektivtrafiken och inte minst inom kulturen. Alla politikområden ska arbeta hållbart och hälsofrämjande.

Vi vet i dag att fysiskt aktiva individer löper hälften så stor risk jämfört med fysiskt inaktiva att drabbas av hjärt-kärlsjukdom. Fysisk aktivitet påverkar till exempel blodfetterna i positiv riktning. Det sänker blodtrycket, det ökar kroppens känslighet för insulin och balanserar blodsockret. Fysisk aktivitet minskar också risken för övervikt och blodproppar och minskar hjärtats syrebehov.

Så det handlar verkligen om att använda landstingets resurser på rätt sätt, så att man får ut mesta möjliga av landstingets pengar. Fler än i dag måste hålla sig friska allt längre.

Landstingets ansvar är att ge kunskap och stöd till hälsosamma val så att sjukdomar som går att påverka helst inte inträffar, och inträffar de ska det hända sent i livet. Då kanske resurserna räcker så att de som är allra svårast sjuka kan få del av de medicinska framstegen och vi har råd att ge den allra bästa tillgängliga vården.

Men vi behöver förändra kompetensen i primärvården och arbeta på ett hälsofrämjande sätt i hela hälso- och sjukvården. Landstinget måste också konsekvent integrera det hälsofrämjande perspektivet i sina styr- och uppföljningsdokument på alla nivåer, från uppdrag och upphandlingar till avtal och budgetredovisningar, i arbetsbeskrivningar, i personalutbildningar och i vårdprogram, inom primärvården, på våra sjukhus och i all annan verksamhet.

Sjukhusen ska bli hälsofrämjande sjukhus, med hälsa som mål. Projekt och forskning om hur man kan förhindra sjukdom måste bli mer omfattande. Det hälsoorienterade synsättet ska genomsyra all hälso- och sjukvård.

Några ord vill jag säga om ägande, struktur och patientens rätt. Miljöpartiet är för olika driftformer i vården men anser att akutsjukhusen ska vara samhällsägda. Entreprenörer ska kunna driva vård i fristående lokaler eller vara integrerade i gemensamma lokaler. Vården ska vara solidariskt finansierad, det vill säga med skattemedel, och ges utifrån människors behov och individuella förutsättningar. Vi är emot fri etablering. Vi är också emot utmaningsrätt. Vi vill att de socioekonomiska faktorerna i ersättningsystemet ska läggas tillbaka så att de områden som har störst ohälsa blir kompenserade.

Hälsocentraler ska auktoriseras, och närakuter ska återinföras som vårdnivå på samma sätt som förra mandatperioden. Miljöpartiet vill att patienterna ska få ett större inflytande över och delaktighet i sin egen behandling. Hälso- och sjukvården ska bidra till att öka människors självständighet och respektera den enskildes integritet och fria val. Patientens val av vårdgivare ska i större utsträckning än i dag styra vart pengarna går.

Slutligen, ordförande, är avtalen med sjukhusen ännu inte klara. De fackliga organisationerna har klart och tydligt uttalat att den borgerliga budgeten innebär nedskärningar i hälso- och sjukvården redan nu. Man ger inte tillräcklig löne- och priskompensation. Den borgerliga budgeten saknar helhetsgrepp om hälsoutvecklingen. Den saknar de viktiga och nödvändiga verktygen för att det förebyg-

gande arbetet ska bli effektivt och ge effekt. Jag måste konstatera att alliansen i dessa avseenden har en svag budget.

Miljöpartiet ger 200 miljoner kronor mer i löne- och priskompensation så att hälso- och sjukvården kan få rimliga förutsättningar att klara sitt uppdrag. Vi inför en hälsofrämjande struktur i hela hälso- och sjukvården. Budgetförslaget innebär också att vi tar bort avgifterna för barn inom akutsjukvården. Vi sänker även resultatkravet på folktandvården så att de inte behöver höja priserna för tandvård.

Jag yrkar härmed bifall till Miljöpartiets förslag till budget för 2008 som förutom det jag redan har anfört innebär 551 miljoner kronor mer än det borgerliga förslaget.

Anförande nr 184

Landstingsrådet Sevefjord (v): Ordförande, fullmäktigeledamöter och ni som sitter hemma och lyssnar på den här debatten! Jag hoppas att ni är många, för det är en viktig debatt vi för.

Vi vet att vi har stora skillnader när det gäller hälsa i vårt län. Det är väldigt tydligt och klart. Inte minst den senaste folkhälsorapporten som kom för drygt en månad sedan visar att vi fortfarande inte har lyckats utjämna ojämlikheten och klasskillnaderna i vårt län. Det är ett misslyckande. Det är ett misslyckande för alla partier, självklart även för Vänsterpartiet, att det ser ut så. Jag tror att det är viktigt att vi vågar se verkligheten om vi ska kunna förändra den.

Vi vet att befolkningen i stora områden i vårt län mår ganska dåligt. De högsta ohälsotalen har de i Botkyrka, i Rinkeby, i Skärholmen, i Södertälje, i Kista och i Vantör, enligt den här folkhälsorapporten. Vi vet att det är områden där det också är många invandrare. Då kan man väl säga att vi har misslyckats med den så kallade integrationspolitiken. Men det är också ett gemensamt politiskt misslyckande att vi inte har lyckats bättre att integrera de nykomna till vårt land i vårt samhälle.

Vi vet att det i de här områdena också bor många låginkomsttagare och ensamstående, det vill säga människor som lever i ekonomisk utsatthet. Därför menar vi i Vänsterpartiet att det är oerhört viktigt att vi har låga taxor, både när det gäller kollektivtrafiken och inom hälso- och sjukvården. Därför vill vi, precis som Miljöpartiet just sade, att ni tar bort avgiften för barn på akuten, som ni i alliansen införde. Jag har ju lite svårt att förstå, Filippa Reinfeldt, hur du som i ditt inledningsanförande talade så väl om barnen, barnens rätt och barnsjukvård, samtidigt kan försvara att ni har lagt en särskild avgift på sjuka barn som behöver söka upp akuten. Vi vet att en del av de här barnen lever i familjer som faktiskt inte har råd att gå till akuten. De avstår från hälso- och sjukvård därför att de inte har tillräckligt med pengar.

Vi vill, precis som den sittande borgerliga alliansen, ha en bra och tillförlitlig när-sjukvård. Självklart är det så. Men vi är väldigt kritiska till det så kallade Vårdval Stockholm. Vi tror och vi oroar oss för att Vårdval Stockholm kommer att leda till ökande ojämlikhet i länet, inte minska de klyftor som finns, att vården i allt större utsträckning kommer att koncentreras till områden där människor bor bra, har det bra och tjänar bra, till förfång för områden där människor lever i mer utsatta miljöer. Det är därför vi är emot och kritiserar Vårdval Stockholm som det ser ut nu.

Vi är också emot det därför att det är en helt läkarfokuserad reform. Allt cirkulerar kring läkaren. Vi vill utveckla och bygga ut ett teamarbete inom hälso- och sjukvården där de olika kompetenserna samverkar. Men de självständiga

mottagningar i länet som ägs och leds av distriktssköterskor vill ju inte ni förlänga avtalen med därför att de inte har några läkare anställda. De tvingas i det system som ni sjösätter, Vårdval Stockholm, att bli underleverantörer till husläkarmottagningar till exempel när det gäller hemsjukvården. Vi anser att det är ett steg tillbaka när det gäller jämställdhetsarbetet i Stockholms läns landsting. Och jag förstår inte varför ni inte ändrar på detta.

Vi tror också att det här systemet, med fokus på läkarna, gör att hemsjukvården kommer att ställas inför ganska stora problem framöver när det visar sig att man inte har råd att ha kvar undersköterskor på mottagningarna därför att man får för låg ersättning för undersköterskebesöken i hemsjukvården. Ni, precis som vi, har ju fått larmrapporter när det gäller det här. I det ersättningssystem som ni sjösätter innebär det att en läkare är sex gånger mer värd än en undersköterska. Vi finner detta djupt orättvist.

Filippa Reinfeldt! Det var några saker du undvek att tala om. Det var att ni faktiskt stänger närakuter runt om i vårt län. Jag måste ju säga, och jag riktar mig till dig, att vi inte kan göra annat än att betrakta det här som ett stort valsvek från alliansens sida, särskilt från Moderaterna och Filippa Reinfeldt. Strax före valet gick du ut och sade att det "vore ett slöseri med skattebetalarnas pengar" och en "kapitalförstörelse" att stänga närakuterna.

Nu är det god borgerlig politik. Jag skulle gärna i din replik vilja höra vad du tycker om detta. Hur kommer det sig att det som före valet var dåligt i dag är god borgerlig politik?

Det finns några ord som är mycket värdeladdade som jag tror att vi alla står bakom: frihet och rätt. Ni pratar om valfrihet och patienträtt i Vårdval Stockholm. Vi är kritiska mot det sätt ni tolkar patientens rätt och valfrihet på, därför att den valfrihet som ni sjösätter i Vårdval Stockholm framför allt innebär en valfrihet på de starkas villkor, de som vet hur man gör, de som kan ta för sig och de som vågar ta för sig. En av våra allvarligaste invändningar mot just Vårdval Stockholm är att vi tror att det är en förändring som leder till att vi som sitter i den här salen får bättre tillgång till vårdens resurser därför att vi vet hur man ska ta för sig. Samtidigt kommer andra grupper i vårt samhälle att bli än mer utsatta. Hur har ni tänkt att en analfabet – vi har sådana i vårt landsting – eller människor som inte kan det svenska språket, människor som är psykiskt sjuka, människor som befinner sig i en psykos ska kunna välja i det vårdvalssystem som ni sjösätter? Ni har hittills aldrig förklarat hur ni har tänkt att det ska gå till för att de ska få välja på samma villkor som alla vi andra.

Vi anser också att det privatfinansierade barnsjukhus som nu öppnas i Stockholms läns landsting, och som ni inte har kritiserat utan faktiskt ställt er ganska positiva till, är ett hot mot intentionerna i hälso- och sjukvårdslagen och barnkonventionen. Där står det att barnets behov alltid ska gå först. Och vi har alltid haft en princip i det här länet att barnets sjukvårdsbehov aldrig ska vara beroende av föräldrarnas inkomster. Men genom att ni ger klartecken och tycker att det är helt okej att man öppnar ett försäkringsfinansierat barnsjukhus skapar ni också ojämlig tillgång till vård för barnen i vårt län. Sjukvård ska inte vara beroende av hur mycket pengar föräldrarna har.

Vi vill ju alla att vi ska ha en jämlik och jämställd hälso- och sjukvård, och vi har gjort framsteg, absolut. Jag ser också att Birgitta Rydberg fortfarande har en ambition att fortsätta det arbetet. Det är jag jätteglad för. Men det finns stora problem, och därför tycker vi att det skulle vara viktigt att ta fram en långsiktig plan för arbetet med kvinnors hälsa och jämställdhet i vårt landsting, liksom att vi ska försöka kartlägga hur vårdens resurser fördelas.

Ett område som jag vill lyfta fram särskilt, som handlar just om kvinnors hälsa, där jag tycker att Stockholms läns landsting definitivt inte har den vård som vi borde ha, gäller framför allt människor som har kroniskt trötthetssyndrom. I störst utsträckning är det kvinnor. De som drabbas får avsevärda funktionsnedsättningar och ofta mångåriga sjukskrivningar. De kommer kanske över huvud taget aldrig tillbaka till arbetet. Har ni träffat några sådana kvinnor eller män så vet ni hur svårt sjuka de faktiskt är.

Vi vet att de här kvinnorna och männen ofta bemöts dåligt i vården, bland annat på grund av brist på kunskap. Man har också många gånger föraktfullt sagt att det inte handlar om fysiska problem utan att det är psykiska problem. I det här sammanhanget vill jag ju säga att jag tycker att det är jättebra att en fokusrapport om kroniskt trötthetssyndrom är på väg. Vad jag har förstått kommer den också att bli mycket bra. Det känns väldigt roligt. Jag vill ge majoriteten en eloge för att ni har jobbat väldigt mycket med den. Det jag skulle vilja är att man använder fokusrapporten som underlag just för att inrätta en särskild enhet för kroniskt trötthetssyndrom, framför allt vård av kvinnor som har kroniskt trötthetssyndrom. Det skulle vara en kvalitetsförbättring i Stockholms läns landsting. Förlossningsvården har vi talat om tidigare väldigt mycket. Det gör vi inte längre. Det är därför att den faktiskt fungerar ganska bra, till och med väldigt bra. Där tror jag att man i alla fall kan säga att det väldigt mycket är den rödgröna tidigare majoritetens förtjänst att både förlossningsvården och neonatalvården faktiskt har förbättrats. Men det finns naturligtvis saker vi kan göra. När vi lämnade över till er hade vi en platsgaranti i förlossningsvården. Ungefär 94–96 procent av alla kvinnor fick föda på den klinik som de ville. Ni gick till val på att det skulle vara hundra procentig platsgaranti i förlossningsvården.

Det tror inte jag är möjligt, men ni gick faktiskt till val på det. Det gjorde också Filippa Reinfeldt. Jag skulle vilja höra i din replik hur hög procent det är i dag som har platsgaranti i förlossningsvården. Har ni nått upp till de hundra procent som du lovade före valet?

Ett område som står förlossningsvården nära är IVF-vården, det vill säga hjälp till personer som av olika skäl inte på ett enkelt och naturligt sätt kan få barn. Den här vården utvecklas, precis som all annan vård i vårt land och runt om i världen. För att förbättra för de män och kvinnor som har behov av hjälp föreslår vi i vår budget att man erbjuder dem tre försök för våra gemensamma skattepengar – i dag får de två försök – och att man också höjer åldersgränsen för kvinnor från 38 år till 40 år. Det förslaget ligger i Vänsterpartiets budget.

En annan fråga som jag vill ta upp och som jag faktiskt är väldigt bekymrad över är det beslut som vi tog under budgetdebatten förra året, där alla partier biföll Vänsterpartiets förslag om nollvision för självmord. Det var jättebra att vi gjorde det. Regeringen har sedan också följt efter oss. Man tycker också på regeringsnivå att det är den ambition vi ska ha. Men min undran är: Vad har hänt sedan dess? De signaler jag får är ganska oroande, att det faktiskt inte händer så mycket. Jag hoppas att jag har fel.

Om vi verkligen menar allvar med det beslutet borde vi rimligen värna den avdelning som har ansvar för landstingets suicidprevention, det vill säga Nasp. Men vad jag vet hotas just den enheten, som leds av en internationellt erkänd suicidexpert, Danuta Wasserman, av nedskärning. Man får alltså för lite pengar. Redan i dag går man på knä. Jag tror att om vi ska försöka leva upp till den ambition som vi alla har och som vi alla står bakom, nollvision när det gäller självmord, behöver vi nog snarare rusta upp den enheten än skära ned som ni gör i dag. Därför vill jag fråga dig, Birgitta Rydberg, som jag tror är ansvarig för just detta, vad du tänker vidta för åtgärder för att Nasp faktiskt får de resurser de behöver för att vi ska kunna arbeta för nollvision när det gäller självmord.

Psykiatri och missbruk är ett område som jag har värnat väldigt mycket, och det försetter jag att göra. Självklart ska vi inrätta en sprutbytesverksamhet i Stockholms läns landsting. Jag tror inte alls att vi behöver utreda frågan ytterligare. Skälet till att vi ska göra det är väldigt enkelt – rena sprutor räddar liv. Det är faktiskt vår uppgift att rädda liv.

Men det är en annan sak när det gäller psykiatrin som jag skulle vilja lyfta fram, där jag faktiskt har ändrat min åsikt. Jag tror att vi behöver bygga ut flera slutenvårdsplatser inom psykiatrin. Tidigare har jag varit tveksam till det, men jag tror faktiskt att vi behöver göra det. Det är en kostsam reform. Det kostar mycket pengar. Jag tror inte bara att vi behöver fler platser, vi behöver också bygga om de slutenvårdsenheter vi har till mindre slutenvårdsenheter där man kan differentiera patienter så att vi inte som i dag blandar utagerande, aggressiva psykiskt sjuka människor med inätvända depressiva människor. Det tror jag är en kvalitetsutveckling av psykiatrin i Stockholm som vi behöver genomföra.

Avslutningsvis vill jag säga några ord om avgiftning för kvinnor, som också Birgitta Rydberg var inne på. Ni vet ju att det har gjorts ett ganska omfattande arbete av en mängd organisationer för att vi i Stockholms läns landsting ska införa en avgiftningsenhet, inte bara några platser, för just kvinnor. Det är ett arbete som många organisationer alltifrån Ersta till 1,6-miljonersklubben står bakom. Det är ett förslag som vi i Vänsterpartiet har drivit hårt, och det är utformat tillsammans med kvinnor som vet vad det handlar om, kvinnor som själva har varit missbrukare och som på olika sätt har kunnat ta sig ur det missbruket. De säger: En förutsättning för att vi som har funnits allra längst ned på samhällets botten, utsatta, hemlösa och missbrukande kvinnor, ska kunna resa oss ur detta missbruk är att vi får en egen avgiftningsenhet där vi i lugn och ro kan avgiftas och också planera för den fortsatta vården. Jag skulle också vilja, Birgitta, att du kanske förtydligade lite vad du menade när du sade att ni ska inrätta några platser. Är det några platser eller är det en enhet?

Med det vill jag yrka bifall till Vänsterpartiets förslag till hälso- och sjukvårdsbudget.

Anförande nr 185

P i a L i d w a l l (kd): Fru ordförande, landstingsledamöter! Stockholms läns landsting står inför enorma utvecklingsmöjligheter. Men med de möjligheterna kommer också att ställas nya och stegrade krav på framtidens sjukvård. Om framtidens möjligheter på sjukvårdsområdet ska kunna tas till vara ställer det förstås stora krav på oss politiker.

Inom alliansen genomför vi nu betydande reformer för att sjukvården ska kunna uppfylla de krav människor har att ställa, för mer pengar i dåliga system kommer inte att hjälpa. Förändringar ska vara avpassade till den verklighet som sjukvården arbetar i, och det underlättas med en mångfald av starka och oberoende aktörer inom vården. Det här genomför vi nu inom ramen för Vårdval Stockholm.

Alliansen kommer därför att fortsätta arbetet under 2008 med att byta perspektiv på sjukvården, från en kostnadsskapande till en resursskapande verksamhet. Sjukvården kan bli en högteknologisk och forskningsintensiv tillväxtmotor med en mycket stor andel välutbildad personal. Låt mig även slå fast att Kristdemokraterna kommer att fortsätta kräva en solidariskt finansierad obligatorisk hälsoförsäkring, en vårdgaranti och ökat utrymme för privata alternativ.

Att få en god vård och vård i tid borde vara en självklarhet. Konsekvenserna av att inte erbjuda det drabbar såväl patienter och personal som samhällsekonomin.

Dåligt politiskt styre är de ord som kanske bättre än något annat beskriver konsekvensen av det sjukvårdssystem som var felkonstruerat i grunden. Dåligt politiskt styre av mänskliga resurser är det att låta människor stå i kö. Dåligt politiskt styre av personalresurserna är det att inte tillräckligt tillvarata personalens kompetens. Dåligt politiskt styre är det att inte använda resurserna rätt.

Det är mot denna bakgrund Vårdval Stockholm nu införs, ett vårdval där patienter i allt större utsträckning vill välja själva var, när och i viss mån hur de ska behandlas inom sjukvården. Dagens och ännu mer morgondagens patienter finner det naturligt att jämföra olika förslag och möjligheter samt välja det som passar bäst. Alla de här stegrade kraven tillsammans med de snabba medicinska framstegen förändrar just nu i grunden förutsättningarna för sjukvården. Det gäller inte bara i Sverige utan även i många andra länder.

Hur ser då den specifika situationen ut för de äldre människor med flera sjukdomar och nedsatt autonomi som har kommit att bli de kanske tydligaste förlorarna i ett spel om sjukvårdens resurser? Självklart har de äldres hälsa förbättrats under de senaste 50 åren. Medellivslängden i Sverige har under den här perioden ökat med tio år så att den i dag är 78 år för män och 82 år för kvinnor. Men det är i första hand friska år som har lagts till livet. Fler äldre får sina åkommor diagnostiserade och behandlade och uppnår förstas då ett bättre välbefinnande.

Men hur går det för de äldre sjuka? Vi har här människor som trots att hälsan har gått uppåt i åldrarna ofta har en multidiagnos. De har svårt att ta sig till våra mottagningar, och de har svårt att själva ta kontakt. För de här människorna är det särskilt viktigt med den nära kontakten vid en konsultation med en läkare som man har långvarig kontakt med. En mätning som Socialstyrelsen gjorde 2001 visade att primärvårdsläkare ägnar 29 procent av sin arbetstid åt äldre patienter, men bara 2 procent av tiden åt hembesök. Mottagningsbesöken dominerades av patienter som fortfarande hade ett eget boende.

Att äldre som har svåra sjukdomar och som vårdas utanför sjukhus inte alltid har tillgång till de läkarinsatser som de behöver är ett allvarligt kvalitativt problem inom svensk hälso- och sjukvård. Men det som Kristdemokraterna inför 2008 nu säkerställer för de här patienterna är att vi inom ramen för Vårdval Stockholm gör om varje primärvårdsenhet till en äldrevårdscentral i miniatyr. Aldrig tidigare har det funnits så tydliga uppdrag för att förbättra situationen för de äldre besökarna i primärvården.

Först och främst tillåter vi nu patienten att välja en geriatiker som sin egen läkare. Vi har infört hälsosamtal. Obligatoriska läkemedelsgenomgångar ska genomföras. Och inte minst har vi hembesöksuppdrag med en väl tilltagen ersättning inskrivet i avtalen med alla primärvårdsenheter. Aldrig tidigare har så stora förändringar i syfte att trygga äldrevården för samtliga invånare i länet gjorts på så kort tid. För bara ett år sedan var det endast de äldre i Hökarängen, Solna och Hässelby som kunde få ta del av den goda vård en äldrevårdscentral kan ge. Men nu, tack vare vårdvalsreformen, kommer samtliga att kunna ta del av den här typen av första linjens geriatriska vård.

Utöver det här kommer vi att prioritera satsningar på demensvården, flera vårdplatser för palliativ vård inrättas och multisjuka ges tillgång till tre nya äldreteam i länet. Inte minst kommer de boende i särskilda boenden att få en snabbare tillgång till läkare i det vi kallar för Säboreformen. Vi har också infört direktintag till geriatriken.

Stockholms sjukvårdskvalitet för äldre och för alla andra avgörs långsiktigt av förmågan till förnyelse. Vi vill se sjukvården som en viktig del i vår nationella ekonomi. Vi vill byta perspektiv på sjukvården, från kostnads- till resursskapande

verksamhet. En kunnig, kompetent och engagerad personal är världens största tillgång. Ofta bär sjukvårdsanställda på idéer om hur en mer framgångsrik vård ska organiseras och bedrivas. Ett sätt att förverkliga idéerna är att starta eget, en förnyelse landstinget ska leda genom att agera som en generös offentlig institution som inte gör anspråk på monopolställning utan på att välkomna konkurrensen.

Sjukvård är i dag en av de snabbast växande delarna av världsekonomin samt därutöver drivande för kunskapsutvecklingen. Den globala efterfrågan på sjukvård och de växande investeringarna i utveckling och forskning är enorma. Med alliansens sammanhållna syn på sjukvårdspolitik kommer patienter, forskare, personal och företag att söka sig till Stockholm och Stockholms läns landsting. Det är de beslut som fattas i Sverige om den svenska sjukvården som avgör huruvida vårt land i framtiden kan ta till vara de goda förutsättningarna och möjligheterna att utveckla en sjukvård i världsklass. Om fel beslut fattas kommer svenska patienter, forskare, personal och företag att söka sig härifrån. Alliansens landstingsbudget för 2008 är en budget som försäkrar att så inte blir fallet.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget och avslag på reservationerna.

Anförande nr 186

Landstingsrådet Andersson (c): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare vid radioapparaterna! Centerpartiets utgångspunkt i vårdpolitiken som i övrig politik är att alla människor ska ha lika möjligheter, friheter, rättigheter och skyldigheter, oavsett om man är kvinna eller man, oavsett om man kommer från Skinnskatteberg, Stockholm eller Kurdistan, oavsett om man är homosexuell eller heterosexuell.

Vi vill också att samhället ska växa fram underifrån, från människors egna beslut i deras vardag, inte utifrån politiska diktat uppifrån eller genom olika ideologiska enhetslösningar. Vi vill naturligtvis att vården ska befrämja hälsa. Då måste den också ta miljöhänsyn och utgå från att de sätt vi löser hälsoproblemen på inte i sig bidrar till att skapa hälsoproblem.

Oppositionen tycks ha ett tydligt mål den här hösten. Det är att sprida en så negativ bild som möjligt av Vårdval Stockholm. Om det som sprids är sant eller inte tycks mindre viktigt. Genom en, som jag tycker, sällan skadad skräckpropaganda och klasskampretorik vill oppositionen ge sken av att Vårdval Stockholm är ett högerprojekt som syftar till att gynna de rika och slå på de fattiga. Jag är mycket ledsen för spridningen av dessa vanförställningar. Vårdvalet syftar till att öka människors möjlighet till hälsa och att riva murar som låser in medborgarna i deras bostadsområden och vårdpersonalen i deras vårdcentraler.

Sanningen är att dagens system för finansiering av den nära vården är ett lapp-täcke av avtal som ger olika ersättning till vårdgivare beroende på hur lyckosamma de har varit i enskilda förhandlingar. Nu skapar vi en ordning där ersättningen blir logisk och lättbegriplig. Uppenbarligen tycker väldigt många vårdgivare att det nya ersättningssystemet är attraktivt för en fortsatt verksamhet eller för att starta i helt nya områden där det tidigare inte har funnits intresse för att bedriva vårdverksamhet. Hoten om vita fläckar och läkarflykt har visat sig vara vänstervridna hjärnspöken.

Oppositionen använder gärna Rågsveds husläkarmottagning som slagträ i debatten om vårdvalet. I ett tjänsteutlåtande från 2004 som den dåvarande majoriteten, Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, ställde sig bakom konstateras att Rågsveds husläkarmottagning har en högre ersättning än

övriga husläkarmottagningar samt att förvaltningen ska sträva efter att jämställa ersättningsnivåerna med övriga mottagningar inom Stockholms län. Det här har ni ställt er bakom tidigare. Men när vi nu skapar en ordning där ersättningarna verkligen blir jämställda mellan olika husläkarmottagningar sparkar ni bakut. Det är lätt att polemisera när man inte behöver ta ansvar.

Jag skulle gärna vilja berätta för lyssnarna till den här debatten varför Socialdemokraternas beräkningar inte kan tas som utgångspunkt för hur man analyserar effekterna av vårdvalet. Det finns stora skillnader mellan vårdcentraler i vårt län när det gäller hur många patienter läkarna tar emot per dag. Spännvidden kan vara från sex sju patienter per dag och läkare till 20 patienter per dag och läkare. En del av detta kanske beror på behov av tolk, att det finns speciella problem eller att patienterna är, som det ibland sägs, besvärliga. Men detta kan inte vara hela förklaringen. Det har också att göra med hur väl verksamheten är organiserad, hur motiverad personalen är och hur duktiga cheferna är på att skapa förutsättningar för arbetet.

Det är vårdcentralerna med sex–åtta besök per läkare och dag som har de stora möjligheterna att öka antalet patienter. De kanske inte kommer upp i 20. De kanske har en del patienter som har större behov, och de kanske har patienter med behov av tolk, som vi nu ersätter frikostigt för, men de kan öka antalet besök per dag. Det är krav som är rimliga att ställa. Läkarna har bra betalt, och de ska finnas till för patienterna.

När Socialdemokraterna påstår att det är omöjligt att öka antalet patientbesök i Rinkeby eller Rågsved säger de att i stort sett alla patienter i de här områdena är psykiskt sjuka, påstridiga eller besvärliga och behöver en timme per gång för sina läkarbesök. Jag säger tvärtom, det är vårdcentralerna som måste bli bättre, det är inte invånarna som är besvärliga. Blir det en förbättring kommer det också att finnas bra ekonomiska förutsättningar. Det visar ju verkligheten. Vårdgivarna visar ett intresse för att etablera sig i de här områdena. Socialdemokraterna säger att det är omöjligt, men vårdgivarna ser möjligheterna.

Det berättades tidigare i debatten att vi har budgeterat för en ökning av antalet läkarbesök med 20 procent. Jag säger från den här talarstolen att det är i förorterna det finns potential för de här stora ökningarna. Då kommer också ersättningarna att öka. Det här syns inte i Socialdemokraternas siffror, men jag tror att verkligheten kommer att visa att det blir så.

Om det nuvarande ersättningssystemet är så mycket bättre, som Socialdemokraterna säger, hur kommer det sig då att hälsoklyftorna inte minskar? Varför är ni inte beredda att prova nya lösningar när de gamla bevisligen inte fungerar?

Jag tycker att Birgitta Sevefjord visade en viss analytisk öppenhet här. Jag tror att hon har rätt. Hälsoklyftorna beror inte på hur vården är organiserad primärt utan de har att göra med det stora utanförskap som finns i Sverige i dag, som har fått växa fram under en lång tid och som man under lång tid inte heller gjorde någonting åt. Arbetslöshet, utanförskap, maktlöshet – det är sådant som skapar ohälsa. Det är de här frågorna som är absolut centrala för Centerpartiet och de andra partierna i alliansen att jobba med, att bryta på den nationella nivån likaväl som i den regionala politiken.

Jag tycker att Birgitta Sevefjord har förstått det här, men jag tycker inte att du riktigt ser din egen roll. Du skjuter in dig på våra försök att göra primärvården bättre, men du har inte visat något intresse för att kritisera dina egna partikamrater och dina allierade i vänsterminoriteten för den handfallenhet och brist på politik för att faktiskt bryta utanförskapet under den långa period ni hade möjlighet att påverka politiken nationellt och även regionalt.

Som så ofta förr tar vänsteroppositionen sin utgångspunkt i systemet. För mig som centerpartist kommer den enskilda människan alltid att vara viktigare än systemet. Den enskildas vårdbehov ska stå i centrum och hon ska själv kunna välja den vårdgivare som bäst uppfyller hennes önskemål om kvalitet, tillgänglighet och bemötande. Nu sätter vi patienten och vårdpersonalen i fokus. Nu släpper vi loss den drivkraft och den entreprenörsanda som bor i så många anställda inom vården. Nu är vi på väg att flytta makten från Landstingshusets politiker till länets 1,9 miljoner invånare.

Ingen vet exakt hur Vårdval Stockholm kommer att falla ut. Det vet man aldrig när man vågar göra förändringar. Men genom regelbundna uppföljningar finns en beredskap för att korrigera systemet om det visar sig vara nödvändigt. Vi vill inte ha orättvisor, tvärtom vill vi bryta utanförskap och hälsobarriärer. Men vi tror inte på Socialdemokraternas sifferexercis.

Tyvärre får man väl räkna med att den här skrämselfpropagandan kommer att fortsätta. Men vi kommer snart att få facit. Centerpartiet väntar på verkligheten med tillförsikt medan Socialdemokraterna väntar på domedagen.

Jag vill slutligen säga någonting om det som Birgitta Sevefjord tog upp, frågan om sprutbyte. Här finns det skillnader i synsätt mellan olika partier. Men jag tycker att vi har kommit fram till ett utmärkt förslag från majoritetens sida. Det är en kompromiss som är bättre än ett ja eller ett nej. Det vi nu tar tag i är någonting som det borde ha tagits tag i för länge sedan, nämligen den bristande användningen av de samlade resurserna för att arbeta med samhällets mest utsatta, resurserna i kommunerna, resurserna i landstingen och resurserna i frivilligorganisationerna. Sprututbyte är ingen kardinals lösning på några problem. Jag tror att sprutbyte rätt använt kan bidra till ett bättre möte med missbrukarna, bättre rehabilitering och bättre prevention. Men jag har stor respekt för dem som också ser problem med detta. Sprutbyte ensamt löser inga problem. Sprutbyte måste vara en del i en gemensam kraftsamling inom narkotikapolitiken. Det är det enda ansvarsfulla sättet att se på sprutbyte.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 187

Landstingsrådet Reinfeldt (m): Fru ordförande! Lite historiepåminnelse, mina vänner! Vi har tidigare försökt, och ni har tidigare försökt, men det går inte att lappa och laga i en modell som i grunden har visat sig inte fungera. Den nära vården fungerar ju inte. Patienterna kommer inte fram, och vem är det då vi har vård för? Det är därför vi behöver Vårdval Stockholm. Alla ska med. Och vi i alliansen vet vart.

Vår idé är att ha en tillgänglig primärvård och i stället utveckla konceptet med närakuter så som vår tanke har varit hela tiden, Birgitta Sevefjord, ända sedan en tidigare borgerlig majoritet här i landstingsfullmäktige startade dem. Deras roll ska vara att förbättra det akuta omhändertagandet och därför behöver de breddas eller snarare fördjupas. De ska inte ersätta icke-fungerande primärvård. De ska bidra till att förbättra det akuta omhändertagandet.

Dag Larsson visade oro för skillnader i ohälsa i regionen i sitt inledningsanförande. Det är inget nytt att vi har en stor ohälsa i Stockholmsregionen. Det ser inte bättre ut i dag, trots många år av socialdemokratiskt styre i det här landstinget. Det är väl ett skäl så gott som något att byta till en patientvänlig reform. Jag undrar ibland om Socialdemokraterna inte riktigt har förstått vad Vårdval Stockholm går ut på. Stora behov och många besök betyder mer resurser till

mottagningarna. Små behov eller frisk befolkning betyder få besök eller inga alls och följdriktigt små ersättningar eller ingen rörlig ersättning alls till mottagningen.

Ersättningen ska följa patientens behov och inte bostadsområden. Hus, parker, gator, cykelställ och gatubelysning har inte vårdbehov. Bostadsområden har inte vårdbehov. Det är enskilda individer runt om i länet som är olika. De mår olika och har olika behov. Därför måste ersättningarna vara kopplade till och följa patienternas behov och gå till den mottagning han eller hon väljer, nära hemmet, nära jobbet eller hos den vårdgivare man känner bäst erbjuder och lever upp till de krav som den enskilde patienten har.

Mot bakgrund av det som ni gjorde i fyra år och den budget som ni har lagt fram i dag måste jag säga att jag inte begriper vad Socialdemokraterna är för när det gäller hälso- och sjukvård. Ofta har det bara handlat om mer av samma, redan beprövade medicin som tidigare visat sig inte fungera. Det vet ni också själva. Spretig och föräldrad socialdemokratisk politik, som ni själva uttryckte det så fint på DN-debatt härförleden.

Anförande nr 188

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Fru Filippa Reinfeldt! Om världen ändå vore så enkel som du försöker beskriva den, om det vore så att de som har stora behov alltid var de som sökte sjukvården mest. Men så är ju inte fallet. Det är ganska ofta som så att det är de som är relativt friska som besöker sjukvården mer än de som har stora, eftersatta behov. Då borde vi fundera på hur vi skulle kunna organisera sjukvården för att kunna möta de stora bekymren.

Ni har i två dagar nu skrutit över alla nya primärvårdscentraler och husläkarmottagningar som ska öppna i hela vårt län. Det är stora potemkinkulisser ni målar upp för medierna. Det är ju inte sant. På andra sidan nyåret kan vi konstatera att de förväntansfulla Botkyrkaborna, Haningeborna, Huddingeborna, Södertäljeborna, Nynäshamnsborna och de som bor i Vantör och på en lång rad andra håll och kanter inte får något nytt som öppnar för dem. Det öppnas nya verksamheter på Norrmalm, Södermalm, Östermalm och i Bromma. Där startas det nytt på andra sidan nyåret. Och det är samma sak med dem som auktoriserar sig. En tredjedel ligger i Stockholms innerstad och i regionens välmående delar. Ni ökar primärvårdsutbudet för de rika och friska i regionen, och ni minskar de ekonomiska resurserna för de sjuka. Det är skamligt.

Anförande nr 189

Landstingsrådet R e i n f e l d t (m): Fru ordförande! Problemet, Dag Larsson, är att du läser dig fast vid mottagningarna. Du tror att det är mottagningarnas resurser det handlar om. Det handlar om patienternas behov. Det handlar om att ersättningen ska följa med patienten till den mottagning han eller hon väljer. Och jag måste ändå för fullmäktiges skull få korrigera Dag en aning också.

Första kvartalet 2008 kommer en ny mottagning i Botkyrka, två nya i Järfälla, där det inte heller har fungerat optimalt, en i Nacka, en i Nynäshamn, två nya mottagningar i Solna, en ny mottagning i Södertälje och två nya mottagningar i Upplands Väsby. Det är det som handlar om Stockholms län. Det kommer två i Bromma och det kommer tre nya mottagningar i Kista, två på Norrmalm och tre på Östermalm.

När vi tittar lite längre fram på vilka mottagningar som kommer till, som har godkänts och som man avser att starta senare under 2008 ser vi att flera av dem ligger i länets ytterområden, det vill säga i länets kranskommuner, och i

Stockholms stads närförorter. Det är de områden där vi under många år bakåt kunnat se att patienter upplevt de absolut största bristerna, där man inte kommit till den nära hälso- och sjukvården. Hur kan någon vara emot en sådan här fantastisk utveckling, där vårdgivarna nu vill etablera verksamheter i områden som ni inte har lyckats få att fungera?

Anförande nr 190

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Jag förstår entusiasmen för det här stora projektet, men ni verkar ju inte kontrollera era uppgifter ordentligt. Låt mig ta Botkyrka som exempel, där ni skryter över att det ska öppna en ny verksamhet på andra sidan årsskiftet. Vi roar oss med att gräva, prata med tjänstemännen och fråga hur det är. Den nya verksamheten är Storvretens vårdcentral som byter namn. Den finns i samma lokaler. Det är "en ny verksamhet". Det är pinsamt. Sanningen är att de flesta nya verksamheterna – det startar en och annan även i utsatta områden – befinner sig i regionens välmående delar. Det är en sjukvård, en primärvård, som organiseras utifrån läkarnas och producenternas behov, en sjukvård som gör att de fattiga och sjuka får sämre primärvård där de bor. Vill de ha god primärvård får de resa långt.

Anförande nr 191

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Det är engagerande och viktiga debatter. En del debatter har också bäring på sådant som vi tidigare har diskuterat i den här salen. I våras uttryckte vi oro för vad Göran Hägglunds borttagande av stopplagen skulle innebära när det handlade om Capio S:t Görans sjukhus. Jag ställde frågor upprepade gånger till Filippa Reinfeldt: Vad händer om Capio S:t Görans sjukhus vill bedriva gräddfilssjukvård? I Dagens Medicin från den 14 november säger vd:n: Vi har framfört önskemål om att ta bort den paragrafen i avtalet. Jag kan bara säga att det pågår aktiviteter av olika slag.

För fullmäktiges skull vill jag fråga: Vad för sorts aktiviteter är det? Hur går diskussionerna? Kommer ni att tillåta att försäkringspatienter vårdas på Capio S:t Görans?

I våras sade Filippa: Jag kan inte svara. De har inte ens frågat. Jag ber att få återkomma. Men frågan är uppenbarligen ställd. Hur ser ni på gräddfilssjukvård på S:t Görans sjukhus?

Anförande nr 192

Landstingsrådet R e i n f e l d t (m): Fru ordförande! Den fråga som Dag inledde med, om det har kommit en förfrågan till vår förvaltning, borde Dag kanske ställa till förvaltningen eller till S:t Görans sjukhus. Socialdemokraterna försöker ofta, precis som här i dag, få den politiska debatten att kretsa kring en konflikt mellan privat och offentlig vård. Det är inte det konflikten handlar om, Dag. Grundkonflikten handlar om huruvida det är patienterna själva som ska få välja utifrån de olika behov de har eller om det är Dag Larssons behov av att få välja åt patienterna som ska få råda.

Det vi sade tidigt och vad jag har sagt tidigt i intervjuer är att om en sådan förfrågan kommer in ska landstinget naturligtvis utifrån ett patientbehovsperspektiv, men också utifrån rådande juridik, titta på om det är möjligt. Det är ingen skillnad i mitt svar i dag mot hur det har varit tidigare.

Anförande nr 193

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Dagens Medicin den 14 november: Vi har framfört önskemål om att få ta bort den paragrafen. Man kan ju ställa sig frågan: Till vem har Capio S:t Görans sjukhus framfört det önskemålet? Det borde förslagsvis vara till den politiska ledningen, tycker jag. De säger ju att det har framförts önskemål.

Om det var någon i den här salen som förstod vad Filippa egentligen tycker om försäkringspatienter på Capio S:t Göran får ni väldigt gärna komma och berätta det för mig, för jag förstod det i alla fall inte. Det var ett helt obegripligt svar. Vad tycker Filippa Reinfeldt och Moderaterna som politiskt parti: Ska vi släppa in gräddfilspatienter på de offentligt finansierade sjukhusen?

Anförande nr 194

Landstingsrådet R e i n f e l d t (m): Fru ordförande! Det är så här, Dag, att vårt ansvar och vårt perspektiv är att se till att de patienter som vi finansierar hälso- och sjukvården för får den vård som vi har beställt, inom den tid som vi har beställt. Om det sedan finns en överkapacitet på det sjukhuset som inte påverkar de beställningar som vi från Stockholms läns landsting gör med vår finansiering har vi ingenting emot detta. Det är ju inte en fråga för Stockholms läns landsting att besluta om.

Dessutom tror vi att det kan tillföra vården ett mervärde på precis samma sätt som när Stockholm Care säljer överkapacitet av den neurokirurgiska verksamheten på Karolinska sjukhuset. För att vi ska kunna ha en så stor verksamhet och en så välutbildad personal, som också kan bibehålla den kompetens den har, behöver vi ibland också större beställningar än vi, tack och lov, har en befolkning i Stockholms län som behöver.

Anförande nr 195

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Först vill jag börja med att berätta att Dag Larsson kanske inte är så väl påläst. Men det är ju mycket att hänga med i när det är snabba förändringar när det gäller vårdavtalen. Botkyrka kommer att få två helt nya mottagningar utöver att Storvreten byter namn och har bildat ett nytt företag i vårdvalet. I Norsborg kommer Al-Daraji Leasingläkare att starta en verksamhet i början av 2008. Det finns ytterligare ett företag som är auktoriserat och som heter Sinekur Läkarkonsult AB. Det är inte klart när de startar. Men verksamheten i Norsborg kommer att starta under första kvartalet.

Jag skulle vilja kommentera Birgitta Sevefjords frågor om suicidprevention. Det sker en hel del där. Vi har i uppdragsbeskrivningen till all psykiatri tryckt ännu mera på suicidfrågor. Det kommer att ingå i vårdavtalen nästa år. Vi kommer också att ställa krav på uppsökande verksamhet för dem som har gjort ett självmordsförsök och uteblir från de tider de har fått. Mycket handlar också om att tidigare upptäcka dem som vårdas i psykiatri och som har suicidtankar. Det är ju där vi har de flesta utförda självmorden. Men en del handlar också om att jobba för unga, eftersom vi ser att unga fortfarande inte har en sjunkande trend. Det handlar alltså om att vården av deprimerade unga ska fungera.

Slutenvårdsutbyggnad – ja, det kommer nog att ske en viss utbyggnad i södra Stockholm när det gäller beställning av vårdplatser. Men i övrigt säger den översyn vi har att vi fortfarande behöver granska vilka ytterligare förändringar som ska ske.

När det gäller missbruk och avgiftning av kvinnor har vi ett tydligt uppdrag att det ska vara en avskild verksamhet. Jag är lite överraskad att Birgitta driver det här i opposition när hon tidigare hade fyra år på sig att genomföra det. Men nästa år kommer det att genomföras.

När man hör Dag Larsson rada upp siffror från sjukvården förstår man att han är ny som sjukvårdspolitiker i hälso- och sjukvårdsnämnden. Under hans förra mandatperiod avskaffade man ju vårdgarantin. Då fanns det inte ett enda område som var viktigt att följa upp för att kunna ge garantier till patienterna, till och med vårdgarantikansliet avskaffades. Men ni vill ju inte gärna visa upp siffrorna, och ni vill inte gärna ge patienten rättigheter.

Vi har en del problem med den vårdskuld vi har ärvt. Den nyvunna insikten att vårdköer är av ondo klingar lika falskt som när vi i går hörde Ingela Nylund Watz motstånd mot privata vårdgivare och er plötsliga kovändning när det gäller landstingets ekonomi. Nog behövs det omprövning, därför att det var en spretig och föråldrad modell som ni hade förra mandatperioden.

Kostnadskontroll talar ni om i dag, och det är också väldigt märkligt. Ena sekunden kritiserar ni oss för att vi ökar våra kostnader för mycket, samtidigt har ni en kostnadsökningshets som står härliga till. Någonstans måste man bestämma sig. Vi tycker ändå att drygt 2 miljarder, 5 procents ökning för sjukvården, ger oss väldigt bra förutsättningar.

Anförande nr 196

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Jag ska försöka låta bli att skälla på någon annan borgerlig politiker än just Birgitta, därför att det blir orimligt när man känner att man inte kan gå i svaromål. Jag har aldrig någonsin sagt att vi inte har haft problem med köer tidigare i det här landstinget. Absolut, det har funnits stora problem med det. Det har vi också arbetat med i tidigare majoriteter. Vi har anslagit stora ekonomiska belopp, 140 miljoner under 2006 exempelvis, för att försöka beta av köerna.

Det jag gjorde förut i dag var att fråga om era långt gående vallöften i senaste valrörelsen, där ni sade att köerna i barnsjukvården skulle försvinna, att köerna var topprioritet för Moderaterna: Vad görs när köerna nu växer? Vad görs? Det är det som jag är bekymrad över. Jag skulle vilja ha kraftfullare åtgärder. Det borde vara viktigare att kapa köerna än att i det här läget sänka skatten. Det är den tes jag har drivit. Jag har aldrig sagt att det inte har funnits bekymmer tidigare.

Anförande nr 197

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Det första vi gjorde var att återupprätta vårdgarantikansliet som ni avskaffade. Det är en rättighet för patienten att få vård i tid. Men det innebär inte att alla vårdenheter kommer att ha den vårdgarantitid som gäller. Ur patientens aspekt är det i alla fall viktigt att få veta var han eller hon kan få vård. Vårdgivarna måste kunna informera patienterna: Tyvärr klarar vi inte att ge dig vård i tid, men du har en rättighet som patient. Du ska ta kontakt med den eller den. Vi ska hjälpa dig att få vård.

Vi kommer i vår budget att kunna utöka på flera bostadsområden, men det handlar också om att ha flera alternativ. Ditt parti är ju emot att vi ska ha flera alternativ i vården. Om vi snabbt ska kunna flytta patientgrupper när vi ser att vi plötsligt får en ökande kö behöver vi ha flera vårdgivare som vi har samarbete med. Då kan vi snabbt erbjuda patienten vård på någon annan enhet. Det brukar ditt parti vara emot, men de borgerliga partierna har väldigt tydligt sagt att vi gärna ser flera alternativ sida vid sida för att vi snabbt ska kunna ge patienterna den rättighet som vi vill ge dem, nämligen att få vård i tid.

Den patient som önskar stanna kvar och vänta på en viss bestämd läkare eller annan behandlare ska naturligtvis ha möjlighet att göra det. Men vårt uppdrag är

att stärka patientens rätt, stärka informationen till patienten om den här rätten och också hjälpa patienten rent praktiskt att få vården hos en annan vårdgivare.

Anförande nr 198

Landstingsrådet **L a r s s o n (s)**: Jag är visserligen väldigt stolt över att en artikel om mig och Ingela tas upp här. Den kanske ska illustrera hela debatten, inte vet jag.

Jag vill bara säga en sak. Ni har skärpt löftena till medborgarna. Ni har gått längre än den nationella vårdgarantin. Ni säger att man ska få vård inom 30 dagar. Köerna växer. Samtidigt säger ni att det här landstinget har för mycket pengar. Vi har råd att sänka skatten. Det går inte ihop.

Anförande nr 199

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Ordförande! Jag vill säga att det är trevligt att det är lite bättre ordning på replikskiftena i dag. Det känns bra, tycker jag.

Det är självklart att vi ska ha en tillgänglig hälso- och sjukvård i Stockholms läns landsting. Det har vi faktiskt arbetat för att få till. Vi skapade förra mandatperioden ett stort projekt kring tillgängligheten, för att få vårdcentralerna att möta människor bättre i vården. Det projektet fortsätter vad jag vet även den här mandatperioden. Det hette Projekt i förändring eller Vårdcentral i förändring eller något liknande, och jag var delaktig i det till en början. Det kändes väldigt viktigt att man från vårdcentralernas sida själva tog tag i varför man inte var tillräckligt tillgänglig. Det är en kunskap som finns där ute, och det är viktigt att vi stöder alla enheter i det arbetet så att de blir mycket bättre på att bli tillgängliga i vården.

Om man är patient och kommer till en vårdcentral där man inte bemöts särskilt kompetent när man har en sjukdom eller ett tillstånd som antingen kan få en diagnos eller som inte kan få en diagnos fortsätter ju bara den här maktlösheten. Om man inte får rätt hjälp när man väl kommer dit är själva valet i sig bortkastat. Okej, jag kommer till, men jag får inte den behandling som jag behöver för mitt sjukdomstillstånd eller mitt symtom. Då är det ett bortkastat val. Då känns det som om jag inte kan få den hjälp jag behöver. Då ökar snarare maktlöshetskänslan och ohälsan.

Vi måste skapa en organisation i hälso- och sjukvården som i första ledet, dit människor vänder sig, också har rätt kompetens. Det menar vi att Vårdval Stockholm inte har. Människor med de här problemen möts inte med det människor behöver mötas med i dag. Man har inte rätt kompetens för att möta den nya ohälsan. Man behöver flera kategorier i första ledet. Man behöver kiropraktorer, man behöver naprapater, man behöver sjukgymnaster, man behöver hälsopedagoger och man behöver arbetsterapeuter. Det är de som kan de här frågorna i vården. Därför ska de möta människor i första ledet. Det är jätteviktigt att vi ser att vi behöver den förändringen, annars kommer vi aldrig att komma till rätta med den livsstilsrelaterade ohälsa som finns. Vi behöver verkligen pengarna i vården för att tillgodose dem som har de allra svåraste sjukdomarna. De som vi kan förebygga ska vi självklart se till att förebygga.

Arbete är faktiskt en välsignelse, men det kan också skapa ohälsa. Det är oerhört viktigt att vi arbetar för att förändra arbetsuppgifterna på ett positivt sätt så att de blir mer hälsofrämjande. Den här kunskapen har vi i landstinget, och den ska vi föra ut i vårt område.

Anförande nr 200

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Ordförande! Jag måste säga att jag inte alls är nöjd med den här typen av replikskiften. Vad som händer i praktiken är att de två stora partierna debatterar mot varandra. Även om vi mindre partier blir apostroferade får vi inte gå upp i replik. Det är ingen bra ordning.

Ett synligt exempel är när Lena-Maj går upp och ansvarigt landstingsråd inte ens lyssnar och därför inte går upp och svarar. Den ordningen kan vi inte ha. Vi kan inte sidsteppa alla mindre partier och låta de två stora partierna debattera mot varandra. Det är sju partier i den här fullmäktigesalen!

Ordföranden: Birgitta! Nu måste jag faktiskt protestera. Vart och ett av dessa partier – du tillhör ett av dem – har möjligheter till replik. Vad du önskade, eftersom du blev apostroferad tillsammans med Dag Larsson av Birgitta Rydberg, var att även du skulle komma in.

I går var jag så tillmötesgående att jag lät två personer komma in, och då blev det väldigt rörigt. Jag tror att ni allihop inser att det är bättre ordning i dag, precis som Lena-Maj säger, att det är tydligt att ni får replik i tur och ordning. Det är ingen som är dåligt tillgodosedd. Däremot önskar jag verkligen att ni som går upp i replik är tydliga och inte använder repliken för att ge er på fler än en, för då blir det stökigt.

Jag förstår att du är lite frustrerad, men detta är den ordning som vi borde ha och som vi har varit överens om – trodde jag. Vi får reda ut detta inför nästa år.

Anförande nr 201

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Vi kan diskutera det i en gruppleदारöverläggning, för jag tror att det är fler än vi i Vänsterpartiet som känner sig lite frustrerade över hur det har utvecklats.

Därför väljer jag att vända mig till bara ett landstingsråd, eftersom jag inte får vända mig till fler, även om jag har ställt frågor till fler. Jag vänder mig till Filippa Reinfeldt.

Jag vill ånyo ta upp bland annat detta med platsgaranti i förlossningsvården. Jag ställde en fråga till dig. Du har ju lovat platsgaranti i förlossningsvården. Jag vill att du ska svara på hur det faktiskt ser ut. Har ni förbättrat platsgarantin i förlossningsvården, som du lovade i valrörelsen att ni skulle göra, eller har ni inte gjort det? Det är den ena frågan.

Så till den andra frågan, Filippa. Du säger att den nyordning som ni nu sjesätter, Vårdval Stockholm, handlar om att patienten ska kunna välja, att det blir mer rättvist och att patientens rättigheter stärks. De kritiska frågor som jag har ställt gång på gång är: Hur ska ni kunna garantera att människor som kanske inte kan det svenska språket, analfabeter, psykiskt sjuka, demenssjuka och andra får samma rättigheter som vi andra att välja?

Den frågan har ni ännu inte svarat på, och jag tror att jag har ställt den sju–åtta gånger här i talarstolen. Jag ser detta som ett jättelikt problem. Alla ska ha samma möjligheter att välja, och det säger du också. Men du har ännu inte lyckats tala om hur ni ska lyckas åstadkomma det.

Sedan till frågan om närakuterna. Du lovade i valet att de skulle få vara kvar. Du sade att det var kapitalförstöring och slöseri med skattebetalarnas pengar att lägga ned dem, men nu lägger du ned flertalet närakuter och säger: Nej, det gör vi inte, för nu ska vi bredda och fördjupa närakuterna.

Hur sjutton kan man bredda och fördjupa de närakuter som man lägger ned? Det är ett rent orwellskt språkbruk som du har. Dessutom står du med ryggen mot mig när jag pratar till dig. Det visar väl vilket intresse du har för de frågor som jag ställer. Jag tycker faktiskt att det är lite skamligt.

Dessutom vill jag avsluta med att överlämna en del av de protestlistor som kom i går, listor som du inte hade tid att ta emot men som vi i oppositionen gick ut och tog emot och lovade att överlämna till dig i fullmäktige i dag. Det handlar bland annat om närakuten på Södermalm. Det är tusentals människor som har protesterat mot att den läggs ned.

Anförande nr 202

Landstingsrådet Reinheldt (m): Fru ordförande! Man får snåla lite med repliktiden när det är ont om tid och det är många som vill komma in.

Lena-Maj! Det kommer att vara så att vårdgivarna organiserar och lägger upp erbjudandet ...

Ordföranden: Du avstod från att replikera Lena-Maj, så nu är det Birgitta Sevefjord som du ska svara till.

Anförande nr 203

Landstingsrådet Reinheldt (m): Det är helt rätt.

För att då vända mig till Birgitta Sevefjord: Det blir lite tröttsamt när Birgitta Sevefjord gång efter annan försöker hävda ett citat från valrörelsen. Då måste man sätta in citatet i sitt sammanhang, Birgitta.

Vad vi uttryckte väldigt tydligt var precis det jag var uppe i talarstolen och sade för en liten, liten stund sedan: Vi vill utveckla konceptet med närakuter parallellt med en tillgänglighetssträvan i den nära sjukvården. Vår syn på närakuternas framtida roll är att de ska breddas eller rättare sagt fördjupas. Det handlar om att närakuterna i framtiden kommer att vara till för att förbättra det akuta omhändertagandet.

Vi återkommer i ett senare inlägg till förlossningsvården.

Anförande nr 204

Landstingsrådet Sevefjord (v): Jag tackar för att du återkommer när det gäller förlossningsvården, för det är en intressant fråga. Jag hoppas att ni har lyckats förbättra siffran ytterligare, men jag är inte säker på att ni har gjort det.

Skälet till att jag lyfter upp frågan om närakuter är att du väldigt tydligt har sagt att de ska vara kvar, men nu lägger du ned dem! Det är klart att väljarna trodde att de skulle vara kvar, när du sade att det skulle vara ett slöseri att stänga dem. Nu pratar du om att ni lägger ned de flesta och breddar dem som är kvar. Det är klart att det är ett valsvek, och det är klart att jag ställer frågan till dig gång på gång eftersom du inte besvarar den.

Anförande nr 205

Pia Lidwall (kd): Dag Larsson! Du tar i nu, när du är i opposition. Jag förstår att du tycker att det är intressant att vara oppositionspolitiker.

Om 70 procent av den vuxna befolkningen upplever att de känner sig oroadе för att vården inte finns där de behöver den, då är det kanske inte så konstigt att en del bestämmer sig för att ta en extra försäkring. Det vi ser i dag är att taxichaufförer och andra ensamföretagare försäkrar sig. Alla i salen vet att vi har haft decennier av socialdemokratiskt styre. Det tar tid att förändra hälso- och sjukvården i grunden, men det är något som vi har tagit på oss och som vi gärna gör.

Att döma ut alliansregeringen efter decennier av socialdemokratiskt styre tycker jag är naivt och till och med dumt eller i bästa fall demagogiskt.

Anförande nr 206

Landstingsrådet **Larsson (s)**: Jag tog min utgångspunkt gentemot din partikamrat när vi såg en film tillsammans och han påstod att filmen Sicko inte har något att lära Sverige, med försäkringsbaserad sjukvård som leder till orättvisa och ineffektivitet. Nu kan vi se hur den försäkringsbaserade sjukvården växer i Sverige. Det gjorde den även tidigare, men nu växer den explosionsartat.

Nu vet vi att du och dina kompisar sitter och resonerar med ledning för Capio S:t Görän, ett sjukhus som inte skulle finnas, om det inte vore för skattebetalarkollektivet i dess helhet, även låginkomsttagarna. Ni resonerar med Capio S:t Görän om att de ska släppa in försäkringspatienter på det sjukhuset. Ni håller redan på att amerikanisera svensk sjukvård fast ni inte vågar stå för det! Det är pinsamt.

Anförande nr 207

Pia Lidwall (kd): Vad mig beträffar vill vi ta en match mot den privata sjukvården. Egentligen skulle den inte behövas. Vi har en bra hälso- och sjukvård, och den ska vara offentligt finansierad. Jag tar gärna den matchen, men vi kan inte göra något mot att människor känner sig oroadе – det blir svårt.

Anförande nr 208

Landstingsrådet **Larsson (s)**: Men, Pia, om du nu säger att du tillsammans med mig vill bekämpa det system med försäkringssjukvård som breder ut sig och att också du känner oro för det, då har jag ett bra förslag till dig: Vi struntar i den skattesänkning som ni föreslår nu – de 700 miljoner kronor som ni tycker att landstinget har i onödan – och lägger de 700 miljonerna på att ta bort köerna, för det är köerna som föder behovet av privata försäkringar.

Anförande nr 209

Landstingsrådet **Anderson (c)**: Dag Larsson gör verkligen vad han kan för att hitta hål att stoppa pengar från landstingets synnerligen starka ekonomi i.

Vårdgarantin är naturligtvis central för att vi ska klara den match som Pia Lidwall beskriver, den match som ska göra att människorna i Stockholms läns landsting inte känner att de behöver ha en privat vårdförsäkring för att ha tillgång till sjukvård.

Jag tror att det blir väldigt svårt för exempelvis helt privata sjukhus inom barnsjukvården att erbjuda bättre vård än den som erbjuds i Stockholms läns landsting. Tillgänglighetsfrågan är den stora utmaningen. Här har vi inte lyckats fullt ut, men det måste vi ta tag i.

Det var lite uppvärmning, för nu kommer min egentliga replik. Jag ska hjälpa Birgitta Sevefjord, även om du inte var lika solidarisk. Vi småpartier får hjälpas åt, och nu kommer ett replikskifte riktat till dig.

Jag nämnde i mitt anförande att den förra majoriteten i sina beslut och handlingar år 2004 pekade på att Rågsveds vårdcentral – den vårdcentral som har varit ett paradnummer i kampanjen mot Vårdval Stockholm – hade för höga ersättningar och att de borde sänkas och bli mer likvärdiga med övriga vårdcentralers ersättningar.

Då skulle jag vilja fråga dig, Birgitta: Är skillnaderna i de avtal som har gällt fram till Vårdval Stockholm rimliga? Är de det i samtliga fall?

Min andra fråga är: Finns det någon situation där 2 000 kronor för ett läkarbesök är en berättigad ersättning? Välkommen upp!

Ordföranden: Nu är det alltså Birgitta Sevefjord som du vänder dig till, fast du faktiskt använde 30 sekunder för att apostrofera Dag Larsson. Det var väl lite onödigt. Jag kan inte släppa upp Dag Larsson.

Anförande nr 210

Landstingsrådet **Sevefjord (v):** Jag tycker nog att Gustav Anderssons inlägg visar hur förvirrad debatten har blivit. Vi fick vända oss till bara ett parti – det var så det var sagt. Det gjorde jag. Därför apostroferade jag inte Centerpartiet i min replik. Nu apostroferar Gustav två partier, och då väljer ni att bara ett parti får gå upp. En sådan ordning kan vi inte ha. Det måste finnas en enhetlighet i hur vi agerar i talarstolen!

Anförande nr 211

Landstingsrådet **Andersson (c):** Jag fick inga svar på mina frågor, Brigitta!

Anförande nr 212

Landstingsrådet **Sevefjord (v):** Det fick du inte av den enkla anledningen att du bryter mot de regler som vi har, och det borde ordföranden också säga.

Ordföranden: Jag sade det också.

Anförande nr 213

Landstingsrådet **Andersson (c):** Då konstaterar jag att oppositionen inte svarar på de frågor som jag har ställt angående att man under förra mandatperioden pekade på problemet med alltför höga ersättningar till vissa vårdcentraler som man nu använder som ett slagträ mot alliansens vårdvalsreform.

Anförande nr 214

Landstingsrådet **Lundquist (m):** Ordförande, fullmäktige! När jag lyssnade på den allmänpolitiska debatten i går kunde jag konstatera att minnet hos oppositionen är mycket kort. Raymond Wigg talade om vikten av ledarskap och självbestämmande, och Birgitta Sevefjord talade om personal och medborgarinflytande.

En mer centraliserad beslutsstruktur än den vi hade under förra mandatperioden tror jag aldrig att vi har haft här i landstinget, och då har jag varit med några år. Ni sade upp avtal med husläkare, sade upp avtal med geriatriker i primärvården, sade upp avtal med sjukgymnaster, flyttade mottagningar och hanterade konflikter på enskilda enheter uselt. Var fanns samrådet? Det fanns inte!

I dag pratar Lena-Maj om kiropraktorer, naprapater och sjukgymnaster. Men det var ju dem ni sade upp och inte ville kännas vid under förra mandatperioden! Ni får ha lite röd tråd – eller eventuellt grön tråd för Miljöpartiets del – när ni diskuterar politik mellan majoritet och opposition.

Från majoriteten ser vi stora möjligheter med positiva förändringar genom Vårdval Stockholm. I entreprenördrivna verksamheter har man helt enkelt inte råd med dåligt ledarskap och missnöjda medarbetare. Man har inte råd med dålig tillgänglighet och dåligt bemötande. I de diagram som vi har visat tidigare har vi sett skillnaderna mellan entreprenördrivna och landstingsdrivna verksamheter när det gäller telefontillgänglighet och bemötande.

Vårdval Stockholm är inte bara en positiv reform för länets invånare, utan den är lika mycket en positiv reform för alla dem som jobbar i vården.

Jag hade kunnat föra en lång diskussion med Dag Larsson om vad som har hänt med de eventuella nya mottagningarna på Östermalm. En mottagning är en nyöppnad sådan som ni stängde, då patienterna hänvisades till Värtahamnen i stället för att kunna gå på Sibyllekliniens husläkarmottagning.

Majoriteten av de patienterna gick inte till Värtahamnen, utan de gick till andra privatpraktiserande läkare på Östermalm. Det har kostat väldigt mycket mer, när man går till en taxedoktor och inte en husläkare. Detta är inte ett nollsummespel, utan det är nog ett positivt spel som vi kör nu. Man tjänar pengar på Östermalm eftersom man kan återöppna Sibyllekliniken.

När man lyssnar på oppositionen tror man, efter dagens inledande runda, att vi har nått eländesindex 100. Men så är det naturligtvis inte.

Ordförande! För att bli lite mer positiv: Inom mitt ansvarsområde som landstingsråd pågår fantastiskt mycket arbete, allt från tankearbete till utredningar och implementering. En ny cancerplan med rubriken *Plan för fortsatt utveckling av cancervården i Stockholms län* är nu klar och kommer att behandlas i programberedning 2 och i hälso- och sjukvårdsnämnden under december månad.

Vi är i slutskedet av att ta fram en Fokusrapport inom området kroniskt trötthetssyndrom. Tack, snälla Birgitta, för de vänliga orden för en stund sedan!

Vi är också snart i mål med ett vårdprogram om fibromyalgi. Vi har startat ett strokeprojekt med målsättningen att minska antalet nyinsjuknade i stroke från i dag ca 5 000 per år till 3 500. Vi är också klara med riktlinjer för hjärtsjukvården. Screening av kolonrektalcancer införs successivt från och med den 1 januari nästa år.

Så sent som i fredags hade vi en hearing om njursjukvården i Stockholms län. Resultatet av hearingen blir att vi nu ser över dialysvården utifrån bland annat följande frågeställningar: Ska självdialys ses som det naturliga förstahandsvalet vid all dialysbehandling? Ska dialyspatienterna som regel skötas på satellitmottagningar utanför de stora sjukhusen? Är njurdialys ett lämpligt område för vårdval med auktoriserade vårdgivare?

Vi kommer i detta sammanhang att prioritera att vi i första hand ser över dialysvården i Norrtälje och Södertälje. Jag vill därför något justera Filippa Reinfeldts tidigare yrkande om dialysvård genom att i att-satsen lägga till TioHundranämnden i Norrtälje, så att alliansens att-sats vad gäller dialysvård kommer att lyda:

”att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden och TioHundranämnden att förbättra situationen för patienter som är i behov av dialys genom att utöka och utveckla dialyssjukvården i hela Stockholms län”.

Jag vill också passa på tillfället att yrka bifall till den justerade att-satsen.

Som ansvarigt landstingsråd för hjälpmedelsfrågor blev jag minst sagt beklämd när jag såg den socialdemokratiska rubriken på avsnittet med hjälpmedel: ”Nej till Reinfeldtavgifterna på hjälpmedel”. Jag tycker att det är ett lågvattenmärke. Text och rubrik saknar grund och riskerar i stället att på ett cyniskt sätt skapa oro hos alla dem som har eller är i behov av hjälpmedel.

Jag vill också passa på tillfället att informera fullmäktige om att Stockholms läns landsting tillsammans med Kronobergs läns landsting och Landstinget Södermanland av Hjälpmedelsinstitutet har valts ut att ingå i ett projekt om fritt val av hjälpmedel. Detta projekt kommer vi att genomföra tillsammans med bland annat handikapp- och pensionärsorganisationerna.

Ordförande, fullmäktige! Jag vill avslutningsvis yrka avslag på samtliga tilläggsatt-satser som Socialdemokraterna har lagt på våra bänkar.

Anförande nr 215

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Ordförande! Jag vill replikera när det gäller det Lars Joakim Lundquist sade om kiropraktorer, naprapater och sjukgymnaster.

Förra mandatperioden var vi väldigt långt framme med ett förslag kring hälso-centraler som skulle antas inför 2008, men tyvärr kom valet emellan. Miljöpartiet ökade visserligen med tre mandat här i fullmäktigesalen, och vi tror att många väljare hade läst vårt förslag om hälsocentraler. Vi tycker att kiropraktorer, naprapater och sjukgymnaster kommer bäst till sin rätt och når sin fulla potential i vården om de arbetar i team tillsammans med andra kompetenser som verkligen kan arbeta för att förebygga ohälsa och ge rätt typ av rehabilitering.

Det är det vårt förslag här i dag handlar om: att se till att man får rätt kompetens på hälsocentralerna, som vi vill kalla vårdcentralerna.

Anförande nr 216

Landstingsrådet L u n d q u i s t (m): Tyvärr kom valet emellan, sade Lena-Maj. Så får man väl ändå inte uttrycka sig!

Det blir lite märkligt, tycker jag som har varit med och sett hur det har varit: Varje gång Miljöpartiet hamnar i opposition har man massor med goda förslag, tycker man själv, kring naprapater och kiropraktorer, men när man sitter i majoritet gör man absolut ingenting.

Vi håller på att gå igenom en massa saker, och allt är inte klart, Lena-Maj. Men sjukgymnaster har vi klarat av att hantera på ett mycket mer schyst sätt än ni. Kiropraktorer och naprapater finns också på vår dagordning, så vi ska inte glömma bort dem.

Men du får inte säga ”tyvärr kom valet emellan”, för demokratin är överordnad allt annat.

Förste vice ordföranden: Innan Lena-Maj Anding får ordet vill jag be er att göra er redo när ni ser att ni får en kvittens på replik. Det är inte per automatik som man får replik. Jag skulle kunna citera arbetsordningen. Det är fullmäktiges tjänstgörande ordförande som bestämmer om replik ska tilldelas. Det innebär att ni bör få en kvittens på att ni får replik. Detta är sagt så att vi ska hålla oss till spelreglerna och ordningsboken.

Anförande nr 217

Lena-Maj Anding (mp): När det gäller vårdavtal har vi bara avtal med ett par naprapater på våra ryggcentra. Där gör de ett ypperligt arbete i team, tillsammans med bland annat kiropraktorer och sjukgymnaster. Men de kommer in alldeles för sent i processen, när patienterna har varit sjukskrivna i flera år. Visserligen går det att åtgärda också de människor som kommer in så sent – de kan få nytt hopp, och de kan komma tillbaka i arbete till viss del – men ju tidigare man kommer in i människors liv när de har dessa problem, desto bättre är det. Chanserna är då väldigt goda att de inte behöver hamna i långa sjukskrivningar.

Det gläder mig att ni inte har glömt bort kiropraktorer och naprapater utan kommer att se till att de finns med i hälso- och sjukvården. Kiropraktorerna har ett avtal där subventionen tar slut redan i början på året, i mars-april. Det behöver verkligen finnas fler kiropraktorer och naprapater i hälso- och sjukvården. Vi tycker att de ska finnas på hälsocentralerna, där de gör mest nytta. Det är en oerhört viktig reform som vi kan genomföra tillsammans här i landstinget framöver.

Förste vice ordföranden: Lars Joakim Lundquist refererade tidigare till en justerad att-sats. Vi skulle vilja ha in den för att kunna redogöra för den, så att debattörerna känner till den.

Tack för det! Att-satsen lyder:

”att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden och TioHundranämnden att förbättra situationen för patienter som är i behov av dialys genom att utöka och utveckla dialyssjukvården i hela Stockholms län”.

I den att-satsen är ”och TioHundranämnden” tillagt. Vi kan se till att den att-satsen delas ut också.

Anförande nr 218

Inger Ros (s): Ordförande, fullmäktige! Jag vill börja med att yrka bifall till det socialdemokratiska budgetförslaget.

En av de stora utmaningar som vi har framför oss, alla politiker, är att komma till rätta med den ojämlika hälsan i vårt län. Alla som har varit uppe i talarstolen hittills i dag tror jag också har berört det, så det borde inte vara svårt att bli politiskt överens i den frågan. Jag läste också med intresse inledningen till folkhälsorapporten, där Birgitta Rydberg konstaterar detta. Därför borde det också vara den politiska majoritetens vilja.

Då blir jag djupt oroad över att det inte får vara ledstjärnan i Vårdval Stockholm, när det införs den 1 januari 2008. Att avskaffa de sociala kriterierna för fördel-

ningen av resurserna är helt fel väg att gå. Den socioekonomiska ersättning som nu tas bort i områden där folkhälsan är dålig borde utvecklas – inte avvecklas.

Vårdval Stockholm har varit en diskussion under hela dagen i dag. Jag tycker faktiskt inte – och kan inte förstå – att man kan vara stolt över att kalla det en valfrihetsreform. Valfrihet för vem? Miljontals kronor försvinner från områden som Södertälje, Botkyrka, Haninge, Rågsved och Rinkeby, där folkhälsan är som sämst. De som har störst behov av sjukvård får mindre resurser. Det känns inte riktigt som det är en patientvalsreform utan snarare en läkarreform, där man saknar patientfokus.

Ekonomiska incitament som stärker folkhälsan och gynnar vårdteamsarbete saknas. Flexibilitet saknas. Allt utgår från att alla har samma behov. Jag tror inte att det går att skapa en jämlik sjukvård efter behov om man utgår från att alla har samma behov.

Ett av världens viktigaste uppdrag är att se befolkningens behov och att finnas i samverkan ute i samhället. Det tycker jag är incitament som försvinner i och med att man tar bort områdesansvaret.

Det har sagts att tolkersättning och besöksersättning ska kompensera det socioekonomiska indexet, men jag tror inte riktigt på det. Det ska bli intressant att följa det.

Alla med hög sjuklighet under 65 år är inte invandrare. Många kan svenska. Där är de olika kulturerna i stället det största problemet – inte svenskan. Många verksamheter har anpassat sin personalstyrka för att möta olika språk och kulturer. Därför känns det inte rimligt att tolkersättningen ska ersätta det socioekonomiska indexet. Den enda faktor som tillåts påverka vårdgivarens ersättning är patientens ålder. Områden med låg medelålder och hög ohälsa blir då de verkligt stora förlorarna.

Konsekvenserna börjar redan synas i verksamheterna. Undersköterskor sägs upp, och verksamheter försvinner. Är det något som smärtar mig djupt är det att familjecentralerna hotas. Det är en erkänt bra verksamhet med förebyggande syfte. Vi har under många år – ända sedan 1996 – utvecklat familjecentralerna i politisk enighet.

Jag har vid olika tillfällen, både här i salen och när jag har varit ute på olika möten, hört flera av de borgerliga företrädarna säga: Om farhågorna blir sanna får vi väl rätta till det hela. Men det är inte så enkelt att först förlora kompetent personal som har jobbat i utsatta områden under många år och sedan bygga upp nya verksamheter. Det skulle kännas väldigt bra om någon tog ordet och sade att den här verksamheten ska finnas kvar och också avsatte resurser för det.

Om kritiken var ensidigt socialdemokratisk skulle jag mentalt förstå att den inte biter på den nuvarande majoriteten. Men när professionen, de fackliga organisationerna, revisionen, Centrum för folkhälsa med flera är kritiska och det inte biter, då har jag lite svårare att förstå.

Jag skulle också vilja säga några ord om en debatt som har dykt upp flera gånger. Det handlar om de nya etableringarna och konsekvenserna av den fria etableringen.

Man blir lite bekymrad och undrar om vi i oppositionen får ett annat underlag än vad ni har eller om media har en annan bild än vad vi har. Faktum är att 17 av de 22 nya vårdcentraler som öppnar den 1 januari 2008 ligger norr om Slussen. 5

nyetableringar ligger söder om Slussen, och då finns 2 på Södermalm och 1 i Nacka. Det är inte direkt i områden där folkhälsan är som sämst.

I dagens DN kunde man också läsa att tjänstemännen är oroade över att det blir för många etableringar i vissa områden. Det känns inte som om vi styr dit behoven är störst.

Slutligen: Under förra mandatperioden jobbade vi socialdemokrater fram en struktur inom sjukvården, en struktur som nu slås sönder av den nuvarande majoriteten, som år 2008 vill möta framtiden med den gamla husläkarreformen, som aldrig har fungerat. Jag förstår inte var det nya finns i den nya lösning som många har pratat. Det är ju inte något nytt, utan det är den gamla husläkarreformen!

Då vill jag ta upp närukuterna. Närukututredningen, som alla har fått ta del av, tycker jag talar sitt tydliga språk. Den visar att närukuterna har avlastat akutsjukhusen. Det var inte tillräckligt, men det var en bra bit på väg. Äldre och kroniker fick en bättre tillgänglighet till vårdcentralerna, och tillgängligheten för barn och ungdomar förbättrades. 95 procent av besöken var medicinskt motiverade. Närukuterna har inte fördyrat det akuta omhändertagandet. Protesterna från medborgarna och personalen är massiv. Jag har väldigt svårt att förstå det politiska motivet, speciellt i ljuset av att man säger att patientens makt ska öka och att besluten ska fattas vid köksborden.

Jag tycker att det känns oerhört bekymmersamt. Moderaterna har dessutom talat om valfrihet. Nu vill man slå sönder variation och flexibilitet i närsjukvården. Jag tycker att det är ett valsvek när man inte tar till vara nästan 50 000 människors synpunkter. Jag undrar vilken valfrihet de människor känner som inte får sin röst hörd trots massiva protestaktioner.

Avslutningsvis skulle jag vilja göra detsamma som Birgitta Sevefjord. Det är ganska unikt att så många är engagerade i den här frågan och också uppvaktade i går, då ingen från majoriteten kunde vara med. Men jag var där och fick ta del av ytterligare några tusen namnunderskrifter som jag hoppas att du, Filippa, i alla fall vill ta emot i dag, om jag nu lämnar över dem till dig.

Anförande nr 219

Landstingsrådet Rydberg (fp): När Inger Ros styr sjukvården känns det alltid som om båten är roderlös och gasen har fastnat på back eller stopp och livbåtarna är fulla med hål. Nej, din tid som ansvarig för sjukvården förskräckte. Vi fick inte någon utbyggnad av husläkarteamen. Vi fick i stället närukuter som byggde på att man skulle byta läkare varje gång man sökte vård, att ingen skulle ta ett helhetsansvar för de vårdinsatser som behövs mer långsiktigt för att man ska kunna få både bättre förebyggande sjukvård och bättre behandling av riskfaktorer.

Jag är stolt över den budget som vi lägger fram, och jag är stolt över valfrihet, mångfald och tillgänglighet, som kommer att vara i fokus i Vårdval Stockholm.

Du säger att ledstjärnan i Vårdval Stockholm inte är socioekonomisk ersättning. Det är rätt. Ledstjärnan är att patienterna ska tas om hand.

När du säger att pengar försvinner har du fel, för det tillförs mer pengar till vårdvalet, Inger. Det tillförs ytterligare 4 procent av sjukvårdens budget till vårdvalet. I fast ersättning får de mindre, men i besöksersättning får de väldigt mycket mer, och de får mer också när de använder tolk. Totalt sett är det mer pengar när de tar emot patienter som behöver vård.

Det stämmer att det finns områden där det är låg medelålder och hög ohälsa. Det finns också områden där patienterna inte har fått tillräcklig vård. Nu kommer vi att få fler vårdmottagningar i flera av de områdena, och framför allt kommer ersättningarna för att man faktiskt tar emot patienterna att öka.

Fri etablering av husläkarmottagningar innebär att vi får mottagningar på flera ställen där Stockholms läns sjukvårdsområde, alltså egenregiverksamheten, inte har lyckats bemanna ordentligt och där man har haft hyrläkare som modell. Det tycker vi inte är någon bra modell. Vårdval Stockholm skapar en helt annan möjlighet till kontinuitet.

Anförande nr 220

Inger Ros (s): Ordförande, fullmäktige, Birgitta Rydberg! Jag är stolt över ganska mycket som genomfördes under förra mandatperioden. Men jag kan också vara ödmjuk och säga att det var en hel del saker som återstod.

När nu hela skeppet ska göras om igen och du pratar poetiskt om livbåtar och annat, då vill jag säga att det känns lite grann som om båten sjunker när Folkpartiet kommer till rodet igen, för nu kommer vi tillbaka till husläkarreformer. Det är ett omvänt tvång!

Jag är väldigt stolt över att 220 000 patienter fick snabb hjälp på närakuterna. Jag är väldigt stolt över att äldre och kroniker – som har haft svårt att komma fram till vården – fick bättre tillgänglighet på vårdcentralerna. Jag tycker att det är en modern utveckling av sjukvården att de som har de största behoven av kontinuitet hos husläkare faktiskt också får det.

Jag behöver själv inte det, och många här i salen behöver inte det. Vi fick snabb hjälp på närakuterna. Jag hade önskat att vi kunde få se en närakut i varje kommun, för jag tror att det hade varit en utmärkt lösning för att öka tillgängligheten i sjukvården.

Anförande nr 221

Landstingsrådet Rydberg (fp): Det är inte ett omvänt tvång, utan det är fullt frivilligt att välja husläkarmottagning, liksom att välja att inte ha någon.

När du är stolt över att du inte har byggt ut husläkarmottagningarna utan har byggt ut närakuter är du stolt över att du misslyckades med den husläkarsatsning som hade behövts. Du är stolt över att du åstadkom en sämre lösning, som medborgarna tvingades använda eftersom det inte fanns tillgänglig kontinuitet i vården.

Tänk om du hade satsat dessa pengar på att bygga ut husläkarteamen! Då hade du fått två–tre gånger fler besök utförda, eftersom kostnaden är så oerhört mycket högre på dina närakuter, enligt den modell som du försvarar!

Tänk om du hade satsat på att få en kontinuitet i vården! Det har Barbara Starfield och andra internationellt ledande forskare visat ger bättre vårdkvalitet, mindre risk för patientskador och dessutom lägre kostnad för själva sjukvårdssystemet men framför allt mer nöjda patienter. De är nöjda med att de inte hamnar i tomma intet när de hamnar på dina närakuter. Men de hade varit tio resor nöjdare om de hade haft en egen doktor.

Anförande nr 222

Inger Ros (s): Birgitta Rydberg! Jag måste bara fråga: Tror du att alla de 50 000 som har skrivit på namnlistorna är stolta över att nu gå till husläkare, de som har tyckt att närakuten har varit utmärkt? Tror du att de äldre och kroniker som har fått bra sjukvård på vårdcentralerna är stolta över att nu trängas i väntrummet med folk med snuva och urinvägsinfektion?

Jag tycker att närakuten är en utmärkt reform, och det kommer jag att vidhålla så länge jag orkar göra min röst hörd!

Anförande nr 223

Landstingsrådet Wallhager (fp): Herr ordförande, ledamöter! Under gårdagens allmänpolitiska debatt berörde jag de utmaningar som sjukvården står inför. Jag tog där bland annat upp den demografiska utvecklingen, den medicinska utvecklingen, nya läkemedel men också individens önsningar eller snarast krav på delaktighet, information och därmed underlag och möjlighet till ett bättre val.

Ingen av oss – jag tror faktiskt att jag kan tala för i princip alla som finns här i fullmäktigesalen och även de som just nu äter lunch – önskar stagnation. Alla vill vi ge förutsättningar för att anamma ny teknologi, skapa ekonomiskt utrymme för introduktion av nya läkemedel, ta bort köer, ge patienter bättre delaktighet, förbättra patientsäkerheten, ja, listan kan göras lång över vad vi vill förändra.

En utgångspunkt för förändring är viljan till förnyelse. Min utgångspunkt är att det finns andra än vi politiker som kläcker bra idéer vid sina skrivbord. Ja, min utgångspunkt är att de som arbetar med vården – oavsett om de arbetar i landstingets regi eller i privat regi – alltid har mycket att tillföra i en förändringsprocess.

Därför – och av många andra skäl – har jag en positiv grundinställning till ett så långt som möjligt decentraliserat ansvar inom vår egen verksamhet, där ansvar och befogenheter ska följa varandra som hand i handske. Det handlar om att ge landstinget en möjlighet att utvecklas, bli en förstklassig leverantör av högspecialiserad vård, leverera de senaste forskningsrönen och vara en modern arbetsgivare.

Jag är positiv till avknoppningar. Vi har mycket att glädjas över när personalen själv tar över sin verksamhet. Det stimulerar till utveckling och kostnadseffektiva lösningar, och det förbättrar tillgängligheten och valfriheten för medborgarna. Jag är också positiv till utmaningar, där kanske helt nya tankar och lösningar kan växa fram. Samtidigt får vi inte – och kan inte heller – släppa det övergripande ansvaret för både ekonomi och planering.

Vi har nu under några timmar lyssnat på en debatt kring en förändringsprocess, Vårdval Stockholm. Det är ingen hemlighet att några av oss i den här salen är mycket positiva till den förändringsprocessen och att några andra är mycket negativa. Under förra mandatperioden gjorde även ni stora förändringar. En del av dem förskräcker.

Jag ska ta upp en del av genomlysningens resultat när det gäller Karolinska Universitetssjukhuset. Ni genomförde en förändring utan att kontrollera konsekvenserna, och ni följde inte upp resultatet. Inte undra på att ni då är negativa till förändringsprocesser!

Genomlysningen av Karolinska Universitetssjukhuset visar att sjukvården framstår som konservativ och att man inte håller takt med den utveckling som har

skett i flesta andra branscher. Man har inte anammat förändringar avseende strömlinjeformade processer, moderniserad verksamhetsledning eller anpassning till kundernas eller patienternas behov.

Läkarproduktiviteten på Karolinska är låg jämfört med andra svenska och internationella universitetssjukhus. Skillnaden i produktivitet kan vara över 100 procent mellan olika nivåer, och det är inte ovanligt. Två avdelningar med samma verksamhet tillhörande samma sjukhus kan ha helt olika metoder och olika kostnader för samma metoder. Självfallet, mina vänner, kan det i värsta fall leda till dålig kvalitet och dålig medicinsk standard för patienterna.

Karolinska har 50 procent fler läkare per slutenvårdsplats än genomsnittet för svenska universitetssjukhus. Karolinska är det universitetssjukhus i Sverige som har den högsta genomsnittliga personalkostnaden. Styrningen och uppföljningen av Karolinska har varit bristfällig, och ni, mina vänner på den andra sidan, är faktiskt ansvariga för det. Det avser speciellt budgetarbete, uppföljningsdialog, verksamhetsplaner med mera. En verksamhet uttryckte det i samband med genomlysningen: Budgeten är död – det är en välkänd devis hos oss.

Genomlysningen visar också att styrmodellen saknar incitament för chefer att hålla sig till budgeten. Det finns ingen belöning om man gör ett bra arbete, och det finns inga konsekvenser om man gör ett dåligt arbete. Det är – eller har i alla fall varit – fritt fall, skulle jag vilja hävda.

Kapacitetsutnyttjandet är inte optimalt avseende kritiska resurser som vårdplatser, operationssalar och annan dyr utrustning. Operationssalarna används endast 65 procent av tillgängliga operationsdagar. Tiden mellan operationerna är lika lång som knivtiden.

Vi läste och förundrades över beskrivningarna i media kring strålkärlkanonerna på Karolinska Universitetssjukhuset. Behoven har varit kända länge. Den interna processen har tagit ännu längre tid – oförklarligt lång tid. Kanonerna är nu upphandlade och ska installeras. De kommer snarast att tas i bruk. Det är återigen ett bevis på dålig uppföljning. I budgeten finns det tydligt angivet att fyra nya strålkärlkanoner nu ska inhandlas för att man ska kunna hantera behovet av vård för cancerpatienterna.

Samtidigt, herr ordförande, mina vänner, är det oerhört viktigt att i detta sammanhang påpeka att den personal som tjänstgör på Karolinska Universitetssjukhuset och våra andra sjukhus i Stockholms läns landsting gör ett mycket bra arbete under de förutsättningar som de har att verka under.

Herr ordförande! Genomlysningen av Karolinska Universitetssjukhuset är en sorglig läsning. Jag säger inte att alla bekymmer går att härleda till fusionen. Men, herr ordförande, situationen blev definitivt inte bättre av fusionen.

En viktig fråga som man måste ställa sig när man läser rapporten är: Hur pass mycket dyrare får ett universitetssjukhus vara jämfört med andra sjukhus? Hur mycket betalar vi för de forskningsresultat som kommer ut? Karolinska har en överlägsen position när det gäller forskning i Sverige och står sig också väl i en internationell jämförelse.

Mina vänner! Nu återstår förändringsprocessen: att ge förutsättningar för en decentraliserad organisationskultur, förbättrad produktivitet, bättre patientflödesorientering, standardisering av rutiner och arbete med att stärka ledarskapet, vilket är en av de absolut viktigaste uppgifterna. Produktionsutskottet kommer att följa processen, och jag som dess ordförande har stor tilltro till Karolinska Universitetssjukhusets nya ledning. Men, mina vänner, på det sätt som ni på den

vänstra sidan av salen hanterade förändringsprocessen var den ett stort misslyckande. Vi har en annan tågordning än den delen av salen.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 224

Lena - Maj Anding (mp): Vi kan väl försöka hålla oss till någorlunda samma ämne, för det bli ganska konstigt när man kommer in med ett nytt ämne som nyss.

Jag tänkte försöka prata lite om förändring inom akutsjukvården och speciellt styrningen av hälso- och sjukvården. Vi i Miljöpartiet stöder den politik som leder till en tydligare styrning av de sjukhus som vi har i länet, speciellt Karolinska Universitetssjukhuset, som har haft det svårt med styrningen. Det handlar bland annat om politiska beslut, att man ger rätt verktyg till dem som har att ta ansvar för sjukhuset. Det är viktigt, eftersom vi behöver bromsa kostnadsutvecklingstakten. Vi vet också att det finns möjligheter att göra ett bra arbete kring förändringsprocesser inom akutsjukvården, speciellt vid Karolinska. Det har bland annat McKinsey-rapporten visat.

Från Miljöpartiets sida hoppas vi att ni i den borgerliga majoriteten avsätter tillräckliga resurser för att leda det förändringsarbete som måste till, att ni verkligen skaffar er de rätta verktygen i form av skickliga processledare som kan få med sig alla personalgrupper, så att det blir ett gemensamt och hållbart projekt.

Vi stöder er ambition att skilja ut akut vård från planerad vård i beställningarna. Vi tror att det är oerhört viktigt att man arbetar med det på sjukhusen, så att man inte använder samma personal på flera ställen, för det skapar oerhört mycket stress i organisationen.

Man behöver också göra beställningar på en mer decentraliserad nivå, antingen på centrumnivå eller på kliniknivå, om det är en stor klinik, så att man verkligen ger ett decentraliserat ansvar fullt ut. Det har vi arbetat för och kommer att fortsätta att arbeta för inom Miljöpartiet – att man ska få bättre möjlighet att ta hand om sin egen budget och kunna arbeta med vårdprocesserna på ett bra sätt. Då tror vi att det går att få bra logistik.

Men detta är bara det ena benet när det gäller att få kontroll över kostnaderna. Det andra benet är att man måste få en bättre kontroll över vårdbehovet. Det är svårt. Men vi tror att vi i framtiden inte kommer att ha råd med något annat. Det är helt fel att hantera sjukdomar på det sätt som vi gör i dag. Vi måste försöka förebygga de sjukdomstillstånd som kan förebyggas.

Det handlar om att vi måste skapa förändringar i den fysiska miljön, i människors livsvillkor och livsstil, och det handlar också om att vi måste reformera vården så att hälsouppdraget stärks. Ni kan se i vår budget precis vad vi menar med det. Vi har pratat mycket om Hälsoval Stockholm, vårt alternativ i det hälsofrämjande arbetet.

Vi vill också att våra sjukhus ska ansluta sig till WHO-konceptet för hälsofrämjande sjukhus. Vi har till och med en bilaga i vår budget som tar upp vad hälsofrämjande sjukhus är enligt en deklaration som kom för många år sedan. Vi tycker att den är så oerhört viktig att detta måste finnas med i hela hälso- och sjukvården.

I Miljöpartiet vågar vi faktiskt kritisera dyra och biverkningsframkallande läkemedel. Vi ska inte ha läkemedel som inte är effektiva. Kan man förebygga ska man

göra det, och då ska man ha med sig patienterna på ett bättre sätt i vården. Man måste ge tillbaka makten över den egna hälsan till patienterna – det tror vi är jätteviktigt. Det skulle vi alla tjäna på, utom möjligen läkemedelsföretagens aktieägare.

Med effektivare vårdprocesser och bättre hälsofrämjande insatser får vi, tror vi, ett mer hållbart hälso- och sjukvårdssystem för framtiden, ett system som vi också har råd att finansiera med offentliga medel för dem som är allra svårast sjuka.

Ordförande! Jag vill passa på att lägga fram en att-sats som vi skickade till presidiet i går. Det är en ny att-sats som vi vill ska ställas under särskild proposition. Vi har beslutat om att-satsen i vår landstingsgrupp, och den lyder: "att läkemedelsanvändningen för förebyggande åtgärder av livsstilsrelaterad ohälsa ska minska".

Förste vice ordföranden: Innan Håkan Jörnehed får ordet vill jag berätta att det är lite knepigt att hitta en precis struktur. Lena-Maj antydde att det blev lite ämnesskifte. Vi har arbetat med ett hundratal anmälda talare, och ibland är det lite knappt med information om vad de tänker prata om. Då blir det lite knepigt att pussla ihop det hela så att det blir helt rätt. Vi hoppas att ni har överseende med att det ibland kan röra ihop sig.

Anförande nr 225

Håkan Jörnehed (v): Ordförande, fullmäktige! Inför sjukvårdsdebatten framstår skillnaderna mellan blocken mycket tydligare än på länge, och det tycker jag är bra. Det är tydligare skillnader för lyssnarna och medborgarna vilken utveckling sjukvården ska ta.

Skillnaden mellan den moderatledda alliansen och Vänsterpartiet är att jag tycker att ni ritar teoretiska pappersprodukter för utveckling av länets primärvård och att vi i stället talar om människor och människors behov av vård. Ni tvingar alla att lista sig hos en läkare. Vi vill skapa en mer flexibel närsjukvård. Ni lägger ner närakuter och minskar tillgängligheten. Ni talar om värvalssystem. Vi pratar om vårdens innehåll. Ni formar en primärvård som ger producenten mer frihet och inflytande men ger mindre makt och inflytande till patienter med stora vårdbehov och mindre makt och inflytande till patienter som bor i fel område.

Vänsterpartiet vill se en vård för alla medborgare. Vi vill också att människor som inte är så röststarka ska ges vård på lika villkor. Jag tänker på exempelvis psykiskt sjuka, missbrukare, dementa, traffickingoffer och unga människor som drabbas av gatuvåld.

Vänsterpartiet föreslår att det startas en mottagning på Södersjukhuset som ska specialisera sig på att ta hand om gatuvåldets offer. Mottagningen ska erbjuda kvalificerad vård i det akuta skedet men också erbjuda psykosocialt stöd från kuratorer och psykologer.

Senast i går kom det siffror på att allt färre som utsätts för gatuvåld anmäler förövaren på grund av rädsla för repressalier eller att man inte orkar på grund av de skador som man har fått eller inte har fått rätt stöd vid rehabiliteringen.

Vi vill ha en vårdkedja från det akuta skedet ända in i rättssalen.

Ordförande! Ytterligare en stor skillnad mot alliansens budget är synen på jämlikt fördelad hälso- och sjukvård geografiskt. Vi vill till skillnad mot alliansen öka

resurserna i utsatta områdena, eftersom vi ser att dessa utsatta områden finns. För att utjämna hälsoskillnaderna krävs det mer resurser till de områdena där de största behoven finns. Ska man åstadkomma lika vård måste den ges olika.

Pia Lidwall! Ni sparar på de äldre! Hemsjukvården på den södra sidan i länet ska dra ned. Vi får varningssignaler om att hemsjukvårdsgrupperna kommer att dras ned med en tredjedel, som en följd av det nya ersättningssystemet i Vårdval Stockholm. 60 procent av dem som har hemsjukvård är kvinnor, många av dem 85+. Det är de som drabbas av de här neddragningarna.

En avdelning på Stockholmsgeriatriken läggs ned. Äldrevårdscentralerna, som har varit så lyckosamma och som flera av era alliansföreträdare stred för under förra mandatperioden, läggs nu ned. Argumentet för att de läggs ned är att de inte passar in i vårdvalsmodellen. Återigen får byråkratiska modeller styra – inte människors behov.

Vänsterpartiet föreslår att vi ska ta fram en HBT-policy för landstinget, för att kunna bryta de heteronormativa strukturerna i bemötandet inom landstingets verksamhet. Om vi hade haft en sådan policy skulle vi till exempel ha sluppit få en folkhälsorapport där man år 2007 inte har ställt en enda fråga om HBT-personers ohälsa. Ja, det är angeläget att HBT-perspektivet tydligare vägs in i ordinarie verksamhet. Kan polismyndigheten och försvarsmakten arbeta med HBT-frågor kan och bör Sveriges största landsting göra det, anser Vänsterpartiet.

Alliansen driver en politik som underlättar för privata vårdgivare. Vi känner att det finns anledning att känna oro för den solidariskt finansierade sjukvården. Företrädare i alliansen bedyrar att man inte vill gå mot ett annat sjukvårdssystem som är försäkringsbaserat. Men på senare tid finns det oerhört oroväckande tendenser som pekar i den riktningen. Ja, det finns tankar om utförsäljning av vården i Södertälje, ett privatprivat barnsjukhus och privatprivat cancervård, där Micke Binfeldt bjuder till invigningsfest. För mig personligen får det gärna vara glitter och glamour, inte minst på landstingets arbetsplatser och för de anställda, men att göra kändisjippon av cancervård tycker jag är motbjudande.

Vårdval Stockholm framförs som alliansens paradgren. Birgitta Rydberg brukar säga att Vårdval Stockholm innebär att vi slutligen sätter makten och pengarna i händerna på den enskilda invånaren. Samtidigt tar du och dina alliansbröder och allianssystrar beslut om vad man inte får välja i vårdvalet. Man får inte välja närakut och inte välja äldrevårdscentral, och inga familjecentraler ska finnas. Det absolut sämsta argumentet, när vi frågar varför ni lägger ned detta, är det svar vi får: Det stämmer inte med systemet.

Gustav Andersson brukar säga: Vi lyssnar på befolkningen. Jag undrar hur det är med befolkningen i Järfälla, som så gärna vill ha kvar sin närakut. 46 000 namnunderskrifter – hur fick befolkningen i Järfälla makten att välja den vård som de vill ha? Jag undrar hur många namnunderskrifter som hade behövts för att få er att lyssna och höra vad befolkningen säger och önskar. Till råga på allt var Centern för närakuter före valet!

De här exemplen visar att ett vårdval inte automatiskt innebär att patienterna får makt och inflytande, utan det beror på hur man genomför det.

Förekomsten av klamydia ökar i länet, men det kommer inga nya satsningar eller förslag från alliansen. Däremot införs ett nytt ersättningssystem för ungdomsmottagningarna. Vissa mottagningar blir vinnare och vissa mottagningar förlorare. På Haninge ungdomsmottagning får personal gå. På Lidingö ungdomsmottagning försvinner personal, när det ska sparas 200 000 kronor på landstingets

sida. Från Lidingö stad resonerar man då: Drar landstinget in drar vi in lika mycket.

Ungdomsmottagningarnas verksamhet dras ned samtidigt som det kommer larmrapport efter larmrapport om att förekomsten av klamydia ökar lavinartat!

Att klamydia ökar beskrivs ofta som en indikator på att även hiv ökar. Med förra årets budget trodde jag att frågan om Venhälsan var avklarad. Men trots fullkomlig politisk enighet och trots en försäkran från alliansen i en interpellationsdebatt i juni om att ett avtal var på gång för Venhälsan och dess tillhörighet till Södersjukhuset finns ännu i dag inget avtal. Lars Joakim Lundquist! Varför händer ingenting? Vad gör du? Är du ointresserad?

Sammanfattningsvis kan man säga att det är oerhört mycket väsen runt alliansens budget. Det är mycket väsen runt Vårdval Stockholm. Vissa invånare är förlorare och får ingenting. Det är mycket väsen kring vårdvalet, men för övrigt är det inte mycket.

Det får mig att tänka på en pjäs av William Shakespeare som på engelska heter *Much Ado About Nothing*. Den brukar översättas till svenska som *Mycket väsen för ingenting*. Det känns som om Filippa Reinfeldt har huvudrollen.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 226

Pia Lidwall (kd): Herr ordförande! Det var framför allt tre saker som jag reagerade på när du vände dig specifikt till mig, Håkan Jörnehed. Det handlar om hembesöken. Du säger att du har hört signaler om hur hembesöken fungerar i de södra delarna av länet. Vi hör inte riktigt samma signaler som du, så jag vet inte vilka kanaler du har. Möjligtvis kan det handla om Rosenlunds vårdcentral som enligt statistiken gör väldigt många hembesök. Detta syns väldigt tydligt i statistiken. Om det är på det viset att vi i början på året när vi ska göra utvärderingarna ser att pengarna inte räcker till, så är jag den första att se till att vi justeringar ersättningarna för hembesöken.

Självfallet ska ersättningarna räcka till för de hembesök som vi säger att vi vill ha. Vi har redan i grunden ökat ersättningarna rejält för hembesök, och det står att läsa om det, men om det ändå finns en del som inte klarar det så ska vi se över systemet och göra justeringar. Det är den klara ambitionen. Man kan inte skissa en modell efter undantagen.

Stockholmsgeriatriken är en jättestor geriatrisk klinik. Vi kan notera att åldersgruppen äldre äldre i Stockholm minskar något i antal. Då passar man på att minska antalet platser något när man flyttar verksamhet från S:t Göran till Sabbatsberg, våra tjänstemän och aktörerna säger att det inte gör så väldigt mycket. Det är snarare så att vi skapar nya MRSA-platser som det råder ett skriande behov av. Det fanns ett oerhört behov av sådana platser under förra mandatperioden också, men då tyckte inte Håkan att det var så jätteviktigt. Vi ordnar nu med de här MRSA-platserna, och förmodligen placeras de på Stockholmsgeriatriken.

När det gäller vårdcentraler och Vårdval Stockholm säger du att vi skär ner på äldreården. Men du ska veta att hela Vårdval Stockholm är en gigantisk satsning på äldreomsorgen för att vi ska trygga den. Det är skarpa krav som vi ställer på dem som nu träffar avtal med landstinget. De handlar om läkemedelsgenomgångar, hembesök och hälsosamtal – aldrig tidigare har kraven varit så skarpa.

Anförande nr 227

Håkan Jörnehed (v): Tack, Pia, för ditt svar! Jag minns ju dina inlägg under förra mandatperioden då du argumenterade för äldrevårdscentraler. Jag minns väldigt väl hur du skällde på den socialdemokratiska ordföranden Boel Carlsson för att hon inte tillräckligt snabbt startade äldrevårdscentralen i Solna. Nu när den finns så lägger din majoritet ned den.

Problemen med hembesöken gäller inte bara Rosenlund, det är problem i hela södra delen av länet och antagligen finns det en vårdhistoria som jag tycker att man ska ta hänsyn till. Det finns en anledning till att man har byggt ut hemsjukvården tidigare under både er och vår majoritet. Det finns väldigt många äldre kvinnor i befolkningen, många är änkor, många är fattiga och har bara folkpension. Därför är den fråga som jag får av personalen när jag träffar dem: vill du ha dem på SÖS-akuten i stället? Det tycker jag är ett dåligt och ett sämre alternativ.

När det gäller Stockholmsgeriatriken så kan jag bara säga att personalen vid S:t Görans sjukhus är otroligt oroliga över hur det ska gå när Stockholmsgeriatriken lägger ned sin avdelning på Sabbatsberg. Jag skulle tycka att det vore väldigt roligt om Kristdemokraterna ville försöka göra det lite svårare för det privata sjukhuset S:t Görans, att de ska få problem på sin akutmottagning, men jag är inte skadeglad, Pia, för jag vet att det är äldre människor som får sitta emellan. Därför tycker jag att det är ett dåligt förslag att lägga ned Sabbatsbergs geriatrik.

Anförande nr 228

Pia Lidwall (kd): Förra mandatperioden debatterade vi mycket ämnet äldrevårdscentraler, det är riktigt. Det infördes tre stycken och vi tyckte att det var bra. Vi har också noga diskuterat detta med många PRO- och SPF-avdelningar. De är inte helt nöjda, däremot vill de ha nära till kompetent vårdcentral. Därför kommer vi att skapa äldreteam på vårdcentralerna förmodligen i eller i närheten av de personer som kan behöva geriatrisk vård, multiviktande personer, som behöver ha nära kontakt med vården. Det är en politik i tiden, det är en politik som är efterfrågad.

När det gäller Stockholms geriatriska klinik så säger du att man är orolig på S:t Görans. Fakta är dessa. Stockholmsgeriatriken har förlagt en akutmottagning till S:t Görans akutmottagning för det akuta omhändertagandet. Det akuta omhändertagandet finns kvar för Stockholmsgeriatriken, för alla geriatriska verksamheter naturligtvis. De ska kunna ta hand om sina patienter på rätt sätt.

Det vi dessutom inför är att ambulanserna ska kunna köra direkt till de geriatriska klinikerna om det är en geriatrikpatient. Tidigare har man kört dem till de stora akuterna där patienterna blivit liggande i ett eller två dygn och blivit ännu sjukare. Det vill vi nu motverka. Jag tror inte du behöver vara så orolig, Håkan. Om något år kommer vi att kunna se att det akuta omhändertagandet är mycket bättre än tidigare.

Anförande nr 229

Håkan Jörnehed (v): Pia, äldreteam är jättebra, men varför måste det ena utesluta det andra?

Ni pratar om framtid. Jag talar om flexibilitet. Varför kan det inte finnas både äldrevårdscentraler och äldreteam – det är väl de äldre värda.

Anförande nr 230

Landstingsrådet Rydberg (fp): *Much ado about nothing*, säger Håkan. Jag skulle vilja säga: mycket skrik för lite ull. Närakuterna kommer inte att vara 13 stycken utan nio. De kommer att finnas på Nacka, Löwenströmska, Järva, Handen och på de stora akutsjukhusen. Men jag vet inte om Håkan känner till att Capiro i Solna har ansökt om auktorisation och vill ha kvälls- och helgöppet. Samma sak gäller Brommaplan. De närakuterna kommer i stället att ersättas av husläkarmottagningar med väldigt omfattande öppethållande. Vårdcentralen vid Liljeholmen kommer att utöka sina kvällstider, och vi vet redan att vårdcentralen i Kallhäll har erbjudit sig att starta jourmottagning, vård som förr inte fungerade men där vi i dag har en entreprenör. På Jakobsbergs sjukhus diskuterar man jourmottagning.

Vad vi kommer att se är förändringar som innebär fler kvälls- och helgmottagningar eftersom det är ett obligatoriskt åtagande inom ramen för vårdvalet. Sabbatsbergs sjukhus kommer redan vid årsskiftet att återgå till det som fungerade alldeles utmärkt tidigare, och så kommer en à två patienter per husläkarmottagning där husläkarna själva måste ordna tillgänglighet på dagtid. Den stora förändringen är att vi kommer att få betydligt fler jourmottagningar i närheten av bostadsområdena, och det tror jag att de allra flesta medborgare kommer att tycka är en klar förbättring jämfört med de närakuter där man möter olika doktorer varje gång. På en jourmottagning är chansen betydligt större att man träffar sin egen doktor eller den doktors arbetskamrater på den husläkarmottagning som man brukar gå till.

Anförande nr 231

Håkan Jörnehed (v): Tack, Birgitta! Du har ditt hopp till de här jourmottagningarna, men vår erfarenhet är att det inte fungerar. Det var en av anledningarna till att vi tvingades öppna närakuter. Folk kom inte fram. Nu ska ni en gång till tvinga igenom ett system som inte fungerade under förrföra mandatperioden då ni bestämde. Det är en gammal modell.

Jag vet inte skola du gick i, Birgitta, eller vilken mattebok du hade. Jag hade matteboken *Hej, matematik*. Då fick jag lära mig att två timmar öppen mottagning är mindre än 14 timmar öppen mottagning och *drop in* på en närakut. Det är vad jag har lärt mig, och därmed ser jag att det blir sämre tillgänglighet.

Anförande nr 232

Landstingsrådet Rydberg (fp): Ja, du Håkan, när det gäller matematiken så är det så att åtagandet för jour gäller mellan kl. 8 och 21 och dygnet runt när det gäller dödsfallsbevis och liknande. Vi har krav på full telefontillgänglighet dagtid. Det kommer att finnas akuttider under dagtid. Det kommer att vara olika på skilda mottagningar, en del väljer öppen mottagning i stor skala och andra väljer att ha väldigt många akuttider, men alla mottagningar kommer att ha ett åtagande att ha jourverksamhet på kvällar och helger. Så har det inte varit tidigare.

Att vi haft för få jourmottagningar och för få husläkarmottagningar med god tillgänglighet är ju grunden för hela vårdvalsförändringen. Nu får vi i första skedet 25 nya mottagningar, det tillkommer ytterligare mottagningar senare och vi har kravet att man ska ta emot patienter mellan kl. 8 och 21 varje dag, antingen på den egna mottagningen eller på jourmottagningen. Det är en klar förbättring jämfört med alla tidigare modeller framför allt därför att det kommer att satsas mycket mer på primärvården.

Anförande nr 233

Håkan Jörnehed (v): Tack för det, Birgitta! Jag förstår att du håller med mig, för det blir flest nya vårdcentraler i innerstaden där de tidigare jourmottagningarna inte har fungerat. Det är ju nämligen just i Vasastan som det ska komma åtta nya mottagningar – flest i hela länet. Det är lite märkligt för där håller Göran Sjönell till, er husläkarguru så han borde ha skapat oerhört goda förutsättningar för detta.

På Rosenlunds närakut tog man emot de äldre som alltid efter kl. 16 åkte till SöS-akuten eftersom de inte vände sig till jourmottagningen på Södersjukhuset. Det var en av de frågor som vi tvingades jobba med.

Jag avslutar med att säga så här. Birgitta, om jag sade att Filippa Reinfeldt fick spela huvudrollen i Shakespearepjäsen så finns det säkert en liten roll till dig också – som livmedicus.

Anförande nr 234

Landstingsrådet Lundquist (m): Ordförande, fullmäktige! Jag ska ta fram historieboken och berätta att söder om Söder fanns det tre husläkarjourer som lades ned och slogs ihop till en. På Södermalm, som sorterade under den sjukvårdberedning som Håkan var ordförande för, fanns det två fristående husläkarjourer som båda lades ned och så startades en landstingsdriven verksamhet. Ni minskade faktiskt de här de här jourverksamheterna.

Håkan, hur såg dialogen med Karolinska i Huddinge ut? Det kan du väl berätta för hela salen!

Venhälsans framtid har tagit lite längre tid att ordna. Enligt uppgift från sjukhusdirektör Birger Jakobsson har nu KS skrivit under ett avtal och överflyttningen sker per den 1 januari 2008.

Anförande nr 235

Håkan Jörnehed (v): Det verkar bra om det nu verkligen blir av den 1 januari. Men det är väl framför allt Södersjukhusets direktör som ska skriva under, för det är ju där som Venhälsan ska ha sin verksamhet, och det är där det har kärvat enligt de uppgifter som jag har fått och det senaste datum jag hörde var den 1 mars. Och ni får väl pröva det här med jourläkarlinjerna igen nu. Jag tror inte att det fungerar, Lars Joakim.

Anförande nr 236

Landstingsrådet Nyman (kd): I upplysningens tjänst ska jag berätta att min räknebok hette *Räknebok för folkskolan*. Så gammal är jag, det var ingen som hejade på matematiken på den tiden.

Jag vill inleda med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget såvitt gäller hälso- och sjukvården m.m. Jag har anmält mig till talarlistan under punkten Landstingsstyrelsen som vi kommer att debattera någon gång sent i eftermiddag.

I debatten hittills i dag känner vi igen argumentationen i stor utsträckning. Vinstdrivna vårdföretag ska förbjudas, de hotar kvaliteten, de hotar den solidariska finansieringen, de är inte en del av den svenska modellen, de har inte i den här världen att göra – i varje fall inte om akutsjukvård i hus ska ingå. Där går gränsen, har jag lärt mig de senaste veckorna.

Så till frågan om privata sjukförsäkringar. Jag är inte alldeles säker på i hur hög takt man tecknar nya sådana, men det kunde vara värdefullt att ett ögonblick reflektera över symptomet. Varför tecknar människor den här typen av försäkringar? Jag tror att det går lätt att svara på den frågan. Det är i väldigt stor utsträckning ensamföretagare som tecknar privata sjukförsäkringar, de utgör merparten av försäkringstagarna. Diagnosen är lite knepigare, men jag tror att de här försäkringarna inte började tecknas efter tredje söndagen i september förra året. Det har ju pågått några år. Vi får ägna den här frågan lite eftertanke. Om jag skulle ge ett generellt svar i en debatt av den här karaktären så skulle diagnosen vara traditionell socialdemokratisk sjukvårdspolitik.

Tänk, jag tror, och nu är jag självkritisk igen, att bristerna, som vi ofta uppehåller oss vid i den här typen av debatter om kvalitet och säkerhet i vården, till stor del emanerar från otydliga vårdavtal och obegåvade upphandlingar. Där kan vi hitta bristerna – inte i de begåvade upphandlingarna och inte i de riktiga och bra avtalen, utan i de andra. Dessvärre är alla dessa initierade, tecknade och beslutade av politiker som vi. Jag har varit med om det själv, och vi får i de olika politiska partierna dela det solidariska ansvaret för att det är som det är.

Kvalitet, säkerhet och tillit i relationen till patienterna är en överlevnadsfråga för de privata aktörerna. Här råder dessvärre inte ännu konkurrensneutralitet. Vi skulle också kunna fundera på hur vi skulle kunna åstadkomma konkurrensneutralitet. Jag tycker att det är angeläget att det råder mångfald och att det finns en väsentlig del som är samhällsstyrd, samhällsäg, för jag tror att det kan vara en bra balansfaktor om de korrekta verksamhetsförutsättningarna ges.

Jag ska upprepa ett påstående från den här debatten i december förra året, då jag påstod att valfrihet, patientmakt och etableringsfrihet är en sammanhållen enhet. Det är svårt att dela på det om man ska nå optimalt långt i de avseenden som detta handlar om. I annat fall är jag rädd för att det bara blir chimärer. Chimärer är inga patienter intresserade av, inte deras närstående heller. De vill ha vård, de vill ha den i tid och de vill ha valuta för pengarna. De vill ha vårdkvalitet, säkerhet och trygghet. Tryggheten ligger inte i våra debatter utan i vad de faktiska besluten leder fram till.

Vi måste, anser jag, som politiskt ansvariga skapa eller erbjuda utrymme för nya impulser och nya initiativ alldeles oavsett vem som äger eller driver vården. Jag vill påstå att det är få områden i samhället som är i större behov av entreprenörskap och förnyelsetänkande än just hälso- och sjukvården. Dessvärre måste vi konstatera att behoven inte har mötts med någon särskilt bred politisk entusiasm – vi har i stället genomlevt två stopplagar. Nu är väl den tiden förbi, hoppas jag. Allians för Sverige lanserar startlagar. Det, har Dag Larsson antytt, är ett utslag av naivitet från den nuvarande socialministern. Det där ska du få äta upp, tugga om och om igen! Det är nämligen resultatet som räknas, eller för att citera en känd stockholmare, Rolle Stoltz: Det är målen som räknas, inte snacket före matchen! Låt Göran Hägglund få åtminstone ett år till på sig, sedan kan vi recensera honom.

Rädslan för entreprenörskap är alldeles för stor i den nuvarande oppositionens budgetförslag, tycker jag. Den tar sig lite olika uttryck och är naturligtvis formulerad som sakligt underbyggd, men jag tolkar det som sägs som rädsla. Varför är man rädd? Den frågan har jag svarat på tidigare så jag avslöjar ingen statshemlighet när jag påstår att jag tror att det är rädslan för att de egna idéerna inte riktigt räcker till utan att det kan finnas andra som tänker goda tankar och goda idéer och framför dem.

Nu har vi haft borgerligt styre av det här landstinget ett år, vi har haft en nationell regering som består av samma partier som representeras i landstingets majoritet.

Ett år. Och, som sagt, lite framgångar får vi väl ändå notera även om det återstår väldigt mycket att göra.

Samfällt från de nuvarande oppositionspartierna får vi ibland höra att förändringarna går alldeles för fort. Det gör det tydligen alltid när Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet är i opposition. Tänk om, och nu vore det bra med en eftertänksamhetens tanke, Dag Larsson, tänk om ni hade kallat in McKinsey & Company före beslutet om fusionen. Hur många liv skulle ha sparats? Hur många miljoner skulle ha sparats? Och vilken god vägledning har missats därför att det inte gjordes? Ni har säkert läst den här skriften, och det hade varit nyttigt att göra på det här sättet, men då gick det definitivt för fort, på tok för fort. Ni körde över er själva i den frågan, och det beklagar jag.

Vi har sedan några år tillbaka satt patientsäkerheten i första rummet, och det budgetförslag som alliansen läger fram är tydligt och klart. Nu fullföljer vi detta, och patientsäkerhetskommittén, som hittills bedrivit sitt arbete i projektform, har blivit mer etablerad. Det brukar kallas för att verksamheten permanentas när projektet tar slut och blir någonting annat. Det är alldeles utomordentligt att det sker. Patientsäkerhetsarbetet är ett annat och viktigt och mycket vitalt argument för att reformera svensk hälso- och sjukvård.

Jag ägnade en ganska lång måndagskväll åt att titta på att slå upp ordet patientsäkerhet på Google. Antalet träffar ökar faktiskt om inte dagligen så i alla fall kontinuerligt. I måndags kväll var det 111 000 träffar. Jag har glädjande nog också hittat många träffar i andra landsting. Går man dessutom in och söker *patient safety*, då kan man ägna resten av livet och några till åt att studera uppsatser. Det räcker med de svenska. Ämnesområdet är brett, det är djupt och det är engagerande. Nu håller jag på att bli så gammal i både tjänst och detta ämbete och till fysisk ålder att jag börjar citera mig själv. Nu ska ni få höra ett sådant citat från maj 2006 då jag fick medverka i en patientsäkerhetsutbildning som vi hade i landstinget och sade så här: Det finns ingen vårdgaranti som är viktigare än den att alla patienter, oavsett behov, ska kunna känna sig säkra och trygga i den vård som erbjuds i vårt landsting. Att fokusera på patientsäkerhet kommer att vara den viktigaste hälso- och sjukvårdspolitiska uppgiften de närmaste tio åren.

Det har talats en del om tillgänglighet i övrigt, och det är viktigt, men tillgängligheten ska gälla tillgång till säker vård, i alla lägen. Där har vi en härlig utmaning för att bearbeta de frågorna! Jag tänker arbeta för målet att när ungefär hälften av den här mandatperioden har gått, någon gång fram emot hösten 2009 då det är ungefär ett år kvar, så ska vi på objektiva grunder kunna konstatera att det inte finns någon region i världen som har så hög patientsäkerhet som Stockholms läns landsting. Jag hoppas att det ska vara resultatet av det samfälliga arbetet, och jag är utomordentligt glad och tacksam över att det här hittills har rätt total politisk enighet om detta och att vi försöker befrukta idéer från alla intresserade partier.

Så, gott folk och herr ordförande, ber jag att få yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag ytterligare en gång för säkerhets skull!

Anförande nr 237

Lena - Maj Anding (mp): Ordförande, landstingsledamöter och ni som lyssnar! Miljöpartiet och är också väldigt angeläget om att landstingets verksamhet är patientsäker och att de behandlingar som landstinget ger är patientsäkra. Det är inte patientsäkert att hantera läkemedel på det sätt som vi gör i dag. Hundratals människor dör av felaktig läkemedelsanvändning.

Jag började mitt inlägg i landstingsfullmäktige här i dag med att säga just att jag tycker att det är viktigt att poängtera arbetet med att få till stånd en ny läkeme-

delspolicy och att det är viktigt att vi verkligen framhåller att de förebyggande åtgärderna måste öka i omfattning, att detta är det som ska väljas först om det är möjligt. Man ska inte sätta in läkemedel i onödan och man ska inte sätta in för många läkemedel åt gången. Om man har många läkemedel så kan man inte klara ut vad som ger vilken effekt och man blir väldigt sjuk av för många läkemedel, det blir så att säga en synergieffekt. Det blir väldigt svårt att hantera en situation där en patient har många läkemedel.

Det är inte heller patientsäkert att patienter i vården ska möta människor med fel kompetens. Man måste ha rätt kompetens i vården för den åkomma som patienterna söker för. I det fallet måste vi komma med nya idéer och se till att den vård som landstinget ger människor tillhandahålls utifrån de behov som verkligen finns. Vi ska inte tro att vi kan ge all vård på samma sätt som vi har gjort i alla år. Det fungerar inte. Vi måste se till att vården verkligen blir hälsofrämjande.

Anförande nr 238

Landstingsrådet N y m a n (kd): Rätt tänkt, Lena-Maj, men fel angripet. Era åttio satsar går ju inte att hantera. Titta en gång till på dem och dra tillbaka en del av dem som handlar om läkemedel, till exempel den som handlar om att vi här i fullmäktige ska bestämma att läkemedelskostnaderna ska sjunka. Lite mer konkretion i det avseendet efterlyser jag.

Lyssna på vad läkemedelskommittéerna faktiskt gör. De gör ett fantastiskt arbete i det här landstinget, jag har följt dem under många år och får deras informations- och nyhetsbrev. Jag tycker att de gör ett fantastiskt arbete i just det gemensamma syfte som både du och jag har.

En annan sak som inte ofta sägs från talarstolar av det här slaget är att vi måste bli mycket öppnare i dialogen med läkemedelsindustrin, vi måste föra en konstruktiv dialog. De har en företrädare som heter Läkemedelsindustriföreningen. Om vi inte vågar samtala med de aktörerna i konstruktiva termer så missar vi en historisk chans.

Det finns en sorts allmän avoghet som uttrycks i termer av att vi ska passa oss för dem, de luras hela tiden och så vidare. Det är tack vare läkemedelsindustrins enorma och omfattande forskning som vi har hunnit så långt som vi har i många terapier.

Sedan vill jag också säga: Bevara oss för att politiken ska lägga sig i valet av läkemedel! Det hoppas jag att vår legitimerade personal sköter. Jag vet att de gör det och de gör det med en fantastisk framgång, för de flesta patienter räddas till både liv och hälsa.

Anförande nr 239

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Miljöpartiet använder sig av den kunskap som har utvecklats av professionen själv. Vi har källhänvisningar i det material som vi visar landstingsfullmäktige.

Det här handlar om förebyggande läkemedelsbehandling och det finns forskning som klart och tydligt visar att behandlingar inte ger den effekt som människor behöver. I det fallet är faktiskt förebyggande metoder mycket bättre, att man ska röra på sig ordentligt och så vidare.

Det här handlar om att vi ger subventioner i samhället i dag som man kan ifrågasätta. Man kan ifrågasätta om man inte ska ställa om hälso- och sjukvårdspoliti-

ken i stället och behandla de människor som man kan behandla med förebyggande metoder.

Anförande nr 240

Landstingsrådet N y m a n (kd): Återigen vill jag säga att det är alldeles rätt med förebyggande insatser bara man inte förebygger med piller eller silverlösningar och sådant som man varnade för på TV häromkvällen. Det gäller ju att se upp, det handlar inte bara om att det är traditionella läkemedel som förskrivs. Jag tror att försiktigheten måste gälla hela området av det som man kan kalla förebyggande insatser. Det krävs ju läkarundersökning först så att man vet vilka behov man har. Man ska inte falla för annonsering eller propaganda. Det är lika angeläget som att vi är vaksamma över de på traditionellt sätt förskrivna läkemedlen.

Om jag nu ska ge ett allmänt gott råd så ska jag berätta att jag gick med en infektion i hälsenan under drygt ett halvår. När medicineringen upphörde och det blev lägre medicinkostnader då köpte jag ett par stavar – det är ganska hälsosamt för en gammal man, liksom för mig som är lite yngre.

Anförande nr 241

K a j s a H a n s s o n (c): Ordförande, fullmäktige! I samband med den här debatten om hälso- och sjukvården i Stockholms län vill jag gärna betona Tiohundraprojektet, det unika samarbetet i vård- och omsorgsorganisationen som landstinget bedriver tillsammans med Norrtälje kommun. Projektet startade i januari 2006 och kommer att pågå i fyra år. Det består av Tiohundraämnden som har en budget på 1,6 miljarder och befolknings- och finansieringsansvar för Norrtäljebornas hälso- och sjukvård och omsorg. Verksamheten bedrivs framför allt i egen regi av vårdbolaget Tiohundra Aktiebolag som är gemensamt ägt och som tillhandahåller såväl omsorg som vård och som också beställer vård även av andra skutsjukhus, främst från Danderyds sjukhus.

Hälften av Tiohundraämndens styrelseledamöter består av förtroendevalda från kommunen och den andra hälften kommer från landstinget medan styrelsen för vårdbolaget Tiohundra AB har en vd och en styrelse sammansatt av representanter som har andra meriter, till exempel från näringslivet. Hela vård- och omsorgsorganisationen har 2 700 medarbetare, och det är roligt att kunna berätta att verksamheten förhoppningsvis kommer att vara miljöcertifierad innan året är slut.

Jag är stolt över Tiohundra-verksamheten och önskar verkligen verksamheten lycka till! Jag skulle önska att fler fick jobba på det sättet.

Ett intensivt arbete har lagts ned på att skapa en gemensam organisation av de sammanslagna verksamheterna, och fokus ligger på möjligheterna att få till stånd fungerande vårdkedjor där ingen patient ska riskera att falla mellan stolarna.

En av de bärande idéerna i projektet är och var att förbättra vård- och omsorgsprocesserna så att de bättre ska motsvara varje individs behov och önskemål och skapa effektiva arbetsprocesser.

Efter 23 månader i projektet kan man se flera goda resultat. De samordnade insatserna för äldre personer med omfattande behov av sjukvård och omsorg har resulterat i det nya verksamhetsområdet Rehabilitering och vård. Vid årsskiftet startar ett mobilt äldreteam. Dessutom arbetar man för att inrätta nya platser i Hallstavik, för kommunen är stor, och man arbetar också för att få till stånd effektivare rutiner för in- och utskrivning på sjukhuset och en översyn av vårdplaneringen, något som helst ska ske hemma hos patienten.

Arbete pågår också för att starta en lokal sjukvårdsrådgivning per telefon och samordna den med vådrådgivningen. Det är exempel på insatser som har kommit att reducera behovet av akutsjukvård för äldre med omfattande vårdbehov och för att förenkla för dem som berörs. Det här är också en del av det som har berörts i debatten i dag.

Till nyheterna inom Tiohundra-verksamheten hör en mottagning för unga vuxna i åldern 16–24 år. Det är resultatet av ett årslångt samverkansarbete mellan Tiohundra, vuxenpsykiatrin, BUP och beroenderådgivningen.

Det som händer inom Tiohundra är spännande så att det förslår! En egen dröm för framtiden är också att kommunens kvinnor ska kunna föda barn utan att åka förbi Norrtälje sjukhus till en annan förlossningsklinik. Jag yrkar bifall till majoritetens förslag till budget! Jag blev jätteglad när Lars Joakim talade om dialysvård även för Tiohundra-området. Jag yrkar naturligtvis bifall även till det förslaget!

Anförande nr 242

Marie Ljungberg-Schött (m): Ordförande, landstingsledamöter! Jag ska beröra Vårdval Stockholm, som innebär en förändring i primärvården och som flyttar fokus till patienten och patientens behov vilket gör att vården blir beroende av patienten och patientens val. Ersättningen är nämligen konstruerad så att alla mottagningar kommer att bemöda sig till det yttersta för att finnas där, ta emot patienter, se till att de blir listade, alltid finnas till hands när någon vill besöka mottagningen. Men så har det inte alltid varit.

Om vi tänker tillbaka på förra mandatperioden så vet vi att vi stod i talarstolarna vid nästan varje möte och pratade om bristerna i tillgängligheten i primärvården och ni vidtog den ena åtgärden efter den andra för att komma till rätta med det, men det blev inte bättre. Det blev i stället så att människor på en del ställen fick sämre tillgänglighet än vad de haft tidigare. Nu tar vi i alliansen krafttag för att komma till rätta med det här och för att ge patienten status i vården. Vi har faktiskt redan sett resultat av detta, för många nya aktörer har, vid sidan av de tidigare, anmält sig för att delta i Vårdval Stockholm och ge god primärvård till befolkningen.

Vi hoppas och tror att närmare 40 nya husläkarmottagningar kommer att starta under 2008. 20 av dem startar redan under första kvartalet och de har en geografisk spridning som jag aldrig hade vågat hoppas på. Bland annat har trycket varit väldigt stort att starta nytt i Kista, möjligen i Kista–Rinkeby men alla har inte färdiga lokaler än. Tre drar i gång på en gång och två kommer senare just i det området. Vi återinför också de jourmottagningar som debatterades för en liten stund sedan. Detta gör vi för att få bättre kontinuitet. Jag glömmer aldrig hur det var förra mandatperioden då ni lade ner tre stycken väl fungerande jourmottagningar i Söderort och ersatte dem med en närakut som hade ett annat uppdrag och inte tog emot samma patienter – och ni hade mage att påstå att det var en utökning! Det var helt absurt!

Nu är oppositionens kritik mot Vårdval Stockholm väldigt stor. Det är klart att det vore roligt att få komma i gång med verksamheten innan vi möts av kritik för att se om det verkligen inte är den stora förbättring som vi påstår att Vårdval Stockholm innebär.

Kritiken har bland annat gällt hemsjukvården. Jag har försökt sätta mig in i den ersättningsmodell som gäller på det området. För hembesök av läkare höjer vi ersättningen från 400 kronor till 985 kronor. Hembesök av sköterskor ger samma

ersättning som hittills och undersköterskebesök ger minskad ersättning. Samtidigt inför vi något nytt, vi ger 3 000 kronor per inskriven patient. Den ersättningen har aldrig funnits tidigare. Det finns i detta ett mycket stort utrymme för att ge god hemsjukvård.

På samma sätt är det med de psykosociala insatserna. Med den ersättningsmodell som vi inför kommer det att finnas ett väldigt stort utrymme att ge god vård. Om tiden medgett det hade jag velat tala om kvinnosjukvård också, men nu ska jag bara helt kortfattat säga ett par saker. Vi ger i vår budget till HSN Södersjukhuset ett tydligt uppdrag att utveckla vården för utsatta kvinnor, och inom beroendevården ser vi till att det under 2008 återigen byggs upp avgiftningsavdelningar så att kvinnor kan bli avgiftade utan att behöva vårdas tillsammans med män. Detta tror vi är väldigt stor ökning av vården för kvinnor.

Förste vice ordföranden: Replik får man inte per automatik. Förutsättningen för att få replikrätt är att det inlägg som man vill replikera på innehåller någonting som är alldeles fel – inte objektivt utan enligt den enskildes uppfattning – eller att talaren har riktat angrepp mot person eller gjort ett påhopp på parti och påstår saker om ett parti som man vill tillrättalägga. Det är en fullständig grund för replikrätt. Men om någon i all vänlighet säger något vänligt om en person så utgör det inte grund för en replik.

Anförande nr 243

Håkan Jörnehed (v): Marie, du säger att du har studerat hemsjukvården. Jag undrar bara om du menar att den personal som protesterar mot detta är inkompetent, inte förstår.

Ni säger också att oppositionen riktar väldigt mycket kritik mot vårdvalet. I går kom den här guiden och när man då presenterar vårdvalet på det sättet att det ska bli så bra för att det kommer att finnas ett så kallat bollhav på vårdcentralen, då är det väl inte så konstigt att man bli kritiserad.

Anförande nr 244

Marie Ljungberg - Schött (m): Nej, Håkan! Personalen är inte inkompetent. De är jätteduktiga, framför allt är de jätteduktiga på att bedriva hemsjukvård. Men det är inte säkert att det är så alldeles enkelt att kunna förutse hur det ser ut runt hörnet, hurdana behoven kommer att vara och hur ersättningsmodellen kommer att falla ut.

Vi har också all respekt för att personalen är orolig och har varit ute och pratat med jättemånga. Vi försöker hjälpa dem att se vilka risker som finns och vilka möjligheter som finns i deras framtida vård. Det finns en ersättning som kan erbjuda en väldigt god hemsjukvård.

Anförande nr 245

Juan Carlos Cebrian (s): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Den uppmaning som ordföranden gav oss alla gör att jag tänker begränsa mitt inlägg till att handla om äldrevård och nämna några försämringar som många äldre i länet kommer att få uppleva med det nya vårdvalet.

Om man läser vad högeralliansen säger i sin budget när det gäller äldrevård så ser man att de påstår satsningarna ska fortsätta under 2008, men jag läser det hela på ett annat sätt. Jag ser att det ska ske genom att, vilket några andra tidigare har nämnt, lägga ner äldrevårdscentraler. Det är med alliansens ordval en satsning. Den försämrade samverkan mellan kommuner, stadsdelar och landsting som vi har fått uppleva under det här året, en samverkan som många äldre är beroende av, kallar högeralliansen en satsning.

Att många äldre i länet får nya läkarkontakter när man inför vårdval i de särskilda boendena kallar högeralliansen för en satsning. Det gör inte vi. I vårt förslag till budget prioriterar vi de äldre, för oss är de äldre en prioriterad grupp. Vi socialdemokrater tycker att de äldre ska känna att de får åldras med trygghet. För det vill vi ge mängder och vi har massor av förslag. Vi vill satsa på äldrelotsar med samverkan mellan kommun och landsting där man kan samordna både behov av vård och behov av stöd. Kommun och landsting ska gå hand i hand, något som vi har fått höra fungera i Norrtälje.

Vi vill satsa på äldreteam, vi vill att det nästa år ska startas ytterligare fyra team. Det som högeralliansen vill lägga ned vill vi gå vidare med. Vi vill starta fler äldrevårdscentraler. Vi vill inte lägga ned dem som finns. Äldrevårdscentraler och äldrevårdsteam behövs, tycker vi.

Sjukvårdslandstingsrådet inledde sitt anförande med att påstå att vårdvalet innebär att makten går från politikerna till patienterna, men jag ser att beträffande de äldre är det inte på det sättet. Jag ska nämna några konkreta exempel på detta.

Från den 1 april kommer vårdvalet att gälla i de särskilda boendena som kommunerna bedriver när det gäller läkarinsatser. Där har man gett auktorisation, en lista har gått till kommunens stadsdelar, vi rekommenderar de här men landstinget väljer. De äldre har inte tillfrågats. De kommer att få en ny läkare från den 1 april nästa år.

Vart ska de äldre som är listade vid Hökarängens äldrevårdscentral och i Solna ta vägen? Jag har skrivit en interpellation som jag hoppas att fullmäktige godkänner. Då kan vi debattera den frågan vid nästa sammanträde. Jag känner en person som bor nära mig som har flyttat till det särskilda boendet så sent som i maj i år och som fick byta läkare för att få tillgång till läkare. Då fick han den läkare som fanns på det särskilda boendet. Nu får han byta läkare ytterligare en gång den 1 april fastän vi vet att det som de äldre önskar mest är kontinuitet i sina

läkarkontakter när de behöver täta läkarkontakter. Vårdvalet är inte gjort för de äldre.

Vi socialdemokrater prioriterar äldre i vår budget. Vi satsar 35 miljoner mer än högeralliansen och vi vill inte, som Pia Lidwall, att de äldre ska gå till minivårdscentraler för att i möjligaste mån träffa en geriatiker. För oss är det maxivård som gäller för de äldre. Jag yrkar bifall till det socialdemokratiska förslaget till budget!

Anförande nr 246

Pia Lidwall (kd): Herr ordförande! Det är två saker som jag tycker är viktiga att poängtera. Äldrevårdscentraler har vi debatterat mycket. Vi har tagit intryck av verksamheten vid de tre äldrevårdscentraler som har funnits hittills i länet. Vi tycker att de är bra och därför blir de nya vårdcentralerna äldrevårdscentraler i miniatyr. Det kan man verkligen säga, eftersom det blir ett mycket skarpt uppdrag. Det blir en åldersinriktning och man får mycket mer betalt för att ta emot de äldre patienterna. Det måste genomföras hembesök och göras läkemedelsgenomgångar en gång per år för att minska skadorna och man ska hålla äldre-samtal. Det kommer att bli en mycket klar fokusering på de äldre. Besökarna på vårdcentralerna kommer att få ett mycket bättre omhändertagande än tidigare och de kan komma dit på jourtid så att det blir kontinuitet i vården.

När det gäller Säbo, läkarinsatser i särskilt boende, så har de tidigare kraven varit att läkarna ska göra sådana besök. Detta har icke fungerat under tidigare mandatperiod. Den tidigare majoriteten var också missnöjd och ville göra en upphandling. Vi har bestämt oss för att förbättra det här ytterligare. Det innebär naturligtvis att några företag får som ett särskilt uppdrag att göra dessa besök på de särskilda boendena och vi stramar upp kraven ytterligare till att det ska göras besök inom två timmar om det är påkallat. Man ska också göra läkemedelsgenomgångar och man ska finnas tillgänglig dygnet runt. Så har det inte varit hittills.

När man flyttar in på ett särskilt boende så gör man det oftast de sista månaderna i sitt liv och de får inte gå förlorade. Därför är det så viktigt att landstinget inte misslyckas.

Anförande nr 247

Juan Carlos Cebrian (s): Ordförande, fullmäktige! De äldre i särskilda boenden, och de är många, har inte tillfrågats när det gäller vårdvalet. Ni har låtit kommuner, stadsdelar och landstinget bestämma trots att ni säger att en kontinuerlig läkarkontakt är oerhört viktig för många äldre.

Åter en gång: vi vill inte ha minivårdscentraler för äldre, vi vill ha maxivård genom de äldrevårdscentraler som finns i dag och många som kommer i framtiden.

Anförande nr 248

Pia Lidwall (kd): Man fick inte välja på den tid då Juan regerade. Vi har funnit att det blir en doktor som kommer när man flyttar in. Den som vill behålla sin gamla husläkare får givetvis göra det. Det står klart och tydligt att den som vill behålla sin doktor ska göra det. För de övriga har vi en läkare som kommer till det särskilt boendet.

Dessutom har vi infört en ny sak som innebär att de som bor i det egna hemmet oftast får väldigt god vård inför livets slut. På de särskilda boendena får man vård upp till sjuksköterskenivå. Vi har i vår budget ungefär 4,5 miljoner kronor som

innebär att vi kommer att ha avtal med ASIH-enheterna, avancerad sjukvård i hemmet, så att de kan gå in och ge en väldigt specifik och högklassig vård på de särskilda boendena. Detta fanns inte under det gamla styret, men det inför vi nu.

Anförande nr 249

Anita Tänneryd (fp): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag blir faktiskt upprörd när Juan tolkar förbättringarna inom äldrevarlden som ett svek mot de äldre. Jag skulle vilja påstå att du ljuger, Juan. De äldres situation på de särskilda boendena har inte varit bra. På många ställen har den varit uruselt, på en del ställen har den varit bra. Detta har inte berott på illvilja från vårdcentralernas läkare utan helt enkelt berott på att man inte haft något avtal. Då har vårdcentralens patienter kommit i första hand, men det har inte mötts med tillgång till läkare vid semestrar och sjukdomar och liknande.

Ni som kommer ihåg den gamla långvården, som inte hade så många fördelar men vars patienter i alla fall slapp lida av smärta och uttorkning, kanske kan förstå vilken grupp patienter vi har på säbo:na i dag. Den här gruppen patienter är så svårt sjuka och har fått bistånd så genomsnittstiden med vård för dessa människor är två till tre månader, sedan är de döda. Därför tycker jag att Juan och tydligen de andra socialdemokraterna också är cyniska när ni säger att ni vill invänta pensionärsorganisationernas svar. Tycker ni att vi bara ska strunta i dem som redan ligger där och inte får någon adekvat läkarinsats, som inte får syrgas utan kvävs ihjäl, som inte får den ångstdämpande medicin och den smärtstillande medicin som de behöver?

Jag blir faktiskt upprörd över detta. Ingen människa, vare sig ung eller gammal, ska ligga och vänta på akuten och absolut ingen ska behöva dö i en korridor på ett akutsjukhus. Jag hoppas att du ändrar dig, Juan! Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 250

Juan Carlos Cebrian (s): Ordförande, fullmäktige! Jag anser mig själv vara en ganska snäll och ärlig person men nu får jag höra att jag är både cynisk och en lögnare. Jag påstår och har rätt i det jag säger, nämligen att när det gäller vårdval i de särskilda boendena så har de äldre inte tillfrågats. De kommer inte att ha möjlighet att välja sin läkare. Det valet gör stadsdelar, kommuner och landsting åt dem.

Jag hoppas innerligt att alla äldre ska få en bra läkarkontakt, men det jag kritiskt frågar är: varför? Varför ska man tvingas på en ny läkarkontakt på äldre da'r?

Återigen: vi vill inte ha minivårdscentraler för äldre, vi vill ha maxivård.

Anförande nr 251

Boris von Uexküll (m): Herr ordförande och fullmäktige! Detta är svårt att förstå. Jag tror inte att Juan far med osanning men du förstår inte vad som sägs. Vi har ju diskuterat detta i äldreberedningen flera gånger.

Om man är en äldre person som flyttar till särskilt boende, då kan man välja att behålla sin gamla doktor, det är inga problem. Det nya är att äldreboende i sig har rätt att välja en bra läkare som är kontraktsbunden att ge god vård med kort varsel. Dessutom blir det på det nya sättet lättare att göra sig av med en doktor som inte fungerar. Det kan alltså bara bli bättre. Antingen behåller man sin gamla doktor eller så får man en ny doktor som äldreboendet har valt och som har att

följa vissa högt ställda krav på hur de ska fungera. Hur kan det bli sämre? Det förstår jag inte.

Anförande nr 252

Juan Carlos Cebrian (s): Ordförande, fullmäktige! Jag ska vara klargörande. Det är klart att man har rätt att välja den läkare som man har haft, men tillgängligheten blir minimal. Det är klart att många kommer att välja den läkare som finns på det särskilda boendet och som är tillgänglig dygnet runt framför att välja att behålla sin läkare som har kanske en eller två timmar per dag måndag till fredag. Det är det som jag kritiserar.

Anförande nr 253

Landstingsrådet Andersson (c): Juan Carlos säger att han inte vill ha många miniäldrevårdscentraler, han vill ha maxiäldrevårdscentraler. Men det kan ju landstinget inte ha överallt. Vi kan ju inte bygga upp två stycken parallella primärvårdsorganisationer. Äldrevårdscentralerna, det fåtal som vi har haft, har nog varit bra för dem som bor i Hökarängen, men det finns många andra i länet som inte bor i närheten av en äldrevårdscentral. Är det rättvist att äldre på några få ställen i länet ska få ha det som Juan Carlos kallar maxivård medan alla andra ska få minivård?

Vårdvalet innebär att vi går från en situation med två äldrevårdscentraler till att få möjlighet att ha äldrevårdsmottagningar på flera mottagningar. De kanske inte kommer att finnas på alla 130–140 vårdcentraler och husläkarmottagningar men åtminstone en mycket stor del av dem kommer att ha en mycket starkt anpassad verksamhet för äldre, vilket betyder att vi skapar förutsättningar för miniatyräldrevårdscentraler i hela länet, nära de äldres bostäder i stället för ett fåtal centraler för en mycket liten del av de äldre som råkar ha tur att bo där Socialdemokraterna har valt att göra sina satsningar.

Jag förstår inte vad som kan vara problemet när det gäller de särskilda boendena och det sätt på vilket vi organiserar kopplingen mellan läkarinsatser och det särskilda boendet. Det handlar ju om att vi ger möjlighet för dem som bedriver äldreomsorg att ta ett större ansvar, att få möjlighet att påverka. Det innebär också att då äldre och deras anhöriga och kommunerna väljer vilka som ska utföra äldreomsorgen så kommer man att se till att vi också får en bra läkarinsats för de äldre som ska bo i våra särskilda boenden. Vänsterminoriteten spelar bort korten.

Anförande nr 254

Landstingsrådet Lundquist (m): Ordförande, fullmäktige! Juan Carlos, det är drygt ett år sedan ni drog i gång en upphandling av läkarinsatser i särskilda boenden. Sedan kom valet och efter det avbröt vi upphandlingen. Ni ville att landstinget skulle bestämma vilken doktor som skulle sköta de gamla – det var så! Den upphandlingen avbröt vi.

Nu blir det valfrihet hos varje enskild vårdgivare ute på de särskilt boendena som väljer att ha dialog med sina boende. Man väljer vilken auktoriserad vårdgivare som man vill ha. Det ingår i Vårdval Stockholm, detta också. Ni hade en upphandling på gång som vi avbröt. Så enkelt är det! Och det är dessutom sanningen!

Anförande nr 255

Olov Lindquist (fp): Herr ordförande! Folkpartiet var det första parti som insåg att vägen mot en bättre tillgänglighet och kontinuitet i vården gick genom bildandet av ett husläkarsystem. Nu tas ytterligare ett steg i denna reform i och

med införandet av Vårdval Stockholm. Vårdvalet innebär att vi slutligen sätter makten och pengarna i händerna på de enskilda invånarna.

Med Vårdval Stockholm kommer vi att få fler husläkare och därmed en bättre tillgänglighet och kontinuitet. Det är svårt att veta exakt hur många husläkarmottagningar som kommer att tillkomma från 2008, men det troliga är att det i den södra länsdelen kommer någonstans mellan fem och sex mottagningar. Med andra ord kommer det inte att bli som oppositionen sade från början, att alla nya etableringar kommer i Stockholms innerstad, även kommuner som Nynäshamn, Botkyrka, Södertälje och Huddinge kommer att få nyetableringar.

I stort sett samtliga befintliga vårdmottagningar har erhållit auktorisation. Tilltron till Vårdval Stockholm är därmed stor. Som ordförande i sjukvårdsstyrelse Söder har jag med några få undantag mött en tilltro till att Vårdval Stockholm kommer att bli bra för hela länets invånare, även för dem i den södra länsdelen.

Det största motståndet kommer, inte oväntat, från den politiska oppositionen här i landstinget, men även från vissa s-, v- och mp-politiker ute i kommunerna. Trots detta anser jag att vi har ett gott samarbete med våra tio kommuner i den södra länsdelen. Styrelsen har för övrigt också haft kontinuerliga samverkansmöten med alla tio under det gångna året.

När det gäller den politiska oppositionen här i landstingssalen finns det en hel del som man kan förvånas över. Jag tänker då inte i första hand på motståndet mot Vårdval Stockholm utan på de reaktioner på privata vårdbolag som jag nu tycker har nått smått neurotiska nivåer. Att Vänsterpartiet inte gillar privat verksamhet och att de därmed kan se spöken på ljusa dagen visste vi ju från början, men nu verkar även Socialdemokraterna ha fått lite fnatt i det här avseendet. På Socialdemokraternas hemsida kan man läsa om att det är majoritetens, det vill säga vår, mening att all sjukvård i Södertälje bör privatiseras och att vi vill "överföra hela beställar- och finansieringsansvaret till privata händer, exempelvis till ett försäkringsbolag. Detta bolag ska parallellt kunna ägna sig åt att sälja privata sjukvårdsförsäkringar för vården i Södertälje."

Käre tid! Var får ni allt ifrån? Vilken borgerlig politiker har sagt allt detta?

För det första har mig veterligen ingen borgerlig politiker tagit ställning till något av förslagen avseende den framtida vården i Södertälje. Jag hävdar därför med bestämdhet att det som Socialdemokraterna skriver på sin hemsida är inget annat än en enorm skrämselpropaganda.

För det andra måste man skilja på att lägga ut något på entreprenad och en ren privatisering. Att lägga ut något på entreprenad i privat regi är i det här fallet tänkbart. Att helt sälja ut någon verksamhet är inte det, därför att om man gör det sistnämnda så säljer man även ut inflytandet över finansieringen. Ingen annan politiker har sagt något annat än att finansieringen av sjukvården ska ske solidariskt via skattemedel, så som det exempelvis görs när det gäller S:t Görans sjukhus, som ju är ett privat drivet sjukhus finansierat med skattemedel från landstinget. En berättigad fråga till oppositionen är om S:t Görans sjukhus är ett så avskräckande exempel att det exemplet inte skulle kunna överföras till andra sjukhus. Fungerar S:t Görans sjukhus så dåligt att det konceptet inte kan överföras till andra? Nej, naturligtvis är det inte så. Socialdemokraterna vill bara skrämma medborgarna och vill få andra att se spöken på ljusan dag. Jag hoppas att debatten i det här avseendet hyfsas till och att vi kan diskutera utifrån fakta och inte utifrån socialdemokratiska neurotiska reaktioner.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 256

Landstingsrådet **L a r s s o n (s)**: Olov Lindquist, jag har en nyhet för dig. Det är uppenbarligen så att ni styr det här landstinget, sedan förra valet. Det är ni som bestämmer vilken typ av handlingar som går upp i landstingsstyrelsens allmänna utskott, och om det presenteras utredningar för landstingsstyrelsens allmänna utskott där man resonerar kring att privatisera all sjukvård i Södertälje–Nykvarn–Salem, att överlämna ansvaret för både beställarverksamhet och driftverksamhet till en privat entreprenör, då är det ert ansvar. Det är ni som beställer utredningen. Vård ansvar är att försöka få i gång en diskussion.

Om ni har det dåliga omdömet att sätta den här utredningens förslag i sjön, är det som så att ni avvecklar er själva. Och då, Olov Lindquist, är min undran till dig? Vad ska du göra då? Då behövs inte du längre som landstingspolitiker, när du har överlåtit ditt demokratiska medborgarföreträdaransvar till ett privat bolag, kanske ett försäkringsbolag.

Det är ni som styr. Det är ni som bestämmer vilka utredningar som läggs på landstingsstyrelsens allmänna utskott.

Anförande nr 257

O l o v L i n d q u i s t (fp): Under hela förra mandatperioden fanns det något som hette beredningar, Dag Larsson. I beredningarna kunde man diskutera allt mellan himmel och jord och allt från smått till stort. Det lades papper på bordet som gick igenom i beredningarna.

Jag var inte med i allmänna utskottet när det här diskuterades, men samma sak kan naturligtvis ske i allmänna utskottet. Där läggs saker på bordet som kan ses som diskussionsunderlag – därmed är inte sagt att någon av oss i majoriteten har tagit ställning till hela det förslag som läggs på bordet, utan det ska ses som en diskussion, inte någonting annat. Så tror jag faktiskt att det var i det här fallet.

Anförande nr 258

Landstingsrådet **L a r s s o n (s)**: Det svaret gör mig ännu mer beklämd, eftersom Olov Lindquist tillhör majoriteten i den här församlingen. Ni har ju ändrat allmänna utskottets roll från att ha varit ett allmänt beredande organ. Numera fattar allmänna utskottet beslut.

I allmänna utskottet finns det ett politiskt parti som klart och tydligt har sagt nej till detta, Kristdemokraterna. Det hedrar dem. De säger att man inte kan schackra bort det demokratiska medborgaransvaret. Men alla ni andra? Vi väntar fortfarande på hur ni ställer er till den utredning som ni har beställt!

Det är ni som bär ansvaret för detta och för att medborgarna blir oroade!

Anförande nr 259

Olov Lindquist (fp): Ja, det är rätt, i allmänna utskottet fattas beslut. Men det tas också upp saker till diskussion, och Carl-Anders Ifvarsson, som har insyn i det här, sade att det stod just "diskussionsunderlag" på den där promemorian. Så det kan inte vara något annat än ett diskussionsunderlag.

Anförande nr 260

Landstingsrådet Wig (mp): Herr ordförande, fullmäktige och lyssnare, som jag hoppas skärper sina öron lite grann nu. Det är precis som Olov Lindquist säger, det är ett diskussionsunderlag – som inte, nota bene, ska tas upp i södra sjukvårdsstyrelsen. Men då hävdar jag, som sitter i södra sjukvårdsstyrelsen och dessutom i den samverkansgrupp i Södertälje som Olov säger sig ha ett så gott samarbete med, att vi hade ett möte för några veckor sedan då man inte fick diskutera den här därför att det skulle behandlas på en annan nivå i landstinget. Södra sjukvårdsstyrelsen, som har ansvar för sjukvården i hela södra delen av länet, anser jag i en så här viktig fråga måste få diskutera vad konsekvenserna av det här blir.

Anledningen till att jag är så oroad och inte vill invänta beslutet i allmänna utskottet är att jag anser att den här diskussionen måste föras på basplanet, innan vi står inför faktum.

Jag ställde frågor i allmänna utskottet, där jag sitter som adjungerad – Miljöpartiet har en insynsplats där – vilken dagordning som gäller. Är det tjänstemännens dagordning, det vill säga att man ska komma tillbaka i vår, under första kvartalet, med fortsatt underlag, eller är det den politiska dagordningen? De frågorna ställde jag, men jag får inget svar från den politiska majoriteten i allmänna utskottet. Det är klart att jag blir oroad!

Det har nämligen hänt förr, att vi har fått beslutspapper på 200 sidor kvällen innan som politiskt förslag. Hela Vårdval Stockholm, mina kära vänner, kom 23.15 på natten innan allmänna utskottet skulle fatta beslut. Det är klart att jag blir orolig att jag kan få en till nattlig mejlsändning med ett underlag om att privatisera hela sjukvården, enligt det diskussionsunderlag som finns i allmänna utskottet. Självklart finns den oron!

Jag menar att det är att förbigå och bortse från demokratin, att undanhålla en sjukvårdsstyrelse som har ansvaret för sjukvården i hela södra länet den här diskussionen. Olov, det vet du lika väl som jag att den kommun som är huvudsakligen berörd av de många verksamheter som kommun och landsting driver tillsammans är Södertälje – vad blir konsekvenserna för dem? Ska vi fatta beslut först och titta på konsekvenserna sedan? Ja, så gör ni nu med Vårdval Stockholm. Ni utreder inte konsekvenserna först, utan dem ska vi titta på i efterhand.

Ska vi verkligen göra likadant i en så här stor fråga? Nej, jag vill dra i bromsarna och säga att här måste det klart deklarerats från den politiska majoriteten: Ska allmänna utskottet bereda den här frågan och ta fram ett förslag i samverkan, eller ska man fatta ett beslut först och sedan säga att så ser det ut?

Anförande nr 261

Olov Lindqvist (fp): Det är allmänna utskottet som har ansvar för att det här bereds, sedan går ärendet vidare till landstingsstyrelsen, och sedan vet jag inte om det ska upp i fullmäktige, men det är gången.

Det finns inget ansvar i sig för akutsjukvården i sjukvårdsstyrelse Söder, så därför är det så att säga inte vår roll att argumentera om akutsjukvård där, utan den

rätta gången är som jag sade via allmänna utskottet till landstingsstyrelsen och sedan till fullmäktige.

Anförande nr 262

Landstingsrådet **W i g g (mp)**: Alla i den här salen, fullmäktige och ordförande, kanske inte känner till vad SNS står för, men det betyder sjukvården i Södertälje, Nykvarn och Salem – det är inte enbart akutsjukhuset utan många andra saker. Det är psykiatrin, det är beroendevården, det är ungdomsmottagningar och så vidare. Allt det här ingår i begreppet SNS. Det är alltså inte bara akutsjukhuset i sig. Det förslag som ligger rör faktiskt all sjukvård och hälsovård, folkhälsofrågor och allting.

I diskussionsunderlaget säger man att det finns två vägar att gå vidare. Det ena är att man lägger ut beställaransvaret till en privat aktör, som samtidigt kan bedriva vården, eller, i annat fall, enbart har beställarfunktionen. Det är de två vägar som diskussionsunderlaget visar på framöver.

Självklart blir vi lite oroliga att man inte för diskussionen i ett brett demokratiskt forum *innan* vi får ett beslutsunderlag till allmänna utskottet! Det är ju faktiskt så att allmänna utskottet fattar beslut, och då rullar det på.

Anförande nr 263

K e r s t i n P e t t e r s s o n (v): Ja, det är ett diskussionsunderlag. Det nämndes på det samordningsmöte där kommunen var involverad. Då fick vi höra att det inte kunde besvaras några frågor eller någonting, för det skulle diskuteras på en högre nivå. Exakt så sades det.

Det här berör två stora verksamheter i Södertälje, dels psykiatrin, där vi har Södertäljemodellen, som jag hoppas att de flesta av er känner till, dels äldreården.

Dessutom vet jag att det här har blivit en stor sak i hela Södertälje. Det finns en stor oro där. Jag har fått många samtal från medborgare, personal, patienter – man har inte ens tagit en diskussion med de fackliga organisationerna! Även om det bara är ett diskussionsunderlag tycker jag att det är väldigt dåligt!

Anförande nr 264

P i a O r t i z - V e n e g a s (v): Mattias Bengtsson, en av nyliberalernas profeter, skrev i en artikel redan i mitten av 80-talet så här: När man ska montera ner den offentliga sektorn måste man närma sig på samma sätt som när man ska desarmera en bomb. Först måste man ta reda på hur trådarna är dragna. Sedan måste man smyga sig fram och försiktigt lyfta på locket.

Mattias Bengtsson skrev också, att så länge man ger folk mer pengar i plånboken kommer de inte att säga nej eller protestera. Där tror jag vi har förklaringen till skattesänkningen.

Handen på hjärtat, låt oss vara ärliga: Vårdval Stockholm handlar inte egentligen om vare sig valfrihet, kontinuitet eller ens tillgänglighet, utan det handlar om en flytt av makt, från de demokratiskt valda församlingarna som den här till de fria marknadskrafterna. Och det handlar om en flytt av pengar, från det gemensamt ägda till enskilda företagens plånböcker.

Man verkar visa en närmast religiös tro på de där marknadskrafterna. Vårdgivarna ska ställas mot varandra, och det ska leda till höjd kvalitet. Och det kommer det säkert att göra, inom lönsamma vårdområden. Men det kommer också att

leda till att vissa vårdgivare slås ut på andra håll, och hur går det då med kontinuiteten för de patienterna?

Alla som jag, som bor i en liten kommun, långt från Stockholm, som saknar en köpstark befolkning, vet att det är problem att ens få en mataffär att etablera sig i kommunen och dessutom stanna kvar. I min hemkommun Salem har vi heller inte sett något intresse för någon nyetablering genom vårdval, och hur går det då med valfriheten?

Vi i Vänsterpartiet vill i stället ha en gemensamt finansierad, gemensamt planerad och gemensamt styrd sjukvård, och vi vill ha ett tydligt områdesansvar, så att ingen glöms bort eller ramlar utanför i sin oförmåga att hitta rätt i vårdvalet, och också möjlighet att satsa på förebyggande hälsoarbete.

Till skillnad från de fria marknadskrafterna har vi nämligen ett intresse av att *alla* patienter – även de som tar lång tid eller som har svårt att förmedla vad deras krämpor egentligen består i, som är svårdiagnostiserade, som är ofta eller kanske alltid sjuka, som är psykiskt sjuka och kanske inte själva söker sig till vården, eller de som har tunn plånbok eller ingen alls – även de, ja faktiskt framför allt de, ska ha rätt till kvalitet och kontinuitet i vården.

Filippa pratade mycket i inledningen om barn, och hon nämnde som en av de lyckade satsningarna närakuten vid Astrid Lindgrens Barnsjukhus. Men Filippa, er satsning vad gäller den närakuten var faktiskt bara att se till att den blev kraftigt försenad!

Nu applåderar man dessutom privata, försäkringsfinansierade sjukhus för barn, och även för cancersjuka. Själv har jag en son med astma. Han nekas privat sjukförsäkring därför att han inte är frisk. Detsamma gäller cancerpatienter, ja faktiskt alla sjuka människor, att man inte har rätt att teckna en privat sjukförsäkring.

Vi i Vänsterpartiet vill i vår budget satsa på en landstingsfinansierad vård för barn och en förebyggande vård som gäller barns hälsa. Vi vill ha ökad barnkompetens i primärvården. Vi vill starta ytterligare en närakut för barn. Vi vill ha riktade resurser till barns och ungdomars psykiska hälsa, och vi vill framför allt ha gratis akutsjukvård för barn, så att alla barn, oavsett var deras föräldrar bor och oavsett vad deras föräldrar tjänar, har rätt till akut vård när de är som mest i behov av den.

Anförande nr 265

Landstingsrådet Andersson (c): Jag måste fråga dig, Pia Ortiz-Venegas: Kan du höra, eller vill du inte höra?

Det handlar inte om att marknadskrafterna ska styra. Vårdvalet ger på inget vis något företräde för de personer som vill betala sjukvården själv, den är precis lika offentligt finansierad som tidigare. Alla medborgare är lika mycket värda i vårdapparaten, och ingen får avvisas. Vi har ju särskilt sett till att regelverket är sådant att ingen vårdcentral får avvisa patienter – i så fall får man inte ta emot andra patienter heller.

Du säger att vårdvalet på något sätt skulle innebära att de som har en tunn eller ingen plånbok alls inte skulle få vård. Här får du faktiskt förklara dig. Du talar uppenbarligen om en helt annan reform än den som vi är på väg att genomföra.

Du säger också att landstingsmajoriteten applåderar försäkringssjukhusen, de nya sjukhusen för barnsjukvård för försäkringspatienter. Det är inte sant. Vi har ju här i talarstolen sagt att den utmaningen tar vi upp! Vi är inte nöjda med väntetiderna i vården, men vi vidtar också åtgärder mot dem, både när det gäller hur själva vårdgarantisystemet ska se ut och för att tillföra mer pengar. Det gör vi därför att vi är oroade. Vi vill inte att människor på grund av oro inte ska våga vända sig till den offentliga vården.

Jag säger till de medborgare som lyssnar: Stockholms läns landsting har en bra vård. Vi har problem med tillgängligheten, men vi har en bra vård. Ni kommer inte att få en bättre vård genom att teckna privata sjukförsäkringar, och vi ska fixa tillgängligheten.

Anförande nr 266

P i a O r t i z - V e n e g a s (v): Gustav! Om det nu inte är någon skillnad på offentligt finansierad vård och det Vårdval Stockholm som du säger att du företräder, så undrar jag hur det kan komma sig att du tror att du får en kvalitetshöjning. Det här handlar ju om att ge de fria marknadskrafterna makten över hur vården ska se ut och var den ska finnas. Det är precis vad det handlar om.

Sedan skulle jag vilja fråga Filippa: Hur kommer det sig att du vill ha kvar en avgift för akut barnsjukvård? Jag skulle jättegärna vilja ha ett svar på det.

Anförande nr 267

Landstingsrådet A n d e r s s o n (c): Nu börjar jag misstänka att du inte bara har fel på hörseln utan att du inte heller har lässyn. Du pratar om ett annat system än det vi inför.

Men om du har problem med syn eller hörsel, kommer det att vara bra tillgänglighet till våra vårdcentraler.

Anförande nr 268

Landstingsrådet W i g g (mp): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Det har flera gånger under budgetfullmäktige sagts att det finns inget alternativ till Vårdval Stockholm, så varför trampar vi ner oss i gamla hjulspår? Flera gånger har vi från Miljöpartiet talat om Hälsoval Stockholm. Ingen har valt att kommentera det. Det är lite intressant. Antingen har man fel på synen eller på hörseln – det är bara att välja!

I Hälsoval Stockholm finns verktygen inte bara för att skapa en ökad folkhälsa på ett fysiskt plan utan även på ett psykiskt, att möta den psykiska ohälsan och vända den till hälsa. Folkhälsorapporten som vi fick se härom dagen visar att ingen hittills har lyckats med uppgiften att vända trenden med dålig folkhälsa i vissa områden. De områden som låg i topp för tio år sedan ligger fortfarande i topp, i negativt hänseende. Det vi ser är att Hälsoval Stockholm också skulle kunna vara en väg att vända den psykiska ohälsan och den grundläggande folkhälsan. På våra hälsocentraler ska det finnas en psykosocial kompetens. Vi vill förstärka den som redan finns i dag.

För den enskilda människan, för individen, pekar Hälsoval Stockholm på att vi börjar redan innan barnet är fött och ligger i mammans mage – det är där man måste börja för att arbeta hälsoförebyggande – via MVC, som det redan görs i dag med att arbeta förebyggande och ge råd och stöd till mödrarna som ska föda barn i livsstilsfrågor och i andra frågor, även psykosocialt.

Men vi måste också ge stöd till den andra föräldern, vare sig det är en man eller en kvinna – förhållandena i dag ser ju inte ut som förut. Vi vill speciellt peka på pappornas uppgift. Vi menar att ett sätt att bidra till en ökad folkhälsa är att stötta papporna, som i dag i hög grad är frånvarande. Vi undrar varför man inte kan ta konceptet Pappa på riktigt, som ju visade på en framgångsrik väg att engagera papporna som fäder, som nu har bakats in i uppdraget. Vi ser att det måste lyftas in som en speciell metod i Hälsoval Stockholm.

Vi kan inte heller nå en ändring av folkhälsan om vi inte arbetar tillsammans med våra kommuner. Det är där som mycket av det grundläggande arbetet görs. Ska vi lyckas förändra folkhälsan i positiv riktning, måste vi arbeta med kommunerna och frivilligorganisationerna på basplanet, det vill säga det civila samhället som jobbar på olika sätt och med olika inriktning. Då tänker jag på allt från Friskis & Svettis och Friluftsförbundet till våra kulturorganisationer, teatergrupper, körer – allt det här ingår i ett hälsofrämjande arbete. Vi måste se vidare än till våra egna möteslokaler på landsting och kommuner!

Vad det gäller landstingets egna verktyg ser vi bland annat familjecentralerna som ett mycket viktigt verktyg i Hälsoval Stockholm. De ska stötta föräldrarna både i rollen som småbarnsföräldrar men även som tonårsföräldrar.

Ungdomsmottagningarna måste ges ett tydligare uppdrag att arbeta förebyggande och stötta skolorna, där mycket av det förebyggande arbetet måste ske, och fritidsgårdarna. Vad har våra ungdomar för fritid? Det får inte vara som i Södertälje, där unga människor ställer sig i vägen för ambulansen för att de inte har något annat att göra, i princip.

Det är stora problem vi måste lösa, och det kan vi bara göra i samverkan.

Vi har det som Kajsa tog upp, och jag är jätteglad att Tiohundra också har startat en verksamhet för unga vuxna. Jättebra! Jag vill se Unga vuxna som ett verktyg runt om i hela vårt län, som bygger broar mellan barn- och ungdomspsykiatri och vuxenpsykiatri.

Vi har också de olika Minimariorna, där vi jobbar förebyggande i skolorna. Minimaria måste ha kontakt med skolhälsovården och se vilka barn och ungdomar som ligger i riskzonen för att bli beroende, vare sig det är droger eller spel – det kommer ju nya saker man kan bli beroende av.

Vi har också BUS-samarbetet och inte minst det som Birgitta Rydberg har varit inne på, hälsopedagogik. Då förundras jag ändå av att man nu vill lägga ut Circonova på entreprenad. Under vilka villkor ska Circonova få fortsätta arbeta, Birgitta? De arbetar ju med hälsopedagogik. Det här måste vi bredda till att inte bara ge till de yngre barnen i skolan och förskolan, även tonåringarna behöver hälsopedagogik, eller hur? Hur ska uppdraget se ut, om man nu tvingar Circonova att bli personalkooperativ. Som Agneta sade i kulturdebatten, vi är inte emot personalkooperativ, men ska man tvinga personalen mot deras vilja? Skulle vi inte ta ett gemensamt grepp, länets kommuner och landstinget tillsammans, att precis som vi breddinför hälsosamtal för äldre, införa hälsosamtal för yngre via hälsopedagogik i teaterns form?

Varför måste allting tvingas ut i privatiseringens osäkra marker? Jag vet av egen erfarenhet, att om man inte säger att detta ingår, ni får skolpengen och sedan får ni välja vad ni lägger pengarna på, så försvinner tyvärr bra saker som naturskolor och Circonova. Rektorer och skolledarna prioriterar inte sådant, och därför måste vi ta ett ansvar här.

Familjerna ser inte ut som de gjorde för 30–40 år sedan, nätverken runt familjerna ser helt annorlunda ut: nya familjebildningar med samkönade par och ett stort antal ensamstående föräldrar, både pappor och mammor. Det är dem som Hälsoval Stockholm måste se till att stötta på ett systematiskt sätt.

För de allra flesta människor räcker ändå de nätverk som man har, men Hälsoval Stockholm ger möjligheter att på ett mer systematiskt sätt införa även hälsa på den psykiska sidan.

Tiden rullar på, och vi ska ha tid över till landstingsstyrelsen. Jag hade mer att säga, men jag får tacka för den här gången och se om jag får någon replik.

Anförande nr 269

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): I dag kan jag besvara din enda önskan med tre godsaker i samma Kinderegg.

Vi kommer att behålla ett finansieringsansvar för Circonova även om de möjligen övergår i en annan driftform, men verksamheten kommer att kunna bestå.

Det andra vi gör i kulturnämnden, som du kanske inte lyssnade på i går, är att vi kommer att införa ett hälsopedagogiskt stöd när det gäller kultursatsningar för att gärna koppla ihop kultur, rörelse, rytmik och fysisk aktivitet.

Det tredje är att vi kommer att via Centrum för folkhälsa ha en hel del aktiviteter riktade till kommunerna som också har denna inriktning, för att stödja att kommunerna också driver sådan verksamhet, där vi har evidensbaserad kunskap om att det har god effekt på hälsan bland barn.

Anförande nr 270

P i a L i d w a l l (kd): Herr ordförande, ledamöter! Alliansen har även i budgeten infört tydliga satsningar på grupper som inte alltid kan göra sina röster hörda. Bland dem märks vårt uppdrag till Södersjukhuset att förstärka sin tydliga profil och vårt uppdrag att utveckla vård för särskilt utsatta människor med problem som inte alltid kommer upp till ytan.

Det ska enligt våra krav i budgeten skapas ett centrum för sexuell hälsa. SöS får också ett uppdrag att utveckla de redan påbörjade planerna på ett centrum för sexuell hälsa i samverkan med Karolinska Institutet. Redan i dag finns en rad verksamheter vilka väl kan bilda grund för en utveckling av SöS som kvinnoprofilerat sjukhus, men en viktig del saknas, och det är själva navet som skulle kunna hålla ihop satsningarna och öka kraften i genomförandet.

Vi bibehåller och utökar den viktiga enheten för våldtagna kvinnor. Den ska även omfatta en stödfunktion för den övriga vården i frågor kring våldsutsatta kvinnor. Landstinget har ju tagit ett initiativ att ge egna verksamheter och avtalsparter i uppdrag att skapa ett nätverk för spridning av kunskap kring våldsutsatta kvinnors problematik och handläggning av fall med våld mot kvinnor. Den ordinarie vården har uppdraget att handlägga den medicinska delen, men en gemensam resurs på SöS för handledning av de enskilda vårdgivarna och handledning i särskilt komplicerade fall kommer också att skapas.

Inte minst blir SöS ledande vad gäller forskning kring kvinnorelaterade folksjukdomar, detta i samarbete med Centrum för genusmedicin vid Karolinska Institutet. Syftet är att genomlysna vården inom de stora folksjukdomarna och kvinnors hälsa, och då kommer vi att belysa saker som varför man på kvinnor genomför färre prover, om förlossningsteknik påverkar kvinnors framtida inkon-

tinensbesvär, skillnader i vården av kvinnor med epilepsi jämfört med män och varför självsador är vanligare hos unga kvinnor. Det är fyra viktiga områden som vi börjar med.

Det är med stor förvåning som jag noterar att Socialdemokraterna i sin budget tycker att det är rimligt att tortyrskadade och svårt traumatiserade flyktingar ska fortsätta betala patientavgifter för sin vård. Kristdemokraterna fann detta mycket upprörande, och självfallet föreslår vi i vår budget att den kostnaden tas bort. De specialmottagningar i Europa som finns inom det här området tar inte ut avgifter från patienterna. Det finns behandlingscenter i Grekland, Ungern, Italien, Irland, England, Tyskland, Holland, Danmark, Albanien, Rumänien, Bulgarien, Bosnien, Serbien, Kroatien, Kosovo – som ni hör en mängd länder. Inget av dessa behandlingscenter tar ut avgifter av denna särskilda patientgrupp, men tydligen vill svenska socialdemokrater att så ska ske!

Anförande nr 271

Landstingsrådet **S e v e f j o r d (v)**: Pia, det är väl bra, tycker jag, om man försöker förstärka SöS redan i dag starka kvinnoprofil och att man samordnar och utvecklar de resurser som finns, precis som du beskrev. Men du fick mig att reflektera på en sak; det är en fråga till dig.

Förra mandatperioden kom vi överens om att ta fram ett program för våldsutsatta kvinnor, och i gjorde det i bred politisk enighet. Nu börjar själva arbetet, det finns några personer som har fått ansvar för att börja jobba med det här handlingsprogrammet. Men vad jag förstår har man inte fått några ekonomiska resurser för att kunna föra ut det arbetet i organisationen. Stämmer det? I så fall, vad tänker du göra åt det?

Anförande nr 272

P i a **L i d w a l l (kd)**: Ordförande! Birgitta, om det är så att vi har avsatt personer som ska föra ut det utmärkta program som vi i bred politisk enighet antog, så har vi avsatt resurser för det.

Jag utgår från att just det som vi såg som den vita fläcken, att primärvårdsläkare och vårdcentraler inte hade denna kunskap, är det som vi kommer att göra något åt. De kommer att utbildas så att man ser de här kvinnorna. Det är mycket viktigt.

Anförande nr 273

Landstingsrådet **S e v e f j o r d (v)**: Du kanske ska titta lite på hur ekonomin ser ut. Vi avsatte 1 miljon kronor just för att man skulle kunna implementera och genomföra det här handlingsprogrammet ute i vården. De pengarna har inte ni avsatt, vad jag förstår. Ni har en person som ska jobba med frågan, men man behöver ju mer än en lön – man behöver också resurser så att man kan ordna seminarier, trycka upp inbjudningar och så vidare. Vad jag förstår finns inte de resurserna avsatta. Den miljon som vi avsatte under förra mandatperioden för att man skulle kunna jobba med det här programmet ute i vården finns inte i er budget.

Anförande nr 274

P i a **L i d w a l l (kd)**: Helt kort: Det finns en person som är anställd på Forum som ska jobba med de här frågorna. Självklart finns det pengar runt omkring så att hon kan bedriva den vården så att vi får det vi faktiskt bestämde för ett par år sedan.

Anförande nr 275

R e g i a n a H o r t i n (c): Ordförande, fullmäktige, åhörare, kära ledamöter som är hemma och lyssnar på landstingsfullmäktiges debatt! I dag är en viktig debatt för sjukvårdsreformen. Det är väldigt viktigt för oss alla att våga ge sjukvården en ny chans. Den var bra förr, men nu måste vi ta till vara den möjlighet som finns att utveckla vården. Det fanns bra saker med den gamla majoriteten, men det räckte inte. Medborgarna var missnöjda. De ville ändra sin situation och gav oss i alliansen förtroende för förändringar.

När man är sjuk och måste få en snabb insats gäller det att vård är tillgänglig av god kvalitet, inte minst när man drabbas av psykisk ohälsa, cancer, åldersrelaterade sjukdomar och andra akutfall.

Det kommer att ske förändringar inom primärvården. Flera nya husläkarmottagningar och andra vårdenheter kommer att startas, medan vissa andra kommer att försvinna. Detta kommer framför allt att styras av patienternas behov och val av vårdgivare. Landstinget kommer dock alltid att ha kvar ansvaret för att alla medborgare får tillgång till en bra vård.

Vi måste ge sjukvården en chans att visa att den nya reformen fungerar och utvärderas löpande och snabbt rätta till det som inte går som förväntat.

Glöm inte: sjukvården drivs av landstinget, men era liv tillhör er. Det är ni som väljer vårdgivare. Därför behöver vi samverka med er patienter, och ni med oss.

Jag vill berätta en händelse som inträffade när jag själv jobbade på Stockholmsgeriatriken. Där fanns en patient som var väldigt besvärlig, en man som hade mycket prestige och hade varit på en hög nivå i samhället. Han var vältalig, och flera av personalen uppfattade honom som en besvärlig patient. Ibland skickade hans ordinarie personal dit andra ur personalen som var lediga. Jag fick den besvärliga patienten en dag. Jag gick till honom, presenterade mig och sade att om han hade några frågor var det bara att ringa efter mig. Därefter gick jag. Bara efter några minuter ringde han efter mig. Jag sattes på en massa hårda prov, och så var det hela kvällen. Han var en besvärlig människa.

Nästa dag fick jag jobba med honom igen. Det tog mig tre dagar innan han fick en helt annan personlighet. Jag var alltid ärlig mot honom och tog hans besvärlighet med ro, och det fick honom att vara trevlig mot mig. Han sade till mig att jag hade varit ärlig mot honom och att jag inte hade varit rädd för honom. Efter denna dag blev vi vänner, och han besökte mig då och då, vilket han aldrig hade gjort med någon annan personal tidigare.

Jag hade helt enkelt använt mig av min emotionella kompetens.

Den här patienten led av MS, vilket gör det svårt att hålla händerna still, så han skakade hela tiden. Hans MS blev bättre. Dagen innan han skulle åka hem kom han till mig, och under lunchen gav han mig en tidning där han hade ritat en bild av mig som en ängel.

Det är viktigt att sjukvårdspersonal som jobbar på golvet får chansen att påverka vården, och man får heller inte glömma personal med invandrarbakgrund. Invandrarna utgör en stor andel av vårdpersonalen, och utan dem skulle vården inte fungera. Genom olika ursprung och erfarenheter kan personalgrupper utvecklas och forma en bättre vård. På detta sätt kan vi även utveckla den emotionella kompetensen bland personal och sätta patientens välbefinnande i cent-

rum. Då kommer vi att lyckas med en vård som ger både sjukvård och omsorg till patienten.

Jag, som är en socialliberal centerpartist, vill med detta yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 276

G u n i l l a H e l m e r s o n (m): Herr ordförande! Köerna till in vitro-fertilisering har växt katastrofalt sedan den s-ledda majoriteten 2003 sparade 8 miljoner kronor på att ta bort den dåvarande nationella vårdgarantin med de valmöjligheter som fanns. Nu tillför vi 15 miljoner kronor, som möjliggör en 30-procentig ökning av antalet IVF-behandlingar. Därmed kan man vara mera aktiv med att arbeta bort köerna.

Jag försöker hålla något slags tråd här. När de som behöver hjälp med det sedan har blivit gravida, behöver de mödrahälsovård. Där finns det nu mer pengar än det någonsin har funnits i det här systemet, och det finns också en möjlighet att välja och att välja om, om man känner att det inte stämmer med den mottagning man har valt från början. Det blir också besöksersättning varje gång man kommer till barnmorskan, som med det också får ett incitament att faktiskt ta emot fler patienter.

Arbetet med att ta fram en förlossningspeng och möjligheten att välja förlossningsklinik går nu vidare. Det är ju förlossningsklinikerna själva, inte vi politiker, som kan göra det möjligt för blivande föräldrar att få någon valfrihet. Målet är att alla gravida kvinnor inför förlossningen ska veta vart de ska åka när det är dags. Det finns ett existerande exempel på när det när fungerar, och till 99 procent fungerar det faktiskt för BB Stockholm. Nu hoppas vi att det kan fungera så också på de andra förlossningsklinikerna.

Arbetet med att ta fram förlossningspengen sker nu och kommer att ske i nära samverkan med alla de professioner som ingår runt förlossningarna.

Barnhälsovården kommer närmast, och där är det precis likadant som med mödrahälsovården: mer pengar i ersättningssystemet än någonsin tidigare. För varje nytt litet barn som skrivs in på BVC får man på mottagningen 7 376 kronor, plus 500 kronor extra för det hembesök man ska göra; det har man aldrig fått betalt för tidigare. Där finns också tillägget med extra ersättning om man behöver tolk. Så är naturligtvis också fallet i mödrahälsovården. Alla kostnader för vaccin betalas från och med 2008 direkt av landstinget och inte av barnavårdscentralen, vilket har varit fallet tidigare. Hela den finansieringen har lyfts över till landstinget. Man kommer att ha öppet alla vardagar 8–17 och telefontillgänglighet under hela dagen.

I den beredning som jag är ordförande för har vi understrukit att samverkan med till exempel kommunerna och andra parter som finns med kring barnen är väldigt viktigt i barnhälsovårdens arbete, så att man får kännedom om alla barn under sex år som finns i närområdet, så att ingen faller utanför. Det var ett tillägg som vi gjorde i full politisk enighet.

Barnsjukvård behövs ju när barn blir sjuka. Filipa har talat en hel del om de utökade satsningar som har gjorts i nästa års budget. Totalt satsar alliansen nästa år mer pengar än någonsin i landstingets historia på att förbättra barnsjukvården. I praktiken är det i reda pengar, i kronor räknat, dubbelt så mycket som satsades 2006 – i tillägg. Det här gör vi därför att det har varit alldeles för långa köer och för svårt, framför allt för dem som är kroniskt sjuka eller svårt sjuka att komma till.

Jag väljer att avsluta här och tackar för ordet. Jag yrkar naturligtvis yrkar till landstingsstyrelsens förslag till beslut, samt de tillägg som har yrkats från alliansen.

Anförande nr 277

Landstingsrådet **Sevefjord (v)**: Gunilla, du underströk vikten av samverkan mellan kommun och landsting när det gäller barn, särskilt de mindre barnen. Men hur rymmer det med att föräldracentralerna runt om i vårt län får mindre resurser så att de hotar att stänga eller dra ner sin verksamhet? Det är ju precis där man samverkar mellan kommun och landsting kring barnen. Det vore intressant att höra vad du säger om det.

Köer inom IVF är ett ganska komplicerat kapitel. Jag hade tidigare ett förslag på hur man skulle förbättra IVF-vården genom att öka från två till tre fria besök, plus att höja åldersgränsen för kvinnor. Men ett stort problem är bristen på donatorer, både när det gäller sperma och ägg. Därför undrar jag hur du tänker göra för att få fler donatorer. Det är ju en förutsättning för att kunna förbättra IVF-situationen – det räcker inte med bara pengar.

Anförande nr 278

Gunilla **Helmerson (m)**: Herr ordförande! Först vill jag säga när det gäller familjecentralerna – för jag antar att det var det du menade fast du sade föräldracentraler – att jag tycker det är oerhört tråkigt att man kastar hela verksamheten i sjön från en del av de här verksamheterna och säger att man inte tror ett dugg på det här i framtiden. Det är oerhört beklagligt.

Samtidigt kan jag konstatera att även i områden med vad ni och vi brukar kalla för socioekonomiskt svåra förhållanden pågår det för närvarande en uppbyggnad av helt nya familjecentraler. Ett exempel är Vårby Gärd, som precis har rotts i land. Man är helt överens och har skrivit på alla avtal, och verksamheten startar nu i början av 2008. I det området har vi ett 60-tal olika nationaliteter, och där finns alla problem ni kan räkna upp, så det är verkligen välbehövligt. Det startas också en ny familjecentral i en del av Sollentuna som inte heller hör till de mest välbeställda områdena, kan man säga.

Jag tycker det är tråkigt att man inte vågar fortsätta med det här arbetet, men min förhoppning är att man ska titta på det.

När det sedan gäller IVF-behandlingar finns det naturligtvis anledning att satsa på olika delar. Vi har valt att försöka arbeta av kön nu, i stället för att ge ytterligare möjligheter till dem som så att säga redan har kommit fram. Vi tycker det är viktigt att människor innan de blivit för gamla får sin chans till in vitro-fertilisering. Sedan får vi naturligtvis titta på hur vi på något annat sätt än tidigare, eftersom det tydligen inte har varit tillräckligt, kan stimulera folk att bli villiga att ställa upp som donator på olika sätt. Detta är naturligtvis också viktigt att knyta till säkerhet i hanteringen, och det kräver att de universitetskliniker som jobbar med det här – framför allt Huddinge – får fortsätta med det.

Anförande nr 279

Landstingsrådet **Sevefjord (v)**: Vad jag sade var att förutsättningen för att vi ska kunna arbeta av kön när det gäller IVF är att vi får fler donatorer, och där behöver man göra någonting. Det har varit ett problem, särskilt när det gäller äggdonatorer men även när det gäller spermadonatorer, att det har funnits otill-

räckligt många. Det var det jag undrade om du hade några särskilda tankar om hur man ska kunna stimulera detta.

Det är riktigt att det var familjecentralerna jag pratade om. Jag har varit ute och besökt till exempel den som är i Rinkeby. Det är inte så att man inte vill eller inte vågar, men man har otillräckligt med resurser och därför måste man dra ner på verksamheten. Det är det som är problemet.

Anförande nr 280

T o v e S a n d e r (s): Herr ordförande, fullmäktige! Lite otippat ska jag säga någonting om barnsjukvården. Jag tänker inte stå här och skälla och säga att majoriteten inte satsar på barnsjukvården, för det gör ni faktiskt, särskilt på den somatiska vården på våra sjukhus. Det är bra med en satsning på de allra sjukaste barnen, den står vi helt bakom. Vi vill dock lägga lite ytterligare pengar på vårdgarantin och på ytterligare slutenvårdsplatser inom akutsjukvården.

Det blev nästan lite skrattretande att höra sjukvårdslandstingsrådet i morse, när hon exemplifierade med en liten epileptisk pojke. Vet inte sjukvårdslandstingsrådet att väntetiderna till neuropediatrika utredningar på Astrid Lindgrens Barnsjukhus har blivit fyra månader längre sedan hon fick ansvaret för sjukvården?

För att vården ska fungera för de sjukaste, måste systemet också på ett effektivt sätt ta hand om de andra, lite mindre sjuka barnen. Och det är här som ni har snurrat till det ordentligt för er. I ert budgetförslag kan vi läsa att med Vårdval Stockholm kommer vi att få se en ökad tillgänglighet i närsjukvården, till gagn för barn och föräldrar i Stockholms län. Men faktum är att med er övertro på husläkarnas förmåga att både baka bullar och sju sorters småkakor samtidigt försämrar ni det nära omhändertagandet för både barn och vuxna.

Under 2006 tog närakuterna hand om 100 000 sjuka barn som inte behövde en fast läkarkontakt. 64 000 av de besöken gjordes på de närakuter som ni nu väljer att lägga ner. Nu ska barnen i Farsta, Södertälje, Skärholmen, Bromma och Jakobsberg slåss om husläkarnas akuttider på samma villkor som de patienter som behöver en fast läkarkontakt.

Vi socialdemokrater vill se en satsning på den nära sjukvården för barn, där varje liten patient får vård på rätt nivå. Vi vill se fler, inte färre, närakuter, och vi vill förstärka barnkompetensen i närsjukvården.

Vi ser att majoritetens övertro på marknaden kommer att innebära försämringar för våra minsta invånare. Konstruktionen av Vårdval Stockholm innebär att barnavårdscentralernas världsunika områdesansvar för barnen inom ett visst geografiskt område avskaffas – detta trots att BVC är den enda samhällsaktör som har kontakt med i stort sett alla späd- och småbarnsfamiljer.

Våra egna experter i landstinget konstaterar att samverkan mellan olika professioner framstår som allt viktigare för att främja barnens hälsa. Trots det väljer ni att avskaffa områdesansvaret och inför ett ersättningssystem som innebär att barnavårdscentralerna inte längre kommer att ha råd att samverka i familjecentraler. Redan i dag aviserar både Botkyrka och Haninge att de inte kommer att ha råd med sina familjecentraler.

Är det en naiv, blåögd övertygelse om att de här problemen kommer att lösa sig själva som driver er, eller är det så att ni med klassiskt mörkblå blick struntar i att det är barnen från de socioekonomiskt svaga områdena som blir de stora förlorarna i vårdvalet?

Vi socialdemokrater vill bibehålla områdesansvaret och utveckla barnavårdscentralerna genom att starta försöksverksamhet med pappagrupper på ett antal ställen i länet. Det har visat sig att det är ett viktigt steg för jämställdhet mellan föräldrar, och framför allt att det är ett effektivt verktyg mot separationer under barnets första levnadsår.

Ett område där det är nödvändigt att ta krafttag är barn- och ungdomspsykiatri, och då framför allt inom neuropsykiatri, för de så kallade bokstavsbarne. Här fungerar inte vårdgarantin, och både barnen och deras föräldrar och klasskamrater får vänta alldeles för länge. I ett Sverige där vi är överens om att vi måste göra någonting åt ungdomsvåldet är det faktiskt helt uppenbart för mig att en av de viktigaste uppgifterna måste vara att snabbt utreda och behandla de barn som vi vet är överrepresenterade i de ungdomsgrupper där det ibland blir lite tokigt.

Vi socialdemokrater vill se en avgiftsfri akutsjukvård för barn, eftersom vi till skillnad från högern är helt övertygade om att det finns barn som får avstå från både sjukvård och mediciner. Den nyligen presenterade folkhälsorapporten visar tydligt att ensamstående mammor tillhör en av de grupper som i hög utsträckning avstår från vård och mediciner för egen del, och det är ganska rimligt att tro att det är de som inte heller har råd att ta sina barn till doktorn.

Jag upprepar därför den fråga som Filippa har fått tidigare i dag: Hur kan du försvara avgifterna inom akutsjukvården för barn?

Vi socialdemokrater kommer aldrig att vika från övertygelsen om att alla barn ska ha samma rätt till sjukvård. Därför måste all barnsjukvård vara avgiftsfri. Därför måste både närsjukvården och den specialiserade vården för barn hålla sådan kvalitet och ha sådan tillgänglighet att privat drivna sjukhus och sjukförsäkringar för barn aldrig behöver komma i fråga. Därför yrkar jag bifall till det socialdemokratiska budgetförslaget.

Anförande nr 281

G u n i l l a H e l m e r s o n (m): Herr ordförande! Då är det konstigt att ni socialdemokrater – och för övrigt resten av oppositionen också – säger nej till Vårdval Stockholm, som möjliggör att barnläkare faktiskt kan vara barnens husläkare.

Barnavårdscentralerna har inte det som kallades områdesansvar tidigare. Nej, men de har ett närområdesansvar. Jag redogjorde alldeles nyss för hur viktigt vi tyckte det var i beredningen för barn och unga att man tar det på allvar och ser till att samverka med alla andra parter som arbetar kring barnen, för att identifiera alla barn och se till att de verkligen kommer till barnhälsovården. Barnläkarmottagningarna ska i fortsättningen utreda de små barnen med neuropsykiatriska problem. Ja, det tror vi är en klar förbättring, att man tar hand om de små barnen där.

Sedan vet vi att neuropsykiatriska utredningar över huvud taget har det i princip varit problem och köbildning kring ända sedan de här problemen fick sina diagnosnamn. Själva problemen har ju alltid funnits. När jag var liten och gick i skolan fanns det sådana barn då också, men då kallade man dem för stökiga och bråkiga barn i stället – det fanns inga diagnoser på den tiden. Det gör det nu.

Under vår förra borgerliga mandatperiod satsade vi jättemycket pengar på detta – så mycket som det gick att satsa, eftersom det inte är pengar som någonsin har varit bristen inom neuropsykiatri, utan bristen har legat i att hitta kompetent personal som kan sköta de här utredningarna. Sedan fortsatte ni den satsningen

under förra perioden, och det är likadant nu: vi satsar allt som går för att försöka komma ner i kötiderna.

Men tillströmningen av barn är tyvärr så mycket större än vad det går att uppbringa kompetent personal att ta hand om. Här har vi ett gemensamt intresse att arbeta för att de köerna ska minska.

Anförande nr 282

Tove Sander (s): Oavsett vad det är som leder till att utredningarna ökar, är det så att köerna har ökat med fyra månader – och ni väljer att sänka skatten i stället för att beta av köerna!

Anförande nr 283

Gunnilla Helmerson (m): Det här är sista gången jag går upp i den här frågan, för du lyssnar ju inte på vad jag säger.

Det är inte pengarna som är problemet! Kom och tala om för mig var vi kan hitta 50 eller 100 kompetenta människor som kan göra sådana utredningar! Du kommer inte att hitta dem. Vi hittade dem inte under den förra borgerliga perioden, ni hittade dem inte förra perioden och vi har inte heller hittat dem än. Vi gick till och med utrikes och upphandlade detta, och ni fortsatte med de satsningarna förra perioden – Lena-Maj nickar ja.

Lär dig!

Anförande nr 284

Tove Sander (s): Ni använde ju hela förra mandatperioden till att tala om hur man skulle hitta de här personerna så det är konstigt att ni inte har lyckats nu.

Anförande nr 285

Landstingsrådet Reinfeldt (m): Herr ordförande! Det är så här, Tove Sander, att själva syftet med avgiften är just att hjälpa till att styra. För övrigt är det inte en avgift inom hela barnsjukvården, vilket man skulle kunna tro, utan det är en avgift som tas ut bland annat vid Astrid Lindgrens barnakut, vid akuta besök på våra sjukhus. I första hand vill man naturligtvis hjälpa med information och stötta föräldrar att komma rätt i barnsjukvården. Men i andra hand handlar avgiften om att försöka styra patienterna till den nära hälso- och sjukvården, där vi vet att de allra flesta får sin vård väl tillgodosedd.

Vi införde den här avgiften igen den 1 januari 2007. Låt mig bara påminna landstingsfullmäktige om att vi hade val i september 2006. Kan ni gissa när Socialdemokraterna avskaffade avgiften för barn? I juli 2006. Mer än 90 procent av er mandatperiod, Tove, hade ni avgifter för barn. Jag tror att du och dina partikamrater vet att det är ett bra styrmedel inom hälso- och sjukvården.

Anförande nr 286

Tove Sander (s): Det är härligt för oss i oppositionen att få gå upp och säga det här med jämna mellanrum: Vi hade 10 miljarder i underskott att ta hand om. Det är fantastiskt, eller hur?

Anförande nr 287

Landstingsrådet Reinfeldt (m): Tove! Hur tänkte du då? Löste du den problematiken genom att ta bort barnavgifterna?

Anförande nr 288

T o v e S a n d e r (s): Nej, Filippa, vi hade råd att ta bort avgifterna när vi hade hanterat underskottet och hade en ekonomi i balans.

Anförande nr 289

R o l f B r o m m e (fp): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Omkring 80 000 patienter lever i dag med cancerdiagnos i Stockholms län. 10 000 nya fall tillkommer årligen. Allt fler insjuknar i cancer, delvis på grund av en ökande befolkning, men framför allt på grund av en åldrande befolkning. Cancer är i hög grad en åldersrelaterad sjukdom. Genom tidig upptäckt och bättre och effektivare behandling kan fler patienter behandlas framgångsrikt och kommer därmed att överleva sin cancer under lång tid.

Allt detta ställer oerhörda krav på cancervården i vårt län. Det innebär ökande kostnader. Alliansen gör därför sammantaget en stor satsning på cancervården i 2008 års budget. Cancerpatienterna ska komma under vård snabbare, bland annat genom att ledtiderna kortas och flaskhalsar åtgärdas. För den enskilde patienten är detta av avgörande betydelse.

Kostnaderna för cancerläkemedel stiger kraftigt, vilket medför ytterligare satsningar i nästa års budget. Behovet av utökad, specialiserad palliativ slutenvård finns också med i budgeten. Kontaktsjuksköterskorna är en stor tillgång i vården, och flera sköterskor tillkommer i ett aktivt nätverk. Både dessa och annan personal i cancervården kommer att få utbildning i ett psykosocialt arbetssätt. Uppföljningen av kvalitetsregistren kommer också att förbättras. Nya vårdplatser tillkommer vid den lungmedicinska kliniken. Läkarvakanser inom röntgen håller på att fyllas. Ytterligare investeringar i magnetröntgenkameror föreslås. Den delvis föråldrade maskinparken av acceleratorer har medfört driftstopp och långa väntetider, därför har två apparater inköpts under 2007 med leverans nästa år. I budget planeras nu inköp av ytterligare två acceleratorer.

Alliansen kommer att fullfölja satsningen på cancervården. Det är nödvändigt för att möta det ökade behovet. Vi kommer också att följa utvecklingen med skärpt uppmärksamhet.

Bifall till alliansens budgetförslag!

Anförande nr 290

Åke Askén (mp): Ordförande, ledamöter! Jag ska prata lite grann om sjukhusens besvärliga situation och en del om hur förfärlig framtiden kan bli för patienterna. August Blanche sade en gång i tiden: Det ska ... vara teaterdirektör. Samma sak kan nog dagens sjukhusdirektörer säga. Deras jobb är bland de svåraste som finns.

Stockholm dras med en speciell, närmast kronisk åkomma. Det är sjukhussjukan, men inte den som är närmast livshotande utan det är en ekonomisk sjuka. Ett grundläggande hälsoproblem i det fallet är att sjukhuset inte kan lita på att patienterna håller budgeten. Patienterna kommer när det passar dem. Och det är deras fulla rätt. Sjukhusen har ingen möjlighet att neka vård. När det kommer plötsliga epidemier eller motsvarande blir det så kallad överproduktion på sjukhusen. Då har hälso- och sjukvårdsnämnden inte pengar att betala för denna så kallade överproduktion. Det blir underskott hos sjukhusen. Detta ger eko i Landstingshuset, och politikerna börjar morra, kräver genomlysning, åtgärder och så vidare. Det är naturligtvis ett systemfel att vi hanterar detta på det sättet. Vi måste hitta på någonting annat.

Mitt intryck är att sjukhusen i allmänhet gör ett bra jobb och att man naturligtvis inte kan lasta dem för att det kommer för många patienter. Det är något annat som ligger bakom det. Underskotten är ju relativt små i relation till den totala omsättningen. Lösningen blir egentligen alltid att landstinget går in med de pengar som behövs. Men jag tror att vi måste hitta på någonting annat. Kanske ska vi avsätta en reserv just för den så kallade överproduktionen. När sjukhuset har visat att det har fått fler patienter än budgeten medger betalas de pengarna ut. Vi måste naturligtvis bli bättre på att budgetera. Men inte heller vi som politiker kan hantera patientmängderna. Patienterna gör som de vill.

Nu tänker jag säga någonting om framtiden och behovet av flera sjukhusplatser. För mig blev det en överraskning när jag fick klart för mig att nya Karolinska sjukhuset inte skulle ge några fler vårdplatser. Man ska nämligen ta bort motsvarande antal vårdplatser på Karolinskas område, och då blir det ett nollsummespel.

Vi började prata om det nya Karolinska i början av 2000-talet, och ungefär 2015 ska det vara klart. Vad har hänt då? Jo, då har vi fått 350 000 nya invånare i Stockholms län. Det motsvarar mycket mer än Malmös befolkning i dag. Men vi har inga fler vårdplatser enligt dagens planering. Där har vi ett systemfel till. Vi behöver alltså ha en planering för framtiden, antingen minst ett nytt sjukhus eller också får vi försöka bygga ut vid de nuvarande sjukhusen, för det är inte så att de 350 000 nya invånarna kommer att vara kärnfriska, tvärtom.

Anförande nr 291

Saima Bilici (v): Ordförande, ledamöter! Vi som bor i Farsta blev så glada när närakuten öppnade där förra året. Det var precis vad som behövdes i Farsta. Jag, som boende i Farsta och också anställd och engagerad inom äldreomsorgen, gladdes åt äldreomsorgscentralerna. De innebar en förbättrad vård och trygghet för de äldre.

Vi ser nu att man lägger ned dessa äldreomsorgscentraler och utarmar hemsjukvården för de äldre. Kristdemokraterna pratar sig gärna varma om barnfamiljer och äldre, men i praktiken slår de undan benen på dem som behöver stöd och omsorg. Nu när ekonomin går så bra stänger borgarna närakuten och äldreomsorgscentralen och höjer SL-kortet med 70 kronor. Vi får verkligen hoppas på en jätteambitiös husdoktor i Farsta, eftersom borgarna tydligen inte vill att vi åker någon annanstans heller.

Hoppas är ordet för dagen, för borgarna har infört fri etableringsrätt. Politikerna ska inte lägga sig i var husläkarna ska vara. Vi politiker får i stället hoppas att husläkarna själva vill sprida ut sig på ett ansvarsfullt sätt över hela Stockholms län, att inte alla husläkare helst vill ha välutbildade, friska medborgare som inte röker, att många gärna vill driva vårdcentral för människor som just har kommit till Sverige och som kanske har traumatiska upplevelser, splittrade familjer och trassliga omständigheter.

Ordförande! Problemet är att den ena vårdcentralen får lika mycket betalt per patient som den andra. Alla människor är nämligen lika. Ingen ska ha mer. I borgarnas familjer får alla barn lika många köttbullar till middag, oavsett behov. Ettåringen och 16-åringen får åtta köttbullar var. Det är borgerlig rättvisa. Att någon ska ha något efter behov låter vänstervridet.

Hoppet är det sista som dör, men än så länge är det bara fyra som vill öppna husläkarmottagning i söderort, medan 14 vill öppna i västerort och 22 vill så klart bo i innerstaden. Vem vill inte det? För borgarna är det viktigare med sänkt skatt än med närakuter. De sparar in på närakuter och sänker skatten. Alla får sänkt skatt med 17 öre. Om du tjänar 20 000 får du 35 kronor mer i plånboken. Skattesänkningen kostar landstinget över 600 miljoner.

I Farsta, där jag bor, kostar det 15 miljoner per år att driva en närakut. För 88 öre av de 35 kronorna hade vi kunnat behålla närakuten i Farsta. Vänsterpartiet tror inte på korkade skattesänkningar som främst gynnar de rikaste eller en privatiseringspolitik som gynnar företaget på bekostnad av din och min hälsa. Vänsterpartiet tycker att vi ska ha en närakut i Farsta. Vänsterpartiet tycker att vårdcentraler ska ha ersättning efter behov, och Vänsterpartiet tycker att valda politiker ska ta ansvar för att det finns likvärdig vård över hela länet.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 292

A r a m E l K h o u r y (kd): Ordförande, ledamöter! Världshälsoorganisationen, WHO, fastslår i sin årsrapport 2001 att psykisk ohälsa hör till de viktigaste hälso problemen i världen och närmar sig en andraplats i sjukdomsstatistiken. Dessutom tror man att depression är den enskilda sjukdom som om cirka tio år kommer att bidra mest till att förkorta människors, och främst kvinnors, livslängd i västvärlden.

Stockholms län är inget undantag. En huvuddel av långtidssjukskrivningarna i regionen beror på psykisk ohälsa. Vanligast är ångest, stressreaktioner och depressioner. Men psykiatrivården är i dag inte tillräckligt dimensionerad för att klara av alla dessa behov – eskalerat ungdomsvåld, oförklarliga vansinnesdåd och larmrapporter om allt fler som mår psykiskt dåligt, unga som gamla, kvinnor som män.

Landstinget ställs inför stora utmaningar inom den psykiatriska vården, utmaningar som kräver stora och snabba åtgärder och satsningar för att bromsa den oroväckande trenden. Det finns en del områden som man ska titta extra på. Det är fortsatt utbyggnad av barn- och ungdomspsykiatri, utveckling av ett bredare utbud av behandlingsformer och behandlingsmetoder och, inte minst, kortare väntetider. Det krävs en fortsatt utbyggnad av en såväl sluten som öppen psykiatrisk vård för vuxna, en höjd vårdkvalitet och stärkt patientställning. Andra områden är ätstörningsvården, beroendevården och vård- och stödåtgärder när det gäller det alltmer eskalerande spelmissbruket, i synnerhet bland ungdomar. Behandlingsansvaret vad gäller utvecklingsstörda med psykiska funktionshinder är ytterligare ett område.

Psykisk ohälsa måste angripas brett och samordnat med kommunerna. Samordningen och samverkan mellan landstinget och kommunerna på alla nivåer bör utvecklas ytterligare i syfte att möjliggöra ansvarsfördelning och minimera riskerna att patienter hamnar mellan stolarna eller att gråzoner uppstår.

Det är glädjande att det arbete som den nya majoriteten inlett under 2007 för förbättringar inom psykiatrin i Stockholms läns landsting kommer att fortsätta under 2008. Ledorden är god kvalitet och tillgänglighet. Den nya ersättningsmodell som införs 2008, med kraftigt ökad rörlig del, syftar till att förbättra tillgängligheten, förkorta väntetider och tillämpa ett mer evidensbaserat arbetssätt.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget för år 2008!

Anförande nr 293

Olle Reichenberg (m): Fru ordförande, kära fullmäktige! Om ganska precis en månad smäller det. Då syftar jag vare sig på nyårsfyrverkerierna eller på julens smållkarameller. Nej, jag syftar naturligtvis på Vårdval Stockholm.

Jag är verksam i sjukvårdsstyrelse norr, och för vår del innebär vårdvalsreformen i dagsläget att förutom att alla befintliga husläkarmottagningar kommer att fortsätta sin verksamhet efter årsskiftet etableras, som det ser ut i dag, sex nya husläkarmottagningar, två i Upplands Väsby, två i Järfälla och två i Solna. Flera kan givetvis fortlöpande ansöka om auktorisation. Tillgängligheten till primärvården i norra länet ökar alltså väsentligt.

Flera av mina kolleger på den borgerliga bänken har tidigare i den här debatten värtaligt och engagerat vittnat om alla de positiva effekter som vårdvalet ger oss. Jag vill i mitt inlägg särskilt uppehålla mig vid en, nämligen den att vi inom Vårdval Stockholm får större fokus på kvalitetsarbetet i landstinget och att Vårdval Stockholm i allra högsta grad är en kvalitetsreform.

Jag är, som många i den här salen, primärkommunalt engagerad. Själv är jag bosatt i Danderyd och aktiv där. Jag kan konstatera att där är sedan 15–20 år tillbaka både politiker och tjänstemän vana vid att driva ett ordentligt kvalitetsarbete. Det här är absolut inget kontroversiellt mellan några partier. Inom till exempel skola, barnomsorg och äldreomsorg arbetar vi aktivt med uppföljning, utvärdering och benchmarking. Vi jämför oss fortlöpande med andra kommuner runt om i länet och runt om i landet.

Men i landstingets olika beslutande organ är min, i och för sig ganska ringa men ändå erfarenhet att arbetet med uppföljning och utvärdering har varit förvånansvärt begränsat. Jag tror att det är många här inne, från vänster till höger, som känner igen sig i den beskrivningen. Med Vårdval Stockholm kommer vi ifrån mycket av det avtalsarbete som har tyngt landstingets tjänstemän och politiker och inte minst vårdgivarna. Vi kan i stället sätta arbetet med uppföljning och utvärdering i centrum, för i Vårdval Stockholm blir det nu en central uppgift att se till att de vårdgivare som auktoriseras håller måttet. Reglerna i regelboken ska följas av såväl privata som landstingsdrivna enheter. Vårt yttersta vapen är att auktorisationen kan dras in.

Vårdgivarna kan å sin sida lägga mer tid och kraft på att arbeta med kvalitetsförbättringar när de inte behöver omförhandla sina avtal på det sätt som sker i dag. Genom att vi ser till att offentliggöra så mycket av våra granskningar och jämförelser som möjligt ger vi invånarna, patienterna, också en reell möjlighet att välja. De känner till kvaliteten på de verksamheter de väljer. Vårdval Stockholm innebär alltså fokus på kvalitet, uppföljning och utvärdering. Detta gagnar vården i vårt

landsting. Det gagnar vårdgivarna och oss förtroendevalda, och inte minst gagnar det invånarna och patienterna.

Anförande nr 294

Landstingsrådet **Larsson (s)**: Olle Reichenberg! Jag vill ändå uttrycka min stora glädje över att du känner stor tillfredsställelse över att primärvårdsutbudet i Danderyd ökar. Det är just det som är poängen. Primärvårdsutbudet i Danderyd ökar.

Anförande nr 295

Olle Reichenberg (m): Nu förstår jag faktiskt inte riktigt vad Dag Larsson menar eller om jag har uttryckt mig oklart. Det jag försökte säga var att vi inom sjukvårdsstyrelse norrs verksamhetsområde får sex nya husläkarmottagningar tack vare Vårdval Stockholm. De ligger i Upplands Väsby, Järfälla och Solna.

Anförande nr 296

Landstingsrådet **Larsson (s)**: Det är just det som är poängen. Vi får ett utökat vårdutbud, men vi får ett utökat vårdutbud just norr om Stockholm och just i de delar av vår region där folkhälsan är bra, mycket bra till och med, som exempelvis i Danderyd. Jag förstår att lokalpolitiker från Danderyd är nöjda med detta.

Anförande nr 297

Olle Reichenberg (m): Jag skulle kunna rekommendera Dag Larsson att samtala med sina partikolleger ute i Järfälla och Upplands Väsby till exempel, där man har varit långt ifrån nöjd med husläkarmottagningarna under en lång följd av år. Nu äntligen, med en borgerlig regim här i landstinget, gör vi någonting åt det.

Anförande nr 298

Mikael Sundsten (s): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Dag Larsson tog i sitt inledningsanförande i morse upp ett mycket allvarligt faktum som jag kunnat konstatera under senare tid, nämligen att köerna till vård och behandling ökar i vårt landsting. Det är naturligtvis någonting som är oerhört allvarligt. Särskilt allvarligt är det när det drabbar patienter med allvarliga sjukdomar, till exempel cancersjukdomar.

Under den förra majoriteten, med Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, tog vi för drygt två år sedan ett initiativ till en regional utvecklingsplan för cancersjukvården. Det var ett brett initiativ där vi inte bara involverade professionen och politiker utan även involverade patientorganisationer, pensionsorganisationer med flera för att vaska fram förslag och idéer om hur man skulle kunna förbättra cancersjukvården. Ett av de exempel som är ett resultat av den utvecklingsplanen är just de kontaktsjuksköterskor som införts sedan en tid tillbaka.

Den här utvecklingsplanen behöver naturligtvis få en efterföljare. Den har vi väntat på. I majoritetens budgetförslag ser vi att det ska införas en cancerplan. Däremot vet vi tyvärr inte speciellt mycket om vad den kommer att innehålla. Mer ska tydligen komma i december. Vi kan konstatera att man i majoritetens förslag skriver om fler palliativa vårdplatser. Där kan jag säga inom parentes att de borgerliga drev väldigt hårt att vi skulle ha en nollvision när det gällde väntetiderna till de palliativa vårdplatserna. Huruvida det är det i dag vet vi inte, för

några sådana uppföljningar får vi inte. Det är någonting som skulle kunna förbättras.

Tillgången till cancerläkemedel nämner man, och det är alldeles utmärkt. Arbetet med att se till att patienterna får del av de nya läkemedel som faktiskt kommer har pågått sedan flera år tillbaka.

Men i övrigt saknar jag en bättre beskrivning av vad den här cancervårdplanen innehåller. Något mer skulle man faktiskt kunna begära att den innehåller, för behoven är som sagt var stora. Det skulle vara intressant att veta vad ni tänker göra åt väntetiderna när det gäller diagnostik, röntgen och patologi. Hur mycket tänker ni satsa på flera slutenvårdsplatser inom cancersjukvården? Tänker ni göra någonting åt den bristande patientfokuseringen som konstaterats inom Radiumhemmet? Ett stort antal frågor finns. Man får ibland intrycket att en del av det här arbetet har avstannat sedan utvecklingsplanen fick sitt genomförande. Möjligtvis kan det bero på att mycket av det arbete som nu görs sker i slutna rum.

Vi har dessutom föreslagit att rehabiliteringen av cancerpatienter måste förbättras och också differentieras. Ibland passar rehabilitering på sjukhus, ibland kan den ske på annat sätt, till exempel genom hemrehabilitering med mera. Vi tycker över huvud taget att mer skraddarsydda rehabiliteringsformer måste införas. Vi föreslår i vårt budgetförslag att man under 2008 ska starta med att förbättra rehabilitering för just prostata- och bröstcancerpatienter. Det är också ett stort önskemål, inte minst från patientföreningar, att förbättra rehabiliteringen. Det vore också intressant att veta vad ni tänker göra inom det området.

Med det vill jag yrka bifall till det socialdemokratiska budgetförslaget.

Anförande nr 299

Lars Joakim Lundquist (m): Ordförande, fullmäktige! För att backa det jag sade för några timmar sedan tog jag just upp att cancerplanen är klar nu. Jag har inte läst den ännu. Den presenteras på programberedning 2 nästa vecka och om 14 dagar för hälso- och sjukvårdsnämnden. Den kommer att skickas ut till hela fullmäktige.

Jag tycker inte att Radiumhemmet har tappat patientfokus på något sätt. I full enighet har vi gett Radiumhemmet rätt mycket nya resurser, inte minst för att de ska kunna köra tvåskift. Att man har brustit i nyinvesteringar, som Maria Wallhager tidigare har redogjort för och där det nu också händer någonting, är ett litet problem i sammanhanget.

Sedan kan jag hålla med om att logistiken inte alltid är den bästa på Karolinska universitetssjukhuset i Solna. Det är en fråga som inte minst Maria Wallhager ansvarar för som produktionsansvarig. Detta ska vi lösa för att få hela den logistiken att fungera bättre. Vi är förtröstansfulla inför cancerplanen och inför de satsningar vi gör i vår budget.

Anförande nr 300

Rolf Bromme (fp): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag tror att Mikael är bättre på att skriva än på att lyssna. Jag tog upp en del av de saker han frågade om. Men det verkar inte som om han lyssnade.

Anförande nr 301

Mikael Sundsten (s): Jodå, Rolf, jag hörde att du sade ett antal saker. Men när man är i opposition är det klart att man inte får reda på speciellt många saker. Det hade varit trevligt om även vi varit involverade i det där arbetet.

Det hade också varit intressant att veta på vilket sätt ni nu involverar patientorganisationer och andra i det här arbetet genom att ta till vara deras synpunkter. Det låter som om alltihop är spikat och klart. Jag undrar då lite vad det är för intressanta förslag. Eftersom ni ändå är i majoritet har ni haft möjlighet att skriva lite grann i er budget om vad ni tänker göra, vilka satsningar på nya slutenvårdsplatser som ni tänker göra. Men det får vi tydligen veta någon gång i efterhand.

Anförande nr 302

Lars Joakim Lundquist (m): Ordförande, fullmäktige! Ni har fyra ledamöter i programberedning 2, där jag är ordförande, Mikael. Ni får väl försöka att på något sätt sköta internkommunikationen. Det ska inte vi ansvara för i ert parti. Det får ni ordna på något bättre sätt.

Anförande nr 303

Carl-Anders Ifvarsson (fp): Ordförande, ledamöter och åhörare! En bra hälso- och sjukvård står och faller ju med att man har tillräcklig tillgång på god och välutbildad personal. Även mot den bakgrunden tycker jag att det är glädjande att vi nu har kommit så långt att vi i början av nästa år tycks kunna fatta ett beslut i stor enighet om att bygga ett nytt universitetssjukhus som ska ersätta det nuvarande Karolinska i Solna. Med det nya Karolinska sjukhuset skapar vi mycket bättre förutsättningar, tror jag, för en utvecklad och utbyggd samordning mellan vård, forskning och utbildning inom sjukvården. En ännu närmare samverkan mellan vården, forskningen och utbildningen är ju ledstjärnan vid planeringen av det nya sjukhuset. Härigenom förbättras också kvaliteten i vårdutbildningen och, tror jag, våra rekryteringsmöjligheter.

Därmed, ordförande, vill jag återkomma till det jag inledde med, nämligen hur viktigt det är att vi har tillgång till kompetent och välutbildad arbetskraft. Då vill jag särskilt peka på några kategorier. Om vår satsning på en utbyggd och tillgänglig primärvård, som blir följderna av Vårdval Stockholm och som rätt många under den här debatten har pekat på, ska vara möjlig och om det också ska vara möjligt för oss att bygga ut psykiatrin som vi vill är det nödvändigt att öka specialistutbildningen av läkare på dessa områden. Det är därför mycket tillfredsställande, tycker jag, att alliansens budgetförslag nu innebär en rejäl utbyggnad av antalet ST-tjänster. Inte mindre än 30 miljoner kronor avsätts för att öka antalet ST-tjänster i allmänmedicin och psykiatri, liksom i radiologi och patologi. Av dessa pengar är 20 miljoner kronor öronmärkta för allmänmedicinen. Härigenom ökar antalet ST-tjänster i allmänmedicin nästa år med närmare 40 tjänster. Tanken är sedan att det här ska fortsätta under några år, och den planerade utbildningen av allmänläkare kan på det viset öka från dagens 380 utbildningsplatser till 520 platser under en treårsperiod. Det är ju en väldigt kraftig ökning.

Det här är alltså en nödvändig satsning för att vi ska klara av utbyggnaden av sjukvården här i länet. Det blir inte bättre av att vi vet att det är väldigt stora

grupper 40-talister som kommer att gå i pension under de närmaste åren. Det är alltså en bärande förutsättning för att vi ska klara sjukvården här i länet. Men Jag vill dessutom tillägga att det faktum att man ser till att det finns ett tillräckligt antal utbildningsplatser för specialistutbildade läkare också är ett nationellt ansvar.

Ordförande! Jag tycker att det är mycket glädjande med den starka satsning som vi gör på fortsatt utbildning, och jag yrkar bifall till alliansens förslag.

Anförande nr 304

Kerstin Pettersson (v): Fru ordförande! Förbättrad tillgänglighet och kvalitet i vården och att Vårdval Stockholm ska styra är lösningen på alla problem, enligt majoriteten. Jag anser att det blir vård på olika villkor, det blir en ojämlig vård.

Den demokratiska insynen ska finnas kvar. Det står i budgeten. Det tycker jag är jätte viktigt, därför att vi vet hur det har fungerat när man har försökt att få tag i uppgifter om privata vårdgivare. Det är nästan omöjligt. Vi vet att meddelarfriheten beskärs.

Skälet till att jag tar upp det här är att jag egentligen vill prata om Södertälje sjukhus. Vi har börjat föra den här diskussionen redan tidigare. Det har förts diskussioner i allmänna utskottet om Södertälje sjukvårdsområde. Det finns ett underlag. Vi diskuterade om man skulle lämna över allt ansvar, även det politiska. Jag tänker läsa upp vissa stycken ur det underlaget. Det heter Diskussionsunderlag – reformerat samordningsansvar av vårdbehovet, sjukvården, SNS.

Samordningsansvar på områdesnivå innebär ett totalt ansvar för hälso- och sjukvården i ett område. Utgångspunkten för samtliga modeller är att samordningsansvaret ska överlämnas till en privat aktör. Privat beställaransvar hamnar längre ifrån politiken och bör kunna få mer utrymme att beställa vård utan detaljerad politisk styrning. Risken är dock att medborgarnas intressen inte tillgodoses. Här ska medborgarna komma i fokus. Här ska patienterna komma i fokus. Då undrar jag: Hur blir det när man har ett samordningsansvar?

Man diskuterade att sjukhuset skulle säljas ut, trots vallöftet från Moderaterna att inga akutsjukhus skulle säljas. Sjukhuset är ett väl fungerande bassjukhus för ca 120 000 invånare i länet. Det blev plus i budgeten förra året. Det pågår ett aktivt utvecklingsarbete. Personalen arbetar för att se hela människan. De har väldigt bra samverkanskontakter med kommunen och andra aktörer. Hela människan, hela livet, hela bygden är begrepp som används. Det är nöjda patienter. Och det här vill majoriteten rasera genom att föra de här diskussionerna.

Som jag tidigare sade, Olov, har jag blivit uppringd av många medborgare, patienter och personal. De fackliga organisationerna har varit i kontakt med mig. Det kanske är naturligt. Alla är oroliga. Ingen har fått någon information. Personalen på sjukhuset har inte fått någon som helst information. Jag tycker att det är ynkligt. Var är det ni har talat om, att vi ska ha med personalen? Flertalet vill att sjukhuset ska drivas i offentlig regi. Och informationen är som sagt var noll. Jag tycker inte att ni lyssnar på vad invånarna, personalen och deras företrädare vill.

Jag ska säga att allt inte är bra inom sjukhuset. Det är jag den första att säga. Men personalen har idéer som i dag inte tas till vara därför att direktiven uppifrån, härifrån landstinget, är att allt ska privatiseras. Det är vad personalen känner. Den oron har ni skapat när ni har gått ut med det här diskussionsunderlaget men inte går ut och pratar med personalen, helt klart.

Samverkan tror jag kommer att raseras helt och hållet. Det kommer att bli svårt att samverka när det blir flera aktörer. Den demokratiska insynen kommer att minska radikalt. Vinstintressena kommer att få styra. Filippa sade i början att det var ett urstarkt budgetförslag. Ja, därför att den demokratiska insynen kommer att minska. Det är därför det blir ett urstarkt budgetförslag. Det finns ingen möjlighet att ha någon som helst insyn när man lägger fram sådana förslag som Vårdval Stockholm.

Folkhälsorapporten har nämnts. I dag ligger Södertälje väldigt dåligt till i Folkhälsorapporten. Det här är ett samarbete som jag tror kommer att raseras totalt. Ni får faktiskt ursäkta mig, jag skulle vilja höra vad några av er säger om det.

Ni har pratat en del om äldre. Juan har pratat om att äldre i dag inte kan välja sin egen läkare när vi har auktorisering inom särskilt boende. Om jag inte gör ett aktivt val själv får jag den läkare som kommunen eller landstinget väljer åt mig. Pia har sagt att det inte har fungerat. Anita sade att det inte fungerade på vissa ställen. Det har faktiskt fungerat tidigare inom de särskilda boendena. Jag blir ganska upprörd när jag hör det här. Jag satt och var arg därför att jag inte kunde begära replik, Pia. Det finns faktiskt områden där det har fungerat. Ni har inte tittat på de områdena, sett hur det har fungerat och tagit efter dessa områden. Ni säger bara att allt har varit så dåligt och tror att man kan lösa alla problem genom att privatisera. Nej, bifall till Vänsterpartiets förslag till budget!

Anförande nr 305

Olov Lindquist (fp): Det du har läst ur, Kerstin, är ett diskussionsunderlag. Ingen borgerlig politiker, vare sig jag eller någon annan, har tagit ställning till detta. Punkt slut.

Anförande nr 306

Kerstin Pettersson (v): Ingen politiker har tagit ställning till detta, säger Olov Lindquist. Detta är ett allmänt material som alla får ta del av. Det står diskussionsunderlag. Jag tycker att man som ansvarig politiker i landstinget kan gå ut och ta upp diskussionen med befolkningen, med patienterna och med personalen inom berörda områden. Det är inte sekretessbelagt material. Alla har tillgång till det.

Anförande nr 307

Boris von Uexküll (m): Fru ordförande! Jag måste börja med att vända mig till Kerstin Pettersson: Jag förstår inte varför du inte förstår. De äldre på de särskilda boendena har tidigare kunnat välja sin egen läkare och kan nu välja sin egen läkare. Dessutom har landstinget försett äldreboendena med doktorer. Det har inte alltid fungerat så bra. Nu låter man äldreboendena själva välja läkare som ska fungera, annars byter man ut dem. Ingenting blir sämre. Det blir bara bättre, och det är jag stolt över, lika stolt som jag kan vara över allt annat som vi gör för de äldre.

Att vårdcentralerna i Vårdval Stockholm får det tydliga uppdraget att också vara äldreårscentraler är väl bra. Det är det enda rimliga. Det får naturligtvis inte vara så att äldreårscentraler erbjuds bara vissa av våra äldre. Det är inte rimligt mänskligt och inte heller i enlighet med lagens likställighetsprincip.

När vårdcentraler får tydliga uppdrag att göra hembesök, att genomföra hälsosamtal, inte minst för att i hemmet identifiera risker och förebygga fallolyckor, och att göra läkemedelsgenomgångar för att hitta olämpliga kombinationer av mediciner får de ersättning för var och en av dessa saker så att det verkligen blir

gjort. Samtidigt som vi gör allt det här satsar vi på äldreteam som kommer att vara, som vi ser det, knutna till geriatriska kliniker så att vi får en riktig områdestäckning över hela landstinget för de patienter som kan vara multisyjuka och ha större behov än vårdcentralen kan möta.

Svensk sjukvård är bra, men det är allmänt omvittnat att logistiken alltför ofta är bristfällig. Översatt till vanlig svenska betyder det att väntetiderna är för långa både när det gäller att komma till och när man har remiss för ytterligare undersökningar och behandlingar. Den bristen är ju allvarlig, inte minst för de äldre som kan ha svårare att tala för sig och som också kan ha svårare att vänta, antingen det nu är på en hård brits på akutmottagningen, i värsta fall utan mat och dryck, eller om det gäller en viktig utredning eller helt enkelt en läkarkontakt på vårdcentralen. Det är alltid svårare för de äldre. Det är därför bra att ersättningen i Vårdval Stockholm utgår efter tyngd och ålder och efter det som verkliga görs.

Det blir också en avsevärd förbättring när vi tydliggör att en geriatrisk patient som hamnar på akutmottagningen aldrig får vänta där mer än sex timmer innan han eller hon ska ligga i en säng på den geriatriska kliniken. I dag kan det ta 24 timmar eller mera. Det blir dessutom en förbättring när ambulansen kan köra sin patient direkt till den geriatriska kliniken utan omväg över en överbelastad akutmottagning.

Vi ser också över den geriatriska vården så att den blir lika och effektiv inom alla våra olika områden i landstinget.

Anförande nr 308

Sverre Launy (v): Ordförande, ledamöter! Folkpartiet har i ganska stor utsträckning sina rötter i den tidiga frikyrkorörelsen. Det är kanske därför man rent traditionsenligt och historiskt korrekt kan säga att man i det numera ganska sekulariserade samhället med ljus och lykta letar efter en ny Messias. Det kan knappast heller vara någon källa till förvåning att Kristdemokraterna hakar på denna jakt på sanning och ljus. Nu har det vitt och brett, bland annat från den andra talarstolen i dag, meddelats att man har hittat denna nya Messias.

Denne Messias kommer att lösa alla våra problem, både de tänkbara och de otänkbara. Han ensam kan trösta och hela de sjuka barnen. Han ensam kan stilla oron hos gamla och skröpliga. Han ensam kan ta emot alla som söker honom och besöka alla som inte själva kan ta sig till honom. Han finns alltid och överallt. Förutom att bota och hela alla åkommor kan han leva upp till alla de krav på en fungerande sjukvård som en fantasifull folkpartist kan tänkas ha. Som ytterligare grädde på moset kommer han enligt beskrivning i senaste numret av Vårdguiden att tillhandahålla fri parkering, kaffe medan du väntar samt bollhav och presenter till alla barn. Denna allsmåktiga och allvetande varelse ligger under religionen Vårdval Stockholm, och han kallas husläkare.

Verkligheten talar ett helt annat språk. Det som inte omfattas av begreppet överallt är sådant som inte finns. Med utgångspunkt från den lista som publicerats i en av gratistidningarna i dag kan man lätta dra slutsatsen att Botkyrka, Huddinge, Haninge och stora delar av Nynäshamn inte finns. Östermalm finns däremot väldigt mycket. Samma tidning beskriver också risken för att utslagningen av befintliga och fungerande vårdcentraler i offentlig regi kommer att öka. Bristen på allmänläkare, i dag ca 2 000 i hela landet, gör även det att antalet tillgängliga Messias-kandidater blir ganska begränsat. I lokaltidningen i min hemkommun Nynäshamn gick Birgitta Rydberg tidigare i höst ut med pukor och trumpeter och meddelade att det skulle kunna öppna sju nya husläkarmottagningar efter årsskiftet tack vare denna folkpartiinitierade Messiasreform. Till-

gängligheten skulle öka. Valfriheten skulle frälsa Nynäshamn från läkarbristen. Även här talar verkligheten ett annat språk.

När det blev offentligt att den landstingsdrivna vårdcentralen skulle privatiseras och vem som skulle ta över sade det stora flertalet läkare upp sig. Hur det kommer att se ut efter årsskiftet, när verksamheten skulle vara i gång, är det ingen som vet. Eftersom upphandlingen är överklagad är det ännu mindre någon som vet hur det kommer att se ut. Så var det med den så kallade ökade valfriheten, och så var det med den förbättrade tillgängligheten. Det bidde inte ens en tumme.

Den privata mottagning man hävdar är ny har funnits i snart ett år, och tillgängligheten där lämnar en hel del övrigt att önska. Som det ser ut måste blivande patienter från Nynäshamn, delar av Botkyrka och delar av Huddinge lista sig på mottagningar på Östermalm för att åtminstone ha en chans att komma till en läkare. Om en sådan listning sker av fritt val eller av tvång tål att diskutera.

Med tanke på hur Messiasreformen ser ut att komma att fungera finns det egentligen bara tre slutsatser att dra. Den första är att valfriheten begränsar sig till att vara en krämarnas marknad, där endast vårdföretagen är vinnare. Den andra är att tillgänglighet och valfrihet i huvudsak ökar i områden där behoven är som minst. Den tredje är att utsatthet och brist på tillgänglig vård ökar i redan utsatta områden. Men det kanske är helt följdriktigt. När Messiasdoktrinen inte fungerar återstår bara det gammaltestamentliga: Åt den som har ska vara givet. Och det, ordförande och ledamöter, är ingen nyhet. Det är samma gamla borgerliga politik som alltid.

Bifall till Vänsterpartiets förslag till budget!

Anförande nr 309

Eva Lannerö (kd): Fru ordförande, landstingsledamöter! Jag vill först yrka bifall till alliansens förslag till budget, så att det är avklarat.

Jag vill göra några nedslag när det gäller alliansens förslag till budget för det kommande året. Sedan den 1 oktober skriks det lite mer än tidigare hos de 452 BVC-sjuksköterskorna på barnvårdscentralerna i Stockholms läns landsting. Det beror på att vi som första landsting i Sverige erbjuder pneumokockvaccination till alla barn, inte bara till de riskgrupper som fick erbjudandet tidigare. På så sätt har vi gått före och satsat ytterligare 37 miljoner på den allra främsta metoden för att förebygga sjukdom och handikapp, om man ser det i ett historiskt perspektiv, nämligen att vaccinera.

Det föds många barn i vårt landsting, och prognoserna talar för att den uppåtgående trenden kommer att fortsätta. Det innebär ju också att andelen för tidigt födda barn blir större. Samtidigt räddar vi också dem som är extremt prematura. Det innebär inte bara ett ökat vårdbehov i början av livet, utan det är fler som behöver kvalificerad vård under uppväxten. Det är glädjande att barnsjukvården nu förstärks med 130 miljoner under 2008, och satsningarna sker, som har sagts här tidigare också, särskilt på de svårast sjuka barnen som är en mycket sårbar grupp.

Genom en ökad beställning av öppenvårdsbesöken för de kroniskt sjuka barnen får de möjlighet till mer regelbunden kontakt, uppföljning och besök. Det här är ett svar på de signaler som har kommit från professionen och dem som arbetar med den här kategorin barn. Att få rätt vård vid rätt tid och på rätt nivå är viktigt för alla, särskilt för små barn, som inte presenterar sina symtom på samma sätt som vi vuxna gör. Det kan vara mycket svårtolkat.

Tillkomsten av en närakut vid Astrid Lindgrens barnsjukhus är suveränt. Det har skett efter många års diskussioner om långa väntetider som inte enbart drabbar patienterna och deras föräldrar utan även personalens arbetssituation. Det här kom upp redan på den tiden när barnkliniken låg på S:t Görans sjukhus och sedan på Astrid Lindgrens barnsjukhus. Nu är det bara att gratulera alla inblandade när väntetiderna kortas och tillgängligheten ökar till gagn för både patienter och dem som ska ta hand om barnen.

Till sist skulle jag vilja säga att jag är övertygad om att Vårdval Stockholm kommer att underlätta för familjerna att få en fast läkarkontakt. Det är en väldigt trygghet och guld värt, inte minst för det lilla barnet som vet vem det ska möta när han eller hon är sjuk.

Anförande nr 310

Torbjörn Rosdahl (m): Fru ordförande, ledamöter! Jag vill börja med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget och de tillägg som alliansen har lagt fram.

Den psykiatriska vården ska kännetecknas av god kvalitet och tillgänglighet. Valfriheten för patienterna ska förbättras. Uppdraget för den psykiatriska vården för vuxna ska preciseras därför att vi vill höja vårdkvaliteten och stärka patientens ställning. Vårdmiljö, neuropsykiatri och suicidprevention ska särskilt betonas. En ny ersättningsmodell med kraftigt ökad rörlig del införs nästa år i syfte att förbättra tillgängligheten, förkorta väntetiderna och uppmuntra ett mer evidensbaserat arbetssätt.

Inriktningen för barn- och ungdomspsykiatri de kommande åren är ett fortsatt arbete för att nå ett likvärdigt utbud över hela länet och utvecklingen av ett bredare utbud när det gäller behandlingsformer och behandlingsmetoder. En ny ersättningsmodell ska utvecklas för att nå målet. Väntetiderna till barn- och ungdomspsykiatri bör inte vara mer än en månad.

Särskild uppmärksamhet ska riktas mot ungdomar och unga vuxna – alltså mellan 15 och 25 år – och speciella mottagningar för unga vuxna med psykisk ohälsa ska finnas.

Personer som är psykiskt funktionshindrade har ofta ett livslångt behov av stöd. Stödet ska självklart utgå från individuella vårdplaner som ska göras för varje patient. Den vetenskapliga förankringen ska öka, och målet är att all vård ska vara evidensbaserad i enlighet med nationella riktlinjer.

När det gäller rättspsykiatri kommer bland annat fokusrapporten Rättssäkerhets- och fängelsepsykiatriska frågor att ligga till grund för att utveckla och förtydliga rättspsykiatriens uppdrag.

Översynen av den psykiatriska vårdens organisation med fokus på ökad effektivitet och produktivitet ska fortsätta med syftet att erbjuda patienten en tillgänglig vård, god vårdkvalitet och större valfrihet. Psykiatriens ersättningssystem ska anpassas för att premiera prestationer och tillgänglighet. Inriktningen för barn- och ungdomspsykiatri de kommande åren är att fortsätta uppbyggnaden av ett likvärdigt utbud över hela länet och utvecklingen av bredare utbud när det gäller behandlingsformer och behandlingsmetoder.

Inom psykiatri och beroendevården ska den vetenskapliga förankringen öka med målet att all vård ska vara evidensbaserad i enlighet med nationella riktlinjer. Beroendevården ska ge kvalificerad hjälp och stöd till personer som är beroende av eller har problem med alkohol, droger eller läkemedel.

En ny reviderad missbrukspolicy som innefattar nya riktlinjer för omhändertagande av nya patientgrupper kommer att träda i kraft 2008.

Strukturen för slutenvården, akutmottagningarna och de lokala mottagningarna i beroendevården ska särskilt belysas och nya kravspecifikationer för verksamheterna tas fram.

Avslutningsvis, fru ordförande, vill jag säga att alliansens satsningar på och över-
syn av psykiatri är mycket betydelsefulla och värdefulla, först och främst för våra
patienter men även för att vår duktiga personal ska kunna fungera maximalt på
sina arbetsplatser. Tillgängligheten ska öka och väntetiderna minska, helst
försvinna helt.

Anförande nr 311

Lotta Lindblad - Söderman (m): Fru ordförande! Jag vill börja med att
yrka bifall till alliansens budgetförslag och de tillägg som alliansen har lagt fram,
speciellt den justerade att-satsen angående dialyssjukvården som berör Tio-
hundra. Jag yrkar naturligtvis också bifall till Vårdval Stockholm som äntligen
fokuserar på en ökad tillgänglighet.

Under många år har tillgängligheten till vårdcentraler och första linjens sjukvård
diskuterats, inte minst under den förra mandatperioden. Tillgängligheten till
närsjukvården har inte fungerat tillfredsställande. Det kan vi nog alla skriva
under på.

I går sade Birgitta Rydberg att det är dags att rannsaka systemet och våga
ompröva. Det är precis det vi har tagit tag i. Men det är inte så att vi sjösätter ett
ersättningssystem inom Vårdval Stockholm och sedan sätter oss ned och blundar,
håller för öronen och hoppas på att allting ska gå bra. Nej, sällan har väl ett så
genomtänkt uppföljnings- och utvärderingssystem sjösatts samtidigt som en
reform. Det är en trygghet i konceptet Vårdval Stockholm och en av hörnstenarna.
Nu kan fokus läggas på uppföljning och utvärdering, något som inte vi har varit så
väldigt bra på.

Jag yrkar bifall till förslaget om öppna kvalitetsjämförelser av vårdproducenter
där invånarna, bland annat via Vårdguiden, ska få lättillgänglig information om
medicinsk kvalitet, väntetider, med mera.

Vi har hört att HSN årligen ska fatta beslut om eventuella förändringar i regelbo-
ken och ersättningar inom Vårdval Stockholm. Det kan mycket väl hända och är
till och med troligt att korrigeringar måste göras i framtiden för att anpassa
regelboken och ersättningsnivåerna så att de mycket konkreta mål som Vårdval
Stockholm bygger på kan uppnås.

Jag stöder också det intresse och den insikt som visats från alliansens sida i bud-
getförslaget som rör Tiohundra för 2008. Vi har fått gehör för våra frågor, tycker
vi. Bifall yrkar jag också till de skrivningar i budgeten som poängterar att Tio-
hundra och HSN i största möjliga utsträckning ska samarbeta kring metoder för
uppföljning och utvärdering av vårdgivare och av befolkningens syn på vården.
Det här kan verka självklart, men det har inte varit en självklarhet.

Jag är positiv till att frågan om sommarhelikoptern har tagits på allvar och att
ambulanshelikopterverksamheten åter förstärks sommartid. Det ger trovärdighet
åt målsättningen om likvärdig vård oavsett var i länet man befinner sig.

Jag yrkar också bifall till skattesänkningen på 17 öre och till satsningen på 2 miljarder mer till sjukvården i vårt län, någonting som jag tycker att vi alla borde kunna vara glada över som sjukvårdspolitiker i Stockholms läns landsting.

Anförande nr 312

A n d e r s L ö n n b e r g (s): Ordförande, ledamöter! Minns ni B.F. Skinner? Han var en beteendevetare på 60-talet som uppfann rättforskning. Han hade stora lådor med vita råttor. I deras burar hade han en vit knapp och en svart knapp. Hela hans forskning gick ut på att så snabbt som möjligt lära de vita råttorna att trycker man på den vita knappen ramlar det ned en ostbit och trycker man på den svarta knappen får man en elektrisk stöt. Så småningom konstaterade han att råttorna verkligen lärde sig det här.

Han drog också slutsatser för människan och sade att fri vilja och valfrihet inte finns. Allting är konditionering och betingade reflexer. Under hela 60-talet och fram på 70-talet var det en stor debatt om valfriheten egentligen fanns och att människan i själva verket bara styrdes av en mängd inlärda betingade reflexer.

Man kan säga att det är en intressant teori. Det är en teori baserad på högmod. Med högmod kommer ofta ett fall. Fallet kom 1972. Det var inte den vetenskapliga debatten, utan det var en humortecknare i Newsweek som vände på perspektivet och lät två vita råttor ha ett samtal, där den ena vita råttan sade till den andra: Titta på mig! Jag har betingat en forskare jag har här uppe. Varje gång jag trycker på den här vita knappen har han lärt sig att släppa ned en ostbit till mig. Varje gång jag trycker på den svarta knappen får jag en permanentning av mitt hår.

Ofta handlar det om vilket perspektiv man väljer, vem som är förnyare, vem det är som är utsatt för betingning och vad som är valfrihet.

Han förlorade, men ni ska inte dra fel slutsats. Han hade inte fel rakt igenom. Han lever i god välmåga. I dag kallas det för kognitiv beteendeterapi och används ganska frekvent i Stockholms läns landsting inom många olika områden. Allting som är nytt kan vi lära oss inte är den enda vägen. Men det bidrar i allmänhet med någonting som blir bestående.

Jag vill börja med att ge en eloge till de borgerliga majoritetspartierna: Ert sätt att föreslå ett kundvalssystem är inte den enda vägen, men det kommer att lämna bestående spår kvar som är viktiga.

Vad vi emellertid har erbjudit från det socialdemokratiska partiets sida är en blocköverskridande överenskommelse för att så att säga förbättra den enda vägen till att vara lite olika vägar, där man kan ha lite olika inslag. Vi tycker att det finns brister i det sätt som ni har beskrivit det hela på.

Bristerna har beskrivits rätt ingående förut. Detta kundvalssystem innebär faktiskt mindre valfrihet för en hel del patienter. En kroniker får inte välja sin specialist. Jag har aldrig fått någon förklaring till varför. En äldre får inte välja en äldrecentral. En multisjuk får inte välja vem i en stor vårdorganisation han eller hon vill ska företräda sig.

Det är en valfrihet som med Skinner i bakgrunden egentligen kommer från Henry Ford: Ni får välja vilken färg på bil ni vill – så länge den är svart. Ert besked till väljarna är: Ni får välja vilken medicinsk behandling ni vill – så länge det är en allmänläkare.

Vitsen med konkurrens inom utbudet av hälso- och sjukvård är att förnya organisationer och institutioner. Men just det har ni valt bort med er modell. Man får inte längre välja det som är förnyelse i vården, till exempel i form av närakuter, äldrecentraler eller andra helt nya koncept när det gäller institutioner. Men det är ju den stora utmaningen!

I hela västvärlden sitter folk och funderar på att lämna den grundläggande organisationsprincip som vi i dag lever med, nämligen idén om specialiteter, och i stället organisera hälso- och sjukvård med utgångspunkt från den sjuke, det vill säga från olika diagnoser och sjukdomsbilder, och samla specialister av olika slag runt det.

På det sättet har ni samma valfrihet som Jämtlands läns landsting, där de redan 1986 sade: Vi är först i Sverige med att införa helt fritt val av sjukhus i Jämtland. Vi har nämligen bara ett, och ni får välja det när ni vill.

Den andra invändningen jag har är att systemet inte blir säkert. Systemet är inte särskilt trovärdigt, för det är bara blocköverskridande lösningar som kan göra ett system stabilt och trovärdigt.

Som sagt: Vad ni egentligen inför är ett privilegiesystem för en av 64 officiella specialiteter inom hälso- och sjukvården. Det, mina vänner, ökar inte valfriheten utan minskar den faktiskt.

Så står vi här i budgettider, och jag och socialdemokratin är mycket mer för större valfrihet, riktig valfrihet för patienter, än ni är. Jag undrar vad jag får i julklapp i år.

Jag skulle vilja avsluta med att säga följande. Ni har tre problem: att få ett system bestående, att ni faktiskt minskar valfriheten i stället för att öka den, när vi kan förbättra ert i grunden ganska positiva system, och för det tredje att inte säga nej till institutionell och organisatorisk möjlighet till förnyelse av svensk hälso- och sjukvård.

Jag yrkar bifall till det socialdemokratiska budgetförslaget.

Anförande nr 313

Peter Anderson (s): Ordförande, fullmäktige! Det har varit en sansad debatt under dagen. Innan jag gick upp här i talarstolen tänkte jag: Just denna budgetfullmäktigedag, när det ska handla om hälso- och sjukvård, är det första man ser i tidningarna på morgonen hur den stora reformen Vårdval Stockholm redan börjar diskuteras utifrån vilka vårdcentraler som ska läggas ned framöver. Det måste ha varit något av en dålig start på dagen för alliansens ledamöter.

Jag gjorde en annan reflexion tidigare under debatten. Det nämndes att det startar en ny vårdcentral i Huddinge. Jag kan upplysa om att den inte tillkommer i de socialt tunga områdena, utan den tillkommer mitt i en av Sveriges största villamattor mellan Segeltorp och Stuvsta. Där förläggs Huddinges nya Vårdval Stockholm-vårdcentral, så är det tydliggjort för fullmäktige.

Jag skulle vilja yrka bifall till Socialdemokraternas förslag till budget, och jag ska säga några ord om psykiatri i huvudsak.

Men jag vill också yrka bifall till det förslag som finns utdelat, punkt 5, som handlar om att man ska förbereda ett sprututbytesprogram för injektionsmissbrukare och redovisa det uppdraget 2008. Jag föreslår att det yrkandet ställs

direkt mot det yrkande från majoriteten som utdelades i går om att gräva ner frågan i ytterligare en utredning.

Alltså: Bifall till vårt förslag 5, ställt mot motsvarande förslag från majoriteten, yrkande 6.

Vi behöver inte utreda behovet och vikten av sprututbytesprogram i Stockholmsregionen, utan det är gjort tillräckligt tidigare. Erfarenheterna finns. Det är bara att köra igång.

ABC:s reportage från Kista häromveckan berättade om en rätt välfungerande krismottagning för invånarna i Kista, Akalla och Husby, med några psykologer och kuratorer som gav stöd och hjälp till dem som behöver det i området, i samverkan med bland annat husläkare och försäkringskassa.

Behoven är stora, men personalen har lyckats, och sjukskrivningarna har ungefär halverats, berättar man i ABC. Anna-Britta Backhans ger svar till företrädaren för alliansen, som hänvisar till att det finns en psykiatri som kan ta över om den lokala vården inte fungerar. Hon säger: Jag vet att med lite hjälp kan de komma på fötter igen.

Detta är första linjens psykiatri, som det kallas: närsjukvården, som ska vara den första räddaren i nöden för den som inte mår bra. Reportaget från Kista berättar onekligen en annan berättelse om Vårdval Stockholm än den vi har fått höra mestadels från alliansen under dagen.

För de 50 000 som varje år har kontakt med allmänpsykiatrin i vårt län betyder det väldigt mycket hur du som sitter här trycker på knappen i dag för de olika budgetalternativen. Det betyder naturligtvis också oerhört mycket för länets barn och unga, som kan ha behov av psykiatrisk utredning och behandling.

Där ligger också en avgörande skillnad i den här salen, om ni funderar på följande: Hur skulle detta läns invånare besvara frågan "Väljer du skattesänkning, eller väljer du en satsning på psykiatrin?" Om man ställer de frågorna mot varandra tror jag att svaret är ganska givet att länets invånare står för en förbättring av bland annat den psykiatriska vården före skattesänkningar.

Vårt förslag ger 45 miljoner kronor mer till psykiatrin. Jag kan fundera på hur mycket alliansens 150 eller 140 miljoner kronor, som Birgitta nämnde, är nysatsningar. Jag misstänker att det i stor utsträckning handlar om det vi hemma i kommunen kallar volymökningar.

Under den tidigare mandatperioden gjorde vi en hel del, men vi vill gå vidare. Vi har en bas för psykiatrin som handlar om uppdragsbeskrivningar. Där finns satsningen på psykiatrisk kompetens i närsjukvården. Där finns också en bra grund för ett samarbete med kommunerna och en enhetlig uppdragsbeskrivning och uppföljningsplan inte minst för barn- och ungdomspsykiatrin.

I Socialdemokraternas budget är primärvården första linjens psykiatri, tack vare att vi också tillför de resurser som behövs i större grad än man gör i majoritetsförslaget.

Vi vill att landstinget utarbetar en särskild regional handlingsplan för psykiatrin, där vi inte minst vill möta de problem som unga möter. Det handlar om ungdomar ofta upp till 25 år, som inte sällan hamnar mellan BUP om vuxenpsykiatrin.

I vårt budgetförslag lyfter vi fram exemplet Södertälje som ett föredöme för hur en kommun och ett landsting tillsammans kan arbeta för en vård av bästa klass.

Det är en verksamhet som nu riskeras med det nya ersättningssystem som alliansen driver igenom för allmänpsykiatrin.

Vi vill se till att det finns trygghetskvitton bland annat för vården för att garantera hela vårdkedjan. Vi vill peka på vikten av vårdprogram och att de följs och att alla faktiskt får ett individuellt vårdprogram. Vi lyfter också fram ungdomsmottagningarnas roll för att möta ungdomar som har drabbats av psykisk ohälsa. Där ser vi tyvärr signaler på försämringar. Bland annat ungdomsmottagningen i Haninge förlorar personal, vilket riskerar att försämra den delen av den första linjens psykiatri som handlar om att möta de ungdomar som har problem.

I ord kan man möjligen uppfatta vissa likheter mellan våra förslag och alliansens. Men vad gör alliansen i form av åtgärder? Det är mycket utredningar. Det kom redan i våras ett antal beskrivningar och rapporter om brister i vårdplaneringen, brister för att ta hand om självmordsbenägna och brister i implementeringen av vårdprogram. Det finns mycket att göra inom psykiatrin för att förbättra. Men i alliansens budgetförslag är det en stark koncentration på utredningar, och det bådär inte gott för framtiden.

Återigen bifall till Socialdemokraternas förslag!

Anförande nr 314

Landstingsrådet **Andersson (c)**: När det gäller psykiatrin är inte det stora problemet de ekonomiska resurserna utan det låga antalet personer som en psykolog eller kurator hjälper per dag. Vi har siffror som visar att det på många håll i länet handlar om en eller två per dag. Att utveckla effektiviteten i psykiatrin är den mest kraftfulla satsning som vi kan göra för att fler människor ska få hjälp inom psykiatrin. Och det gör vi i alliansen.

Anförande nr 315

Landstingsrådet **Sevefjord (v)**: Jag instämmer i Peter Anderssons förslag om hur vi ska hantera de två att-satserna om sprututbyte: att alliansens förslag ställs mot förslaget från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Det är mycket bra.

Jag vill säga några ord om detta. Vi i Vänsterpartiet har ju kvar massor av tid, så det kommer att bli långgrandigt!

Den att-sats om sprututbyte som ni i alliansen har presenterat måste vara världens längsta att-sats. Den är på en och en halv A4-sida, tätt skriven. I varje stycke finns ordet "sprututbyte". Jag förstår att ni har haft många och långa diskussioner för att försöka komma överens, och jag kan bara gratulera Birgitta Rydberg: Du vann matchen också den här gången – det blir naturligtvis ingenting!

Vad ni säger är till exempel – det är nästan så att man vill skratta, men egentligen vill jag gråta, eftersom ni är så reaktionära i den här frågan: Man ska göra en uttömmande och objektiv granskning av sprututbyte. Man ska utvärdera sprututbyte. Man ska göra en bred narkotikapolitisk utredning där sprututbyte ingår. Man ska ha ett förutsättningslöst förhållande till sprututbyte. Man ska göra en bred översyn av sprututbytesprogram. Man ska granska all relevant forskning och erfarenhet när det gäller sprututbyte.

Birgitta Rydberg! Du lyckades få in ordet "sprututbyte" i vartenda stycke! Dessutom ska ni samarbeta med alla – landsting, kommuner, frivilligorganisationer, myndigheter och organisationer – och se över missbrukarvården när det gäller tandvård, psykiskt missbruk, frivilligarbete och så vidare.

Ni är världsmästare! När ni är klara någon gång om tio år eller så kan ni väl kandidera till Nobelpriset i medicin. Däremot kommer vi inte att kunna genomföra ett sprututbyte i Stockholms läns landsting förrän vi byter majoritet, och det gör vi 2010.

Anförande nr 316

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (c)**: När vi är klara med den utredningen kanske vi äntligen kan se till att de stora resurser som utspritt satsas på de allra mest utsatta personerna i vårt samhälle används på bästa möjliga sätt.

Det kan finnas skiljaktigheter i synen på om sprututbyte är bra eller dåligt. Jag tror att det kan vara ett positivt inslag i narkotikapolitiken. Men att se det som den enda lösningen och att uppfatta att sprututbyte är något positivt – oavsett hur det genomförs – så långt vill jag inte sträcka mig.

Den här kompromissen är bättre än ett ja eller ett nej till sprututbyte.

Anförande nr 317

Landstingsrådet **S e v e f j o r d (v)**: Det är ingen kompromiss, utan det är ett nederlag. Världshälsoorganisationen, Socialstyrelsen, smittskyddsläkarna i Stockholm och alla stora, tunga organisationer förordar sprututbyte, men det gör inte ni!

Anförande nr 318

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (c)**: Om du läser att-satsen noggrant kan du se att utvärderingen av hur man ska hantera sprututbytesfrågan ska ske utifrån evidens. Om jag har rätt kommer svaret också att bli givet.

Anförande nr 319

Landstingsrådet **N y m a n (kd)**: Det var mycket retorik, Birgitta. Men varför i all världen gjorde du ingenting under de fyra år då du hade makt och inflytande?

Anförande nr 320

Landstingsrådet **S e v e f j o r d (v)**: Därför att det tog så lång tid innan Socialstyrelsen sade ja till att vi skulle kunna få ha sprututbyte i Stockholm.

Anförande nr 321

Y v o n n e A n d e r s s o n (mp): Ordförande, ledamöter, åhörare! Hälso- och sjukvården behöver både stabilitet och nytänkande. Det som är nytt i dag kan vara att återupptäcka gamla erfarenheter, till exempel om omvårdnadens betydelse och läkande gröna miljöer. Nu finns det färsk forskning som visar vad som är en läkande miljö.

Gröna terapier och natur och djur i vården har visat sig minska stress och vara läkande. Dessa gröna terapier är användbara på alla vårdnivåer, från akutsjukhusens intensivvårdsavdelningar – det har man upptäckt i USA – till rehabilitering efter sjukdom och olycka, vid stressutlöst utmattning och inte minst inom andra delar av psykiatrin.

Att använda naturens läkande inverkan är förhållandevis billigt, har nästan inga biverkningar och kan gå hand i hand med högteknologiska vårdinsatser.

Vistelse i naturen, i en park eller i en trädgård är stressdämpande. Man har kunnat mäta oxytocinnivåerna, det vill säga nivån för lugn-och-ro-hormonet, som utsöndras och är bra för läkning av både kropp och själ. Det finns undersökningar som visar att blodtrycket sjunker redan efter några minuters vistelse i en rofylld naturmiljö. Att klappa och umgås med sällskapsdjur ger också stresslindring via oxytocin.

Utemiljön bidrar med många friskfaktorer. Dagsljuset påverkar vitaminstatus, som stärker skelett och immunsystem. Ljus och rörelse minskar risken för depression, ångest och sömnbesvär, och övervikt motverkas.

För personer som har låg psykisk ork är det viktigt att vistas i natur som upplevs som rofylld och trygg. Naturens läkande kraft skulle kunna komma fler till del om det fanns ett starkt politiskt stöd för detta. I dag är klyftan stor mellan hur enskilda människor känner att läkning borde vara och hur vårdapparaten oftast ser ut, med stressande miljöer.

Miljöpartiet de gröna vill bidra till att grön terapi, grön rehabilitering, natur och djur införs i vården och omsorgen. Vi lägger förslag om detta i vår budget för 2008. Vi är övertygade om att detta kommer att minska ohälsan och sjukvårdskostnaderna.

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets budgetförslag.

Anförande nr 322

Lena - Maj Anding (mp): Ordförande, landstingsledamöter! Jag vill bara avsluta hälso- och sjukvårdsdelen av debatten för Miljöpartiets del.

Jag yrkar bifall till en att-sats som de borgerliga har i sitt papper som delades ut tidigare. Den lyder: "att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att förbättra situationen för patienter som är i behov av dialys genom att utöka och utveckla dialyssjukvården i hela Stockholms län". Det ligger i linje med Miljöpartiets politik.

Jag yrkar också bifall till Socialdemokraternas att-sats "att skjuta upp ikraftträdandet av Vårdval Stockholm till den 1 juli 2008 för att ge tid till en blocköverskridande dialog i syfte att nå en bredare enighet kring konstruktionen av en vårdvalsmodell med tillhörande ersättningssystem". Vi hoppas självfallet att den ska bli mer grön och mer enligt vår inriktning.

Slutligen vill jag bara konstatera att det vi sade tidigare om personalorganisationernas skrivelse – där man har uttalat att pengarna i vården inte kommer att räcka till eftersom pris- och lönekompensationen inte är realistisk – står fast. Man hävdar att det kommer att bli nedskärningar i vården. Vilka nedskärningar i vården som kommer nu vet vi inte. Vi har inte fått någon redovisning av det i dag. Men jag hoppas att vi kommer att kunna få det, så att vi kan tala om vad vi tycker längre fram.

Ordföranden: Eftersom du tog upp detta med Socialdemokraternas yrkande om vårdval, som har kommit in senare och ska ställas under särskild proposition, anser vi, när vi har tittat på yrkandet, att det snarare hör hemma under landstingsstyrelsen än under hälso- och sjukvårdsnämnden, eftersom det handlar om ersättningssystem och styrsystem.

Anförande nr 323

Landstingsrådet **Larsson (s)**: Jag vill tacka för en intressant och givande debatt om många spännande områden inom sjukvården.

En av de saker som uppenbarligen har slagit den regerande majoriteten med förvåning är hur illa det ser ut med köerna i vårt landsting. Jag har vid upprepade tillfällen i hälso- och sjukvårdsnämnden frågat när vi ska få redovisat hur det egentligen ser ut. Först i måndags eftermiddag lyckades mina medarbetare få fram den aktuella köstatistiken, efter att i flera veckor ha ställt frågor till förvaltningen.

Det visar sig att köerna växer. Det är en helt orimlig situation. Det är också orimligt att se att köerna växer och samtidigt säga att sjukvården och landstinget har för mycket pengar, så att vi har råd att sänka skatten. Det är en slutsats som jag tycker är given.

På nästa hälso- och sjukvårdsnämndssammanträde tänker jag och de andra socialdemokraterna föreslå att man bildar ett särskilt utskott med politiker som får följa hur kösituationen utvecklar sig och som också får diskutera åtgärder för hur kösituationen ska kunna hanteras.

Den nuvarande ordningen, där hälso- och sjukvårdsnämnden inte får tillräcklig information och inte får tillräckligt snabb information om hur det ser ut med köerna är inte acceptabel. Arbetet på det här området måste skärpas.

Det andra lilla medskicket till er som är så övertygade om att vi går in i den bästa av världar nu den 1 januari och som säger att Vårdval Stockholm löser alla vårdens problem är min fråga: Vad händer om någon överklagar, om någon inte får auktorisation?

På sidan 16 i Dagens Medicin finns en skrämmande genomgång av det mycket oklara juridiska läget. Ni bär ett tungt ansvar, om det visar sig att hela detta korthus dessutom är olagligt!

Anförande nr 324

Landstingsrådet **Reinfeldt (m)**: Fru ordförande! Det är bra att du är engagerad och intresserad av frågan, Dag. Jag skulle bara vilja påminna om – jag tog upp det i mitt inledningsanförande också – att vi i våras tog ett beslut i hälso- och sjukvårdsnämnden om att vi löpande, två gånger varje år, skulle få en fullständig rapportering i hälso- och sjukvårdsnämnden av den köstatistik som finns.

Den första rapporteringen fick vi i maj. Det är första gången någonsin som hälso- och sjukvårdsnämnden får den typen av rapportering. Det var den första fullständiga rapporteringen – så fullständig den kunde vara då, mot bakgrund av att väldigt få vårdgivare rapporterar in. Nästa rapport kommer på nästa sammanträde i december.

Det är bra att du är intresserad nu. Det hade inte gjort något om du hade varit det för några år sedan också.

Anförande nr 325

Landstingsrådet **Larsson (s)**: Jag har varit intresserad av köer under många år. Jag kan bara konstatera att det har tagit väldigt lång tid innan landstinget över huvud taget började arbeta med köer. Det gjorde man efter valet 2002, när man fick igång det första arbetet. Det var otillräckligt men ändå, och vi är fortfarande extremt dåliga på att rapportera till Sveriges Kommuner och Landsting hur situationen är.

Nu säger Filippa att vi ska nöja oss med rapporter i hälso- och sjukvårdsnämnden två gånger om året. Jag säger att det är otillräckligt. Köerna växer. Operationsköerna växer. Och ni säger att sjukvården har för mycket pengar!

Jag tycker att vi politiker borde ta ett större ansvar och få tätare rapporter om hur det faktiskt ligger till.

Anförande nr 326

Landstingsrådet Reinfeldt (m): Fru ordförande! Egentligen vet du inte om köerna växer eller om det är inrapporteringen som blir bättre, vilket vi vet att den blir. Om vi tittar tillbaka ser vi att enbart 26 procent av mottagningarna rapporterade in sina väntetider i april 2006. I september 2007, alltså ungefär ett och ett halvt år senare, rapporterar 65 procent av mottagningarna. Det är en stor ökning, men självfallet är det inte tillräckligt.

Det är därför som vi har tagit beslut om olika arbeten för att få vårdgivarna att rapportera in de väntetider som de har, bland annat genom att vi faktiskt kommer att frysa en del av vårdgivarnas ersättning – ersättning till dem som inte rapporterar in. Det handlar om nödvändiga underlag för hälso- och sjukvårdsnämndens ledamöter och förvaltningen, för att vi ska kunna göra adekvata beställningar.

Jag tycker också att vårdgarantin och köerna i vården är oerhört viktigt och vill sätta starkt fokus på det framöver. Just därför ökar vi i den borgerliga alliansen i vårt budgetförslag grundbeställningarna till den somatiska vården för den andra hälften av vårdgarantin. Den första hälften handlar om Vårdval Stockholm, det vill säga det som är noll och fem i vårdgarantin.

Därutöver satsar vi mer än dubbelt så mycket som Socialdemokraterna kortsiktigt för att få ner väntetiderna. Vi satsar 75 miljoner kronor inom hälso- och sjukvårdsnämnden och 175 miljoner kronor på koncernnivå för att just få ner väntetiderna, det som handlar om bland annat vårdgarantin. Ni satsar 105 miljoner kronor, Dag.

Anförande nr 327

Landstingsrådet Larsson (s): Jag förstår att det uppstår panik på det moderata partikansliet när det visar sig att man inte har kontroll över kösituationen. Det är därför diverse nysatsningar hittas på och diverse pressmeddelande skickas iväg under dagen. Men var och en som läser i budgeten kan leta förgäves i de textsidor som är utskickade, där det talas om storstilade satsningar på att korta köerna.

Fakta kvarstår: Filippa Reinfeldt och hennes kompisar skickar in mindre pengar i sjukvårdsbudgeten än vi socialdemokrater gör. Ni väljer och säger att landstinget har 700 miljoner kronor för mycket som vi inte behöver, samtidigt som operationsköerna har vuxit med 1 770 personer sedan i våras.

Ni har ingen kontroll över läget. Det enda vi kan se av statistiken är att köerna växer, och det är en helt oacceptabel situation. Det borde vi ta ett gemensamt politiskt grepp över för medborgarnas skull, om inte annat.

Tandvård

Anförande nr 328

Landstingsrådet Andersson (c): Fullmäktigeledamöter, åhörare! Tandvårdsmarknaden fungerar inte. Sedan slutet av 1990-talet har priserna på tandvård ökat med 70 procent. Oppositionen proklamerar gång på gång att det minsann råder fri konkurrens och att inget kan göras åt situationen. Det är precis den passiva inställningen som har lett fram till den situation som vi har i dag.

Jag, Centerpartiet och alliansen vägrar att acceptera detta synsätt. Tandvården får inte bli en klassfråga.

Tandvården har varit en bortglömd och oprioriterad fråga bland politiker. Den tidigare regeringen och Göran Persson i synnerhet talade mycket om tandvården, men trots mångårigt maktinnehav kom han aldrig till skott. Det finns därför mycket att göra inom tandvårdsområdet på såväl nationell som regional nivå.

Alliansregeringen genomför en tandvårdsreform för 3 miljarder kronor där alla omfattas av ett högkostnadsskydd och där alla får en återkommande tandvårdscheck, för att få hjälp att betala för grundläggande tandvård och tandvårdsbesök, och system för pris- och kvalitetsjämförelser utvecklas.

I landstinget gör vi särskilda satsningar på tandvården för de äldre. I de hälso-samtal som införs för alla över 75 år kommer munhälsan att vara en del. Det är, mig veterligt, ett unikt initiativ för att förena tandvården och primärvården. Forskningen visar allt tydligare samband mellan munhälsan och det allmänna hälsotillståndet, inte minst hos äldre. Implantat som vilar på ett blödande och ruttnande tandkött, muntorrhet till följd av omfattande läkemedelsanvändning och ökad risk för lungsjukdomar och hjärt-kärlsjukdomar är några områden där munnens hälsa tydligt påverkar en människas allmänna hälsotillstånd.

Den viktigaste insatsen inom alliansens landstingspolitik under den här mandatperioden är att förbättra och få den uppsökande tandvårdsverksamheten för äldre att fungera. Den uppsökande verksamheten för äldre innebär att alla äldre som bor i särskilt boende eller bor i eget boende och har hemtjänst minst tre gånger om dagen ska få ett besök per år av en tandhygienist som tillsammans med omsorgspersonalen gör en munhåleundersökning, det vill säga tittar i munnen för att se hur munhälsan är. Det man upptäcker där kan leda till att man tar kontakt med tandvården eller får ett hembesök av tandläkare.

De som utför dessa tjänster har också ett uppdrag att utbilda personalen i äldreomsorgen och sätta upp ett instruktionskort i bostaden som stöd för personalen för hur de ska hjälpa de äldre att sköta munnen och tänderna.

En av de första frågor som mötte mig som nytt tandvårdslandstingsråd hösten 2006 var en revisionsrapport som visade att den uppsökande verksamheten för äldre och funktionshindrade med stort omsorgsbehov inte fungerade i Stockholms län. Det är till och med så att vi är sämst i landet.

I januari kommer vi i tandvårdsberedningen att behandla ett förslag på hur vi ska förbättra denna försummade verksamhet. Det handlar om att ge högre ersättning för hembesök, att stärka IT-stödet och inte minst att få kommunerna att bättre ta sitt ansvar för äldreomsorgen och deras hjälp och möte med dem som kommer och utför den uppsökande tandvårdsverksamheten.

Här tror jag att vi alla – oavsett om vi är i majoritet eller i opposition – har ett viktigt uppdrag, att ta med oss den här frågan till våra lokala kommunpolitiker och se till att de i sina kommuner också ställer krav på dem som levererar äldreomsorgen att öppna dörren för tandhygienisten, att se till att det finns tid för omsorgspersonalen att delta i utbildningar och så vidare. Jag har faktiskt hotat med att vi – om vi inte ser tydliga förbättringar – kommer att hänga ut statistiken

över hur verksamheten fungerar i olika kommuner, och då kommer det nog att bli fart i kommunerna.

Det finns tydliga samband mellan tandhälsan som litet barn och tandhälsan senare i livet. Därför ökar vi de förebyggande insatserna för barn, i synnerhet i områden med sämst tandhälsa. Vi säkrar också tandvården för hemlösa genom att permanenta och ge fortsatta anslag till tandvårdsverksamheten vid Hållpunkt Maria.

Apropå den debatt som vi hade tidigare om narkotikapolitiken: Att få den här typen av verksamheter att fungera väl tillsammans med hälso- och sjukvårdsinsatser och allmänna sociala insatser för de här grupperna är oerhört centralt. Tandvården är kanske en av de viktigare delarna för att möjliggöra för människor att komma tillbaka till en bra hälsa och kunna rehabilitera sig tillbaka till samhället.

Vi öppnar även för försiktiga förändringar inom folktandvården. Den personal som är motiverad och som vill ska ges möjlighet att knoppa av till marknadsmässiga priser. Förmodligen är det ett fåtal mottagningar som kommer att utnyttja denna möjlighet, och det vet oppositionen. Ändå beskriver de detta som om folktandvården upphör. Jag upphör aldrig att förvånas över skrämselfpropagandan från vänsteroppositionen.

Oppositionen har ofta anklagat oss i alliansen för att sätta privatisering som självändamål. De som verkar mest fixerade vid driftsformen är oppositionen. För mig och oss i alliansen är det mest intressanta att de som går till tandläkaren – privat eller offentligt – får bästa möjliga tandvård till bästa möjliga pris.

Vi har under hösten fått konkreta anbud från företag som vill köpa hela folktandvården. Om det nu vore så som oppositionen hävdar – att vi av rent ideologiska skäl vill privatisera offentliga verksamheter – skulle vi då inte ha tackat ja till dessa anbud?

Vad är egentligen det socialdemokratiska alternativet? Vad vill ni göra för att priserna på tandvård ska sjunka? Och hur kommer det sig att det är först nu, när det finns någon som vidtar kraftåtgärder inom tandvården, som ni börjar diskutera tandvården på allvar?

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 329

Kristina Söderlund (s): Ordförande, ledamöter, åhörare! Frågan om tandvård kanske inte får så jättestort utrymme i vår budgetdebatt, men jag tänkte ändå ägna den en stund.

För medborgarna i länet är tandvården en ganska angelägen fråga. Det märkte vi när vi var ute i valrörelsen. Det är precis som Gustav säger: Det är många gånger de höga kostnader som man förknippar med tandvården som är problemet. Det visar också till exempel rapporter från Socialstyrelsen, där var fjärde säger att man undviker att gå till tandvården på grund av höga kostnader.

När jag var ute i valrörelsen hörde jag inte en enda gång att det brast i tillgänglighet, kvalitet eller mångfald. Men det verkar den borgerliga majoriteten tycka. Och man rivstartade faktiskt den här mandatperioden, Gustav, med en översyn av tandvården som enkom skulle leda till nya driftsformer. Det var ju så direktiven var skrivna.

Efter sommaren 2007 fick vi ta del av utredningen, som bland annat sade att Folk tandvården AB var ett välskött bolag när det gäller både ekonomi och kvalitet. Men de borgerliga partierna i allmänna utskottet är av annan åsikt. Man har fattat beslut som påverkar den landstingsfinansierade tandvården, som bland annat är barn- och ungdomstandvården, där vi ska ha bättre konkurrens. Men det råder ju konkurrens på området, alldeles utmärkt konkurrens, och det vet alla som har treåringar hemma.

För områdesansvaret är det svårt att specificera kostnaderna, så frågan är om det är så lämpligt att konkurrensutsätta just det. Dessutom föreslår man att det ska tas fram en modell för avknoppning av tandvården.

I går, Gustav, hade du ett inledningsanförande där du sade: Vi har startat en försiktig avknoppning av folktandvården. Jag tycker för min del att det är en fullständig avlövnings.

Du frågar om vårt förslag. Vi vill utveckla folktandvården. Vi ser framför allt att det handlar om barn- och ungdomstandvården. Vi skulle vilja att ni och vi tillsammans uppvalkade regeringen. Vi föreslår att den avgiftsfria tandvården ska gälla inte fram till 19 år utan fram till 24 år. Vi vet att många fortsätter att studera långt upp i åldrarna och inte tjänar egna pengar när man är 19 år. Det kan vara svårt att betala höga tandvårdskostnader. 40 procent av 19-åringarna uppger också att de inte kommer att besöka tandvården eftersom det är för dyrt.

Men det finns en del saker som vi som sysslar med tandvårdspolitik faktiskt är överens om. Det gäller detta med tandvård efter behov. Inom tandvården har vi något som heter vårdbehovsområden, från 1 till 4. Område 4 består av de delar av länet där de största behoven av tandvård finns, framför allt bland barn och ungdomar. Dessa områden får extra resurser, till exempel genom fluorsköljningsprogrammet. Därefter fördelas det resurser i minskande grad från område 3 ner till område 1, där tandhälsan är god. Dessa vårdområdesbehov utvärderas regelbundet.

Gustav Andersson! Denna kloka inställning tycker jag att du ska ta med dig till dina kompisar i hälso- och sjukvårdsnämnden. Insikten om att vi måste fördela efter behov, efter medborgarnas behov, gäller den bara tandvården? Jag frågar mig: Hur går det egentligen ihop? Det som är rätt på ett område, inom tandvården, är tydligen helt fel när det gäller sjukvården. Jag förstår inte den politiken.

Jag yrkar bifall till det socialdemokratiska budgetförslaget.

Anförande nr 330

Landstingsrådet Andersson (c): Vi diskuterar nu tandvårdsfrågorna. Jag har redan i den tidigare debatten förklarat att jag inte tror att era beräkningar stämmer när det gäller utfallet i vårdvalssystemet.

Beträffande barn- och ungdomstandvården tycker du att vi ska enas om att uppvalkta regeringen för att 23–24-åringar ska få kostnadsfri tandvård. Den tandvårdsscheck som regeringen inför nu, efter alla utredningar och allt prat som har varit under åren, utgår med 600 kronor för dem som är upp till 29 år. Det är väl ungefär vad ett tandvårdsbesök kostar, så jag tror att vi i princip är framme vid det målet.

Jag vidhåller att de förslag om avknoppningar som vi lägger är försiktiga. Vi vet att det inte handlar om väldigt många mottagningar. Det kommer att finnas kvar en folktandvård, och det är bra, eftersom tandvårdsmarknaden ännu inte fungerar.

Samtidigt kommer det nya aktörer, drivna av motiverad personal. Det är mellan-stora aktörer, en ny typ av tandvårdsaktörer som kan utmana folktandvården och den traditionella privata tandvården. Det kommer att vara bra för prisutvecklingen, och det är viktigt, eftersom vi då kan förhindra att tandvården blir en klassfråga.

Anförande nr 331

Kristina Söderlund (s): Gustav Andersson! Jag diskuterar inte beräkningar, utan jag diskuterar principer. Det är stor skillnad på principerna, hur vi ser på tandvård efter behov och hur ni resonerar när det gäller sjukvård efter behov. Det var precis det jag ville påtala.

Anförande nr 332

Lena Cronvall-Morén (m): Ordförande, ledamöter! Det känns som om det är drag under galoscherna inom tandvården den här mandatperioden. Under den förra hade vi väldigt få frågor om tandvård i fullmäktige och en mager debatt i de ärendena. Men nu sjuder det av verksamhet, och vi arbetar och planerar för att åstadkomma förbättringar för länets invånare.

Eftersom så lite tid återstår av hälso- och sjukvårdsdebatten ska jag bara göra två korta nedslag i alliansens budget om frågor som vi kommer att arbeta med nästa år. Det handlar om de äldre och barnen.

För de äldre handlar det om den uppsökande verksamheten. Gustav var inne på den förut. Den har varit igång sju-åtta år men har inte alls nått den omfattning som har önskats i Stockholms län. Framför allt har det varit svårt att nå de gamla med tung omvårdnad som bor i egna boenden. Det har varit jättesvårt att få igång ett bra samarbete med kommunerna, som egentligen är huvudpersonerna, eftersom det inte handlar om tandvård och undersökning i gängse bemärkelse utan snarare handlar om en enkel besiktning och information till vårdpersonalen om hur munhygien ska skötas.

Jag kan inte minnas att det här området tog några kliv framåt under förra mandatperioden. Men nästa år planerar vi både att förbättra incitamentet för leverantörerna att verkligen anstränga sig att nå de gamla i hemmiljö och att genom ett nytt administrativt system försöka få bättre kontroll över vilka som tackar ja eller nej. Vi ska alltså få mer förstahandsinformation för att känna till läget bättre. Det handlar alltså om morot och piska inom detta område. Jag är övertygad om att vi kommer att ta kliv framåt från och med nästa år.

Barnen är egentligen vårt viktigaste område. Vi har glädjande nog sett viss effekt av de satsningar som har gjorts på barn i speciellt utsatta områden: tidig information om rätt kost och tandborstning, fluorlackning, fluorsköljning med mera. Men det finns naturligtvis mycket mer att göra.

Ett exempel jag har är den information som privattandläkarna har kommit med under hösten när det gäller att äta bra mat och sköta sina tänder. Man har vänt sig till dagis och skolgrupper i Kungsängen och givit informationen i form av barnteater, ungefär som när mina egna barn på 80-talet hade tandtrollen Karius och Baktus. De gjorde succé bland den tidens förskolebarn när det gäller både böcker och barnteater.

Alla som liksom jag själv varit på teater med barn eller barnbarn vet att det är en toppenform för inläring, eftersom teater för barn bygger på interaktiv kommunikation. Lust och glädje ska det vara, för då går budskapet hem. Mer sådant som

privattandläkarna har gjort i höst tror jag absolut på inom den förebyggande tandvården för barn.

Jag ska inte hålla på längre än så. Detta var två korta nedslag. Det är med glädje jag yrkar bifall till förslaget till tandvårdsbudget för nästa år.

Anförande nr 333

Lena - Maj Anding (mp): Ordförande, landstingsledamöter! En god tand- och munhälsa är avgörande för en människas totala hälsa. Genom hälsofrämjande, förebyggande och behandlande insatser – gärna i den ordningen och gärna på ett pedagogiskt sätt – vill vi i Miljöpartiet att mun- och tandhälsan ska förbättras.

Därför är det bra att landstinget satsar mycket på förebyggande insatser i samverkan med kommunerna. Det är också bra att mun- och tandhälsan tas upp i hälsosamtal för äldre.

När det gäller barn och ungdomar är det viktigt att stödet och de förebyggande insatserna med fluorsköljningar och liknande fortsätter. Vi vet att läskdrickandet är den enskilt största orsaken till karies, och det dricks mycket läsk i Sverige.

Man har pratat om att tandvården har varit eftersatt när det gäller den uppsökande tandvården. Vi gick från folktandvården, som utförde den tjänsten, till upphandling och hoppades att privata utförare skulle kunna utföra tjänsten bättre. Men vi har sett att det tyvärr inte är så lätt att komma in i de enskilda hemmen.

Man ska inte jämföra äpplen och päron. I den aktuella undersökningen fanns inte samma förutsättningar som vi hade i Stockholm.

Eftersatt tycker jag inte att tandvården har varit, utan vi har gett de resurser som vi har kunnat, och vi har satt upp starka mål. De målen har vi också nått, så pengarna har räckt.

Landstingets ansvar för tandvården gäller finansieringen av barn- och ungdomstandvård samt tandvård för äldre och människor med funktionshinder. För övrig allmäntandvård för vuxna debiteras patienten en avgift. Prissättningen är fri, men folktandvårdens prislista är den som så att säga ska vara normerande för priserna. Den påverkar vilka priser som de privata tandläkarna kan ta ut.

Till skillnad mot privattandläkarna förenar folktandvården affärsmässigheten med ett samhällsansvar. De kan inte säga nej till personer som kommer till dem. Landstinget ska också sträva efter att hålla priserna nere så långt det bara är möjligt.

Kostnaderna för den enskilde är redan i dag alltför höga. Man kan säga att tandhälsan faktiskt är en klassfråga i dag. Därför menar vi i Miljöpartiet att landstinget inte ska ställa något resultatkrav på folktandvården. Vi stöder inte heller den ökning av priserna som andra partier har föreslagit.

Miljöpartiet vill att folktandvården ska kvarstå i landstingets ägo. Vi vill inte bryta upp områdesansvaret i det förebyggande arbetet. Vi vill inte riskera att en A- och B-tandvård utvecklas. Vi vill värna de uppföljningssystem och den unika statistik som vi har kring barnens tandhälsa. Om man bryter upp ansvaret och släpper in flera privata företrädare kanske man riskerar att vi inte har samma goda underlag för att följa upp barnens tandhälsa som vi har i dag. Vi kommer att ta ställning till den frågan vid varje enskild avknoppning.

Folktandvården tycker vi är och har varit framgångsrik, och det vill vi att den ska få fortsätta att vara i framtiden.

Anförande nr 334

Inga-Britt Backlund (kd): Som kanske är bekant har vi kristdemokrater varit tveksamma till nya driftsformer för tandvården, eftersom vi tycker att folktandvården har varit och är en så väl fungerande verksamhet med – som många av oss redan visste – mycket litet intresse för avknoppningar, eftersom man trivs så bra inom folktandvården.

Efter det att Tandvårdsutredningen hade presenterat sina resultat, som för övrigt var bemängda med en del faktafel, var vi fortfarande skeptiska till det förslag som började ta form. Men efter diskussioner och nya skrivningar har det hela landat i ett riktigt hyggligt alliansförslag som vi kan ställa oss bakom.

Ett av målen för den framtida tandvården är att öka konsumenternas makt och göra det möjligt att jämföra priser. Det är naturligtvis bra och nödvändigt.

I en intervju i DN med en företrädare för alliansen för något år sedan framhölls det att, som man sade, tandläkaren inte ska få styra den fortsatta behandlingen själv och automatiskt boka nästa besökstid för patienten. Det låter sig lätt sägas men kanske inte så lätt göras. Det är ju redan nu fritt fram att välja vårdgivare och också att avbryta behandlingen. Prisjämförelser är bra att få fram, men att gå från tandläkare till tandläkare för att hitta den billigaste verkar inte särskilt trevligt för vare sig tandläkare eller patient.

I budgeten framhåller vi att inte bara priserna bör jämföras utan också, som vi skriver, "tandläkarnas kvalitet". Jag tycker nog att det borde ha stått "vårdens kvalitet" – det blir annars en sorts prickning av vårdgivaren, tycker jag.

Naturligtvis är kontroll av kvalitet bra. Det håller vi med om.

Konkurrens är bra och behövs. Folktandvården är, som jag sade, en väl fungerande verksamhet men behöver såväl som den i Stockholm helt dominerande privata vuxentandvården, som utgör 75 procent, genomlysas vad gäller både priser, omhändertagande och kvalitet.

De direktavtal som hittills har slutits med folktandvården tycker vi bör fasas ut och upphöra, men först då nya system för ökad konkurrensneutralitet mellan olika utförare har skapats.

I fråga om personer med varaktigt och omfattande omvårdnadsbehov beslöts det redan 1999 om ett utökat tandvårdsstöd. Inom det området behöver det göras stora förbättringar. Landstinget har en skyldighet att erbjuda uppsökande verksamhet, men knappt 49 procent av de gamla och funktionshindrade har fått besök. Mycket pengar har avsatts för detta men har inte använts. Det rör sig om flera miljoner. Resultatet är således undermåligt.

En tandläkare eller tandhygienist ska göra hembesök, undersöka munhälsan och erbjuda nödvändig tandvård om det behövs samt även ge instruktioner för daglig munvård, främst till personal som sköter omvårdnaden. Munnen glöms oftast bort när man sköter den personliga hygienien. Allra sämst fungerar den uppsökande verksamhet för personer med psykiska funktionshinder som har eget boende. Också äldre med fysiska funktionshinder som bor kvar hemma har verkligen missgynnats.

Som vanligt behövs ett bättre samarbete med kommunerna. Jag tycker personligen att vi i alliansen borde fundera på om reformen från 1999 skulle fungera bättre med en enda huvudman så att byråkratin kunde minskas.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 335

Landstingsrådet *Andersson (c)*: Jag skulle vilja börja med att ta upp tråden där Inga-Britt slutade. Jag tror att vi faktiskt bör fundera på om inte den uppsökande tandvårdsverksamheten bör ha kommunalt huvudmannaskap. Men det är en fråga som vi inte själva råder över.

Jag vill avsluta tandvårdsdebatten med att säga följande.

Även om det finns betydande skillnader mellan majoritet och opposition när det gäller driftsformerna tycker jag att det finns ett starkt gemensamt engagemang över alla partigränser i tandvårdsberedningen för att förbättra verksamheten för de äldre och förbättra den förebyggande tandvården för barn och ungdomar.

Vi har ibland skiljaktig syn när det gäller medlen, men när det gäller målen finns det inom tandvårdsområdet inga stora konflikter, som jag bedömer det, och det tycker jag är glädjande.

Därmed torde debatten vara avslutad.

Patientnämnden

Anförande nr 336

Elisabeth Dingertz (m): Ordförande, ledamöter! Värdeordet "respekt" har vi antagit inom patientnämnden. Vi har en vision om att alla möten och kontakter ska bygga på ömsesidig respekt.

Nämnden ska bidra till kvalitetsutveckling i vården, öka kunskapen om patientnämnden, analysera och följa upp alla klagomål och intensifiera det förebyggande arbetet. Patientnämnden strävar alltid efter en ekonomi i balans och räknar med att klara detta även i fortsättningen.

Införandet av Vårdval Stockholm, som nästan har blivit ett skällsord i budgetdebatten, kommer att innebära stora förändringar, skriver Socialdemokraterna i sin budget. Ja, det kommer att bli stora förändringar – det tror också jag. Och det kanske blir flera anmälningar, vilket inte är så ovanligt när man gör en genomgripande förändring. Man kan dock inte utgå från att en förändring alltid är till det sämre och att ett stort antal patienter riskerar att råka illa ut i det nya systemet.

När ni slog ihop Karolinska sjukhuset och Huddinge sjukhus blev det en topp i antalet ärenden för patientnämnden, men vi klarade ändå budgeten. Nu är vi bättre rustade, eftersom vi fick höjt anslag i budgeten förra året och har anställt ytterligare en person och det dessutom finns medel för en halvtidsanställning i budgeten för 2008.

Att äska pengar bara därför att man antar att patienter kommer att råka illa ut köper jag inte riktigt.

Vad gäller patientsäkerhetsarbetet finns det en beskrivning av att det skulle vara olika krav på de privata vårdgivarna och de offentliga. Den beskrivningen känner

jag inte igen. Återigen detta ord – respekt – som vi arbetar efter. Alla som kontaktar oss ska få samma hjälp.

Det utökade arbetet med patientsäkerhet välkomnas också av patientnämnden. Utvecklingen går mot ett system där man ska fokusera mer på systemfelet i stället för att i första hand kritisera den individ som har gjort fel.

Man pratar om nolltolerans i trafiken. Det kanske är något som vi skulle införa även när det gäller patientsäkerhet.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Ordföranden: Först ett tillrättaläggande: Ordförande i patientnämnden är Lena Apelgren, som representerar Kristdemokraterna. Eftersom hon inte är här i dag talade Elisabeth Dingertz å hennes och majoritetens vägnar.

Anförande nr 337

Barbro Nordgren (s): Ordförande, ledamöter! Elisabeth sade att våra pengar skulle gå till att fler skulle råka ut för en olycka. Nej, så är det naturligtvis inte. Patientnämnden ska arbeta med förebyggande arbete och kvalitetssäkra.

Som Anders sade tidigare är vi lite oroliga för att spåren efter Vårdval Stockholm ska bli djupa och innebära skada för patienterna. Vi vill följa Vårdval Stockholm och lägga resurser på patientnämnden för att kunna följa arbetet och lägga till rätta innan skadan är skedd.

Vi vet i dag inte hur mycket pengar vi lägger på felbehandlingar i vården. I USA vet man. Där läggs ungefär 25–30 procent av budgeten på felbehandlingar, det vill säga ett dåligt bemötande leder till en längre och svårare åtgärd. Därför har patientförsäkringen gått ut med en penna till alla läkare där det står: En patient på din klinik har fått en allvarlig skada. Vi föreslår att ni gör en händelseanalys av skadan om ni inte redan har gjort det. Det finns alltså ett mörkertal här. Från försäkringen får man 10 000 kronor om man gör en sådan anmälan.

Det är alltså oerhört viktigt att patientnämnden får de resurser man behöver för att kunna jobba med det förebyggande arbetet.

Erfarenheten är inte, som Elisabeth sade, att det är enkla ärenden, utan det handlar oftast om komplexa ärenden som gäller bemötande, tillgänglighet, behandling och kanske också en felbehandling innan rätt åtgärd sätts in.

Under de senaste åren har ökningen av ärenden gällt stora förändringar. Vi kan alltså räkna med att antalet anmälningar kommer att öka i anslutning till Vårdval Stockholm.

Av det skälet yrkar vi att patientnämnden får 1 miljon kronor utöver det majoriteteten föreslår och att de pengarna ska användas i ett förebyggande arbete för att följa Vårdval Stockholm och komma patienterna till del och öka vårdkvaliteten.

Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas förslag.

Anförande nr 338

Magda Ayoub (kd): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag sitter inte i patientnämnden längre, men jag har varit ledamot ett år och det var väldigt lärorikt. Jag tyckte att det var väldigt givande att se hur verksamheten i patient-

nämnden fungerade. Många klagomål lämnades in inte för att man ville klaga över sämre sjukvård eller för att man inte kunde hitta en läkare eller vårdcentral eller på grund av felbehandling. Klagomålen gällde i stället bemötandet. Det var skrämmande att få en anmälan om en kvinna som skulle förlösas – och det ska ju vara en glädjestund, men hon möttes av att det var många personer runt omkring henne som var väldigt negativa. Alla gånger handlar klagomålen alltså inte om själva behandlingen eller vården.

Patientnämnden utgör ju då en från vården fristående och opartisk instans som patienten och anhöriga kan vända sig till när det uppstått ett problem. Man ska kunna klaga på allt som kan inträffa i kontakterna med all offentligt finansierad vård inom sjukvården, folk tandvården och privata tandhygienister. Genom sin ärendebehandling bidrar nämnden indirekt till att tillgängligheten i vården förbättras hela tiden, och det ska vi alltid kontrollera.

Förvaltningen har också sagt att antalet patientärenden under den senaste perioden 2003–2007 inte ökat utan varit konstant. Det varierar något upp och ned men det har inte varit väldiga anstormningar utom när landstinget slog ihop Karolinska sjukhuset i Solna med Huddinge sjukhus.

Patientnämndens anslag räcker, som förvaltningen sagt. Att sossarna med flera profeterar om ökat antal anmälning på grund av Vårdval Stockholm och därför vill öka anslaget är ett olyckligt sätt att politisera arbetet i nämnden som är och ska vara fritt från partipiska. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 339

Landstingsrådet **R e i n f e l d t** (m): Fru ordförande! Jag vet inte riktigt hur mycket tid partierna har till förfogande men jag vill avsluta den här debatten med att säga att vi har en god vård i Stockholmsregionen även om det råder tillgänglighetsbrist på flera håll. Detta är något som vi ständigt brottas med. Jag tror att vi i grunden är överens om det, och det är inte det som konflikter gäller. Grundkonflikten handlar om vem som ska bestämma i sjukvården – om det är patienterna och personalen eller om det är politikerna.

I den konflikten har vi i alliansen valt sida. Vi vill och vi arbetar för att inflytandet ska flytta från politiker till patienter. För oss handlar det om att människors val får betydelse – var du än bor och vem du än är.

Jag tror att de som har lyssnat på dagens diskussion har fått klart för sig de olika alternativ som landstingsfullmäktige i dag har att fatta beslut om. Mot ett enat alliansförslag, mot en enad alliansbudget, står tre olika budgetförslag – ett från Socialdemokraterna, ett från Miljöpartiet och ett från Vänsterpartiet.

Av taletiden att döma närmar sig sjukvårdsdebatten sitt slut. Jag vill för egen del rikta ett tack till alla landstingsledamöter som medverkat till en bra diskussion. Många gånger är det meningsskiljaktigheterna och olikheterna och brytningen som för tankegången framåt. Avslutningsvis vill jag naturligtvis yrka bifall till alliansens samtliga att-satser, inklusive den av Lars-Joakim Lundquist reviderade att-satsen om dialysvården samt yrka avslag på samtliga att-satser från de tre oppositionspartierna och tacka för debatten!

Anförande nr 340

Landstingsrådet **L a r s s o n** (s): Även jag vill tacka för en spännande och bra debatt. Politik vore inte politik om vi inte hade olika uppfattningar. När Filippa definierar vad grundkonflikterna handlar om så vill jag säga att jag ser världen på ett helt annat sätt.

För mig handlar grundkonflikten om huruvida sjukvården har tillräckligt mycket pengar eller om det här landstinget har 700 miljoner kronor för mycket, pengar som vi i stället skulle kunna använda till att sänka skatten. Det är grundkonflikten för mig. Det är därför vi har demokrati och olika politiska partier, sedan må väljaren och åhöraren själv döma vem som egentligen har rätt.

Anförande nr 341

Landstingsrådet Rydberg (fp): Jag tycker att vi har haft en väldigt bra sjukvårdsdebatt här i dag. Det har varit en trevligare och bättre samtalston än den som vi hade i går, och jag tycker att talarna har bemödat sig att tala om det som hjärtat är fullt av och lyft fram sitt eget partis olika delar av budgeten. Men i en sådan debatt som den som vi har haft i dag så är det skillnaderna mellan förslagen som står i centrum, och den oinvidige kan ju tro att vi inte är eniga om någonting alls, men det finns en väldigt bred samsyn om att vi ska ha en gemensam finansiering trots att några här i talarstolen har försökt påstå att så inte är fallet.

Den stora frågan i dag har varit vårdvalet, och det tycker jag är bra för detta är ju en av de största patientreformerna. Det har varit belysande att partierna har luftat sina olika argument. Vi har väl inte övertygat varandra över blockgränserna, men vi vet var skiljelinjerna går. Det är också bra att ge tydliga alternativ och om ett är kommer vi säkert att vara tillbaka och ha en preliminär bild av effekterna.

Debatten om vårdköer, som vi inledde dagen med, har också visat att vi alla vill väl men vi har lite olika metoder. Vi i alliansen visar vår modell med mångfald och tydligare patienträttigheter och ökad patientinformation så att patienten får en betydligt större makt i systemet.

Jag vill med detta tacka för debatten och yrka bifall till alliansens budgetförslag!

Landstingsstyrelsen/finansiering

Anförande nr 342

Landstingsrådet Heister (m): Herr ordförande! Debatten börjar lida mot sitt slut och nu är det så i någon mening att det som återstår till viss del blir en sammanfattning av det som förevarit men det handlar också en hel del om det ansvarsområde som ligger under landstingsstyrelsen. Jag ska beröra några saker, och Jan Olof Sundström kommer att beröra den del som handlar om ägarstyrning och den hanteringsordning och den styrningsstrategi som vi sjösätter från och med nästa år när det gäller akutsjukhusen.

Låt mig inledningsvis påminna om att vi för ett år sedan deklarerade att 2007 skulle bli ett viktigt omställningsår. Det handlar om att gå igenom alla verksamheter, göra ordentliga genomlysningar för att se till att vi använder skattebetalarnas pengar på allra bästa sätt. I det arbetet har också ingått att gå igenom byråkrati och administration, att studera om vi kan göra vår egen förvaltning mer effektiv och göra den mer anpassad till det ansvarsområde som landstingsstyrelses förvaltning har. Vi har under det här året också kunnat göra en rejäl bantning av den centrala förvaltningen och den centrala byråkratin. Det är en viktig del i att se till att vi kan satsa på våra viktiga kärnområden sjukvård och kollektivtrafik. Det är med glädje jag kan se att vi nu i budgeten har lagt uppdrag på övriga förvaltningar att gå igenom verksamheten. Det är ju ändå så att man hela tiden måste se till att man har den kostym som behövs, men kostymen ska inte vara större än nödvändigt. Det arbetet kommer vi att fortsätta med.

Vi har också ägnat väldigt mycket tid åt ett oerhört viktigt område, ett område som verkligen har att göra med att vår kärnuppgift, sjukvården, kan fungera väl. Jag talar om hela det IT-stöd som vi måste få på plats just för att sjukvården ska ha bättre förutsättningar att klara av sitt uppdrag än vad den hitintills har haft. Det handlar också om att stärka patientsäkerheten genom en gemensam värddokumentation och jag måste säga att jag vissa stunder har blivit rätt upprörd när jag har sett på vilket sätt det arbetet har bedrivits de senaste åren. Det har egentligen inte funnits någon övergripande strategi, den förra ledningen har låtit pengarna rinna ut utan någon kontroll. Jag kan inte förstå varför den tidigare majoriteten inte gjort någonting.

Ibland har jag funderat över om det tidigare finanslandstingsrådet inte vågat ställa frågan om hur det står till med IT-frågorna och den gemensamma värddokumentationen. Jag ställer denna fråga också mot bakgrund av att Socialdemokraterna i sina budgetdirektiv i våras trodde att man kunde införa den gemensamma värddokumentationen i verksamheten från och med den 1 januari. Hade vi hade gjort det, om fullmäktige hade följt Socialdemokraternas ställningstagande från i våras så hade gemensam värddokumentation varit ett dött begrepp i dag, för det fanns ingen ute i verksamheterna som ville ta emot projektet eftersom det inte kunde fylla den funktion som den var avsedd att fylla.

Vi har under det här året ägnat väldigt mycket tid åt detta, och vi kommer att utveckla IT-strategin och se till att vi får ordning på den gemensamma värddokumentationen. Detta kommer att ta tid, och vi har nu sett att vi har haft fyra i princip förlorade år i det här avseendet. Vi kommer också att se till att vi får ekonomisk kontroll genom att vi har tydliga delmål och genom att vi får avstampningspunkter. Hela strategin bakom detta handlar om att verkligen se till att vi får en väl fungerande värddokumentation, alltså det som var visionen – en patient, en journal.

Jag är alltså väldigt ledsen över det som har skett under de senaste åren, det innebär att vi har förlorat pengar och att vi också har förlorat respekt ute i verksamheterna för ett sådant här viktigt projekt som ett väl fungerande IT-stöd för verksamheterna utgör. Vi i alliansen har sagt att vi nu verkligen måste se till att man jobbar aktivt med de här frågorna, och det gör också förvaltningen nu.

Jag känner stor förtröstan inför det arbete som nu bedrivs. Problemet är att vi har förlorat pengar och vi har förlorat tid. Vi har respekt för det centrala arbetet med IT-frågorna, men varför gjorde ni i den tidigare majoriteten ingenting åt detta?

När det gäller akutsjukhusen har vi gjort ordentliga genomlysningar. Grunden till det har ju varit att vi vill skapa bättre förutsättningar för akutsjukhusen att kunna klara av sitt uppdrag, sitt viktiga sjukvårdsuppdrag. Det är det som gör att vi nu lägger en ny styrstrategi. Jag ska inte säga mer om detta, men det är en viktig del i att se till att akutsjukvården klarar sitt uppdrag, att se till att vi får vård för pengarna men också ge utrymme för en väl fungerande verksamhet ute på akutsjukhusen. All den personal som gör ett fantastiskt arbete måste ju också få de verktyg som krävs för att de ska kunna utveckla sin verksamhet. Det är hela tanken med den nya styrstrategi som vi nu lägger.

Sedan vill jag kommentera ett yrkande från Socialdemokraterna. De vill att vi ska uppvakta regeringen med en begäran om att Södertörns högskola får universitetsstatus. Låt mig säga att detta kan låta jättebra, och jag är den första tillskyndaren av stärkandet av Södertörns högskolas ställning. De gör ett fantastiskt arbete och Dan Brännström, som varit utredare i den så kallade resursutredningen, har också konstaterat att Södertörns högskola är unik och att den inte kan behandlas som andra högskolor utan har en särställning. Men att nu, när Dan Brännström precis har lagt sitt utredningsförslag, komma och uppvakta med en

begäran om att Södertörns högskola ska få universitetsstatus kommer inte att leda till något.

Därför är det mycket bättre att som alliansen gör ge Södertörns högskola möjlighet att vara med i det viktiga arbete som handlar om centrum för teknik, medicin och hälsa. På nästa sammanträde med landstingsstyrelse kommer vi att fatta beslut om att satsa 2 miljoner som möjliggör för högskolan att tillsammans med KI, KTH och Stockholms universitet vara med i det viktiga arbetet.

Sedan ska vi göra vår del som handlar om att stödja den strategi som högskolan själv har valt med utgångspunkt i Brännströms utredning, det vill säga kvaliteten ska vara utgångspunkt för att man kan gå från högskola till universitet. Vi ska först jobba för att få masterrättigheter och efter det ska vi också jobba för att få examensrättigheter för vissa profiler. Och i det fallet är Södertörns högskola redan i dag väldigt långt framme. När man sedan har klarat av det så är man också rustad för att gå från att vara högskola till universitet.

När vi nu yrkar avslag på den föreslagna att-satsen så handlar det inte om att vi inte vill stödja Södertörns högskola i deras arbete. Tvärtom satsar vi pengar för att de ska kunna vara med i ett samarbete med universiteten i vår region, och vi kommer att stödja dem i den strategi som högskolan själv har valt.

Därmed, herr ordförande, yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget och de yrkanden som vi har lagt på bordet och samtidigt yrkar jag avslag på Socialdemokraternas, Vänsterns och Miljöpartiets samtliga förslag!

Anförande nr 343

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Vi närmar oss slutet på debatten och jag tänkte ta upp en av de frågor som hör till de allra viktigaste och jag tänkte beröra den ur landstingsstyrelsens perspektiv. Det handlar om personalen. Det handlar i yttersta mening om ledning och styrning men också om uppskattning och respekt. Precis som finanslandstingsrådet talar om respekt så handlar det i allra högsta grad om respekt även på det här området.

Det är nämligen så att för första gången någonsin under den tid som jag kan överblicka rekommenderar fyra fackliga organisationer avslag på landstingsstyrelsens förslag till budget. Bekom denna unikt fräna kritiken står Vårdförbundet, Kommunal, Lärarförbundet och SKTF.

Personalorganisationernas avslagsrekommendation innebär ett mycket klart underbetyg för Moderaterna och deras allierade eftersom kritiken gäller brist på dialog, brist på information, brist på samverkan och kritik i sak.

De fackliga organisationerna konstaterar att den satsning som den moderatledda majoriteten försöker ge sken av är ren och skär bluff. I stället riskerar budgeten, menar man från de fackliga organisationernas sida, att leda till färre medarbetare i vården. Personalens företrädare vänder sig också mycket starkt emot tilltaget att lägga ned närakuterna.

Personalorganisationerna ger även en tydlig bild av konsekvenserna av införandet av Vårdval Stockholm: Vi ser redan nu stora negativa konsekvenser för medlemmar inom primärvården, undersköterskor, läkarsekreterare, sjuksköterskor varslas om uppsägning, skriver de.

Det som emellertid oroar personalorganisationerna allra mest är att majoritetens fokus helt ligger på avknoppning och privatisering. Väldigt lite kraft och energi ägnar majoriteten åt utveckling för vår egen personal, våra egna medarbetare. Det går dessvärre bara att instämma i den unikt fräna kritiken.

Privata vårdföretag bjuds nu in att plocka russinen ur kakan via den så kallade utmaningsrätten. Inte ens akutsjukhusen är fredade, trots vallöften om annat. Avknoppningarna återföljs av generösa ekonomiska stöd och all tänkbar hjälp. Om medarbetarna däremot hellre vill fortsätta i landstingets egen regi så erbjuds ingenting. Det brukar heta att avknoppning innebär att personalen tar över, men det betyder numera egentligen att en liten del av personalen tar över, inte sällan är det en eller ett par läkare som blir nya ägare och anställer resten av personalen. De som inte vill eller inte får följa med ges i stället pension eller avgångsvederlag från landstinget.

De avknoppningar som nu genomförs kommer att resultera i företag med få ägare. Inga kooperativ kommer att bildas, inte heller ideella alternativ av icke vinstdrivande slag. Vårt alternativ drar en gräns för de privata vinstintressena vid världens tunga infrastruktur, men för övrig vård kan privata alternativ i kompletterande utsträckning upphandlas efter genomarbetade kvalitets- och behovsanalyser. Avknoppning, om och när sådan ska förekomma, bör i vårt landsting från och med 2007 förbehållas kooperativa och ideella vårdformer för mångfaldens skull, och gärna alternativ där hela vårdpersonalen ingår som nya ägare.

Fyra tunga fackliga organisationer underkänner den budget som Moderaterna och deras allierade har lagt fram. Detta är inte konstigt med tanke på att all fokus ensidigt läggs på privatisering och inga möjligheter till utveckling anges för landstingets egen personal. Lyssna på personalens egna företrädare, visa respekt!
Anförande nr 344

Landstingsrådet Heister (m): Herr ordförande! Jag ska ge ett kort exempel som svar på Ingela Nylund Watz angrepp på alliansens budgetförslag. Hon låter påskina att vi inte anstränger oss för landstingets medarbetare. Om det är några som har farit illa de senaste åren så är det landstingets medarbetare, framför allt de som jobbar på våra stora akutsjukhus. Det var bara något år sedan som sju av tio medarbetare vid Karolinska Universitetssjukhuset inte kunde rekommendera sin arbetsplats till någon annan.

I Socialdemokraternas budgetförslag finns inte en enda rad om deras förslag för att utveckla verksamheten vid akutsjukhusen!

Jag vill ge en eloge till Miljöpartiet som ändå har resonerat om hur de vill förbättra förutsättningarna vid akutsjukhusen i linje med det som vi i alliansen har föreslagit.

Den styrstrategi som vi lägger i vårt budgetförslag handlar just om att ge medarbetarna och ledningen för sjukhusen den verktygslåda som gör att de kan ha gott samvete och känna stolthet över det arbete de utför och vara stolta över och trivas på den arbetsplats som de arbetar på. Det är själva grunden för det arbete som vi i alliansen gör för att förbättra förutsättningarna för personalen. Från Socialdemokraterna och Ingela Nylund Watz finns inte ett ord om detta. De resonerar i stället: vi gör som vi alltid har gjort då blir det som det alltid har blivit. Därför är det inte roligt att arbeta på akutsjukhusen, och det vill vi i alliansen ändra på.

Anförande nr 345

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Jag ber personalorganisationerna att särskilt notera att jag inför fullmäktige har framfört kritiken och att finanslandstingsrådet har valt att inte kommentera den.

Jag vill påpeka att den här kritiken från de fyra fackliga organisationerna, som är så unik att den till och med innebär att man rekommenderar fullmäktige att avslå budgetförslaget med hänvisning till att ledningen inte ens har respekterat MBL-reglerna, åtminstone förtjänar finanslandstingsrådets kommentar.

Anförande nr 346

Landstingsrådet Heister (m): För att det ska stå helt klart för fullmäktige, så att ingen ska känna oro i den delen, vill jag framhålla att vi inte har brutit mot MBL-reglerna!

Anförande nr 347

Landstingsrådet Rydberg (fp): Ordförande, ledamöter! Jag var väl ute lite tidigt när jag för en halvtimme sedan tackade för att vi hade haft en väldigt trevlig debatt, en konstruktiv debatt i dag. Jag tycker att vi har haft en konstruktiv debatt i dag, men nu blev det ett återfall i det grälsjuka, i det tråkiga sättet att debattera. Vi fick ju ett väldigt tydligt besked i alla fall, och det är att det på sina håll råder stopp för nytänkande.

Den omprövning som Ingela Nylund Watz rekommenderar andra kanske borde börja hos henne själv, men den frågan får du väl ta med dig hem och reflektera över, Ingela.

Vi förde i går en diskussion under rubriken Regionplanenämnden och även under den allmänpolitiska debatten om regionsamarbetet. Det har lagts yrkanden om det. Vi i Folkpartiet har en tydligt deklarerad uppfattning som är att vi tror på

regioner som byggs utifrån lokala förhållanden. Vi har goda möjligheter att öka tillväxten här i vår region i Mälardalen om vi samarbetar intensivare med våra grannlän. Vi är beredda att ge och ta i en diskussion med grannlänerna. Vi i Folkpartiet i Mälardalen har internt ägnat oss åt en del diskussioner som vi hoppas att vi ska få fort sätta tillsammans med de andra länen och de andra partierna.

Jag yrkar därför bifall till alliansens förslag som bygger på det yttrande som vi i landstingsstyrelsen tillsammans lämnade över ansvarskommitténs utredning!

Jag vill kommentera det som Chris Heister säger om den gemensamma vårdokumentationen och vår IT-strategi som uppenbarligen har gått i väldigt fel riktning. Uppenbarligen har vi inte haft kunskap om att det inte levererat det som vi trodde det skulle leverera. Vi har ärligt talat kastat bort en massa pengar. Vi har ännu inte fått tillräckligt användbara system för att ge verksamhetsnytta för vårdpersonalen och därmed också patientsäkerhet.

Nu krävs det en omstart som innebär att vi måste få vårdpersonalens förtroende för att de kommer att ha nytta av detta system i sin vardag. Jag vill med kraft understödja Chris Heisters förslag att vi nu ska utarbeta en ny IT-strategi och börja om arbetet, använda det som är användbart men inte bygga en Porsche när vi egentligen behöver en Folka-buss, så att säga, för att ta oss fram i informationsteknologin.

Jag vill också kommentera det faktum att vi under år 2008 kommer att intensifiera samtalen med Karolinska Institutet för att fortsätta den inriktning som vi har om att bilda Karolinska Folkhälsoakademien. Om det görs på ett bra sätt så tror jag att det kan öka förutsättningarna för att vi får till stånd en folkhälsoforskning med högre status och att vi också kan få stöd för att föra ut vetenskap om vad som är effektiva metoder i vården. Detta måste samtidigt ske på ett sådant sätt att vi i landstinget kan få det fortsatta stöd som vi behöver till både hälso- och sjukvårdsnämnden och till våra olika vårdproducenter, både dem som är verk samma i offentligt drift och dem som arbetar för privata utförare, i frågor om metodstöd.

Jag känner mig rätt så lugn eftersom de fortsatta samtalen kommer att innebära att vi i avtal kan klargöra att vi får den här nyttan, för då kommer folkhälsoområdet också att få ett ytterligare lyft inom både Karolinska Institutet och här i landstinget. Med detta yrkar jag bifall till alliansens förslag i landstingsstyrelsen!

Anförande nr 348

H å k a n J ö r n e h e d (v): Ordförande! Nu har inte vi någon tid kvar. Hade vi haft det så hade jag hållit ett långt och klokt inlägg om personalen. Jag kommer att lämna över det till Maria Wallhager skriftligt, så kan hon fundera på vad jag skulle sagt.

Jag ska göra det jättekort och säga så här: Utan personal inget landsting. I dag verkar personalfrågorna mest handla om omställningsåtgärder. Personalfrågorna drunknar i ägarfrågor och sjukhusekonomin. Ni gör allt för att personalen ska lämna oss. Ni fattar beslut som ofta tvingar personalen att lämna landstinget. Personalen blir utmanad, uppmanad, en vara på auktion.

Vi i Vänsterpartiet vill att personalen ska vara kvar i Stockholms läns landsting. Vi vill att Stockholms läns landsting ska vara en attraktiv arbetsgivare. Personalen ska känna stolthet. Det ska vara statusfyllt att arbeta inom Stockholms läns landsting, och det ska vara roligt!

Därmed yrkar jag bifall till Vänsterpartiets budget. Hej då!

Anförande nr 349

V i v i a n n G u n n a r s s o n (mp): Ordförande, ledamöter! I Miljöpartiets budget gör vi en mer realistisk kompensation för pris- och löneökningar, 200 kronor mer än vad alliansen gör. Därmed slipper värden det generella sparbetinget på 2 procent som ligger i alliansbudgeten.

Vår budget omfattar 552 miljoner kronor mer i sjukvården och 227 miljoner mer på klimatrelaterad verksamhet. I dag har värden diskuterats ingående, och trafiken har diskuterats i går, så jag koncentrerar mig nu på en lite övergripande inriktningar i stället.

Miljöpartiet vill sätta höga, realistiska mål för hela länet. Vi vill att hela länet ska vara fossilbränslefritt 2030 och att landstinget ska vara det 2015. Vi vill inrätta en klimatfond på 100 miljoner kronor för oförutsedda klimatrelaterade händelser. Vi vill att utsläppen av kemikalier och läkemedelsrester stoppas och vi vill servera ekologisk mat i våra verksamheter.

Vi har utöver alliansens budget lagt 16 miljoner kronor på landstingsstyrelsens verksamheter. Det handlar om förstärkningar av klimatkommunikationen, ett förstärkt klimatkansli med energistrateg och klimatstrateg och utökade projektmedel för vatten- och kemikalieprojekt. Det är viktiga åtgärder för att komma till rätta med klimatförstörelsen och gå mot ett mer hållbart samhälle.

Vi anser också att landstinget absolut ska fortsätta med projekt med kortare arbetstid. Vårt mål är att arbetstiden för alla kortas. I budgeten föreslår vi dock ett uppdrag att utreda förutsättningarna för kortare arbetstid för medarbetare med fysiskt och psykiskt tungt arbete och att det inledningsvis blir 35 timmar i veckan före 2010.

Landstingets ekonomi ska inte bara vara i balans årligen, den ska också vara långsiktigt hållbar. Därför anser vi att avsättningar ska göras återkommande för investeringar och pensioner och att jättestor projekt som Nya Karolinska och IT-verksamheten, bland annat Vårddataprojektet som har gått i haveri, måste uppföljas och omprövas hela tiden så att vi inte plötsligt hamnar i en ekonomi som haverear på grund av att projekten skenar.

När det gäller Nya Karolinska är det därför av stor vikt att vi snarast beskriver följdverkningar för övriga akutsjukhus och primärvården. Det kan bli en dubbel effekt för de verksamheterna när man ändrar.

Vi fick här några goda ord från Chris Heister om hur vi ser på styrstrategin för akutsjukhusen, men jag måste säga att jag tycker det är jätteviktigt att man faktiskt respekterar personalorganisationernas synpunkter, och jag skulle önska att vi kunde ta upp det här på något sätt och diskutera med personalorganisationerna hur vi ska gå vidare. Det får inte vara så att personalen har en otroligt negativ inställning till det vi arbetar med, för då kommer vi inte att få något bra resultat.

När det gäller upphandling är det så att landstinget är en av de absolut största i länet, kanske i hela Sverige. Vi upphandlar för miljarder varje år, och därför är upphandling ett viktigt instrument för att genomföra beslut och för att driva utvecklingen inom landstinget mot ett hållbart samhälle. Genom att ställa hårda krav när det gäller sociala frågor, etik och miljö kan landstinget driva på utvecklingen mot hållbar produktion och hållbara produkter och tjänster.

Tillsammans med Västra Götaland och Region Skåne ska landstinget nu ställa gemensamma krav på socialt ansvar inom upphandlingsområdet. Såväl juridiska bedömningar som bedömningar från Sveriges Kommuner och landsting, senast på deras kongress för några veckor sedan, visar att det är fullt möjligt att ställa etiska krav vid offentlig upphandling och att den åtgärden harmoniserar mycket väl med nya EU-regler för offentlig upphandling. Skåne-regionen och Västra Götaland har redan beslutat hur de ska gå till väga för att få igenom det här, och vi anser att Stockholms läns landsting nu måste ta sitt ansvar på allvar och följa deras exempel och utarbeta riktlinjer för landstinget som kan följas från och med den 1 januari 2008.

Att leverantörerna följer de krav landstinget ställer ska följas upp genom att vi kontrollerar leverantörerna. Det är särskilt viktigt att ILO:s kärnkonventioner och FN:s barnkonvention följs. Inga varor som tillverkas av barnarbetare eller i oacceptabla arbetsmiljöer ska köpas in. Vi anser också att antidiskrimineringklausuler ska finnas med i alla offentliga upphandlingar och att yttrande- och meddelarfriheten i fortsättningen ska skrivas in i alla avtal. I dag ställs det ju redan miljökrav i vissa upphandlingar, men de instrument som redan finns kunde faktiskt användas mera effektivt och aktivt och genomgående utökas med etiska krav.

Genom upphandlingsinstrumentet ska landstinget driva på en utveckling mot en marknad med mer ekologiska varor, närproducerad och ej genmodifierad mat. Det är jätteviktigt att fortsatt ställa krav på att bland annat hygienprodukter och rengöringsmedel inte är testade på djur – eller människor, förstås!

Till det här avsnittet hör två motioner, skrivna av mig och Åke Askensten. De visar vikten av att vi nu förbereder oss för en inriktning som i mycket större utsträckning än hittills tar hänsyn till energiförbrukningen och de därav följande klimatförändringarna och i sin tur dessas följder i form av katastrofer. Det måste vi göra nu, omedelbart. Därför tycker jag att det är jätteviktigt att ni tänker efter om inte ni andra också ska ta och bifalla de här motionerna. Larmrapporter, seminarier, debatter och tv-program handlar i mycket större utsträckning i dag än vi någonsin har sett om det här ämnet, och det är någonting som vi alla måste ta hänsyn till, så jag uppmanar er att försöka bifalla motionerna. Som Expressen skrev i går på ledarsidan under rubriken Gröna vägen enda vägen: "Ju fler länder som röstar grönt, desto mer absurda kommer fossilmisbrukarna att te sig." Gör därför som vi i Miljöpartiet och rösta bifall till motionerna!

Därmed yrkar jag bifall till Miljöpartiet de grönas budget när det gäller landstingsstyrelsen och bifall till tre av Vänsterns att-satser: att landstinget vid upphandlingar ska ställa tydliga krav på kompetensutveckling, samverkan under kollektivavtalsliknande villkor, EU-arbetsdirektiv, meddelarfrihet och antidiskrimineringklausuler, att verksamheternas mångfalds-, jämställdhets- och HBT-arbete ska följas upp i delårsbokslut och återrapporteras samt att uppdra åt landstingsstyrelsen att ta fram en långsiktigt hiv-strategi för Stockholms läns landsting i samverkan med intresseorganisationerna och producenterna.

Anförande nr 350

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! Jag ska försöka ägna mig åt det som ligger bakom förkortningen för det utskott jag är ordförande i, FoUU, i den ordningen, och börjar med forskningen.

Vi har ju en oerhört fin mångårig tradition här i landstinget att ha ett djupt, nära och utvecklande nära samarbete med Karolinska Institutet. Det här tycker jag har fått nytt liv sedan några år tillbaka. Jag kan inte säga exakt när det inträffade, men det är nytt liv i samverkan, och det bådär väldigt gott. Det är nödvändigt, det är angeläget och det är ett starkt behov att så får ske.

Det finns många exempel, men låt mig nämna ett – jag tror att jag har nämnt om det tidigare. Det område som kanske berör oss mest eller är oss närmast, förutom medicinsk forskning, är att vi numera har en gemensam utbildningsstyrelse. Vi är ju KI:s största avnämare av utbildad läkare och annan personal, sjuksköterskor, sjukgymnaster och allt vad man nu utbildar, och därför är det av största vikt att vi får vara med redan under planeringstiden för den utbildningen. Jag återkommer till Nya Karolinska och KI:s roll i det sammanhanget.

Vi måste också, mer än vi har gjort hittills även om det finns gott om fina initiativ, medverka tillsammans med högskolor och universitet om att också få forskningen att praktiskt nyttjas på många olika sätt. Jag ska också här ta ett exempel; Chris Heister nämnde det som förkortas CTMH, Centrum för teknik i medicin och hälsa, som numera står på egna ben som du nämnde vid invigningen i förra veckan och har flyttat hemifrån till egen bostad. Man har alltså egna kontor på Alfred Nobels allé 10 i Flemingsberg sedan någon vecka tillbaka. Här samverkar Stockholms läns landsting med Karolinska Institutet och Kungliga tekniska högskolan för att finna vägar att kommersialisera framtidens medicin- och hälsoteknik. Jag hade också förmånen att få vara med på ett seminarium några timmar innan själva invigningen, och jag måste säga att jag imponeras av det oerhört breda och djupa engagemang som finns från näringslivet, KTH och KI, där vi får vara med och bidra. Det finns många mycket spännande exempel på framgångar, men det finns också exempel som visar att Sverige som forsknings- och utvecklingsnation har sett till att ambitiösa forskningsföretag har fått lov att flytta verksamheten utomlands därför att vi inte erbjuder de villkor som behövs. Det här är värt att tänka på, och vi ska se till att det blir en ändring.

Det är värt att notera att det efter vår budgetdebatt för snart ett år sedan faktiskt händer en del på äldreforskningsområdet. Under hösten har två forskningsenheter invigts på norra sidan om stan – det må ursäktas att det var där det började, men vi börjar där initiativen kommer ifrån – där landstinget i nära samarbete med kommunerna i områdena nu kan inspirera för forskning och nyttja forskningsresultat.

Så till utbildning, innan jag kommer in på utvecklingsfrågorna. Jag tror det var Carl-Anders Ifvarsson som tidigare i dag påminde om att vi i alliansens budget nu tillför 30 nya miljoner till ST-verksamheten, alltså specialistläkarutbildningen. Vi har två starka önskemål, att det ska bli fler utbildningsplatser inom allmänmedicin och psykiatri. Självfallet är det här ett viktigt tillskott, eftersom det har stått stilla ett antal år utan några egentliga motiv. Det har varit mycket prat om satsningar, men det har aldrig blivit några. Nu bär det till, när det är borgerlig ledning av landstinget igen, det är väldigt tydligt, och vi hoppas kunna utveckla det ytterligare för år som kommer.

Nya Karolinska Solna är arbetsnamnet på en av de största satsningar det här landstinget har varit med om någonsin – möjligen kan det komma att mäta sig med Huddinge, men utmaningen är större på många sätt därför att den medicinsktekniska utvecklingen har gått så mycket längre än den hade gjort för 35–40

är sedan. Huddinge var ett framtidssjukhus. Det var byggt med den flexibilitet och annat som vi talar om i Nya Karolinska vilket har gjort det möjligt att under de här åren medverka i en hälso- och sjukvårdsutveckling som är ett av Sveriges främsta kännetecken på det här området. Men nu ligger tomten i Solna, på gränsen till Stockholm, och väldigt nära Karolinska Institutet.

När vi ses här i fullmäktige igen om två veckor, den 11 december, så kommer vi att inleda med en aktuell information om var byggprojektet befinner sig. Så småningom, i januari månad, tas frågan upp för beslut i landstingsstyrelsen och den 12 februari här i fullmäktige, och då går projektet över i ett genomförande, om det blir som jag önskar och som har varit vår hela inriktning, med den första attsatsen om att bygget ska bli av. Här hälsas alla välkomna – alla som vill tänka nytt. Ni som bara vill tänka gammalt kan nog ägna er åt något annat, därför att det här är någonting så radikalt annorlunda och något som kommer att behöva reformera inte bara hälso- och sjukvården utan hela vårt tänkande. Jag är övertygad om, eftersom vi har varit alldeles eniga politiskt, att vi ska kunna vara det också framöver och finna former för både utförande, innehåll, konsekvenser för hälso- och sjukvården i länet, finansiering och vilken organisation vi ska ha för arbetet från det att fullmäktige har tagit sitt beslut i februari fram till dess att det är invigningsdags. Alla är välkomna som vill och vågar tänka nytt och tänka framåt. Mer om det när vi ses här i fullmäktige nästa gång. Då ska ni få mer information.

På tisdag nästa vecka är frågan uppe i FoUU-utskottet, men där kommer det inte att tas några detaljbeslut enligt tjänsteutlåtandet, av det skälet att vi behöver drygt en månad till innan landstingsstyrelsens handlingar är färdiga till politiska överväganden, som rör många av de ingående att-satserna – inte alla, men en del av dem – som är av sådan betydelse och angelägenhet att vi bör i konstruktiva överläggningar söka samförstånd till alla delar, så att det när vi är framme i februari blir ett klubbslag och inga reservationer. Låt mig i varje fall ha den visionen ända fram till det klubbslaget!

Bifall till landstingsstyrelsens förslag, föga överraskande men ändå!

Anförande nr 351

Landstingsrådet **N y l u n d W a t z** (s): Stig, jag är beredd att understryka det allra mesta du sade om vikten av att vi har ett bra arbete när det handlar om utvecklingen av Nya Karolinska sjukhuset. Jag vill också för egen del uttala att jag är väldigt angelägen om att den här processen vårdas väl. Det kan inte vara någon hemlighet för någon i lokalen att det finns många utomstående aktörer som med intresse och spänning följer det arbete vi lägger ner, och därför finns det särskild anledning att vårda processen noga.

Anförande nr 352

Landstingsrådet **A n d e r s s o n** (c): Herr ordförande, fullmäktige! FN-organet UNDP har precis presenterat sin klimatrapport. Det är ingen solskenshistoria direkt, snarare en skräckroman som man önskar vore science fiction – men det här är verkligheten!

Klimatkatastrofer har så här långt under 2000-talet drabbat 262 miljoner människor, 98 procent av dem i utvecklingsländer. 262 miljoner människor bara under de senaste sju åren!

Rapporten slår även fast att den globala temperaturökningen måste stanna vid maximalt 2 grader. En ökning på mellan 3 och 4 grader av den globala temperaturen skulle tvinga 340 miljoner människor på flykt undan översvämningar,

minska matproduktionen på grund av torka och beröva så många som 1,8 miljarder människor tillgång till dricksvatten på grund av glaciärsmältning.

I vårt land kan en konsekvens av klimatförändringarna bli nya hälsoproblem och effekter av extrem väderlek och översvämningar, men mest hotas vi nog av störningar av den globala säkerheten och den globala ekonomin.

Miljöfrågan angår oss alla. Ingen kan göra allt, men alla kan göra något, och ingen kan passivt se på när havsnivåerna höjs, torkan breder ut sig och antalet klimatflyktingar ökar.

Vi i alliansen satsar nästan 1,2 miljarder kronor de kommande tre åren på nya investeringar för att minska landstingets direkta utsläpp av koldioxid med nästan 40 procent, från 160 000 ton år 2007 till 100 000 ton år 2010. Det innebär att landstinget för egen del redan 2010 beräknas klara det nationella målet att minska utsläppen med 30 procent till 2020. Stockholms läns landsting är ett av de landsting som kommit längst i arbetet med att minska utsläppen av växthusgaser, och vi tänker fortsätta att bära den ledartröjan även i fortsättningen.

Den viktigaste åtgärden är att bygga ut kollektivtrafiken och göra den mer tillförlitlig och miljövänlig. Genom att byta ut dieselbussar mot bussar som drivs av etanol och biogas samt genom att investera i spårtrafiken minskar vi klimatpåverkan. Under 2008 tas 120 nya miljöbussar i drift, vilket minskar dieselanvändningen med 4,5 miljoner liter. Det motsvarar 12 600 ton i koldioxidutsläpp. Vid en normal förlossning med lustgas släpps det ut växthusgaser som motsvarar utsläppen för en bilresa Stockholm–Hamburg. Under de kommande åren byggs förlossningsavdelningarna på Södersjukhuset och Danderyds sjukhus om, och i samband med det installeras anläggningar för uppsamling och destruktion av lustgas. En sådan anläggning finns redan på Karolinska universitetssjukhuset. En halvering av lustgasutsläppen på SöS och Danderyd skulle medföra en utsläppsminskning på 7 000–8 000 kilo lustgas, vilket motsvarar 2 000–3 000 ton koldioxid.

Jag vill säga här att många av de förslag som från Miljöpartiet ställs till landstingsfullmäktige faktiskt är bra, och jag tycker att när det gäller frågan om utsläppsmål för landstinget och för länet är det förslag som vi ska ta med oss i RUFs-arbetet. Jag kommer inte att yrka bifall till dem här, därför att jag tror att de behöver beredas mer och sättas in i sitt sammanhang, men den inriktning som finns i förslaget tycker jag är riktig.

Landstingets miljöprogram Miljösteg 5 är ett föredöme vad gäller långsiktigt miljöarbete. Men det räcker inte att med jämna mellanrum sätta upp miljömål och sträva efter att nå dem, vi måste ständigt möta de nya utmaningar som dyker upp under tiden.

Tillsammans med Stockholms stad driver vi nu en informationskampanj om dubbdäck, som ju är en av de viktigaste orsakerna till partiklar i stadsmiljön, som bidrar till hälsoproblem för bland andra barn och gamla. I årets budget ger vi ett tydligt uppdrag till alla landstingets förvaltningar och bolag att minska användningen av dubbdäck och förbjuda inköp av däck med cancerframkallande HAP-oljor.

Vi pekar ut – och där noterar jag att Miljöpartiet håller med oss i alliansen – utsläpp av läkemedelsrester i Mälaren och andra viktiga vattenkällor som nästa viktiga miljöutmaning. Om reningen av dricksvatten inte förbättras, kommer andelen syntetiska läkemedel och kemikalier att vara tre gånger så stor som i dag redan inom en generation. Detta är en gemensam angelägenhet för hela Mälardalsregionen.

Jag tycker det är mycket glädjande att det finns ett stort samförstånd när det gäller miljöpolitiken, och det är bra att det från oppositionen riktas förslag som ger oss anledning att tänka på hur vi kan göra ännu mer. Men i huvudsak bedömer jag att det här arbetet bedrivs i stor samstämmighet.

Jag ska kommentera några andra saker från talarstolen. I regionfrågan finns det ett förslag som jag tycker är bra från landstingsmajoriteten, och jag yrkar bifall till det. Det innebär att vi från landstingets sida ska ta del i framväxten av en diskussion underifrån om hur vi kan stärka det regionala samarbetet.

För mig som centerpartist är demokratin viktig, och mina erfarenheter från Cederschiöldsförhandlingarna tycker jag pekar på att om vi ska få tryck i infrastruktursatsningarna i vår region, som bland annat är viktiga för miljöömställningen, då är det bra att ha ett tydligt befolkningsmandat.

När det gäller frågan om hur vi arbetar med personalen här i landstinget vill jag säga det, att personalperspektivet är en av drivkrafterna bakom vår positiva syn på avknoppningar. Men när det gäller personalorganisationernas kritik tycker jag visserligen att man ska vara ödmjuk inför kritik – men man ska inte heller förväxla personalen och personalorganisationerna.

Med detta vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 353

V i v i a n n G u n n a r s s o n (mp): Gustav Andersson, jag tycker att det är jättebra om du tycker att vi har kommit långt när det gäller miljöpolitiken, och jag tycker det är bra om vi gör vissa saker i samförstånd. Men vi ska vara helt klara över en sak: Det är inte *business as usual* – det är någonting mycket ovanligt som kommer att hända, och det är det vi måste rusta oss för!

Vi kan inte stå och gnabbas om några ören mer eller mindre på skatten i dag, utan i dag är det ett stort arbete vi har framför oss att klara vår framtid.

Anförande nr 354

L a n d s t i n g s r å d e t A n d e r s s o n (c): Ja, den uppfattningen delar jag, Viviann.

Jag tycker också att i alla fall jag i den här debatten i stort sett alla mina anföranden har pekat på den oerhörda utmaning som klimatfrågan ställer oss inför.

Anförande nr 355

J a n - O l o f S u n d s t r ö m (m): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Vi har nu ägnat en oerhörd massa timmar åt att berätta om och önska oss hur sjukvården ska se ut i vårt län. Visserligen har vi alla lite olika syn på det, men alla har ändå den gemensamma uppfattningen att bra kan bli väldigt mycket bättre. Det finns ett kapitel som handlar om ägarstyrning, som Maria Wallhager var inne på lite tidigare i dag under sjukvårdsavsnittet, och jag tänkte faktiskt ägna några ord åt detta.

Det är ju ändå så, att en förutsättning för allt det som vi har talat om tidigare i dag är trots allt att vi har ordning och reda på det vi gör – att vi har ordning och reda på vår ekonomi, och att vi har ordning och reda på det som görs där ute i de verksamheter som har vårt uppdrag att genomföra och verkställa en bra sjukvård. Och en förutsättning för allt detta är naturligtvis att vi ger dem där ute goda betingelser för att göra allt det där som vi vill att de ska göra.

Apropå Ingela Nylund Watz rätt hätska inlägg för en stund sedan kan jag bara notera att allt det vi gör handlar till allra största delen faktiskt om möjligheter för personalen att göra ett bra jobb och att trivas och förverkliga sig själva i det arbete som de utför. Detta präglar allt vi gör.

Ett av de viktigare besluten i dag, som Chris har yrkat bifall till, handlar just om den nya ägarstyrningsmodell som vi tar ställning till i och med dagens budgetbeslut och som de facto innebär att våra enheter, bolag och sjukhus i annan form, får ett tydligt uppdrag att hantera ekonomin på egen hand inom de ramar som vi sätter. De ska hantera både underskott och överskott. Det innebär också att de får betydligt större frihet att hantera de resurser som man har själv, framför allt i form av medarbetare.

I sammanhanget ingår också i detta projekt att ge våra enheter möjlighet att skapa olika former av incitament. För om det är något som saknas i offentlig verksamhet så är det ofta just incitament. ”*What's in it for me?*” som någon sjukhusdirektör sade för några år sedan – det är vad det handlar om. Hur ska vi få medarbetarna att inte välja den enklaste lösningen utan den mer begåvade lösningen på ett problem? Detta ingår också som en viktig ingrediens i den nya ägarstyrningsmodellen.

Där ingår för övrigt en del andra saker. Till dem hör bland annat att finna former för att ha längre avtal än vad vi har för närvarande mellan beställare och de producerande enheterna. Det innebär också att vårdavtalsprocessen måste hanteras på ett betydligt mer professionellt sätt än vad som har skett hittills – och med det menar jag, ärligt talat, förra mandatperioden. Jag konstaterar att när jag kom in i arbetet i produktionsutskottet för något år sedan, att även om ingen sade det rent ut så handlade den stora kritiken som riktades mot verksamheten under förra perioden just om detta, att man inte hade tagit de här frågorna riktigt på allvar. Jag vågar påstå att så är fallet.

När vi nu ska uppfylla vår uppgift att se till att ekonomin hålls på det sätt som är tänkt och att avtalade uppdrag också utförs på det sätt som enheterna har åtagit sig att göra, så krävs det ett oerhört engagemang från dem som har detta uppdrag att sköta den bevakning och den ägarstyrning som det nu handlar om. Det gäller landstingsstyrelsen i sin helhet, självklart, men det handlar också i det fall som jag talar om om produktionsutskottets uppdrag. Här krävs det ett engagemang som gör att vi kan hitta former som gör att vi kan vårda relationerna med ledningarna för de olika enheterna, akutsjukhus och annat.

Naturligtvis krävs det goda relationer från ömse håll och att vi har ett förtroende för våra ledningar i form av sjukhusdirektörer, ordförande i styrelser och styrelser i sin helhet. Jag som har varit med ett tag kan intyga att detta är något som vi har ägnat stor kraft åt under den här perioden, och även på den punkten tror jag att det har varit i varje fall en del brister under tidigare mandatperioder, när det gäller värden av relationerna till de enheter som jag pratar om.

Som sagt, det finns ett nytt förslag om hur man kan gå vidare för att förbättra ägarstyrningsmodellen vad gäller de producerande enheterna på sjukvårdssidan som vi har ansvar för. Det innebär naturligtvis att de resurser som vi i dag kommer att ta ställning till i form av budget och så vidare måste vi se till räcker för den sjukvård som vi ska bedriva i egen regi. Det finns inga andra pengar. Några ägartillskott initialt på det nya året kommer inte att tillskjutas, utan nu är det ”skarpt läge”, som man säger i en del andra sammanhang.

Konkurrens är som bekant ett begrepp som det råder lite delade meningar om, men jag tror inom parentes sagt att när det just gäller att få en effektiv verksam-

het, även i våra egna verksamheter, är det oerhört viktigt att det finns något som i varje fall liknar en marknad, där våra enheter kan jämföra sig med andra, ta lärdom och på olika sätt välja det bästa möjliga. Omvänt har naturligtvis också andra glädje av att vi finns och att vi har någonting att erbjuda; jag inbillar mig i varje fall att så är fallet.

Chris Heister och Maria Wallhager redogjorde tidigare för att vi har gjort ett antal djupare analyser av några sjukhus, framför allt Karolinska sjukhuset. Det har gett en del signaler och besked, som kanske inte var direkt överraskande ärligt talat, men som nu för en gångs skull är rimligt sammanfattade och som också är besked som den nya ledningen arbetar efter, vågar jag påstå. Vi har dessutom haft, om inte lika djupgående så dock ordentliga, genomgångar med Södersjukhuset och Danderyds sjukhus på ett delvis likartat sätt.

Jag upptäckte att det finns en del slängar i den socialdemokratiska budgeten vad gäller just ägarstyrningen och hur vi har hanterat den. Åtminstone för egen del tycker jag över huvud taget inte att det finns något fog för detta. Som jag sade nyss vill jag hävda att vi har tagit ägarstyrningen på allvar. Vi har tagit tag i en del frågor som inte hanterades på ett bra sätt under tidigare mandatperioder, även om jag också inom parentes sagt kan förstå att det fanns svårigheter med att göra det. Men det viktiga är att vi tar det på allvar och att ägarstyrningen och det ansvar som vi har hanteras på ett bra och korrekt sätt.

Slutligen, ånyo apropå Ingela Nylund Watz uttalande för en stund sedan som handlade om respekt för personalen och personalorganisationerna så kan jag, utöver det jag sade nyss om att allt det vi gör ytterst syftar till att se till att personalen kan göra ett bra jobb och har en arbetstillfredsställelse i det de gör, intyga att är det något vi har så är det respekt. Men, som en tidigare talare sade, personal och personalorganisationer är inte exakt samma sak.

Allra sist: Till Håkan Jörnehed, som ju ibland piggar upp församlingen, vilket kan behövas, kan jag bara genmäla att utan landstinget finns det heller ingen personal.

Anförande nr 356

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande! Jag ska lämna diskussionen om personalen till Johan Sjölander. Jag vill bara kommentera en sak som har att göra med majoritetens förslag till ny styrmodell när det gäller akutsjukhusen.

Jag vill vara väldigt tydlig med att när vi nu går vidare med detta så finns det ju en uppenbar risk, inte minst mot bakgrund av tidigare erfarenheter av hur borgerliga landstingsledningar har använt ansvarsflykt som varumärke, att det blir en smitväg från den politiska ledningen att inte ta ansvar. Det måste alltid vara landstingsstyrelsens uppgift att bevaka att verksamheterna följer de ramar man har och föreslå åtgärder när man märker att det är på väg att gå åt fel håll.

Anförande nr 357

J a n - O l o f S u n d s t r ö m (m): Egentligen hade jag inte kunnat säga det bättre själv, Ingela. Det är precis så det är tänkt att vara.

Anförande nr 358

J o h a n S j ö l a n d e r (s): Fru ordförande, landstingsfullmäktige och åhörare, inte minst de många medarbetare som jag vet med stort intresse följer just denna diskussion, som ju inte minst handlar om synen på personalen och hur vi som både arbetsgivare och ägare hanterar vår allra viktigaste resurs och relationerna till den!

Det viktigaste dokument vi har att diskutera när det gäller personalpolitiken är tyvärr inte texten i det borgerliga budgetförslaget om personalpolitiken. Det är heller inte – kanske ännu mer tyvärr – texten i den socialdemokratiska oppositionsbudgeten; den är förvisso klok, välbalanserad och välskriven, men det är faktiskt inte det viktigaste. Inte heller Vänsterns och Miljöpartiets kanske inte riktigt lika men dock välskrivna och kloka texter.

Nej, det viktigaste dokumentet vi har i dag, det som säger mest om relationen mellan landstinget som ägare och arbetsgivare och dess personal är det som heter Bilaga 2 till förslag 2007:75 Minnesanteckningar från centrala samverkansgruppen den 30 oktober 2007 – alltså det dokument där det framgår att Kommunal, Lärarförbundet, SKTF och Vårdförbundet yrkar avslag på majoritetens förslag till budget. Mig veterligt är det första gången som så många så stora personalorganisationer går så långt som att yrka avslag. Det hände inte under vår tid vid makten, det hände inte ens under Ralph Lédels och Elwe Nilssons tid vid makten – men det händer här, och det händer nu – att representanter för undersköterskorna, lärarna, läkarsekreterarna, sjuksystrarna yrkar avslag på den budget som läggs här i fullmäktige.

Och det är inte första gången under det här året som vi i den här församlingen får den här typen av signaler. I samband med vårdvalet fick vi också kraftfulla skrivelser presenterade till fullmäktige där personalens representanter uppmärksammade oss på den brist på samråd, den brist på dialog och den brist på respekt för personalens organisationer som fullmäktigemajoriteten visade. Vi har sett under året att för första gången någonsin, vad jag vet, stängs personalens organisationer ute från det centrala organ som hanterar just personalfrågorna, nämligen landstingsstyrelsens produktionsutskott. För första gången, mig veterligt, i landstingets historia så stängs personalorganisationerna, personalens företrädare, ute från detta organ!

Vi ser att en av de stora orsakerna till att de nu går så långt att de faktiskt yrkar avslag på denna budget är den orimligt korta tid personalens företrädare har getts att ge ett sakligt och sansat utlåtande över budgetförslaget: tre dagar. Oacceptabelt kort! Jag skulle kunna språka mycket om detta, men jag nöjer mig med att citera ur den skrivelse som vi har fått presenterad för oss: "Personalorganisationerna ser detta som en anmärkningsvärd brist på respekt för Medbestämmandelagen, Samverkansavtalet samt undertecknade organisationers verksamhet och därmed medarbetarna." Så står det i denna text från personalens organisationer, och jag nöjer mig med att citera det.

Det här är ytterst, ytterst överraskande, för det är ju inte så här det har låtit tidigare från den nuvarande majoriteten. Jag ska nöja mig med några citat från vad alliansen sade inför valet om relationen till personalen. I En gemensam plattform skriver man: Vi ska vara en modern, öppen och attraktiv arbetsgivare där dialog och det konstruktiva samtalet ska vara välkommet. Men i stället stänger man forumen för dialog och säger nej till ett konstruktivt samtal.

Jag hittade ett citat som jag tycker är verkligen bra ifrån budgetdebatten inför valet, där nuvarande makthavare Stig Nyman säger så här i en debatt om personalfrågorna: För att man över huvud taget ska kunna diskutera med vårdens personal, måste de bli sedda och lyssnade till. Så sade Stig Nyman när han inte hade makten, men nu har han makten, och nu ser man inte och nu hör man inte.

Folkpartiet, det parti som Maria Wallhager som är ansvarig för personalpolitiken tillhör, skrev till och med så här uttryckligen, i ett program inför valet: Vårdens medarbetare ska erbjudas långsiktiga och stabila verksamhetsförutsättningar. Den politiska ledningen ska värna en utvecklande och lyhörd dialog. I stället så avvecklar man denna dialog.

Det är ju det som händer här nu, och det är det som detta papper från fyra av våra största fackförbund tyder på.

Nu har vi hört motargumenten, från Jan-Olof Sundström och Gustav Andersson: Det är skillnad på personalen och personalens organisationer. Det här är ett uttalande som jag skulle vilja gräva lite mer i. Innebär detta att Gustav och Jan-Olof menar att Vårdförbundet, Svenska Kommunalarbetareförbundet, Svenska Kommunaltjänstemannaförbundet och Lärarförbundet inte är legitima företrädare för sina medlemmar? Är det vad som menas? Och om det är vad som menas, stöder då personallandstingsrådet Maria Wallhager den uppfattningen? Tycker Maria Wallhager också att Vårdförbundet inte är legitima företrädare för sina medlemmar? Det tror jag många här vill ha ett tydligt och klart besked om. Är det på det sättet? Det finns inget annat sätt som jag kan tolka de här uttalandena från talarstolen på.

Jag har funderat mycket på hur jag ska argumentera här för att få majoritetens öra i denna fråga. Jag inser ju att socialdemokratisk retorik kan vara svår att få gehör för. Jag har hittat ett dokument som jag faktiskt tror borde kunna fånga även majoritetens intresse.

Det här är ett flygblad från Moderaterna, som förvisso också delades ut innan valet men som jag tycker innehåller mycket som är klokt och värt att tänka på. Jag ska framför allt fokusera på flygbladets senare del, där det står så här: "Och vi vill att de som jobbar inom vården ska få mer inflytande och möjligheter att själva organisera sitt arbete. Vi är nämligen övertygade om att personalen vet minst lika bra som politikerna hur vården ska skötas – förmodligen till och med bättre."

Fullmäktige! Det var i sanning profetiska ord! Ja, personalen vet bättre än politikerna hur detta ska skötas. Problemet är att politikerna i form av majoriteten vägrar att lyssna.

Anförande nr 359

Landstingsrådet A n d e r s s o n (c): Jag sade visserligen inte att man skulle helt blunda för synpunkter som framförs, utan det jag sade var att man kanske inte ska förväxla personalen med personalorganisationerna. Sjölander frågar mig vad det innebär, om personalorganisationerna inte är representativa för personalen. Den frågan kan inte jag bedöma, det måste ju personalen bedöma. Men personalenkäten är den bästa indikationen som vi har till vårt förfogande när det gäller att bedöma personalens attityder till landstinget, och om det är så att personalen intresserar sig för till exempel avknoppningar så är det väl också en indikation på vad den personal som jobbar i just den verksamheten vill?

Anförande nr 360

J o h a n S j ö l a n d e r (s): Det var sannerligen ett tydligt besked från landstingsrådet Gustav Andersson! Han vet inte om personalorganisationerna är legitima företrädare eller inte för sina organisationer.

Då får jag upprepa min fråga till personallandstingsrådet Maria Wallhager: Delar Maria Wallhager denna Gustav Anderssons uppfattning?

Anförande nr 361

Landstingsrådet N y m a n (kd): Jag har all förståelse för att Johan Sjölander tar i så som han gör, för det är liksom bäddat för att använda den argumentationen. Men jag skulle ändå råda att om vi ska ha respekt för personalen och personalorganisationerna, så skulle det vara klädsamt med i varje fall lite synlig ödmjukhet i hanteringen av den här typen av frågor.

Jag erinrar mig livligt en debatt i det här landstinget om nedläggning av Södertälje sjukhus och Norrtälje sjukhus. Jag kan också erinra mig debatten om sammanslagningen av Huddinge och Karolinska i Solna. Jag är inte alldeles övertygad om att man då hade stora samlingar med medarbetare, vare sig i fackens regi eller på annat sätt, där den dåvarande majoritetens framfusighet och stress att genomföra de reformerna applåderades. Sedan fick man ju också backa på två av de här punkterna.

Vill ni ha respekt för att föra en debatt där det har funnits brister – det är bara att tillstå, det finns ju protokollfört – så skulle det vara klädsamt om vi återkom till ett tonläge som vi hade tidigare i dag, som var mycket mera konstruktivt. Men jag kan förstå motiven, och jag förstår också att man plockar fram gamla pamfletter från valrörelsen. Sådant brukar sitta väldigt bra i sådana här sammanhang.

Jag citerades, och jag har fortfarande precis samma respekt som i det inlägg som du citerade. Sedan kan det finnas brister, och det är bara att tillstå att ni också har brustit. Och vi ska bara inte tala om sommaren 1996, ni fick ajournera ett fullmäktige därför att ni helt och hållet hade glömt att det fanns en medbestämmandelag.

Anförande nr 362

J o h a n S j ö l a n d e r (s): Men, Stig Nyman, när under förra mandatperioden yrkade fyra personalorganisationer avslag på den majoritetens budget därför att den inte hade beretts i tillbörlig ordning? Det hände inte, helt enkelt.

Jag kräver inte att ni ska vara överens med alla personalorganisationer i alla frågor, utan jag kräver att ni ska ha respekt och föra en dialog och följa de lagar och regler som gäller på ett bra sätt.

En rak fråga. Kan du hålla med mig om att min kritik i grunden mot det sätt som den borgerliga majoriteten möter personalorganisationerna på är riktig? Ska jag uppfatta det på det sättet? Har jag rätt i min kritik att den borgerliga majoriteten missköter relationerna till personalens organisationer?

Anförande nr 363

Landstingsrådet N y m a n (kd): Med tanke på hur du inledde med ordet respekt, så är jag beredd att visa respekt mot de fackliga organisationerna, men jag kräver respekt för en demokratisk debatt också från den opposition som vi har i landstinget nu. Lite klädsammare, för att komma framåt i debatten! Det är ju bara att tillstå, bristerna finns där.

Att det yrkas avslag på en budget från fyra fackförbund har jag inte varit med om tidigare. Men jag har varit med om att fackliga företrädare har haft synpunkter på åtgärder, även när jag själv inte har befunnit mig i majoritet i landstinget.

Ska vi ha en konstruktiv debatt, eller ska vi ta fram slagträ?

Inom parentes kan jag berätta om en lite rolig upplevelse förra veckan. På Visby lasarett, vet ni, där har man ovanför ingången till akutmottagningen en ganska stor träklubba, en eller en och en halv meter lång. Den heter *anestesia rapida*, och i ena änden står det 08. Jag vill ha större respekt mot stockholmare än vad som visas där.

Nej, respekt i debatten kräver också att man inser att man under tider då man själv har varit i majoritet kanske inte har arbetat optimalt, i relation till personalorganisationerna ens.

Anförande nr 364

J o h a n S j ö l a n d e r (s): Men, Stig Nyman, nu är det inte jag som talar, utan representanter för undersköterskor, vårdbiträden och läkarsekreterare, och de skriver så här: "Personalorganisationerna ser detta som en anmärkningsvärd brist på respekt för Medbestämmandelagen, Samverkansavtalet samt undertecknade organisationers verksamhet och därmed medarbetarna."

Det är inte jag som säger det utan personalorganisationerna som skriver det i det papper vi har, och det är ju det jag frågar dig om, Stig Nyman. Delar du den kritiken? Tycker du att ni har brustit här?

Anförande nr 365

J a n - O l o f S u n d s t r ö m (m): Fru ordförande! Den fråga som vi nu debatterar är, inom parentes sagt, inte riktigt ny. Den har vi debatterat framför allt förrförra mandatperioden, när vi hade exakt samma diskussion så till vida att vi ser väldigt olika på hur man hanterar personalfrågor. På vänstra kanten tycker man att de ska hanteras väldigt centralt. Vi tycker däremot att de ska hanteras så långt möjligt där ute. Det är det som är den avgörande skillnaden mellan oss.

Självfallet är det så, på tal om den direkta frågan från Johan, att personalorganisationerna legitimt företräder sina medlemmar. Där har jag ingen annan uppfattning. Däremot har vi, apropå det flygblad du visade, som ärligt talat var en rätt bra sammanfattning, en annan syn på hur personalfrågor ska hanteras. Det handlar nämligen om människorna själva där ute, inte nödvändigtvis alltid genom personalorganisationerna.

Slutligen, vad gäller om det har begåtts misstag i fråga om MBL eller annat, så har i varje fall jag ett dokument där det framgår mycket klart att enligt det utvecklingsavtal som finns i det här landstinget så har, genom att det har hanterats i samverkansgruppen, det avtalet uppfyllts. Därmed är ert påstående felaktigt i den delen.

Anförande nr 366

Landstingsrådet Wallhager (fp): Jag ska ta repliken nu, så återkommer jag mer utvidgande runt omkring personal och ägarstyrning.

Jag vet inte, Johan, om du hade möjlighet att vara här inne när jag höll mitt tidigare inlägg, men jag kan ta ett kort stycke ur det som svar på den fråga du ställde alldeles nyss.

En utgångspunkt för förändring är viljan till förnyelse. Min utgångspunkt är att det finns andra än vi politiker som kläcker bra idéer vid sina skrivbord. Min utgångspunkt är att de som arbetar i vården, oavsett om de är i landstingets regi eller privat regi, alltid har mycket att tillföra i förändringsprocessen.

På din direkta fråga om fackets roll skulle jag vilja svara att självklart är det så att de fackliga organisationerna företräder sina medlemmar – dock inte medborgarna. Det är det vi som gör.

Anförande nr 367

Johan Sjölander (s): Nej, det är väl ingen tvekan om att personalorganisationerna företräder personalen och ingen annan. Men det är just det vi diskuterar här nu. Tror vi att det är bra att ha personalen med oss i det förändringsarbete som vi genomför, eller tror vi inte det? Det är det som själva diskussionen gäller.

Jag har en fråga till både Maria och Jan-Olof. Om det nu är så att ni har sådana ambitioner att göra det bästa för personalen och att föra en bra personalpolitik, varför stänger ni då ute personalen från produktionsutskottets sammanträden? Varför tar ni inte in dem? Vad är ni rädda för ska höras här, om ni nu har dessa goda ambitioner?

Ordföranden: Jan-Olof Sundström kan du inte fråga i den här replikväxlingen.

Anförande nr 368

Landstingsrådet Wallhager (fp): Jag tror, precis som Jan-Olof var inne på, att vi har lite olika syn på ledarskap. Vi på den här sidan av salen upplever att ett decentraliserat ledarskap är att föredra framför ett centraliserat ledarskap.

Vi har i alla våra verksamheter decentraliserat fackliga företrädare. De sitter i de respektive styrelserna och nämnderna. I produktionsutskottet har vi två viktiga huvudområden, skulle jag vilja hävda: personalfrågor utifrån ett arbetsgivaransvar, och ägarrollen att hantera våra olika sjukhus. Vi har en del andra frågor också, och du Johan har lagt en skrivelse som kommer att behandlas på nästa produktionsutskott.

Min grundinställning är att facket har sin plats i samband med den lokala behandlingen av olika frågor ute i verksamheterna, decentraliserat. Där finns också den lokala kunskapen.

Sedan kan jag säga att jag personligen träffar de fackliga representanterna i tvärfackliga möten en gång i månaden. Tyvärr har det varit lite dålig närvaro från facken i de representationerna – man kanske inte vill träffa oss? Jag vet inte. Då kan man inte föra någon dialog heller.

Ordföranden: Då går vi tillbaka till talarlistan, och det är just Maria Wallhager som har ordet för inlägg.

Anförande nr 369

Landstingsrådet W a l l h a g e r (fp): Då återintar jag talarstolen.

Mina vänner! Jag ska inleda med ett papper som jag fick i min hand alldeles nyss. Där står så här: Stockholms läns landsting ska vara en attraktiv arbetsgivare. Personalen ska känna stolthet. Det ska vara statusfyllt att arbeta inom Stockholms läns landsting, och det ska vara roligt. Personalen ska kunna påverka, och den ska ha makt och inflytande. För att nå dit behövs en framtidsvision. En vision som inte fastnar i dissfrågor utan fokuserar på innehållet.

Tack, Håkan! Jag kunde inte ha tagit inledningen bättre själv. En fantastiskt bra inledning, och jag stämmer in till hundratio procent. Det är precis så som vi ser på personalfrågorna också.

När det gäller budgeten och de mål som vi har satt upp där, säger vi att landstinget ska vara en konkurrenskraftig arbetsgivare som förmår att rekrytera, utveckla och behålla kompetenta medarbetare som känner engagemang och arbetsglädje. För precis som flera har varit inne på tidigare, stannar värden om personalen inte finns och om personalen inte trivs.

Utifrån det arbete med arbetsvärderingar som vi genomför under 2007 ska en strategi tas fram för att åtgärda osakliga löneskillnader. Personalgrupper med eftersatt löneutveckling bör prioriteras avseende löneutvecklingen. Återkommande lönerevisioner ska genomföras. Vid lönesättning ska faktorer som exempelvis arbetsuppgifter och ansvar vägas in vid sidan av utbildning och typ av tjänst.

Lönebidrag ska användas för att möjliggöra för funktionshindrade personer att få anställning inom landstinget. Utländsk vårdpersonal och personer med utländsk vårdutbildning ska erbjudas auskultation och praktikplatser. Program ska tas fram för att öka intresset bland ungdomar med utländsk bakgrund för vårdutbildningar. Det är nämligen önskvärt att insidan på sjukhusen delvis speglar utsidan i samhället, och så är det faktiskt inte i dag.

Sjukhusen ska bedriva ett hälsofrämjande arbete gentemot sin personal. Jag kan trösta Lena-Maj med att det står i ägardirektiven – du kanske inte har haft möjlighet att läsa dem ännu – att sjukhusen ska arbeta hälsofrämjande.

Vi ska ha en genomgång runt omkring sjukskrivningar för att ytterligare minska antalet sjukdagar per person och minska framför allt antalet långtidssjukskrivna.

Ja, mina vänner, det här är några av de åtgärder som vi föreslår i vår budget, som jag härmed yrkar bifall till.

Lite om ledarskap och så småningom ägarstyrning. Vi har ett delegerat, decentraliserat arbetssätt. Landstingets olika delar ska ha ansvar, men också befogenheter. Det innebär att varje verksamhet bland annat ska bedriva ett utvecklingsarbete för att ständigt förbättra sin verksamhet, framför allt ur ett medarbetarperspektiv.

Ingela Nylund Watz far ut och hävdar att vi inte gör någonting för den egna personalen. Jag kan väl tolka det välvilligt som att hon kanske inte har läst just den sidan i budgeten. Jag är helt övertygad om att när du har läst den så förstår du att vi vill satsa på landstingets egna verksamheter, just för att de ska vara konkurrenskraftiga. Det framgår också av våra ägardirektiv.

Om vi då tittar på det som kanske är det allra viktigaste området för produktionsutskottet, den nya styrstrategin för våra akutsjukhus. Det är en strategi som bygger på fyra hörnspelare. Precis som Jan-Olof sade har de det totala resultatansvaret, såväl underskott som överskott. Det innebär att ersättningen som sjukhusen får ska vara relaterad till en prestation. Det innebär också att baddörren är stängd. Vi ska ha tydliga rollfördelningar i detta landsting och inte tillskjuta pengar bakifrån, utan det sjukhusen producerar är vad de får betalt för, och det är det som står i avtalen.

Det ska vara flerårsavtal, för att underlätta för sjukvården att få en bättre översikt och en bättre framförhållning och slippa ägna en stor del av sin tid åt att omförhandla eller nyförhandla avtal utan i stället kunna utveckla verksamheten. Avtalen ska vara baserade på landstingets lägsta kostnad för respektive sjukhus, och det ska också finnas sanktionsregler om man inte håller sin budget.

Vi tillåter incitamentsmodeller, både avseende bolag och personalrelaterade. Det här är också ett annat synsätt som vi framför från den borgerliga sidan emot den tidigare majoriteten, som nu är minoritet. Vi tror nämligen på verksamheterna. Vi tror på att ledningarna och styrelserna själva har de bästa redskapen, den bästa kunskapen, den bästa förmågan att stimulera sin egen personal att exempelvis hålla budget, uppfylla de mål som ställs och på andra sätt förverkliga det som vi skriver i vår budget.

Kort om ägardirektiven. Nya ägardirektiv har tagits fram för att stödja den här förändringsprocessen. En dialog har förts med varje enskild enhet angående de nya ägardirektiven, och ett första styrelseseminarium har ägt rum med inbjudna från alla styrelser inom sjukvården – vi var över 60 personer. Där informerade vi om en tydlig process mot en tydligare styrning, en tydligare rollfördelning, ett tydligt ansvar och tydliga befogenheter, och jag kan säga, mina vänner, att det var ett applåderat styrelseseminarium. Till 99,9 procent var alla ledamöter i de inbjudna styrelserna mycket positiva till att äntligen få klara besked om vad som gäller.

Det har funnits alltför mycket av öppna baddörrar i det här landstinget, och alltför mycket av dåligt ledarskap. Vi har en annan syn på ledarskap på den här sidan av salen. Vi är nämligen inte för centralistiska lösningar, utan vi tror på den enskilda individen och på ett decentraliserat ansvar. Vi tycker inte att man ska köra över sina ledningar hela tiden, utan vi tycker att man ska ha en dialog och bejaka deras egen kunskap och deras egen förmåga att hantera verksamheten. Men då kan man inte ge dem pisk varje gång de gör någonting som man inte tycker är absolut det bästa. Det är oerhört viktigt att man har förtroende för dem.

Vi vill gå från enfald i det här landstinget till mångfald, till många olika aktörer. Och det är faktiskt något som de flesta, och två av de stora fackförbunden, också starkt bejakar. Vi tycker att det är oerhört viktigt med tydliga roller. Vi politiker har en roll, styrelserna och ledamöterna för sjukvårdsverksamheten har en annan roll, och vi måste ha en tydlig dialog om detta – var slutar mitt ansvarsområde och var börjar deras ansvarsområde och hur hanterar vi de svåra utmaningar som vi har tillsammans.

Framför allt som liberal är det självklart att säga att jag har tilltro till individen och inte till organisationen. Bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 370

Björn Sigurdson (mp): Fru ordförande, ledamöter! Både Lena-Maj och jag har läst budgeten väldigt noga, Maria, och har observerat det som ni har skrivit om hälsofrämjande sjukhus. Ni säger att detta bara gäller beträffande personalen.

Vi tycker att hälsofrämjande sjukhus även ska inbegripa patienterna, och det står inte i texten i er budget.

Om vi minskar utsläppen i dag och fortsätter att minska de klimatstörande utsläppen med 70–80 procent framöver, då har vi en femtioprocentig chans att klara tvågradersmålet, alltså målet om en höjning av temperaturen med bara 2 grader. Vi har en femtioprocentig chans att klara en utveckling där klimatet inte havererar utan stannar vid att det blir hanterbara katastrofer, så att säga.

Ett förändrat klimat kommer att leda till konsekvenser som är stora för landstingets verksamheter, för alla verksamheter, såväl inom hälsovården och kollektivtrafiken som för länets ekonomi. Därför föreslår vi att vi gör den här frågan till en strategisk fråga och att landstingsstyrelsen ska ta ett strategiskt och överordnat ansvar för klimat- och sårbarhetsfrågorna tillsammans med säkerhets- och krisplaneringen. Jag yrkar bifall till Miljöpartiets budgetförslag för en hållbar och hälsofrämjande utveckling!

Anförande nr 371

Landstingsrådet **Wallhager (fp)**: Fru ordförande! Jag har ett alldeles ofarligt förtydligande, jag tror inte att Björn behöver någon svarsreplik.

I ägardirektiven står det att sjukhusen ska arbeta hälsofrämjande, och det innebär att alla våra sjukhus nu kommer att söka medlemskap i nätverket för hälsofrämjande sjukhus. Det innebär att man jobbar med personalen, med patienterna och även med besökande på sjukhusen. Det ska vara en hälsofrämjande attityd och det ska finnas information. När man vill fika i kafeterian till exempel ska det finnas alternativ som har en mer hälsofrämjande attityd. Och allt det här ska också redovisas i årsbokslutet.

På det här området blir faktiskt Stockholms läns landsting föregångare när alla våra sjukhus kommer att inkluderas i detta arbete.

Anförande nr 372

Björn Sigurdson (mp): Vi välkomna, Folkpartiet och alliansen, i gänget som hejar på hälsofrämjande sjukhus!

Anförande nr 373

Kajsa Hansson (c): Ordförande och fullmäktige! En viktig utgångspunkt för mig i mitt politiska engagemang i Centerpartiet och i alliansen här i landstinget är ett samhälle där medborgarna behandlas med respekt, ett samhälle där alla kan växa. För mig är det en självklarhet att människor med funktionshinder ska kunna verka i samhället som aktiva medborgare med möjligheter till arbete, utbildning och varierande fritid. Det är en fråga om jämlikhet, och de klyftor som fortfarande finns i samhället mellan individer med respektive utan funktionshinder måste överbryggas för att samhället ska kunna vara till för alla.

Jag tror på människans egen kraft och styrk, på individens egen förmåga att med rätt förutsättningar och möjligheter kunna växa och forma sitt liv utifrån sina egna idéer och önsknings. En viktig förutsättning för god livskvalitet för alla är att samhället bygger bort de hinder som i dag kan utestänga personer med funktionshinder från arbetsmarknad och utbildningar och andra viktiga samhällsfunktioner.

Det är därför politikernas ansvar att i alla lägen fundera över hur vi kan öka tillgängligheten. Det gäller både den fysiska planeringen vid byggande och i trafiken,

men politiken ska framför allt verka för att undanröja de mentala hinder över fördomar som i dag utestänger många med funktionshinder.

Jag vägrar att betrakta personer med funktionshinder som handikappade offer. Jag yrkar bifall till alliansens förslag! För mig är faktiskt varje människa en resurs. Varje individ har ett eget värde och varje person kan bidra med någonting gott till samhället.

Jag känner mig trygg med förvissningen att alliansens politik här i landstinget kommer att bidra till att minska utanförskapet för människor med funktionshinder. I budgeten finns en rad exempel på satsningar inom det området, till exempel att man kan anställa fler på lönebidrag. Bifall till förslaget!

Anförande nr 374

Tagge Gripenstam (c): Ordförande, fullmäktige! Jag vill framföra några tankar om det här med ägarstyrning och andra viktiga delar.

Under våra år utan egen representation i landstingsfullmäktige kunde vi konstatera en växande oro för att det saknades en tydlig styrning och ledning av landstingets verksamheter och bolag. När vi sedan förra året åter valdes in i landstingsfullmäktige och kom med i majoriteten så fick vi våra farhågor ganska snabbt bekräftade. Vi ställde därför stora krav i förhandlingarna och betonade att styrningen av bolagen och verksamheterna måste skärpas. Det var också en självklar fråga för våra allianskamrater.

Man måste konstatera att det är viktigt att varje skattekrona används så effektivt som möjligt för att vi ska få ut mesta möjliga av vår verksamhet, och det är i det sammanhanget som styrningen är viktig.

Ingela Nylund Watz talar om ansvarsflykt. Det var ett nytt begrepp för mig, jag tror inte att det finns i Centerpartiets ordlista över huvud taget.

Skattebetalarnas fickor är inte bottenlösa. Skatten ska efter alla förutsättningar hållas så låg som möjligt och resurserna användas så effektivt som möjligt. Vi har ett ansvar gentemot medborgarna och vår personal att göra det. Vänstersidans tre lösningar för en bra verksamhet är höga skatter, höga skatter och, varför inte, högre skatter.

Kostnaderna för ert misslyckande med styrningen betalar ni med pengar från skattebetalarnas plånböcker. Vi är övertygade om att det går att göra mer för varje skattekrona och detta har varit ledande i alliansens arbete sedan vi gemensamt tog över makten.

Vi har omarbetat landstingets ägarpolicy och ägardirektiv för att formulera en mer modern ägarroll och åstadkomma en modern styrning av våra bolag och sjukhus, vi har genomlyst landstingets samlade IT-kostnader och struktur, vi har sett över GVD och konstaterat att landstinget under vänstersidans ledning har förlorat mycket pengar på detta projekt. Trots enorma kostnader har landstinget inte kommit närmare förverkligandet av ett system som ska förenkla patienternas och personalens vardag i form av ett modernt och transparent IT-system för patientjournaler. Nu tar vi nya tag.

Vi har också studerat kostnadsutvecklingen på Karolinska universitetssjukhuset, nu tar vi oss an problematiken som finns med en kostnadsutveckling som är ohållbar på lång sikt. Vi har utarbetat en ny budgetprocess som syftar till bättre underlag för politiskt beslutsfattande när det gäller landstingsekonomin, och vi har utarbetat en ny investeringsprocess som skapar bättre transparens och jämförbarhet mellan olika investeringar.

Kopplat till delårsbokslutet har vi i alliansen gjort en riskbedömning av hälso- och sjukvårdens prognoser för 2007, en bedömning som gett oss värdefulla kunskaper om huruvida vi kan utveckla landstingets organisation.

Under detta år har vi vidtagit många åtgärder för att trimma och förstärka landstingets styrning. Vi fortsätter vårt utvecklingsarbete kommande år. Vid sidan av Vårdval Stockholm fastställer vi en ny styrningsstrategi för akutsjukhusen nästa år. Den bygger på tydliggörande av verksamheternas eget ansvar för sjukhusen samtidigt som vi ger klara befogenheter till styrelser och ledningar. Ansvar och befogenheter följs åt. Vi tror på verksamheterna samtidigt som vi har förväntningar.

För att kunna bedriva en god personalpolitik måste de här sakerna fungera. Utan styrning och ledning gror subkulturer som driver upp kostnader, skapar dålig arbetsmiljö och ett ineffektivt arbetssätt. Vi tror på personalen och måste ge dem de redskap som de behöver för att de ska kunna utvecklas och känna glädje i arbetet. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 375

Curt Linderöth (m): Fru ordförande, landstingskamrater! Jag trodde för en stund sedan att jag som landstingsrevisor skulle få förmånen att avsluta den här debatten. Inom revisionen, som ju så småningom ska granska landstingets kommande beslut, är vi väldigt glada och vill ge ett beröm till landstingsledningen för det kraftfulla besked som står på sid. 30 högst upp. Där säger landstingsstyrelsen om strategin för att leda sjukhusen, resultatansvar, flerårsavtal, avtal baserade på landstingets lägsta kostnader för respektive kategori sjukhus och sanktionsregler. Det är just detta som revisionen länge har krävt.

Efter att under flera år ha sett att sjukhusen inte helt och hållet har följt sina budgetar utan överskridit dem – och de sista två åren tappat nära en halv miljon i tillskott och överskridanden av budget och detta är flera hundra miljoner – kan jag inget annat än att uppmana alla ytterst ansvariga i nämnder och bolag att följa dessa hårda regler. Vi från revisionen kommer att göra det. Så hys ingen oro, Ingela, beträffande ansvarsfrågorna!

Anförande nr 376

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag hade inte tänkt kommentera styrningsfrågorna ytterligare. Jag bara konstaterar att det finns en hel del saker som handlar om ägarstyrningen som vi inte är överens med majoriteten om. Det är majoriteten väl medveten om. Vi gillar inte den nya ordningen som är mer suddig när det gäller ägaransvaret som bedrivs på tre ställen.

Än mer kritiska är vi mot den nya budgetprocess som nu har satts i sjön som, menar jag, riskerar att allvarligt försvåra förmågan för sjukvårdens beställare och producenter att i tempo och tid hinna förverkliga de beslut som fullmäktige fattar om budgeten. Jag tror att detta är en brist och jag tror att det kommer att leda till att vi får ytterligare bekymmer med avtalsprocesserna. Vi kan återkomma till detta – verkligheten lär ju utvisa vem som får rätt.

Jag begärde ordet mest för att be Gustav Andersson använda sina sista 44 sekunder av taletiden. Jag ska återge följande text: Vi ser positivt på ett samarbete i regionen där utgångspunkten är att bidra till att minska administrativa hinder för att öka människors fria rörlighet, för ökad ekonomisk tillväxt och för att möjliggöra flera jobb. I Stockholm–Mälardalen finns stora fördelar med en ökad regional samverkan inom flera för landstinget viktiga områden.

Detta är en text som jag tror att jag har sett hundratals gånger, formulerad på ungefär samma sätt från den här församlingens olika organ, regionplanekontoret och andra. Tankarna är formulerade i Mälardalsrådets olika texter på olika sätt och det är uttalat av oss Socialdemokrater under lång tid och förvisso också av partivänner runt om Mälaren men också av företrädare för majoriteten här i landstinget och som sedan 2006 års val består av fyra partier.

Jag vill påstå att vi har en unik chans att ta till vara regeringens uppmaning att påbörja processen att underifrån bilda ett nytt direktvalt regionalt organ där hela Mälardalen ingår, åtminstone att ta tydliga jättekliv mot att sätta i gång den processen.

Vi har två förslag i vårt budgetalternativ som innebär att vi tar regeringens kastade handske. Det är väl utmärkt om vi gemensamt kan göra mer än att ytterligare bara skriva en text som är till intet förpliktigande! Jag menar nämligen att, utan att göra någon större polemik av detta, att det förslag som den borgerliga majoriteten har presterat beträffande Mälardalens utveckling som region är på gränsen till skrattretande – du vill ju så mycket mer, Gustav. I övrigt yrkar jag bifall till Socialdemokraternas budgetförslag i alla delar!

Anförande nr 377

Landstingsrådet *Andersson* (c): Jag konstaterar att Ingela inte läser upp den första att-sats som vi i landstingsstyrelsen föreslår, nämligen att fullmäktige ska uppdra åt landstingsstyrelsen att utifrån landstingets remissvar över ansvarskommitténs förslag aktivt delta i regionfrågan tillsammans med intresserade kommuner och landsting i Mälardalen. Jag tycker att dessa två att-satser tillsammans ger det utrymme som krävs för att delta i en process som kan sluta i ett jättekliv.

Anförande nr 378

Landstingsrådet *Nylund Watz* (s): Jag har egentligen inte tillräcklig taletid kvar, men jag hinner ändå säga att vi kan vara jätteaktiva i det här huset. Jag vill att vi ska ta steget utanför det här huset.

Avslutningsanföranden

Anförande nr 379

Landstingsrådet *Heister* (m): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter och de åhörare som finns kvar! Jag vill från alliansens sida tacka för två dagars väldigt bra debatter! Vi har haft möjlighet att bryta åsikter men också visa punkter som vi är överens om.

Jag och alliansen är väldigt stolta över den budget som vi nu har fattat beslut om, det är en stark och robust budget för 2008, det är en kraftfull satsning på sjukvård och en kraftfull satsning på kollektivtrafik samtidigt som vi också kan sänka skatten för invånarna i Stockholms län som tillsammans med de jobbavdrag och många skattesänkningar i både Stockholms stad och andra kommuner gör att invånarna får större frihet och större trygghet nästa år än vad de har haft tidigare. Så är det när man får mer pengar kvar i plånboken. Då blir vardagen lite lättare för stockholmarna.

Jag vill tacka alla som har varit med, alla våra tjänstemän som varit med i arbetet med att utarbeta underlag för budgeten som vi nu har diskuterat i två dagar. Jag tackar presidiet för ett glatt humör, som presidiet alltid har. Det är inte så lätt att leda oss ledamöter. I det avseendet är vi individualister allihop och tycker att vi

alltid har rätt. Då är det bra att det finns ett presidium som håller ordning på oss, och det har ni gjort med både charm och fast hand.

Nu tar vi steget in i 2008. Det är ett år som kommer att betyda väldigt mycket för stockholmarna. Vi kommer att få en patientvalsreform, Vårdval Stockholm, som gör att alla som bor i Stockholms län får möjlighet att välja den vårdgivare som man känner förtroende för och som man upplever att man får bra vård av.

Vi kan också se till att vi får en kollektivtrafik där vi kan satsa än mer pengar för att vi ska kunna lita på SL, få utökad trafik, trafik som fungerar men också trafik som är trygg så att man vågar resa kollektivt även på kvällar, helger och nätter.

Dessutom är det så att i början på nästa år kanske alla vi 149 ledamöter i den här församlingen kommer att vara med om det allra viktigaste och största beslut som vi kommer att fatta som förtroendevalda i och med att vi ska ta ställning till att bygga nya Karolinska sjukhuset Solna. Det kommer att påverka sjukvården i Stockholms län till det bättre. Vi kommer att få ett modernt sjukhus som kan ligga i framkant och erbjuda vård av världsklass. Vi kan på det sättet också bidra till en positiv utveckling för Stockholms län och Sverige, vi får till stånd ett samarbete mellan sjukvård, akademi och näringsliv på ett sätt som vi i dag inte riktigt klarar av men som vi är övertygade om att det nya sjukhuset ska ge.

Det är ett spännande år som står framför oss och jag vill därför å Moderaternas och alliansens vägnar tacka för två dagars bra debatt. Tack så mycket!

Anförande nr 380

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag vill för Socialdemokraternas del tacka för en spännande, intressant, lång och i långa stycken klargörande debatt. Jag vill för Stockholms läns invånare beklaga det faktum att alliansen har valt att inte söka samförstånd i en fråga som kommer att beröra, precis som Chris Heister nämnde, medborgarna djupt. Det är en stor förändring som riskerar att äventyra förutsättningarna att få vård på lika villkor och den riskerar att göra ryggsäcken förutom tung med de hälsostenar man bär, så att säga, tyngre därför att man är fattig.

Jag vill också passa på att säga att chanserna väl sällan har varit så goda för en positiv utveckling i Stockholmsregionen, och sällan har väl utvecklingsmöjligheterna varit så goda och starka som nu när det handlar om att utveckla kollektivtrafik och sjukvård.

Skatteintäkterna ökar, det har alla vittnat om under den här debatten, men den borgerliga alliansen väljer klassiskt nog skattesänkningar före nödvändiga satsningar på kollektivtrafiken och vården trots att köerna ökar. Så sent som i dag pekar tydliga larmrapporter på att köerna i sjukvården nu ökar, att vårdbehoven är stora. Trots detta väljer alliansen att sänka skatteintäkterna med 700 miljoner kronor.

I stället är det nu privatiseringar som är den tydliga universallösningen på alla problem. Jag beklagar det. Jag beklagar också å väljarnas vägnar det löftessvek som den borgerliga alliansen i Stockholms läns landsting begär när man nu också anträder banan som leder till att påbörja försäljning av akutsjukhus, ett vallöfte som nu ska svikas i Stockholm.

I kollektivtrafiken höjs priserna, det beklagar jag. Men än värre är att man nu gör det krångligare och besvärligare och även mer orättvist att resa i vårt län. Södertälje blir rundare men länet blir mindre för södertäljeborna, om ni förstår vad jag menar.

Utvecklingen går inte åt rätt håll i vårt landsting. Utvecklingen går mot ökade klyftor, högre avgifter för dem som redan har det tyngst och sämre tillgång till vården för dem som är sjukast. Det är inte rätt väg, men debatten har varit klargörande.

Tack, presidiet! Tack ni som har fattat majoritetsbeslut om budgeten! Tack, Miljöpartiet och Vänsterpartiet! Tack, all personal, för väl genomförda två dagar!

Anförande nr 381

Landstingsrådet Rydberg (fp): Fru ordförande, ledamöter! Debatten har stundtals varit väldigt intensiv. Alternativen har blivit väldigt tydliga. I ena delen av salen sitter en samlad majoriteten som tar ansvar för vård, kultur, trafik och ekonomi så att helheten präglas av satsningar, långsiktiga visioner om vart vi vill komma och en sund ekonomi.

I andra delen av salen sitter en spretig opposition som har få gemensamma budgetposter.

Det var en intensiv debatt under det allmänpolitiska avsnittet i går, där huvudalternativen kring vårdval och mångfald blev väldigt tydliga. Alliansen debatterar utifrån ett patientperspektiv men vi uppfattar nog att oppositionen många gånger utgår ifrån vad delar av produktionen framför. Även om det finns en samsyn om att öka vårdutbudet utanför storsjukhusen så ser vi tydliga åsiktsskillnader om hur detta ska gå till.

Trafikdebatten i går blev också en väldigt tydlig debatt, inte minst när det gäller taxefrågor. Det blev faktiskt en väldigt bra debatt, väldigt konstruktiv och tydlig beträffande partiernas ställningstaganden. Det var en trevlig ton. I dag har vi haft en hård men respektfull sjukvårdsdebatt där vi trots skilda uppfattningar varit hyfsade mot varandra i tonläget och det tycker jag är bra att vi kan ha. Tyvärr är inte tonläget alltid i den andan.

Jag känner framtidstro och förhoppningar inför det nya budgetåret tillsammans med mina partivänner i Folkpartiet. Vi inom majoriteten har fått många arbetsuppgifter att arbeta med, vi kommer att få ett tufft och svettigt år, men jag hoppas också att vi får en konstruktiv diskussion mellan allianspartierna och oppositionen. Men jag blir väldigt osäker om det möjliga i det beroende på vilka personer som antror talarstolen. Jag hoppas ändå att vi som sitter i olika sjukvårdsorgan och trafikorgan kan ha en mer försonlig samtalston än den vi ibland har hört i salen under budgetfullmäktige och att vi tillsammans kan stöta och blöta olika argument och för medborgarnas väl fatta så kloka beslut som möjligt.

Jag vill avsluta med att rikta ett stort tack till presidiet som har skött fullmäktigeförhandlingarna på ett väldigt bra sätt, ett tack till sekretariatet som både har gjort ett jobb innan och har ett jobb efter det att vi har gått hem i dag och ett tack till våra stenografer som i stillhet försöker få lite språklig ordning på alla våra konstiga kommentarer här i fullmäktige!

Anförande nr 382

Landstingsrådet Sevefjord (v): Även vi i Vänsterpartiet tycker att det har varit en bitvis ganska rolig debatt, en intensiv debatt och ibland kanske en lite långtråkig debatt. Det är lite upp och ned, lite fram och tillbaka. Två dagars budgetdebatt tycker vi definitivt räcker, vi ska inte debattera mer än två dagar, jag tror inte att debatten blir bättre av det.

Jag vill också framföra ett särskilt tack till mina ”vänsterpartiklar”. Ni har varit oerhört engagerade och kastat er in i debatten hur som helst, och det har gjort att vår debatt tog slut väldigt tidigt. Jag har en odisciplinerad skara att försöka leda, men ni är jätteduktiga och det har varit roligt att höra er. Det gjorde att vi i Vänsterpartiet tvingades lägga ned den politiska debatten långt innan alla andra partier gjorde det, men tack vare lite draghjälp från dig, Maria Wallhager, fick vi ändå göra vår röst hörd eftersom du läste upp en del av det som Håkan hade tänkt säga men inte kunde eftersom vi inte hade någon taletid kvar.

Jag tycker också att man kan säga att den här debatten, och det har sagts tidigare, har varit klaggörande. Det finns stora åsiktsskillnader i den här församlingen och det ska det vara. Vi har ett flerpartisystem och jag vill definitivt inte ha ett tvåpartisystem. Vi har i oppositionen tre olika partier, vi lägger tre olika förslag men vi kan också samarbeta när det behövs. Det är viktigt att vi har flera olika partier och jag vill definitivt inte ha bara två partier som står emot varandra.

Det är många saker som har klaggjorts under de här två dagarna, tycker jag, bland annat synen på mångfald. På vår sida av salen är det mångfald när det gäller politiska partier till exempel. Under förra mandatperioden byggde vi också upp mångfald när det gäller närsjukvården. Vi utvecklade vårdcentraler – allt blev verkligen inte perfekt men vi utvecklade dem i alla fall. Vi byggde upp närakuter och vi byggde ut äldrevårdscentraler. Befolkningen hade olika värdenheter att välja mellan. Det kallar vi för valfrihet.

Den valfrihet som man nu bygger handlar om att välja mellan olika husläkarmottagningar – man får inte längre välja närakuter eller äldrevårdscentraler. Det är de borgerligas definition av valfrihet.

Vi vill inte sänka skatten – inte därför att vi nödvändigtvis vill ha hög skatt, utan därför att vi tycker att pengarna behövs för att förbättra värden och kollektivtrafiken.

Vi säger nej till att höja avgifterna inom kollektivtrafiken, eftersom det drabbar människor som har låga inkomster mest. Ofta är det ensamstående, kvinnor och invandrare som har låga inkomster. Vi vill att man ska satsa på kollektivtrafiken och låga avgifter också för miljöns skull.

Tyvärr kunde vi inte komma fram till en enighet när det gäller sprututbyte. Vi får väl återkomma till frågan.

Allvarligast tycker jag egentligen är det som hände i dag, att ni i den borgerliga majoriteten så tydligt markerade att ni tänker stycka upp och sälja ut våra akutsjukhus. Det tycker jag är det största misslyckandet i den här politiska debatten och den allvarligaste frågan framöver.

Anförande nr 383

Landstingsrådet W i g g (mp): Jag ska börja med att tacka all personal som möjliggör att vi står här. Det gäller såväl våra entreprenörer som våra egna anställda. Med det vill jag säga att den personal som är anställd i landstingets egna verksamheter är lika viktig som de privata. Det perspektivet tycker jag tyvärr faller undan i dagens politik.

Jag vill också tacka presidiet och all personal som har funnits runt dem och gjort själva arrangemanget möjligt. Lite frustration har jag känt ibland – och jag har märkt att också andra har känt det – när vi inte riktigt har hittat formerna för speciellt gruppledaromgångarna av debatten. Men jag känner ändå att det till stor del har fungerat. Jag tror att vi ibland har känt av det kroniska trötthetssyndro-

met här inne, så det är kanske här vi borde inrätta den mottagningen. Vi får se om vi återkommer i någon motion om det.

Skämt åsido: Vi har allvarliga och stora frågor att hantera. Nya Karolinska Solna är en stor fråga. Men jag ser ändå en annan fråga – klimatfrågan – som den absolut största frågan, inte bara för oss här i Stockholm utan i hela Sverige och globalt. Jag är själv, när jag dagligen följer rapporteringen, många gånger överraskad över vilka nya parametrar som kommer in hela tiden.

Gustav har lovat att se på våra förslag framöver, fast det inte blev något bifall till våra att-satser. Jag kommer med glädje över med fakta om de olika operationsgaser, anestesigaserna, som visar att de inte är 300 gånger mer potenta utan 3 000 gånger mer potenta än andra gaser, och de påverkar också negativt vår personal som befinner sig i operationssalarna, med många negativa hälsokonsekvenser.

Det är smått, och det är stort. Vi har ett stort åtagande att verkligen tänka igenom saker och ting, inte minst vad gäller våra infrastruktursatsningar. Var ska vi lägga våra pengar, de begränsade medel som vi har?

Vi är alltid beredda att vara med och delta aktivt, och vi har faktiskt lagt fram ett alternativ. Vi har sagt att vi vill gå in med det vi kallar Hälsoval Stockholm. Vi vill ta vara på det som ni har lyft fram – det är bra att det rör sig i debatten. Men vi kan inte acceptera allt, utan vi vill inrikta oss på det som är före vården. Vi kan inte producera vård utan att se på vad som händer innan man kommer in i ohälsa.

Vi är alltid beredda att delta i demokratiska samtal. Vi känner oss dock inte alltid inbjudna. Men eftersom det har talats om utsträckta händer är vi – även om vi inte alltid känner att de är utsträckta – beredda att delta i den demokratiska debatten.

Tack så mycket för ett trevligt budgetfullmäktige!

Anförande nr 384

Pia Lidwall (kd): Demokrati är viktigt. Demokratin måste försvaras varje dag. Det är inte överallt i vår värld som man får bryta sina åsikter utan att bli stoppad, men här kan vi göra det. Även om en del tycker att det är långtråkigt ibland är det viktigt att vi gör det.

Det är intressant att vi kan bryta våra åsikter, och det är inte så konstigt om det blir tokigt ibland. Vi ska inte vara så rädda för konfliktytor. Vi närmar ju oss sjukvårdsfrågorna och landstingsfrågorna med helt olika ideologiska perspektiv.

Tack, presidiet! Tack, all personal som har gjort att det har fungerat bra! Min partigrupp vill tacka alla partier för den här gången. Vi ses igen om ett år.

Anförande nr 385

Landstingsrådet Andersson (c): Ordförande, fullmäktige, åhörare! När man nu får göra det allra sista inlägget vid detta fullmäktigesammanträde borde man förstås summera den debatt som har varit.

Trots en bitvis hård och tydlig debatt är vi nog mer eniga än vi är oeniga. Jag har identifierat tre centrala frågor som är av oerhörd vikt för framtiden. I två av de frågorna är vi eniga mellan majoritet och opposition, och i en fråga är vi oeniga. Det är en ganska bra statistik.

De senaste dagarnas debatt här i fullmäktige har skett i skuggan av det växande klimathotet. Därför är det mycket glädjande att det är just i denna fråga – den viktigaste frågan – som vi oavsett partitillhörighet är mest eniga om färdriktningen.

Vi har ett radikalt och gemensamt miljöprogram som majoritet och opposition är överens om som minskar utsläppen av växthusgaser med nästan 40 procent till år 2010, och vi tävlar mellan majoritet och opposition om att hitta nya förslag för att utveckla miljöpolitiken.

Jag tror också att vi tillsammans förväntar oss ett gemensamt krafttag från stat, regering och riksdag och även från internationella nivåer för att påskynda arbetet.

Här tror jag att vi är eniga.

Ett område där vi här i huset inte är lika eniga har att göra med hur vi ska ge medborgarna bästa möjliga vård. Vi i majoriteten vill att mer makt i vården ska gå till dem som är närmast berörda: patienten och personalen. Vi tror på ett samhälle som växer underifrån. Därför vill vi öka frihetsgraden för dem som jobbar i vården att utveckla vårdcentraler, psykiatri och tandvård.

Jag tyckte att min partikollega Regiana Hortin fint beskrev den potential som finns i att utveckla en mer mänsklig vård som möter patienten när många blommor får blomma.

Här är vi oeniga.

Men om det absolut viktigaste i hälso- och sjukvårdspolitiken är vi faktiskt överens till hundra procent. Både vi i majoriteten och ni i oppositionen är helt för en gemensamt finansierad vård av högsta kvalitet som är lika för alla, rik eller fattig, frisk eller sjuk, varhelst i länet man bor. Alla ska ha tillgång till en vård som svarar mot de behov man har.

Vi är eniga på två av tre viktiga punkter. Det är inte så illa som det kanske låter av debatten.

Men det vill jag tacka presidiet, ledamöterna, medarbetarna och åhörarna för en bra debatt och kloka beslut.

O r d f ö r a n d e n : Jag vill tacka er allesammans för vänliga ord och för fantastiskt intressanta debatter. Av och till har det varit riktiga höjder i debatterna, tycker jag.

Jag vill tacka sekretariatet för förberedelser och också tacka mina presidiekolleger. Det är mer jobb än man tror att förbereda ett budgetsammanträde. Vi har haft väldigt bra samarbete – det är bra för er att veta.

Någon sade att vi ses om ett år. Men vi ses faktiskt redan om fjorton dagar. De fem interpellationer som vi nu ska besluta om ska helst besvaras då.

Förteckning över talare

(siffrorna avser anförandets nummer)

Landstingsrådet Heister (m) 9:1, 14, 16, 26, 28, 30, 38, 40, 62, 342, 344, 346, 379
Landstingsrådet Nylund Watz (s) 9:2, 9, 11, 15, 17, 27, 29, 31, 33, 35, 49, 57, 343, 345, 351, 356, 376, 378, 380
Landstingsrådet Rydberg (fp) 9:3, 8, 10, 12, 59, 182, 195, 197, 219, 221, 230, 232, 269, 341, 347, 381
Landstingsrådet Sevefjord (v) 9:4, 13, 19, 60, 184, 200, 201, 204, 210, 212, 271, 273, 277, 279, 315, 317, 320, 382
Landstingsrådet Wigg (mp) 9:5, 21, 23, 25, 50, 61, 260, 262, 268, 383
Lidwall Pia (kd) 9:6, 18, 20, 32, 34, 172, 185, 205, 207, 226, 228, 246, 248, 270, 272, 274, 384
Landstingsrådet Andersson (c) 9:7, 22, 24, 115, 117, 143, 160, 186, 209, 211, 213, 253, 265, 267, 314, 316, 318, 328, 330, 335, 352, 354, 359, 377, 385
Landstingsrådet Wallhager (fp) 9:36, 223, 366, 368, 369, 371
Magnusson Thomas (v) 9:37, 39, 51
Landstingsrådet Nyman (kd) 9:41, 43, 45, 236, 238, 240, 319, 350, 361, 363
Landstingsrådet Larsson (s) 9:42, 44, 55, 181, 188, 190, 191, 193, 196, 198, 206, 208, 256, 258, 294, 296, 323, 325, 327, 340
Jörnehed Håkan (v), 46, 56, 225, 227, 229, 231, 233, 235, 243, 348
Anding Lena-Maj (mp) 9:47, 183, 199, 215, 217, 224, 237, 239, 322, 333
Gripenstam Tage (c) 9:48, 52, 69, 77, 112, 114, 374
Askensten Åke (mp) 9:53, 94, 156, 290
Gunnarsson Viviann (mp) 9:54, 58, 142, 145, 349, 353
Landstingsrådet Wennerholm (m) 9:63, 70, 73, 75, 78, 80, 82, 107, 109
Landstingsrådet Dahlberg (s) 9:64, 71, 79, 81, 83, 85, 87, 89, 122, 124
Rohdin Lennart (fp) 9:65, 84, 86, 141
Blombäck Yvonne (mp) 9:66, 74, 76, 100, 102, 105
Roxby-Cromvall Gunilla (v) 9:67, 72, 118
Stefansson Jan (kd) 9:68, 137, 151
Fare Stella (fp) 9:88, 90, 92, 104, 148, 161
Strömdahl Jan (v) 9:91, 93, 98, 116
Wikholm Nanna (s) 9:95
Sigurdsson Björn (mp) 9:96, 150, 153, 370, 372
Broberg Charlotte (m) 9:97, 99, 101, 103
Sjölander Johan (s) 9:106, 108, 110, 358, 360, 362, 364, 367
Holmberg Staffan (s) 9:111, 113
Kockum Peter (m) 9:119
Kalderén Lennart (m) 9:120
Starbrink Anna (fp) 9:121, 123, 125, 127, 132, 138
Sundman Björn (s) 9:126, 128, 135
Manhag Anna (m) 9:129
Bora Necla (v) 9:130
Gladh Niklas (mp) 9:131, 133
Kroon Leif (kd) 9:134
Klingström Eva (m) 9:136
Freimuth Mikael (m) 9:139, 144
Ryadal Urban (s) 9:140
Langby Erik (m) 9:146, 157
Kettner Anna (s) 9:147, 159
Hamberg Maria (v) 9:149, 158, 162
Carlsson Lars (c) 9:152
Ullberg Erika (s) 9:154
Svensson Raymond (c) 9:155
Ekdahl Wästberg Karin (fp) 9:163, 167, 171, 179
Sladic Gizela (s) 9:164, 169, 178
Lindqvist Morgan (m) 9:165, 174
Boström Agnetha (mp) 9:166, 168,

Ezdani Khan Mohibul (v) 9:170, 175
Chambay Christine (c) 9:173
Öckerman Åsa (mp) 9:176
von Malmborg Ingvar (mp) 9:177
Landstingsrådet Reinfeldt (m) 9:180, 187, 189, 192, 194, 202, 203, 285, 287, 324, 326, 339
Landstingsrådet Lundquist (m) 9:214, 216, 234, 254, 299, 302
Ros Inger (s) 9:218, 220, 222
Hansson Kajsa (c) 9:241, 373
Ljungberg Schött Marie (m) 9:242, 244
Cebrian Juan Carlos (s) 9:245, 247, 250, 252
Tänneryd Anita (fp) 9:249
von Uexküll Boris (m) 9:251, 307
Lindquist Olov (fp) 9:255, 257, 259, 261, 305
Pettersson Kerstin (v) 9:263, 304, 306
Ortiz-Venegas Pia (v) 9:264, 266
Hortin Regiana (c) 9:275
Helmerson Gunilla (m) 9:276, 278, 281, 283
Sander Tove (s) 9:279, 282, 284, 286, 288
Bromme Rolf (fp) 9:289, 300
Bilici Saime (v) 9:291
El Houry Aram (kd) 9:292
Reichenberg Olle (m) 9:293, 295, 297
Sundesten Mikael (s) 9:298, 301
Ifvarsson Carl-Anders (fp) 9:303
Launy Sverre (v) 9:308
Lannerö Eva (kd) 9:309
Rosdahl Torbjörn (m) 9:310
Lindblad-Söderman Lotta (m) 9:311
Lönnberg Anders (s) 9:312
Andersson Peter (s) 9:313
Andersson Yvonne (mp) 9:321
Söderlund Kristina (s) 9:329, 331
Cronvall-Morén Lena (m) 9:332
Backlund Inga-Britt (kd) 9:334
Dingertz Elisabeth (m) 9:336
Nordgren Barbro (s) 9:337
Ayoub Magda (kd) 9:338
Sundström Jan Olov (m) 9:355, 357, 365
Linderöth Curt (m) 9:375